James Webb

A Császár Tábornoka

JLX

A mű eredeti címe: The emperor's general

Fordította: Frigyik László

Szerkesztette: Walter Béla

Főszerkesztő: Laux József

Felelős kiadó: JLX Kiadó, 2000

ISBN 963 305 132 0

Számítógépes tördelés: Szűcs bt., Dunakeszi

„Gondold csak el,
A történelemnek sok átjárója van, fortélyos folyosója
És titkos ajtaja, suttogó becsvágyakkal tud becsapni,
Hívságokkal vezet. Gondold csak el,
Hogy akkor ad, ha figyelmünk zilált,
És amit ad, oly simán összekavarja,
Hogy az éhséget éhezteti etetve. Ad, de későn,
S azt, amiben nem hiszünk, vagy ha még hiszünk
Az emlékezet hiszi csak, az újraélt szenvedély."

T. S. Eliot: Gerontion
(Vas István fordítása)

Prológus

1997. február 23., reggel

Még gondolni sem tudok a háborús Manilára anélkül, hogy ne jelenne meg előttem Douglas MacArthur tábornok képe. És nem tudok visszaemlékezni a háborúra úgy, hogy előtte ne látogatnék el a Manilai-öbölbe.

Az előző este érkeztem. A repülőtérről a Manila óvárosától távol eső Makati üzleti negyed egyik új szállodájába indultam. Az utamat szervező iroda alkalmazottja arra bíztatott, hogy Makatiban szálljak meg, és dicsérte a negyed fényűző eleganciáját. A hölgy jól választott. Makati csillogása ámulatba ejtett. Az Esmeralda Hotel patkó alakú bejáratát egy sziporkázó, kör alakú medence emelte ki, melynek közepén egy fényesen megvilágított szökőkút lövellte a magasba hatméteres vízsugarait. Mosolygós fehér ruhás személyzet fogadott, s a márvánnyal kirakott előcsarnokot tucatnyi köszönőember és londiner népesítette be.

Mindannyian kellemes benyomást keltettek bennem, és igazán jól végezték a munkájukat. Úgy tűnt, mintha egy Las Vegas-ból vagy esetleg Hongkongból importált oázisba csöppentem volna. Kitűnő vacsorát szolgáltak fel. Az Esmeralda valóban kellemes szállodának bizonyult.

Másnap reggel kocsit rendeltem, és hiába volt vasárnap, több mint egy óráig tartott, míg eljutottunk Manila belvárosába. 1945. februárjában csapataink ugyanezen az útvonalon érkeztek meg Manilába. A visszavonuló japánok biztos vereségük tudatában mindent felégettek és mindenkit elpusztítottak előttünk. Százezernyi holttest hevert az égő házak között, melyek egykor otthonukként szolgáltak. A látvány gyűlöletet váltott ki bennem. De azóta Manila újjáépült, és a japán tőke segítségével. A metropolisz elővárosai egyetlen nagyvárosi masszává nőttek össze. Mostanra tízmillió ember zsúfolódott össze a monstrum utcáin és sikátoraiban.

Végre elértem Manila belvárosát és az Egyesült Államok Nagykövetségét, melynek magas falai, kiterjedt pázsitszőnyegei, szögletes fehér épületei egy korábbi korszakot idéztek fel bennem. A nem is olyan régen még különleges gyöngyszemnek számító követség mára elvesztette pompáját a csupa üveg, modern Hiltonokhoz, Nikkókhoz és Esmeraldákhoz képest. Rövid egyezkedéssel sikerült engedélyt szereznem, hogy végigsétálhassak oldalkertjében, melynek végén egy alacsony fal tekint a Manilai-öbölre.

Gyorsan lépkedtem a buja zöld gyepen, elhaladtam egy épület mellett, majd a helikopterleszállón keresztül a hátulsó traktusba jutottam, s elém tárult a hatalmas öböl látképe. Fejemet magasra emeltem, szívem vadul dobogott, hiszen olyan izgatott lettem, amikor a part közelébe kerültem. Viselkedésem meglephette a mellém rendelt fiatal szolgálatos tisztet. Egyáltalán nem vettem tudomást a fiatalemberről, hidegen hagyott úti beszámolója, mellyel egy pillanatra félbeszakította gondolataimat.

Mégis mindenáron beszélgetésbe akart elegyedni velem. - Hova rohan, Marsh nagykövet úr? Tudhatná, hogy az öböl nem tűnik el onnan.

Nem volt valami nagy Ázsia-szakértő. Az öböl felett húzódó felhőkre mutattam. - Mióta van itt? Még nem ismeri a keletázsiai időjárást?

Eső közeledett. A levegő finoman rám tapadt, mint egy könnyű takaró. A nap lassan eltűnt egy vastag, sűrű felhőpaplan mögött és rózsaszínűvé színezte annak szélét. Forró szél támadt, mely egyenesen az öböl felől fújt, mint egy láthatatlan sárkány lehelete. Tudtam, hogy jobb lesz sietni, mert az ég hamarosan vízözönnel árasztja el az utcákat, az öböl pedig láthatatlanná válik, mintha éjszaka volna.

Még nem találkoztam az új nagykövettel. Határozott, kedves asszony, aki még meg sem született akkor, amikor én már mindent láttam itt. Pihenőnapja ellenére az irodájában fogadott és ragaszkodott ahhoz, hogy körbejárjam a követséget. Nyugdíjas vagyok már, nem hiszem, hogy megérdemelnék ekkora figyelmet, de a nagyköveteket - összeköti valamilyen kimondatlan közös kötelék, amely lehetőséget nyújt az ilyesfajta szívességekre. Minthogy pályafutásom során nemzetünk akkreditált nagykövete voltam Ázsia három különböző országában, az új nagykövetasszony nagylelkűen szemet

hunyt váratlan és be nem jelentett érkezésem fölött, és arra bíztatott, hogy nézzem meg a rezidenciáját. Még ki is rendelte mellém ezt a fiatal izgága kísérőt. Miközben a mellvéd felé haladtunk, arra gondoltam, valójában az lenne a fiatalember feladata, hogy felnyalábolja a holttestemet, ha összeesnék a hőségtől.

De valójában ő volt az, aki visszarettent a gőzölgő égtől, nem pedig én. Mire odaértünk a kőfalhoz, úszott a verejtékben és azon igyekezett, hogy elrejtse bosszúságát, amiért eltávolították a légkondicionálója mellől. Türelmetlenül álldogált. Aztán mutogatni kezdte a szállodákat, a felhőkarcolókat és az öbölben veszteglő hajókat. Én végül nem bírtam tovább.

- Fiatalember - mondtam, és karba tett kézzel a tenger felé fordultam. - Ha nincs ellenére, szeretnék békében és csendben maradni.

Eltűnt valahol mögöttem, mint egy kísértet, elindult a követség épülete felé, és minden bizonnyal boldoggá tette, hogy megszabadulhatott tőlem. Nem néztem utána, búcsút sem mondtam neki. Engem teljesen lenyűgözött a látkép. Az öbölre meredtem, és lassan hatalmába kerített egy másik korszak, egy másik világ, és egy másik személy, aki az én nevemet viselte.

Távol a horizonton egy halvány földdomborulatot vettem észre a tengeren, tudtam, hogy az Corregidor szigete. Jobbra tőle homályosan bontakozott ki a közeledő esőfüggönyből a Bataan-félsziget. Még mindig szentként tiszteltem két helyet, az öreg katona siratófalait. A japánok invázióját követő könyörtelen hónapokban a túlerőtől meggyötört amerikai és filippínó katonák meghátrálásra kényszerültek a félszigeten, majd körömszakadtukig védték magukat Corregidoron. Mindvégig abban reménykedtek, hogy majd csak megérkezik az erősítés, ami megmentheti őket a pusztulástól. Az erősítés túl későn érkezett. Meg kellett adniuk magukat. Aztán újra végigmasíroztak a félszigeten a győztes japánok szuronyai között, és éhezve, elkínzottan raboskodtak a betegségektől sújtott fogolytáborokban.

Bár késett az erősítés, a tisztesség kedvéért hadd tegyem hozzá: azért végül mégis megérkezett. Mielőtt Douglas MacArthur tábornok elmenekült a szigetről egy postahajón, ígéretet tett a helybélieknek valamint a saját katonáinak, és

nem feledkezett meg róluk még akkor sem, amikor elutazott Ausztráliába, hogy átvegye a Szövetségesek déli offenzívájának parancsnokságát. MacArthur eldöntötte: ha már egyszer újra le kell rohanni a Fülöp-szigeteket, akkor felszabadítja az egész szigetcsoportot, jóllehet, a felettesei csupán azt a feladatot bízták rá, vegye be Mindanao távoli szigetének egy darabját, amely bázisként szolgálta volna a további előrehaladást az északi Formosa felé.

Én nem harcoltam sem Bataanon sem Corregidoron, nem éltem át a katonák rettegését, de Manila felszabadítása után a tábornokkal együtt utaztunk Muntinglupába és Santo Tomasba, ahol MacArthur üdvözölte a túlélőket. Alig néztek ki emberi lényeknek ezek a beesett szemű, csontig soványodott katonák, akik úgy bámultak régi parancsnokukra, mint aki a halálból érkezett vissza, hogy begyógyítsa sebeiket.

Amint az öbölnél álltam, alig két kilométernyire tőlem jobbra láthattam az elegáns, régi Manila szállót, amely sok évvel azelőtt MacArthur otthona volt. Újabb emlék szakadt fel bennem, ahogy végigpásztáztam a partvonalat. Még dúltak a harcok Manila visszafoglalásáért, és szinte magam előtt láttam, amint a tábornok felszalad a lépcsőn a tetőtéri lakosztályába, hogy csatlakozzon a géppisztolyosokhoz. Félelem égett a szemében. De nem halálfélelem volt az. Végig vele voltam azokban a hosszú hónapokban, de soha nem láttam, hogy megrettent volna az ellenséges fegyverek ropogásától. Az a fajta rettegés volt tekintetében, amilyet az ember akkor érez, ha életének értelmét akarják megsemmisíteni.

Visszavonulásuk során a japánok tűz alá vették a tetőteret, melyet azért foglaltak el, hogy parancsnokságként használják. Füst gomolygott lefelé a lépcsőkön. Szünet nélkül ropogtak a gépfegyverek. Lelőtt ellenséges katonák testei bukdácsoltak le odafentről. MacArthur előrerohant. Régi otthonának nappalijában végignézett az elszenesedett romokon. Három évig küzdött azért, hogy megmentse őket, és most csak néhány percet késett. Rámutatott a füstölgő könyvtárra, ahol egyetlen könyv sem maradt, és ezeket a szavakat mondta:

- Jay, odaveszett minden értékünk, ami igazán fontos volt számunkra. Érti, mire gondolok? Semmi sem lesz olyan, mint volt, ha ennek a háborúnak vége.

Akkor még nem értettem, mire céloz. Ugyanis MacArthur volt az, aki hitt abban, hogy az elkövetkező ezer év világtör-

ténelmét Ázsiában fogják írni. Ahogy nézte az elégett könyveket mindannyiunk eljövendő életét látta bennük.

Lassan visszafordultam a szárazföld felé. Tudtam, hogy innét nem messze van Sampaloc és Quiapo, azután pedig Quezon City. Amikor itt éltem, fiatal voltam és szerelmes.

Küldetésem is ez a mostani utamon: felkeresni régi szerelmemet. Nem várok túl sokat a találkozástól, talán csak annyit, hogy egy pillantást vethessek rá, hogy láthassam, mivé lett az a lány.

Miközben rá gondoltam, dühbe gurultam és éreztem, hogy haragom befelé irányul. Új jelenség volt számomra a keserű csalódás abban az emberben, akivé váltam. Félreértés ne essék, sikeres életet éltem a második világháború után. De nagy árat kellett fizetnem érte, és az első veszteség itt, Quezon Cityben ért.

A következőt Los Banosban szenvedtem el. Annak idején a város mellett állt az a tábor, ahol öt hónappal a háború befejezése után, egy éjszaka kellős közepén kénytelen voltam végignézni Tomoyuki Yamashita tábornok akasztását, így kellett megfizetnem azért, mert megkérdőjeleztem MacArthur indítékait. Háborogtam, amikor megértettem a tábornok gondolatmenetét, de valóban briliáns módja volt annak, hogyan erősítse meg tévedhetetlenségét: parancsot kell adnia arra, hogy végignézzem és jelentsem minden apró részletét annak az ítélet-végrehajtásnak, amelyet vitatni merészeltem. Aztán meg kell jutalmaznia behódolásomat és folytatólagos hallgatásomat.

Ötvenegy éven át, mind a mai napig.

Igen, megtanultam Douglas MacArthur tábornoktól a jelképek és az évfordulók jelentőségét. Az arroganciáét és a megfélemlítését is. Mindkettő igen hasznos eszköz.

Még mindig Los Banos felé néztem, amikor észrevettem, hogy izgága kísérőm visszaérkezett, és a követség fehér épületének teraszán vár rám. Az idióta elkapta a pillantásomat, és ügetni kezdett felém, mintha odarendeltem volna.

- Éppen most beszéltem a nagykövettel - mondta levegő után kapkodva. - Azt mondta nekem, hogy ön ismerte Douglas MacArthurt.

- Neki dolgoztam - feleltem, és a közeledő eső felé fordultam.

- Milyen volt?

- Hamarosan esni kezd - mondtam kitérőén, mert erre a kérdésre nem mindig voltam képes válaszolni.

Sokan jelentették már ki, hogy jól ismerték Douglas MacArthurt. Jobban ismertem őt bármelyiküknél, így azt kell mondanom, hogy mindannyian tévedtek.

A Tábornoknak - megkövetelte, hogy így szólítsák - nem voltak barátai. Úgy született, mint egy trónörökös. Az apja is tekintélyes katona volt, így fiát az első lélegzetvételétől a hadsereg nevelte. Az embereket kategóriákra osztotta. Voltak számára feljebbvalók, akiknek az ember hízeleg, bámulatba ejti őket és a megfelelő pillanatban szembeszáll velük. Voltak egyenrangúak, akiket megfélemlít, titokban próbára tesz és megbuktat a magasabb rendfokozatért és a kitüntetésekért folytatott küzdelemben. Végül akadtak alárendeltek, akik tökéletes parancsvégrehajtással, feltétlen hűséggel és folytonos talpnyalással tartoznak a Nagy Embernek.

Aztán odakint, az őrzött kapukon túl, a harsonáktól és a tábortüzektől távol létezett a szürke, idegen „másik világ", ahol soha nem kívánt tölteni egy percet sem. Kinek, ha nem nekik festenék meg dicső tetteit a nemzet történelmének vásznán? A másik világhoz tartozókat boldogtalan társaságnak tekintette, akiknek az ő takarója vagy kardja kell; tudatlan, fegyelmezetlen civileknek, számító és gerinctelen politikusoknak, vagy szegény elesetteknek, akik rizses tálkájukat nyújtogatják a levegőbe. És halálos ellenségek, akik közül a legtisztességesebbek tüzelésre kész fegyverrel masíroznak felé a mocsokban, a leghitványabbak pedig fényképezőgépekkel, melyek felvételeit meg lehet hamisítani, vagy jegyzettömbökkel, melyeket meg lehet tölteni hazugságokkal.

És végül gondolatai között a nyári nap legmelegebb narancsszínével ott szerepelt anyja, Pinky. Pinky volt az egyetlen személy, aki igazán ismerte MacArthurt. Két másik fiát elvesztette. Az egyiket betegség vitte el, a másikat a háború, így élete legnagyobb részében arra késztette a Tábornokot, hogy elég erős legyen mindhármuk fiatalkori álmainak valóra váltásához.

És a Tábornok tényleg több volt, mint egyetlen ember, bár nem egészen olyan értelemben, ahogy Pinky elképzelte. Douglas MacArthur csupa ellentmondás volt még hatvankét éves korában is, amikor először találkoztam vele. Sőt még ak-

kor is, amikor utoljára láttam több mint húsz évvel később, néhány héttel a halála előtt.

Utaztam vele szárazföldön és levegőben, végigültem hosszadalmas tirádáit, megszolgáltam dicséreteit és eltűrtem sértegetéseit, mint valami heves, ifjú Polonius. Vele minden nap olyan volt, mint egy menet a hullámvasúton. Az érzelmek teljes skáláját át kellett élnem - időnként boldog voltam, hogy tanúja lehetek, milyen nagyszerű ember. Szerencsés vagyok, mert megosztja velem elméje csodáit. Ám időről időre elcsüggedtem, mert képtelen voltam megérteni a tekintete előtt átsuhanó évszázadokat; megborzongtam a ritka alkalmakkor, amikor megveregette a hátam és azt mondta, milyen fontos az én hozzájárulásom a háború sikeréhez.

Igen, ifjú Polonius voltam. Nem a fronton, ahol a háború öklendezte undorító és szennyes haragját, hanem dzsipekben, repülőgépeken a Nagy Ember közelében. Olvastam a postáját, továbbítottam parancsait, eleget tettem titkos megbízatásainak. Engedelmes katona voltam. Odaadó, túlzottan is. Boldog, hogy hasznomat veszik.

Egy-két dologban hasonlítottunk egymásra. Például mindketten Arkansasban születtünk. Ő Fort Dodge-ban, Little Rock közelében, ahol apja gyalogsági tisztként határszolgálatot teljesített. Én négy generáció céltalan kóborlása folytán nyolcvan kilométerrel északra, egy bérelt földön, ahol apám részes aratóként mások gyapotját szedte a napégette földeken, kőhajításnyira a kígyóktól hemzsegő erdőtől. Mindkettőnket korán rabul ejtett Kelet-Ázsia. Elbódított minket lármás energiája, hősége, különös életritmusa, és azután soha többé nem szabadulhattunk csábításától, hiába kerestünk okokat az elhagyására. Mindketten gondatlanul választottuk meg asszonyainkat, megsebzett és naivvá tett bennünket a szerelem, és egy életre szóló árat fizettünk habozásainkért. És természetesen ott volt a hadsereg, ami három egyszerre káprázatos és borzalmas esztendőre összekötötte sorsunkat.

Az öböl felől gyorsan közeledett az eső. Néhány csepp máris az arcomba csapódott. Tudtam, hogy igyekeznem kell, máskülönben bőrig ázom. Kísérőmmel a sarkamban elindultam a követség épülete felé. Amint elértük az épületet, szakadozott eső-függöny süvített végig a kerten, és úgy tűnt, hogy a vihar a haragját Manila óvárosára fogja zúdítani.

- Most elmegyek - mondtam. - Megköszönöm a nagykövet szívességét. Átadná neki?

A fiatalember azonban a válaszomra várt, mintha kiérdemelt volna valamiféle fizetséget azért, mert megszakították a vasárnapi pihenőjét.

- Azt mondják, zseni volt.

Ránéztem és tudtam, úgysem fogja megérteni. Mégis megjutalmaztam. - Ragyogó elme volt, amikor a háborúról és a történelemről beszélt. Kedves volt és szelíd, ám a végén én mégis kegyetlennek tartottam. Sokkal többet segített nekem, mint bárki más a világon. De az az igazság, hogy önmagáért tette.

A fiatal tiszt úgy nézett rám, mintha a Szfinx találós kérdését hallaná tőlem. Nem vettem tudomást további kíváncsiskodásáról. Elindultam az épületben, és a folyosón át kijutottam a nyitott előcsarnokba, mely előtt a kocsi még mindig várt rám.

Menet közben újra végiggondoltam a dolgot, és az autónál ismét meglepetést okoztam neki. Kezet ráztunk, de én nem engedtem el, hanem erősen megszorítottam az övét, és láttam, ahogy egyre jobban elkerekedik a szeme, miközben beszélek.

- Megölt egy embert. Azt is mondhatnám, hogy meggyilkolta. Irigységből és önzésből megölt egy nagy embert.

- Kiről van szó? - kérdezte, és finoman megpróbálta kiszabadítani a kezét.

- MacArthurról.

- Nem, uram, úgy értem, kit ölt meg?

- Nos, Tomoyuki Yamashita tábornokot - feleltem. – A japán császári kormány áldásával és bíztatásával tette. Mindkét félnek megvoltak az indítékai. Yamashita áldozati báránnyá vált, és ez mindegyikük érdekeit szolgálta. Láttam. Részese voltam.

Úgy nézett rám, mintha nem is az a személy volnék, az a nyugdíjba vonult nagykövet, aki megcsinálta szerencséjét a Wall Streeten, hanem csak egy öregember, aki rossz időt hozott, és ráadásul kissé tébolyodott is.

- De... én olvastam erről, uram. Hadbíróság ítélte el Jamasitát. És a japánok nem akarták a halálát - ő volt az egyik legnagyobb hősük. Különben is, a császári kormányt feloszlatták, amikor MacArthur átvette a hatalmat.

- Bíróság? Az nem bíróság volt. Nem volt császári kormány? Igazából sohasem oszlott fel. Látja, nem tud maga semmit. -Végre elengedtem a kezét. - És Yamashita? A császári kormány gyűlölte őt! Tudja, más embereket kellett támogatniuk.

A fiatalember elfordította fejét, hogy elrejthesse a mosolyát. Láttam a szemén, hogy azt gondolja, vén bolond lett belőlem. Diplomatikusan témát váltott. Rámutatott egy mély forradásra, mely az arcomon húzódik átlósan, mint egy villám.

- Remélem, nem veszi tolakodásnak, uram, de ezt nem a háborúban szerezte?

Kérdését tényleg tolakodásnak tartottam. Kinyitottam a kocsi ajtaját. - Itt szereztem a Fülöp-szigeteken. - Beszálltam az autóba. - Jó napot, fiatalember. Most már igazán mennem kell.

Tanácstalanul állt a kocsifelhajtón. Intettem neki, amikor elhajtottunk mellette a szakadó esőben. Mint mindig, a lehető legkevesebbet mondtam, és mint mindig, most is félreértettek.

Megsürgettem a sofőrt. Az eső már alig esett, de a forgalmat akadályozták a vízátfolyások. Quezon Cityben volt találkozóm. Több, mint harminc évembe telt, míg sikerült összehoznom. És soha többé nem akartam elmagyarázni senkinek, hogy mi vezetett el a végső óráig, amikor Tomoyuki Yamashita nyakára rácsomózták a kötelet Los Bánosban.

Első rész

1944. október - 1945. augusztus

ELSŐ FEJEZET

Két napja hagyta el Hollandiát a majdnem kétszáz kilométer hosszan kígyózó hadiflottánk. A viharos tenger tajtékzott a nyomdokvonalunkban. Két flottányi hadihajó hasította a vizet - repülőgép-hordozók, csatahajók, cirkálók, torpedórombolók, tankerek, teherszállítók, csapatszállítók, aknaszedők -, összesen hétszáz okádta a füstöt, hajtotta a csavarokat, hogy minden idők legnagyobb tengeri ütközetéhez közeledjen. Kétszázezer katona várakozott öklendezve és idegesen a csapatszállítók fedélzetén vagy a hajófenékben. Készen álltak arra, hogy kirakják őket az ellenséges vonalaknál, valahol egy gőzölgő dzsungelben. Esténként fegyvereiket tisztogatták, imáikat mormolták és leveleket írtak haza. Leyte felé haladtunk.

Én MacArthur tábornok vezérkarának legfiatalabb tisztjeként szálltam az USA Nashville nevű hadihajójának fedélzetére. Utunk szinte babonás félelemmel töltött el. Nem szerettem a hadihajókat. Túl gyakran elsüllyedtek, és olyankor hideg acélkoporsókként vitték magukkal tengerészeiket a Csendes-óceán fenekére. Mindazok, akik nem vágytak katonai pályára közülünk, igen gyászos következtetéseket vontak le beszélgetéseik végén a Pearl Harbort követő bizonytalan napokban. Megállapítottuk, hogy a háború változatos halált kínál valamennyiünk számára. Mi lehet rosszabb: elsüllyedni és megfulladni; lezuhanni a levegőből vagy elterülni a fűben egy puskagolyótól?

1942 januárjában mérlegeltem a lehetőségeket, és végül beletörődtem abba, hogy a sárban nézek szembe a halállal. Szerencsére a hadseregnek tudomása volt szerény japán nyelvtudásomról. Mivel szűkében voltak a tolmácsoknak, gyalogsági kiképzés helyett nyelviskolába küldtek. Rögtön azután csendes-óceáni szolgálatra osztottak be, és öt hónapot töltöttem ott kihallgató tolmácsként, mielőtt MacArthur vezérkarához rendeltek. Jó vezérkari tiszt voltam. Nem hiányzott belőlem a diplomáciai érzék, az engedelmesség és a lelkiismeretesség. Azelőtt atléta voltam az egyetemen, így az első osztályú sportoló önbizalma meglátszott a viselkedésemen. MacArthur és magas rangú tábornokai hamarosan megkedveltek és a bizalmukba fogadtak.

De mosolygós arcommal azt palástoltam, mennyire értéktelennek érzem magam. Minden reggel, amikor napiparancsaimért jelentkeztem a Tábornok főhadiszállásán, emlékeztettem magam arra, ha nem lettem volna olyan szerencsés, hogy japán nyelvet tanulhatok, akkor számomra a háború sokkal veszélyesebb lenne. Az öcsém követte a családi hagyományokat: nyolc osztálya és elképesztő arkansasi kiejtése biztosította helyét a gyalogságban. Ugyanúgy, mint apám és nagyapám, ő is bátor és jól képzett közkatona lett. Franciaország inváziója közben, 1944 júniusában halt meg egy kisvárosban, amelyről azelőtt még sohasem hallottam.

Nem, én nem erre születtem. Még várost sem láttam tizennégy éves koromig, amikor egy barátságtalan, esős reggelen anyám bejelentette, hogy halott apám megjelent neki álmában és azt mondta, hagyjuk el Arkansast, és menjünk át Kaliforniába. A kukoricaháncs zizegett alattam silány matracomban, amint szememet dörzsölgetve figyeltem, anyánk hogyan pakolja be holminkat négy vászonzsákba. Haragos arcát elnézve világossá vált, apa azt tanácsolta neki, hogy még aznap útnak kell indulnunk.

Apám sírja egy erdővel szegélyezett legelő mellett feküdt, és kedvenc sziklája jelölte. Odalátogattunk, mielőtt elindultunk. Anyám elmondott egy imát mindnyájunkért, és megígérte apának, hogy nem hagyja itt egyedül, hanem átviszi Kaliforniába, mihelyt jóra fordulnak a dolgok. Apám alig egy évvel azelőtt halt meg, még éreztem a jelenlétét, mely úgy simogatott, mint egy meleg gyapjúpulóver; a jóságát, mely pótolhatatlanul eltűnt az életemből, amikor fenyőkoporsóját leeresztették a gödörbe.

Amint ott álltam a sírnál, mintha apám újra életre kelt volna. Kétszáz méternyire tőlem sovány marhák legelték a téli füvet. Az erdőben puskalövés dörrent; egy szerencsés ember a vacsoráját ejthette el. Igyekeztem apám hangjára összpontosítani. Hallani véltem, amint azt mondja nekem, nagy hibát követett el, amikor ezen a könyörtelen, elmaradott vidéken ragadt. Ha elment volna innen, soha nem fektették volna koporsóba ilyen korán. Ránéztem az egyszerű szikladarabra, és arra gondoltam, hogy anyámnak is ugyanezt mondhatta az előző éjjel.

Soha nem volt még részem olyan gyönyörű látványban, mint a kaliforniai tengerpart. Azon a reggelen, amikor

buszunk megérkezett Santa Monicába, kiálltam a rakpartra, beszívtam a sós levegőt, a készülő tengeri finomságok illatát, elnéztem az emberek lusta járását, a halászok kényelmes mozdulatait. Odafordultam a meredek sziklafal és a homokos part felé, ahol megtörtek a hullámok, aztán végigpásztáztam a sudár pálmafák sorát, mely északi irányba, Malibu felé nyújtózkodott, és be kell vallanom, sírva fakadtam. Meghaladta minden képességemet, hogy akár elképzeljek olyan szépséget és olyan kellemes érzést, melyet a táj kiváltott belőlem. Rongyos voltam és hosszú hajú, de csak nevetni tudtam ezeken. Éreztem apám melegségét magam körül, és megesküdtem, hogy soha nem hagyom egyedül anyámat.

Iskolába jártam. Fürge voltam, és felfedeztem, hogy ügyesen bánok a futball-labdával, ledöntöm az embereket magam körül, mielőtt elkapnának. Anyám erősen tiltakozott a futball ellen, azt mondta, inkább dolgoznom kellene, de én nagy örömömet leltem. Három évvel később szinte megbénult meglepetésében, amikor az állam legjobb egyetemei versengtek értem. Bármelyik szívesen fizette volna tanulmányaimat.

A Dél-Kaliforniai Egyetemet választottam, hogy anyám közelében maradhassak és segítségére lehessek a hétvégeken. Egy hadianyagüzemben kapott munkát, és a mozgósítás után tizenkét órás műszakokban szegecselőmunkásként dolgozott. Alacsony termete ideális volt ahhoz, hogy bemásszon a harci repülőgépek keskeny orr-részébe. Öcsém villanyszerelőnek tanult, és tudta, hamarosan behívják a hadseregbe.

Közvetlenül az egyetem mellett volt egy kis élelmiszerbolt, melynek japán tulajdonosai főként friss gyümölcsöt és zöldséget árultak. A környező völgyekben szerezték be más ázsiai bevándorlóktól. Tizenkilenc éves voltam, és második évemet töltöttem az egyetemen, amikor először találkoztam Kozukóval. Apja üzlete előtt állt a járdán, s a gyümölcsöket és a zöldségeket rendezgette. Hófehér kötényt viselt, melyet szorosan megkötött vékony derekán. Hátul egy piros szalaggal fogta össze derékig érő haját. Összeráncolt homloka valamilyen belső konfliktusról árulkodott. Olyan gonddal és finomsággal végezte munkáját, mintha pazar, egzotikus virágokat állított volna egy kényes vázába. De amikor felnézett rám, elmosolyodott.

Rendkívül szégyenlős voltam. Tudatában voltam rémes arkansasi kiejtésemnek és csiszolatlan viselkedésemnek. Az egyetemen még tartózkodóbban viselkedtem, pedig a futballpályán gyorsan hímevet szereztem. Visszamosolyogtam a lányra. Mivel igazi, más okom nem volt a beszélgetésre, kinyögtem, hogy japán nyelvet szeretnék tanulni. Ő pedig azt mondta, szívesen fejlesztené angol nyelvtudását. Megegyeztünk abban, hogy tanítani fogjuk egymást. Két héten belül - szüléink ellenállását leküzdve - elválaszthatatlanok lettünk.

Természetesen viselkedtünk egymással, nem szerelmesek voltunk, hanem inkább játszótársak. Mindketten bevándorlók voltunk, csak éppen különböző távolságokból érkeztünk. Miközben azon igyekeztem, hogy örömet szerezzek neki, Kozuko megismertette velem Ázsia csodáit, kultúráját. A Santa Monica-i víkendeken együtt bámultuk a végtelen Csendes-óceánt, miközben a japán nyelvet gyakoroltuk, és szülőföldjük furcsa kultúrájáról beszélgettünk. Rengeteget olvastam, mélyen beleástam magam az ázsiai történelembe, és figyelemmel kísértem Japán akkori háborús politikáját.

Aztán megtámadták Pearl Harbort. Kozukót és családját kitelepítették egy texasi táborba. Engem pedig behívtak a hadseregbe. Japán gyűlöletes ellenséggé vált. Hadserege valóban elvetemülten viselkedett és kegyetlenkedett a legyőzőtekkel, de én mégis csodáltam az ország hajdani nagyságát, és nem tudtam gyűlölni a japán embereket, miután megismertem Kozuko kedvességét és láttam családja erényeit.

Tudtam, hogy a Fülöp-szigetekre indított hadjárat hosszú lesz és véres. A Csendes-óceánon töltött két év kimerített, szívesen otthagytam volna a hadsereget. Útban Leyte felé kigondoltam, hogyan szabadíthatom fel magam, ha csak rövid időre is. Amíg a Nashville hasította a sziporkázó, királykék hullámokat, órákat töltöttem egyedül a főfedélzeten a hajóágyúk alatt, hogy ne lássak senkit. Nem vettem tudomást a fedélzetmester sípolásairól, csak a szüntelen hullámzást bámultam. Azokban a pillanatokban azt képzeltem, hogy turista vagyok egy luxus óceánjárón, mely nem abba a Franciaországba tart, ahol éppen akkor halt meg az öcsém, hanem a régi, dicsőséges Párizsba, és ott életben találom őt.

De a tengert nem téveszthettem meg. A háborgó Csendes óceánon jártunk, mely úgy dobálta a hatalmas hadihajót, mint

egy játékszert. Magunk mögött hagytuk Új-Guinea rothadó, mocsaras dzsungeléit, ahol MacArthur csak imitálta a támadást az összezavarodott japánok ellen, akiknek leghőbb vágya az volt, hogy meghaljanak a császárért, de háborúzásra már alkalmatlannak bizonyultak. A Tábornok inkább elvágta tengeri útjaikat, hogy felemésszék készleteiket, minthogy brutális, pazarló támadást indítson, ahogy Nimitz és a tengerészgyalogság tette az óceán középső részén. Az volt a véleménye, „úgyis meghalnak maguktól is".

A tudósítók szívesen írtak arról, hogy sok katona gyűlölte MacArthurt arroganciájáért és show-műsorokba illő megoldásaiért. Az az igazság, hogy olykor tényleg elviselhetetlen volt, de a katonák többsége nem maradt volna életben, hogy bosszankodhasson miatta, ha a Tábornok nem olyan utolérhetetlen zsenialitással tervezte és irányította volna az ütközeteket.

Előttünk hevert MacArthur igazi szenvedélyének tárgya. Az elterpeszkedő Fülöp-szigetek önmagukban is valóban komoly katonai kihívásnak számítottak, ráadásul négyszázezer japán katona védte őket. De ennél is fontosabb volt, hogy MacArthur megszállottként ragaszkodott a szigetekhez. A világon egyetlen hely, még Amerika sem váltott ki MacArthurban hasonló érzelmeket. Több, mint negyven évvel azelőtt itt kezdte katonai pályafutását, őelőtte pedig apja szolgált e területen. Járt már itt tábornokként is még azelőtt, hogy vezérkari főnök lett. 1936-ban rendes szolgálati ideje letelt, de megmenekült a korai nyugdíjaztatástól, mert kinevezték a Fülöp-szigetek tábornagyának. Második feleségét azon a hajón ismerte meg, amelyen új állomáshelyére utazott, és a szigeteken kötöttek házasságot. Itt született a fia, és itt halt meg az anyja. Rendkívüli hatással volt a szigetek lakóira, öregekre és fiatalokra egyaránt, és megígérte nekik, hogy vissza fog térni hozzájuk.

És volt még valami más is. Már tudtuk, hogy fordulat állt be a háború menetében, hogy meg fogjuk nyerni; ha nem hónapokon belül, akkor is hamarosan és elkerülhetetlenül. És amikor eljön az a nap, mi, kötelességtudó katonák istennek hálát adva végre hazamehetünk. De mit fog csinálni a Tábornok? Néhányan - beleértve Franklin D. Rooseveltet sötét pillanataiban - azt gondolták, MacArthur indul majd az elnökválasztáson, de mi ösztönösen tudtuk, hogy soha nem lenne képes elviselni az igazi demokráciával járó

megaláztatásokat. 1937 óta be sem tette a lábát az Egyesült Államokba. Talán érezte, hogy őt egy különös karma várja, nevezetes pillanat: trónra emelésének napja, melyről közel három évig álmodozott.

De sokkal több tennivalója volt annál, mint hogy győztesen kerüljön ki egy hadjáratból. Nem lehetett volna igazán nagy ember, ha eltűri a megbélyegeztetést, pedig a Fülöp-szigeteken bemocskolták. Itt kellett elszenvednie a legnagyobb megaláztatást, ezen a szeretett földön.

Hiába játszottunk Fejbólintó Jánosokat, nem szépítgethettük azt a tényt, hogy 1942-ben MacArthur itt vereséget szenvedett a japánoktól. Nemcsak hogy legyőzték, hanem tönkreverték. Washingtont is lehetett volna hibáztatni, de az az igazság, hogy MacArthur sem állt készen a harcra, hiába készülődött rá négy évig. Tizenkét órával Pearl Harbor bukása után légi erejét bevethetetlenné bombázták. A pilótákat és a földi személyzetet készületlenül érte a támadás, először képtelenek voltak elhinni, hogy rájuk törhettek a japán alakulatok, és kezdetben fel sem fogták, hogy háborúban vannak. A Tábornok csapatait centiméterről centiméterre szorították vissza a Bataan félszigeten és a Corregidor-szigeten. Ő maga elkerülte az elfogatás, a kihallgatások és a bebörtönzés megaláztatását, amikor egy kis postahajón egy távoli repülőtérre menekült, ahonnan Ausztráliába vitték feleségével és gyerekével együtt.

Legyőzték. És ami még rosszabb volt, sorsukra hagyta embereit a harc kellős közepén, a legreménytelenebb pillanatokban.

Ausztráliában tervezte meg, és onnan irányította személyes és katonai bosszúját. Egyenként indította a támadásokat, katonáit dzsungelről dzsungelre kipihent alakulatokra cserélte, melyek szüntelenül észak felé törtek előre a Fülöp-szigetek irányába. Egy olyan tábornok, aki a valaha élt legnagyobb lángelmének tartotta magát, a megtorlás örömét nem az egyszerű győzelemben lelte, hanem a zseni gonosz kegyetlenkedésében. Az elkövetkező hónapokban a japánok megtapasztalhatták, milyen egy lángész tombolása. Eldöntötte, hogy a Leytébe vonulással nem pusztán hírnevet szerez, hanem beírja nevét a történelembe. Olyan dicsőséget akart, amelyről eddig még egyetlen tábornok sem álmodott.

Mert ki volt Napóleon? Csak egy gyomorfekélyes pudli, aki elvesztegetett egy hadsereget a jeges sztyeppéken. Ki volt Caesar, aki a végén haszontalanságokra fecsérelte az idejét, és képtelen volt irányítani saját gyilkos vezérkarát? És kicsoda Yamashita, „Malaysia Tigrise", aki megalázta Percivalt Szingapúrban, végigmasíroztatta a brit hadifoglyokat a leigázott Ázsia összes városában, hogy demonstrálja, milyen lottyadtak a Nyugat katonái?

De ott volt ő, MacArthur, hideg és éles logikájával, aki mindig ura volt a helyzetnek, és a halhatatlanság kapuját döngette.

Leyte volt a Fülöp-szigetek világának központja. A Samart, Panoant és Dinagatot is magukba foglaló közepes méretű szigetek mellett feküdt. Minthogy sokkal kisebb volt, mint a tőle északra található Luzon és a déli fekvésű Mindanao, sokan megkérdőjelezték stratégiai jelentőségét. A vezérkar egyesített parancsnoksága amellett kardoskodott, hogy MacArthurnak inkább Mindanaón kellene bázist létesítenie ahelyett, hogy hagyja a filippínókat meghalni, miközben északnak halad a formosai és a kelet-kínai támaszpontok felé. Mások azt tartották kívánatosnak, hogy óvatosabban törjön előre, novemberben szálljon partra Mindanaón, ne bakugrásokkal közelítse meg Luzont, s végül Manilát, a legfontosabb célpontot.

De MacArthur Leytét akarta; és októberben. Azt mondta, azért ezt a helyet választotta, mert itt stratégiailag kettévághatja Japán hajózási útvonalait, elszakíthatja őket a Borneóról és Szingapúrból szállítható petróleumuktól és egyéb erőforrásaiktól, taktikai szempontból pedig megoszthatja a Fülöp-szigeteken állomásozó japánok szárazföldi erőit. Ez akár igaz is lehetett. Az elnök és az egyesített parancsnokság elfogadta gondolatmenetét, a Tengerészet egyetértett. De én már több, mint egy éve megszakítás nélkül vele dolgoztam, és tudtam, választását valami más indokolta.

Személyes okok vezették Leytére. A szigeten hagyta ifjúkora igézetét és romjait.

MacArthur tehát kialakította stratégiáját, szekálta a kormányt, átszelte az óceánt, végül egész hajórajokat és alakulatokat vetett be egy alig ismert, kis szigeten, mert ott tudta leginkább dicsőíttetni visszatérését. Olyan nyilvánvaló volt nekem, hogy csodálkoztam, miért fecsérelt a kormány annyi

energiát a hetekig tartó komplikált tanácskozásokra. A nagy emberek, a történelem kiválasztottjai, akikre még ezer éven túl is emlékeznek, koronázásuk pillanatát mindig misztifikálják, és úgy tesznek, mintha a sors véletlenül rendelte volna úgy.

Az inváziót megelőző estén a Tábornok kilenc főből álló vezérkarát berendelte a Nashville tiszti étkezdéjébe. A hajót ez alkalommal finomabban dobálta a tenger mozgása, melyet a tengerészek alaphullámzásnak neveztek. Hullámverés hallatszott valahonnan, és ez azt jelentette, hogy közeledtünk a part felé. Az étkezdébe menet a vörös lámpákkal megvilágított, sötét átjárókban jól hallottam ellátó hajóink és repülőgép-hordozóink nehézfegyvereinek dörgését. Szünet nélkül lőtték a japánok parti, védelmi erőit. Egy nappal azelőtt rohamcsapataink bevettek két kisebb szigetet, melyek a Leytei-öböl bejáratát védték, s így biztosították zavartalan behatolásunkat. Akkor már ott voltak aknaszedő hajóink és víz alatti megsemmisítő csapataink, melyek megtisztították az akadályoktól az inváziós támaszpont vizét. Az utóbbi napokban a Szövetségesek légi ereje ismételt támadásokat indított a japán légi támaszpontok ellen északon, Kínában; keleten, a Marshall és a Karolina-szigeteken; délen, Mindanaón, hogy lehetetlenné tegyék a Leyte elleni légicsapásokat.

A Nashvillen készültséget rendeltek el. A tengerészekben egyre nőtt a feszültség és az izgalom. Órákon belül el kellett foglalniuk harcállásaikat. Hajnalra terveztük a partraszállást és a támadás megindítását.

MacArthur egy abrosszal letakart asztal végén ült az étkezdében. A hajópincérek hangtalanul járkáltak körülöttünk, helyben készített aprósüteményt és forró kávét szolgáltak fel, majd újra eltűntek a konyhában. Mi is némán ültünk a helyünkön. A vezérkar legfiatalabb tisztje lévén, én az asztal másik végén, a Tábornoktól legtávolabb foglaltam helyet.

MacArthur rágyújtott kedvenc pipájára és végignézett rajtunk. Úgy mosolygott, mint egy tizenéves fiú. Nyugtalanul fészkelődött a székében, alig bírta magába fojtani izgatottságát. Jóképű, elegáns férfi volt, akinek nem kellett azzal törődnie, hogy személyes vonzerejét mesterkélt fogásokkal növelje. Hatvannégy évesen sem vegyültek ősz szálak a hajába, markáns vonásai energiát sugároztak. Ausztráliában nála sokkal fiatalabb felesége várta, fia alig lépett ki a kisgyermek korból.

A Tábornok soha nem szeretett vele egykorúak közelében élni, mert nem volt hajlandó velük együtt megöregedni.

Több, mint egy éve már, hogy mindennap találkoztam vele, de még mindig megborzongtam, amikor beszélni kezdett. Olyan modort és stílust választott, mintha több ezres hallgatóságnak tartott volna előadást. Az a világ, amelyben élt sarkos volt, egyértelmű és tökéletes. Nem kímélte magánéletét. Rám, a huszonhárom éves fiatalemberre úgy hatott közelsége, mintha egy királyi udvar védőfala mögé sikerült volna bejutnom, ahol nem számítanak az évszázadok. Végtelenül csodáltam őt. Én nem hasonlítgattam magam őhozzá. Én Jay Marsh voltam, s örültem, hogy mellette lehetek. Csak Istennek és Pinkynek állt hatalmában olyan embert teremteni, amilyen MacArthur volt.

- Hozzon nekem egy csésze kávét, Jay.

- Igen, uram.

Megremegtem, mint mindig, amikor a keresztnevemen szólított a harcmező nagyjainak jelenlétében. Gyorsan felálltam, odahajoltam a kannához és kitöltöttem egy csésze friss, gőzölgő kávét, majd óvatosan letettem elé, két kézzel, mintha valami kincset juttattam volna neki.

Bólintott, és megjutalmazott egy dicsérő mosollyal. Miközben belekortyolt a forró italba, én visszasiettem a helyemre.

- Kitűnő kávé - mondta, mintha csak szavai tették volna zamatossá.

Újra végigpillantott bölcs megállapításaira várakozó rangidős tisztjein. - Nos, uraim, végre elérkezett a pillanat, amelyről mindannyian álmodoztunk.

Röviden végigfutott a részleteken, de arra ügyelt, hogy nagyszabású tetteknek tűnjenek. Elrendelte, hogy tegyük fel sisakunkat, amikor elkezdődik az invázió. Emlékeztetett minket arra, hogy be kell vennünk malária elleni tablettáinkat. Felolvasta a beszédet, melyet a híradósok mikrofonjain keresztül szándékozott a partra továbbítani és várta tervezetéhez kapcsolódó reakcióinkat. Parancsaira csak bólogattunk, a látszat kedvéért magyarázatot kértünk tőle a beszéd néhány kifejezésére, egyébként pedig kávézgattunk, rágcsáltuk az aprósüteményt, rágyújtottunk egy-két szál cigarettára. Mindannyian a fő eseményre vártunk.

Hirtelen felállt és leszegett állal járkálni kezdett. Tudtam, hogy elérkezett a nagy pillanat. Menet közben belenyúlt nad-

rágja zsebébe és előhúzott belőle egy kis derringert. A régi, rövid csövű, nagy kaliberű pisztolyt karcolások csúfították. Olyan kicsi volt, hogy eltűnt a kezében, amikor összezárta tenyerét. Teátrálisan figyelte arcunkat, előhalászott két golyót és lassan behelyezte őket a töltényűrbe. Felemelte a fegyvert, amint beszélni kezdett.

- Maguk közül a legtöbben emlékeznek arra, hogy apám megkapta az Egyesült Államok legmagasabb katonai kitüntetését a Polgárháború idején, és rangidős tábornokként szolgált a hadseregben nyugdíjaztatása előtt. De én úgy találom, hogy legsikeresebb időszakát itt, a Fülöp-szigeteken töltötte, úgy mint harcoló katona, később, mint katonai kormányzó, negyvenöt évvel ezelőtt. Ő volt az első főtisztek egyike, akik igyekezték meggyőzni az amerikaiakat e szigetek fontosságáról. Sokszor kockáztatta itt az életét, és a fejére kitűzött díjjal végezte.

MacArthur szembefordult velünk. – A japánok tudják, mikor és hol szállunk partra. Tokió rádión keresztül szétkürtölte a világban, hogy én is ezen a hajón vagyok, és holnap a csapataim élén magam is partra szállok. Az ellenség tudja, hogy visszajöttem, és tisztában van azzal, mit jelent ez azon hűséges filippínók számára, akik szenvedésekkel teli éveken át türelmesen, dacosan vártak visszatérésemre. Ha Yamashita tábornok okos, akkor öngyilkos osztagot küld a partra, hogy megpróbáljanak elfogni vagy megölni. Gondoljanak bele! Lehet annál nagyobb győzelem, mint hogy a japánok elfogják MacArthurt, végigparádéznak vele Manila utcáin? De ez soha nem fog bekövetkezni. Mert ma este maguk előtt ugyanazt megfogadom, amit apám: inkább meghalok!

Hirtelen előhúzta, majd gyorsan visszacsúsztatta a zsebébe a pisztolyát.

Meghökkenve és lenyűgözve néztem, ahogy fel-alá lépdelt előttünk. Valami azt súgta nekem, hogy a partot elözönlő katonáink, akik majd megnyitják az utat előttünk, biztos, hogy szétverik a japán csapatokat, ezért a Tábornok aggodalma fölösleges. De ha mégis elrabolnák vagy megölnék MacArhurt az invázió kezdetén, az végérvényesen meghiúsíthatná a Fülöp-szigeteken megindított hadjáratot.

És ez volt a lényeg. A Tábornok két perc alatt elmagyarázta nekünk, hogy a küszöbön álló hadjáratot nem indítanánk el,

ha ő nem ragaszkodott volna hozzá olyan állhatatosan, és nélküle az kudarcra lenne ítélve. A tett nagyságát a pisztollyal demonstrálta, mely a bátorság és a kitartás szimbóluma volt számára, és örökre összekötötte őt apja hősies küzdelmével. A közjátékkal közvetett módon arra is emlékeztetett minket, hogy nemzetünk történelmében csak egyszer eshetett meg, hogy apa és fia megkaphassák a legmagasabb katonai kitüntetést, ugyanakkor rámutatott vele arra is, milyen történelmi szálak fűzik családját a Fülöp-szigetekhez. Egy szinte tökéletes, metaforákkal gazdagított költeményt adott elő.

Megállt, felemelte a fejét, és ismét végignézett rajtunk. Hangja erőteljesen és nyomatékosan zengett, mint egy futballedzőé, aki játékosait instruálja a két félidő közti szünetben.

- Holnap támadunk. Taclóban alatt szállunk partra. Pályafutásom egyik döntő pillanata előtt állok. Első szolgálati beosztásomat Taclóbanban töltöttem be, miután végeztem West Pointban. És mintha a sors rendelte volna így, negyvenegy évvel később, ugyanazon a napon térek vissza a városba. Ez olyan előjel, amit a filippínó emberek meg fognak érteni. Olyasfajta jel ez, amelyet önmagukban kerestek. Amikor megtudják, hogy visszatértem, felkelést indítanak majd városaikban. Gerillaharcosaik ki fognak törni a dzsungelből. És a japánoknak olyan gyors és szörnyű megtorlásban lesz részük, amilyet még nem szenvedtek el e hosszú és mérhetetlen áldozattal járó háború folyamán.

Újra járkálni kezdett, egyenként végignézett mindannyiunkon. - Itt egy csatánál sokkal több forog kockán, uraim. Jövőnket a Csendes-óceán legfontosabb szigetcsoportjával kell megpecsételnem, amely bizonyos szempontból jelentősebb Japánnál. Azután meg kell törnöm a császár országát. De jövőnk a harccal kezdődik. A harcban pedig bátor emberek halnak meg, teljesen mindegy, milyen jó terveket dolgoztak ki, és milyen hibátlanul hajtják végre azokat. Most visszamegyek a kabinomba és imádkozni fogok a Mindenhatóhoz, hogy segítse gyors és szerencsés győzelemhez hős katonáinkat. Jó éjszakát.

Mindannyian talpra ugrottunk és vigyázzban álltunk addig, míg ki nem vonult a teremből. Aztán komótosan újra elfoglaltuk helyünket. Visszatértünk a kávéhoz, az aprósüteményhez, és társalogni kezdtünk. Az alacsonyabb beosztású tábornokok

és a rangidős ezredesek szokásos cinizmusa és gúnyolódása töltötte be az étkezdét. Haszontalanok voltak ugyan, de mi vigaszra leltünk bennük.

- Nagyon szívesen, Tábornok. Mindig a rendelkezésére állok, uram.

- Várjanak egy percet. Tisztázzunk valamit. Ő fog Istenhez imádkozni, vagy Isten imádkozik hozzá?

- Hogyan lőhetne agyon magát valaki, ha az egész háborút önmaga vívja?

A gúnyolódó tisztek mindannyian tudták, hogy a háború szemlélésére nincs jobb hely, mint egy hátsó ülés, ahonnan Douglas MacArthur kísérte figyelemmel hadseregét.

Én szokásomhoz híven, óvatos maradtam, nem szóltam közbe, nem vettem részt az élcelődésben. Néhány rangidős tisztnek már a puszta jelenlétem is meghökkentő volt, hiszen a gyűlés már véget ért. Így néhány perc múlva távoztam magam is.

Újabb levelet kellett írnom anyámnak, aki öcsém halála óta sokat aggódott miattam. Pedig igazából nem voltam veszélyben, legalábbis nem úgy, mint a lövészgyalogosok, akiknek másnap közelről kell farkasszemet nézniük az ellenséggel. De fiatal és ideges voltam, s így szinte belebetegedtem a vérontás puszta gondolatába is.

A hajnal sokszínű ragyogása költeménybe illő szépséggel borította be a horizontot, de az öldöklés hangjai hamarosan szertefoszlatták az idilli hangulatot. Behatoltunk az öbölbe. A nyugodt, smaragdzöld vizet felkavarta tekintélyt parancsoló hajóhadunk. Korai ébredésem után kabinomból a főfedélzetre siettem, és elindultam kedvenc helyemre, a hajóágyúk alá. Amint közeledtem feléjük, hirtelen dörrenések rázták meg a levegőt. Az ágyúk torkából fekete füst, rút lángnyelvek csaptak elő. Lövedékeik sorra robbantak a párába burkolózó parton. Most már tucatnyi hajó csatlakozott a harsogó zárótűzhöz. Leytét megrengették a robbanások. Kis idő múlva a sziget egyszerűen eltűnt a gomolygó füst leple alatt.

A Nashville lehorgonyzott, a zárótűz pedig folytatódott. Csupasz, derékban kettétört fák és lángoló épületek százai bontakoztak ki az időnként szétfoszló füstből. A mellettünk álló csapatszállító hajó oldalán kivetették a hálókat. Végelát-hatatlan sorokban súlyos felszereléseikkel megrakott katonák indultak meg rajtuk lefelé. Odalent partraszálló csónakok rin-

gatóztak a hullámok tetején. Olyan rendben sorakoztak a csapatszállító hajó mellett, mint az utasra váró taxik. A katonákkal megtelt csónakok a nyílt tengernek vették az irányt, és addig köröztek odakint, míg valamennyi csónak nem csatlakozott egyre csak köröző oszlopukhoz. Végül az anyahajókon felhúzták az invázió kezdetét jelző rohamzászlókat.

A lövedékek továbbra is megállás nélkül hullottak a szárazföldre, a robbanások szétszaggatták a sudár fákat, a fűkunyhókat és az ellenség tüzelőállásait. Nem messze a parttól sűrű növényzettel borított meredek hegyek emelkedtek. A lövedékek a sziklákat és lejtőket borító dzsungelt sem kímélték. Csak akkor hagyták abba az ágyúzást, amikor katonáink kiszálltak a rohamcsónakokból, elözönlötték a partot és elfoglalták harcállásaikat. Tudtuk, hogy a japánok vissza fognak vonulni, hogy alakulataink kövessék őket a hegyekbe, a dzsungelbe, ahol tüzérségünk már nem tehet semmit. Ahol puskák és gránátok döntik el a csata menetét, és ahol mindent meg fognak tenni azért, hogy minden egyes elvesztett életért ők is elvegyenek egyet.

Kora reggel óta repülőrajok üldözték egymást fölöttünk. Ellenséges gépek bukkantak elő a hegyek mögül, hogy tűz alá vegyék az öbölben veszteglő hajóinkat, de feltartóztatták őket a közeli repülőgép-hordozókról elindított amerikai gépek. A japánok kivártak. Rögzíteni akarták harcállásaink és hajóink helyzetét. A Tengerészet legtöbb hajója már lehorgonyzott, és zavaró rajtaütésekkel ágyúikat el akarták vonni a partról. A japán tengerészet a háború legmerészebb hadmozdulatára készült: tönkre akarták verni hajóinkat, és el akarták vágni az inváziót kiszolgáló utánpótlás útját.

MacArthur egész délelőtt a hajóhídon állt. Rangidős tisztek csoportja vette körül. Hangulatát derűs önbizalom és izgatott várakozás jellemezte. De valóságos örömmámor kerítette hatalmába, amint a nap felemelkedett tüzet okádó hídfőállásunk fölé, és végre megláthatta Taclóban városát. Odalépett hozzám, megragadta a vállamat, majd a város felé mutogatott, mintha turisták lettünk volna. Tudomást sem vett a körülöttünk zajló pokoli lövöldözésről.

- Taclóban, Jay! Ott van! Egy cseppet sem változott azóta, hogy először megpillantottam, pontosan negyvenegy évvel ezelőtt!

Megkockáztattam egy megjegyzést. - Lángokban áll az egész, Tábornok.

Csak legyintett, mintha egy legyet hessentett volna el. - Természetesen, Jay. A tűz a szabadság ára. A lángok elharapóznak, de a japánok eltakarodnak, és Taclóban újra szabad lesz!

A Tábornok emelkedett hangulatban tért vissza a kabinjába, hogy gyorsan elfogyassza ebédjét. Amikor ismét feljött a fedélzetre, frissen vasalt egyenruha feszült rajta. Készen állt arra, hogy újra a Fülöp-szigetek földjére lépjen, és ezt kikeményített uniformisban akarta megtenni, miközben ropogtak a fegyverek és sűrű füst gomolygott a lángoló hegyek oldalán.

A partraszálló csónak a hajó külső oldalához erősített létra alatt ringatózott a szelíd hullámokon. Vezérkarunk kis csoportja és a maroknyi haditudósító elfoglalta a helyét benne, mielőtt még a Tábornok megérkezett volna. Fekete napszemüvegben, ropogós egyenruhában tökéletesen nézett ki a fényképezéshez. Ő persze tányérsapkát nyomott a fejébe, miután nekünk parancsot adott a sisakok viselésére. Mellette álltam, így jól láthattam, hogy remeg a keze az izgalomtól.

Amerikai repülőgépek járőröztek az égen. Kis csónakunk a John Land csapatszállító hajó külső létrájánál állt meg. A hajó fedélzetén a Fülöp-szigetek száműzött kormányának vezetői várakoztak. MacArthur Taclóbanban kívánta visszahelyezni őket hivatalukba. Az elnök, Sergio Osmena, a nemzetvédelmi miniszter, Basilio Valdez tábornok és az elnök tanácsadója, Carlos Romulo dandártábornok vegyes érzelmeket mutattak. Osmena ideges volt. Lassan ereszkedett le a csónakba, mintha elnehezítették volna a rá váró feladatok. A múlt és a jövő csapdái közé szorult: emlékezett a végtelenül népszerű Manuel Quezonra, aki a száműzöttek elnöke volt mindaddig, amíg néhány hónappal előbb meg nem halt tuberkulózisban. És ott állt előtte MacArthur, aki biztos, hogy irányítani fogja minden cselekedetét az elkövetkező hónapokban. Osmena elfojtott egy fintort, amint a Tábornok átölelte őt a csónakba lépésekor. Aztán megindultunk a még mindig homályba burkolózó Vörös part felé.

A tengerparton már elültek a harcok, a támadó erők egyre beljebb hatoltak a szárazföldön, a füstölgő hegyek irányába. Bombatámadásaink elsöpörték a dokkok és a kikötőgátak többségét. Az épen maradtakat ellepték az utánpótlást szállító

hajók és a mentőcsónakok, melyek a sebesült katonákat fogadták. MacArthur megkérdezte a kormányost, hol fognak kikötni. A kormányos, egy korombeli fiatal tengerész altiszt szemével kétségbeesetten kutatta a partot egy megfelelő helyet keresve. Aztán úgy ötven méternyire a parttól a csónakunk megfeneklett.

- Mi a probléma, tengerész?

A kormányos tehetetlenül tárta szét a karját. MacArthur dühösen meredt rá, de szemrehányás helyett inkább a hajó orrába lépett, és parancsot adott az elülső feljáró leeresztésére. A vaspalló lassan a víz alá merült, és MacArthur eltökélten lépkedett le rajta a hullámok közé. A felszabadítók kis csapata gondolkodás nélkül megindult utána. A Tábornok hosszú évek óta erről a percről álmodott, keményen megdolgozott érte, és nem létezhetett olyan hülye kormányos, vagy felpuhult fövény, ami megfoszthatta volna a pillanat teljességétől.

Egy, a parton álló fotóriporternek szerencséje volt, éppen jókor emelte fel fényképezőgépét, és sikerült mindent megörökítenie: a Tábornok összeráncolt homlokát, a magasra emelt állat, frissen vasalt nadrágjának tönkretételét a sekély, parti vízben. A fotó később híres lett. Jobban megmutatta MacArthur visszatérésének drámai pillanatát, mint akármilyen ünnepi beszéd vagy haditérkép.

Ez az ő pillanata volt. A sziget, az évforduló, a száműzött filippínó vezetők, az előttünk álló harcok is pusztán csak hátteret adtak annak a közleménynek, melyet MacArthur az invázió elindításának helyszínéről szándékozott továbbítani néhány órával azután, hogy az első támadó alakulatok kiléptek a partra. A közlemény eljutott a világ minden pontjára, de üzenetét itt kellett értelmezni. Kelet-Ázsiában, ahol a japánok kegyetlen hatalmat építettek. MacArthur megmutatta nekik visszatérésének mindenhatóságát. Őt nem elűzték innen, hanem maga szökött meg azért, hogy előkészítse a felszabadító erőket. Nem küldte, hanem maga vezette ide alakulatait. Nem félt attól, hogy meghalhat a harcban, mert apja példáját követte.

Egész délután egyszemélyes színházával kötötte le a világ figyelmét. Puskagolyók pattogtak a feje fölött, amikor a frontvonalba lépett. Mégis rendíthetetlenül vezetett minket tovább

a fegyverropogás irányába. Váratlan megjelenésével nagy meglepetést okozott gyalogosaink körében.

Egy megüresedett tüzelőállásban bakancsával a hátára fordított két elesett japán katonát, hogy azonosíthassa alakulatuk jelzését. - Kitűnő - mondta, és ügyelt arra, hogy szavait jól hallják gyalogosaink és a tudósítók is. - Ezek a katonák abból az ezredből valók, amelyik elvégezte a piszkos munkát Bataanon. - Még itt Leytén, egy másik csata kellős közepén sem tudta kiverni fejéből az évekkel azelőtti hadjárat szégyenét.

Az éjszaka közeledtével visszatértünk a viszonylag nyugalmas Vörös partra. MacArthur egy kidőlt kókuszpálma törzsére telepedett. Most először látszottak meg rajta a fáradtság jelei. Hosszasan bámulta a megtépázott, füstölgő dzsungelt.

Végül magához rendelt. - Jay!

- Igenis, uram. - Odaléptem hozzá. A nap szörnyűségei felzaklattak és kimerítettek.

- A tábori jegyzettömbömet.

Hátizsákomból kivettem egy mappát, egy tollat és odanyújtottam neki. Időnként géppisztolylövedékek tévedtek a partra. A távolban kegyetlen harcot vívtak katonáink. Nem törődve a fegyverropogással, MacArthur két levelet vetett papírra. Amikor befejezte az írást, felállt a rönkről. A közelben katonák és a filippínó vezetők vártak rá egy éppen kipakolt teherautó mellett. Előkészítették számára a híradósok mikrofonját. Arra készült, hogy rádión keresztül tudassa az egész ország lakosságával, hogy az amerikaiak újra a Fülöp-szigetek földjére léptek.

A mikrofonhoz menet átadta nekem a leveleket. - Postázza ezeket.

- Igen, uram.

Nem bírtam kíváncsiságommal. Mögötte lépkedve gyorsan átolvastam mindkét írást. Az egyiket Roosevelt elnöknek írta, aki egyszerre volt jó barátja és ádáz ellenfele. Az üzenet agyafúrt módon megfogalmazott kérkedés és fondorlatos hízelgés volt. Tájékoztatta benne az elnököt, hogy Taclóban közeléből ír, és ez az első üzenet a „felszabadított Fülöp-szigetekről". Kivédte az elnök bírálatait azzal, hogy újra alátámasztotta az invázió stratégiai jelentőségét. Tudatában annak, hogy a levél tartalma ki fog szivárogni, arra kérte Rooseveltet, hogy garantálja a Fülöp-szigetek azonnali függetlensé-

gét. A levél végére biggyesztett még néhány öndicsérő mondatot, és elnézést kért a macskakaparásért. Megjegyezte, hogy „a frontvonalban nem adottak a megfelelő eszközök".

A másikat, a rövidebbet, feleségének, Jeannek írta Ausztráliába. Közölte vele, hogy visszatért a szigetekre, és reméli, hogy hamarosan együtt lesznek régi házukban, Manilában. Azután csak az aláírás következett: „Szeretlek, MacArthur."

Szeretlek, MacArthur. Röhögnöm kellett annak ellenére, hogy tiszteltem a Nagy Embert. Olyan volt, mintha bekukkantottam volna a hálószobájába. Vajon a felesége akkor is MacArthurnak hívta, amikor szeretkeztek? És amikor fájt a feje, azt mondta neki: „Hoznál egy Aszpirint, MacArthur?". Vagy a Tábornok attól félt, hogy a nő nem ismeri fel kézírását, ha csak annyit ír: Szeretlek, Doug!

Amikor MacArthur a mikrofon felé közeledett, eleredt az eső. Ez volt a nap legfontosabb pillanata. Remegett a keze, ahogyan a mikrofonért nyúlt. Beszélni kezdett. Hátralépett, lenézett a földre, s a nap folyamán először látszott bizonytalannak. Akkor már ömlött a szűnni nem akaró keletázsiai eső. A Tábornok intett a technikusoknak és beszélni kezdett. Erősen füleltem, hogy hallhassam szavait, mert szakadt az eső, ropogtak a gépfegyverek, és a közelben horgonyzó hajók még mindig ágyúzták a hegyeket.

- Fülöp-szigetek lakói - kezdte -, visszatértem. A mindenható Isten kegyelméből csapataink újra a Fülöp-szigetek földjére léptek. - Az égzengésben el-elmosódó hangja egyre határozottabban csengett. - Csatlakozzatok hozzám - folytatta. - Vigyük tovább Bataan és Corregidor megrendíthetetlen erejét. Keljetek fel és harcoljatok! Használjatok ki minden adódó alkalmat. Otthonaitokért, földjeitekért harcoljatok! Fiaitok és lányaitok jövőjéért harcoljatok! Egyetlen szív se maradjon erőtlen!

Osmena elnök és Romulo tábornok is MacArthur mellé lépett a mikrofonhoz, és a ceremónia néhány perc múlva véget ért. Az eső egyre csak korbácsolt minket, míg a parton azt a csónakot kerestük, melynek vissza kellett szállítania bennünket a Nashvillre. Nem sejtettük, hogy az esőfüggöny mögött a japán flotta közeledett. Nem tudtuk, hogy néhány napon belül, szinte az egész japán tengerészet hadba száll ellenünk, hogy kiverjen minket a Fülöp-szigetek partjairól és a Csendes-óceánról.

A Nashvillhez tartó csónakokról a Tábornok sóvárogva nézett Taclóban felé, amely a zuhogó eső ellenére még mindig parázslott. Mosolygott, arca újra derűt és magabiztosságot sugárzott. MacArthur elemében volt. A nap tökéletesen végződött a számára. Nemcsak visszanyerte a múltat, hanem kijelölte a jövőhöz vezető utat is. Életének egy küzdelmes korszaka lezárult. MacArthur mindig is a Fülöp-szigetek lelki jótevőjének hitte magát, de én világosan láttam, azt hiszi, mindent tud e szigetekről. Mohó és fortélyos elméje most már egész Ázsiát magáénak akarta.

A hold egy pillanatra előbukkant a felhős égen, sápadt, hátborzongató fénnyel borított el minket. Megvilágította MacArthur arcát, és én láttam a szemén, hogy titkos fogadalmat tett.

MÁSODIK FEJEZET

Leyte szigetén katonáink elözönlötték a partot, és bevetették magukat az esőáztatta dzsungelbe. Hamarosan mi is elhagytuk a hajót és csatlakoztunk hozzájuk. A Tábornok Taclóban legszebb palotáját választotta főhadiszállásául, melyet a japánok tiszti klubnak használtak előtte. Tulajdonosa, egy Walter Price nevű amerikai üzletember akkoriban Santo Tomasban raboskodott. Filippínó felesége, akit korábban megkínoztak a japánok, a dzsungelben bujkált gyerekeikkel.

Amikor közölték vele, hogy MacArthur használni akarja a házát, Mrs. Price azt üzente, hogy hízelgő rá nézve, és ragaszkodott ahhoz, hogy addig maradjunk, ameddig csak tetszik, így a mindig udvarias és lovagias MacArthur az asszony dicséretét zengve elfoglalta a palotát, a nőt és gyerekeit pedig sorsukra hagyta.

Kint a tengeren hajóhadunk haldoklott. Rögtön az inváziót követően a japánok elindítottak egy merész tengeri támadást. Megkísérelték elűzni flottánkat, megsemmisíteni szállításunkat, hogy ily módon visszaszerezzék az ellenőrzést Leyte fölött. Három napon át nehézfegyverek dörgése, repülőgépek zúgása töltötte meg a körülöttünk háborgó tengert. Miután a japánok felemésztették energiájukat, sietve visszavonultak. A tenger fenekének ajándékoztak négy repülőgép-hordozót,

három csatahajót, hat felfegyverzett cirkálót, három segédcirkálót és nyolc torpedórombolót. A Leytei-öböl szálka lett a császári haditengerészet szemében. Hadiflottájuk folytathatta ugyan a harcot, de nem jelentett többé komoly fenyegetést.

A dzsungel sártengerré változott. Katonáink a szakadó eső mellett végigszenvedtek egy földrengést és három tájfunt. Csapataink egyre mélyebben előrehatoltak, de a japánok is keményen megvetették lábukat a rovaroktól hemzsegő sárgödrökben. A Tábornok repülőtér építését rendelte el, de a sárral borított, csúszós hegygerinc kifogott rajta. Egész teherautó-konvojok akadtak el, ajtóig a mocsokba süllyedve.

Délutánonként a frontvonalból visszatérő iszappal befröcskölt szállítójárművek vonultak el a palota előtt; a halott és sebesült katonákat élelemre és lőszerre cserélték. Azok a harcosok, akik lábra tudtak állni, a teherautók platóiról fásultan bámulták frissen vasalt egyenruhánkat, kifényesített bakancsainkat, és azt mondták, nem ártana tudnunk, milyen az élet a hegy túloldalán.

Örültem, hogy néhány kilométer elválaszt a haláltól és a szennytől. A műszaki alakulatok, melyeknek egyébként az lett volna a feladatuk, hogy pontonhidakat építsenek vagy zsákmányolt lőszereket semmisítsenek meg, összeesküvők módjára vigyorogtak, amikor kényeskedve foltozták a vakolat golyó ütötte lyukait, és MacArthur parancsait követve nyírták az épület előtti növényzetet, hogy szebb legyen a kilátás. Szerette a tágas verandáról elétáruló látványt: a hegyeket és a tengert.

Múltak a hetek. Bevettük Dagamit és Burauent. Azután a hegységben indítottunk támadást a japán állások ellen. Elfoglaltuk kulcsfontosságú városaikat: Baybayt és Carigarát. Még több japán érkezett a harcmezőre. A tokiói vezérkar azt a parancsot adta Yamashita tábornoknak, hogy erősítse meg Leytét. Arra gondoltak, hogy a tábornok döntő csata színhelyévé változtathatja a szigetet. A japán utánpótlás fele vízbe fulladt, amikor hadihajóink elsüllyesztették szállító járműveiket, de három hadosztály már partra szállt Ormoc kikötőjénél és csatlakozott az ütközethez, így támadásba lendültünk, és egyre közeledtünk a kikötő felé.

Az invázió minden apró részletét jól ismertem, mert MacArthur szívesen beszélt róla bárkinek, aki hajlandó őt meghallgatni. A támaszpont immár biztonságos volt, így fo-

lyamatosan áramlottak hozzánk a sajtó képviselői és a különféle dignitáriusok. Egyik fő feladatom az ő kíséretük volt. A Tábornok örömét lelte a kidolgozott, térképekkel tűzdelt bemutatóiban. Akkor volt a legnagyobb formában, amikor egy egész falat betöltő térkép előtt lépkedett, és fő erőinek mozgását, a csata fordulatait mutogatta rajta. Élénken gesztikulált, hogy a méltóságokat elvezesse a sárban vívott csatákig. Itt hasonlította össze legszívesebben saját kiválóságát Eisenhower európai erőfeszítéseinek lomhaságával és a Tengerészgyalogság riasztó veszteségeivel, melyeket tőlünk északra, a központi csendes-óceáni hadjárat során szenvedett el hadseregünk. MacArthur számára Eisenhower még mindig az a halk szavú, gyerekarcú alárendelt volt, aki évekkel azelőtt az egyik vezérkari beosztásból a másikba került. A Tengerészetet pedig túlságosan magas rangba emelt őrmesterek ostoba bandájának tartotta, akik frontális támadásokkal vesztegették embereiket, mert hiányzott belőlük az ő fortélyossága.

Megvoltak a trükkjei, hogy bizonyos kérdések feltevésére késztesse a látogatókat, és rájuk csappanthassa verbális csapdáját. Saját tervéhez képest késésben volt Leyte visszafoglalásával, de amikor rákérdeztek, ingerülten válaszolt. - Visszafoglalhatnám Leytét két hét alatt - biztosította a kérdezőt -, de túl nagy a felelősségem az Amerikában várakozó anyákkal és feleségekkel szemben ahhoz, hogy ezt tegyem szeretteikkel. Nem fogok feláldozni senkit olyasmiért, amit stratégiával is elérhetek!

Sikereink ellenére MacArthur magányosnak látszott, időnként dührohamot kapott és gyakran mély depresszióba zuhant. A leytei hadjárat idején a Kongresszus kitüntette az ötödik csillaggal, de még ez sem vidította fel, pedig egyik kezén összeszámolhatta, hányan érték el ezt a rangot az Egyesült Államok történetében. Valami más zavarta őt, valami egészen személyes ügy, és bármilyen tehetséges volt is, ezt nem tudta palástolni. Ösztönösen ráéreztem, mi lehet az, de az igazságot soha nem mertem volna megosztani másokkal még a vezérkaron belül sem. Leytébe visszatérve, a Tábornok elmélyedt ifjúságának távoli múltjában: négy évtizedet utazott vissza, hogy újra elszenvedjen egy óriási veszteséget, és ez nem hagyta nyugodni.

Annak ellenére, hogy csodáltam őt és tartottam tőle, sajnálni kezdtem Douglas MacArthurt. Talpnyalók hada vette körül őt, és mind a kegyeiért versengtek. Néhányan hízelegtek neki, megkísérelték lemásolni sajátos modorát. De titokban irigyelték kiválóságát, és kigúnyolták hiúságát, pedig pontosan az volt pályája mozgatórugója.

Néha kárhoztatta magát nagyságáért. Van valami tragikus a MacArthur-féle hírnévben. Ha valaki inkább legyőzött ellenségeivel méri életét, mint barátaival, akkor fontossá válik, hogy a csatáknak soha ne legyen végük. Minek a béke, ha gyengeséget és ürességet hoz magával?

Sokszor feltettem magamnak a kérdést, mi lehet az, ami után ez a nagy ember sóvárog, amikor a Price-ház verandájáról a hegygerincet bámulja, és aminek hatására újra átéli fiatalságát? November elejének egyik éjszakáján megtudtam.

Vacsora után egy tábori csendőr hívott ki a ház elé, és azt mondta, hogy egy filippínó fiatalember akar beszélni a Tábornokkal. Ötven méterrel távolabb, a szomszédos ház előtt üdvözöltük egymást. A kiszűrődő fények tiszta tekintetű, komoly arcú ifjút világítottak meg. Körülbelül annyi idős lehetett, mint én. A feszes bőrű, izmos férfi rövidre nyíratta a haját, ahogy a fegyelmezett gerillaharcosok szokták. Mögötte, egy bódító illatot árasztó plumériafa alatt egy idősebb asszony várakozott. Gyönyörű sárga ruhát viselt, mely úgy verte vissza a fénynyalábokat, mint a hold. Nem tudtam levenni róla a szemem. Szépsége, eleganciája annyira nem állt összhangban a zuhogó esővel és a sárral.

A fiatalember rezzenéstelen tekintettel bámult a szemembe, majd elém állt. - Kicsoda maga?

- Jay Marsh hadnagy vagyok - feleltem. - A Tábornoknak dolgozom.

- Miért higgyem el?

Nyersessége bámulatba ejtett és ugyanakkor megbántott. Fölé magasodtam. Rangjelzésemet világosan láthatta egyenruhámon, de őt nem érdekelte sem a magasságom, sem az, hogy éppen az imént léptem ki a Tábornok lakosztályából. Végül eszembe jutott, hogy küldetése van, és nagy szégyen lenne, ha hibát követne el.

- Azt hiszem, csak egyet tehet: hinnie kell nekem - válaszoltam.

Egy pillanatig gondolkodott rajta, és a fa alatt álló asszony felé fordult, aki jóváhagyólag bólintott.

- Rendben van - mondta. - MacArthur bízik magában?

- Mostanáig bízott. Még itt vagyok, nem?

Továbbra is szigorúan nézett rám, láthatólag nem értette tréfámat. MacArthur vezérkarában mindenki tudta, ha a Tábornok megvonja bizalmát egy fiatal tiszttől, egy nap sem telik bele, és az alárendelt a frontvonalban találja magát, és moszkitókkal viaskodva várja, hogy lelőjék.

- Értelmezzük a következőképpen - mondtam a mellettem ballagó fiatalembernek. - Minthogy nincs más választása, vagy elmondja nekem, mit akar, vagy visszamehet oda, ahonnan jött.

Hamarosan mindhárman ott álltunk az illatozó pluméria alatt. Az asszony hátrafésülte a haját. Kis aranykarikákat viselt a fülében. Világos bőre, ovális arca arra utalt, hogy félvér, apja talán egy spanyol pap vagy katona lehetett, akik régebben annyian megfordultak ezeken a szigeteken. Erőteljes arca és magabiztosságot sugárzó szeme a történelem nagy asszonyait juttatta eszembe, akik sokat tűrtek, szenvedtek, mégis mások fölébe tudtak emelkedni. Olyan idősnek látszott, mint MacArthur. A félelem szikrája sem mutatkozott rajta.

- Ez az unokaöcsém, Ponce - mondta az asszony, mintha a fiú durvasága miatt szabadkozna. - Jól ismert harcos itt és Samaron. Nem szabad megsértődnie rá.

- Ő pedig a nagynéném - mutatott Ponce az asszonyra. - A neve Consuelo Trani. MacArthur akar találkozni vele.

- Ezt pedig én miért higgyem el? - kérdeztem.

Az asszony elmosolyodott. - Talán jobb lenne Douglast megkérdeznie.

Douglas, gondoltam, amint a ház felé ballagtam.„Douglas"-nek hívja? Elnökökön és királyokon kívül senki, még a felesége sem hívta MacArthurt „Douglas"-nek.

A Tábornok pipázva sétálgatott a verandán, időnként a tenger felé bámult. Aznap öt riporter, köztük a New York Times tulajdonosa látogatta meg. Szokás szerint a térképeit lobogtatta, amint bevezette őket a hadjárat kusza részleteibe. Aztán meglepte őket terjengős szónoklatával, melyben a Japánnal és Németországgal vívott háború jövőjét, és a háború után várható szovjet fenyegetést taglalta. Meghökkentette az újságírókat, amikor kijelentette, hogy a háború utáni Ázsia sta-

bilitásának kulcsa egy békés és prosperáló Japán, és hogy a szovjet terjeszkedést csak a Japán és az Egyesült Államok közötti szoros kapcsolatok szoríthatják majd vissza. Elmondta nekik, hogy ő már kidolgozott egy hétpontos programot, melyet foganatosítani is fog, miután Japánt legyőzték. Még itt a leytei dzsungelben is azt jósolgatta, honnan érkezik majd a következő fenyegetés.

Amint vendégeit kísértem ki éppen, az egyik újságíró kifakadt. - A legarrogánsabb ember, akivel valaha is találkoztam az életemben.

- Valóban - támasztotta alá egy másik -, de a legragyogóbb elme.

És most itt állt egyedül a verandán, távol a hatalom központjaitól. Arroganciája és ragyogó elméje idehozta őt. Furcsának találtam, hogy mennyire békés. Úgy elmerült gondolataiban, hogy meg sem hallotta közeledésemet.

- Tábornok! - szólítottam meg halkan. Mintha álmából ébresztettem volna. Még mindig nem voltam biztos abban, zavarhatom-e.

- Tessék, Jay - válaszolta. Megismerte a hangomat, még csak felém sem kellett fordulnia.

- Van itt valaki, aki látni szeretné magát. Consuelo Traninak hívják.

A hegy túloldaláról eljutottak hozzánk a távoli csata fegyverropogásai, a lehulló bombák fojtott robbanásai. Ma is sok katona fog meghalni, és a frontvonalból holnap is visszaszállítják a holttesteket, hogy eltemessék őket az újonnan létesített temetőben. Az öböl fölött egy repülőgépraj zúgott el. MacArthur továbbra is a tengert nézte és csendben pöfékelt. Kételkedni kezdtem abban, hogy hallotta, amit mondtam. Végül megszólalt.

- Egy régi barátom - mondta. Felém fordult, és azon igyekezett, hogy hivatalos hangnemet üssön meg. - Egyébként nagyon jó családból származik. Apja nagy segítségemre volt a Balang Higa-i vérontásnál. - Látta rajtam, hogy fogalmam sincs Balang Higáról. - Negyven évvel ezelőtt volt, Jay. Egy másik életben. Hol van ő?

- Idevezetem, uram.

Amikor az asszony belépett a verandára, a Tábornok szomorúan és esetlenül üdvözölte. Egyetlen szó nélkül. Az asszony szemében láttam a büszkeséget; mintha bizonyos lett

volna abban, hogy a Tábornok érte teljesítette küldetését. Ponce és én túl fiatalok voltunk ahhoz, hogy megértsük a néma üdvözlést. De nem kell érett életkor ahhoz, hogy tudjuk, valami erőteljes, és mégis reménytelen kapcsolat lehet köztük. MacArthur megfogta Consuelo kezét és bevezette ideiglenes otthonába.

Néma parancsra cselekedtünk, amikor Ponce és én egyedül hagytuk őket a verandán, és kisétáltunk a ház előtt vezető útra. Menet közben Ponce még egyszer visszapillantott a válla fölött, aztán egyenesen a szemembe nézett.

- A Tábornok sok levelet írt neki - mondta. - Olvastam őket.

Csendben maradtam. Kellemetlen érzésekkel baktattam az ösvényen. Az az igazság, hogy továbbra is az egyszerű és katonás MacArthurt részesítettem előnyben a gondolataimban. Nem akartam tudni róla mindazt, amit Ponce nyilvánvalóan meg akart osztani velem.

- A Tábornok anyja nem járult hozzá a házasságkötésükhöz - folytatta Poncé, és várta, miként reagálok. - Milyen jövője lehet egy amerikai katonatisztnek, ha filippínó feleséget választ? Ezt mondja meg nekem. Az emberek azt gondolnák, hogy elment az esze. Főleg akkor, ha elnöknek akarja jelöltetni magát. Hogyan tehetné meg filippínó feleséggel az oldalán? Maga mit gondol erről?

MacArthur és filippínó feleség? Fogalmam sem volt, mit gondoljak. Mert Poncénak igaza volt. A seregben biztos pusmogni kezdtek volna róla, végül levonták volna a következtetést: a kiváló fiatal tiszt jóvátehetetlenül ázsiai lett. Soha nem léptették volna elő tábornokká, és még kevésbé válhatott volna vezérkari főnökké, így soha nem lett volna belőle MacArthur. Elhessegettem a gondolatot, elővettem a cigarettámat és séta közben rágyújtottam.

- Lucky Strike - szólalt meg Ponce és rámutatott a cigarettámra. – A Life magazinban olvastam róla. De ennek már két éve. Lehet, hogy három is. Megkínálna?

Odaadtam neki az enyémet, és rágyújtottam egy másikra. Odaértünk az úthoz. A hegység másik oldalán újra ropogni kezdtek a fegyverek. Ponce mélyen leszívta a füstöt, és élvezte az amerikai dohány finom aromáját. - Nem szoktam hazudni - jegyezte meg. – A mi családunk tisztességes.

- A Tábornok már említette - válaszoltam.

- Tehát tudja?

- Nem - mondtam, és nem csupán kényelmetlenül éreztem magam, hanem meg is ijedtem attól, hogy a Tábornokot feldühítheti az a tény, hogy tudok róla valamit, amit nem kellene. - Csak annyit tudok, amit MacArthur mondott nekem, és mindössze ennyit árult el.

- Consuelo soha nem ment férjhez, tudja? És nem is fog. Ilyen a mi népünk, legalábbis itt a Visayasban. Ő a Tábornoké.

- Hiszen nős - válaszoltam. - Kétszer is megnősült.

- Hogy megnősült-e vagy sem, nem számít - mondta Poncé, és szemét védelmezően szegezte a távoli, sötét verandára. - Tudja, hogy háromszáz évig voltak itt a spanyolok? Persze, hogy tudja, tudnia kell. És a papok soha nem nősülhettek meg. De ha egy pap beleszeretett egy asszonyba, és ő viszontszerette, akkor végleg az övé lett. Senki más nem jöhetett szóba többé, érti? Ki vette volna el egy pap szerelmét? Hogyan ítélte volna meg Isten? MacArthur eljött ide, és nagyobb hatalma volt, mint egy papnak. Az apja kormányzó tábornok volt! Ki vette volna el Consuelót az után, hogy MacArthur szeretője volt? Negyven éven át szerette a Tábornokot. És mindig is szeretni fogja. Ilyenek a mieink. Az utolsó leheletükig. Utolsó csepp vérükig, így harcolunk és így szeretünk.

- Ezt nem értem - vetettem közbe.

- Nem is kell értenie - mondta Ponce szórakozottan. - Ez nem a maga terhe. - Észrevettem, hogy emberek néznek minket az utca másik oldaláról, az egyik szomszédos ház tornácáról. Nem tudtam, hallották-e a beszélgetésünket. - Különben pedig - folytatta Ponce -, nem hozta magával a feleségét.

- Ausztráliában van - mondtam. - Mi itt háborúzunk.

- Oda fogja vinni őt Manilába, még akkor is, ha dúlnak a harcok - folytatta Ponce, mintha ez olyan nyilvánvaló volna. - A nagynéném most is ünnepi viseletet öltött, pedig javában tart a háború.

- Ez nem bizonyít semmit.

- Nekem nem kell bizonyítanom semmit - vágott vissza Ponce, és alattomos pillantást vetett rám. - Kicsoda maga? Miért van itt a főhadiszálláson ahelyett, hogy a dzsungelben harcolna?

- Mert MacArthur bízik bennem.

- Még igen - válaszolta, és kacsintott egyet. Mégis megértette korábbi tréfámat.

- Még igen - ismételtem. Megsejtettem a lényeget anélkül, hogy ki kellett volna mondania, és eldöntöttem, hogy hallgatni fogok Poncéról, Consuelóról és minden másról. Egyidejűleg azt szerettem volna tudni, ronthat-e valamit a helyzeten pusztán az, hogy tudok róla.

Ponce hallgatagon állt egy darabig, aztán a zsebem felé pillantott. - Kaphatnék még egy szál cigarettát? - Odanyújtottam neki az egész doboz Lucky Strike-ot. Csak egy szálat vett ki belőle, majd a dobozt visszaadta a kezembe. A heves mozdulattal azt hozta tudomásomra, hogy megsértettem a büszkeségét. Tenyerével eltakarta a lángot, amikor meggyújtottam öngyújtómat, mintha az orvlövészek miatt aggódna. Aztán ellépett tőlem, és ismét a veranda felé fordult.

- MacArthur érte jött vissza. - Olyan magabiztosan mondta, hogy tudtam, kijelentését sok beszélgetés előzte meg, és mintha a szigeteken mindenki ismerné a történetet.

- Mondtam már magának, Ponce, a Tábornok nős.

- Nem azért, hogy elvegye. Nem azért, hogy maga mellett tartsa. - Most idegesnek látszott, mintha túl naiv lettem volna ahhoz, hogy megértsem. - Azért, hogy lerója megbecsülését. Ezt mi mindnyájan tudjuk.

- Azért jött ide, hogy megnyerje a háborút.

- Tudom - mondta Poncé. Beleszívott a cigarettába és a füstöt a ház felé fújta. - Mi szinte istenként tiszteljük a Tábornokot.

Szünetet tartott. Egy darabig az arcomat tanulmányozta, mintha a megértés jeleit keresné rajta, aztán elfordult. - Országunk hatezer szigetből áll, és ő Leytét választotta. Nem Mindanaót. Nem Luzont. Leytét. Az egész amerikai hadsereg itt van. Azért, hogy megnyerje a háborút. És lerója tiszteletét a nagynénémnek. A Tábornok is szeretni fogja őt örökké, csak nem kaphatja meg többé, így hát ez az ő ajándéka. Visszajött, hogy először őt szabadítsa fel.

Felkavart, amit Poncétól hallottam, de kezdtem elhinni, hogy igaza van. Ahogy ott álltam az úton Poncéval, megpróbáltam elképzelni MacArthurt huszonhárom évesnek - olyan korúnak, amilyen én voltam akkor -, amikor West Pointból egyenesen ideküldték a dzsungelbe, és először került távol a fölötte uralkodó anyjától. Beleszeretett a szép mesztic lányba,

aki most évtizedek múltán eljött hozzá. Igazi szerelem. Nem olyan, mint a társasági oldalra való, mindig a megfelelő bundát viselő első felesége, akit egészen negyvenkét éves koráig nem is vett el, de aki röviddel a házasságkötés után megalázta őt kis légyottjaival. Nem olyan, mint alattomos, szemérmetlen filmszínésznő szeretője, akivel Washington belvárosában találkozgatott, amikor vezérkari főnök volt. Nem olyan, mint az érett, őt vacsorával váró szerelme Jean, akit ötvenhét éves korában vett el, miután anyja meghalt Manilában.

Az igazi szerelem.

Ez a kifinomult, páváskodó Hannibál azt a fajta szerelmet érezte-e, amitől elakadt a lélegzete, amikor erősen magához szorította a nőt egy szenvedélyes éjszakán, miközben a tenger felől lágy szellő fújdogált, simogatta összetapadt meztelen testüket és elhozta nekik a pluméria és a jázmin bódító illatát? A lány karjában ébredt-e, amikor újra kivilágosodott az ég, és boldogan, nevetgélve tértek-e vissza a faluba kíváncsi gyerekek és csaholó kutyák hada kíséretében? Vitt-e a lánynak két vödör friss vizet a mosdáshoz, hogy tisztán és frissen készíthesse el maguknak a reggelit? Megetették-e egymást duriánnal, macapunóval, édes, arányló papayával, és nevetésre fakadtak-e, amint a gyümölcslé lecsorgott állukról meztelen mellükre? És közben egymás szemébe néztek-e csak arra vágyva, hogy újra egymás karjába omolhassanak? Amikor együtt volt a lánnyal, úgy érezte-e, hogy Leytén és Samarán kívül nem létezik más hely a világon?

Ez volt az igazi szerelem. Egy csodálatos, de tiltott világot nyitott meg neki, és a végén választásra kényszerítette: anyja vagy szerelme; kijelölt útja, mellyel apjának és elvesztett bátyjainak tartozott, vagy a boldogság, amihez neki is joga volt. Nem a szerelmet választotta, és soha többé nem tudott igazából újra szeretni.

Abban a pillanatban tisztán láttam, hogyan sodorta magával MacArthurt a szerelem. Aztán anyja durván kiszakította belőle - vagy ki tudja, lehet, hogy a bölcs és intelligens Consuelo Trani maga küldte el -, és nem maradt más, csak a karrierje és a sorsa, amit be kellett teljesítenie. Mégsem vesztette el teljesen a szenvedélyt, nem hagyta, hogy az évtizedek elszürkítsék. Csak úgy maradhatott szerelme erőteljes, hogy tudta, az a nő soha nem lehet igazán az övé. És utolsó

gesztusként Leytébe hozta seregét, hogy legelőször Consuelót és családját szabadítsa fel, és bizonyítsa, elválásukkal áldozatot hoztak egy másik cél érdekében.

Nem lehetsz az enyém, nekem az a sors jutott, hogy hadseregem legyen, de hűen visszatérek. Elhozom a hadseregem Leytére, Taclóbanba hozzád, hogy megmentselek, a magasba emeljelek az emberek előtt a beteljesíthetetlen szerelem szimbólumaként.

Igen, gondoltam. Nem tudtam bizonyosan, ez volt-e az igazság, de MacArthur olyan volt, hogy akár így is történhetett. Ez megmagyarázta borongós hangulatát. Leytén körbevették az álmok, melyeket odadobott dicsőséges pályafutásáért. Álmait végül elaltatta felesége és tipegő kisfia, akiktől szintén meg kellett válnia egy időre.

Ponce és én további egy órát vártunk az út szélén. Aztán együtt indultunk el a ház felé. Lassacskán odaértünk a verandához, de MacArthur és Consuelo nem voltak ott. Körbe akartam kémlelni a házat, de a sötétben nem láttam semmit. Hallottam, hogy Ponce suttog valamit mögöttem.

- Ott vannak - mondta.

A tengerpartra mutatott. Észrevettem egy magas árnyalakot a kókuszpálmák alatt, a partot mosó hullámok közelében, de nem láttam az asszonyt.

- Hol van Consuelo?

Ponce mosolyogva válaszolt, mintha igazolni akarta volna korábbi állításait. - Együtt vannak!

Láttam, hogy igaza van. Átölelték egymást. Miközben néztem őket, MacArthur váratlanul felénk fordult, majd megfogta Consuelo kezét, és továbbmentek a parton.

Aljas kukkolónak éreztem magam. Hatalma, nagysága ellenére sajnáltam a Tábornokot. És most már elhittem Ponce történetét.

- Elmegyek aludni - mondtam, és egyedül hagytam Poncét a verandán.

Másnap, reggeli után MacArthur behívott a szobájába. Felalá járkált, és egy halom papírt szorongatott a kezében. Washingtonból érkezett táviratok és a frontvonalból küldött jelentések voltak. Amikor beléptem a szobába, szúrós szemmel nézett rám.

- Beszámolt nekem apja haláláról - mondta.

- Igenis, uram - feleltem.

- Egész családjuk nagyon közel állt hozzám.

- Ezt mondta nekem Ponce is - mondtam, és szerettem volna lezárni a témát.

- Igen, Ponce - folytatta MacArthur az arcomat fürkészve. Szeme elárulta, hogy mit akart mondani. - Nagyon bátor katona, hírnevet szerzett a gerillák körében. Befolyásos család itt is és Samaron is. Bármikor szívesen látott vendégek, Jay. Gondoskodjon róla.

Megtettem. Többször egy héten.

HARMADIK FEJEZET

December 15-én katonáink elfoglalták Mindoro szigetét, mely azután légi támaszpontként szolgált, mindössze háromszáz kilométernyire Manilától, délnyugati irányban. A karácsonyt követő napon MacArthur bejelentette, hogy a leytei hadműveletnek vége, nem maradt más hátra - az ő szavaival élve -, mint „jelentéktelen tisztogatás". Közleményében azt is hangoztatta, hogy „Yamashita tábornoknak a japánok hadtörténetének talán legsúlyosabb vereségét kellett elviselnie". Mindkét megjegyzés egyszerre tűnt különösnek és túl korainak, mert tudtam, hogy több hónapnyi küzdelmes, kimerítő harcba telik még, míg elintézzük a Leytén beásott harmincezer japánt. És különben is, a Tábornoknak még Yamashitával is szembe kellett néznie.

1945. január 9-én a Lingayeni-öbölnél szálltunk partra, majdnem ugyanott, ahonnan három évvel azelőtt a japánok indították el inváziójukat. De most mindkét fél sokkal nagyobb tétekben játszott. Majd ezer hajóval és 280 000 katonával közelítettük meg Luzont. Ez több volt, mint amennyien partra szálltak Szicíliában, és több, mint a későbbi Ivo Dzsima-i és okinavai csata résztvevői együttvéve. Yamashita 262 000 emberrel várt, ez kétszer annyi volt, mint az okinavai védelmi erők száma, és tízszer annyi, mint Ivo Dzsima védőié. Vitathatatlanul a legnagyobb hadsereg, mellyel az amerikaiaknak szembesülniük kellett csendes-óceáni hadjárataik során.

Luzon akkora volt, mint Írország. Hegyekkel és dzsungelekkel tarkított stratégiai óriás. Yamashita legfőbb

erőit a Zimbales-hegységbe, Clark Fieldtől nyugatra és a távoli északi hegyekbe, Baguio közelébe irányította, ahol nem rekedhettek meg, mint a Bataan-félsziget zsákutcájában. Egy kisebb, jobbára tengeri haderőt, Manilában hagyott hátra.

Partraszállásunk helyszínétől Yamashita északra, Manila pedig délre helyezkedett el. Walter Krueger tábornok, a törzs-parancsnok mindkét irányban felvonultatta csapatait. De MacAr-thurnak Manila kellett. Naponként, néha óránként is nyomást gyakorolt Kruegerre a támadás érdekében. MacArthurt, aki soha nem volt különösebben elővigyázatos, de általában okosan cselekedett, most érzelmei irányították. Majd szétrobbantotta a feszültség. Január 26-án mogorván ünnepelte hatvanötödik születésnapját: Krueger nem mozdult, ő pedig nem vonulhatott be Manilába.

- Induljon meg Manila felé! Vegye be Manilát!

De a porosz születésű Krueger nem mozdult. A négy csillagot viselő tábornok kezdetben közkatonaként szolgált a Fülöp-szigeteken MacArthur apjának parancsnoksága alatt. Sokkal jobban ismerte Luzon területét, mint bárki más, és jól ismerte MacArthur szeszélyes magatartását is. Az is világos volt számára, hogy őt hibáztatná, ha a támadás kudarcba fulladna.

Január 29-én Róbert Eichelberger tábornok, akit Kruegerrel együtt néhányan tréfásan „MacArthur németjeinek" neveztek, partra szállt Manilától délre, és merészen, azonnal támadást indított a város irányába. Ugyanazon a napon Krueger végre parancsot adott az éppen akkor érkezett l. Páncélos Hadosztálynak a déli irányú előrenyomulásra, így két oldalról karolták át a fővárost. Útjuk közben Krueger erői kiszabadították Cabanatuan, Muntinglupa és Santo Tomas táborainak foglyait. Február 3-án katonáink behatoltak Manilába.

MacArthur azt gondolta, hogy a japánok a várost védelem nélkül hagyták. Ehelyett Yamashita tengerészhelyőrsége minden erejével harcolt az utolsó emberig, ellenállt katonáinknak az egész háború egyik legpusztítóbb csatájában. A japánok aláaknázták az utcákat. Bunkereket rendeztek be a házakban. Hajóágyúikat tüzérségi lövegekként használták. Egy hónapig harcoltak az előretörő amerikaiakkal, míg legutolsó emberüket is elveszítették.

És ami még rosszabb volt, a csata kellős közepén beteges és gyilkos őrjöngés lett úrrá a japánokon. Szándékosan lerombolták a kikötői létesítményeket, az egész üzleti negyedet, a legtöbb gyárat, a közműveket és a lakóépületeket. Mire az utolsó japánt is kiűzték Manila belvárosából, százezer filippínó hevert holtan az utcákon. Tűz alá vették a kórházakat is, melyek betegeit az ágyhoz szíjazták. A férfiakat megcsonkították, a nőket és a fiatal lányokat megerőszakolták, a kisgyermekeket leműszárolták és meggyalázták.

Nem volt diadalmenet, örömujjongás, nem voltak sampaguitából font virágfüzérek, melyeket hálás, mosolygós karcsú filippínó lányok szoktak a katonák nyakába vetni. MacArthur visszatérése Manilába nem lehetett olyan diadalmenet, mint leytei bevonulása. Az ország kormányzásának és gazdaságának központja romokban hevert. És mint katonai parancsnok, erkölcsi felelősséggel tartozott a támadásért, mely sokkal nagyobb szenvedést okozott, mint bármely más roham az egész háború folyamán.

És ez nem csupán egy akármilyen város volt, melyet megostromoltak az amerikaiak. Olyan város volt ez, ahol a Tábornok hosszú éveket töltött élete során, és amelynek lakói jobban tisztelték őt, mint bárki mást a világon. MacArthur egy olyan település pusztulását látta, melyet otthonának tekintett.



Szinte már kínos, hogy ezt ismételgetem, de mint mondtam, az én háborúm más volt. Mert az öldöklés kellős közepén, egy halállal megtöltött úton szerelmes lettem. Őt Divina Clara Ramireznek hívták. Február elején találkoztam vele, amikor az l. Páncélos Hadosztály támadást indított Manila irányában.

Nem úgy, mint Leytén, ahol csak nagyritkán hagyta el a taclobani palotát, a Lingayeni-öbölnél MacArthur folyton úton volt. Még harc közben is ellenőrizte a gyalogság egységeit. Felszállt egy B-17-essel, hogy figyelemmel kísérje a bombázást. Egyszer személyesen vont össze egy ezredet, amikor egy japán páncélos támadás alkalmával az amerikaiak kezdték elveszteni fejüket az előretolt állásokban. Mindenütt ott akart

lenni egyszerre. Szünet nélkül jártuk az utakat; én vagy vele mentem, vagy követtem őt, mint egy röpködő sárkány farka.

MacArthur visszavonult pihenni, én pedig beültem egy dzsipbe, és elindultam a San Miguel közelében felállított ideiglenes táborba. Az út hasonlított a hold felszínéhez. A bombázások nyomán keletkezett krátereket vízzel töltötte meg a szűnni nem akaró felhőszakadás. Végeláthatatlan konvojokban haladtak a tankok és a katonai, teherszállító járművek. Fölöttem a japán és az amerikai repülőgépek ádáz harcot vívtak az égen. Utamat végigkísérte a szörnyű pusztítás: viskók és piacok álltak lángokban, templomok és iskolák hevertek romokban, személy- és teherautók roncsai égtek, és úgy tűnt, hogy a bombázásnak, a tüzérségi támadásnak soha nem lesz vége. Valahol a távolban narancsszínű tűz festette meg az eget, mint valami hamis pirkadat a szürke horizonton. Manilában csaptak fel a lángok.

Az út szélén pillantottam meg a lányt. Egy világos színű kis caratelában ült. A kétkerekű kocsit húzó szamarat megriasztotta egy elhaladó tank. Megugrott, belecsúszott egy gödörbe és eltörte a lábát. Fújtatva feküdt az oldalán és reménytelen kísérleteket tett arra, hogy újra lábra álljon. Szeme kikerekedett a rémülettől. Még mindig be volt fogva. A caratela veszélyesen billegett, ahogy a szamár ide-oda rángatta. Amint közeledtem dzsipemmel, jól láthattam, hogy egy fiatal filippínó fiú odalép az állathoz, bocsánatkérően megcsóválja a fejét, mintha a szamár tudná, mi fog történni, aztán a szeme közé lő.

A kordé mögé kormányoztam a dzsipet, leállítottam, és odamentem a lányhoz. Még mindig a caratelában ült, és egy fadobozt szorongatott. A doboz olyan széles volt, mint a válla, és olyan magas, mint a mellkasa. Narvából faragták, a Fülöp-szigetek legértékesebb fájából. A lány sírt, de inkább haragjában, mint elkeseredésében, közben tagalog nyelven a fiatal fiúval kiáltozott, aki az ég felé nyújtotta a karját, mintha el akarná hárítani a felelősséget.

Nemcsak azt láttam, hogy milyen szép a lány, hanem arra is felfigyeltem, el akarja palástolni szépségét. Nem viselt ékszereket, egyszerű, barna vászonruhája alatt leszorította melle domborulatát. Haját hátrafésülte és szorosan kontyba fogta a tarkóján. Egyáltalán nem örült annak, hogy egy amerikai tiszt hajol a kocsija fölé.

- Minden rendben van? - kérdeztem.

- Nem lát a szemétől? - kérdezett vissza haragosan.

- Tehetek valamit magáért?

- Ha maga lenne Krisztus, azt kérném, hogy támassza fel a szamaramat - mondta. Egy pillanatra a fiatalemberre meredt - rájöttem, hogy a szolgája lehet -, majd lenézett a fadobozára. Aztán gyorsan keresztet vetett, mintha bocsánatot kérne Istentől a szentségtörésért. - Sajnálom, ezt nem kellett volna mondanom. De ez volt az utolsó igavonónk. Talán elvihetne Pampangába.

- Nem Pampangába megyek - mondtam -, hanem San Miguelbe.

- Pampanga után én is San Miguelbe készülök - vetette közbe. - Ott lakom. De először el kell jutnom Pampangába.

Ránéztem az órámra. Követte a tekintetemet, majd felemelte az állat és elfordult tőlem. - Ne is törődjön velem.

- Nem - mondtam. - Minden rendben. Van időm.

- Én nem fogok könyörögni magának - jelentette ki határozottan. Egyenesen a kiszenvedett szamárra szegezte tekintetét és magához szorította fadobozát. A tekintetét elfordította el tőlem, így alaposan szemügyre vehettem vonásait. Eldöntöttem magamban, hogy ő a legszebb lány, akit valaha is láttam. Természetes szépség volt. Látszott rajta, hogy nem ismer félelmet, és ez kiemelte a finom arcvonásai és a határozott tekintete közt feszülő ellentétet.

- Velem kellene jönnie - mondtam. - Baja eshet itt.

- Itt vagy máshol, nem mindegy? - Úgy nézett rám, mint aki tudja, mit akarok kérdezni. - Csak azért maradtunk San Miguelben, mert ha elmennénk, eltulajdonítanák a házunkat.

- Miért kell... odamennie?

- Pampangába - egészítette ki kérdésemet. - Ott lehet élelmet kapni. Elcserélem ezt a dobozt egy caván rizsre.

- Mennyi egy caván?

- Két véka.

- Két véka rizs ezért? A legszebb doboz, amit valaha is láttam. Bizonyára antik darab.

- Igen, már több, mint száz éve a családunk tulajdona. De nem lehet megenni. És nekünk hét embert kell táplálnunk.

Mosolyogtam ámulatomban. Olyan erős és magabiztos volt ott, a káosz kellős közepén, hogy szívesen a közelében maradtam volna. Csak ennyit akartam. Arra gondoltam, ha ott-

hagyom, soha többé nem láthatom, és ez elszomorítóit. - Induljunk - mondtam. - Szálljon be a dzsipbe. Elviszem Pampangába, aztán San Miguelbe.

- Rendben van - válaszolta. - De utána kifizetem a fuvart. Adja meg a nevét és szolgálati számát a fiúnak.

- A micsodámat?

- Maga katona. Biztosan van szolgálati száma.

- Miért mond nekem ilyeneket? Én az életemet kockáztatom, hogy elvigyem magát Pampangába.

Közelebb hajolt hozzám és udvariasan, de határozottan rám szegezte tekintetét. - Sajnálom, ha megsértettem, de nem normális időket élünk. Nem is ismerem magát! Ha nem érkeznék haza, a fiú segítségével keresni kezdenének a szüleim engem vagy magát. Nem így tisztességes?

Egy kilométerrel feljebb az úton lecsapott egy japán repülőgép, és bombát ejtett egy teherautóra. A hatalmas robbanástól a jármű levágódott az útról, kétszer megperdült, és kerékkel fölfelé állt meg a mezőn. Platójáról féltucatnyi emberi test repült a levegőbe. A lángoló teherautó bármelyik pillanatban felrobbanhatott. Egy pillanatra lekuporodtam a caratela mögé, majd odaléptem a lányhoz. Meg sem moccant az ülésen.

- Mit gondol, mit fogok csinálni magával? - kérdeztem. - Nem esik bántódása.

- Ha esne, a családom megölné magát.

A lány elbűvölt, és konoksága csak növelte vonzerejét. De úgy éreztem, ezúttal túllőtt a célon.

- Megsértett - mondtam és visszaindultam a dzsiphez. - Keressen valaki mást, aki elviszi.

- Várjon! - szólt utánam. Megálltam és odafordultam felé. Mosolyogva fürkészte az arcomat. - Mi rossz van abban, ha megadja számát a fiúnak?

- Nincs abban semmi rossz - feleltem -, de én a segítségemet ajánlottam fel, maga meg halállal fenyeget.

- Mondja meg a nevét - szólított fel, mintha az ügy le lenne zárva. - És megígérem magának, hogy nem fogják megölni.

- Maga nagyon erős személyiség - adtam meg magam mosolyogva.

- Mondja már meg a nevét - ismételte. Ez alkalommal már tréfás hangon nógatott.

Ráírtam egy darab papírra a nevem és a szolgálati számom, majd odanyújtottam a fiúnak. Amint a dzsip felé ballagtam, hallottam a lány utasításait. Azt mondta a fiúnak, hogy oldozza ki a szamár tetemét és maga húzza haza a caratelát San Miguelbe. A fiú a vezetőülés mögé tette be a fadobozt. A lány akkor kockáztatta meg első igazi mosolyát, amikor beült mellém a kocsiba.

- Tetszett nekem, amikor el akart menni - mondta, miközben az esővízzel megtelt gödrök között visszakormányoztam a billegő dzsipet az útra. - Azt jelenti, van magában büszkeség. A lovagiasság büszkeség nélkül nem más, mint szolgaság, nem gondolja? Úgy értem, ezen én már gondolkoztam. A becsületes, igazi férfiakban van egy pont, melyen túl nem hajlandóak többé főt hajtani.

- És így tett próbára? - tréfálkoztam, miközben az utat figyeltem.

- Ó, nem - válaszolta mosolyogva. - A valódi próbák nem láthatóak.

Nos, így beszélt, és így gondolkodott. Még két kilométert sem tettünk meg, amikor már tudtam, hogy képzettebb is, okosabb mint én, és valószínűleg sokkal szigorúbb erkölcsű is. Semmi sem lepte meg, és nem félt semmitől. Csupán huszonkét éves volt, de máris szert tett a bölcsesség ajándékára vagy átkára.

Pampangában távolinak látszott a háború. A lány a szűk mellékutcákon át egy nagy raktárhoz vezetett. Bősz kutyák ugattak meg minket, amint az épület sarkához hajtottam. Láttam, hogy óriási patkányok rohangálnak odabent. A helyet tucatnyi felfegyverzett filippínó őrizte, akik úgy néztek ki, mint a gerillaharcosok.

Egy idősebb férfi jött ki a fogadásunkra, amikor lefékeztem a dzsipet. Teleaggatta magát háborús üzérkedése szerzeményeivel: volt rajta négy aranygyűrű, egy márkás karóra és egy vastag aranylánc a nyakán. Szemügyre vette Divina Clara dobozát, és tagalog nyelven sebes alkudozásba fogtak. Láttam, hogy a lány dühbe gurul, az öreg pedig legyint egyet és elindul a ház felé. Clara még utána kiáltott, nyilván valamilyen sértést, de a férfi újra csak legyintett, még csak vissza sem fordult.

- Mi történt? - kérdeztem.

- Csak fél caván rizst akar adni. Egész nap úton vagyok, a szamaram is elpusztult.

Elindultam az öreg felé és megszólítottam. - Uram!

Odafordította a fejét, majd örvendező vigyorral vetett egy pillantást a lányra, és angolul üdvözölt. - Csalónak nevezett. Hallottam. Szerezzen rizst olyasvalakitől, akit igaznak tart.

- Hadd beszéljek magával - mondtam. Habozni látszott, ezért megragadtam a vállát, és együtt indultunk el a raktár felé. Amint megérintettem, fél tucat fegyver emelkedett tüzelésre kész helyzetbe, de nem törődtem velük.

- Figyeljen ide - mondtam. - Van egy ajánlatom a maga számára.

- Ne beszéljen vele! - kiáltotta Divina Clara a dzsip mellől.

- Maradjon ott! - utasítottam, és a lány szót fogadott. Már másodszor láttam, hogy tisztelet sugárzik a szeméből.

Az öregember és én odaballagtunk a raktár ajtajához. Odabent tonnaszámra állt a rizs, biztos helyen, a tárolókban. Elővettem a tárcámat és megmutattam neki katonai igazolványomat.

Halkan beszéltem. - A nevem Jay Marsh. Közvetlenül MacArthur tábornoknak dolgozom. - Mivel láttam tekintetében a hitetlenkedést, a dzsipre mutattam. - Mit gondol, honnan lenne saját dzsipem? Az emberein keresztül ellenőrizhet. Jay Marsh. Jegyezze meg a nevemet. Ma este találkozom a tábornokkal, és holnap egész nap őt kísérem. Jó lenne, ha elmondhatnám neki, milyen erőfeszítéseket tesz San Miguel lakóinak megsegítéséért. Szeretném elmondani neki, hogy adott ennek a nőnek egy caván rizst, így fejezi ki háláját Luzon felszabadításáért.

Amint beszéltem, a férfi szeme egész idő alatt ugrált: a raktárról igazolványomra, onnan Divina Clarára, aki még mindig a dzsip mellett állt türelmetlenül. Az öreg kalkulált. Ha hazudok, szégyenben marad és elveszt egy caván rizst. Ha igazat mondok, és ő nem ad rizst, ki tudja, mi történhet? Talán MacArthur lefoglalja raktárát, őt pedig letartóztatja.

- Honnan tudjam, hogy igazat mond-e? - kérdezte végül.

- Onnan, hogy maga egy talpraesett ember. Ha hazudnék, azt kiolvashatná a szememből.

- Nem osztogathatom a rizst csak úgy - döntötte el. - Üzletember vagyok.

Előhúztam egy ötdollárost. - Igaza van, fizetséget érdemel.

A pénz, igaz, nem nagy összeg a feketepiacon, némileg csökkenthetné a szégyent. Még egyszer átgondolta, aztán behívott a raktárba, ahol tagalog nyelven utasítást adott embereinek. Másodpercek múlva két férfi ballagott a kocsihoz, vállukon egy-egy zsák rizzsel. Divina Clara éppen át akarta adni nekik fadobozát, amikor rákiáltottam.

- Ne! Tartsa meg! Alkut kötöttem vele.

És akkor észrevettem valami újat finoman metszett szemében: önfeledt csodálat volt.

A város felé haladva elmeséltem neki a történteket. Még egy leckét adott nekem. - Akkor most már magáé a dobozom.

- A maga doboza nem lehet az enyém - és elnevettem magam komolyságán.

- Dehogynem! És öt dollárért vette meg tőlem.

- Én nem dobozt vettem, Divina Clara, hanem rizst.

- Nem fogadhatom el a rizst, hacsak nem veszi magához a dobozt.

Eszembe jutott valami. - A szamara hogy törte el a lábát?

- Egy dübörgő tank megijesztette.

- Pontosan! Egy amerikai tank! Megért a szamara öt dollárt?

Rám nézett, halvány mosoly jelent meg szája szegletében, majd lassan beragyogta egész arcát. Visszamosolyogtam rá. Megkönnyebbülve dőlt hátra az ülésen. Remegő hangon szólalt meg, ilyet még nem hallottam tőle.

- Köszönöm, Jay, köszönöm.

Közeledett az este. A Manilában dúló harcok fényei megvilágították a távoli horizontot. A lány engem nézett, miközben vezettem. Éreztem, hogy megkedvelt. Elhajtottunk amellett a hely mellett, ahol korábban felrobbant a teherautó, és ott is, ahol a szamár elpusztult. A lány elszomorodott.

- Elátkozott hely lett az országunkból - mondta és végignézett a feldúlt vidéken. - Miért kell meghalnia embereinknek?

- Nem kellene ilyen személyes ügynek tekintenie - jelentettem ki, és felé fordítottam a fejem. - Nem ez az egyetlen hely, ahol emberek halnak meg.

- Kegyetlenség volt ilyet mondania. Azt hiszem katonaénje megölte lelkének egy részét.

- Az emberek nemcsak háborúkban halnak meg. Maga arról beszél, hogy családja kincseit élelemre cseréli. Az én családomnak nincs semmije. A húgom hétéves korában halt meg,

mert nem tudtunk orvost hívatni. Apámnak azért kellett meghalnia, mert megpróbált segíteni egy feketén.

- Hol történt?

- Arkansasban. Amerikában.

- Akkor Amerika egy szörnyű hely lehet.

- Nem az. Szörnyűségek megesnek ugyan, de azért csodálatos hely. Anyám elmenekült Kaliforniába. Én egyetemen tanultam. Most pedig tiszt vagyok.

Újabb robbanások rázták meg Manilát. - A Fülöp-szigetekre viszont bombákat dobálnak - vágott vissza, mintha én lettem volna felelős az egész háborúért. - Ha az amerikaiak nem gyarmatosították volna minket, akkor nem jöttek volna ide a japánok.

- Ó, már értem. Akkor ugyanígy, nem mentek volna Kínába sem? Hát Koreába, Malaysiába, Borneóra, Jávára, Új-Guineába, Indokinába vagy Szingapúrba?

Végül megenyhülve fordult felém. - Igaza van. Bocsásson meg. Kiborultam a szamár miatt. A japánok rettenetesek. Örülök, hogy visszajöttek az amerikaiak. Csak azt szeretném, ha már vége lenne. És a többi - a maga Arkansasa -, ne haragudjon, de nem az én problémám.

- Miért, Franciaország talán az öcsém problémája?

- Semmit sem tudok Franciaországról.

- A testvérem se tudott, mégis ott temették el.

- A háborúban halt meg?

- Igen - feleltem. - A mieink meghalnak mindenfelé, tudja? A Csendes-óceánon, Észak-Afrikában, Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban, Németországban... - Újra ránéztem. - Leytén. Manilában.

- Igen - mondta, szinte már szégyenkezve. - Nem úgy értettem, amit mondtam. Sajnálom, hogy olyan önző voltam.

- Maga nem önző. Azt hiszem, inkább én voltam igazságtalan magával szemben. - Menet közben rápillantottam. - Emlékszik, amikor a repülőgép felrobbantotta a teherautót? Maga az egyik legbátrabb ember, akit valaha láttam.

Éreztem, hogy a tekintete rám tapad. Végül megérintette a vállam. - Minthogy maga vette a rizst - közölte, mintha szükség lett volna valamiféle összegzésre a tisztánlátás érdekében -, velünk kell vacsoráznia.

- Hiszen hét emberről kell gondoskodniuk!

- Valóban - válaszolta -, de magának is jut. Szereti a zöldségeket? Kangkanggal fogom keverni a rizst, jó sok lesz belőle.

- Nem vehetem el az ételt a családja elől.

Bársonyos hangon felnevetett és tréfálkozva hátba paskolt.
- A maga rizse, Jay!

Olyan izgatottá tett, hogy „Jay"-nek nevezett. - Van két húskonzervem hátul a kocsiban.

- Akkor lakomát csapunk!

Ismét ránéztem, és láttam a nevetésén, hogy jól érzi magát velem. - Tetszeni fogok a családjának?

- Ha nekem igen, akkor nekik is.

- Tetszem magának?

Elgondolkodott egy pillanatra. - Nem - mondta, és kacagni kezdett. - Azt hiszem, ez a kérdés nem olyan egyszerű.

Egy nagy kétemeletes házban lakott, melyet magas falak vettek körül. Ódon vaskapu védte a bejáratot. A ház belseje múzeumi hangulatot árasztott, és valahogy összekötötte családját a letűnt, spanyol múlttal. Antik bútorok között lépkedtem a tágas, sötét szobákban, sarkam visszhangozva kopogott a vastag mahagóni parkettán. Mielőtt még láthattam volna családjával, megértettem, miért volt annyira gyanakvó, amikor találkoztunk a halállal kísértő úton. Apja, Carlos, aki még mindig a dzsungelben rejtőzött a gerillaerőkkel, sikeres üzletember volt a háború előtt. A lány két bátyja apjával tartott. Divina Clara anyjával, két nénjével, két húgával és tizenöt éves öccsével élt a házban.

A szolgálófiú még nem tért vissza a caratelával, így mind azt gondolták, hogy valami nagy baj történt. A családtagok örvendezve gyűltek körénk, amikor beléptünk a nappaliba. Szokásaikhoz híven tiszteletbeli vendégként fogadtak, és Divina Clara anyja ragaszkodott ahhoz, hogy megfürödjek, amíg elkészítik a vacsorát. Miután visszatértem a tisztálkodásból, az asztalfőre ültettek, és eldöntötték, hogy a jelenlévő legidősebb férfiként nekem kell elmondanom az asztali áldást. Minden tőlem telhetőt megtettem, amikor eldadogtam arkansasi protestáns imámat.

Divina Clara birtokolni vágyón nézett rám, miközben ettünk. Leoldozta a mellét leszorító ruhadarabot, aranykarikát tett a fülébe és kifésülte a haját. Kitárulkozása olyan volt, mintha egy szép virág bontott volna bimbóból káprázatos

szirmokat. Még sohasem láttam hozzá fogható szépséget. A vacsora végére teljesen beleszerettem. És tudtam, ameddig élek, nem múlik el az iránta érzett szerelmem.

Igen, tudom, ez így túlságosan érzelgősnek tűnik, de fiatal voltam, és hónapokat töltöttem magányosan Új-Guineától Hollandiáig és onnan Leytéig. Igen, a háború hevesen zajló drámája kitöltötte minden szenvedélyünket, felfokozott érzelmeinket és időről időre tévútra vezette lelkünket. Gondoljanak, amit akarnak, de MacArthur egy percig sem kételkedett bennem. Amint másnap reggel félszegen elmeséltem neki a történteket, láttam, hogy irigység villan az arcán, aztán átsuhan rajta az emlékezés. Végül nevetve tréfálkozott rajtam.

- Jay - mondta -, komolyan beszélek. Kezelje óvatosan ezt a kérdést. A világ egyik legnagyobb titkát fedezte fel éppen.

- Miféle titkot, uram?

Ártatlanul néztem rá, mintha az apámat kérdezném. Felébresztette kíváncsiságomat, így már mindent tudni akartam. Milyen titkokat tud ez a nagy ember? A szerelemre célzott? A Fülöp-szigetekre? Vagy egyszerűen a háborúra? Amikor hirtelen elfordította a fejét, megértettem, hogy sokkal inkább valami személyes ügyről lehetett szó, és legszívesebben kimondtam volna: Consuelo! De minek. Ő nem árult el többet, és arcát hamarosan elborította az aggodalom. Szörnyű pusztítás folyt abban a városban, melyet legféltettebb kincseként tartott számon.

És mégis, hetek óta most először láttam mosolyogni.

Február 27-én a tábornok visszahelyezte hivatalába a Fülöp-szigetek kormányát, átadta a hatalmat Osmena elnöknek. Japán ellenálló sejtek még mindig harcoltak Manila központjában. A Malacanang palota felé haladva jól hallottuk a régi spanyol erőd, az Intramuros magas falai között szórványosan felhangzó fegyverropogást. A kocsiban azt figyeltem, miként veszi szemügyre MacArthur a romokat. Azóta, hogy találkoztam vele, most először látszott kimerültnek, összetörtnek és öregnek.

A Malacanang palota, a spanyol kormányzók hajdani rezidenciája is súlyosan megsérült a háborúban. Narva fafaragásai, pazar bútorai, szőnyegei, kristálycsillárjai és történelmi festményei a háború előtti, elegáns Manilára emlékeztettek. Krueger tábornok és parancsnokai ünnepélyesen álltak a Fülöp-szigetek vezetői és az összesereglett újságírók előtt. Ha-

gyományos, kézzel szőtt, pillangóujjú ruhába öltözött, filippínó asszonyok sürgölődtek a méltóságok és a riporterek között.

MacArthur a sokadalom elé állt, és megpróbálta összeszedni magát. Az emberek lassan elcsendesedve felé fordultak. Ajka reszketett, amikor beszélni kezdett arról az időről, mely azóta telt el, hogy kiürítette Manilát, hogy megóvandó azt a háborús rombolástól, mert előre látta a japánok pusztító szándékát, akik „meggyalázták a templomokat, az emlékműveket, a kulturális központokat, amelyeket meg lehetett volna őrizni, ha betartják a háború játékszabályait".

Bosszút esküdött a pusztításért, majd egyszerű szavakkal visszaadta a hatalmat Osmena elnöknek és törvényhozó testületének. Ezt követően emberek százai lehettek tanúi, amint a Tábornok lehajtotta a fejét és összezárt tenyerébe zokogott.

NEGYEDIK FEJEZET

Garvey atya besétált a szobámba, felkapcsolta a lámpát és énekelni kezdett. Amúgy kellemes tenor hangja volt, de hajnali egyet mutatott az óra. Egy háború előtti, irritálóan vidám és goromba nótát énekelt valami olyasmiről, hogy reggel nagyon-nagyon széles mosollyal pattanjunk ki az ágyból, legyen nagyon-nagyon szép napunk, és vigyorogjunk úgy, hogy a nap besüthessen a szájunkba. Neki magának is virágos kedve kerekedett. Nem volt nehéz megállapítanom, hogy jócskán felöntött a garatra. Legszívesebben megfojtottam volna. Miután sikerült felülnöm az ágyban, üres tekintettel meredtem rá.

- Ha nem lenne pap, atyám, most bemosnék magának egyet.

Fesztelenül kinevetett. - Én pedig suttognék a fülébe, ha nem lenne olyan nehéz felébreszteni minden egyes alkalommal.

- El tudja képzelni, hogy mindössze egy órája feküdtem le aludni?

- Igen - mondta és újra felnevetett. - Csakhogy nekünk, magának és nekem, életbevágóan fontos küldetést kell teljesítenünk.

Garvey atya felmutatott egy arany pecsétgyűrűt. Az alacsony izmos embernek ragyogó kék szeme és szögletes, kelta arca volt. Amikor nevetett, látni lehetett a dohánytól és a teától megsárgult fogait. Ironikus cinizmusa mindig csillapítóan hatott rám. Néha ez volt az egyetlen ok, amiért hajlandó voltam meghallgatni.

- Ez a gyűrű Lord Mountbattené. - Miután tudatára ébredt, hogy ír létére nem kellően királyságellenes, gyorsan kijavította magát. - Elnézést. Ez a gyűrű Lord Louis Francis Albert Victor Nicholas Mountbatten admirálisé, aki a Délkelet-Ázsiái Szövetséges Erők főparancsnoka, Viktória királynő dédunokája, és mellesleg egy seggfej.

Az ágyam szélén ültem és a szememet dörzsöltem. Még mindig nem ébredtem fel teljesen. - És miért van magánál a gyűrű, atyám?

- Mert miután mi elvonultunk a Tábornok fogadásáról, a nagyfiúk MacArthur úszómedencéjében kötöttek ki. És Lord stb. Mountbatten admirális elvesztette. Egy órán át kerestette mindenkivel. A szolgálókat még a medence fenekére is leküldte. Végül Lord stb. admirális visszatért Clark Fieldbe, ahonnan holnap reggel visszarepül Burmába. De lehet, hogy Indiát mondtak, nem emlékszem pontosan. Tudja, a whisky.

Feltűnően az órámra pillantottam és gúnyosan megkérdeztem: - Úgy érti, ma reggel?

- Pontosan - felelte Garvey atya. - Ma reggel. Amikor a szolgálók a törülközőket szedegették össze a fürdőházban, akkor találták meg az egyik alatt, így csak gratulálhatok, Jay. Magát a Tábornok vezérkarának kisdedét választották ki az admirális gyűrűjének visszajuttatására. És én is magával megyek, mert én...

- ...mert kissé részeg. Nem így van, atyám?

Garvey atya rövid, vastag karját a levegőbe lendítette. - Ó, hát igen, de ebbe ne menjünk bele. Nekem egyházi kötelességemet kell teljesítenem. Induljunk, Jay! Vegyen fel egy tisztességes egyenruhát és gondoskodjon arról, hogy elég fényes legyen a bakancsa. A sofőr odalent vár. Minél hamarabb elindulunk, annál hamarabb visszaérkezhetünk.

Öt perc múlva már úton is voltunk. Végighajtottunk a városból kivezető sötét, dohos utcákon, és rákanyarodtunk egy keskeny országúira, amely egészen Clark Fieldig vitt minket. Már nem is bántam az utazást. Úgy gondoltam, az oda- és

visszaút eltart estig, így legalább megszabadulok szokásos teendőimtől. Különben is, a látszat ellenére az utóbbi hat hónapban Garvey atya lett a legjobb barátom. Akár közös csínytevésnek is tekinthettem az utat.

Amellett szobatársak is voltunk. Márciusban, a város bevételéért vívott harc után Garvey atyával és néhány más, MacArthur vezérkarába tartozó tiszttel együtt beköltöztünk egy csinos villába, amely a Malacanang tér szomszédságában állt, néhány saroknyira a Pasig folyótól. Kötelességeink gyors teljesítése érdekében nem messze laktunk a Tábornoktól, aki természetesen Manila legelegánsabb, épen maradt házát választotta magának átmeneti otthonául.

Mindez öt hónappal előbb történt. Kora augusztusban már mindnyájan tudtuk, hogy ennek a nagyszabású és szörnyűséges kalandnak hamarosan vége. Európában már beköszöntött a béke. A Fülöp-szigeteken Yamashita katonái még mindig keményen harcoltak a nagy áldozatokat követelő háborúban, de visszaszorítottuk őket a hegyekbe, Baguio közelébe. A japán birodalom szétesni látszott. Hadseregét szétverték, katonáit Ázsia-szerte halomra lőtték. Nagyobb városait a szőnyegbombázások hónapjaiban felégették. Okinava a Szövetségesek kezére került. Ily módon napi tennivalóim, nos, leegyszerűsödtek. Nem! Kínos, de szinte semmit sem kellett csinálnom.

Reggelenként többnyire MacArthur rangidős tisztjeinek palotáiban és villáiban koptattam a szőnyegeket. Összegyűjtöttem üzeneteiket, ajánlásaikat és elvittem a Tábornok hivatalába. Máskor MacArthur kifutófiújaként ellenkező irányban tettem meg az utat. Néha megkértek arra, hogy kérdezzem ki utólagosan azokat a japánokat, akiket sikerült élve elfognunk. Ez olyankor esett meg, amikor kihallgató-tolmácsaink csapata úgy értékelte, ki lehet szedni a fogolyból valamilyen használható információt. De ezektől a megbízatásoktól eltekintve, amióta bevettük magunkat Manila palotáiba, a többiek gúnyos véleménye szerint egyike lettem a Tábornok SZKFET-jeinek, ami annyit jelent: szaros kis feladatokat ellátó tiszt voltam.

Ebben a szerepben nem láttam, nem hallottam, nem beszéltem, és mégis egy sor furcsa, olykor meghökkentő titok birtokába jutottam. Tucatnyi rangidős tábornok bízott meg bennem MacArthur környezetében. Nemcsak kényes információkat bíztak rám, hanem nyíltan vállalták előttem saját kí-

váncsiságukat is. Lehet, hogy ezt az évekig tartó háború hozta magával - hatalom volt a kezükben, és tévedhetetlennek érezték magukat. Mindenesetre az ilyesfajta információ-áramoltatás nagyfokú elővigyázatlanságra vallott. Nem tettem szóvá nekik, és megfogadtam magamban, hogy örökre hallgatni fogok. Örültem, hogy megbíznak bennem, elbűvöltek a bizalommal járó előnyök, élveztem a Divina Clarával töltött, bilincstelen éjszakákat, és ez volt a legnagyobb jutalom szerény szolgálataimért.

Ha jó volt az élet Taclobanban, akkor Manila maga volt a mennyország. Amilyen szenvedélyesen beleszerettem Divina Clarába, olyan erővel vonzott magához ez a sebzett város. A spanyolok évszázadokig, az amerikaiak évtizedekig formálták a város képét, és Manila nem volt többé teljesen ázsiai, de még nem lehetett igazán nyugati sem. Egyedülállóan, sajátságos hely volt, csak önmagára hasonlított. Úgy éreztem, hogy tudtomon kívül egész életemben ennek a városnak a harmóniáját kerestem.

Garvey atya és én kilométereken át kivilágítatlan és törmelékkel borított utcákon haladtunk. Családok ezrei táboroztak a járdákon és az üresen tátongó telkeken, ahol a februári harcokat megelőzően még házak álltak. Az emberek a mocskos földön, vagy a derékba tört fákra erősített függőágyakban aludtak. A levegőt sűrűvé tette a virágok illata és a hevenyészett tűzhelyek füstje. Garvey atya némán bámulta a várost, mintha minden sebhelyét magába akarná fogadni.

Végül beszélni kezdett. Arcára gúnyos mosoly ült ki. - Még sohasem láttam olyan fogadást, amilyet Mountbatten kedvéért rendeztek. És maga? Az egész olyan volt, mint egy utolsó, nagy hurrá - négycsillagos tábornokok kellették magukat, kotyogtak, mint a tyúkok, és duzzogtak, mint a gyerekek, amikor MacArthur az egyiknek több figyelmet szentelt, mint a másiknak. Mihez kezdenek majd a háború után, Jay?

Nevethetnékem támadt, amikor felidéztem magamban a fogadást, ahol összegyűltek a világ leghíresebb tábornokai, hogy iszogassanak és fecsegjenek. Biztos jele volt annak, hogy a háborúnak hamarosan vége. - Látta Kenney tábornokot, atyám? Gondolja, azt szeretné, hogy mindez befejeződjön? Mit tenne azután? Lebombázná Toledót? Ő nagyon is jól tudja, milyenek a békeidők. Az első világháború után közel ti-

zenhét éven át kapitányként szolgált, kivéve azt az egy évet, amikor lefokozták főhadnaggyá. Ez a háború egyik napról a másikra emelte alezredesi rangból kétcsillagos rendfokozatba. És tegnap este már saját villával rendelkező, négycsillagos tábornokként nyalta Viktória királynő dédunokájának a seggét.

- Hát Krueger és Eichelberger? Még mindig annyira féltékenyek egymásra, hogy úgy változtatták helyzetüket a szobában, mint egy tájoló tűjének két végpontja. - Garvey jót nevetett saját tréfáján. - Krueger soha nem bocsátja meg Eichelbergernek, hogy azt mondta róla az újságíróknak, a manilai invázió idején olyan volt, mint a „januári melasz". Eichelberger pedig azt nem tudja lenyelni, hogy Kruegerrel van tele a sajtó.

- MacArthur kedveli az ilyesmit - mondtam. - Mindaddig, amíg egymással harcolnak, hűek hozzá külön-külön, és ezt saját javára fordítja. Sőt még Sutherland tábornokot is felhasználja, hogy viszályt szítson közöttük.

Garvey atya gúnyosan elmosolyodott, amint a vezérkari főnök arroganciáját említettem neki, aztán bosszankodva csóválta a fejét. - Mindig is gondoltam, hogy MacArthur csak azért tartja maga mellett Sutherlandet, mert ő az egyetlen tiszt, aki még magánál a Tábornoknál is ellenszenvesebb és arrogánsabb. - Ironikus mosoly suhant át az arcán, mert eszébe jutott a Tábornok iránti hűségem. - Remélem, megbocsátja az őszinteségemet.

- Csak részben van igaza, atyám. A Tábornok szereti, ha minden energiájukat a Sutherland elleni gyűlölködésre fordítják. Ez emeli a tekintélyét, mert ő az egyedüli, aki véget vethet a közöttük lévő csatározásnak.

- Maga sokkal agyafúrtabb, mint gondoltam - morfondírozott Garvey atya.

- Ilyen a Tábornok stílusa, atyám. Rendszere hasonlít egy kerékhez, amelyben MacArthur a kerékagy, a többiek pedig a küllők.

- És ő tudja, milyen jó megfigyelő maga?

Könnyedén felnevettem. - Nem tudom, mire akar kilyukadni, atyám. Én csak a kis Jay vagyok, a mókás fiú, aki kifelé tart a háborúból.

- Szokványos esetekben úgy gondolnám, hogy nekem kellene magát nagyobb őszinteségre bíztatnom, de MacArthur nem szokványos eset.

A dzsip elhagyta Manilát. Teljesen egyedül haladtunk a Clark Fieldbe vezető koromsötét országúton. – A Tábornok biztos benne, hogy a háborúnak hamarosan vége - szólaltam meg végül.

- Egyet kell értenem vele - mondta Garvey atya. - És igazából nem tudom elképzelni, hogy ez az invázió a tervezett időpontig, novemberig tartson. A japánok előbb kivonulnak. Elismerem, lenyűgöző volt a harcmezőkön tanúsított bátorságuk, de vezetőiknek be kell látniuk, hogy vesztettek. Nem lehetnek olyan barbárok és ostobák, hogy megparancsolják népüknek, addig harcoljanak értelmetlenül, míg mindannyian meg nem halnak. Úgy értem, annak ellenére, hogy a császári kormány nem a logikus gondolkodásáról híres, mégsem követhet el genocídiumot saját emberein.

- Remélem, igaza van, atyám. Az elfogott táviratok azt mutatják, hogy a japánok alkut akarnak kötni a szovjetekkel a háború befejezését illetően. De MacArthur tábornok a mi oldalunkra akarja állítani a vörösöket arra az esetre, ha le kellene rohannunk a szigetországot. Úgy becsüli, amerikaiak milliói meghalhatnak vagy megsebesülhetnek Japán inváziója során.

- Nem lehetnek olyan hülyék! - Garvey atya töprengett néhány másodpercig. - És nem is lenne szabad ostobáknak tekinteni őket. Ugye hallotta, mit mondott tegnap este MacArthur? Ragyogó elméjű barbároknak nevezte őket. Mérhetetlenül ügyes, jól szervezett, mélységesen babonás barbároknak. Tudja, én olvastam a vallásukról. Jezsuitaként kötelességem, hogy más vallásokat is tanulmányozzak és elmélkedjem rajtuk. Istenként bálványozzák a császárt. Azt mondják, hogy egyenesen a nap istennőjének a leszármazottja. Krisztus idejéből. Jay, ők készek arra, hogy meghaljanak érte!

- Igen - szóltam közbe kissé gúnyosan -, Krisztus idejében Isten leszállt az égből és frigyre lépett egy halandóval, akit Máriának hívtak. Nászukból megszületett Krisztus, a Megváltó. És ezt maga nem vitatja, atyám. De Japánban is létrejött egy nász - Krisztus idejében -, mégpedig egy szellemmel, akit Amateraszunak hívtak, és császárok

megszakítatlan sorát adta a világnak. És ön egyszerűen barbarizmusnak nevezné a kétezeréves hagyományt?

- Maga mit gondol? - Garvey atya visszadobta a labdát.

- Nem tudom - feleltem. - Majd akkor megmondom magának, ha már Japánban leszünk. De nekem nem tűnik barbarizmusnak.

- Szunditok egyet - jelentette be váratlanul. - Sokat ittam, hiszen tudja. - Általában így szabadult meg tőlem, amikor túl keményen csaptam le vallási életére. És elismerem, ez jobb megoldás volt, mint a csatározás.

Garvey atya mély álomba merült, és én egyedül maradtam gondolataimmal a Clark Field felé döcögő kocsiban. A háborúnak valóban rövid időn belül be kellett fejeződnie. Ezt mindnyájan tudtuk, és állandóan ez járt a fejünkben. És eszembe jutott: én mit fogok csinálni? Nem holnap, hanem egész hátralévő életemben. Hazamehetnék, de nem sok minden várna rám otthon, és már jól éreztem magam Ázsiában. Szerettem az illatát, a színeit. Szerettem az érzéseket, melyeket nyújtani tudott az embernek. És megszoktam a Tábornokot is. Az a hír járta, hogy ő fogja vezetni Japán megszállását. Kezdtem reménykedni, hogy így lesz, és akkor magával visz engem is, mert beszélem a japán nyelvet.

De az is lehet, gondoltam, hogy Manilában hagy, mert a japán hadifoglyokat ki kell hallgatni hazatelepítésük előtt. Még ha el is mennék Japánba, úgyis visszajönnék ide, hiszen feleségül kértem Divina Clarát. Szívesen élnék vele a Fülöp-szigeteken, ha sikerülne munkát találnom, miután leszereltem.

Garvey atya mélyen aludt mellettem. Még nem mondta el, miért küldték őt is Clark Fieldbe, de tudtam, ha felébred, készen áll majd arra, hogy elmagyarázza jelen misszióját. Általában olyan dolgokról beszélt, melyeket nem akartam hallani. Úgy összezagyválta a történelmet, hogy nem értettem belőle semmit, és néha olyan részleteket idézett a Bibliából, melyekről gyanítottam, hogy maga találta ki azokat.

Garvey atya imádta a nőket, és Manilában hemzsegtek az első osztályú szépségek. De egy asszony Manilában problémát jelenthetett egy energikus, társaságra vágyó papnak, aki még csak a harmincas éveit taposta. És ebben a kérdésben mit sem számított elhivatottsága. A spanyoloktól átvett hagyományok megtanították a filippínóknak, hogy egy pap számára valamiképpen bűn helybéli nőt szeretnie,

ugyanakkor az asszony olykor még megtiszteltetésnek is veheti az ilyesfajta szerelmet, így Garvey atya, aki naponta kísértésbe esett, képtelen volt józanul elviselni kegyetlen sorsát, melyet Isten szabott ki rá. Az egyetlen menekülés a testén elhatalmasodott kísértéstől csak a gyakori imádkozás lehetett, valamint érzékei eltompítására a tekintélyes mennyiségű alkohol.

Már messze magunk mögött hagytuk a várost. Kilométereken át buján zöldellő rizsföldek és sűrű erdők mellett vitt az utunk. Az éjszaka levegője nehéz volt és illatos. A pluméria illatfelhőitől sóvárogni kezdtem Divina Clara után. Szerettem ezt a virágot. Eszembe juttatta a házunk udvarán álló orgonabokrokat, az egyetlen helyet, ahol apám boldog lehetett életében. Divina Clara gyűlölte az illatát. Akalachuchival, ahogy ő hívta, a ravatalokat díszítették, így neki mindig a halált juttatta eszébe.

A sofőr lassítani kezdett, nehogy eltévessze a leágazást. Garvey atya összerázkódott, nagyot nyújtózkodott mellettem. Mocorgása kizökkentett gondolataimból. Világosodni kezdett az ég, így ki tudtam venni a tőlünk nyugatra húzódó Zimbales-hegység csúcsait. Clark Field már csupán néhány kilométerre lehetett előttünk.

- Úgy érzem, felfrissültem kissé - mondta Garvey atya.

- Két órára ütötte ki magát, atyám. Maga az egyetlen ember, aki ilyen hosszú ideig képes aludni egy rázkódó dzsipben.

- Na, igen - felelte, miközben elgémberedett nyakát masszírozta. - Ezt áldásnak is tekinthetjük, nem igaz?

Jellemző volt Garvey atyára, hogy még azt is áldásnak vette, amit mások pusztán a szerencsének tulajdonítottak.

Clark Fieldben egy tábori csendőr sietve kísért minket a kifutópálya mellett álló hadműveleti központba. Egy kisebb szobában várakoztunk, amíg Lord Mountbatten admirális és vezérkara elfogyasztotta korai reggelijét. Miközben egy szárnysegéd magával cipelte Garvey atyát valahová, Mountbatten a reggeliző asztalhoz invitált, és megkínált pirítóssal meg kávéval.

- A gyűrűje, admirális.

- Kitűnő - vigyorgott Mountbatten. Rögtön fel is húzta az ujjara, én pedig mohón magamba tömtem egy szelet kenyeret. - Maga egyáltalán nem tudhatja, mit jelent számomra ez az ékszer. A huszonegyedik születésnapomra kaptam, magától a

walesi hercegtől. Mondja meg MacArthurnak, hogy adósa vagyok.

Mountbatten magas, jóképű férfi volt, skandináv vonásaihoz erősen hajlított sasorr társult. Megint arra gondoltam, mennyire hasonlítanak egymásra MacArthurral: modoruk, testtartásuk és beszédjük. Hirtelen eszembe jutott, hogy a Tábornok többet tartózkodott Lord Mountbatten otthonában, mint saját katonái körében. Douglas MacArthur szíve mélyén egész egyszerűen royalista volt.

- Igenis, uram - válaszoltam, miután a pirítóst leöblítettem egy korty kávéval. - Megmondom neki, milyen örömet szerzett önnek.

Mountbatten arca elsötétült egy pillanatra, mint amikor egy esőfelhő takarja el a napot. - Azt is mondja meg neki... mondja meg, már értem, mi a helyzet Szingapúrral.

Elvettem még egy szelet pirítóst, és azt kívántam, bárcsak maradt volna tojás és egy kis szalonna. - Szingapúrral, uram?

- Igen - felelte Mountbatten. Elég rejtélyesen hangzott, amit mondott, mintha valami nagy titokról lett volna szó. - Az elmúlt éjjel azt mondta nekem, hogy egyáltalán ne aggódjak Szingapúr felszabadítása miatt. Arra gondoltam, hogy eltitkol előlem valamit, és az igazat megvallva, még ugrat is azzal, hogy az amerikaiak lepipálnak engem. De mondja meg neki, hogy tegnap éjjel futár érkezett hozzám és magyarázatot adott, én pedig végre megértettem, mit akart mondani nekem Szingapúrral kapcsolatban.

- Igenis, uram. - Fogalmam sem volt, miről beszél. Mountbatten elmosolyodott. - Nem szeretném, ha azt gondolná, hogy nem tudok semmit.

- Igenis, uram. - Sikerült lenyelnem a harmadik pirítós utolsó darabját is.

Garvey atya visszaérkezett. Ideje volt elindulnunk. Mountbatten az ajtóhoz kísért minket és átadott nekem egy zsineggel átkötött kartondobozt.

- Sajnálom, kapitány, de pecsétgyűrűk visszajuttatásáért nem jár kitüntetés. Mindenesetre méltányolom, hogy ideutaztak az éjszaka közepén, és garantálom, hogy ennél finomabb whisky még sohasem csúszott le a torkukon.

- Nagyon kedves öntől, admirális - mondtam, és Garvey atyával együtt elindultunk a kijárat felé. - Biztonságos repülést kívánok önnek.

- És köszönet az omlettért - morogta Garvey atya, amint bezárult mögöttünk az ajtó.

Két üveg ital volt a dobozban. Az egyiket odaadtam a sofőrnek kárpótlásként elvesztegetett éjszakájáért. Még mindig elég korán volt, amikor elhagytuk a katonai bázist, és rákanyarodtunk a Manilába vezető útra. Minden különösebb előjel nélkül csúnya vihart kaptunk a tenger felől. Az országút nemsokára mocsárrá változott, és ez alaposan lelassította a forgalmat. Teherautók, dzsipek, lovas kocsik akadályoztak az előrehaladásban. Izmos kis emberek húzták kordéjukat, sárral befröcskölt emberek ballagtak előttünk, és nem törődtek a felhőszakadással. Már hozzászoktak. Asszonyok integettek felénk, gyerekek szólongattak minket, és cigarettáért, rágógumiért kuncsorogtak.

- Késő délután lesz, mire visszaérünk - morogta Garvey atya. Rágyújtottam egy cigarettára, bámultam az utat szegélyező, buján zöldellő fákat, melyek összemosódtak az esőfüggöny mögött. A dzsip hepehupákon bukdácsolt és meg-megcsúszott a sárban. Az eső bevert a nyílásokon és átszivárgott a vászontetőn. Úgy döntöttem, hogy kinyitom a whiskyt.

- Igyunk egyet, atyám.

- Miért is ne - mondta Garvey atya.

Egy-egy korty után átadtuk egymásnak az üveget. Teljesen eltompultam a kialvatlanságtól. Az ital melegséggel töltött el. Észre sem vettük, és már csak félig volt az üveg. Hamarosan jókedvre derültem, miközben dzsipünk a szakadó esővel és a hömpölygő sártengerrel küzdött az úton. Úgy éreztem, mintha az utazás a saját diadalmenetem volna.

- Azt hiszem, itt akarok maradni, atyám.

- Ne gyerekeskedjen, Jay. Maga nem ide tartozik.

- Akkor hová tartozom? Apám és nővérem Arkansasban halt meg. Az öcsém Franciaországban. Anyám pedig Kaliforniában él egy nyikhaj olasszal. Azt hiszem, Bachiolinak vagy valami ilyesminek hívják.

- Meg kell tanulnia uralkodni magán - szakított félbe Garvey atya.

- És tudja, mit mondok? Anyám soha nem fogja elfogadni Divina Clarát. Nem szereti az ázsiaiakat. Annak idején, amikor egyetemista voltam, találkozgattam egy japán lánnyal, Kozukóval. És tudja, mit mondott anyám? Azt, hogy nem akar ferdeszemű unokákat.

- Ne nehezteljen az anyjára. A törzsi hév természetes jelenség. Ahogy a faji büszkeség és a vallás is az.

- Akkor melyik törzshöz tartozik az a szaros olasz, ha anyám úgy gondolja, hogy ő jobb a filippínóknál?

Garvey atya hahotázni kezdett. Először a hasát fogta, aztán hátravetette a fejét neveltében. Olyan nevetőgörcsöt kapott, hogy még a könny is kicsordult a szeméből. Megpróbáltam szigorú arcot vágni, hogy elfojtsam saját vigyorgásomat. A pap összezavart.

- Ez nem is olyan vicces, atyám.

Még nevetett egy darabig. - Ez nem a valóság, Jay! Mindez nem történik meg igazán, legalábbis nem úgy, ahogy egész hátralevő életének kell folynia! Majd túlesik az egészen, érti? Ez nem tudatos választás. Maga azért van itt, mert MacArthur itt irányítja a hadsereget. És amikor úgy dönt, hogy menni kell, maga követni fogja. És ha úgy érzi, mégis maradnia kell, az már nem lesz ugyanaz. A sereg elvonul, maga pedig egyedül marad azok között, akik mindig is itt éltek. Másképpen fognak nézni magára. Akkor már nem a felszabadítót fogják látni magában. Betolakodónak tekintik.

Nem hittem neki. - Honnan tudja?

Abbahagyta a nevetést. Rám meredt, majd vállat vont. - Nos, igazából nem tudom - merengett Garvey atya. - De ezt akarta hallani, nem?

- Atyám - mondtam -, maga olyan tisztességes, hogy az már a hülyeséggel határos.

Azután még sokáig nem tudtuk abbahagyni a nevetést. Garvey atya kivette kezemből az üveget és meghúzta. Visszavettem tőle, nehogy megigya az egészet. Az eső elállt, egy ideig csak párafoszlányok úsztak a talaj fölött. Később újra felhőszakadás zúdult ránk. És az emberek továbbra is nevetgélve, integetve ballagtak mellettünk.

- Miért hívatta magát Mountbatten, atyám?

- Nos, most olyan ügyekbe üti az orrát, melyek nagy fontosságú egyházi érdekeket képviselnek - hadarta Garvey atya remegő hangon. - Visszaélnék a helyzetemmel, ha elmondanám magának, nem gondolja?

- Nem tudom - feleltem. - A kérdésem nem különösebben volt egyházi jellegű. Én még csak vallásos sem vagyok.

- Valahol a szíve mélyén az - mondta Garvey atya. - Egyszer azt mondta nekem, hogy a családja vallásos. És az alma nem

esik messze a fájától. - Nevetett még egy kicsit, közben úgy nézett rám, mint aki elvárja tőlem, hogy megtérjek. - Rendben van, Jay. Van egy tiszt az admirális vezérkarában, aki találkozni kívánt velem. Meg akart gyónni arra az esetre, ha repülőgépe lezuhanna Indiába menet.

- Súlyos terhet cipelt, atyám?

- Azt nem mondhatom el magának.

- Én szívesen meggyónnék magának, atyám, pedig nekem nincs szükségem rá.

- Hogyne lenne szüksége rá? Egyébként semmi sincs nehezebb annál, mint önmagunknak feltárni bűneinket, nem igaz?

- Ő mit követett el?

- Visszaél a barátságunkkal, Jay.

- Ugyan már, atyám. Részeg vagyok, és nem aludtam már két napja. Még csak emlékezni sem fogok rá.

- Nem - mondta Garvey atya. - Vannak határok, és engem kötelez a hallgatási fogadalom. - Aztán ravaszul pislogni kezdett, mintha talált volna valamilyen kibúvót, vagy valamiféle egyezséget kötött volna Istennel. - Minthogy maga nem ismeri azt a tisztet, és most sem találkozott vele, elvi síkon megvitathatjuk az ügyet, lelki kötelezettségeinknek eleget téve.

- Én is pontosan erre gondoltam - hazudtam neki.

- Akkor a maga számára még van remény - ékelődött Garvey atya. - Megkérdezhetné önmagától, mi késztethet egy angolt a gyónásra, főleg úgy, hogy ír pap előtt kellene kitárulkoznia. Gondolhatná, hogy az ügynek a szigeten élő szépséges hölgyekhez van köze. De lehet, hogy én kissé egyoldalúan gondolkozom, mert az én életemből hiányoznak a nők. De nem! Másról van szó. Gúnyosan a szememre vetette... És innen nem folytatta tovább.

- Mit, atyám?

- Gondolja át a dilemmámat, próbálja meg beleélni magát egy másik érző ember helyzetébe - folytatta Garvey atya, és tartózkodóan elfordult a lebombázott város határa felé. - Nagyjából szerencsésnek mondhatom magam, nem igaz? De maga nem tudhatja, hogy néhanapján rám tör a zokogás, mert tudom, hogy nekem soha nem lehet saját gyerekem és senkim, aki igazán szerethetne. Isten szeretete a legnagyobb a világon, de itt most nem erről van szó. Amikor néha észreveszem, hogyan néz rám egy-egy nő, erős hitem ellenére be-

lém hasít a gondolat, hogy mit veszítek. Nem lesz gyermekem. Jó nagy zűrzavar, ugye? És az ilyesmi onnan csap le az emberre, ahonnan nem várja; amikor egyes-egyedül van egy távoli országban, akkor történik meg.

- Mi, atyám?

- Erre nem felelhetek - mondta Garvey atya. - Úgy, mint pap, nem. De mint barátja, hadd mondjam el magának, hogy sokkal hétköznapibb vagyok, mint ahogy gondolja. Ó, igen. Én aztán megértem a személyes kudarcot!

- Mi a fenéről beszél?

- Nem maradt hátra semmi, amit elmagyarázhatnék - csattant fel ingerülten Garvey atya. - Nincs értelme, Jay. Részeg vagyok!

Mindketten hallgatásba burkolóztunk. Szó nélkül ittuk meg a whisky maradékát. Az ital végül fejbe vágott bennünket, és az út hátralevő részében aludtunk. Késősre járt, mire Manilába értünk. Azonnal ágyba bújtam, és csak másnap késő délelőtt keltem fel. Kárpótoltam magam az előző átvirrasztott éjszakáért.

Amikor beértem MacArthur főhadiszállására, és elkezdtem szokásos körutamat, észrevettem, hogy az egész vezérkar diadalmámorban úszik. Olyan óriási dolog történt - egyszerre csodálatos és irtózatos -, amely nemcsak a háború kimenetelét változtatta meg, hanem nemzetek sorsáról is rendelkezett. Az éjszaka közepén egy amerikai B-29-es bombázó szállt fel a Mariana-szigetekről. Nyolc óra tizenhat perckor ledobott egy bombát, amely Hirosima városának legnagyobb részét letörölte a föld színéről. Egyetlen repülőgép. Egyetlen bomba. Egyetlen város. Több tízezer ember halt meg. A hír megrázta az egész világot. Most már nem lehetett kétséges, a háborúnak heteken belül be kellett fejeződnie.

Végre megértettem, miért volt annyira biztos MacArthur Szingapúr elestében, és miért ragaszkodott annyira Mountbatten ahhoz, hogy beszámoljak a Tábornoknak értesüléseiről.

A bizonyosság érzése söpört át rajtam, és hirtelen megrémített a valóság: MacArthur vezeti majd a megszállást. Hamarosan Japánba indulunk.

ÖTÖDIK FEJEZET

A következő eszeveszett héten úrrá lett a káosz. Két nappal azután, hogy ledobták az atombombát Hirosimára, a szovjetek elutasították a Japánnal kötött egyezményeiket, és lerohanták Mandzsúriát. Másnap, augusztus 9-én felrobbant a második atombomba Nagaszakiban. Három nappal később, Truman elnök felfüggesztette Japán bombázását, helyette röplapokat szóratott szét Tokió-szerte, melyeken felkelésre buzdította a japán népet. Azt sugallta nekik, hiába vállalják a halált, kormányuk titokban már kapitulált. Augusztus 14-én a britek, a szovjetek és a kínaiak jóváhagyásával Truman kinevezte Douglas MacArthurt a Csendes óceáni Szövetséges Erők legfőbb parancsnokának, és arra engedett következtetni, hogy a Tábornok fogja felügyelni Japán megszállását, miután vége a háborúnak.

Augusztus 15-én eluralkodott a zűrzavar a japán fővárosban. A császár bejelentette, hogy megadják magukat. Személyesen beszélt a néphez, előre rögzített rádióadásban. A császár rádiós nyilatkozata maga is meghökkentő újdonság volt, mert az egyszerű japán polgár soha nem hallhatta uralkodója hangját annak-előtte. Hihetetlennek tűnt, de a hírek szerint két héten belül partra kellett szállnunk Japánban.

Vezérkarunk huszonnégy órás munkanapokba fogott Manilában, őrült tempóban készülődtünk az elkövetkező útra. Maga a Tábornok már több, mint egy éve készülődött. Összeállította hétpontos tervét, mely arra volt hívatott, hogy drámaian megváltoztassa a japán társadalom szerkezetét. De az atombombák meglepték őt is, mint mindannyiunkat. A Tábornok mindig gondosan szem előtt tartotta a történelemben elfoglalt helyét, ezért tudta, milyen fontosak lesznek megérkezésének első pillanatai. Nemcsak Japán jövője szempontjából, hanem saját megbízatását illetően is.

Soha nem láttam még ilyen elevennek és felvillanyozottnak, még a luzoni hadjárat napjaiban sem. Végre megkapta a tehetségének megfelelő feladatot. Számított arra, hogy ő fogja vezetni Japán katonai megszállását, és remélte, hogy részt vesz a háború utáni újjáépítésben. De a hatalom, amelyet augusztus 14-én Truman elnök ráruházott, olyan nagy volt, amilyet csak kétezer évenként kaphat egy helytartó. Világos volt, hogy mindaddig, amíg sikereket ér el, teljhatalmat fog gyakorolni a japán emberek fölött.

És én? Nekem egyszerűbb problémám volt, olyan, ami soha nem kerülne a filmhíradóba, de engem azzal fenyegetett, hogy fenekestől felfordítja az életemet. Ahogy egyre közeledett a Japánba indulás napja, összeszedtem bátorságomat, hogy a Tábornok elé tárjam a gondjaimat. Szinte szégyelltem magam, amikor bekopogtam irodája ajtaján. Miután meghallottam a jól ismert hangot, beléptem és elindultam az íróasztala felé.

Mint már hetek óta, MacArthur két legközelebbi tanácsadója is ott volt vele a szobában. Balján Charles Willoughby tábornok foglalt helyet. A Németországban, Karl Weidenbachként született Willoughby jól megtermett, intelligens szakember volt, ám a beszédjét nehezen lehetett megérteni. A szűkszavú, befelé forduló férfi állhatatosan kitartott a Tábornok mellett. Már több, mint hat éve dolgozott együtt MacArthurral, és mindenkinek szívesen tudomására hozta - ha hajlandóak voltak meghallgatni -, hogy a Tábornok karrierje az ő életének a munkája. Willoughby mindig meghallgatott, de szavaimat ritkán kommentálta, kivéve MacArthurnak, miután kimentem a szobából. Jobbra Courtney Whitney dandártábornok ült. A zseniális, jó beszédkészséggel megáldott férfi a háború előtt találkozott a Tábornokkal Manilában, ahol üzleteléssel nagy vagyonra tett szert. Japánba MacArthur fő politikai közvetítőjeként készült. Kisebb találkozókon gyakran kifaggatta a látogatókat vagy a vezérkar tagjait, hogy MacArthur a legmegfelelőbb válaszokat adhassa nekik.

Mindhárman barátságosan mosolyogva néztek rám. Japánba különleges tervekért felelős tisztként utaztam volna velük. A háború idején szinte minden nap együtt dolgoztam Whitneyvel és Willoughbyval, és úgy éreztem, megkedveltek engem, nem úgy, mint a faragatlan Sutherland tábornok. Mindennapi munkámon kívül, fiatal koromnál és alacsony rendfokozatomnál fogva olyan feladatokat is elvégeztem, melyekkel enyhíthettem a vezérkarra nehezedő nyomást. Amikor feszült időket éltünk, én voltam a kijelölt udvari bolond, idétlen vicceik céltáblája. De világos volt számukra, hogy a Tábornok iránti hűségemmel és japán nyelvtudásommal jól fogom szolgálni terveik megvalósítását, miután elkezdődik a megszállás.

- Jöjjön közelebb, maga dagadt - tréfálkozott Whitney, miután beléptem a Tábornok irodájába. - Végül is hány kiló lett mostanra?

Meghíztam. Igaz, minden izommá alakult rajtam, de Manila valahogy jó hatással volt rám. - Azt hiszem, kilencven kiló körül lehetek, uram.

- Meg kell szabadítanunk magát a Fülöp-szigetek konyhájától.

- Abból, amit eddig tapasztaltam, úgy ítélem, nem fog gondot okozni, uram.

Willoughby halkan kuncogott. MacArthur hátradőlt a székében. Kisfiús mosoly suhant át az arcán, és tudtam, hogy Divina Claráról fog kérdezgetni.

- El tudom képzelni, nem túl boldog a fiatal hölgy annak tudatában, hogy elhagyják, ugye Jay?

Egy ideig mereven bámult rám. Mintha titkok cseréltek volna gazdát a szemeinken keresztül. Arra voltam kíváncsi, számára hogyan fog végződni ez az egész. - Nem, uram - feleltem. - Valójában inkább én vagyok válságban.

Court Whitney azt mondta, Divina Clara apját már a háború előtt is ismerte. - Bomba fog robbanni a Ramirez házban, csak nem erről van szó?

- Nos - hebegtem -, még nem, de hamarosan. A háború olyan hirtelen véget ért, szóval, meglepett mindnyájunkat, uram. És a terveimmel kapcsolatban nem tudtam mindent elmagyarázni Divina Clara családjának.

Egy éles pillantással MacArthur elejét vette Court Whitney újabb csípős megjegyzésének, majd megfontoltan karba tette a kezét. - Mi a probléma, Jay?

- A nagymama, uram. - Együgyűnek éreztem magam, hogy egy öregasszony tétovázásáról kell beszélnem három férfi előtt, akik egy egész nemzet sorsáról készültek dönteni. - Bocsánatot kérek, uram, nem akarom az idejüket rabolni, de úgy érzem, tennem kellene valamit.

MacArthur újra elővette titkos mosolyát. - Nem hiszi el, hogy maga vissza fog jönni, ugye?

Én is elmosolyodtam. Zavarban voltam, mert olyan idétlenül hangzott az egész a Nagy Ember szájából. - Nem hiszi, uram.

- És maga?

A kérdés kihívásként hangzott. Mindketten tudtuk, miről van szó. Csak két közönséges szó hangzott el, mégis mennyi érzelmet takart!

- Én, igen, uram - válaszoltam. - El akarom őt venni feleségül, Tábornok.

MacArthur az ajtóra mutatott. - Akkor ne vesztegesse az idejét, Jay. Menjen és mondja meg annak a nagymamának.



Manilából Subic felé tartottunk, amikor az út egy széles és örvénylő folyónál hirtelen véget ért. A hidat még januárban robbantották fel a visszavonuló japán katonák. Műszaki alakulataink ideiglenesen kijavították, így Krueger tábornok Lingayenből és Subicból előretörő erői már azon haladták át Manila irányába. De a Luzonon végigsöprő, felhőszakadásszerű, szűnni nem akaró esőzés meglazította a szerkezetet, és néhány napon belül el is mosta a hevenyészett tákolmányt.

Dzsipemet a folyó szélére kormányoztam és leállítottam a motort. Csalódottan bámultam az összeomlott híd maradványait. A hadsereg műszaki katonái ellepték a híd vázát, már hozzákezdtek a javításokhoz. Nem messze tőlünk filippínók csoportja tocsogott a sárban. Egykedvűen szemlélték a munkálatokat. Kiszálltam a kocsiból és beleszagoltam a jázminillatú reggeli levegőbe. Káromkodva rúgtam bele a lökhárítóba, aztán az órámra pillantottam.

- Mindig az órádat nézed - szólalt meg Divina Clara. – Ezt tetted akkor is, amikor első találkozásunkkor megkértelek, hogy vigyél el Pampangába. Emlékszel, Jay?

- Ez legalább egyórás veszteséget jelent most és visszaútban is - mondtam. - Annyi időm nincs.

- Bánjunk úgy az idővel, ahogy a filippínók teszik - nevetett fel Divina Clara. Ö is kikászálódott a dzsipből és mellém lépett. - Nagyanyám észre sem fogja venni.

- De MacArthur igen. Mi lesz, ha későn érek vissza, és közben már keresett?

- Akkor menj vissza Manilába, Jay. - Arca elsötétült a Tábornok nevének hallatán, és magasra szegett állal, szikrázó szemmel nézett rám. - Csak tessék, fordulj meg és indulj.

El akartam mondani neki, csodálom a Tábornokot, de ez nem jelenti azt, hogy kedvelem is, és nem szívesen hagynám ott a szerelmemet azért, hogy MacArthur után kutyagoljak.

De ha elmondtam volna, megerősítettem volna abban, hogy vissza akarok menni. Elgondolása szerint MacArthur volt az, aki távol tartott tőle, nem pedig a szolgálat, a hadsereg vagy Japán megszállásának valósága. Igen, a Tábornok adta ki a parancsot, hogy követnem kell őt Japánba, de ő maga volt a hadsereg. Nem tehettem ellene semmit.

- Divina Clara, MacArthur ötcsillagos tábornok! Én csak kis ebihal vagyok egy óriási tóban.

- Ezen a napon igazán nem kellene ilyen szűken mérned az időt. Nemsokára mindnyájatokat maga mellett tudhat Japánban.

- Ő maga személyesen engedélyezte a mai szabadnapomat, annak ellenére, hogy mennyi tennivalónk lenne. Igazán abbahagyhatnád a féltékenykedést.

Hirtelen elfordult tőlem. - Ez kegyetlenség volt tőled. Miért is szerettem beléd? Nem fogom hagyni, hogy így bánj velem.

- Sajnálom, Divina Clara. - Odaléptem a háta mögé és átöleltem a derekát. Jólesett forró testének közelsége. És éppen ezért siettem annyira. - Hogy őszinte legyek, szeretném kettesben tölteni veled az időt, miután visszaérkeztünk Manilába.

- Hagyd abba. Arra lesz még elég időnk. - Megfordult és a mellemnek támasztotta tenyerét. Nem nézett rám, de már megenyhült valamelyest. - Jay, ez az egyetlen alkalom, hogy nagyanyámmal találkozhass. Ha úgy lépsz be a házába, hogy állandóan az órádat nézegeted és nem hagyod szóhoz jutni, azzal fel fogod zaklatni öt.

- Nem fogom felzaklatni.

- Tudhatnád, nem nagyon örül a kapcsolatunknak.

- Majd én jókedvre derítem!

Kiszabadította magát ölelésemből és elindult a folyó felé. Utánamentem. Még sohasem láttam ilyen gondterheltnek. - Nem hinném. Ha addig él, hogy láthatja az unokáit, és megbizonyosodik arról, hogy együtt maradunk, ha nem azt tapasztalja, hogy egy amerikai katona lóvá tesz egy filippínó lányt mindenféle hazugságokkal, akkor talán elmondhatod, hogy boldoggá tetted.

- Akkor hát téged teszlek boldoggá.

Hirtelen megszorította a kezem és szomorú szemmel elnézett a folyó felett, valahova nagyon messzire. - Én már most is boldog vagyok.

Álldogáltunk egy darabig a parton, a folyó hömpölygő vizét bámultuk. Divina Clara arca hirtelen felragyogott, akár a nap, amikor előbukkan egy felhő mögül. A folyó közepére mutatott. - Ott van a kompunk!

Akkor már én is jól láttam az Amerikai Haditengerészet felénk közeledő, átkelő hajóját. A közelben álló filippínók izgatott karattyolásba kezdtek és leszaladtak a partra. Egyikük egy jól megtermett bivalyt vonszolt maga után egy kötél segítségével, melyet az állat orrába helyezett karikához kötött.

Visszamentünk a dzsiphez, beszálltunk és lassan legurultunk a vízpartra. Miután az átkelő hajó orra szilárdan megtámaszkodott a fövényen, leengedték az elülső rámpát. A parancsnok továbbra is járatta a motort, hogy a hajó ellenálljon a folyó sodrásának. A tengerész nekünk intett először, a többieknek pedig azt kiáltotta, hogy várjanak. Kézjeleivel a hajó közepére irányított az egyenletes súlyelosztás végett. Azután a bivaly következett. Végül a féltucatnyi filippínó is beszállt.

Divina Clara és én kiszálltunk a kocsiból. Az átkelő hajó hátramenetben elszakadt a parttól, majd csigalassúsággal megindult a folyó másik oldala felé. A nagy megterhelés miatt a hajó mélyebbre merült a szokásosnál. Divina Clara a kezemet szorongatta, attól félt, hogy felborulunk. A rettegő bivaly ide-oda rángatta a fejét, minek következtében a hajó is veszélyesen billegni kezdett. A fiatal, amerikai parancsnok nem tudta megállni, hogy ne legeltesse a szemét Divina Clara telt keblén és formás csípőjén. Rajta kívül azonban senki más nem bámult meg minket, és megjegyzéseket sem tettek.

Mellettünk egy alacsony negritó asszony állt. Minden bizonnyal a szomszédos őserdőből érkezett a folyópartra. Egyik karjával kisbabát szorongatott, a másikkal egy kisfiú vállát ölelte át. A fiú kíváncsian méregetett, mintha én lettem volna az első fehér ember, akit valaha látott. Egy girhes szürke majom ült az asszony vállán, mellkasát a nő tarkójának támasztotta. Az egyik mancsa hiányzott. A másikkal az asszony hajából buzgón szedegette a tetveket, és úgy falta őket, mint a cukrot. A nő üres tekintettel bámulta a folyót.

A dzsip másik oldalán egy idős filippínó pár álldogált csendesen, egy erőteljes, kerekarcú lány társaságában, aki húsz

év körüli lehetett. Nyilvánvalóan a lányuk volt. Nem viselt jegygyűrűt. Karján csecsemőt tartott, és a bébi minden kétséget kizáróan japán apától származott. A lány puszilgatta és orrával simogatta a gyerek arcát. Szülei elérzékenyülten nézték a mosolygós kisbabát.

Divina Clara hosszan tanulmányozta a társaságot, aztán váratlanul hadarni kezdett valamit tagalog nyelven. Fogalmam sem volt, mit mondhatott. A többiek kezdetben komolyan hallgatták, majd nevetve válaszoltak neki. Mire átértünk a másik partra, úgy beszélgettek, mintha évek óta ismerték volna egymást.

Miután a hajó orra belefúródott a fövénybe, a rámpa lecsapódott. Újra beszálltunk a kocsiba. Amint a partra kormányoztam a dzsipet, Divina Clara a karomba csimpaszkodott és édesen rám mosolygott. - Jay, várj egy kicsit!

- Mire?

- Elvisszük őket Subicba.

- Kiket?

- Mindnyájukat!

- Mindnyájukat?

- Igen! - válaszolta hangosan nevetve. - Kivéve a bivalyt és a fiút. Ő nem messze lakik innen. Állj már meg!

Vonakodva fékeztem. Ők pedig a csúszós sárban nevetgélve kapaszkodtak fel a meredek parton, csacsogtak, kiáltoztak, mintha az egész jó mulatság lett volna. Aztán gyorsan bezsúfolódtak a hátsó ülésre.

Divina darához fordultam. - Miért szervezted be őket?

- Miért ne tettem volna? - Továbbra is édesen mosolygott rám. Egy pillanatra átvette a félvér csecsemőt, hogy fiatal mamája bepréselhesse magát az ülésre. - Magad is láthatod, elég a hely, és olyan hosszú az út Subicig.

- Igazad van - mondtam szarkasztikusán, majd az útra összpontosítottam. A szokásosnál is óvatosabban vezettem, nehogy egy bukkanónál elveszítsük Divina Clara újdonsült barátainak felét. - Másképpen nem is lehetne, ugye?

- Már megint cinikus vagy - vágott vissza. Mögöttünk olyan elragadtatva beszélgettek és kacarásztak, mintha életük legnagyobb élményét élték volna át. - Már elgondolkodtam a cinizmusodon is. A humor egyik, önvédelmet szolgáló formája. Általában a neheztelésből fakad, nincs igazam? Most neheztelhetsz amiatt, hogy teletömtük a dzsipedet.

- Jól van, jól van! - nevettem el magam, és feladtam a harcot. Elerőtlenített Divina Clara ravasz logikája. Úgy öt percig hallgattunk, amikor átpislantottam hozzá. - Mit mondtál nekik a hajón? Miért kezdtek el nevetni?

Megsimogatta az arcomat. - Azt mondtam nekik, itt az ideje, hogy feloldódjunk az úton és segítsünk egymáson, ha úgy adódna. Megkérdeztem Mariát - mert így hívják -, szerette-e a baba apját. Azt felelte, bármit is gondolunk róla, szerette, és fáj a szíve érte, mert meghalt.

- De hát mindenki nevetett! - vetettem közbe.

- Nos, igen - folytatta Divina Clara. - Azért nevettek, mert azt mondtam nekik, hogy félig spanyol vagyok és egy amerikai férfit szeretek. Egy negritó nőt látok magam előtt majommal a nyakában, és egy olyan anyához beszélek, akinek a gyereke félvér. Azon kívül amerikai katonák szállítanak át a folyó túloldalára. Mindannyian filippínók vagyunk és szerelmesek. Ugye érted, mire gondoltam? Egyetértettek velem, még a tartózkodó negritó nő is. Itt, a káosz kellős közepén is virul a szerelem! Mi a szerelem, ha Isten hagyja, hogy ilyesféle dolgok megtörténjenek? Bármi legyen is az, ha Isten már ránk szabta, akkor örülnünk kell neki, és nem szabad szégyenkeznünk. Hát nem csodálatos? Így kötöttünk barátságot.

Én is megsimogattam az arcát, ahogy ő tette velem az előbb. Valamit mondott a többieknek tagalog nyelven. Hallottam nevetésüket. Úgy hangzott, mintha bíztattak volna. Amikor egy forgalmi dugó miatt le kellett lassítanom, odahajoltam Divina darához és szájon csókoltam.

- Vigyázz, még összeütközünk valamivel!

- Szeretlek, Divina Clara.

Kacagva tolt el magától. - Akkor légy kedves a nagymamámhoz.

Subic közelében az út bozóttal benőtt dombok, majd sűrű erdőkkel borított hegyek között kezdett kanyarogni. Majmok csatangoltak az út mentén, de ez olyan természetes volt itt, mint például a mókusok Arkansasban. A fennsíkon több apró falun is áthaladtunk. Filippínók lustálkodtak kalyibájuk pálmafedele alatt és kíváncsian vettek szemügyre minket. Gyerekek szaladtak utánunk, hogy csokoládét és rágógumit kunyerálhassanak.

Az út hirtelen éles ívben kanyarodott, és egy meredek lejtőn vitt tovább lefelé. Onnan már jól láthattuk a távolban csillogó Subici-öbölt, ahol az amerikaiak - a japán megszállás időszakát kivéve - 1898 óta tartottak fenn haditengerészeti támaszpontot. Több tucatnyi hadi- és csapatszállító hajó horgonyzott az öbölben. Subic felé közeledve egyre több amerikai katonát és tengerészt láttunk az út mentén őgyelegni. Hátracsapott sapkával hangoskodtak, lármáztak és pénzt lobogtattak a fiatal filippínó lányok orra előtt, akik arcán kihívó, démoni mosoly ült.

A távoli tartományokból fiatal lányok érkeztek és elárasztották Subic utcáit. Azért jöttek ide, hogy pénzt keressenek. Boldogságról álmodoztak. Elhitték a tengerészek hazugságait. És ha olyan szerencsések voltak, hogy megélhették öreg napjaikat, akkor tapasztalataik birtokában az álmoktól megfosztott falvakból újonnan érkező lányokat igyekezték meggyőzni, hogy jobb lenne életük, ha visszamennének kókuszdiót szedni és rizst ültetni.

Én jól tudtam mindezt. Épphogy kitettük hálás utasainkat, tucatnyi kiéhezett katona állt meg mellettünk, hogy szemügyre vegyék Divina Clarát. Ő haragosan adta tudtomra, hogy azonnal indulni szeretne tovább.

Divina Clara nagyanyját Isabela Ramireznek hívták. Négy szolgálóval élt egy tágas, kétemeletes házban. Az öbölre néző, magas falakkal körülvett épület egy dombtetőn állt. A Ramirez család a századforduló óta folyamatosan gazdagodott az amerikai haditengerészettel folytatott üzletei révén. Isabela férje, Fidel, fiatalemberként kezdte a kereskedést; friss gyümölccsel, zöldséggel és hússal látta el a bázist. Később kiterjesztette tevékenységi körét. A támaszpont fejlesztése során építési vállalkozóként kötöttek szerződést vele. Az öreg elszigetelte gyerekeit az amerikai tengerészek durva parancsnokaitól, akik Subicban töltötték kimenőjüket. Manilába küldte őket tanulni. Miután Fidel meghalt, Divina Clara apja vette át a családi vállalkozást, melynek a háború kezdetére Manila más kikötőjében is voltak érdekeltségei.

A Subicban uralkodó folytonos zűrzavar, amiből hasznot húztak és amitől állandóan tartaniuk kellett, életre szóló leckét kínált a Ramirez családnak. A lecke alaptételllé tömörült, és a família minden női tagjába belésulykolták attól a naptól kezdve, hogy csípőjük szélesedni, keblük duzzadni

kezdett. Divina Clara akkor mondta el, miről van szó, amikor nagyanyja határozottan felszólította, találkozni akar velem, mielőtt elutaznék Japánba.

Ha beleszeretsz egy amerikaiba a Fülöp-szigeteken, fel kell készülnöd arra, hogy egy napon faképnél hagy.

- Korcsolyázni szeretnék - mondta Divina Clara, amint nagyanyja háza felé közeledtünk. - Mi a véleményed?

Nevetni kezdtem. - Miről beszélsz?

- A korcsolyázásról - felelte. - Tegnap este láttam egy filmet az amerikai kórházban. Sonja Henie-ről, a híres korcsolyázóról. Olyan jó mulatságnak látszott. Minden férfi odavolt érte, olyan kecsesen mozgott a jégen. És persze erős, formás lábáért. A ruhája is csodálatos volt.

- Te sokkal szebb vagy nála, Divina Clara.

- Nekem nem olyan erős a lábam.

- Csodálatos a lábad, nem tudok betelni vele.

- És hosszú a szempillája - közölte Divina Clara, és kíváncsian nézett rám, hogyan reagálok. - Nekem szempillám sincs. Észrevetted már?

- Hogy ne volna szempillád!

- De nem hosszú.

Megfogtam a kezét. - Ideges vagy?

Megszorította a kezem és nagyanyja háza irányába pillantott. Már majdnem megérkeztünk. Hirtelen kétségbeesés árnyékolta be az arcát.

- Igen.

Az Isabela Ramirez birodalmába bebocsátó nagy, fekete vaskapu mellett egy tizenéves fiú üldögélt. Amint közelebb értünk, felismerte Divina Clarát, talpra ugrott és szélesen mosolyogva integetett neki. Vidáman üdvözölték egymást, aztán együttes erővel nyitották ki a súlyos kaput.

- Nagyanyám már órák óta vár minket - mondta Divina Clara, amint kikászálódtunk a dzsipből. - A fiúnak azt mondtam, hogy a hidat elmosta az eső.

- És mi van a filippínó időfelfogással? - tréfálkoztam, és újra a keze után nyúltam, miközben a szolgálófiú alaposan végigmért.

- Teljesen más, amikor a gyerekeidet várod haza. Te nem így gondolod?

- Én úgy gondolom, hogy az adott pillanathoz igazítod a dolgokat.

- Ma ezt teszem - mondta mosolyogva. - Talán bűn?

A nagymama fényűző háza a filippínó és a spanyol építészet remek ötvözetének példája volt. Tervezője mintha követte volna azoknak a zsúpfedeles házaknak az alaprajzát, melyeket útközben láttunk, de a nádat téglafalazattal helyettesítette. A magas és meredek tetőt lekerekített spanyol cseréppel fedték. A második emelet hálószobái a ház teljes hosszában fedett teraszra nyíltak. A zsindelyt aprólékosan kidolgozott, faragott virágmotívumok díszítették.

Isabela Ramirez váratlanul megjelent az ajtóban. Ránctalan, telt keblű asszony volt. Ősz szálakkal csíkozott haját szoros kontyba fogta a feje tetején. Vastag aranyláncot, hozzá illő karkötőt és világos selyemruhát viselt. Vékony, szigorú ajka azt árulta el nekem, hogy határozott egyéniség, aki mindig egyedül hozza meg a döntéseit. Úgy láttam, hogy rólam is meg van a véleménye, mert tekintetével akár sziklát is hasíthatott volna.

Isabela hozzánk lépett. Engem visszatartott jeges tekintetével, miközben átölelte Divina Clarát. Unokája karjában azonban feloldódott; összekuszálta a lány szélfújta haját, tréfás megjegyzést tett rúzsára és fülbevalójára. Anélkül, hogy elengedte volna nagyanyját, Divina Clara elkapta a karomat és Isabela látószögéberáncigált.

- Nagymama, ez itt Jay Marsh.

- Igen - mondta, és megajándékozott egy fagyos mosollyal -, tudom. - Végül a bejárat felé mutatott, de szavait Divina darához intézte. - Gyertek be.

Isabelának minden oka megvolt arra, hogy ne kedveljen engem, ne bízzon bennem, és ezt tudomásomra hozta abban a pillanatban, amint átléptem háza küszöbét. A magaslati fekvésnek, és az öböl felől fújó könnyű szélnek köszönhetően hűvös volt odabent. Velünk szemben nemes mahagóni lépcső hívogatott az emeletre. Tőle jobbra, régi fajanszedények és súlyos, fából faragott műtárgyak sorakoztak a nappaliba vezető folyosón. Útközben bepillanthattam a konyhába, ahol egy apró, nagyjából Isabelával egykorú púpos szakácsnő készített pazar ebédet számunkra. Ő és Divina Clara intettek egymásnak, és váltottak pár szót tagalog nyelven.

Szinte még le sem ültünk a nappaliban, amikor zöld mangóból préselt gyümölcslével, és egy kanna jázminteával mellettünk termett a pici szakácsnő. Gyorsan megittam egy pohár

gyümölcslevet és azonnal nekiláttam a teámnak is. Mindegyikünk feszülten figyelte a másik kettőt. Ezen a tájon az emberek mesterien palástolják a véleményüket. Végül megköszörültem a torkom és mosolyogni próbáltam.

- Szép a háza - mondtam -, sokkal szebb, mint a miénk Amerikában.

Isabela biccentett köszönetképpen. - Vannak szolgálóik?

- Nincsenek - válaszoltam. - De én magam sem voltam szolgáló soha.

- Maga MacArthur szolgálója - vágott vissza Isabela. Közlésem nyilván nem hatotta meg túlságosan.

- A szárnysegédje - szólt közbe Divina Clara. - Jelentősen hozzájárul a Tábornok sikeréhez! De nem szolgálóként.

- Divina Clarának mindig is voltak szolgálói. Nem hiszem, hogy nélkülözni tudná őket.

- Nagymama... - kezdte az unoka erőltetett mosollyal, és mindenképpen félbe akarta szakítani.

- ...és mi nagyon közel állunk egymáshoz. El sem tudom képzelni, hogy Divina Clara távol éljen a családjától.

- Nagymama...

De Isabela nem hagyta, hogy félbeszakítsák. Szavai úgy pattogtak a szájából, mint egy kitörő vulkán kövei a kráterből. -...Divina Clara fiatal. Maga is az. És nem is látok hibát az ilyesfajta... vonzalomban. De meg kell értenie, én már negyvenöt éve mást se tapasztalok. Nem újdonság számomra. Mindenütt ez zajlik körülöttünk. Egyszer magam is azt hittem, hogy szerelmes vagyok egy amerikai fiúba.

- Nagymama - vágott közbe Divina Clara. Elnevette magát, és összetett kezét álla alá emelte, mintha imádkozna. - Ezt még nem is említetted nekem.

- Nem akartalak felbátorítani, kislányom. - Isabela szeme a távolba révedt, visszaidézte fiatalsága emlékeit, amikor még minden egyszerűnek tűnt. - Wesley Allennek hívták. Nem mondhatom, hogy szerelmespár voltunk, de ő azt mondta, szeret.

Meggyőzött, hogy vissza fog jönni hozzám. Vártam rá. Bíztam benne. De nem jött vissza soha.

Divina Clara megsimogatta nagyanyja kezét. A vigasztalás visszatérítette a jelenbe. - Végül is áldom a sorsot, hogy így alakult. Most már jól ismerjük az amerikaiakat. Tudunk róluk egyet s mást. Valamilyen megmagyarázhatatlan okból erősen

vonzódnak a filippínó nőkhöz. Ez olyasvalami, amit sohasem értettem meg igazán. De amikor visszatérnek otthonukba, az Egyesült Államokba, valahogy szégyellik magukat. Talán az amerikai nők vetik a szemükre múltjukat. Nem tudhatom. De nem is számít, hogy tudom-e vagy sem. És igaz, hogy a filippínó lányokat is megbabonázzák az amerikai férfiak. Meglehet, hogy az Úr akarja így...

- Igen - csapott le Divina Clara reménykedve. - Én is azt hiszem, az Úr akarja így.

- ...de az se számít - közölte Isabela megfellebbezhetetlenül, és egyenesen a szemembe nézett. - Én nem hiszek magának, amikor azt mondja, hogy elmegy, de vissza fog jönni. Sőt akkor sem, ha magával viszi őt sok ezer kilométernyire innen egy idegen kultúrába, mely nem érti a mienket, és amelyet mi sem értünk. Divina Clara szép és iskolázott, lehet, hogy sokkal műveltebb, mint maga. Négy évig tanult a jezsuitáknál. Mit látnak ebből az amerikaiak? Csak a bőre színére figyelnek oda.

- De nagymama - szólt közbe Divina Clara izgatottan. - Ő itt akar maradni! Velünk akar élni!

Isabela hosszasan tanulmányozott, nyíltan és gátlások nélkül. Olvasni akart a szememből, megfigyelte a mozdulataimat, még azt is, hogyan ülök a széken. - Miért akar itt maradni?

- Megszerettem ezt a földet.

- Hőség van és folyton esik -jelentette ki.

- Arkansasi vagyok. Hozzászoktam mindkettőhöz.

- Mi a helyzet a családjával?

- Apám és a húgom még a háború előtt meghalt. Az öcsém harc közben esett el. Anyám Kaliforniába költözött. A tragédiák után mindent újra kezdett.

- Egy olasszal él együtt - tette hozzá Divina Clara, mintha azzal is bizonyítani szeretné függetlenségemet.

- Csak nem családi vállalkozásunkban akar dolgozni? - Isabela kérdése azt a gyanakvását sugallta, mely szerint csak a pénzéért venném el unokáját.

- Csak akkor, ha maguk is úgy akarják - válaszoltam. - És csak abban az esetben, ha kedvemre való volna a munka, amelyet rám bíznának. Nekem egyáltalán nem kell aggódnom amiatt, hogy találok-e állást. - Láttam rajta, hogy kissé megenyhül. Arra gondoltam, még a végén hinni fog nekem. - A Dél-Kaliforniai Egyetemen szereztem diplomát - kitűnő iskola.

Amióta MacArthur tábornoknak dolgozom, sokan ajánlottak már munkát nekem.

- MacArthurnak nagy a hatalma ezeken a szigeteken - mondta Isabela. - Számtalan filippínó szereti őt, tudja? - Fürkésző tekintettel nézett rám. Tudtam, hogy egyszerű szavai mögött újabb vizsgálat rejtőzik. - Maga milyennek találja őt?

- Én természetesen zseninek tartom - feleltem, és a szemem sem rebbent. - De nagyon nehéz eset.

- Próbáljon meg együtt érezni vele - folytatta kihívóan. - Nagy teher lehet az valakinek, ha ennyire csodálják.

- Ellenkezőleg, neki kifejezetten jólesik.

- Hát persze - mondta, és nem tudott elfojtani egy gúnyos mosolyt. - De akit egyszer talapzatra emeltek, annak félelemben kell élnie. Micsoda megaláztatás, ha onnan eltávolítják.

- Kétlem, hogy valaha is eszébe jutott volna a kegyvesztettség vagy ilyesmi.

- Dehogynem! - vágott vissza Isabela. És szélesen mosolygott, de egy villanás a szemében azt árulta el, becsüli tisztességemet.

- Sokkal emberibb, mint gondolná. A japánok egyszer már leemelték a talapzatról Bataanon és Corregidoron. Most vissza kell másznia oda, meg kell tartania a helyét, máskülönben élete fabatkát sem ér. - Egy ideig mereven bámult rám, majd kíváncsian összehúzta szemöldökét. - Maga úgy beszél róla, mintha nem szeretné túlzottan.

- Tisztelem őt - válaszoltam.

Megfontoltan bólogatott, mintha valamilyen döntést hozott volna. - Maga óvatosan bánik mind a bírálattal, mind a dicsérettel - mondta végül. - A legtöbb amerikai nem ilyen, így hát én is nyíltabban beszélek magával. Nem minden filippínó szereti MacArthurt. Sokan csalódtak benne.

Ravasz tekintettel méregetett egy darabig, aztán folytatta. - Férjem a japánok kezei között halt meg, innen nem messze, lent az úton. A fiam három évig harcolt ellenük a dzsungelben rejtőzködve. És mit csinál MacArthur, miután rehabilitálta magát Manilában? Különös figyelmet fordít magas rangú barátai piszkos ügyeinek az elsimítására. Megbocsát Roxasnak és a hozzá hasonlóknak, akik nyíltan kollaboráltak a japánokkal.

Roxas. Isabela megjegyzése meglepett, de láttam benne logikát. A háború előtt Manuel Roxas y Acuna nagy népszerű-

ségnek örvendett, és MacArthur egyik kedvence volt. Még tábornoki rangot is kapott az Egyesült Államok hadseregében. Pártfogoltja volt a korábbi elnöknek, Manuel Quezonnak, aki a halálos ágyán kijelentette, csak Roxas lehet az utódja. De a háború megváltoztatta elképzelését. Roxas kezdetben kisebb szívességeket tett a japánoknak, majd szolgálatkész kollaboránssá lépett elő. És MacArthur valóban elszigetelte őt és más prominens filippínó személyiségeket. Hírneve erejével megvédte őket a felelősségre vonástól.

- Nem bocsátott meg nekik - válaszoltam erőtlenül. - Csak olyan nyilatkozatokat adott, melyek azt sugallták, hogy véleménye szerint nem kellene őket bíróság elé állítani.

Isabela kinevetett. - Azaz feloldozta őket, Marsh kapitány! És ezt ki fogják használni. Ne feledkezzen meg arról, hogy mindnyájan tekintélyes családokból származnak. A filippínó kisemberek tisztelik őket, és félnek attól, mi történhetne, ha szembehelyezkednének velük. A háború kezdetén hivatalban lévő Szenátus tagjainak nyolcvan százaléka később a japánokat szolgálta Laurel bábkormányában. Tönkrement földbirtokosok voltak, akik soha életükben nem dolgoztak. Mit tudtak ők a harcról? Csak a teniszhez és a fényes fogadásokhoz értettek! A férjem és a fiam szenvedései nem jelentenek számukra semmit. Újra ők veszik majd át a hatalmat.

Csendben maradtam, mert nem voltam biztos abban, milyen indítékok vezérelték Isabelát, amikor mindezt elmondta nekem. Tudomásul vette hallgatásomat, és nyomatékkal folytatta. - Legyen óvatos MacArthurral, különösen akkor, amikor majd betölti új pozícióját. Imádja a hatalmat, hiszen maga is tudja. Elintézi magát is, ha érdekei úgy kívánják. Ez a véleményem.

- Sok mindent megtudtam tőle. - Végre sikerült megszólalnom. - A Fülöp-szigetek nem lenne szabad ország, ha ő nem ragaszkodott volna hozzá annyira.

Isabela ismét felnevetett, amint a jövő hirtelen valósággá állt össze az agyában. - „Szabad", Marsh kaptány? Korrupt kebelbarátaival, akik újra magukhoz ragadják az ország irányítását? Különben is, magának nincsenek emlékei a háború előtti Tábornokról. Gazdag patrónusai megtűrték, a kisemberek szerették, mi, többiek pedig csak kinevettük, amikor tábornagyi uniformisában parádézott. Ő maga tervezte, el tudja képzelni? Az aranyzsinórokat, a hamisan csillogó érdemrende-

ket, a hófehér zubbonyt, mindent! Túlságosan komolyan veszi önmagát. És akkor jöttek a japánok, és legyőzték őt. Azért bocsát meg Roxasnak, hogy önmagát is feloldozhassa.

- Jay a Tábornok fontos tanácsadója - szólt közbe Divina Clara. Előrehajolt, hogy megérinthessen. - Tökéletesen beszél japán nyelven. - Megszorította a kezem. - Jay, elmesélhetnéd a nagymamámnak, hogyan változtattad meg a megadásról szóló dokumentumok szövegét a múlt héten, amikor a japán küldöttség Manilába érkezett. - Mielőtt még elkezdhettem volna, átölelte a vállamat és sokatmondóan kijelentette: - Jay elejét vette egy komoly, nemzetközi incidensnek.

Divina Clara túldramatizálta a dolgot, de nem járt messze az igazságtól. Egy héttel azelőtt tolmácsként dolgoztam, amikor a japán kormány tizenhat képviselője Manilába repült. A „Bataan" feliratú amerikai C-54-essel érkező delegációt azért hívatta MacArthur, hogy megtárgyalják a megadás feltételeit, és előkészítsék a Tábornok érkezését Acugira, a Tokió mellett létesített légi támaszpontra. MacArthur jól tudta, hogy a hagyományoknak milyen jelentőségük van a császár udvarában, ezért úgy döntött, hogy ő is alkalmazza, sőt felülmúlja azokat. Nem kívánt találkozni a küldöttekkel. A repülőtérre Willoughby tábornokot, a tárgyalások irányítására pedig Sutherland tábornokot küldte maga helyett.

Egész éjjel dolgoztunk a háborús sebekkel borított városházán. A japánok átadták részletes térképeiket és listáikat az Ázsia-szerte állomásozó katonai alakulataikról. Sutherland MacArthur instrukcióinak megfelelően közölte velük a hivatalos megadás technikai részleteit, és felvázolta nekik, milyen anyagi-technikai biztosítást vár el a Tábornok Acugira érkezésekor. Tudtukra adta, hogy össze kell állítaniuk egy időrendi táblát a háború folyamán kiadott összes parancsról a háborús bűnök és a felelősségre vonhatóság megállapításának első lépéseként. Ez volt a tárgyalások legkényesebb pontja, de a felek ezzel a kérdéssel is számoltak előre, így minden simán zajlott. De amikor Sutherland átadta nekik a megadási dokumentum tervezetét, amelyet a császárnak saját nevében kellett kibocsátania, Kavabe tábornok, a vele egyenrangú tárgyaló fél úgy dobta vissza az iratot, mintha tűz égette volna meg a kezét.

A vázlatot a Külügyminisztérium állította össze Washingtonban. Előírták, hogy a császár a „vatakusi" szóval nevezze

meg önmagát, és ez a japán nyelvben az „én" személyes névmás köznapi, szerénységet kifejező változata. A császár és elődei évezredeken át a kínaiaktól átvett „csin" névmást használták, mely kizárólag az uralkodót illette meg. Nyersfordításban annyit jelent: „a mennyekhez beszélő hold". Ha a császár a „vatakusi"-val utalt volna önmagára, azzal népe és az egész világ tudomására hozta volna, hogy azontúl ő sem különb egyszerű közembernél.

A kérdés abszolúte hidegen hagyta az epés megjegyzésekkel és dühödt kirohanásokkal tárgyaló Sutherlandet, aki határozottan élvezte, hogy megalázhatja a japán delegációt. De Kacuo Kaszaki, a japán külügyekért felelős legrangosabb képviselő nem volt hajlandó továbblépni, ragaszkodott ahhoz, hogy ez a dokumentum leglényegesebb pontja, melyet felül kell vizsgálni.

És én is azt mondom, szinte lehetetlen megmagyarázni, miért volt annyira eget rengetően fontos számukra, de az volt.

Sutherland szünetet rendelt el. Az anyagot átvittem MacArthurhoz, aki az irodájából kísérte figyelemmel a tárgyalások menetét az örökké jelenlévő Willoughby és Court Whitney társaságában. A Tábornok azonnal megértette, miről van szó.

- Nem fogjuk megalázni népe előtt - mondta MacArthur. - Egy nyolcvanmilliós nemzetet és néhány százezer katonát kísérlünk meg kormányozni. Néhány héttel ezelőtt minden egyes japán férfi, asszony és gyerek készen állt a harcra, még akkor is, ha mindnyájan odavesztek volna. Lehetetlenség végigvinni ezt az egészet a császár segítsége nélkül.

Biccentett egyet felém. Nála ez jelentette a legnagyobb elismerést. - Szép munka, Jay. Gondoskodjon róla, hogy Kavabe tábornok tudja, én személyesen ragaszkodtam ahhoz, hogy császár megtartsa a neki kijáró „csin" titulust.

Isabela Ramirez lágyan mosolygott, míg a történetet hallgatta. Arca egy sor emléket őrzött. Amint befejeztem, széttárta a karját, mintha azt akarta volna mondani, hogy az egész előre látható volt.

- Igen, ilyen MacArthur. Amilyennek én is leírtam! És most Japánba készül. Valószínűleg bálványozni fogja a császárt is.

Megint nem szóltam egy szót sem. Végül Isabela törte meg a csendet. Ravaszul hunyorgott. - Szóval maga is követi

MacArthurt Japánba? Akkor hogyan akar velünk együtt élni, ha egyszer a Tábornok magával viszi?

- Nem maradok a hadsereg kötelékében - feleltem. - MacArthur csak azért visz magával, mert beszélek japánul. Csak a megszállás kezdetén lesz rám szüksége. De én tartalékos tiszt vagyok, s minthogy a háborúnak vége, nem tarthatnak bent örökké. Hat hónapon belül le fogok szerelni.

Megfogtam Divina Clara kezét. Eldöntöttem, itt az ideje, hogy bátran szembenézzek Mrs. Ramirezzel. - Vissza akarok jönni, hogy együtt élhessek Divina Clarával. Mrs. Ramirez, őszintén mondom. Ez tenne minket boldoggá.

- Mit tud maga a boldogságról. Mr. Marsh? - Észrevettem, hogy a konyha felé pislant, és alig észrevehetően bólint. - Maga nagyon kedves fiatalember. Tudnia kell, hogy én megbízom Divina Clara ítéletében. De az élet megtanított egy-két dologra. Többek között arra is, hogy az esetek többségében nem tudjuk, mikor követünk el hibát. Csak amikor visszatekintünk - meglehet, hogy évek múltán -, akkor látjuk be, mit tettünk.

Divina Clara áthajolt a kis asztalon és megragadta nagyanyja kezét. - Szeretem őt, nagymama! Ez olyasvalami, amit alaposan átgondoltam.

- Te folyton gondolkozol - mosolyodott el Isabela, és megpaskolta unokája finom ujjait. - Néha halálra gondolkodód magad.

- Ez az én átkom, nem így van? - mondta tréfásan. - De úgy gondolom, így igaz, nagymama. Olykor úgy érzem, olyan, mint a szél - mármint az igazság. Nem láthatod, de tudod, hogy ott van! És így érzem Jay-jel kapcsolatban is.

Isabela elengedte Divina Clara kezét. Hallgatásba burkolózott, mint egy bíró, aki ítéletén töpreng. A szakácsnő behozott egy gőzölgő tányérokkal megrakott tálalótálcát, és letette a szomszédos ebédlőasztalra. Az ételnek jó illata volt. Aznap szaftos rizst tálaltak hússal és zöldségekkel. Megéheztem a hosszú úton. Divina Clara fészkelődni kezdett a helyén és lopva rám mosolygott, miközben úgy tett, mintha az ebédlőasztalra vetne egy pillantást. Úgy láttam rajta, elégedett a beszélgetés kimenetelével. Szaténblúza rátapadt telt keblére, formás csípője megfeszült a szoknyában, ahogy forgolódott a széken. Rettenetesen megkívántam őt. Másfél méternyire ült tőlem, de akkor ez óriási távolságnak tűnt.

- Ehetünk?

Isabela felállt és odaballagott az ebédlőasztalhoz. Mindketten követtük. A ráncos, öreg szakácsnő mosolyával bíztatott, hogy jó sokat szedjek a főztjéből. Isabela nyugodtan, derűsen fogyasztotta ebédjét, nem akart pirongatni többé. Evés közben a férjéről, Fidelről, főként annak zseniális üzleti érzékéről mesélt. Megemlítette halála körülményeit is. Japánok torolták meg rajta elvesztett barátjukat, akit egy gerillaharcos ölt meg nem messze a házuktól. Azután büszkén beszélt fiáról, Divina Clara apjáról. Nagyjából ugyanazokat a történeteket mesélte el, melyeket már hallottam; az üzlet kiterjesztését Manila kikötőjére, a japánokkal folytatott dzsungelharcokat, melyek akkor kezdődtek számára, miután apja meghalt. Érdekes módon nem igazán emlegette a másik oldalon álló főszereplőket, a japánokat, de én úgy éreztem, ki nem mondott szavai sokkal fontosabb üzenetet közvetítenek.

A mi népünk büszke és tehetséges. Nemcsak a japánokat éltük túl, hanem a spanyolokat, és igen, az amerikaiakat is. Jól boldogulunk magunk is. Mit tudsz te nyújtani nekünk, ha egyszer már szögre akasztottad az egyenruhát, és az egész háború a múlté?

És igaza volt. Nem voltam én más, csak egy betolakodó, aki úgy, mint apja és további elődei minden alkalmat megragadtak, hogy nekivágjanak az új ismeretlennek. Nekem sincs semmim. Nem tudtam a választ, így nem is mondhattam semmit.

Ebéd után Isabela kikísért minket az udvaron álló dzsiphez. Hosszasan ölelte Divina Clarát, mintha bocsánatot kérne tőle. Zavartan álldogáltam mellettük, míg kezet nem ráztunk. Először tetőtől talpig végigmért, aztán mindkét kezét odanyújtotta nekem. Nagy meglepetést okozott, amikor a másodpercekig tartó kézszorongatás után engem is magához ölelt.

- Remek ember maga, Jay Marsh. De tényleg vissza fog jönni?

Megjegyzésétől olyan mámoros hangulatba kerültem, hogy azt sem tudtam, mit teszek. Hirtelen felemeltem a nagymamát és fordultam vele egyet. Divina Clara nevetett gyönyörűségében.

- Mihelyt lehetséges, igen - válaszoltam. - Amint MacArthur elenged, azonnal.

Letettem a földre. Mosolyogva nézett utánunk, amint beszálltunk a kocsiba. - Hiszem, ha látom - fűzte hozzá. - És akkor majd megbeszéljük a dolgot.

Még sohasem láttam Divina Clarát olyan boldognak, mint útközben Manila felé. A dzsipben elénekelte nekem az összes dalt, melyet nagyanyja tanított neki gyerekkorában. Én pedig idéztem neki azokból a dagályos versekből, melyeket apám költött barangolásai során. Megosztottuk azt a kis csomag ennivalót, melyet a púpos szakácsnő készített nekünk az útra. És tudtam, hogy egymáshoz tartozunk.

A széles folyó fölött már állt a híd, mire odaértünk. Éppen sötétedés után érkeztünk vissza Manilába. A szálláshelyemül szolgáló villa kertjében úsztunk egyet a medencében, és féktelen játékba kezdtünk. Kergetőztünk a vízben, ölelkeztünk, ha sikerült elkapnunk egymást, és titkos, szent testrészeket érintettünk, nemcsak a játék hevében. A szobámban hosszú combja, feszes, erős melle elővillant egy pillanatra az ágyamat körülvevő homályból. Aztán olyan mohón szeretkeztünk, mintha az lett volna az első és egyben az utolsó alkalom szerelmünk történetében.

Lágyan simogattam aranybarna bőrét karcsú lábától egészen csodálatos, gömbölyű melléig, és belefúrtam magam dús, selymes hajába, mintha testének minden egyes részletét agyamba akarnám vésni. Elszundítottunk, és egy idő múlva ő kezdeményezett. Simogatott, szorosan magához ölelt, mintha egész testemet magába akarná fogadni, hogy csak a lelkem utazhasson el Japánba.

Azután elaludtunk, és már hajnalodott, amikor újra felébredtünk. Tudtuk, hogy apja dühös lesz, anyja buzgón morzsolgatja majd a rózsafüzért. De ott állt mögöttünk egy összeroskadt híd, melyet bátran hibáztathattunk, előttünk pedig a végtelennek tűnő távollét szenvedései, melyek napokon vagy órákon belül, akár bármelyik pillanatban elkezdődhettek. Ez volt az utolsó éjszakám, amit együtt tölthettünk.

Útban hazafelé meglepően rosszkedvű volt. Alig szólt hozzám, amint végighajtottunk a San Miguelbe vezető bombatölcsérekkel teli úton. Az éjjel virágzó jázmin illata elszomorított, mert az életemet átformáló boldogságot és szerelmet ahhoz az illathoz kapcsoltam. Valóban szerettem volna ott maradni. Manilát otthonomnak tekintettem.

Divina Clara úgy nézett rám, mint aki olvas a gondolataimban, és megszorította a karom. - Eddig bele sem gondoltam abba, hogy igazán elmész. Nem tudom, hogyan kell búcsúzkodni.

- Én pedig gyűlölöm a búcsúzkodást. Nem is szoktam elköszönni senkitől.

Hátradőlt az ülésben, behunyta a szemét, mintha aludni próbálna. - Mikor jössz vissza?

- Nem tudom.

Egy ideig hallgatott, szeme még mindig csukva volt. Fogadni mertem volna, hogy erőt gyűjt ahhoz, hogy feltehessen valami fontos kérdést. - Honnan fogom tudni, hogy már megjöttél?

- Majd megkereslek.

Felsóhajtott. - Honnan tudjam, hogy az igazat mondod-e?

Megrázó volt, amit hallanom kellett. Odapillantottam rá. Még mindig nem nyitotta ki a szemét. Arányló arcán könnycseppek csordultak végig. Végre megértettem Isabela kíméletlen szavait. Milyen biztosítékot nyújthatok én, hiszen még azt sem tudtam, hogy miként alakul az életem egy hét múlva!

- Szeretlek, Divina Clara. Itt szeretnék élni veled.

- Honnan tudjam, hogy ez az igazság?

Pánikba estem, mert önmagámnak sem nyújthattam semmilyen biztosítékot. - Hogyan tudsz kételkedni bennem?

- Még sohasem jártál Japánban. Mi van, ha megtetszik neked?

Odaértünk a házukhoz. Mozdulatlanul ült, és nem nézett rám. Mondani akartam valamit, de hirtelen odafordult hozzám, vadul megcsókolt, röviden magához szorított és ugyanolyan váratlanul kitépte magát ölelésemből.

- Hiszek neked Jay, és várni foglak.

Aztán további szavak nélkül kiugrott az autóból és beszaladt a házba. Azzal hajtottam el, hogy aznap délután meglátogatom, még egyszer utoljára.

Csakhogy délutánra már kiköltöztem a kényelmes villából és Clark Fieldbe utaztam, hogy ellenőrizzem MacArthur felszerelését és irattárát, melyet szintén útnak kellett indítani Acugira. A leltározás és az előkészületek közben végig Divina Clarára gondoltam. Az utolsó gombostűig mindent leltárba vettem. Amikor Hollandiából Leytére és Luzon szigetére vonultunk, megtanultam, hogyan kell végrehajtani a berakodást,

és azt is tudtam, milyen könyörtelen tud lenni a Tábornok, ha nem a megfelelő precizitással járnak el beosztottai. Többé nem tudtam felvenni a kapcsolatot Divina Clarával. Küldtem neki egy rövid üzenetet Clark Fieldből. Az állt benne, hogy szeretem, és mihelyt Japánba érek, bővebben írok neki.

Másnap reggel elhagytam a Fülöp-szigeteket.

HATODIK FEJEZET

Winston Churchill később „a második világháború történetében egyedülállóan merész tettnek" nevezte a Tábornok védelmi erők nélkül végrehajtott bevonulását Yokohamába. A legfőbb parancsnok leszállása Japán szívében kétségtelenül a legújabb kori történelem nagy pillanataként volt értékelhető. Churchill azonban semmit sem tudott az uralkodói csínről.

1945. augusztus 28-án negyvenöt C-47-es érkezett Acugira, és hivatalosan elindította a megszállást. Az első amerikai repülőgépraj szándékosan a repülőtér másik végére gurult, hogy messziről elkerülje a hadműveleti épületeket. Az emberek tüzelésre kész fegyverrel szálltak ki a gépekből, de a japán parancsnoknak nem voltak ellenséges szándékai. Teherautón közelítette meg az amerikaiakat, és melegen üdvözölte őket. A formaságok után meghívta az amerikaiakat egy pazar ebédre. Még a gyümölcs és a bor sem hiányzott az asztalról.

Az amerikaiak gyorsan végeztek az étkezéssel és azonnal munkához láttak. Precizitásuk meghökkentette a japánokat. Estig több mint ötezer rongyos és éhező szövetséges hadifoglyot szabadítottak ki, és szállítottak át a közeli vizeken horgonyzó amerikai hadihajók fedélzetére.

Másnap folyamatosan özönlöttek a C-54-esek Acugira. A kétpercenként leszálló gépek ontották magukból a katonákat, és a 11. Repülős Hadosztály egységei alkonyatra elfoglalták védelmi állásaikat. Aznap délután a Corregidornál kudarcot vallott 4. Tengerész Ezred Yokohama partjaihoz érkezett. A tengerészgyalogság egyik őszülő őrmestere szarkasztikusan annyit mondott, hogy „egy halom admirális arra készül, hogy lesöpörje MacArthurt a szárazföldről". A japánok számára mégis az volt a legmeghökkentőbb, hogy harmincadika reg-

gelére lefektettünk egy huszonnégy kilométeres új olajvezetéket Acugi és Yokohama között.

De ez még csak a kezdet volt. Japán és az egész világ árgus szemmel figyelte MacArthurt. És nála senki sem tudta jobban, hogyan kell véghezvinni a nagy feladatot.

Augusztus 30-án elrepültünk Manilából MacArthur saját C-54-esén, melynek oldalára, a pilótafülke ablaka alá a Tábornok jól láthatóan a „BATAAN" feliratot festette fel. Ahogy teltek az órák, a katonai repülőgép motorjainak egyhangú zúgásától furcsa gondolataim támadtak. Az énem egyik fele nem akarta elhinni, hogy valóban magam mögött hagytam a Fülöp-szigeteket, a másik még abban is kételkedett, hogy valaha jártam ott. Szinte felfoghatatlan volt az is, hogy három évvel előbb elhagytam hazámat, és talán soha többé nem térhetek vissza. Ki voltam akkor, amikor beszálltam az Ausztráliába induló hajóra? Már nem is emlékeztem rá. Elképzelhetetlennek tűnt, hogy néhány órán belül Nippon császárjainak ősi földjére kellett lépnem annak a férfinak az oldalán, aki azért volt felelős, hogy hasznosítsa az ország roppant energiáit, megváltoztassa irányvonalát. Ott ültem a rideg, szürke égi kapszulában, dobozolt szendvicset rágcsáltam, híg kávét kortyoltam hozzá és arra gondoltam, ki vagyok én a világ legzseniálisabb hadvezére mellett?

Ki voltam én? Jay Marsh, gyapotszedő, földieper-begyűjtő, tyúktenyésztő, aki a sors fintoraként szeretett apjától egyetlen ajándékként a szabadságot kapta, amikor az öreg meghalt. Egy család végre megszabadulhatott a nyomortól. Mit gondolnál rólam, apa? Mit mondanál, ha tudnád, hogy az a háború, amely elvitte egyik fiadat, nagy kegyben részesítette a másikat?

Tudom, nem tisztességes dolog, de a szüntelen motorzúgásban úgy hallottam, mintha apám és öcsém, mindketten ugyanazt a választ adták volna.

És kivé lett MacArthur? Az utóbbi napokban finom változásokat vettem észre rajta. A nyilvánosság előtt egyikünk sem hívta többé MacArthurt „a Tábornoknak", helyette „a legfőbb parancsnok" címet használtuk, mely „a Szövetséges Erők legfőbb parancsnoka" titulus rövidített változatát jelentette. Világosan tudtuk, mennyire szereti a rangjában beállt változást. Azt éreztette vele, hogy ő más, mint a többi katonaember, különösen a japánok szemében. Tábornokokból volt éppen

elég, ahogy államminiszterekből is, de legfőbb parancsnokból csak egy. Mint ahogy egyetlen Isten létezett. És egyetlen császár.

Megszakítottuk utunkat Okinaván. Eichelberger tábornok már földet ért Acugi repülőterén. Rádión keresztül közölte a Tábornokkal, hogy a yokohamai Új Grand Hotelt védelmi erőkkel veszi körül. Figyelmeztette MacArthurt, hogy a legfrissebb hírek szerint egy ultranacionalista, lázadó klikk valószínűleg kísérletet tesz majd a meggyilkolására. Eichelberger azt javasolta, hogy késleltessük érkezésünket legalább két nappal, hogy gondoskodhasson a Tábornok teljes biztonságáról.

Willoughby, az okos tanácsadó támogatta a javaslatot. - Jelentést kaptunk arról, hogy valaki meg akarta ölni a császárt -mondta. - Ilyen alapon magából is könnyen célpont lehet.

- Nonszensz - nevette el magát MacArthur, és mindenkit visszaparancsolt a repülőgépre. - Soha nem próbálkoznának a császár meggyilkolásával. És velem sem kísérleteznek majd. Egy csalódott vagy lázadó japán inkább öngyilkosságot követ el. Higgyenek nekem, uraim. Ismerem Ázsiát.

Okinavát elhagyva a Kanto-síkság fölött a Fudzsi felé közeledtünk. Mindannyiunkat lenyűgözött a hegy nemes szépsége. A legfőbb parancsnok elmosolyodott, mint aki rég nem látott barátját láthatja újra.

- A jó öreg Fudzsi - szólalt meg és újra felszínre törtek az emlékei. - Apámat juttatja eszembe. Bárcsak itt lehetne most is! Legelőször vele együtt másztuk meg ezt a hegyet több, mint negyven évvel ezelőtt.

Szavait hallgatva, arra gondoltam, hogy mégis van bennünk valami közös. A nagy fontosságú út mindkettőnknek halott apját juttatta eszünkbe.

MacArthur nyújtózkodott egyet, s észrevette, hogy Whitney tábornok és több más főtiszt is pisztolya felcsatolásával foglalatoskodik. Összeráncolt homlokkal szegezte ujját a fegyverekre. - Vegyék le azokat, fiúk! Azt hiszik, egy pisztoly jelentene valamit, ha meg akarnának ölni minket? - Zavartan oldozták le magukról a pisztolytáskákat. MacArthur felállt az ülésről és friss erővel, élénken gesztikulálva újabb szónoklatba fogott.

- Soha ne feledkezzenek meg erről, mert ismétlésre nem lesz lehetőség! Mindazt, amit mondok, mindazt, amit csinálok, japánok milliói fogják figyelni. Elemezni fogják cselekedeteimet, még azt is megvitatják majd, miért tartom úgy a pipámat, ahogy szoktam, mintha azzal is közelebb kerülhetnének a jövőjük feltárásának a kulcsához. Az az ember, aki nem mutatja ki félelmét, nyeregben érezheti magát Keleten. Semmi sem ejti ámulatba őket jobban, mint a rettenthetetlenség! Semmi más! Kívül bátorság, belül nyugalom! A tettekben magabiztosság! Így csinálják Ázsiában! És ha maguk vagy én egyszer is megtorpanunk, akkor új menet kezdődik a játékban.

Visszaült a helyére, elővette dohányzacskóját és újra megtöltötte kedvenc pipáját.

- Szóval, engedjék el magukat, fiúk. Senkinél nem lehet fegyver, mert ha békeidőben egy rangidős tiszt pisztolyt tart magánál, az a félelem jele. - Rákacsintott Whitneyre. - Court, hosszú volt az út Melbourne-ből idáig. És itt a mi jutalmunk.

A repülőgép megkezdte a leszállást. Odalent a mezőkön jól láthattuk a piros jelzéseket, melyeket élcsapataink raktak le Acugi kifutópályájának könnyebb megközelíthetősége érdekében. A C-54-es simán földet ért, de hamarosan dobálózni kezdett a beton repedésein és a nemrég betömött bombakráterek egyenetlen felületén. Elgurultunk egy hangár előtt, amelyre már kitűzték az amerikai zászlót. Az épület előtt amerikai katonák és repülőgép-szerelők vadul integetve üdvözöltek bennünket. Odakint százával sorakoztak az ezüstszínű kamikaze gépek. Propellereiket már eltávolították.

Miután a repülőgép megállt az irányító terminál mellett, a pilóta kikapcsolta a motorokat. Emberek ezrei várakoztak. Eichelberger még egy fúvószenekart is idevezényelt.

A földi személyzet sebesen tette a dolgát. Hátul kinyitották a gép ajtaját és vaslépcsőt gurítottak elé, rögzítették, aztán vidáman üdvözölték MacArthurt. - Kész vagyunk, Tábornok! Isten hozta Japánban!

MacArthur egy pillanatra megállt az ajtóban. Derűsen mosolyogva pipára gyújtott. Szelíden mellbe bökte az előtte álló pattanásos arcú repülőgép-szerelőt. - Jegyezze meg ezt a pillanatot, fiam. Innentől fogva mi diktáljuk a történelmet.

Azzal indult lefelé a lépcsőn.

A gép farkrészénél újságírók hada gyűlt össze. Fényképezőgépeket kattogtattak, lámpákat villogtattak. A zenekar rázendített egy lendületes indulóra. MacArthur teátrális pózban megállt az egyik lépcsőfokon, nyilvánvalóan lázba hozta a látványos fogadtatás. A legjobb felvételek akkor készültek róla, amikor éppen kifújta a füstöt és fekete napszemüvegében úgy tekintett végig a tájon, mint aki meghódított birtokait szemléli. MacArthur a tapasztalt politikusokhoz hasonlóan jól tudta, hogy milyen hatásos lehet egy jó fotó. Ez valóban nagy győzelem volt, sokkal nagyobb, mint valaha is gondolta volna azután, hogy több, mint három évvel azelőtt megalázva elmenekült egy postahajón, miközben a japánok zárótűz alá vették Corregidort, és hátrahagyott katonái felkészültek a fegyverletételre.

Eichelberger tábornok a lépcső alján várakozott. Mindketten mosolyogva szalutáltak egymásnak, majd kezet ráztak. Azután köszönetet mondtak a rezesbandának, és üdvözölték az amerikai katonák lármázó tömegét.

Eichelberger egyik szárnysegédje rám ismert, amikor MacArthur mögött én is lebaktattam a lépcsőn. Ahogy a Tábornok és Eichelberger eltávolodott kissé, a fiatal őrnagy elvonszolt magával a hadműveleti központ irányába.

- Maga MacArthur tolmácsa, ugye?

- Egyik a sok közül - feleltem.

- Van itt egy kis problémánk.

Az irányítóépület előtt negyven lerobbant autó várakozott, szép hosszú sorban. Olyan ronda kocsikat még életemben nem láttam. Egy ódon tűzoltóautó állt a sor elején. Mögötte egy viharvert Lincoln, amely legkevesebb tízéves lehetett. A többi autó mellett a Lincoln kifejezetten elegánsnak látszott. Uniformisba öltözött sofőrök ültek a volánnál.

Tucatnyi, szintén egyenruhás japán álldogált komoran az autók mellett. Idegesen nézték MacArthurt, amint átvágott a riporterek között. Egy szigorú tekintetű, cilindert viselő emberke mereven állt előttük. Láthatóan ő vezette a csoportot. Amint felé közeledtem, az volt a benyomásom, hogy mozdulatlansága ellenére ő a legélénkebb ember, akit valaha láttam. Egyszerűen sugározta magából az energiát. Hatvanas éveit taposhatta. Tágra nyitott szemét még inkább kiemelte vastag, ősz szemöldöke. Görbe orra alatt tökéletesen kiigazított, szürke szálakkal kevert, bajuszt viselt. Kerek, drótkeretes

szemüvege alól figyelte az eseményeket, mintha mindent egyszerre akart volna magába fogadni.

Amint a közelébe értem, a japán úriember szélesen mosolyogni kezdett, talán ösztönösen megérezte, hogy én vagyok az ő embere. Meg sem várta a bemutatás formaságait, biccentett Eichelberger szárnysegédjének, mintha azt akarná kifejezni, hogy a továbbiakban nincs rá szüksége, és japán nyelven kezdett beszélni hozzám.

- Szóval ön ismeri a nyelvünket.

- Igen - feleltem. - Jay Marsh kapitány vagyok. MacArthur tábornok mellett dolgozom.

- Ó, igen, hát persze. - Levette kalapját, felfedve gyér, őszülő haját, és alig észrevehetően biccentett tisztelete jeléül. - Ön igazán jól beszéli a nyelvünket! Én Koicsi Kido vagyok, Hirohito császár lordpecsétőre. A császár kívánságát teljesítem éppen. Azért jöttem, hogy üdvözöljem a tábornokot, és minden jót kívánjak neki országunkban.

Viszonoztam a meghajlást, és alig tudtam elrejteni meghökkenésemet. Ez a kifogástalanul öltözött kis ember a ceremónia és a zűrzavar kellős közepén a császár legfőbb, polgári tanácsadója volt! Willoughby információiból már tudtam, hogy Kido a császár nevelőapjának fia, főnemesi rangban szolgálja a családot és több, mint húsz éve a uralkodó bizalmasa és barátja. A császár gyermekkora óta Első Bátyjának nevezte Kidót, és ez kivételes elbírálást jelentett. 1940 óta szolgált lordpecsétőrként a palotában, az egész háborút a szó szoros értelmében a császár jobbján töltötte. Minisztereket és tábornokokat emelt ki vagy buktatott meg tanácsaival, melyeket a palota áthatolhatatlan falai között suttogott az uralkodó fülébe. A császár együttműködési készségét Kido jelenlétén kívül csak az bizonyíthatta volna jobban, ha maga jön Acugira.

De az együttműködés nem jelentett lealacsonyodást. Kidónak megvoltak a maga elképzelései: elbocsátotta Eichelberger szárnysegédjét és engem úgy tekintett, mintha közvetlenül neki dolgoznék. Váratlanul elkapta a fejét, mintha zavarban volna, és a fúvószenekarra mutatott. MacArthur még mindig ott állt mellettük a tömeg közepén, mint egy politikus választási kampány idején.

- Elvitték a tolmácsunkat! - mondta a lordpecsétőr. - Nem értem, miért. Talán a sajtónyilatkozatok miatt. Előkészítettük

MacArthur tábornok hivatalos fogadását, és most az ön segítségére lesz szükségünk.

MacArthur és Eichelberger lassan megindult felénk. Eléjük akartam menni, de Kido megragadta a karomat.

- Először is - kezdte Kido, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, hogy engem tájékoztasson és instruáljon -, hadd mondjam el önnek, mi a helyzet a kocsikkal. Felettesei ötvenet kértek. Az önök LeMay tábornokának és bombázóinak köszönhetően nem tudtunk ötvenet összeszedni. Negyvenegy autó áll rendelkezésükre. Yokohama mindössze huszonnégy kilométerre van innen. Ha nem elég negyvenegy autó, akkor kétszer is fordulhatnak.

- Tájékoztatni fogom a legfőbb parancsnokot.

- Rendben van - mondta Kido és összehúzta a szemöldökét, amikor meghallotta MacArthur új titulusát. - Azt is mondja meg neki, hogy a császár kívánságának megfelelően, az út teljes hosszában gondoskodtunk biztonságos áthaladásáról. - Halványan elmosolyodott, és szinte cinkosán kacsintott hozzá. - Remélem, a legfőbb parancsnok elégedett lesz a császári fogadtatással.

MacArthur meglátta, hogy ott állok a japán delegáció mellett és egyenesen felénk tartott. Kido ismét tágra nyitotta a szemét és zavartan pislantott egyet. Úgy tűnt, hogy intézkedéseit ez a szokása előzi meg. Fojtott hangon hadart valamit egyik alárendeltjének. A középkorú küldött befutott a központi épületbe. Mire MacArthur és Eichelberger odaért hozzánk, az asszisztens már ott állt Kido oldalán, és egy tálcán frissen facsart narancslével megtöltött poharakat tartott egyenesen a Tábornok orra alá.

- Mi ez az egész, Jay?

MacArthur velem szemben állt. Arcát álmodozóvá tették az élvezetes pillanatok. A tálcás segéden kívül az egész japán küldöttség mély meghajtással köszöntötte a Tábornokot. Arcuk a derekuk vonala alá ért. Tudnunk kell, minél mélyebb a meghajlás, annál nagyobb tiszteletet fejeznek ki vele.

- Úgy tűnik, narancslé, uram.

Bosszankodva pillantott rám. — Tréfálkozni akar velem, Jay?

- Nem, uram - tiltakoztam és gyorsan magyarázkodni kezdtem. - Azt hittem, ezt akarja tudni, uram. Ez itt Koicsi

Kido lord-pecsétőr, a császár legközelebbi személyes tanácsadója. Az uralkodó üdvözletét hozta önnek.

MacArthur a mélyen meghajtó Kidóra meredt egy pillanatra, aztán udvariasan biccentett. - Kedves a császártól.

- Igen, uram. De én aggódom egy kicsit a narancslé miatt.

- Miért, mi van vele?

- Nem tudom, mi ez.

- Akkor miért nem kérdezi meg?

- Úgy értem, nem tudom, mi ez valójában. MacArthur türelmetlenül nézett rám. - Kérdezze meg.

- Igen, uram - válaszoltam zavartan. - Éppen ezt akartam tenni.

Megérintettem Kido vállát, hogy végre fölemelkedjen.

Japán nyelvre váltottam. - A legfőbb parancsnok hálásan megköszöni a császár üdvözletét, és azt szeretné tudni, hogy mi ez a folyadék a pohárban.

Kido alig hallhatóan parancsot adott, és az egész delegáció egyszerre fölegyenesedett. Megbökte alárendeltjét, mire az ismét a Tábornok orra alá dugta a tálcát. - Kavabe tábornok arról tájékoztatott, hogy amikor Okinaváról Manilába repült, narancslevet szolgáltak fel neki az amerikai repülőgépen. És amikor elkezdték a tárgyalásokat Sutherland tábornokkal, narancslével kínálták. Az eszmecserét követően ismét...

- ...narancslevet kapott - fejeztem be mondatát, és elfojtottam egy mosolyt. - Értem. - Ismét MacArthur felé fordultam. - Azt mondja, Kavabe tábornok úgy tájékoztatta, hogy minden amerikai szereti a narancslevet.

- Nos, nem állítanám, hogy minden amerikai, de én például, igen - mondta a Tábornok leereszkedő mosollyal. - Mondja meg neki, hogy köszönöm.

Amint MacArthur a pohárért nyúlt, Willoughby előrelépett. -Legyen óvatos, Tábornok!

- Mit akar ezzel mondani - kérdezte.

- Lehet, hogy megmérgezték - felelte Willoughby.

Court Whitney, aki közben csatlakozott hozzánk gyanakvóan méregette Kidót. - Van elég pohár a tálcán. Igyanak ők először.

MacArthur tagadólag rázta a fejét és fitymálóan nézett rájuk. - Uraim, jusson eszükbe, mit mondtam maguknak a gépen. - Fogta az egyik poharat, és a még mindig szélesen mosolygó Kido elé emelte köszöntésképpen, majd lehajtotta a

gyümölcslevet. - Gyerünk, fiúk - mondta. - Igyanak maguk is. - Willoughby, Eichelberger és Whitney először zavartan néztek egymásra, aztán mégis magukhoz vettek egy-egy poharat.

- Csak negyvenegy autót sikerült összeszedniük - folytattam, miközben a tábornokok kötelességtudóan kortyolgatták üdítőjüket. - De azt mondták, kétszer is fordulhatnának. És a császár gondoskodott az ön biztonságáról is.

- Nincs szükségünk a császár nyújtotta biztonságra - vágott közbe Willoughby. - Mit jelenthet ez? És bízhatunk-e benne?

- Ha a segítő szándék őszinte, minden lehetőséget meg kell ragadnunk - reagált Eichelberger. Az órájára pillantott, aztán szemügyre vette az elavult járgányokat.

- Én őszintének találom - zárta le az ügyet MacArthur. - Kétség sem férhet hozzá. - Poharát visszatette a tálcára. Sokkal jobban élvezte a helyzetet, mint korábban elképzelte. - Nos, uraim, indulhatunk a szállodába. Jay, köszönetet mondana helyettem Mr. Kidónak? Azt is mondja meg neki, hogy szívélyes üdvözletemet küldöm a császárnak, és remélem, hamarosan találkozhatom vele.

Kidóhoz fordultam. - A legfőbb parancsnok nagyra becsüli szíves igyekezetét és köszöni a császár szívélyességét. Most pedig a szállodába óhajt utazni.

- Jól van - mondta Kido kurtán, és én úgy vettem ki belőle, hogy éreztetni akarta fontos szerepét. - Éppen ideje.

MacArthur és Eichelberger elindult az öreg Lincoln felé, mely az ősidőkből hátra maradt tűzoltóautó mögött várakozott. Willoughby tábornok utánuk nyargalt, és amint utolérte őket élénk beszélgetésbe elegyedett MacArthurral. Kido olyan mozdulatot tett, mint aki utánuk akar menni. - Ha megengedhető, mi is a legfőbb parancsnokkal tartanánk.

A tábornokok után néztem, éppen akkor szálltak be az autóba, és szemmel láthatóan élvezték a győzelem perceit. Ösztönösen megéreztem, hova sorolta be MacArthur Kidót, és az a hely nem az ő társasága volt. A legfőbb parancsnok szívesen vette a császár főtanácsadójának köszöntését Acugin, de semmiképp sem lehetett kísérője a Yokohamába vezető úton. Azt egyedül az uralkodónak tette volna lehetővé, de akkor sem biztos, hogy Hirohito az első autóban ült volna.

- Nagyon sajnálom - mondtam, és a lordpecsétőrt a sor egy másik kocsijához vezettem -, de nem lehetséges. - így be-

szálltunk egy éktelenül pöfögő, köpködő roncsba, és elhelyezkedtünk frissen kitisztított, hátsó ülésén.

A lepusztult járgányokból álló nevetséges konvojunk megindult Yokohama felé a kétségbeejtő, piros tűzoltóautó nyomában. A teherkocsi szirénája siralmasan vijjogott.

Amint elhagytuk a repülőtér körzetét, olyan hátborzongató, mégis lenyűgöző látványban volt részünk, hogy még most is eláll a lélegzetem, ha rágondolok. Előttünk, az út mindkét oldalán, ameddig a szem ellátott, japán gyalogosok álltak sorfalat a perzselő nyári napsütésben. A szinte teljesen egyforma, bronzbőrű, szénfekete hajú katonákat csak centiméterek választották el egymástól; soraik végeláthatatlanul kígyóztak a hegyeken. Mozdulatlanul, tüzelésre kész helyzetben tartották szuronnyal felszerelt, csillogó fegyverüket.

Kilométereken át hajtottunk a rezzenéstelen és komor arcú, verejtékező katonák között. Nem láttam, hogy akár egy apró mozdulatot is tettek volna. Nem lehetett tudni, hova néztek, de minden bizonnyal így kellett tenniük akkor is, amikor a császár haladt el előttük. Kido tudomásomra hozta, hogy harminc-ezren álltak sorfalat Yokohamáig. A rendületlen őrség feladata az volt, hogy köszöntse és védelmezze a legfőbb parancsnokot. Ahogy elnéztem őket, tudtam, hogy a köpködő Lincolnban terpeszkedő MacArthur korunk Caesarának képzeli magát, aki szemrevételezi legújabb hódításának gyümölcsét.

A mellettem helyet foglaló lordpecsétőr észrevette rajtam, hogy mennyire megbabonázott a gyalogosok sorfala. Büszkén mosolygott.

- Ezelőtt ilyesmi csak az uralkodónak járt - mondta Kido. - Most a legfőbb parancsnoknak is. A császár ajándéka. Volna olyan szíves, hogy erről is tájékoztatja MacArthur tábornokot?

- A császár ajándéka?

- Igen - jelentette ki Kido magától értetődően. – A császár így fejezi ki háláját a legfőbb parancsnoknak.

- Megmondom neki - közöltem kissé elbizonytalanodva.

- Kedvező jelentéseket kaptunk Kavabe tábornoktól az amerikaiak állásfoglalását illetően - magyarázta Kido. - Engem ez boldoggá tesz, hiszen én magam is sokat dolgoztam rajta.

- Min, uram?

- Egy dicsőséges béketerven - felelte Kido, mintha kérdésemet nevetségesnek tartaná. - A háború olyan befejezésén, mely meghagyja a császár méltóságát. Több, mint egy éve minden napomat ezzel töltöm. És Kavabe tábornok úgy informált, MacArthur tábornok megértőnek bizonyult ebben a kérdésben. - Széles mozdulattal a katonák sorfala felé lendítette karját. - És külön köszönetet érdemel, amiért hozzájárult az uralkodói csín megtartásához.

Hát persze, az uralkodói csín, gondoltam, amikor eszembe jutott a Tábornok manilai irodájában folytatott parázs vita. Ha MacArthur nem avatkozott volna közbe, a császár arra kényszerül, hogy a megalázó „vatakusi" szóval örökre lealacsonyítsa és megszégyenítse önmagát és őseit. A Tábornok megvédte a császárnak kijáró előjogot. És ez a tiszteletteljes üdvözlés, mely megörvendeztette és hízelgett hiúságának, nem annyira behódolásként, mint inkább hálás gesztusként volt értelmezhető.

MacArthur valóságos örömmámorban úszott, amint elhaladt a katonák sorfala előtt, és gratulált magának, amiért olyan mesteri fokon ismeri a keleti emberek lelkivilágát. De a lordpecsétőr nem egyszerűen azért záratta körül a repülőteret és állíttatta fel a katonák tízezreit az út mentén, mert MacArthur megérkezett, hanem azért, mert a császár így rendelte el. S minthogy a legfőbb parancsnok megóvta az uralkodót a szégyentől, soha többé nem fenyegethette igazán komoly veszély Japánban. MacArthur soha nem ismerte volna be, de én abban a pillanatban megértettem, hogy ő végig tudta ezt.

Yokohamához közeledve jól láthattam, micsoda pusztítást vittek véghez bombázóink. Komoran néztem a málladozó romokat, a kis boltok bedeszkázott kirakatait, a rongyos embereket, akik kíváncsian bámultak utánunk a mozdulatlanul álló katonák válla fölött. Szemét lepte el az utcákat. Az áram- és vízszolgáltatást még nem állították helyre. A márciusi szőnyegbombázások óta százezrek haltak meg ezen az úton és az alig harminc kilométerre fekvő Tokióban. Nem tudtam nem gondolni arra, hogy a Manilában elkövetett kegyetlenkedésekért a japánok már megfizettek.

Kido megfontoltan bólogatott, mert arcom rezdüléseiből sejtette, mi megy végbe bennem. - Kemény sors jutott népünknek. A legfőbb parancsnok bölcsen döntött, amikor Tokió

helyett Yokohamát választotta bevonulása helyszíneként. A legfőbb parancsnok nagyon okos ember. Lenyűgöz minket roppant bölcsessége. Talán egy hét múlva áthelyezheti parancsnokságát Tokióba. A háború befejezésével kapcsolatos formaságok lebonyolítása után minden jobb lesz. Hozzászoktatjuk magunkat az új helyzethez, de addig sok embert kell még meggyőznünk az együttműködés szükségességéről. Úgy is mondhatnám, előkészítjük a talajt.

Hallgattam a lordpecsétőrt és tovább bámultam a mérhetetlen pusztítás nyomait, és nem győztem csodálkozni Kido magabiztosságán. Egy legyőzött és feldúlt országba vonultunk be, de ő nem a vesztesek közé tartozott. Csípős szavai, biztos ítéletei sokkal inkább helyénvalóak lettek volna abban az esetben, ha MacArthur csupán egy magas rangú vendég és nem a győztesek helytartója. Aztán az is átvillant az agyamon, hogy egyáltalán nem használta a „megadás" szót. „A háború befejezésével kapcsolatos formaságokról" és „az új helyzetről" beszélt. A japán nyelvben a „megadás" szónak nincs megfelelője. Nem is értik, pontosabban nem akarják érteni a megadás fogalmát a hozzá kapcsolódó szégyen miatt. Ezért kerülte annyira Kido a társalgás alatt. És a földig hajlások - a Szövetséges Erők önelégült parancsnokai előtt - a fegyverletétel, a küszöbön álló fényes ceremóniák ellenére valahogy úgy éreztem, hogy szívük mélyén a japánok igazából nem adták meg magukat.

Aztán eszembe jutott a császár két héttel korábbi rádióbeszéde. Csak a császári udvarban használatos sajátságos kifejezései, nyakatekert mondatai azt sugallták, hogy nem érez megbánást a háborúban történtek miatt. Azt mondta alattvalóinak, hogy „azzal az őszinte vágyunkkal üzentünk hadat Amerikának és Nagy-Britanniának, hogy biztosítsuk Japán önfenntartásának feltételeit, stabilizáljuk Kelet-Ázsiát. Távol állt gondolatainktól más nemzetek szuverenitásának megsértése, vagy a területszerzés országunk javára". Arról siránkozott, hogy „a háborús események nem feltétlenül előnyünkre szolgáltak", és szemére vetette az ellenségnek az „új és a világ legkegyetlenebb bombájának alkalmazását". Köszönetet mondott „Kelet-Ázsia egyesült nemzeteinek, melyek állhatatosán együttműködtek a Császársággal Kelet-Ázsia emancipációjáért". A továbbiakban figyelmeztette a japán embereket, hogyan viseljék a megszállást. Azt mondta nekik, „tartózkod-

janak az érzelmi kitörésektől, melyek szükségtelen komplikációkat idézhetnének elő", és azok eltéríthetnék végső céljától. „Eltökéltük, hogy kikövezzük a béke útját az eljövendő generációk számára azzal, hogy elviseljük a tűrhetetlent és végigszenvedjük a kibírhatatlant."

Egyszerű szavakkal a föld legborzalmasabb háborújának befejeződése után a császár tagadta, hogy Japán hibát követett el, és azt mondta népének, újabb jövőt kell előkészíteniük. Amint a lordpecsétőrt hallgattam Yokohamába menet, a császár szavai friss jelentést kaptak. Lehet, hogy a japán népet sokkolták az események, de a császár mellett végsőkig kitartó, fondorlatos vezetők nem botladoztak vakon a béke első napjaiban. MacArthurnak és Willoughbynak megvoltak a terveik: a császárt akarták megnyerni, hogy hivatalain keresztül irányíthassák az országot. De ahhoz sem férhetett kétség, hogy Kido és a császár is kidolgozták saját stratégiájukat. Rádiós üzenetével az uralkodó szent küldetésbe fogott: a régi Japánt és császári rendszerét akarta átmenteni a jövő generációinak. Vajon azt tervezték, hogy erre fogják felhasználni MacArthurt? Ha igen, kezdetnek nem is volt rossz, amikor ezzel a látványos hókuszpókusszal hiúságának hízelegtek.

Megérkeztünk Yokohama tengerparti kerületébe. Nevetséges konvojunk hamarosan megállt az Új Grand Hotel előtt. Kido rámutatott egy frakkot viselő idősebb férfira. Elmondta, hogy Jozo Nomurának hívják és időtlen idők óta a szálloda tulajdonosa. Az úr mély meghajtással köszöntötte az öreg Lincolnból kiszálló MacArthurt. Gyorsan oda akartam futni hozzá, mert tudtam, hogy a tábornokoknak szükségük lesz rám a szálláshelyek elfoglalásánál, de Kido megragadta a karomat.

- Marsh kapitány! - szólt Kido, és felhúzott szemöldökkel nézett rám. Arca riadtnak tűnt. - Örülök, hogy jól beszél japánul és alaposan tájékozott a teendőket illetően. Nekünk együtt kell működnünk! Kérem, tudassa velem, ha a legfőbb parancsnoknak bármi közölnivalója van a császárral.

Kezet ráztam Kidóval. - Meg fogom mondani a Tábornoknak. Bármikor a rendelkezésére állok, uram.

- Szabadon beszélhetünk, ugye? Maga és én. Kötöttségek és színlelés nélkül.

Fürkészően néztem a szemébe. Nem értettem igazán, miféle bizalmas ügyeket akar megosztani egy olyan alacsony

rangú tiszttel, mint én. Azt tudtam, hogy a MacArthur vezérkarában elfoglalt pozícióm jelenthetett valamit számára, és lényegesnek tartotta, hogy egy olyan amerikaival állhasson a császár elé, akivel közvetlenül lehet tárgyalni.

Kissé bizonytalanul, de beleegyezően vállat vontam, és az igazat megvallva hízelgőnek találtam ajánlatát. Whitney tábornok szólalt meg mögöttem. Megkért, hogy segítsek a rangidős tiszteknek bejelentkezni. Kido is meghallotta az utasítást, és láthatóan élvezte a helyzetet. Egy rangidős tábornok sürgetése számára azt jelentette, hogy nagy szükség van szolgálataimra, így státuszom egy fokkal felértékelődött előtte.

- Ha kötöttségek nélkül akar beszélni velem, uram, én nem zárkózom el előle.

- És alakoskodás nélkül.

- Rendben van - válaszoltam. - Nyíltan.

- Kitűnő! - Csillogó szeme ide-oda ugrált. Minden eseményt egyszerre akart rögzíteni agyában, hogy pontos jelentéssel szolgálhasson a császárnak. - Nos, akkor most távozom. És hamarosan felkeresem magát, hogy elbeszélgessünk.

Az autómatuzsálem elpöfögött a szinte teljesen üres úton. Kido még kiintegetett a hátsó ablakon, mintha régi barátok volnánk, én pedig besiettem a hotelba.

A hall kész őrültek házává változott, amint a tábornokok és szárnysegédeik harcolni kezdtek a legjobb szobákért. A káosz közepén MacArthur állt és nyugodtan beszélgetett Court Whitney tábornokkal. Mellettük Nomura és négy szobalány arra várt, hogy megmutathassák nekik a szálloda legelegánsabb lakosztályait.

MacArthurt teljesen felizgatta az uralkodóknak kijáró gépkocsi-kíséret. Szinte eufórikus állapotba került. Szeme lángolt a gyönyörtől. Mellbe bökte Whitney tábornokot.

- Gondolt arra valaha, hogy ez az álom valóra válik, Court?

- Micsoda nap! - lelkendezett Court Whitney. - Soha nem hittem volna, hogy átélhetek ilyesmit.

Megköszörültem a torkom, hogy felhívjam magamra MacArthur figyelmét. - Uram... Elnézést, uram.

- Tessék, Jay.

- Uram, Kido, a lordpecsétőr arra kért, mondjam meg önnek, hogy az út mentén álló katonák sorfala a császár ajándéka és...

Metsző pillantást vetett rám, mintha fegyelemsértést követtem volna el. - Marsh kapitány, hány amerikai tud japánul ebben a hotelban?

Nyeltem egyet és zavartan néztem rá. - Igen, uram. Vigyázni fogok velük. Arra gondoltam, hogy szeretne hallani valamiféle visszajelzést a lordpecsétőrrel kapcsolatban. Nagy hatalma van itt.

- Már nincs. Többé nincs.

- Eltöltöttem egy kis időt vele, uram. Minden nap személyesen beszél a császárral.

Amint megemlítettem, hogy Kido közvetlen kapcsolatban áll az uralkodóval, MacArthur elgondolkodott egy pillanatra, majd jelentőségteljesen rápillantott Court Whitneyre. - Őszintén beszélt magával, Jay?

- Igen, uram. Meglepte, milyen jól beszélem a nyelvüket. Azt hiszem, szeretné, ha... folytatnánk az eszmecserét. Azt mondta, ha önnek bármi közölnivalója van a császárral, lépjek vele kapcsolatba.

- Megvannak a saját módszereink ügyeink intézésére - vonta meg a vállát MacArthur. - De azért tartsa vele a kapcsolatot. Minden értelmesen gondolkodó emberre szükségünk lehet,

- Csak rendszeresen tájékoztasson minket - figyelmeztetett Court Whitney. - Ez a parancsnokság csak egyetlen irányvonalat követ.

- Igenis, uram. - Fiatalnak, ostobának és kirekesztettnek éreztem magam. - Tudom, meddig mehetek el, uram. Én nem vagyok irányelvekért felelős tiszt.

MacArthur majd átdöfött a tekintetével. - Úgy, ahogy mondja, Marsh kapitány. Tudom, hogy izgalmas időszak ez a maga életében, de van két rangidős tábornokom, akik tanácsokkal látnak el az irányvonalat illetően, és hadd emlékeztessem arra, hogy jómagam több, mint negyven éve gyűjtök tapasztalatokat Ázsiában. Nem akarjuk megsérteni a császárt, de azt sem szeretnénk, ha a fiatal kapitányok elhitetnék magukkal, ők tudják, hogyan kell a feladatokat végrehajtani Japánban. - Körbenézett a zsúfolt előcsarnokban, majd nyájasan rám mosolygott, mint egy túlbuzgó gyerekre. - Mellékesen, megtenné azt a szívességet, hogy segít ezeknek az embereknek bejelentkezni?

- Igen, uram. Máris megyek, uram.

Gyorsan elindultam a pult felé, hogy hasznossá tegyem magam a hangoskodó és mohó tisztek között. MacArthurnak minden joga megvolt arra, hogy semmibe vegye javaslatomat. Cseppet sem zavart, mert tényleg egy senki voltam. Tudtam, és úgy fogadtam el, ahogy volt. De abban a pillanatban úgy éreztem, hogy a ragyogó elméjű és tagadhatatlanul egoista Douglas MacArthur tábornok, akit Új-Guineától Maniláig szolgáltam, megváltozott.

Mintha Japán végleges veresége őt magát szabadította volna fel. Ő volt a legfőbb parancsnok, távol, az érintetlen vadonban, ott, ahová még senki sem juthatott el, és az örökkévalóság felé rohant. Egy olyan örökkévalóság felé, melyet majd maga egyedül valósít meg. Ki merészelt volna diktálni egy ilyen embernek? Tőlem kezdve egészen Trumanig, senkinek nem állt jogában, hogy megmondja neki, kire hallgasson és hogyan irányítsa Japánt.

Kényelmetlenül éreztem magam. Nem akartam ilyennek látni és nem akartam ilyen mélyen ismerni őt. Sóvárogni kezdtem Manila egyszerűsége után, ahol a világot valahogy inkább az álmodozásra teremtették, és nem a problémáktól terhes valós életre.

HETEDIK FEJEZET

Az Új Grand Hotel recepciós pultja két teljes napra szolgálati helyemmé vált. A szálloda vezetőinek segítettem az amerikai és a szövetséges katonatisztek elhelyezésében. Egész nap, egész éjjel és még másnap is folyamatosan özönlöttek a magas rangú tisztek, hogy ott lehessenek szeptember 2-án a Tokiói-öbölben az Egyesült Államok Missouri nevű hadihajóján, a fegyverletételi ceremónián. Augusztus 31-én este egy élő kísértettel szembesítettem MacArthurt. A Tábornok nem tudott megszabadulni tőle, hiába próbálta beletaszítani agyának legsötétebb zugába.

Wainwright volt az.

A háromcsillagos tábornok, akit MacArthur rangidős parancsnokként hagyott hátra, amikor elmenekült Corregidorról, botra támaszkodva, csúnyán sántítva haladt át a szálloda előcsarnokán. A haja hófehér, csonttá és bőrré

soványodott az arca, az egész teste. Vizenyős tekintettel nézett körbe az idegen helyen. A corregidori megalázó fegyverletételt követően, Wainwright a háború hátralevő részét japán hadifogolytáborokban töltötte a Fülöp-szigeteken, Tajvanon és végül Mandzsúriában. Szovjet csapatok szabadították ki négy nappal azelőtt. Pilótáink átszállították Manilába, ahol orvosi vizsgálaton esett át. Ő és Arthur Percival tábornok, a brit parancsnok, aki Szingapúrnál adta meg magát Yamashitának, számíthattak arra, hogy különleges vendégei lesznek a Missouri fedélzetének.

Nem ismertem fel a szerencsétlen sorsú tábornokot, amikor a recepciós pult felé közeledett, nyomában féltucatnyi fotóssal. Először azt hittem, hogy valami első világháborús veterán, akit ki akarnak tüntetni. A csarnok közepén találkoztunk.

- Jó estét, tábornok - köszöntöttem a gallérján viselt három csillagra pillantva. - Bejelentkezik, uram?

Rekedtes, szinte suttogó hangon válaszolt. - MacArthur tábornokot keresem.

- Igenis, uram - feleltem. - És mit mondhatok neki, ki óhajtja látni a legfőbb parancsnokot?

- Wainwright - mondta, és arcomat fürkészte, mint aki azt akarja tudni, vajon felismerem-e a nevét. - Jonathan M. Wainwright.

- Wainwright tábornok? - Döbbenten meredtem rá. Felfoghatatlan volt számomra, hogy az a botra támaszkodó, agg, férfi négy évvel MacArthur után végzett West Pointban, és nála szolgált beosztott tisztként.

- Ismerem magát, fiam? - Erőlködve hunyorgott, mert nem tudta hova tegyen. - Ott volt velünk Bataannál?

- Nem, uram. De nagyon büszke vagyok, hogy találkozhatom önnel, tábornok.

- Hol van MacArthur tábornok?

Türelmét kérve emeltem fel mindkét kezem. - Ne mozduljon innen, uram. Azonnal visszajövök.

MacArthur a szálloda éttermében tartózkodott, éppen akkor fogyasztotta vacsoráját. Halkan odaléptem asztalához. Nem az izgatott, hogy megzavarom tolakodásommal, hanem inkább arra voltam kíváncsi, miként reagál majd bejelentésemre. Mindenki jól tudta, hogy MacArthur csúnyán elbánt Wainwrighttal, amikor elmenekült Ausztráliába, és mennyire

szeretné kitörölni emlékezetéből a bataani szégyent. Valójában mindvégig Wainwright vezette Bataan védelmi erőit. MacArthur egyetlen egyszer hagyta el a Corregidor szigetén ásatott hűvös és viszonylag biztonságos bunkerét, hogy megszemlélje katonáit a félszigeten. Wainwright volt az, aki irányította a tüzérséget, járta a frontvonalat, szenvedett a moszkitóktól, megkapta a pellagrát és a dizentériát. Ő nézett a haldokló amerikai és filippínó katonák kétségbeesett arcába. És Wainwright volt az, akit a Tábornok otthagyott, hogy egyedül szembesüljön a vereség kegyetlen valóságával.

Amikor a japánok iszonyatos csapásokat mértek Bataan csapdába ejtett és éhező védőire, MacArthur volt az, aki Ausztrália biztos menedékéből Washingtonba továbbított rádiós üzenetében porig alázta Wainwrightot. „Természetesen lehetséges, hogy távozásommal a terület megtartására összpontosított erők fellazultak." És amikor a japánok elözönlőitek a félszigetet és hozzákezdtek az utánpótlásoktól elzárt Corregidor közvetlen támadásához, MacArthur volt az, aki ösztökélni kezdte Wainwrightot: „Készítse elő és hajtsa végre az ellentámadást." Azt bizonygatta, hogy ő semmilyen körülmények között nem tartja megengedhetőnek a végleges fegyverletételt.

És amikor a japánok naponta tizenhatezer tüzérségi lövedéket szórtak a körbekerített szigetre, és végül kierőszakolták a kapitulációt, MacArthur volt az, aki a következő jelentést küldte Washingtonba: „Wainwright átmeneti időre kizökkent egyensúlyából, és ezt kihasználta az ellenség." Miután MacArthur elmenekült Corregidor szigetéről, George Catlett Marshall tábornok felterjesztette őt az Egyesült Államok legmagasabb kitüntetésére, éppen azért, hogy elkendőzhessék szégyenteljes megfutamodását. Azután éveken át éppen MacArthur jelentette a legfőbb akadályt, hogy Wainwright is megkaphassa ugyanazt az érdemrendet, amiért a végsőkig kitartott a harcban. A Tábornok szerint Wainwright nem érdemelte meg a medált, kapitulációjával bemocskolta volna a szent Becsületrendet.

Odaálltam a legfőbb parancsnok mögé és megvártam, míg leszel egy falatnyit bifsztekjéből. Végül megszólítottam. - Uram, vendége van odakint. - Felnézett tányérjából és a húst rágcsálva szemrehányást tett nekem, amiért megzavartam étkezés közben. - Wainwright tábornok vár önre, uram.

Érzelmek kavarogtak MacArthur szemében, de folytatta a rágást. Miután lenyelte a falatot, az étterem bejáratára szegezte tekintetét és lassan kortyolni kezdte italát. Végül gyorsan felállt a székről, és nagy léptekkel elindult az előcsarnok irányába.

Wainwright akkor már közeledett felénk, így a két tábornok az étterem közepén találkozott. MacArthur habozás nélkül átölelte volt alárendeltjét, és nyájasan rámosolygott. Minden vonzerejét összeszedte, mert körülöttük kattogtak a fényképezőgépek.

Wainwright megküzdött egy halvány mosolyért, de a hároméves bizonytalanság súlya túl sok volt neki.

- Amikor legutoljára találkoztunk - mondta derűsen MacArthur - adtam magának egy dobozzal legjobb szivaromból, továbbá két tubus borotvakrémet.

- Azt mondta, vissza fog jönni - suttogta Wainwright. - És a fenébe is, végül megtette. - Elhallgatott egy pillanatra, és megcsóválta a fejét. - Tábornok - folytatta -, én, én annyira sajnálom. Mi mindent megtettünk, ami lehetséges volt.

- Ugyan, Jim - mondta MacArthur és Wainwright régi becenevét használta. - Tudom. Mindig is tudtam.

Wainwright könnyezett. Ő lélekben még mindig 1942-ben járt, a sárban és a mocsokban. Milliószor átélte újra és újra a kapituláció megaláztatását, amit követően a japánok az egyik börtöncellából a másikba vetették. Nem tudta felfogni, hogy már 1946-ot írunk, és a háború véget ért. Újabb kísérletet tett.

- Nem hinném, hogy ezek után rám bíznának egy másik egységet.

- Jim - mondta MacArthur -, jól jegyezze meg, amit mondok. Régi csapatai bármikor rendelkezésére állnak, amikor csak akarja.

- Tábornok... - folytatta volna Wainwright, de ennél többet nem tudott kinyögni, mert képtelen volt visszatartani a zokogást.

Ahogy elnéztem a síró Wainwrightot, és csontos vállát szinte apáskodóan átölelő MacArthurt, valamiféle igazságtalanságot éreztem, de közelebbről nem tudtam meghatározni. A kellemetlen érzés pusztán a fiatalságomból fakadt? Azelőtt sohasem láttam olyan világosan; hogy a bátorság tönkretehet egy embert, míg a másikat trónra emeli

a gyávasága. Nem kívánok tisztességtelenül ítélkezni MacArthur fölött, de Wainwright volt az, aki hordozta a terhet, megvívta az eleve elvesztett csatát, kibírta a kibírhatatlant és elviselte az elviselhetetlent. És most ott állt, és bocsánatot kért attól az embertől, aki átadta őt és a társait a fogságnak, az éhezésnek, a halálnak.

A két tábornok nem sokban különbözött egymástól. Wainwright kevésbé volt intelligens, de katonaként jobban megállta a helyét. Családfája hasonlított MacArthuréhoz. Nagyapját, az Egyesült Államok tengerésztisztjét a polgárháború galvestoni csatájában ölték meg 1863-ban. Nagybátyja 1870-ben halt meg egy mexikói kalózok ellen vívott harcban. Apja West Pointban végzett, harcolt az indián háborúkban, a spanyol-amerikai háborúban; aktív szolgálatot teljesített Manilában az 1902-ben bekövetkezett haláláig. Wainwright abban az évben kezdte meg tanulmányait a katonai akadémián. Akárcsak MacArthur, ő is kapitányi rangot kapott West Pointban. Miután elvégezte a tiszti iskolát, azonnal a Fülöp-szigetekre irányították. Az első világháborúban nehéz csatákat vívott. Hősiességéért többször is kitüntették, többek között megkapta a Különleges Szolgálati Keresztet, miután Luzon északi részéről kemény csatákban visszavezette haderőit a Bataan-félszigetre 1942-ben, amikor a japánok partra szálltak a Lingayeni-öbölnél.

De MacArthurral ellentétben Wainwright egyenes és lojális volt a végletekig. Ha 1942-ben sikerült volna rábeszélnie MacArthurt, hogy hallgasson rá és vonuljanak vissza hamarabb a Bataan-félszigetre, akkor több tonna élelmet és lőszert vihettek volna magukkal, és nem került volna sor a szemrehányásokra, melyeket MacArthur Ausztráliából juttatott el hozzá még kevésbé a fegyverletételre és a halálos menetelésre. De Wainwright igazi katona volt, és soha nem emelt volna szót korábbi parancsnoka ellen.

MacArthur megkönnyebbült mosolyából arra következtettem, hogy ő is hamar rájött, hogy Wainwright soha nem tenne ilyet vele. De valami mást is láttam a szemében. Ahogy rámeredt Wainwright összeaszott testére, hófehér hajára és tekintete elidőzött szemén, amiből abban a pillanatban a közeli halál kacsintott vissza rá. Úgy érezte, mintha egy kegyetlen tükör előtt állna. Ő maga is járhatott volna így, ha nem menekül el. Vajon az ő korában kibírta volna

mindazt, amin Wainwright keresztülment? Wainwright nemcsak saját gyalázatos megfutamodására emlékeztette, hanem arra a sorsra is, amely a legszerencsétlenebbeknek jutott azok közül, akiket hátrahagyott.

Hol lett volna MacArthur akkor, és hogy nézett volna ki, ha ő is ott marad katonáival, ahogy a csont és bőr Wainwright, sőt Tomoyuki Yamashita is tette? Ez nem haszontalan és tisztességtelen kérdés. Még Eisenhower is azt javasolta Marshall tábornoknak 1942-ben, hogy MacArthur maradjon és harcoljon. De ahelyett, hogy hófehér hajjal, összetörtén állt volna a világ elé, hogy megértésért könyörögjön, MacArthur a huszadik század Caesarjaként parádézott. Corregidor ostrománál még szerényebb álmai voltak. A Fülöp-szigetek elnökéből szégyentelenül kicsalt egy ígéretet, mely szerint a háború után ismét alkalmazza őt az elnök marsallként, korábbi fizetésével és egyéb juttatásokkal. Másképpen alakult. Arra készült, hogy egy erős és ősi nemzetet térdre kényszerítsen.

- A bot - mondta MacArthur és Wainwright lába mellé mutatott. - Nem én adtam ezt magának, még Manilában?

- De igen, Tábornok - felelte Wainwright, és jólesett neki, hogy MacArthur még mindig emlékszik egy ilyen apróságra. Gondolatai elkalandoztak a távoli múltba, amelyet már soha nem lehet visszahozni. - A háború előtt. Azt mondta, szükségem van egy elegáns sétapálcára.

Manila. Úgy hangzott, mint egy lágy dallam. Mindannyiunkat különleges romantikával ajándékozott meg. Még a gondolatára is megborzongtam. Mindkét tábornokot elöntötték a háború előtti élet emlékei, és hosszú másodpercekig egyikük sem tudott megszólalni. Végül MacArthur az asztal felé mutatva törte meg a csendet.

- Éppen vacsoráztam. Nem akar csatlakozni hozzám? Hálás mosoly terült szét Wainwright arcán, de tagadóan rázta meg a fejét. - Nem, Tábornok. - Hirtelen fáradtnak látszott, mintha minden energiáját felemésztette volna a találkozás roppant terhe. - Azt hiszem, inkább pihenésre lenne szükségem, ha nem bánja.

MacArthur felém fordult. - Gondoskodjon arról, hogy Wainwright tábornok elsőrendű szobát kapjon. Lakosztályt.

- Nincs szükségem lakosztályra - tiltakozott Wainwright.

- Lakosztály legyen, Jay - erősködött MacArthur. - Még akkor is, ha jelenlegi lakóját át kell költöztetni.

- Igenis, uram - válaszoltam.

MacArthur ismét atyaian ölelte át Wainwrightot. - Különleges helyet biztosítunk magának a hadihajón. Azt akarom, hogy a japánok egyenesen a maga szemébe nézzenek, amikor aláírják a kapitulációs dokumentumot.

- Köszönöm a meghívást, Tábornok - mondta Wainwright. - Amikor legutoljára átéltem ilyesmit, akkor még más viselte a kalapot.

MacArthurnak jól láthatóan megrándult az arca, amikor elengedte Wainwrightot. Aztán lassan visszaballagott az étkezőasztalához.

Wainwrighthoz fordultam és jeleztem neki, hogy indulhatunk. - Tábornok, kérem, kövessen.

Wainwright botjára támaszkodva óvatosan lépkedett mellettem. - Nem fogunk kilakoltatni senkit, kapitány - mondta a tábornok, miután kiértünk az étteremből. - Három évig egy nyomorúságos lyukba voltam bezárva. Megbolondulnék egy tágas lakosztályban.

- Szerzünk önnek egy jó szobát, uram.

- Szóval, maga közvetlenül MacArthur tábornoknak dolgozik? - kérdezte Wainwright útban a recepciós pult felé.

- Igen, uram.

- Szerencsés ember - mondta és visszanézett az ebédlő ajtajára. - Én a pokolba is követtem MacArthurt. Akár szó szerint is veheti.

*

Találtam egy csinos kis lakosztályt Wainwrightnak, és a szálloda személyzetével vacsorát vitettem fel neki. Egy óra múlva táviratot kaprunk a manilai főparancsnokságról. A fejlécén a következő állt: „SÜRGŐS - A SZÖVETSÉGES ERŐK LEGFŐBB PARANCSNOKÁNAK". Miután elolvastam, ösztönösen úgy éreztem, hogy MacArthurnak hamarosan újabb, sokkal veszélyesebb kísértettel kell szembesülnie megdicsőüléshez vezető útján.

Tomoyuki Yamashita tábornok, aki még mindig a japán védelmi erőket kommandírozta Luzon északi hegyeinek

megerősített erődjében, azt a rádiós üzenetet továbbította Manilába, hogy szeptember másodikán hajlandó letenni a fegyvert, miután megbizonyosodott arról, hogy a japán kormány aláírta a megadásról szóló dokumentumot a Missouri fedélzetén.

Jóval vacsoraidő után voltunk. MacArthurt a lakosztályában találtam. Felvillanyozva járkált fel-alá Willoughby és Whitney tábornokok orra előtt. Ők hárman már napok óta szünet nélkül elemezték Willoughby gondosan átválogatott titkos értesüléseit, kidolgozták állásfoglalásaikat, melyeket MacArthur helyett Court Whitneynek kell elővezetnie később, amikor a japán kormány tisztségviselőivel találkozik. A legfőbb parancsnok ideje legnagyobb részében azon a beszédén dolgozott, melyet a Missouri fedélzetén szándékozott előadni. Elnéztem őt, amint a szobájába léptem, és láttam rajta, meg van győződve arról, hogy különleges szerepet fog betölteni a történelemben.

Tétovázva álltam meg az ajtóban, ő felpillantott és atyaian rám kacsintott. - Magának nem az ágyban lenne a helye, Jay?

Elvörösödve viszonoztam mosolyát, és újra készen álltam arra, hogy tovább játsszam az udvari bolond szerepét. - A szabadság erői sosem alszanak, uram.

- Úgy beszél, mint egy igaz felszabadító - tréfálkozott Court Whitney, és félretette sárgalapos jegyzettömbjét.

Willoughby németes akcentusával mogorván szólt rám. - Marsh kapitány! Fontos dologról van szó?

- Igen, uram - feleltem és felemeltem a táviratot. - Az áll rajta, hogy sürgős, és személyesen a legfőbb parancsnok figyelmébe ajánlják.

Átadtam a papírdarabot Willoughbynak, aki gyorsan átfutotta, majd átnyújtotta MacArthurnak.

- Nem fog tetszeni magának, Tábornok.

MacArthur hosszú ideig bámulta a papírlapot. Úgy látszott, mintha a szavak mögé vagy inkább az óceán túloldalára szeretne látni, ahol a dzsungel rejtekében legnagyobb ellensége készült a fegyverletételre. Végül továbbadta a táviratot Whitneynek, és újra járkálni kezdett.

- Biztosra vettem, hogy szeppukut fog elkövetni. - MacArthur keserűen motyogott a bajusza alatt, arcáról áradt a csalódottság.

- Az ő esetében tiszteletreméltó gesztus lenne - értett egyet Willoughby. - Elismerné vele a felelősségét.

- Én figyelmeztettem - mondta MacArthur járkálás közben, és feszült hangját valami új nyersesség járta át. - Figyelmeztettem még akkor, amikor partra szálltunk Leytén. Rádióüzeneteket küldtem. Dokumentumokat tártam elé. Kétségkívül tudta mindvégig, hogy felelősségre vonható minden olyan tettéért, melyet hadifoglyok vagy ártatlan polgári személyek ellen követett el. - Hirtelen felemelte mutatóujját és felszegett állal folytatta. - Ősi szabály, hogy a katona - legyen barát vagy ellenség - felelős a gyengék és fegyvertelenek védelméért.

MacArthur szónoklatba kezdett, mintha igazolni akarná magát a világ előtt azokért az intézkedéseiért, melyeket - szerinte elkerülhetetlenül - foganatosítania kell. - És mi történt? A csodálatos Manilát kirabolták. Ritka műemlékei romokban hevernek. Több százezer ártatlan embert - keresztényeket -, köztük sok nőt és gyereket felkoncoltak. Nem minden nap szembesül a közvélemény ilyen értelmetlen akciókkal! - Végignézett két tábornokán, mint aki megerősítést vár tőlük. - Ha most teljes ünnepi díszben, kitűzött érdemrendjeivel átadja kardját, az hallatlan becstelenségre vall.

- A potsdami határozat kiterjed Yamashita viselt dolgaira is - mondta a jogász Whitney tárgyilagosan. - Ő is rajta van a listán, Tábornok. Első kötelességeink egyike a háborús bűnösök összeszedése lesz. Én fogom kezelni ezt a problémát, mihelyt beindítottuk a gépezetet Tokióban.

- Nem akarom, hogy visszatérjen ebbe az országba.

Szavai mögött kegyetlenség rejtőzött. Amikor azt mondta, „ez az ország", úgy hangzott, mintha Japán az ő saját birtoka, Yamashita pedig veszélyes felforgató lenne.

- A Fülöp-szigeteken is bíróság elé állíthatjuk - vonta meg a vállát Whitney, és különös pillantást vetett MacArthurra. - Megfelelő jogalapot kell teremtenünk, de megtaláljuk a módját. A bűntetteket ott követték el. Ott vannak a tanúk is. A filippínók katarzisként fogják megélni, ha a fő elkövetőt a bíróság előtt láthatják.

- Úgy lesz - folytatta MacArthur. Megállt két kulcsembere előtt. Merev tekintete azt árulta el nekik, hogy előbbi szavait

további szőrszálhasogatás nélkül, megfellebbezhetetlen parancsként kell értelmezniük.

- Úgy is kell lennie. - Whitney bólogatott, majd beleírt valamit a jegyzettömbjébe. - Meg fogom tárgyalni a jogi szakértőkkel. De szerintem kivitelezhető lesz.

Willoughby fürkészően nézett MacArthur komor arcába, mintha fel akarná térképezni a hangulatát. Azután ő is kifejtette véleményét. - Nincs oka arra, hogy aggódjon Yamashita tábornok visszatérése miatt - mondta. - Jogi testületünk el fogja érni, hogy a Fülöp-szigeteken állítsák fel a bíróságot. Minden kétséget kizáróan bűnösnek nyilvánítják és ott helyben végrehajtják a halálos ítéletet.

- Földi maradványainak a hazaszállítása engedélyezhető - mondta fagyosan, és azzal elintézettnek tekintette a kérdést. A két másik tábornok bólintott. Tudták, hogy további megjegyzésnek nincs helye.

Töprengve fordult felém, mintha különféle esélyeket latolgatna magában. Egyre kényelmetlenebbül éreztem magam merev tekintetétől. Végül újra megszólalt. - Jay, holnap reggel menjen vissza a Fülöp-szigetekre. Ne késlekedjen. Úticélja Baguio. Tudni akarom, mik az ő tervei, mielőtt magam döntenék.

Teljesen összezavart. - Hogy mik Yamashita tervei, uram?

MacArthur úgy beszélt Yamashitáról, mintha a japán tábornoknak óriási tekintélye és átláthatatlan hatalma lenne. Fogalmam sem volt, mire akar kilyukadni. - Igen, Jay, hogy mik a tervei. Ott lesz a fegyverletétel - a külsőségeivel együtt, szertartásosan -, és felállítjuk a bíróságot is. Megadjuk neki a lehetőséget arra, hogy beszéljen, mi pedig meg fogjuk hallgatni. Tehát, miért adja meg magát? Mi az, amit mondani akar? Tudja, hogy meg fog halni. Egy tisztességes japán az ő helyzetében ezt elfogadja és önkezével vet véget életének, hacsak nincs oka arra, hogy elodázza a halált. Mi lehet az? Nyilatkozatot akar tenni a háborúról? Japán jövőjéről?

MacArthur megtorpant. Borús szeméből kiolvastam az elmúlt év összes csalódását; mert soha nem tudta igazán legyőzni Malaysia Tigrisét, pedig a nyilvánosság előtt folyton az ellenkezőjét hajtogatta.

Abban a pillanatban Douglas MacArthur nagyon gondterheltnek látszott, bár nem értettem igazán, mi aggasztja annyira. A háború összes nagy játékosa színre

lépett, és mindannyian beszélni szándékoztak. A győztesek szavai mellett mit számított Tomoyuki Yamashita tábornok mondanivalója?

- Egy szót sem akarok erről hallani a hírcsatornáinkon keresztül - folytatta MacArthur. - Nem akarom, hogy az Ázsiában állomásozó katonák Yamashita tábornok ügyét a szájukra vegyék, és nem akarom, hogy vitatni kezdje a sorsát. De tudni akarom, hogy mi megy végbe.

A Tábornok szűrős szemmel nézett rám. - Azt akarom, hogy ott legyen, amikor Yamashita kisétál a dzsungelből. Azt akarom, hogy beszéljen vele a nevemben. Négyszemközt, és természetesen japán nyelven. Tudni akarom, mik a szándékai.

Még mindig fogalmam sem volt, miről beszél MacArthur. - Úgy érti, miért nem követ el öngyilkosságot, uram?

- Inkább, hogy miért akar élni. - A legfőbb parancsnok úgy mondta ezt, mintha különbséget tenne a kettő között.

- Igenis, uram. Tájékoztatni fogom önt, uram.

Ennyiben maradtunk. Végül Willoughby és Court Whitney egyetértőén bólintott. Ők teljes mértékben megértették a legfőbb parancsnok aggodalmait. Úgy gondoltam, hogy a többi majd valahogy úgyis kiderül, amikor találkozom Yamashitával.

A Tábornok hirtelen elbocsátott. - Ne fecsérelje az időt Manilában, Jay. Terveink szerint sok tennivalónk van. Miután találkozott Yamashitával, haladéktalanul jöjjön vissza. A jelentését a maga szájából akarom hallani.

Második rész

1945. szeptember - 1946. február

NYOLCADIK FEJEZET

- Ma már hallgatnak a fegyverek. Egy nagy tragédiának vége. Kivívtunk egy dicsőséges győzelmet. Az ég nem ontja többé a halált, a tenger már csak a kereskedelmet szolgálja, az emberek egyenes derékkal sétálnak a napsütésben. Az egész földkerekségen beköszöntött a béke. Teljesítettük szent küldetésünket. Amikor ezt jelenthetem, ezer és ezer hallgatag ajakért szólok. Azokért, akik örökre elnémultak a dzsungelekben, a partokon és a Csendes-óceán mélységeiben. Szólok azokhoz az ismeretlen, bátor milliókhoz, akik vállalják a kihívásokat a jövőért, melyet megmentettünk a katasztrófától...

MacArthur költői stílusa laposnak, üresnek bizonyult. Szavai úgy visszhangzottak, mint a Cordillerák kemény szikláiról és sivár csúcsairól visszapattanó lövések. Észak-

Luzonon voltunk, közel kétezer méteres magasságban, és egy világ választott el minket a Tokiói-öböltől, ahol Japán hivatalosan bejelentette a fegyverletételt a Missouri főfedélzetén. A megadási ceremóniát élőben sugározták az egész világon, még a hegyekben is hallottuk egy teherautóra szerelt hangszórón keresztül.

Mögöttem néhány amerikai és filippínó katona jót mulatott a Tábornok retorikáján, de mi, többiek egészen mással voltunk elfoglalva. Minden szem idegesen szegeződött a hegy oldalán tátongó hasadékra. A hírhedt Bessang-szorosban álltunk, ahová Tomoyuki Yamashita tábornok néhány hónappal azelőtt visszavonta csapatait, hogy utolsó védelmi vonalat képezzenek. Többször megtámadták és körülkerítették a körzetet, de a japánoknak mindig sikerült visszaverniük az amerikaiakat és a filippínókat. A szűk és hosszú Bessang-szoros Yamashita megközelíthetetlen Termopüléje lett.

Mellettem féltucatnyi magas rangú tiszt toporgott gondterhelten. Wilhelm Styer altábornagy, a Nyugati Csendes-óceáni Erők főparancsnoka küldte őket Manilából. Yamashita tábornok beleegyezett abba, hogy elhagyja a szorost és megadja magát Styer altábornagy vezérkarának. Az már a beosztottak feladata volt, hogy a japán parancsnokot teherautón és repülőgépen Baguióba kísérjék magához Styer altábornagyhoz.

Brute Petrulakis ezredes nyugtalanul téblábolt az oldalamon, amint Yamashita előbukkanására vártunk. Petrulakis, két háború hórihorgas, ősz hajú veteránja vezette a Harminckettedik Gyalogsági Hadosztályt. Minthogy MacArthur tábornok személyes megbízottja voltam a megadásnál, ő kísért a hadosztály első vonalába. Csapatai már hónapok óta üldözték a japán tábornokot.

Petrulakis az órájára pillantott, majd ismét visszafordult a hasadék felé. - Nem rá vallana, ha csak úgy kisétálna és megadná magát - jegyezte meg.

- Ki fog jönni, uram - feleltem. - Bizonyára ő maga is a megadási ceremóniát hallgatja. Üzenetében azt jelezte, addig nem adja meg magát, míg kormánya alá nem írta a dokumentumot. A háborúnak hivatalosan még nincs vége.

MacArthur történelmi szónoklata tovább visszhangzott a hegyekben. A Tábornok számára ez volt élete legnagyobb

pillanata, és sajnáltam, hogy nem lehetek tanúja. Megpróbáltam elképzelni őt a hadihajó fedélzetén a magas rangú amerikai, brit, francia, ausztrál, kínai, holland, sőt orosz parancsnokok társaságában. Olyan férfiak voltak ott jelen, akik kivezették a szövetséges nemzetek katonáit, matrózait, pilótáit, tengerészgyalogosait 1942 gyászos eseményeiből.

És a Tábornok előtt ott állt a tizenegy fős japán delegáció, melyet a zord külügyminiszter, Mimoru Sigemicu vezetett. A legfőbb parancsnok meglepődött, amikor a japánok bejelentették, hogy Sigemicu fogja vezetni a küldöttséget. Az lett volna helyénvaló, ha Naruhiko Higasikuni herceg, a miniszterelnök az aláíró fél, de Higasikuni herceg a császár rokona volt, az uralkodó pedig hajthatatlanul kitartott amellett, hogy a császári család egyetlen tagja sem írhat alá egy ilyen megalázó dokumentumot. A féllábú, öreg külügyminiszter sokat betegeskedett. A japánok szerint éppen ezért volt ő a megfelelő személy arra, hogy magára vállalja ezt a példa nélküli szégyent a császári család helyett.

MacArthur szavai szokatlanul hangosan zengtek a nehezen visszafoglalt hegyek között. - Az eltérő eszményeket és ideológiákat tartalmazó döntéseket a világ harcmezein hozták meg, ezáltal nem képezhetik eszmecserék vagy viták alapját. Nem azért jöttünk itt össze, mi a föld lakosságának képviselői, hogy bizalmatlanságot, rosszindulatot és gyűlöletet szítsunk, hanem azért, hogy a győztesek, a diadalt aratók méltó magasságba emeljék a mindannyiunk javát szolgáló szent célokat, hogy népeink állhatatosán teljesítsék mindazt, amit hivatalosan is felvállalnak.

- Őszintén remélem, az egész emberiség vágyakozását tolmácsolom, hogy a múlt véréből egy jobb világ születik; egy új világ, mely a hűségen és a megértésen alapszik, egy új világ, melyet az ember méltóságának és leghőbb vágyainak szentelnek: a szabadságnak, a toleranciának és az igazságnak.

- Mint a Szövetséges Erők legfőbb parancsnoka, kijelentem, eltökélt szándékom, hogy felelősségteljes beosztásomban minden szükséges körülmény figyelembevételével igazságosan és toleránsán járjak el a megadás feltételeinek teljes, azonnali és hitelt érdemlő teljesítéséért.

Toleranciát ígért. Igazságosságot. Méltóságot... Nem győztem csodálkozni, hogy mi közük ezeknek a szavaknak a személyes indíttatásaihoz. A tolerancia, az igazságosság és a méltóság késztette a legfőbb parancsnokot arra, hogy ideküldjön kipuhatolni, miért adja meg magát Yamashita tábornok ahelyett, hogy öngyilkosságot követne el? Vagy egyszerűen az egészséges, jól palástolt félelem?

- Olyan, mintha egy kísértettel harcolnánk - mondta Petrulakis fáradtan, és továbbra is a hasadékot kémlelte. - Fegyveres kísértettel.

- MacArthur befejezte a beszédet - szóltam közbe. - Elkezdik a dokumentumok aláírását. És azzal a háború hivatalosan is véget ér. Yamashita hamarosan előjön rejtekhelyéről, majd meglátja.

- Szeretném már látni - folytatta Petrulakis. - Mondták, hogy nagy ember, de most már én is tudom, milyen agyafúrt. Végigüldöztük egész Luzonon. Nyolc gyalogsági hadosztállyal, az 1. Páncélossal plusz a 11. Légi Deszanttal, három harci különítménnyel és egy halom filippínó ezreddel. Sok katonát megöltünk, de mondok én magának valamit. Már közel harminc éve szolgálok a hadseregben, de ilyen embert még nem láttam. Rongyosra szaggatta a seggünket, és soha nem tudtuk elkapni. És mivel tette? Katonákkal, persze. Meg gránátokkal és puskagolyókkal. Semmi légierő, haditengerészet, semmi erősítés és utánpótlás.

Elnéztem Brute hunyorgó barna szemét, és megpróbáltam beleélni magam ő és a katonái helyzetébe. Bár a japánokat is nagy veszteségek érték, Yamashita kitartásának következtében az Egyesült Államok Hadserege - beleértve a légi erőt is - a második világháború utolsó kilenc hónapjában, a csendes-óceáni harcokban szenvedte el a súlyos és halálos sebesülések közel negyven százalékát.

Július 5-én MacArthur bejelentette, hogy a Fülöp-szigeteket „teljes terjedelmében felszabadította". Azt hangoztatta, hogy Yamashita elleni harca „ritka példája volt annak, amikor hosszú hadjárat során egy létszámát tekintve nagyobb szárazföldi haderőt semmisített meg egy kisebb hadsereg". MacArthur a tények takargatására adta a fejét: „hosszú hadjáratokról" és csak „szárazföldi erőkről" beszélt, hogy adatai ne igazolják a totális fölényt vízen és levegőben. Tudta, hogy a legjobb példa arra, amikor egy létszámban kisebb

szárazföldi haderő legyőz egy nagyobb ellenséget, az Yamashita elképesztően gyors villámtámadása, amelyben meghódította Szingapúrt.

1942 elején a tehetséges Malaysia Tigrise lecsapott a legyőzhetetlennek vélt brit gyarmatra. Majd hatszázötven kilométernyire szálltak partra a Maláj-félszigeten és megállíthatatlanul nyomultak előre, egyenként megsemmisítve az ellenség előretolt állásait. Yamashita kijátszotta a háromszoros brit túlerőt, átverekedte magát közöttük a város széléig. Olyan gyors és megdöbbentő megadásra kényszerítette őket, hogy attól visszhangzott az egész világ, különösen Ázsia. A szingapúri csata brit és ausztrál hadifoglyait a japánok végigmeneteltették az ázsiai nagyvárosokban Hanoitól Szöulig, bizonyítékul arra, hogy a fehér, különösen az angolszász katonák a japánok nyomába se érnek. Egész Japánban, főleg a császári hadsereg közkatonái körében, Yamashita valóságos népi hőssé lépett elő.

Elhallgattak a hangszórók. A katonák izgatottan mutogatni kezdtek, a Bessang-szoros felé. Mozgást észleltek a hasadékban. Egyenruhás alakok közeledtek felénk a sziklák között.

Brute Petrulakis felemelte látcsövét és hosszú másodpercekig pásztázta a sziklák közti átjárót. - Ők azok - mondta végül az ezredes, és széles mosoly terült szét az arcán. - Megismerem Yamashitát. Ugyanolyan nagy krumpli feje van, mint a fényképeken. És a fenébe is, ő az első, aki kilép a szorosból. Az emberei élén menetel!

A Harminckettedik Hadosztály soraiból kivált néhány dzsip és teherautó. A kis konvoj megindult a japánok felé. Petrulakis és én egy osztagnyi katona társaságában szintén egy zötyögő teherautón tettük meg az utat a japánokig. A háborúnak hivatalosan már vége volt, de a katonák még mindig mereven bámultak előre és idegesen szorongatták fegyverüket.

Útközben Petrulakis heccelni kezdte egyik őrmesterét. - Tartsa nyitva a szemét, Chambers! Senki sem akar a sereg veszteséglistájára kerülni békeidőben!

- Semmi esetre sem, ezredes - válaszolta az inas nyakú, harcedzett egységparancsnok. Géppisztolyát tüzelésre készen a hasadék sziklái közé irányította. Ujját a fegyver ravaszán tartotta.

De nem történt semmi szokatlan. Az amerikai autók lassan haladtak előre a hepehupás úton, egyre eltávolodva a 32. Hadosztály biztonságot nyújtó első vonalaitól. Hamarosan az utolsó japán katona is elhagyta a szorost, és a csoport egy szűk völgyben bandukolt az amerikaiak felé. Végül a két csapat abban a tüzérséggel biztosított sávban találkozott, amely több, mint két hónapon át elválasztotta őket.

Konvojunk megállt. Gyalogosaink leugráltak a teherautókról és körbevették azt a területet, ahol a két tábor felsorakozott egymással szemben. Repeszek és fel nem robbant tüzérségi lövedékek borították a sziklás talajt, ahol embereink szétszóródtak. Styer tábornok küldöttei is leszálltak és idegesen toporogtak az úton. Petrulakis ezredes és én valahol középen álltunk, és megigézve néztük a közeledő japánokat.

Petrulakis halkan füttyentett, amint megpillantotta az eltökélten masírozó, jól megtermett Yamashitát. Izgatottan felnevetett. - Micsoda megkönnyebbülés!

Mellette álltam, és az én szívem is a torkomban dobogott. Felismertem Yamashita tábornokot, és furcsa módon megborzongtam. Amióta MacArthur aurájának árnyékában éltem, először láttam hús-vér alakban azt az embert, aki oly sokáig a legnagyobb ellenséget testesítette meg. Ünnepélyesen lépkedett felénk. Harsonaszó nélkül érkezett az a férfi, aki szingapúri győzelmével megdöbbentette a világot, aki barlangtól barlangig, egyik sziklától a másikig üldözte csapatainkat a luzoni harcok hosszú hónapjaiban.

A tagbaszakadt, tekintélyt parancsoló tábornok barna gyakorló egyenruhát és érdemrendekkel teletűzdelt zubbonyt viselt. Uniformisát térdcsizma és tábori sapka egészítette ki. Bal kezében óvatosan egyensúlyozta tiszti kardját, hatalmának jelképét. A vastag nyakú, széles vállú, legalább száznyolcvan centi magas tábornok volt az első japán, aki nálam is nagyobbra nőtt. Legalábbis azok között, akikkel addig találkoztam. Fejét teljesen kopaszra borotválta. Maszkszerű arca egyáltalán nem mutatott érzelmeket - sem félelmet vagy arroganciát, sem feszült várakozást vagy megbánást.

Fújtatva állt meg a közelünkben, aztán szemügyre vette az út mentén várakozó amerikaiakat, akik arra vártak, hogy őrizetbe vehessék. Igen, gondoltam, ez egy nagyszerű katona.

Végül Yamashita megtalálta azt, akit keresett. Egy amerikai egycsillagos tábornok, Styer altábornagy küldöttségének parancsnoka indult meg felé. Ő és a Tigris félúton találkoztak. Yamashita szalutált, alig láthatóan biccentett, majd átadta kardját. Japán nyelven szólalt meg, de mondandóját azonnal lefordította angolra egy halk szavú, szemüveges tiszt, aki időközben mögé lépett.

- A tábornok azt mondja: „A császár rendelkezésének megfelelően megadom magam, lemondok csapataim irányításáról és elfogadom az önök felügyeletét. Katonáimnak parancsot adtam, hogy tegyék le a fegyvert, és vessék alá magukat az önök utasításainak. A háborúnak vége. Nem harcolnak többé."

A kardot átvevő amerikai tábornok meglepetten fordult a tolmácshoz. - Ön tökéletesen beszéli az angol nyelvet - mondta. - Akcentus nélkül.

- Maszakacu Hamamoto ezredes vagyok - válaszolta a tolmács zavartan mosolyogva. –A Harvardon végeztem.

- Kíván még szólni Yamashita tábornok?

Hamamoto megrázta a fejét. - Itt nem. Minden lezárult. Átadta a kardját. Csak annyit kér, hogy bánjanak jól a katonáival. Más mondanivalója nincs.

A tucatnyi japánt csoportokra osztva felszállították a teherautókra, kivéve Yamashitát, aki az altábornagy dzsipjén utazott. A konvoj útnak indult. Húsz kilométeren át haladtunk az ideiglenes felszállóhely felé, ugyanazon a veszélyes hegyi úton, amelyen jöttünk. A szükségrepülőteret egy Bagabag közelében húzódó völgyben alakították ki. Yamashita az előttünk haladó dzsipben a sofőr mellett ült, az amerikai dandártábornok pedig mögötte. A fegyveres őr is a hátsó ülésen foglalt helyet. Yamashita fegyverletételét végignézve szükségtelennek és indokolatlannak tartottam az őr jelenlétét.

Bagabagban két C-47-es gépre szálltunk és perceken belül elindultunk Baguióba, a főbiztos rezidenciájára, ahol Yamashita tábornoknak hivatalosan is meg kellett erősítenie a fegyverletételt. A repülőgéptörzs teljes hosszában csapóülések sorakoztak mindkét oldalon. A teherszállító fedélzetén pontosan Yamashitával szemben ültem le, térdünk csaknem összeért. Az egyórás repülés adta a legjobb alkalmat arra, hogy bizalmasan elbeszélgessek vele, ahogy MacArthur elrendelte.

A repülőgép lassan emelkedett a végeláthatatlan hegyek fölé. Alig észrevehetően biccentettünk egymás felé. Kissé előrehajoltam és japán nyelven szóltam hozzá. - Tábornok, Jay Marsh kapitány vagyok. MacArthur tábornok vezérkarában szolgálok. Azért küldött ide Yokohamából, hogy... átadhassam üdvözletét.

Yamashita a beavatottak ravasz mosolyával reagált. - Szép tőle. Maga pedig megtisztel minket azzal, hogy beszéli a nyelvünket - mutatott a tolmácsára, mintha egy koktélpartin folytatnánk könnyed csevegést. - Ismeri talán Hamamoto ezredest a Harvardról?

Hamamoto és én kurtán mosolyt váltottunk. Egyikünk sem volt olyan nyugodt, mint amilyennek a tábornok látszott. - Nem hinném - feleltem.

Yamashita továbbra is mélyen a szemembe nézett, mintha a gondolataimba akart volna belelátni. - Feltételezem, maga felderítő tiszt. Marsh kapitány.

- Nem - válaszoltam meghökkenve. - A legfőbb parancsnok személyes szolgálatában állok.

- Hosszú az út Yokohamából ide csak azért, hogy az ember üdvözölje háborús ellenségét, nem gondolja? – A Tigris szikrázó szeme zavarba hozott.

- A legfelsőbb parancsnok nagyon alapos ember.

- Tanulmányoztam MacArthurt - mondta Yamashita. - A leytei harcok óta sok kijelentést tett velem kapcsolatban. Ismerjük el, hogy nem igazán szeret engem. Sem mint embert, sem mint katonát.

Fesztelensége meglepett. Aztán eszembe jutott, hogy őszinteség jellemezte őt az egész háború folyamán. Csak három szót ejtett ki, amikor megadásra szólította fel Percival tábornokot Szingapúrban: Igen vagy nem. Nem adott lehetőséget eszmecserére vagy alkudozásra. Fegyverletétel vagy harc. És a bekerített brit parancsnok ott helyben bedobta a törülközőt.

- Én csak egy kapitány vagyok - feleltem végül tétován. Láttam, hogy Yamashita szája ismét ravasz mosolyra húzódik. - A legfőbb parancsnok nem osztja meg velem az érzéseit.

- Velem sem - mondta Yamashita -, de ebben az esetben nem nehéz kitalálni, hogy miről van szó.

- Nem az én dolgom, hogy a legfőbb parancsnok személyes nézeteit fejtegessem. Az amerikai hadseregben úgy mondják, nem azért fizetnek.

- Maga nagyon talpraesett válaszokat ad. Gondosan megválogatja a szavait. Talán politikával kellene foglalkoznia. - Egy pillanatra sem hagyta abba a mosolygást. - Rövid az út Baguióig, így azt hiszem, beszélhetünk nyíltan. Nem gondolja? Miért küldte ide magát MacArthur? Mit akar megtudni a tábornok, Marsh kapitány? Csak rajta, kérdezzen! Gyerünk! Hosszú utat tett meg érte!

Olyan közel ültem a Tigrishez, hogy magával sodort az erő, melyet fizikai jelenléte és szókimondása sugárzott. Nem ismerte a félelmet. Még a teljes megaláztatás pillanatában sem bocsátkozott alantas mellébeszélésbe vagy hízelgésbe, amit Kido lordpecsétőr esetében tapasztaltam. Kezdett szimpatikussá válni számomra, jóllehet, nem vágytam rá és nem is gondoltam, hogy ilyesmi bekövetkezhet.

- Arra kért, hogy kérdezősködjem önről... a kedélyállapotáról - válaszoltam végül.

- Előre megmondhatom, hogy épelméjűnek fog látni.

Yamashita elnevette magát és derűs magabiztossággal fürkészte arcomat. - Jó ideje vagyok katona, kapitány. A háború előtt a Császári Palotában szolgáltam az udvari intrikák éveiben. A császár nevében én játszottam a közvetítő szerepét a rivális csoportosulások között. 1940-ben még Németországba is elutaztam az uralkodó helyett, és hét hónapon át „hallgattam" - ahogy mi mondjuk -, majd jelentettem neki választási lehetőségeinket. Szóval, megnyugodhat. Ne aggódjon, nem fogom áltatni magát.

- Nem tudom, miről beszél, tábornok.

Vállat vont. - Akkor megkönnyítem a dolgát. MacArthur azért küldte magát, hogy hallgasson meg engem, nem így van? Valami olyasmire kíváncsi, amit nem akar a szokásos információs csatornákra bízni, nehogy tudomást szerezzenek róla alárendeltjei, esetleg ellenfelei. Valami olyasmire, amit még hírszerző tisztjeivel sem akar megvitatni. Lehetséges, hogy személyes ügyről van szó?

Kinéztem az ablakon egy pillanatra, hogy összeszedhessem a gondolataimat. Sűrű erdőkkel borított hegyek fölött repültünk. Naivan azt hittem, hogy sarokba kell majd

szorítanom Yamashitát, de kiderült, hogy nem visel álarcot. Szükségtelen lett volna kerülgetnem a forró kását.

Mégis megpróbáltam ravaszul fogalmazni. - A legfőbb parancsnoknak tudomása van arról, hogy bizonyos japán parancsnokok szerint a tisztesség azt kívánja, hogy szeppukut kövessenek el, mintsem megadják magukat vesztes csatáikat követően, így tettek szerte a Csendes-óceánon.

Yamashita azonnal tudta, mire akarok kilyukadni. Úgy látszott, szórakoztatja a dolog. - Ők a becsületükkel nem kezdhettek semmit, kapitány. Azt már elvesztették.

- Ezt hogy érti, tábornok?

Hosszú ideig bámult kifelé a C-47-es ablakán, tekintetével a komor hegyeket pásztázta, ahová csapataival visszavonult hat hónappal azelőtt.

- Az volt a parancsom, hogy késleltessem a szövetségesek előrenyomulását Japán felé; hogy annyi amerikait állítsak meg, amennyit csak tudok; hogy folytassam a harcot, ameddig lehetséges. Teljesítettem a parancsot. És még most is folytatnám, de a császár másképp döntött.

Válasza megdöbbentett, mert egy olyan embertől érkezett, aki röviddel azelőtt adta át a kardját, és éppen a börtönbe tartott. Mégis megőrizte hidegvérét és abszolút magabiztosságát. Tudtam, hogy azt akarja, minderről számoljak be MacArthurnak.

- Azt mondja, nem szenvedett vereséget?

- Hogyan definiáljuk a vereséget? Én azt mondom, nem győztem. Átadtam a kardom, és a háború hivatalosan befejeződött. Elültek a harcok, eldördültek az utolsó lövések. Nem hagytam el a katonáimat, és nem harc közben adtam meg magam, így megmaradt a becsületem.

Volt valamiféle misztikus megbékélés abban, ahogy Yamashita továbbra is mosolygott rám, és kezdtem megérteni MacArthur aggodalmait. Szándékosan belecsípett Douglas MacArthurba, amikor azt mondta, nem hagyta el katonáit harc közben. Azzal, hogy elutasította a fegyverletételt addig, amíg a háborúnak hivatalosan vége nem lett, valóban sikerült megőriznie tisztességét és tartását. Roppant erő sugárzott ebből a vitathatatlanul precíz gondolatmenetből, melyet a japánok gond nélkül megértettek.

MacArthur úgy vonult be Japánba, mint a győztesek helytartója, a Kékszemű Sógun; hitelességét katonai

hőstetteinek erejében hordozta. Szerette hangoztatni, hogy a japán nép leleményes, de barbár és babonás fajta. Elgondolása szerint ennek az „egy egész nemzetet felölelő családnak" úgy kellett tekintenie rá, mint mindenható félistenre, a császár méltó párjára. Yamashita legyőzte a briteket Szingapúrban, és a háború utolsó pillanatáig Luzon hegységeibe szorította MacArthur hadseregét.

- Kívánja, hogy mindezt elmondjam MacArthurnak?

Yamashita megrántotta a vállát, mintha nem törődne vele. - Én egyáltalán nem mondok semmit, amit MacArthur tábornokkal kellene közölnie. A háborúnak vége. Neki már megvannak a tervei velem kapcsolatban. Én mindenesetre végrehajtottam a feladatomat, Marsh kapitány, így nem veszthettem el becsületemet azzal, hogy engedelmeskedtem a császárnak, amikor elrendelte, a fegyverletételt.

- Tolmácsolom MacArthurnak.

- Ahogy kívánja.

Gyors kézmozdulattal jelezte, hogy nincs több mondanivalója. Hamamoto ezredeshez fordult, és halkan beszélgetni kezdett vele. Valóban nem maradt semmi, amit megválaszolhatott volna. A C-47-es megkezdte a leszállást Baguióban. Jól felfegyverzett konvoj várt ránk a repülőtéren, hogy a Tigrist a John Hay táborba szállítsa. Két nap múlva Manila közelében börtönbe zárták.

- Azért nem követett el öngyilkosságot, uram, mert hisz abban, hogy nem győztük le. Így egyáltalán nem vesztette el a becsületét.

Szavaim egyszerű igazsága úgy érintette Douglas MacArthurt, mintha arcul csapták volna. Amint elém lépett, ráharapott a pipájára, aztán kivette a szájából, és beszéd közben a levegőbe döfködte, mint egy mutatópálcát. - Leyténél megsemmisítettük csapatait! Elsüllyesztettük hajóikat, amikor erősítést és utánpótlást kért! Elüldöztük a Lingayeni-öböl térségéből, fel északra! Kisöpörtük Baguióból, még tovább, a hegyekbe! És mindez a háború befejezése előtt történt!

És mit tett MacArthur Corregidor szigeténél, mielőtt sikerült elmenekülnie? Képtelen voltam kiverni fejemből a kérdést, miközben a legfőbb parancsnok bosszankodva hadonászott előttem. - Azt mondta, a küldetését teljesítette,

uram. Feladata az volt, hogy feltartsa csapatainkat és elnyújtsa a háborút. És ezt a parancsot végrehajtotta.

-- Megadta magát, Marsh kapitány! Átadta a kardját!

- Csak azután, hogy a császár úgy parancsolta neki, uram. És ez a háború hivatalos befejezését követően történt.

Egy pillanatra úgy tűnt, hogy MacArthur elveszti hidegvérét. Olyan keserűen nézett rám, hogy megdermedtem tekintetétől. Aztán mégis higgadtan folytatta, és gúnyosan tette fel kérdését. - Csak nem az ügyvédjévé lépett elő, Jay?

Tehetetlenül vontam meg a vállam. - Én csak az ő szavait tolmácsolom, uram. Ön arra utasított, hogy a szándékai felől kérdezősködjem. Ennyit tudtam kiszedni belőle.

- Rákérdezett a Manilában véghezvitt pusztításra és erőszakra?

Nagyot nyeltem. Éreztem, hogy hibát követtem el, és nem is próbáltam palástolni zavaromat. - Nem, uram. Arra nem volt időnk. Nem tudtam, hogy erre is...

- Ennyi nekem elég. - MacArthur visszanyerte a nyugalmát. - Mindössze ennyit akartam tudni. Szép munka, Jay. Pontosan azt az információt hozta nekem, amelyre szükségem volt. - Elfordult és várakozóan nézett Court Whitneyre.

- Már dolgozunk a bizottság felállításán - mondta Whitney. - Hamarosan katonai bíróság elé idézhetjük.

- Hamarosan - ismételte MacArthur és újra járkálni kezdett. - A világnak tudomást kell szerezniük a szörnyű bűntettekről, mielőtt a háború feledésbe merülne. Rövid jelentésem világosan igazolta előzetesen kialakított véleményét, további magyarázatokra nem tartott igényt. Gondolatait már más ügy kötötte le. Hirtelen Willoughbyra szegezte mutatóujját. - Beszéljen Jaynek a gyűlésről, amelyről jelentést kell készítenie.

- Marsh kapitány - kezdte Willoughby és felemelte vastag, húsos kezét. - Holnap összeül a japán országgyűlés. Rendkívüli ülést tartanak, ahol a császár is felszólal. Mi is meghívást kaprunk, de a legfőbb parancsnok még további öt napig hivatalosan nem lépi át Tokió határát. Nem hiszem, hogy jó ötlet volna, ha bármelyik magas rangú emberünk akár fél nappal is megelőzné őt a városban.

- Kitűnő meglátás - vetette közbe MacArthur -, és teljesen egyetértek vele. Ragaszkodnunk kell az ünnepélyes

külsőségekhez, amikor bevonulok a fővárosba. Érezniük kell a változást.

- De nagymértékben elősegítené előkészületeinket, ha kendőzetlenül figyelemmel kísérhetnénk az eseményeket - folytatta Willoughby. - Olyasvalakinek a jelentései alapján, akinek hivatalos értelemben véve nincs súlya. Nem akarjuk, hogy személye prima facie a legfőbb parancsnok jelenlétét sugallja. Még vérszemet kapnának, ha végighallgatnánk azt, amiről szó lesz. Bármi legyen is az.

- Jay, maga pont megfelelő a feladatra - kapcsolódott be Whitney, és minden bizonnyal MacArthurral korábban egyeztetett javaslatát ismételte el. - Olyan átkozottul jó megérzései voltak a császár tanácsadójával kapcsolatban. Hogy is hívják?

- Kidónak, uram - feleltem. - Ő a lordpecsétőr.

- Pontosan - folytatta Whitney, és MacArthurra pillantott, mintha előzetes eszmecseréjük megerősítését várná tőle. - Az a helyzet, hogy amikor a maga nevét vetettem fel a japánoknak, Kido kapva kapott rajta. Úgy gondolom, azt hiszi, hogy majd felhasználhatja magát.

- Felhasználhat engem, uram?

- Arra, hogy nem hivatalosan tarthassa velem a kapcsolatot - magyarázta MacArthur. - Mellesleg kiváló diplomáciai eszköz, ha megfelelő módon működtetik.

- Igen, uram. - Ahogy elnéztem a Tábornok túlságosan leereszkedő bólintását, eszembe jutott Tomoyuki Yamashita előző nap tett kijelentése. Hirtelen rádöbbentem, hogy olyan roppant hatalmat kaptam, amely meghaladta a korommal és a rangommal járó addigi megbízatásokat.

- Részletes jelentésre lesz szükségünk - mondta nyomatékosan Willoughby. Szinte keresztüldöfött a szemével. - Milyen a császár hozzáállása? Mi a helyzet a parlament tagjaival? Milyen gondolatokat forgatnak a fejükben? Mire számítanak?

Whitney szívélyesen rám mosolygott. - Hadd higgye azt, hogy felhasználja magát, Jay. Képes ezt megtenni?

- Hízelgő rám nézve, uram.

- Nincs hozzáfűznivalóm - mondta Willoughby. - Ne készítsen jegyzeteket.

- Csak legyen jelen, kapitány - mosolygott MacArthur, aki közben visszanyerte jó hangulatát. - Mutatkozzon be.

Bólogasson és mosolyogjon. Fejezze ki a legfőbb parancsnok jókívánságait azoknak, akik üdvözlik magát. De mindenekfelett, ne tegyen politikai kijelentéseket és ne bíráskodjon a nevemben.

- Hajlandó erre a játékra? - kérdezte Willoughby tábornok.

- Játékra, uram?

- Figyeljen meg mindent - folytatta. - Semmi sem helyettesítheti az emberi intelligenciát. Lássa, mi folyik, hallgassa, mit akarnak közvetíttetni magával. Ez minden. Aztán jelentse nekünk mindazt, amit tapasztalt.

- Mint egy kacsa, uram.

- Micsoda?

- Ha megnézünk egy tavon úszó kacsát, úgy látjuk, hogy vidám és nyugodt, pedig a víz felszíne alatt úgy hajtja magát a lábával, mint egy őrült.

Whitney elnézően nevetett. - Rendben van, Jay. Legyen kacsa.

Mielőtt kiléptem a szállodai szobából, MacArthur utánam szólt még egyszer, utoljára. - Jay!

Megálltam és visszafordultam. - Igen, uram!

- Találkozott a fiatal hölggyel Manilában?

Nagyot dobbant a szívem, amint az elvesztegetett lehetőségre gondoltam. - Nem, uram. Nem maradt rá idő, uram.

MacArthur titokzatosan mosolygott. Nem tudtam igazán eldönteni, hogy káröröm vagy együttérzés van-e mosolya mögött, de látszott rajta, hogy tudja, mit érezhetek.

- Ez az ára annak, amikor valaki úgy dönt, hogy a nemzetközi politikában kíván szerepelni, tudja? Mindenért fizetni kell, Jay.

KILENCEDIK FEJEZET

Tudom, milyen lehetett végighajtani harci szekérrel a behódolt Karthágó frissen felszántott, sóval beszórt földjén és végigtekinteni a nemrég még virágzó kultúra romjain. A hallgatag, lerongyolódott japánok ezrei, akik miközben a törmelék alól tíz körömmel kapargatták azt, ami otthonaikból megmaradt, megálltak egy pillanatra, hogy megbámulják

dzsipemet a Yokohamából Tokióba vezető úton. Megrendülten hajtottam a letarolt földek között, ugyanakkor izgatott is voltam, mert már a háború előtti időkben is arról álmodoztam, hogy egyszer megláthatom a japán fővárost. Bizarrnak tűnt, hogy Douglas MacArthur szürke eminenciásaként azért haladtam végig a pusztítás nyomain, hogy megfigyelője legyek a japán parlament rendkívüli ülésének.

Még túl korán volt. Megkértem a sofőrt, hogy tegyen egy kört a Császári Palotánál, mielőtt az országgyűlésre hajtanánk. Amint a város központja felé közeledtünk, a Csijoda kerületben már egyre kevesebb romot láttam. A város magja pedig teljesen sértetlen maradt. Riksák tűntek fel a csendes utcákon. Olykor egy-egy busz is elpöfögött mellettünk. Imitt-amott néhány olyan autómatuzsálemet is láttam, amilyenekkel a repülőtérről szállítottak bennünket Yokohamába. Úgy tűnt, Kido lordpecsétőr nem rendelte ki az összes roncsot fogadásunkra. De ami ennél is fontosabb volt, hogy bombázóink megkímélték a területet.

Egy távoli dombtetőn hirtelen felbukkant a vizesárkokkal és hidakkal körbevett Császári Palota. Több mint kétmillió házat tettek a földdel egyenlővé országszerte, de amint elhaladtunk az uralkodó rezidenciája mellett, jól láttam, hogy a palotát övező ép falak még csak be sem kormozódtak.

A kiterjedt, nagyjából kör alakú terület körülbelül másfél kilométer átmérőjű volt. A palota nem európai értelemben vett hatalmas épületet jelentett, hanem csinos kis pavilonokat, melyeket tágas kertek, bambuszligetek és fasorok tagoltak. Kőből épült őrtornyok emelkedtek a sáncárok másik oldalán, a terület határán, ívesen hajlított tetőik a régmúltról meséltek.

Itt élt a császár, a városközpontban, egy valóságos szigeten. Sértetlenül hagyták a bombázások, melyek hűséges alattvalóinak százezreit pusztították el. A tornyok és a falak mögött rejtőzött a belső és a külső palota, a ceremóniaterem, a kincstár, az ágyasok pavilonja, a trónörökös villája, a könyvtár, a biológiai kutató-laboratórium - ahol gyakran időzött a császár - és a Császári Őrség számára fenntartott barakkok sora. A villák között, a Fukiage kert mellett húzódott egy tó, ahol délutánonként sétálgatott az uralkodó; s

a partján építették fel azt a szentélyt, amelyben naponta imádkozott őseihez.

Néhány perc múlva elértem úti célomat. A nemzetgyűlés épületét a császár rezidenciájától kevesebb mint egy kilométerre találtam meg. A falak déli sarkán, az Akaszaka kerület szomszédságában magasodott. Az Akaszaka kerület adott otthont a kormány legfontosabb minisztériumainak, többek között a miniszterelnök hivatalának, de itt építették fel a nemzeti színházat is. Ez a kerület felelt meg Tokióban annak, amit Washington D.C.-ben Capitol Hill-nek hívtak.

Kisebb diadalt éreztem, amikor kiszálltam a dzsipből és elindultam a parlament bejárata felé. Megelőztem MacArthurt Tokióban!

Négy újságírón kívül, akik nem beszéltek japánul, én voltam az egyetlen amerikai az országgyűlés rendkívüli ülésén. Több mint harminc tudósító járkált fel-alá odakint. Inkább távol maradtak, mert a kapunál ellenőrizni akarták fegyvereiket. Mit hittek, mit csinálnak velük a japánok? Hadifogolytáborba hurcolják őket? Megszegték MacArthur legfontosabb elvét: keleten nem szabad kimutatni félelmeinket.

Egyedül léptem be az épület földszinti dísztermébe és odamentem az eligazítópulthoz, ahol megadtam a nevem egy idegesen mosolygó hivatalnoknak. Amikor beírtam adataimat a vendégkönyvbe, az idős férfi arca azonnal felragyogott, miután elolvasta őket. Habozás nélkül japán nyelven szólt hozzám.

- Marsh-szan, itt várjon, kérem - mondta és felállt a székből. - Csak egy pillanatig.

Mielőtt még válaszolhattam volna, berohant a sötét folyosó egyik irodájába. Egy perc sem telt bele, máris jött visszafelé a sugárzó arcú Koicsi Kido társaságában. A lordpecsétőr elegáns szürke gyapjúöltönyt viselt. Jelentőségteljes pillantásából azt olvastam ki, milyen bölcsen döntött előző délután, amikor engem választott Acugi bombatölcsérekkel teli kifutópályáján. Enyhén meghajolt, amikor odaért hozzám.

- Marsh kapitány! Sigemicu külügyminiszter már tájékoztatott, hogy eljön. Nagyon örülünk, hogy a legfőbb parancsnok magát küldte el képviselőjeként.

És tudtam, hogy kezdődik a játék.

MacArthur számára már az előző nap délutánján elkezdődött, amikor Sigemicu saját szakállára tett nála látogatást a szállodában. A legfőbb parancsnok értésére adta, hogy szavazati jogot készül adni a nőknek, és át fogja írni a japán alkotmányt. Kijelentette azt is, hogy boldoggá tennék, ha a japán hatóságok magukra vállalnák katonáik lefegyverzését, sőt letartóztatnák azokat, akik háborús bűnök elkövetésével vádolhatóak. Burkoltan hozzátette, hogy hajlandó lenne élelmiszert juttatni az éhező népnek, amennyiben megfelelő módon kezelnék az említett feladatokat, melyek végrehajtása egy mandarin büszkeségére válna.

Valójában MacArthurnak meggyőződése volt, hogy a lefegyverzés csak akkor hajtható végre sikeresen, ha a japán hatóságok magukra vállalják az ügyet. Már küldött is egy titkos sürgető táviratot Washingtonba: élelmet vagy lőszert küldjenek! De mind MacArthur, mind a japánok nagyszerűen színészkedtek. Mintha egymáshoz lettek volna láncolva, ugyanabba a ketrecbe zárva, ahol a túlélés egymáson múlik, miközben megtévesztőén udvarias, diplomáciai szólamokkal ámították egymást.

A császár látványos külsőségekkel biztosította MacArthur Yokohamába érkezését, és e gesztus azt jelentette, méltósága megőrzésének fejében hajlandó az együttműködésre. A Tábornok a külügyminiszteren keresztül azt üzente a császárnak: további együttműködésre számítok, ha nem, néped téged fog hibáztatni az éhínségért. Egy bizonyos pontig mindkettőjüknek igaza volt.

Viszonoztam Kido meghajlását. - Lordpecsétőr úr, megtisztel a jelenléte. Mint ön is tudja, a legfőbb parancsnok nagyon elfoglalt, és bár nem vagyunk részei az itt zajló eseményeknek, úgy gondolta, hogy hivatalunk nem hagyhat figyelmen kívül egy ilyen fontos aktust.

- Persze, hogy nem! - felelte Kido. Beszéd közben folyton a szemeit forgatta és hevesen gesztikulált. Vastag drótkeretes szemüvege mögött egy pillanatra sem pihent meg a tekintete, mintha nagy energiák feszítették volna belülről. - Azt javaslom, jöjjön velem és üljön le mellém.

Tudtam, hogy magával fog hívni, de az első invitálást el kellett hárítanom. - Köszönöm a kedvességét, uram, de jól megleszek a látogatók karzatán is.

- Ó, nem, nem! - tiltakozott. - Maga az én vendégem, és segítek magának az események megértésében.

- Egészen jól értem a nyelvüket - válaszoltam.

- Ó, tudom - folytatta Kido. - Nem akarom megsérteni tudása lebecsülésével, de itt nem a nyelvről van szó. Hanem a történésekről.

Itt volt az ideje, hogy elfogadjam a meghívást. - Rendben van. Hálás vagyok a szívességéért, és örülnék, ha ön mellett foglalhatnék helyet.

- Ez a legkevesebb - mondta Kido, és felhúzott szemöldökkel, cinkosként mosolygott rám. - Tudnia kell, hogy kultúránkban, különösen a politikusok között a szavak más jelentést hordozhatnak. Egyszóval, jobb lesz, ha én is ott ülök magával, amikor beszélni kezdenek.

- Most már értem, mire utalt - feleltem, és elindultam mögötte a helyünk felé.

Kido figyelmeztetett, hogy aznap rögtönzéseket fogunk hallani. A beszédeket sok esetben olyan halandzsázás tölti majd ki, melyet szó szerint lehetetlen értelmezni, és nekem szükségem lesz egy gyakorlott megfigyelőre, aki kibontja a szavak valódi értelmét és lehámozza róluk a komédiázással járó hamis burkot. A lordpecsétőr magára vállalta ezt a feladatot.

- Olvasta valaha Goethe írásait? - kérdeztem Kidót menet közben.

- Goethéét, a német lángelméjét? Természetesen. – A lordpecsétőr gúnyosan elmosolyodott, miközben hellyel kínált. - Mint tudja, egy ideig bizonyos kapcsolatok fűztek bennünket a németekhez. Kötelességemmé vált Goethe olvasása.

- Goethe jó megfigyelő volt - mondtam.

- Ó, igen.

- Egyszer azt írta: „Ha valaki udvariaskodik németül, az hazudik."

Egy másodpercig meghökkenés látszott Kido szemében. Mintha megsértettem volna. De aztán halkan felnevetett. - Ez derék dolog, Marsh kapitány! Goethét idéz emlékezetből. Maga még nagyon fiatal, de láthatóan iskolázott ember. Most már értem, miért olyan értékes MacArthur tábornoknak.

- Ó, én nem jelentek semmit MacArthurnak - tiltakoztam. Láttam Kido ravasz mosolyán, hogy túlzásnak tartja

MacArthurhoz fűződő kapcsolatom lekicsinylését. Kido számára kijelentésem egyfajta álszerénység volt, és fontos szerepem hangsúlyozását szolgálta.

Az országgyűlési képviselők komoran foglaltak helyet a számukra kijelölt helyeken. Az idősebbek, a klánok és a császári család tagjai hagyományos kimonót öltöttek. Mások katonai egyenruhát vagy európai öltönyt viseltek. Ez volt a japán arisztokrácia, amely még mindig füstölgött magában a két nappal azelőtti fegyverletétel megaláztatása miatt. Szinte mindannyian hallgatagon ültek. Tompán bámulták a terem elülső traktusában magasodó szónoki emelvényt, ahová a császárt várták. A pulpitus elejét hatalmas krizantém, a császári család jelképe díszítette. Azok, akik beszélgettek, suttogóra fogták hangjukat. Az egész helyiségben feszült várakozás uralkodott.

Kido odahajolt hozzám, bajtársiasan megérintette a vállam, és ő is suttogva szólalt meg. - Nagyon örülünk, hogy MacArthur ilyen megértéssel viszonyul helyzetünkhöz - mondta. - A háborút lezáró ceremónián előadott beszéde mindnyájunkat megindított. A császár elrendelte, hogy országszerte nyomtassák ki minden újságban. MacArthur igen népszerű lesz Japánban! Népünk meg fogja szeretni!

Kido felemelte mutatóujját, amint MacArthur szavait idézte. - Igazságosság! Tolerancia! Emberi méltóság! Sok rossz dolog megesik egy háborúban. Le kell zárnunk a múltat.

- Nagyszerű beszéd volt - morogtam, és igyekeztem követni Court Whitney instrukcióit. - És örülök, hogy itt lehetek ma önnel, lordpecsétőr úr. Mindig nagy csodálója voltam a japán kultúrának.

- Akkor azt is tudnia kell, hogy ezek nem könnyű pillanatok a japán embereknek - folytatta Kido. - Jó sok időbe telt, míg felkészítettük őket erre.

- Hogy lehetetett felkészíteni őket? - kérdeztem.

- Meg kell értenie a szenvedés természetét - felelte Kido. Tétovázott egy pillanatig, mintha úgy erezné, túl messzire akar menni. - Megegyeztünk, hogy nyíltan fogunk beszélni egymással, nem igaz?

- De igaz, uram.

- Jól van - mondta Kido. - Sokkal jobban hasonlítunk másokra, mint bárki is gondolná. Kozmopoliták vagyunk. Olvastuk Goethét és Tolsztojt. Bejártuk a világot. De a helyi

kultúránk az egészen más! Például mit gondol maga Tokió bombázásáról? Nem a megsemmisített körzetekről, hanem azokról, melyek épen maradtak.

- Kormányunk tudatos döntése volt a japán nemzeti értékek megőrzése - válaszoltam. - Ezért nem bombáztuk a régi fővárost, Kiotót.

- Pontosan! - Kido egészen felélénkült. - Bármennyire is kegyetlen a háború, a hatalmaknak tiszteletben kell tartaniuk egymást. Ha nem, akkor nincs civilizáció. Biztos vagyok benne, hogy maga és a legfőbb parancsnok is érti a lényeget. És most megkérdem, maga szerint mire gondol egy japán közember, ha hónapokon át hullanak a bombák, de egyik sem éri el a Császári Palotát?

- Nem tudom, uram. Mire gondol?

- Semmire, Marsh kapitány. Semmire, mert várakozásának megfelelően alakulnak az események. Érti? Ő meghalhat, megölhetik az egész népet, de a császárnak semmi baja nem történhet.

Kido szavai elképesztettek. Soha nem gondoltam ilyesmire, de furcsa módon támadhatatlan volt a logikája. Döntésünk, mely alapján épen hagytuk a Császári Palotát, a japán emberek gondolataiban varázslatként vagy isteni beavatkozásként jelent meg, mintha az uralkodó hatalma térítette volna el a bombákat.

- Így hát fel kellett készítenünk őket a háború befejezésére, ami nem következhetett be túl korán, mert túl sok áldozatot hoztak már, és becsapva érezték volna magukat. Csak akkor jöhetett el a béke, amikor titokban már maguk is könyörögtek érte. Nemcsak azt kellett érezniük, hogy áldozatot hoztak, hanem azt is, hogy több áldozatra már nem képesek. És amikor a szenvedéseik elviselhetetlenné váltak, a császár magára vállalta a fegyverletétel szégyenét, hogy megszabadítsa őket a gyötrelmektől. A háború befejezése az uralkodó jóindulatát kifejező aktus lett. Egyetért, Marsh kapitány?

Hogy egyetértek-e, gondoltam magamban. Kido fejtegetése olyan erőteljes, mélyreható volt, és annyira távol állt az amerikai gondolkodásmódtól és hitvilágtól, hogy nem voltam biztos abban sem, vajon komolyan beszél-e.

- Érdekes gondolatmenet, uram.

- Igen. Érdekes! És nagy horderejű. - Ünnepélyessé vált. - Több. mint egy évig dolgoztam rajta.

- Több, mint egy évig?

- Igen - felelte. - Szaipan eleste óta. Már akkor tudtuk, hogy elvesztettük a háborút, de nem veszthettük el korábbi életmódunkat. Az oroszok segítettek nekünk, de folyton csalódást okoztak. Minél kevesebb segítséget kaptunk kívülről, annál fontosabbá vált az áldozatvállalás kiteljesítése a jövő érdekében, hogy senki se mondhassa azt, amikor visszatekint, mi nem tettünk eleget. Amikor az áldozatvállalás elérte a teljesíthetőség határát, akkor érkezett el az idő arra, hogy a császár megszabadítsa népét szenvedéseitől. Én a béke híve vagyok, Marsh kapitány. És a császár is.

Kido teljesen megdöbbentett. Szaipan után még Guam, Tinian, Peleliu és az egész Fülöp-szigeteki hadjárat előttünk állt. Aztán Ivó Dzsima, Okinava. És a szőnyegbombázások, melyek a Kanto-síkság legtöbb városát a földdel tették egyenlővé. És Hirosima, majd Nagaszaki. Biztosítani az áldozatvállalások kiteljesedését? Kivárni a megfelelő pillanatot?

Kido megválaszolta a ki nem mondott kérdéseimet. - Keményen dolgoztunk a békéért, de nem okozhattunk csalódást népünknek. Ha nem hoztak volna annyi áldozatot, akkor is ilyen könnyedén fogadták volna MacArthurt, vagy továbbra is hajlandóak lettek volna a harcra? Így láthatja - vonta meg a vállát Kido -, a császár hagyta, hogy a harcok menjenek a maguk útján, és MacArthur kezébe helyezte népe sorsát. Végül is fenn kell tartanunk a rendet és együtt kell működnünk.

A lordpecsétőr még jobban összezavart. Az ő fejében kik voltak azok a „mi"?

Nem volt alkalmam, hogy megkérdezzem, mert csend borult a teremre. Ugyanabban a pillanatban maga a császár vonult a szónoki emelvény felé. Ahogy elnéztem a járását, eszembe jutott, hogy néhány évvel azelőtt azt olvastam róla, Hirohito enyhe mozgásszervi hibát örökölt nagyapjától, a Meidzsi-korszak császárától, de a tudósítók nem túl nagy jelentőséget tulajdonítottak neki, és csupán „császári csoszogásként" emlegették. Velük ellentétben, a legtöbb japán az uralkodó furcsa járását különleges örökségnek

tekintette, mely közvetlen kapcsolatot biztosított mélyen tisztelt nagyapjával.

Az országgyűlés minden egyes kimonóba, katonai uniformisba, frakkba öltözött tagja mélyen meghajolt, csak úgy, mint Kido, aki abban a pillanatba felpattant, amint a császár megjelent. Az uralkodó elérte a szónoki emelvényt és viszonozta alattvalói meghajlását. Hosszú másodpercekig állt ugyanabban a pózban, mielőtt a mikrofonhoz lépett. Sötét színű, magasított gallérú tengerészkabátot viselt, melyet mellrészén császári hímzéssel egészítettek ki. Minden kitüntetést levágatott róla, kivéve a Becsületrendet. A fényes, csavart jelvényt a kabát bal szárnyára varratta. A háborús propaganda éveiben sokat hallottam róla, de amint ott állt beszédjéhez készülődve, meglepetten figyeltem fel arra, milyen jó kiállású, egyenes tartású férfi. Keskeny arcán gondosan vágott, vékony bajuszt viselt.

A parlamenti képviselők helyet foglaltak. Hirohito beszélni kezdett. Elnyújtott szavai, monoton hanghordozása az uralkodói stílust szolgálta. - Fontos, hogy megvitassuk az új helyzetben keletkezett felelősségeinket - kezdte. - Az elmúlt éjjel legfőbb tanácsadóimat a palota szentélyébe kérettem. A háború végét jelentettük őseinknek és a Napistennőnek. Új korszak kezdődött, de nem zártuk le a régit. Úgy kell viselkednünk, hogy cselekedeteink méltóak legyenek elődeink áldozatvállalásaihoz.

A képviselők feszülten hallgatták a császár halk szavait, mely mégis roppant erőt közvetített. Az volt a benyomásom, hogy a nyugati újságcikkek ellenére, melyek gyengének és a világtól elszakadtnak festették le, ő nem volt báburalkodó, mint Európa mellékes és jelentéktelen szerepet betöltő királyai. Hirohito császár visszatért a palota szentélyéből, és a japán uralkodó osztály elé tárta annak a táblának a mai megfelelőjét, melyet Mózes hozott le a hegyről.

- Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy országunk vállalta, bizonyos feltételek mellett véget vet a hadiállapotnak -folytatta Hirohito. - Elvárjuk, hogy minden közreműködő fél - beleértve a japán embereket is - alkalmazkodjon a feltételekhez. Bízunk népünkben, és tudjuk, hogy képes békésen elviselni a potsdami egyezmény határozatait, és hisszük, hogy a másik oldal óvatosan fog hozzá a végrehajtásukhoz. Akkor lehetővé válik számunkra, hogy

biztosítsuk az újjáépítést minden területen és megőrizzük államunk szerkezetét.

A császár szünetet tartott, végignézett a képviselőkön, mintha minden egyes alattvalója tekintetét keresné. Csodáltam üzenetének erejét. Ismét nem említette a „megadás" szót. Amint felszólította a japánokat, hogy tartsák tiszteletben a potsdami határozatokat, arra is emlékeztette őket, az amerikaiak garantálták a császári rend sértetlenségét. Végeredményben figyelmeztette MacArthurt: ha az amerikaiak nem tartják magukat ígéretükhöz, gondoskodni fog arról, hogy a japánok ne tűrjék jelenlétüket oly békésen.

Újra beszélni kezdett. - Mi kiállunk népünk oldalán. Mindig is osztozni fogunk örömeikben és bánataikban. Kötelékeink népünkkel időtlen idők óta a kölcsönös bizalmon és szereteten alapultak. Kapcsolatunk nem pusztán legendák és mítoszok függvénye. Nem arra a hibás koncepcióra épül, hogy a császár isteni eredetű, és a japán nép felsőbbrendű faj, melynek az a sorsa, hogy más népeken uralkodjon.

Nem tudtam, mit kezdjek az utóbbi kijelentésével. Csak nem azt akarta mondani vele, hogy hazugságokért harcoltak? Ebben kételkedtem. Vagy azt közölte, hogy az uralkodók és alattvalóik kötelékei sokkal fontosabbak, mint a kívülállók által helytelenített isteni eredetről és a felsőbbrendűségről folytatott meddő viták? Meglehet. Azért bocsátotta közre a legendákról, mítoszokról és hibás koncepciókról szóló szavait, hogy burkolt módon kigúnyolja a külföldi sajtót, mely támadásaival folyton nevetségessé akarta tenni a japán rendszert? Talán. Vagy volt ott valami más is, egyfajta „mellébeszélés", amit a nyugatiak úgysem érthetnek meg sohasem?

Fogalmam sem volt. Arra viszont felfigyeltem, hogy beszéde egyetértő bólogatást váltott ki a képviselők soraiban, még a mellettem ülő Kido sem képezett kivételt.

A császár elővett egy szelet papírt. - írtam egy verset népünknek - jelentette be. A parlament tagjai izgatott suttogásba kezdtek. Ők tudták, hogy a császár költeményeibe foglalja igazi üzenetét. Jól bevett szokás volt, hogy az arisztokrácia tagjai harmincegy szótagos tankákban közvetítették legőszintébb érzéseiket. És az uralkodó felolvasta a maga poémáját.

Bátor a fenyő
Megtartja szép, zöld színét
Ha téli hó jő
Japán hűséges népe
Hallgatag fenyőerdő.

A parlament iskolázott képviselői fojtott mormogással fejezték ki csodálatukat, aztán egy emberként álltak fel székükről, és mélyen meghajoltak uralkodójuk előtt. Ők pontosan tudták, mit jelent a vers. Ők voltak a fenyőerdő, mi, nyugati megszállók pedig a téli hó, melynek súlyos takarója lehúzza a fák ágait. De eljön majd a tavasz és a nyár, a hó gyorsan elolvad, és a fenyőerdő felfrissülve éli tovább örök életét.

A császár viszonozta meghajlásukat, és további kommentár nélkül kicsoszogott a teremből. A parlamenti képviselők csak akkor egyenesedtek fel, amikor az uralkodó mögött bezárult az ajtó.

- Most a miniszterelnök következik - mondta a lordpecsétőr, miután a császár eltávozott. - Később majd meg kell vitatnunk, hogy miről beszélt, rendben?

- Ahogy kívánja, uram.

- Igen - mondta Kido gondolataiba mélyedve. - Meg kell beszélnünk.

Higasikuni herceg, a császár nagybátyja a pódiumra lépett és meghajolt. A japán fegyverletétel óta töltötte be a miniszterelnöki posztot. Willoughbytól tudtam, hogy Higasikuni tábornok volt a hadseregben, és harmincegy éves katonai pályafutás állt mögötte. Abból hét évet hírszerző tisztként Európában töltött. Sok tekintetben ellentéte volt Hirohitónak. Az élvezeteket hajhászó herceget gyors autóiról, francia szeretőiről és gonosz intrikáiról ismerték. A harmincas években számtalan gyilkosságba, zsarolási ügybe keveredett, részeként annak a terrorhadjáratnak, melyet a mérsékeltek ellen folytatott, akik ellenezték Japán terjeszkedő politikáját. Széles körben köztudott volt, hogy Hirohito győzte meg vonakodó rokonát arról, hogy neki kell elfoglalnia a béke első kormányának miniszterelnöki székét, mert Higasikuni, a császári család tagjaként nagy nyomást gyakorolhatott azokra, akik még akkor is elutasították a fegyverletételt.

Higasikuni nélkül a szélsőséges csoportosulások palotaforradalmat robbanthattak volna ki, hogy megakadályozzák a háború befejezését.

Nem mintha Higasikuni hajlott volna az együttműködésre. Egysoros, khaki zubbonyt viselt, amelyről letépte kitüntetéseit. Az alacsony, kopaszodó, szúrós tekintetű férfi a hatvanhoz közeledett. A beszédhez készülődve végigtekintett a képviselőkön, és nem tudta leplezni keserűségét. Késlekedés nélkül hallgatósága elé öntötte érzéseit.

- Szóval, elérkezett ez a pillanat is - kezdte Higasikuni herceg, és én úgy éreztem, hogy egyenesen rám szegezi tekintetét. - Ma százezer külföldi katona szállta meg szent földünket. És jön majd még több is. A hírmagyarázók az egész világon azt harsogják, Japán hibát követett el más országok területének elfoglalásával. Azt mondják, morálisan vétkezett! Gonoszan! Hogy az ilyen agresszív tettek ellentétben állnak a nemzetközi kapcsolatok gyakorlatával.

A miniszterelnök olyan arckifejezéssel pásztázta végig arisztokrata társai sorait, mint aki mélyen hisz mindezek abszurditásában. - De milyen gyakorlatot követtek azok a nemzetek, amelyek most vereségünket ünneplik? Igen, foglaltunk el területeket a szétzilált Kínában, de nem Nagy-Britannia, sőt Portugália előzött meg minket? Végül is ki tette tönkre Kínát ópium-kereskedelmével és kikényszerített koncesszióival? Igen, elfoglaltuk Szingapúrt és Malaysiát, de kitől? Nem a szingapúriaktól és nem a malájoktól, hanem a britektől. Igen, elfoglaltuk Indokínát, de nem a vietnamiaktól, a kambodzsaiaktól és a laosziaktól. Nem, mi a franciáktól vettük el a területet! Nem a filippínóktól hódítottuk el a Fülöp-szigeteket, hanem az amerikaiaktól, akik ötven évvel ezelőtt a spanyoloktól szerezték! És kitől hódítottuk el Borneót, Jávát és Szumátrát? Nem saját népétől, hanem a hollandoktól! És mi a helyzet Új-Guineával, melyet a hollandok és britek elosztottak egymás között, mint egy darab kolbászt? Amikor kiűztük ezeket az európai hatalmakat, meggyaláztuk a pápuákat vagy a hollandokat?

Higasikuni dühödten emelte fel öklét és lecsapott vele a pódiumra. - Dehogyis! Ami szent küldetésünk volt, hogy visszaszerezzük Ázsia területeit Ázsia nevében! Hogy felszabadítsuk őket a fehérek uralma alól! - Több képviselő is

fészkelődni kezdett a székében. Amikor Higasikuni felfigyelt erre, kigúnyolta őket.

- Mi történt? Miért a padlót bámulják, amikor beszélek? Tévedek talán? Szégyenkeznünk kellene, amikor kimondjuk az igazságot? Hallgassuk el, hogy ezek a területek a megfelelő időben visszakerültek volna gazdájukhoz? A felszabadítás volt a célunk! És az együttműködés!

A képviselők közül sokan azonban azt szerették volna tudni, hová akar kilyukadni a miniszterelnök nyíltan ellenséges szavaival. Csak két nap telt el azóta, hogy a Missouri fedélzetén MacArthur olyan ékesszólóan beszélt a tolerancia, az igazságosság és a méltóság nevében. Ugyanazon a napon a császár elrendelte a legfőbb parancsnok szónoklatának kinyomtatását Japán minden napilapjában. Milyen feladatnak kívánt eleget tenni a miniszterelnök?

Higasikuni elhallgatott. Dacosan bámulta arisztokrata társait, majd folytatta mondandóját.

- Igen, elvesztettük ezt a háborút, de azt a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő történelmi alapelvek szerint folytattuk. Hol tanultuk ezeket az alapelveket? Először az amerikaiak és az európai hatalmak diktálták nekünk közel egy évszázaddal ezelőtt. Most azért vagyok itt, hogy a vereségért vállaljam a felelősséget a császári család nevében. És azért, hogy mindenkit figyelmeztessek. A potsdami egyezmény eredményezte felelősségre vonhatóság új szabályai és a szövetségesek nyilatkozatai veszélyes revizionizmust szülnek. Követelnünk kell, hogy óvatosan alkalmazzák őket.

Morajlás hangzott fel a képviselők soraiban, mert a herceg figyelmeztetését nem lehetett másképp értelmezni, csak úgy, hogy közvetlenül a császártól érkezett. Úgy tűnt. Higasikunin egyre inkább elhatalmasodott a neheztelés, amint tovább folytatta.

- Egy új és tisztességtelen koncepcióval kell szembenéznünk, amely azzal fenyeget, hogy a „háborús bűn" tételével bélyegzi meg becsült vezetőinket csak azért, mert olyan irányelveket követtek, melyek a történelem folyamán részeit képezték a nemzetközi gyakorlatnak. Világra szóló bűn területeket elfoglalni erő alkalmazásával? Ha úgy van, akkor ki ítéli el a brit. a francia, a holland és az amerikai vezetőket az után, hogy megszállták a nemrég felszabadított

területeket? Senki! Ők gratulálnak egymásnak és azon versengenek, hogy még több területet szerezzenek! Mi különbözteti meg őket a japánoktól? Semmi! Nem fogadjuk el, hogy vezetőinket bűnözőkként kezeljék. Soha nem fogjuk elfogadni ezt a koncepciót.

Néhányan tétován bólogattak odalent, de a legtöbb arcon zavarodottság tükröződött. A háborút elvesztették, szégyennel kellett szembesülniük. A szövetségesek megérkeztek, és MacArthur szabad kezet kapott. Japán aláírta a dokumentumokat. Mit lehetett itt még elfogadni vagy elutasítani? Amint tekintetüket fürkésztem, éreztem, hogy Kido ravaszul bámul rám. Megérintette a karomat, mintegy megnyugtatásképpen.

- Később majd elmagyarázom - mondta.

Higasikuni miniszterelnök kifulladt, láthatóan kimerítette beszédjének érzelmi töltete. Nyomatékkal emelte fel mutatóujját, mintha bizonyossággal akarna szolgálni. - Minden szinten együtt fogunk működni a megszálló erőkkel mindaddig, amíg ténykedésük megfelel azoknak a pontoknak, melyeket jóváhagytunk. De a háború igen világos feltételekkel ért véget, és nem fogjuk hagyni, hogy bárki is megbecstelenítse vezetőinket, akik a történelem során kialakult nemzetközi normák szerint jártak el.

Halk morajlás töltötte be a termet, amint Higasikuni herceg lelépett az emelvényről. Néhány embert fellelkesített, másokat összezavart, de a többség a beavatottak módjára bólogatott, mintha ilyen beszédre számított volna. Kido megkocogtatta a vállamat. Sugárzó mosollyal palástolta nyilvánvaló aggodalmait.

- Beszélnünk kell - mondta a lordpecsétőr. - Velem jönne?

Felállt a székről. Én egyelőre tétováztam, mert arra a jelentésre gondoltam, amelyet Yokohamában vártak tőlem. - És mi lesz a többi beszéddel?

Lemondóan legyintett. - A többi nem számít. Vízellátás, útépítés, erőművek. A kormányok már csak ilyenek! - nevetett fel a lordpecsétőr. - A zengzetes szónoklatok után csak a szokásos ügyek következnek.

Követtem a sötét folyosón át abba a szobába, ahol korábban érkezésemre várt. Odabent csak egy kör alakú asztal volt négy székkel. Az asztal közepére egy szürke, porcelán teáskannát és két ugyanolyan csészét állítottak. A

szürkére festett falak csupaszak voltak, kivéve a bejárattal szembenit, melyen ott díszelgett az aprólékosan kidolgozott krizantém-szimbólum. A jobb oldalon alig észrevehető ajtó vezetett a belső irodába.

Kido kihúzott egy széket magának. Én vele szemben foglaltam helyet. Óvatos mozdulatokkal mindkettőnknek töltött egy kis teát. A gőzölgő ital tűzforró volt, mintha valaki pontosan tudta volna, mikor hagyjuk el az üléstermet, és a kannát éppen azelőtt tette az asztalra, mielőtt beléptünk a szobába.

- Kérem, mondja meg a legfőbb parancsnoknak, hogy ne aggódjon a beszédek miatt - mondta a lordpecsétőr, és nyomatékot fedeztem fel a hangjában. - Szükség volt rájuk, de nem kell nagy feneket keríteni az elhangzottaknak.

- Tájékoztatni fogom MacArthur tábornokot - válaszoltam, miközben a teámat kortyolgattam és igyekeztem diplomatikus maradni. - De felvetődik majd néhány kérdés. Végtére is a miniszterelnök beszélt, és sok riporter volt jelen.

- Ó, mi majd gondoskodunk a japán újságírókról. Ők különben is értenek az ilyen dolgokhoz. A többit pedig elintézzük. A herceg nem sokáig lesz miniszterelnök.

Kido továbbra is mosolyt erőltetett az arcára és úgy nézett rám, mint tanár a nebulójára. - Láthatja, mi sok szerepet játszunk. És rengeteg energiát fektettünk abba, ami most itt folyik. A herceg csak azért lett miniszterelnök, hogy a császári család a nép előtt magára vállalhassa a felelősséget a háború kimeneteléért. Amikor itt az ideje, hogy a jövő felé tekintsünk, meneszteni fogjuk.

- Már most is a jövőt alakítjuk, uram. Pontosan ez volt az alapja MacArthur tábornok két nappal ezelőtti beszédjének.

- Igen, igen - mondta a lordpecsétőr és széttárta a karját. - De meg kell értenie, milyen fontosak ezek a pillanatok. Emlékeztetjük népünket... bizonyos dolgokra. Ahogy a császár mondta, az új korszak nem veheti semmibe a régit.

Kido észrevette a zavart tekintetemben. - Átmeneti időszakot élünk, Marsh kapitány. És a hercegnek ezt ki kellett mondania a bajok elkerülése végett. Ugyanakkor nem maradhat a hivatalában. Ugyanez a helyzet a külügyminiszterrel is. Sigemicu is hamarosan távozik. Már amúgy is öreg. És ő írta alá a háború befejezését jelentő

papírokat. Nemsokára elhagyja a kormányt, és magával viszi a szégyent is. A többiek pedig...

Kido azon kapta magát, hogy túl sokat feltételez háttérismereteimről, pedig az események csak az ő logikája szerint haladtak természetesen a maguk útján. - A többieket pedig más feladatokkal bízzuk meg. Mindenkinek megvan a maga szerepe. Ez nagyon lényeges.

Hirtelen megszédültem a mámortól, mert akkor jöttem rá, mennyire tetszik nekem a legfőbb parancsnok megfigyelőjének szerepe, legújabb alakításom. Nem tudtam féken tartani kíváncsiságomat. - És mi az ön szerepe, lordpecsétőr úr?

- Az enyém? - Kido könnyedén felnevetett, mert azt hitte, már rájöttem magamtól. - Az én kötelességem, hogy tanácsaimmal megvédjem a császárt azoktól, akik képesek lennének kihasználni vagy szégyenbe hozni őt. És a szerepem? Az én szerepem az, hogy kiosszam a szerepeket.

Hosszú másodpercekig bámultunk egymásra, aztán Kido vállat vont. - A mi kultúránk nagyon is valóságos, Marsh kapitány. Például meglehetősen... destabilizáló lett volna, ha Higasikuni írja alá a dokumentumokat a Missouri fedélzetén, pedig ő a miniszterelnök. Éppen ezért volt szükséges a külügyminiszter aláírása. Tudjuk, hogy MacArthur megérti ezeket a dolgokat csakúgy, ahogy megértette a császári csin jelentőségét is.

Kezdett kitisztulni az agyam, amint elnéztem Kido mosolygó arcát. Mintha egy távoli tárgyat figyeltem volna távcsövön át, melyet végül sikerült élesre állítani. Hát persze, gondoltam. A miniszterelnök megjegyzéseit MacArthurnak szánták aláírás helyett. Különös tekintettel arra, ami a háborús bűnösök vád alá helyezését illette, hiszen az Japán minden legfelsőbb vezetőjét érintette volna. Kido a császári család tagjai közül kiválasztotta Higasikunit, és megtette miniszterelnökké. A herceg is eljátszotta a számára kijelölt szerepet, hiába próbált Kido meggyőzni arról, hogy Higasikuni szavai ártalmatlanok.

A teáscsészét visszatettem az asztalra. - Itt háborús bűnökkel fognak vádolni bizonyos személyeket, uram. Ez mindannyiunk számára nyilvánvaló.

- Igen, tudjuk. De a császári családból senkit sem. Nyersessége meghökkentett. – A császári családból?

- A császárt nem. Egyenes ági rokonait sem. Ők nem követtek el bűnt. Vád alá helyezésük egyenlő lenne a trón elleni támadással.

Kido tekintete tiszta volt és parancsoló. Nem tudtam, mi mást mondhatnék még. Ideje volt indulnom.

Felálltam a székről. - Uram, szeretném megköszönni önnek értékes tanácsait.

- Ó, mindig szívesen állok rendelkezésére. - Tudta, hogy üzenete eljut a megfelelő helyre. Meghajolt és visszatért a szerepjátszáshoz. - Mikor vonulnak át Tokióba?

- Négy nap múlva - feleltem.

- Nagyszerű! Mihelyt átköltözik, legyen a vendégem vacsorára, Marsh kapitány. Olyan hasznos, ha a fontos kérdéseket az anyanyelvemen tárgyalhatom meg valakivel. És az is lényeges, hogy a legfőbb parancsnok ilyen csatornákon át szerez tudomást aggodalmainkról, nem pedig hivatalos találkozókon keresztül. Egyetért velem?

Viszonoztam meghajlását. Anélkül, hogy nyíltan megvitattuk volna, kapcsolatunk új mederbe terelődött. - Megtisztelve erezném magam. Feltéve, hogy MacArthur beleegyezik.

- Hát persze! - mondta ragyogó arccal, hiszen MacArthur jóváhagyása számára azt is jelentette volna, hogy a Tábornok helyesli a kapcsolattartás e nem hivatalos formáját. - Ez a tökéletes válasz. MacArthur tábornok szerencsés, hogy ilyen tanácsadója van, mint maga.

- Én nem vagyok a tanácsadója, uram. Én...

- Rendben van - mondta Kido, és mosolyával türelmetlenségét leplezte. Mintha olyan titkon osztoznánk, melyet nem lehet kimondani. Az ajtóig kísért. - Tudom én, tudom.

Amint a nap kezdett alábukni Tokió kőrengetege mögött, sugarai áttörtek a levegőben lebegő poron és szép pasztellrózsaszínű aurával ajándékozták meg a várost. Buddha tanításait juttatták eszembe. A Bölcs hatalma egész Kelet-Ázsia minden kultúrájára hatással volt, anélkül hogy átformálta volna azokat. Piszokból nő a szépséges lótusz. Ezt figyelte meg Buddha. És Tokió romjainak poros, elmosódott sziluettjéből nő majd ki hamarosan az újjászületés rózsaszínű és ragyogó fénykoszorúja.

Tudat alatt még mindig a miniszterelnök haragos kirohanásának szavai visszhangzottak bennem. Hogyne zavart volna elképesztő merészsége? Vajon hogyan reagáltak volna Európában, ha a náci vezérek ilyen nyilatkozatot tettek volna a Harmadik Birodalom kapitulációja után egy héttel?

És ami ugyanolyan lényeges, saját szememmel láttam Hirohito császár nagyságát és a mozdulatlan szimbólumok jelentőségét, melyek sokkal erőteljesebben hajtották előre a Japán társadalmat, mint bármelyik törvény vagy rendelet. Teázás közben Kido újra megerősítette az üzenetet. Olyan simán és olyan nyersen, hogy még akkor is csak a fejemet ráztam, amikor visszaértem az Új Grand Hotelbe.

Harc készülődött. MacArthur eltökélte, hogy átalakítja Japán alkotmányát és vele együtt az emberek életstílusát. Még nem is sejtette, mennyire ellen fognak állni a japánok itt, és a háborús bűnök terén soha nem egyeznek bele abba, amit a szövetségesek teljes felelősségre vonhatóságnak neveztek. Az is eszembe jutott, hogy miközben gyülekeznek a viharfellegek, én leszek az egyedüli, aki tudja, hogy mindkét oldalon szép csendben felsorakoztatják a fegyvereket. MacArthur magával hozta a trón vele született tiszteletét, de még nem fogta fel teljesen, milyen hatalma van a császárnak. Viszont sem a császár, sem lordpecsétőre nem érzékelte igazán Douglas MacArthur akaraterejét és elszántságát.

És ami engem illet? Court Whitney jól választott, amikor megbízott bennem. Megtaláltam az új kihívást. Megszerettem a diplomácia finomságát és színleléseit. Természetemből fakadóan mindig is tudtam mosolyogni, kétértelműén fogalmazni, féligazságokat kimondani. A rabja lettem.

Imádtam a politikát.

TIZEDIK FEJEZET

Garvey atya egyedül és elmélázva ült az Új Grand Hotel éttermének középre helyezett asztalánál. Már tíz óra is elmúlt, és ő volt az utolsó vendég a helyiségben. És ami még ennél is érdekesebbnek tűnt, még mindig józan volt. Odamentem az asztalához és leültem vele szemben.

- Nagyon kimerültnek látszik, Jay - mondta.

- Igen, atyám. Maga pedig rondának.

Odaintettem az egyik alacsony, frakkot viselő pincért, hogy sört rendeljek tőle. Egy jó nagy üveggel. Az öreg elmosolyodott, amikor meghallotta, milyen folyékonyan beszélem a nyelvüket, aztán mélyen meghajolt és elsietett az italért.

- Ismerek olyan asszonyokat, akik vitába szállnának magával - mondta Garvey atya rejtélyesen. - De mi ebben a lényeg?

- Nos, én holnapra kipihent leszek, míg maga, atyám, továbbra is ronda marad.

- Ezt pedig én vitatom - felelte és végre mosolyra fakadt. - Csak részben lesz kipihent. Kifárasztják magát, Jay?

Úgy éreztem, új életre keltem. - Dehogy! El tudja képzelni, mit láttam? Hol jártam az utóbbi tíz nap alatt? Ott voltam, amikor MacArthur Japán földjére lépett! Egy kocsiban utaztam a császár első számú tanácsadójával, és most egyfajta... kerülő utas hírvivő lettem! Láttam, amikor Yamashita kisétált a dzsungelból, és kikérdeztem, miután megadta magát! Ott álltam Malaysia Tigrisével szemtől szemben! Ma pedig a császár beszédjét hallhattam a japán parlamentben! Japán francos császárjáét! Én! Jay Marsh, eperbegyűjtő, gyapotszedő, a szaros Arkansasból!

- Nem szeretteti meg magát velem, ha így káromkodik - morogta Garvey atya egykedvűen. Szinte vádlón nézett rám. - És hogy van Divina Clara?

- Nem tudom - válaszoltam és visszaszálltam a földre.

- Hogy érti azt, hogy nem tudja? Ott volt Manilában. Azt akarja mondani, hogy nem is találkozott vele?

- MacArthur nem adott rá alkalmat.

Garvey atya kiköpött a háta mögé. Az ősrégi ír szokás a király megsértését jelentette. - Ott volt talán MacArthur is, vezette a dzsipjét és figyelte minden mozdulatát?

Meghozták a sört. A pincér kezéből kivettem az üveget és egyenesen abból ittam. A poharat letétettem vele az asztalra. - Atyám. Dzsippel utaztam Acugira, onnan egy C-54-essel Okinavára, majd Manilába. Elkaptam egy C-47-est Bagabagba, aztán teherautóval folytattam az utat a Bessang-szorosba. Megvártam, míg Yamashita kijön a hegyekből, teherautóra ültem, visszamentem Bagabagba, egy C-47-essel Baguióba, ahol kiraktuk Yamashitát. Továbbrepültem

Manilába, egy másik C-54-essel vissza Okinavára, majd Acugira, végül dzsippel érkeztem Yokohamába. Arról már nem is beszélek, hogy aludni sem volt időm. És mindezt három nap alatt!

- Ne mondja nekem azt, hogy képtelen volt üzenetet hagyni neki, amikor megérkezett Manilába. És meg sem próbált találkozni vele Baguióból jövet, ha csak egy órára is! - Garvey atya szeme a távolba révedt. - Mert én azt tettem volna, tudja?

- Mit jelentsen ez, atyám?

Rám meredt egy pillanatra, majd zavartan újra elfordult. - Azt jelenti, nem hiszem el, hogy maga szereti őt. Egyszerűen csak eldöntötte, hogy... megpróbálkozik vele. És tönkreteszi az életét.

Kerestem a tekintetét. Komoly szavak voltak ezek, és úgy tűnt, valamit rejteget mögöttük. - Oké, atyám, el kell ismernem, hogy féltem. Olyan érzelgős volt, amikor elváltunk. El tudja képzelni, mi történt volna, ha csak egy órát tölthetünk együtt? Minek lettem volna kitéve - a bűntudattól a könnyekig -, ha egyszer nem tudom, mit válaszoljak vagy ígérjek neki? Ezt most nem tudtam vállalni. És van még sok más...

- Ó, nem tudja felvállalni, amin keresztül kell mennie egy hölgy miatt - mondta Garvey atya az állat dörzsölgetve, mintha bírói ítélethozatalra készülne. - És arra gondolt egyáltalán, hogy ő min megy keresztül maga miatt?

- Miattam nem kell keresztülmennie semmin. Mindketten MacArthurnak vagyunk kiszolgáltatva.

- Na, ez aztán a lojalitás. Szedd össze a bátorságod és kenj mindent MacArthurra! Mintha ez mentség lenne arra, hogy nem törődik vele.

- Mi ütött magába, atyám?

- Nem, magába mi ütött? Kezd közönyössé válni, Jay. Túlságosan lefoglalja a... kacérkodás a történelemmel. Jobban tenné, ha leállítaná magát.

Mereven bámultam egy darabig, belekortyoltam a sörömbe, aztán vállat vontam és mosolyogni próbáltam. - Bocsásson meg, atyám. Igaza van. Nagyon hiányzik nekem Divina Clara.

- Amikor meghal - kezdte Garvey atya -, nem arra fog emlékezni, hogy hallotta a császárt beszélni.

- De MacArthur arra fog.

- Maga nem MacArthur. És különben is, mit árul el ez a Tábornokról? Arra fog emlékezni, aki szerette magát. És arra, hogyan élte át a szerelmet.

Megadóan emeltem fel a kezem. - Hibáztam, rendben? De engedjen egy szusszanásnyi időt, atyám! Három napig alig aludtam valamit. Nem beszélhetnénk másról?

- Dehogynem - felelte Garvey atya. Már kimondta azt, amit akart, így megbocsátóan elmosolyodott. - Köthetünk például fogadásokat a krikett bajnokság jövő évi eredményeire.

Újra megjelent a pincér, hogy felvegye vacsorarendelésemet. Belenéztem Garvey atya tányérjába. - Mit adnak vacsorára?

- Nos, egyen marhahúst tésztával. Hacsak nem maga MacArthur. Vagy mit szólna egy kis húskonzervhez? - Garvey atya elhallgatott egy pillanatra. Arra várt, hogy milyen arcot fogok vágni, de nekem nem volt kedvem a tréfálkozáshoz. - Tud arról, hogy szereztek neki tojást? - kérdezte végül.

- Hallottam a történetet - válaszoltam, és intettem a pincérnek, hogy hozzon valamilyen ennivalót. Az első Japánban töltött éjszaka után a legfőbb parancsnok tojást kért reggelire. Felkutatták érte az egész várost, de csak egyetlenegyet találtak. De én nem vagyok hajlandó elhinni, hogy csak egy tojás volt egész Yokohamában.

- Selyempárnára helyezték, és úgy járultak elé vele.

- Nézze, gyerekkorom óta csirkét nevelek. Ahol van egy tyúk, van kettő is, és általában kakas is. És ahol már van kettő, ott négy is akad. De egy egyedüli, rémült tyúk nem valószínű, hogy egyetlen tojást is fog rakni. Érti, mit akarok mondani?

- Rendben van - vont vállat Garvey atya. - A példa kedvéért vegyünk tíz tyúkot. Nem, legyen inkább száz. És hány millió ember él Yokohamában? Így már nem is tűnik olyan soknak a tojás.

- De az is az igazsághoz tartozik, hogy a Tábornok néha túlzottan érzékeny. És romantikus. Ahogy maga is, atyám.

- De kemény lett egyszerre! Hová lett magából a könyörületesség? A háborúnak vége, Jay.

- Lehet. Maga nem látta ma a parlamentben azt, amit én. - Egy darabig csendben ültünk. - Tudta, hogy Japánban egy tiszteletben tartott hagyomány szerint a vesztesek elfogadják

a lealacsonyodást és alázatosnak, tehetetlennek mutatkoznak? Megjátsszak a sült bolondot, miközben a bosszú terveit szövögetik.

- Ó, már a bosszúállásnál tartunk? - Garvey atya megrázta a fejét és az ég felé tárta karját, mintha közvetlenül Istenhez szólna. - A korábbi ellenség megtorlásra készül! - Áthajolt az asztalon. - Sétált már Yokohama utcáin? A bombáink leromboltak mindent. Ezek az emberek nyomorognak és betegek.

- Nem vitatom.

- Akkor mit akar mondani?

- Egyáltalán nem mondtam azt, hogy nem éheznek. Csak egyszerűen nem hiszem el a tojás-sztorit. - Legyintettem. - Ne törődjön az egésszel. Igyon egyet, atyám.

Garvey atya szinte szégyenlősen mosolygott. - Nos, az igazat megvallva, szokatlan érzés, de amióta itt vagyok Japánban, nem élek vele.

- De kár. Jobban szeretem, amikor részeg.

Könnyedén felnevetett, nem törődött a tiszteletlenségemmel. - Iválszatom fáján nélkülözött gyengeségem. Nem olyasmi, amiért tisztelnie kellene.

- Én egyáltalán nem mondtam, hogy tisztelem. Én azt mondtam, hogy szeretem.

- Úgy vélem, bűn rejtőzik Isten szolgájának tett megjegyzése mögött.

- Itt ilyesmiről nem lehet szó - nevettem. - Japánban nem ismerik a bűn fogalmát. Jegyezze meg, atyám. Nem szeretném, ha összezavarodna.

- Nincsenek bűnök? Akkor mindnyájan a mennybe jutunk.

- Aligha. A mennyországban sem hisznek. Szokjon hozzá.

Garvey atya összehúzta vastag szemöldökét, mintha nyugtalanítaná a gondolat. - Ma eléggé utálatosan viselkedik, Jay. Ilyeneket nem mondott a filippínókról, pedig ők is ázsiaiak.

- Ők keresztények, atyám. A keresztények pedig elfogadják a bűn fogalmát. A bűn az egyén lelki életének tartományába tartozik. Isten és az egyén kapcsolatában foglal helyet, miáltal felelősségre vonhatóvá válik, amikor meghal. A japánokat a szégyen motiválja, nem a lelkiismeret. A lelkiismeret befelé hat. A szégyen kifelé. Mozgatórugója az, hogy mindenképpen a csoport megbecsült tagjai kívánnak maradni. Csak itt lenn a

földön vonhatóak felelősségre, és talán még őseik színe előtt. A bűn cselekvések sorozatára késztet, nem igaz? Megvannak a szabályai. A szégyen pedig állandó. A bűnök megbocsáthatóak, de hogyan szabadulhat meg valaki a szégyentől? A szégyen örök! Szóval, mondja meg nekem, melyik a hathatósabb erő?

Garvey atya tiszteletteljesen nézett rám. - Ez nagyon mélyreható elemzés volt. Jay. Hol tanulmányozta a kérdést?

- Egy Kozuko nevű lány mesélt róla. Kaliforniában, még öt évvel ezelőtt.

- Akkor maga már öreg rókának számít e tekintetben, ugye? - kérdezte kissé gúnyosan. - De mi köze ennek az egésznek a tyúkokhoz és a tojáshoz?

- Nagyon is sok - válaszoltam, és eszembe jutott a lordpecsétőrrel folytatott beszélgetésem. - Ha nem létezik olyan fogalom, mint a bűn, akkor nincs hazugság sem. Abszolút értelemben nincs. Amit mi hazugságnak bélyegzünk meg, a japánok számára nemes cselekedet lehet akkor, ha a csoport érdekében hazudnak. És a csoport itt az egész nemzet családját jelenti. Az pedig kiveti magából az árulókat.

Garvey atya a tányérjában piszkálva töprengett. - Az egyetlen tojás igen nagy hatással volt a legfőbb parancsnokra. - Tegnap huszonegy teherautónyi élelmiszert adott át Yokohama vezetőinek.

- Egy árva kis tojást megért az ügylet, nem gondolja?

Garvey atya szúrós szemmel meredt rám, mintha tönkretettem volna romantikus történetét. - Féken kellene tartania a cinizmusát.

- Végül is megette a tojást MacArthur, atyám? Vagy visszaküldte az éhező yokohamaiaknak? Csak erre lennék kíváncsi.

- Persze, hogy megette. Hiszen ő MacArthur. Miért?

- Mert amerikai katona létére japán ételt evett. Mikor állítják őt hadbíróság elé?

Garvey atya egyre szélesebb mosollyal nézett rám, végül nevetésben tört ki. - Nehéz napja lehetett, Jay, a tokiói fejesek között.

- Valójában lenyűgöző volt atyám. Tetszettek fondorlatos, kétértelmű megfogalmazásaik. Úgy éreztem, én is pont erre születtem.

- Ó - kiáltott fel hamis lelkesedéssel. - Akkor hát a hazugság, a mellébeszélés és a lopás az, ami vonzza magát?

Nevetni kezdtem. - Jól tudja, hogy sohasem lopnék.

A pincér felszolgálta a húsos tésztát. Kora reggel óta egy falatot sem ettem, így mohón nekiestem. Néhány perccel később hozattam még egy sört és jó nagyot kortyoltam az üvegből. Garvey vállat vont.

- Furcsa dolgok mennek végbe körülöttünk. Nem gondolja, Jay?

- Elismerem, atyám, hogy sokkal különösebbek, mint hinné. Néha úgy érzem, mintha egy színdarab kellős közepébe csöppentem volna, amelynek minden sorát megírták előre, de a forgatókönyvet nem adták a kezembe. Egyáltalán nem számít, hogy mi mit akarunk. Ők már mindent elrendeztek, és tudják, mi lesz a végkifejlet.

- Azért, mert vesztettek, még nem jelenti azt, hogy ostobák. És ők játszanak hazai pályán.

- Ez az első alkalom, hogy teljesen egyetértünk - mondtam. - Határozottan állíthatom, hogy nem ostobák.

Garvey atya komoran nézett rám, amint végeztem a tésztával és megittam az utolsó korty sört is. Végül a szálloda előcsarnoka felé mutatott. - Nem sétálna velem egyet?

Közömbösen megráztam a fejem. - Ma este nem, atyám. Kikészültem. Itt volt ez az út Tokióig és vissza, a parlamenti találkozó. Kidóval, azután egy órán át záporoztak rám MacArthur, Willoughby és Whitney kérdései. És most ez a két sör is...

De ő váltig ragaszkodott hozzá. - Segíthetne megértenem valamit, amit szívesen megmutatnék magának. Talán még magát is... nagyon meglepné.

Fogadni mertem volna, hogy valamilyen mély, intellektuális kérdésre keresi a választ. - Miről van szó, atyám?

- Egy bordélyházról - mondta egykedvűen. Meghökkent nevetésem hallatán felugrott a székről, és szinte haragosan szegezte rám mutatóujját. - Én nem adtam át magam az ördögnek, Jay Marsh, és nem tűröm az idétlen nevetésében rejtező gyanúsítást!

- Nem hiszem, hogy érdekelne, atyám.

- Persze, hogy nem - mondta és közelebb lépett hozzám. - Hiszen szerelmes egy gyönyörű lányba, és el akarja venni feleségül. De úgy gondolom, látnia kell.

- Atyám, zavarban vagyok, de be kell vallanom, hogy korábban megfordultam már néhány bordélyházban.

- Ilyenben még nem.

Későre járt. A kikötő körüli sötét utcák teljesen kiürültek, csak néha dübörgőit el mellettünk egy-egy amerikai dzsip vagy teherautó. Garvey atya és én hallgatagon mentünk végig a kivilágítatlan felszaggatott járdákon, és megállás nélkül fintorogtunk a beton alatt futó szűk szennyvízcsatornák bűzétől. Tücskök ciripeltek mindenfelé, és ez korai telet ígért. Ameddig a szem ellátott, az út menti kis házak előtt szentjánosbogarakként pislákoltak a kiaggatott papírlampionok. Fölöttünk fényesen világított a hold.

Amerikai katonák harsogó nevetése sodródott felénk az elhaladó járművekből, az utcasarkokról, ahová kétszemélyes őrséget állítottak városszerte. Egy szomszédos ház ablakán vékony füstcsík szállt kifelé. Megéreztük az izzó faszén szagát. Odabent, a sötét szobában bizonyára rizst főztek vagy teavizet forraltak. A félig lerombolt otthonok szobáiban éber arcok figyeltek. Éhesen, suttogva várakoztak. Még nem fogták fel teljesen, hogy sorsuk a hülye külföldiek kezében van, akik tábort ütöttek földjükön. És újra belém hasított a felismerés - ahogy a háborús Manilában többször is megtörtént velem -, az idegen utakon vonuló amerikai csapatok milyen természetes velejárói lettek az életemnek.

Néhány saroknyira egyre több, kisebb csoportba tömörült amerikai katona tűnt föl a járdákon. Derűsen mentek el mellettünk, zsebre dugott kézzel, a győztesek öntelt, peckes járásával. Fojtott hangon, izgatottan társalogtak egymással, nem is figyeltek fel ránk, amikor a közelünkbe értek.

Garvey atya végre rámutatott a kikötő végében álló, félhomályba burkolózó, nagy épületre.

- Ott van - mondta.

Átmentünk az úton egyenesen a ház felé. - Tud erről MacArthur? - kérdeztem.

- Már jelentettem neki - vonta meg a vállát Garvey atya. Aztán hirtelen védekezőén tette hozzá: - Végül is kötelességem volt.

- És mit mondott?

- Halandzsázott egy sort. Azt mondta, hogy emberei hosszú időt töltöttek a dzsungelben, és a szex természetes emberi funkció, amit nem lehet csak úgy kiiktatni, így semmiképp

sem lehet véget vetni a dolognak. És hogy a legnagyszerűbb lecke, melyet apjától tanult: nem érdemes olyan parancsot adni, amit képtelenség végrehajtani.

Már az épület előtt álltunk. - Bocsásson meg, atyám, de ezt a gondolatmenetet nem vitathatja.

- Nem is állt szándékomban! - mondta Garvey nyomatékkal. Arca feszültséget tükrözött. - Ez nem egészen vallási kérdés! És még csak nem is katonai. Jay, csak vessen egy pillantást erre a helyre, és mondja el nekem, mire gondol!

Az amerikai katonák szünet nélkül áramlottak ki és be. A bejárat felett angol nyelven, hibátlanul és jó nagy betűkkel írt tábla függött:

YOKOHAMAI
SZÓRAKOZTATÓ ÉS RELAXÁCIÓS
KÖZPONT

A bejárati ajtó egy tágas, gyéren megvilágított előcsarnokba nyílt, ahol a betonozott aljzatra nem terítettek szőnyegeket. A mellmagasságú recepciós asztalt közvetlenül a bejárattal szemben helyezték el. Előzőleg bárpultként használhatták, és valamelyik szállodából hozatták át a sebtében átalakított gyárépületbe. A pult túloldalán két lépcső vezetett fel az aprócska szobákba. A helyiségeket nemrég választhatták le könnyű bambusz- és papírfalakkal.

A recepciós pult mellett összevisszaságban nyüzsögtek az emberek. A közönséges arcú, vihogó, japán lányok között tucatnyi amerikai katona sétálgatott. A lányok egyszerű pamutkimonót viseltek. A vékony szövet jól sejtette finom bőrüket és testük lágy íveit.

Az elbűvölt katonák viccelődve fogdosták őket, így válogattak közöttük. Mosolygós lányok és láthatóan kielégült ábrázatú katonák ballagtak le az emeletről. A lányok kacarászva sétálgattak, búcsút intettek a távozóknak vagy üdvözölték a belépőket.

Igen, Japánban beköszöntött a béke. És az épületben is békesség uralkodott: nem volt verekedés, ivászat, féltékenység, legalábbis egyelőre nem.

Egy jó negyvenes, szürke gyapjúöltönyt viselő japán férfi állt a pult mögött, egy idősebb nő társaságában. Az asszony egyszerű, barna kimonóban végezte a könyveléssel járó

feladatokat. A férfi szélesen vigyorgott, amikor meglátott bennünket. A csivitelő lányok csoportjára mutatott, és angolul szólt hozzánk. - Jó estét, uraim. Jól fogják érezni magukat nálunk. Válasszanak egy kis szopóst vagy baszóst, nem fogják megbánni. Ők is tudni akarják, milyen az amerikai szerelem! Öt dollár fél órára. Rendben? Oké?

- Kezdi már érteni? - kérdezte Garvey atya.

- Miért hozott engem ide? Hogyan történhetett mindez?

Dermedten álltam a pult előtt. A japánok kevesebb, mint három héttel ezelőtt adták meg magukat. Mi még egy hetet sem töltöttünk Yokohamában. Mielőtt leszálltunk Acugin, jelentéseket kaptunk arról, hogy a gazdag családok a hegyekbe küldik asszonyaikat, lányaikat, sokan ciánkapszulákat hordanak maguknál arra az esetre, ha erőszakoskodó szövetséges katonával kellene szembenézniük. És akkor, ott állt előttünk egy egész légiónyi közönséges arcú nő, akiket a nyomornegyedekből, a rizsföldekről vagy más mocskos bordélyokból szedtek össze, hogy kielégítsék a vörös hajú barbárok nemi vágyait.

Egy láthatatlan kéz összegyűjtötte és szolgálatba állította őket. Ezt itt fáradságot nem kímélve jól megtervezték. Kinek a jóvoltából?

- Melyik lány tetszik magának? Mondja meg. Öt dollár és semmi gond.

- Jól beszél angolul - mondtam. Beszélgetésünk közben egy katona sétált a pulthoz a kiválasztott lánnyal, és fizetett. Az élemedett asszony átvette a pénzt, a könyvbe gondosan bevezette az összeget és jóváírta a lány számláján. Aztán kézfejével intett nekik, hogy mehetnek.

- Csodálkozik azon, hogy beszélem a nyelvüket? - kérdezte. - A Bostoni Főiskolára jártam két évig.

- A Bostoni Főiskolára? - álmélkodott Garvey atya.

- Miért, ismeri?

- Én is ott tanultam!

- Hé, lehet, hogy osztálytársak voltunk! - A házigazda ismét a lányokra mutatott. - Akkor magának csak négy dollár! Semmi probléma! Iskolatársnak árengedmény.

- Pap vagyok, maga idióta!

Még egy katona, egy másik lány, újabb jóváírás a számlán, és ismét irány az emelet. A látogatásukat befejező katonák vonultak el mellettünk. Egyikük megérintette a vállamat.

- Hé, ez itt egy tiszt! - kiáltott fel. - Azt hittem, hogy ez közkatonáknak fenntartott klub! - Tucatnyian álltak meg mellettünk, és hahotázva mutogattak ránk. Nem tudtunk osztozni velük jókedvükben.

A japán férfi a felismeréstől kijózanodva bámult az arcunkba. Akkor vette észre, hogy mindketten tisztek vagyunk, és végre meglátta a keresztet is Garvey atya gallérján. Zavartan pislogott. A továbbiakban japán nyelven beszéltem hozzá.

- MacArthur tábornok szolgálatában állunk - mondtam. - Ne izguljon, csak azért vagyunk itt, hogy kérdezősködjünk egy kicsit a láthatóan jól menő intézményükről.

- Óóóó... - kezdte egy mély sóhajjal. - Szóval ezért...

- Mióta szálloda ez az épület? - kérdeztem.

Büszkén mosolyogva válaszolt. - Még csak tíz napja. Nagyon serényen dolgoztunk érte! Azelőtt lőszergyár volt a helyén.

- Csak gratulálni tudok maguknak - mondtam. - Meglepően gyorsan átalakították az épületet, és összetoborozták a lányokat.

- Igen - mondta és még jobban kihúzta magát -, jelentős együttműködés eredménye. Olyan lányokra volt szükségünk, akik megfelelő... háttérrel és tapasztalatokkal rendelkeznek.

- És hány alkalmazott működik maguknál?

- Több mint háromszáz - felelte. - De nem mind egyszerre. És nem mindegyik a... szórakoztatásban. Takarítunk, törülközőket, lepedőket mosunk és magunk hordjuk a vizet is. Nagyon keményen megdolgozunk azért, hogy tiszta és tisztességes környezetben fogadjuk a szórakoztató központ vendégeit.

A pult előtt egyre csak szaporodott a sor. Azok a kezek, melyek fegyvert fordítottak Yamashita katonái ellen Észak-Luzon dzsungeljaiban, most friss tapasztalatokat szerezhettek a pamutruha alá rejtett aranyló bőr finomságáról.

- Jól megy az üzlet?

- Ó, igen! - Megnézte a nyilvántartás két oszlopának utolsó sorát. - Ma 2195 vendégünk volt eddig. Az öt dollárral számolva... 10975 dollár.

Elképedve bámultunk a férfira.

- És hova kerül a pénz? - kíváncsiskodtam.

- A társasághoz. – A férfi kezdte kényelmetlenül érezni magát és tekintetével értésemre adta, hogy túl messzire megyek.

- És kié a társaság?

Gyorsan a pultos nőre nézett, majd visszafordult hozzám. - A társaság a társaságé. Elnézést, de nem értem a kérdését. - Mélyen meghajolt és átváltott angol nyelvre.

- Mi nagyon elfoglaltak vagyunk itt, uram. Megmondaná MacArthur tábornoknak, hogy minden a legnagyobb rendben van?

Csendben bandukoltunk vissza a szállodába, de egyszer csak Garvey atya könyökével oldalba bökött, közben hitetlenkedve rázta a fejét. - A maga éleslátásának köszönhetően végre megértettem a dilemmát, Jay! Számunkra 2195 paráznaság. Ha úgy tetszik, megbocsátásra váró bűn. Nekik pedig ugyanannyi hozzájárulás egy nagyobb csoport jólétéhez. Áldásnak is nevezhetjük, ha jól értelmezem.

- És jó nagy summa - tettem hozzá.

- Úgy igaz - mondta Garvey atya. - Rengeteg pénz. Csak Yokohamában.

- Ezt hogy érti, atyám?

- Néhány nap múlva Tokióba utazunk.

- Igen, és?

- A híres Első Páncélos Hadosztály vezetésével. Nagy parádé lesz, azt mondják.

- Valóban. Úgy tervezi a legfőbb parancsnok.

- Nem igazán arra számítok, hogy ellenséges tűzerő fogadja majd őket.

- Nem, a japán hadsereg alakulatait már holnap kivonják a városból.

- Tokió nagyon nagy város. Úgy hallottam, hogy lakosságát tekintve akkora, mint New York.

- Ezt nehéz megállapítani a bombázások után.

- Akkor számíthatunk a városlakók… Hogyan is fogalmazott az az úr, volt iskolatársam? Barátságára, együttműködésére?

- Nem, atyám, én azt hiszem, a legpontosabb kifejezés a „szórakoztatás és relaxáció".

- Hát persze - folytatta Garvey atya. - Szórakoztatás és relaxáció. - Egy darabig csendben jött mellettem. - Adjon tanácsot nekem.

- Én, atyám?

- Igen, maga. - Bizonytalanul nézett rám. - Én, mint pap, mit tehetnék ebben az ügyben?

Nevetni kezdtem. Már elmúlt éjfél, mire a szállodához értünk.

- Imádkozzon, atyám.

- Azt mondja, imádkozzak - ismételte Garvey. - Mindössze ennyi?

- Imádkozzon - mondtam újra. - Az elveszett ügyek védőszentjéhez.

Szeptember 6-án Courtney Whitney tábornok elérte, hogy a MacArthur tokiói bevonulásának nagy propagandát csináló amerikai riportereket eltávolítsák a városból. A következő magyarázatot adta: „nem képezi részét az amerikai katonapolitikának, hogy tudósítók álljanak a megszállás élén". Szeptember 7-én a japán sorkatonaságot kivonták Tokióból, csak a császári őrezredet hagyták hátra.

Elrendelték, hogy az őrezred tagjai civil ruhát viseljenek. MacArthur hallgatólagos beleegyezésével „titokban" maradhattak a városban a Császári Palota védelmére. Hogy az kikkel szemben szorult védelemre, azt egyik fél sem tudta, de MacArthur gesztusa jót tett mind a Tábornoknak, mind a császárnak.

Szeptember 8-a hajnalán MacArthur kedvenc hadteste, az Első Páncélos Hadosztály felsorakozott a hatalmas város határában, az út mellett, amelyen a legfőbb parancsnok érkezett Yokohamából. Kora délelőtt állt mögéjük lerobbant kocsikból álló konvojunk, a Tábornok hivatalos bevonulásának előfutárjaként.

Peregtek a dobok. Köhögő, durrogó motorral döcögtek előre autóink. A katonák ünnepélyesen lépkedtek a rózsaszínű párában a véget nem érő romok között. Lerongyolódott japánok álltak sorfalat az út mentén, egyesek még integettek is.

Tekintettel a császári hatalom békés, de félelmetes demonstrálására, melyet a Tábornok fogadására kirendelt harmincezer katona jelentett, MacArthur utasította a japán kormányt, hogy ez alkalommal ne avatkozzanak bele a bevonulás megrendezésébe. Csupán Tokióban több százezer szemlélő kísérte figyelemmel a legfőbb parancsnok első szimbolikus erőfitogtatását. Hatalmának első kinyilatkoztatásakor a Tábornok nem akarta azt a benyomást

kelteni, hogy a japán biztonságiak jóvoltából rendezkedik be a fővárosban.

De a császári kormány keze mindenhová elért. Ott voltak a közelünkben; elvegyültek a tömegben, elrejtőztek a romos épületekben. A Tábornok füstölgő, pöfögő autója a város szélén lerobbant. Amint a sofőr kiszállt, hogy megnézze a motort, tucatnyi polgári ruhába öltözött, szúrós tekintetű rendőr keveredett elő a tömegből, és azonnal gyűrűt alkottak a kocsi körül. Némán, mozdulatlanul védték a haragos Tábornokot, míg az oszlopból ki nem emeltek egy másik járművet, hogy a legfőbb parancsnok rendelkezésére bocsássák.

A magas falakkal körülvett amerikai nagykövetség a Renanzaka dombon állt, Akaszakában, nem messze a kormányépületektől, és mindössze néhány perces séta választotta el magától a Császári Palotától. Az Első Páncélos Hadosztály elfoglalta állásait a környező területeken, beleértve a parlament és a palota körzetét. A 7. Hadosztály - az indián háborúk óta jól emlékeztek rájuk, mert Custer tábornok vezetése alatt elvesztették zászlójukat Little Big Hornnál - egyik kitüntetett egysége hátra maradt, és bevonult a nagykövetség területére. A parancsnokok csoportja MacArthur és Eichelberger irányításával követte őket.

A követség udvarán, a csupasz zászlótartó oszlop alatt gyűltünk össze. A sajtó szokásosnál is cinikusabb képviselői velünk szemben sorakoztak fel a téren; még mindig dúltak-fúltak haragjukban, amiért Court Whitney ideiglenesen kitette a szűrüket Tokióból. Felharsantak a kürtök. A mindenütt jelen levő fotósok fényképezőgépeiket kattogtatták. MacArthur a zászlórúdhoz lépett, és szembefordult a szalutáló Eichelbergerrel. A Tábornok üres frázisai azt a korszakot idézték, mely már régen elenyészett.

- Bontsuk ki országunk zászlaját, hadd lobogjon teljes dicsőségével a tokiói napsütésben, az elnyomottak reményeinek szimbólumaként és az igazság diadalának előfutáraként.

Minthogy a Császári Palota szóba sem jöhetett, MacArthur Tokió második legszebb villáját választotta otthonául, az amerikai nagykövetség területén. A követség közel négy éve zárva volt, de nem ütközött nehézségekbe a szakképzett alkalmazottak összeszedése. Jöttek ők maguktól is. Utasítások

és felhívások nélkül, egyenként surrantak be a háború előtti időkből jól ismert személyzeti bejárón, és jelentették, hogy munkába állnak. Barna szolgálati kimonójukat légmentesen lezárt ládákban őrizték a követség padlásán.

A porcelánok a tálalóban sorakoztak; a vászonnemü a szekrényekben, a takarítóeszközök a raktárakban. A mosolygós, hajlongó személyzet ügyes kezeinek nyomán a követség ismét ragyogott a tisztaságtól.

A legfőbb parancsnok főhadiszállásának a Dai Icsi Biztosító épületét jelölte ki. Hat emeletével ez volt Tokió egyik legmagasabb építménye, miután az 1923-as kantói földrengés után korlátozni kezdték az építmények magasságát. A legfontosabb azonban az volt, hogy a fehér oszlopos, márvánnyal és gránittal kirakott épület közvetlenül a Császári Palota déli sarkával szemben helyezkedett el. Így MacArthur és a császár egymás közelében tudhatták magukat.

A Dai Icsi tekintélyt sugárzó épületének láttán egy japán közember könnyebben megérthette MacArthur hivatalának hatalmát. Évtizedeken át ebben az épületben szőtte titkos terveit több ellenzéki politikai csoportosulás. Néhány héttel azelőtt pedig a Békefrakció nevű szimbolikus politikai mozgalom otthona lett, de itt kapott helyet a Tokiói Területvédelmi Parancsnokság is. A ház biztonsági létesítményei páratlanok voltak Japánban; hozzájuk tartozott egy csőszerű csúszóakna is, amely lehetővé tette a gyors lejutást a földszintre tűz, földrengés vagy - ami nem túlzottan aggasztotta MacArthurt - merénylet esetén.

Én a parancsnokság többi, alacsonyabb beosztású tagjával egy közeli rjokanba költöztem be, így a hagyományos japán vendégház agglegényszállássá alakult. Megborzongtam, amikor felcipeltem tengerészzsákomat a meredek lépcsőn a második emeletre, és végigmentem a szűk, sötét folyosón, hogy bejuthassak apró szobámba. MacArthur berendezkedett legújabb és talán legutolsó palotájában. A többi tábornok is hamarosan talált magának megfelelő villát. Garvey atya több, mint két kilométerrel távolabb kapott helyet. Elszigeteltségem a rjokanban szabadságomat is jelentette. Most először ízlelhettem meg az egyedüllét értékes pillanatait, amióta elhagytam Manilát. Valóban eljutottam Japánba, és végre egyedül lehettem.

Kis szobám berendezése egy szekrényből, európai ágyból és egy mahagóni íróasztalból állt. A gondos háziúr nem feledkezett meg az olvasólámpáról sem, és az asztalon hagyott öt ív papírt, valamint egy ódivatú tollszárat. A süllyesztett tintatartót fekete tussal töltötte meg. Amíg a rjokanban laktam, minden reggel teletöltötte a tintatartót, és pontosan öt ívre egészítette ki a papírlapokat.

A fürdőszoba két aprócska helyiségből állt. Az egyikben guggolós vécé kapott helyet a cementezett aljzaton, és a fölé szerelt vízcsappal lehetett öblíteni. A másikban kis mosdókagyló és egy mellmagasságú fürdődézsa volt. A kerek tükröt érkezésem előtt szerelhették fel.

Sokkal jobb szálláshely volt, mint kansasi otthonunk, ahol a „kényelmet" kukoricahánccsal megtöltött matrac, éjjeli edény és udvari kézi kút szolgálta.

Zsákomat ledobtam a padlóra, és végignyúltam az ágyon. Az egyedüllét üdvözítő érzése úgy simogatott, mint a lágy esti szellő. Hirtelen elkábultam és úgy éreztem, hogy hetekig tudnék aludni. Az elmúlt napok hihetetlen feszültsége végre mérséklődött, és már az első estén éreztem, milyen nyomás nehezedett rám az utóbbi időben.

Úgy tűnt, mintha évtizedek teltek volna el azóta, hogy búcsúzóul átöleltem anyámat és öcsémet, amikor felszálltam az Ausztráliába induló hajóra. Mintha hosszú évekkel azelőtt láttam volna utoljára Divina Clarát, amikor kibontakozott ölelésemből, végigszaladt a jázminnal borított ösvényen, és eltűnt házának falai mögött. Pontosan mennyi ideje történt? Kevesebb, mint egy hete?

Leveleket kaptam. Zubbonyom felső zsebéből előhúztam a két borítékot, amit aznap reggel adtak át nekem, mielőtt elindultunk Yokohamából. Az egyik anyámtól jött. Aznap írta, amikor Japán bejelentette a fegyverletételt. Tudatta velem, mennyire boldog, hogy nem haltam meg. „Végre biztos lehetek abban, hogy ezután is életben maradsz" - írta. A háború befejeződésével munkája is megszűnt a hadiüzemben. Remélte, engem is boldoggá tesz a jó hír, hogy hozzáment az olaszhoz. Elhatároztam, hogy másnap reggel válaszolok neki japán papíron, japán tustollal. Megírom, valóban életben vagyok, de egyhamar nem mehetek haza.

A másik levél Divina Clarától érkezett. Négy nappal azelőtt írta, és minden bizonnyal azért kézbesítették ilyen gyorsan,

mert a legfelsőbb parancsnok személyzetéhez tartoztam. Sokat gondolkodtam helyzetünkről - írta. Hiszek abban, hogy visszajössz hozzám, mert mit értél volna el azzal, ha azt mondod, szeretsz, de valójában nem igaz? A tiéd lettem, és ezen az sem változtat, ha nem jössz vissza. Csak akkor az emlékeket elcsúfítja majd a hazugság. Ha el akartál volna hagyni engem, megtehetted volna Subicban is. Egész egyszerűen megmondhattad volna nekem, hogy a nagyanyám túl rémisztő számodra, és jobban tennénk, ha elválnánk. De nem ezt tetted, így azt hiszem, szeretsz. Biztos vagyok benne. Én örökké szeretni foglak.

Elmosolyodtam. Sokat gondolkodott kettőnkről. Valójában folyton-folyvást gondolkozott. A szívemre helyeztem a levelet és azt kívántam, bárcsak az ő arca lenne ott helyette, hogy megsimogathassam finom bőrét, dús, selymes haját. Ő volt a legcsodálatosabb lány, akivel valaha is találkoztam. Az intuíciói vezérelték. Mindig megsejtette érzéseimet, és nem abból, amit mondtam, hanem sokkal inkább abból, amit nem mondtam neki.

Garvey atyának igaza volt. Hűtlennek éreztem magam, mert meg sem próbáltam találkozni vele Manilában. Arcomhoz emeltem levelét, hátha ott találom ujjainak nyomát a papíron. Aztán mélyen elaludtam.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Bár ez egyáltalán nem vallott MacArthurra, de alacsonyabb beosztású tábornokainak hagyta a Dai Icsi-épület hatodik emeletének nagy sarokirodáit, magának pedig egy kevésbé látványos panorámával megáldott helyiséget választotta ki. A vezérkar tagjait zavarba hozta a gesztus, de én, amikor először beléptem a telefon nélküli, diófával lambériázott irodába, rögtön megértettem, miért éppen az tetszett meg neki. Reggelente az egyik széles ablak előtt járkálva tömhette pipáját, miközben átnézett az utca túloldalára, ahonnan a Szakurada nevű, szent híd vezetett a Császári Palota területére. Egyenesen ráláthatott a császár Fukiage-kertbéli otthonára.

Ugyanezt tette akkor is, amikor csendesen beléptem szentélyébe. Hosszú, vékony ujjaival hanyag mozdulatokkal tömte kedvenc pipáját, melyet tucatnyi másik közül emelt le az állványról. Odakint esett az eső. Egy közeli lámpaoszlop alatt két motoros riksás üldögélt a háromkerekű jármű teteje alatt; cigarettáztak. Az esőáztatta utcákon lovas kocsik, riksák, amerikai katonai teherautók haladtak ismeretlen úti céljuk felé. Észrevettem egy amerikai katonát, aki egy rózsaszínű esernyőt szorongató japán nőt átölelve lépkedett a járdán. Tíz napja vonultunk be Tokióba, és a Szórakoztató és Relaxációs Központ már a fővárosban is kínálta szolgáltatásait.

A palota egész területét gondosan megtervezett facsoportok borították. A ligeteket pompás fenyők, szikomórfák, bambuszfélék és ciprusok alkották. MacArthur a leheletvékony esőfüggönyben el-elmosódó ágaikat figyelte. Nem messze tőlünk egy busz közeledett a Szakurada-híd felé. A híd előtt megállt. Utasai gyorsan kiszálltak és a palota irányába mélyen meghajoltak láthatatlan császáruk előtt. Aztán a Dai Icsi-épület felé fordultak és - ezúttal nem olyan mélyen - meghajoltak a számukra szintén nem látható legfőbb parancsnok előtt is. Bőrig ázva visszaszálltak a buszra és folytatták útjukat.

MacArthur felfigyelt rájuk, és láttam hogy megpróbál elfojtani egy elismerő mosolyt. Roppant népszerűségnek örvendhetett egész Japánban. Közszerepléseinek minden egyes szavát szóról szóra megjelentették a japán újságokban. Jóformán minden japán ismerte a nevét. Anyák nevezték el gyereküket róla, sőt olyan levelet is kapott, amelyben következő gyermekük nemzésére kérték fel. Néha az amerikai és a japán nemzeti zászlót lobogtató iskolás gyerekek tűntek fel a környező utcasarkokon.

Aznap 1945. szeptember 18-át írtak. Alig hittem el, de csak egy hónap telt el azóta, hogy fogadtuk Kavabe tábornokot és megviselt, szégyenkező delegációját Manilában, ahol ezernyi fényképezőgépet kattogtattak. Akkor hagyta meg MacArthur a császári csín méltóságát.

Mindössze két nappal azelőtt Truman elnök táviratban hívta haza a Tábornokot Amerikába, hogy vegyen részt egy broadway-i szerpentines-konfettis győzelmi felvonuláson, olyasfélén, amilyet Dwight Eisenhower tábornoknak

rendezett. MacArthur annak ellenére elhárította a meghívást, hogy 1937-ben járt otthon utoljára, amikor mézesheteit töltötte Észak-Amerikában. Az elnök ereiben megfagyott a vér, amint tudomást szerzett az elutasítás okáról. „Ha csak néhány hétre el kellene utaznom Ázsiából" - írta MacArthur -, „az egész Csendes-óceánon az a hír járná, hogy az Egyesült Államok magára hagyja Keletet."

Az igazi ok nem volt ilyen eget rengető. A háborúnak vége lett, eltűnt. Kinek volt szüksége New York konfettis rajongására, mikor Tokióban minden imádatot megkapott? Miért lépett volna korábbi szárnysegédje, Eisenhower nyomdokába, hogy ő is egyszerűen „egy másik" háborús hős tábornokká váljon, amikor éppen az igazi történelmi nagyság felé vezető lépcsőn haladt fölfelé? Miért kellett volna alkalmazkodnia a bugris Trumanhoz, a volt rövidáru-kereskedőhöz, aki a sors akaratából felváltotta sima modorú barátját-ellenségét, Rooseveltet, amikor ő, MacArthur, félig-meddig már Japán uralkodója volt?

És volt egy másik oka is. Feltette magának a kérdést: mennyi ideig tarthat Ázsia átformálása? Azt forgatta a fejében, hogy indulhatna az 1948-as elnökválasztáson, és akkor rendezhetné meg virágesős hazatérését Amerikába. Miért osztotta volna meg ezt a hírt Trumannal?

Lassan beljebb somfordáltam a szobába, miközben MacArthur továbbra is kifelé bámult az ablakon. Tekintete vágyakozva tapadt a kert végében álló, belső palotára, ahonnan a császár minden nap kisétált a szentélyhez. Újra csak azt szerettem volna tudni, mire gondol, és mi után sóvárog a Tábornok, amikor a palotára mered, és ébredése után vajon a császár titokban kikémlel-e palotája ablakán, hogy megpillantsa MacArthurt? Előfordult-e már valaha is ugyanilyen pillanat a történelem folyamán, amikor két tagadhatatlanul nagy, de másféle hatalommal bíró vezető látótávolságból vizsgálgatta egymást? Szerintem még soha.

Már megtanultam, hogy ilyen alkalmakkor nem szabad beszélnem, nehogy a legfőbb parancsnok haragra gerjedjen, amiért megzavarom gondolatait. Tovább araszoltam befelé, biccentettem Whitneynek és Willoughbynak, akik türelmesen üldögéltek két egyformán lestrapált bőrfotelban. A karosszékeket egymással szemben helyezték el egy szintén ütött-kopott dívány két végében. Közöttük egy alacsony,

mahagóni asztal állt. A szemközti falhoz könyvszekrényt állítottak. Polcain helyet kapott egy márványóra és a Tábornok pipatartója is. Forgószékét gondosan betolta íróasztala alá.

Az asztallap szinte üres volt, töltőtollán és egy papírvágó késen kívül nem volt rajta semmi. A ki- és a beérkező iratokat gyűjtő dobozokat már kiürítette. Még reggel kilenc óra sem volt, de az őrült tempóban dolgozó Tábornok már átrágta magát több, mint száz levélen és egy halom hivatalos táviraton. Ahogy minden reggel, az adminisztrációs feladatokat már kiosztotta titkársága kulcsembereinek.

Állva maradtam. MacArthur irodájában csak akkor lehetett leülni, ha ő maga ajánlotta fel. Végül észrevehetett, és hajlandó volt szóba állni velem.

- Mi van, Jay?

- Itt vannak a jogászok, uram.

MacArthur úgy fordult Whitneyhez, mintha durván felébresztették volna kellemes álmából. - Meg kell, hogy mondjam, Court, ezt az egész eljárást utálatosnak és meddőnek találom.

Whitney váltott egy villámgyors pillantást a tagbaszakadt Willoughbyval, majd a legfőbb parancsnok elé állt. - Tudom, mit érez, Tábornok, de ezek az ügyek elsődleges figyelmet igényelnek. Nem vehetjük le őket a napirendről, még egyetlen napra sem.

- Sok olyan dolgunk van, amit nem vehetünk le - füstölgött magában MacArthur és újra járkálni kezdett az ablak előtt. - Hosszú, kemény telünk lesz. Három és fél millió tonna élelemre van szükségem. Pontosan ennyi kell nekem! Három és fél millió tonna, ami hét billió font élelmiszert jelent! És ha már nekifogok a reformjaimnak, gyorsan kell cselekednem. Tudja, mit mondott Sherman Grantnak. mielőtt elmenetelt Atlantába? „A gyorsaság a siker kulcsa."

Abbahagyta a járkálást. Megpróbáltam átérezni feladatainak roppant súlyát és vágyainak nagyszerűségét. Lefegyverzett egy teljes nemzetet, de táplálni is akarta őket. A nyilvánosság előtt megfogadta, oly módon írja át Japán alkotmányát, hogy az ország ellenezze a háborúkat. Emancipálni kívánta a nőket, a sajtót, a szakszervezeteket és a vallásokat. Bejelentette, hogy földreformot is végre akar hajtani. És ami a legvitatottabb kérdés volt, garantálta, hogy megtöri a zaibacut, a tizenegy leghatalmasabb család

oligarchiáját, melyben a legnagyobb tekintéllyel a Szumitomo família, a Micubisit ellenőrző Ivaszakik két ága és a Micuik tizenegy ága rendelkezett.

És mit akartak látni a szövetségesek a Tábornok programjának legelső pontjaként? A háborús bűnöket. Azt a tételt, amely MacArthur nézetei szerint besározta volna a javító szándékú változtatásokat.

Pipára gyújtott, újra járkálni kezdett. - Mocskos egy ügy lesz ez, pedig most az egyenességre van a legnagyobb szükségem.

- Igen, uram - sóhajtott fel Court Whitney. A Tábornok politikai főtanácsadója ismét segélykérőén pillantott Willoughbyra.

Végre Willoughby megköszörülte a torkát és beszélni kezdett erős, német akcentusával. - A Háborús Bűnöket Vizsgáló Bizottságunkra nagy nyomást gyakorolnak a szövetségesek - mondta a Tábornok hírszerzési szakértője. - Az egész világ azt várja tőlünk, hogy állapítsuk meg a felelősségre-vonhatóságot. Az ausztrálok és a kínaiak különösen komoly követeléssel álltak elő: magát a császárt is bíróság előtt akarják látni.

MacArthur haragosan ütögette a pipáját. - Az nem szolgálná az érdekeinket, sőt lehetetlenné tenné céljaink megvalósítását.

- Foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel - mondta Willoughby. - Ha nem tesszük, később több bonyodalmat fog okozni.

- Állítottam én valaha is az ellenkezőjét? - Úgy nézett Willoughbyra, mint aki a bíróságon érvel. - Nem kezdtünk el foglalkozni vele? Nem hoztuk létre a Háborús Bűnöket Vizsgáló Bizottságot'? Talán Szugijama tábornagy nem követett el öngyilkosságot feleségével együtt, amikor le akartuk tartóztatni? Talán Todzso tábornok nem golyóval a hasában fekszik kórházban, mert ő is öngyilkosságot kísérelt meg a letartóztatásakor?

- A disznó - gúnyolódott Whitney tábornok, de amikor elkapta MacArthur éles pillantását, azonnal visszakozott. - Az utca emberei kinevetik őt, főnök. Todzso amerikai pisztollyal lőtt magába, és azt egy halott pilótától vette el. Szerintük, ha igazi japán lenne, akkor szamurájkarddal vágta volna fel a hasát.

- Ez goromba vicc, Court.

Willoughby és Whitney lehajtotta a fejét. Tudták, mikor jobb elhallgatni. A Tábornok odaszólt nekem.

- Rendben van, Jay. Hívja be őket. Essünk túl rajta. Kiléptem a szobából, és hamarosan visszatértem a katonai ügyészség három magas beosztású jogászával. Egy csontos, kopaszodó ezredes vezette őket, akinek elég furcsa neve volt. Sámuel Geniusnak hívták. Én továbbra is állva maradtam, ők hárman pedig leültek egymás mellé a bőrdíványra. Genius ezredes kinyitotta a mappáját. Őrnagy asszisztensei jegyzetfüzetet tettek az ölükbe és várakozóan néztek ezredesükre.

- Akad egy-két jó hírem - kezdte Genius ezredes. - Szugijama tábornagy és Todzso tábornok esete ugyanúgy megrázta a japánokat, mint bennünket. Egyetértettek abban, hogy ha a kabinettel előzőleg konzultálunk a háborús bűnösök letartóztatásáról, akkor az általunk megnevezett gyanúsítottak feladják magukat.

- Hogyan vihetnénk ezt véghez? - kérdezte MacArthur az ablak előtt pöfékelve.

- Létrehoznánk az úgynevezett „letartóztatási pontokat". A gyanúsítottak feladnák magukat a japán rendőröknek, és a rendőrök szállítanák át őket a szövetségesekhez.

- És pontosan mit értenek az alatt, amikor azt kérik, hogy a legfőbb parancsnok hivatala konzultáljon a kabinettel?

Court Whitney közbeszólt. - Nincs itt probléma, Tábornok. Mi diktáljuk a feltételeket. Mindössze ezt a szót használták a tisztesség kedvéért.

- Törölje a „konzultálást" - döntötte el MacArthur. - Az ember olyasvalakinek kéri ki a véleményét, akinek nála nagyobb a hatalma. Mi „informálni" fogjuk őket. - Vállat vont. - Igazság szerint most is ezt tesszük.

Genius ezredes bólintott, őrnagyai pedig sebesen belefirkantottak valamit jegyzetfüzetükbe. - Igen, uram. Kitűnő meglátás. - Megfricskázta iratgyűjtője egyik lapját. - További jó híreink is vannak. Szugijama tábornagy házának átkutatása során találtunk egy naplót. Ebben a pillanatban is dolgoznak a lefordításán. Rábukkantunk benne néhány figyelemreméltó információra.

MacArthur óvatossá vált. - Mivel kapcsolatban?

- A háború folyamán megrendezett legmagasabb szintű találkozókkal kapcsolatban - felelte Genius. - Kik vettek részt

azokon. Kik javasoltak bizonyos akciókat. Szugijama vezérkari főnök volt Pearl Harbor előtt, egészen a szaipani eseményekig. Feljegyzéseiből világossá válik, ki, mikor, mit tett a császártól kezdve lefelé a ranglétrán.

A Tábornok ahelyett, hogy megcsontosodott szokását követve járkálni kezdett volna, lassan odaballagott a forgószékhez. Kihúzta az íróasztal alól és ráült. Amióta MacArthur vezérkarában szolgáltam, most először láttam őt ülni tanácskozás közben. Világosan láttam rajta, hogy szórakozott.

- Meg kell, hogy mondjam - kezdte a Tábornok -, kellemetlennek tartom egy halott ember naplójának az átolvasását.

A császár említése meglepte a legfőbb parancsnokot, és komoly arca azt árulta el nekem, hogy megjegyzése figyelemelterelés volt. Nem hagyta magát kizökkenteni, még úgy sem, hogy Szugijama tábornagy naplójának tartalma valószínűleg megfelelt várakozásainak. Egyszerűen nem kívánta megvitatni a császár helyzetét. - Milyen hasznot húzhatunk egy naplóból a bíróság előtt?

- Nem közönséges naplóról van szó, Tábornok. - Jobbra és balra pillantott, asszisztensei meggyőzően bólogattak. - A magas rangú japán tisztek mindig nagy részletességgel lejegyezték, hogyan folytak találkozóik. Ki mit mondott, és miért mondta. Ki hozott fel kifogásokat, és miért tette. Úgy tűnik, állandóan szükségét érezték a zsarolások és a politikai gyilkosságok elleni önvédelemnek. Az intrikák és az árulások a japán rendszer működésének szerves részét képezik. - Genius tábornok egészen felélénkült, akár egy kutya a hajtóvadászaton. - Egyszóval, sok esetben naprakész információkat szereztünk arról, milyen döntéseket hoztak a háború folyamán.

- Természetesen én nem vagyok jogász - mondta MacArthur -, de ha jól emlékszem, naplókat nem fogad el a bíróság bizonyítékként. Másodkézből szerzett értesülésnek tekinti. A naplók írói nem emlékezhetnek minden részletre. Megrágalmazhatják ellenfeleiket. Honnan tudhatnánk, hogy a feljegyzések az igazságot tartalmazzák?

- Több naplót találtunk, melyek mindegyikében megjelöltük az ugyanarra a témára vonatkozó részeket - válaszolta késlekedés nélkül Genius. A jogász mélyen beszívta a levegőt,

magában tartotta egy darabig, majd kilégzés után folytatta mondandóját. - Tábornok, amikor a háború befejeződött, embereink tekintélyes mennyiségű bizonyítékot találtak Németországban, és a német nyelvet kitűnően értő munkatársaink tudták, hogyan olvassák és elemezzék az anyagot. Itt az egyetlen rendelkezésünkre álló információforrást azok a papírok jelentik, amelyeket a japánok saját döntésük alapján átadtak nekünk. El tudja képzelni, milyen bizarr helyzet alakult ki? Megállás nélkül dolgozunk amerikai munkatársainkkal, akik elég kifinomultak ahhoz, hogy feltárják a bonyolult japán kandzsik árnyalatnyi jelentéskülönbségeit.

- Miért nem egyszerűen a katonai dokumentációkat használják? - kérdezte a legfőbb parancsnok.

- Miféle dokumentációkat? - hitetlenkedett Genius ezredes. - Azt mondták, hogy a hadügyminisztérium irattárát bombatámadás érte, és minden dosszié megsemmisült. Közölték, hogy a tengerészeti minisztérium is leégett. Mindaz, amire szükségünk van - a parancsok időrendje, a kulcsfontosságú gyűlések időpontjait tartalmazó iratok - a lángok martaléka lett.

- És a tüzet a mi bombáink okozták.

- Ezt szajkózzák - mondta az ezredes cinikusan. - Kényelmes álláspont. Hogy bombáink tüze elemésztett mindent. Pontosan célba találtak pilótáink, kőhajításnyira a Császári Palotától.

Nem igaz? Tavaly májusban, valóban lángra kapott a palota egyik épülete, a szőnyegbombázás után három órával. A tűz az utca másik oldalán hamvadó hadügyminisztérium parazsától keletkezett. És találja ki, uram - a parázs az elégett iratokból származott. És azok az iratok, amelyeket átadtak nekünk? Nem hiszem, hogy igazat mondanak. Jó ideje tudták már, hogy a háborút elvesztették. Az átadott iratokban szereplő tényeket meg is változtathatták. Szóval, a naplók, bármilyen ironikusan hangzik is, kellő bizonyítékot szolgáltatnak majd.

MacArthur felállt és újra járkálni kezdett. - Erre számíthattunk. Ez az egyik oka, hogy kezdettől fogva elleneztem ezt a számonkérést. Mi jó származik belőle? Mennyi energiánkat fogja felemészteni ez a játék, amely

mindkét félnek foltot ejt a becsületén? - Geniusra pillantott. - Meddig megyünk el, ezredes?

Genius ezredes hozzáfogott a fejtegetéséhez. - A háborús bűnöket három kategóriába soroljuk, Tábornok. Az első közülük, ahol a legkönnyebb a bírósági eljárás kezdeményezése: az egyedi esetek. Az egyéni kegyetlenkedések, ha úgy tetszik. Például vannak feljegyzéseink olyan orvosokról, akik embertelen kísérleteket végeztek hadifoglyainkon. Szójatejet, sőt vizeletet fecskendeztek a vénájukba. Szándékosan kivéreztettek egészséges embereket, hogy vérplazmához jussanak. Tudunk olyan japán tisztekről, akik a hadjáratok során amerikai pilótákat főztek meg, hogy megegyék a szerveiket. Birtokomban van egy jelentés a japán titkosrendőrség bizonyos tagjairól, akik Sanghajban, föld alatti kínzókamrákban tartottak fogva európai férfiakat és nőket.

- Jól van - mondta MacArthur undorodva. - Ezek kétségtelenül bűntettek, ahol az egyéneket felelősségre lehet vonni. Bíróság elé állításuk elrettentő példát szolgáltat majd a japán népnek. Folytassa.

- Igen, uram. - Genius ezredes végigsimította kopasz fejét és tovább lapozott a dossziéjában. - A második kategória már bonyolultabb. Itt tömegeken elkövetett kegyetlenkedéseket vizsgálunk. Ezekben az esetekben az önuralmukat vesztett japán katonák ártatlan embereket gyilkoltak le.

- Mint Manilában - vetette közbe keményen MacArthur. Haragra gerjesztették rossz emlékei.

- Pontosan, uram - mondta az ezredes. - És Nankingban, ahol a brutalitás valójában sokkal nagyobb méreteket öltött, mint Manilában. Egy hónap alatt több, mint kétszázezer ártatlan embert mészároltak le a városban. Asszonyok ezreit erőszakolták meg. Csecsemőket tűztek szuronyhegyre. Az akcióknak szemtanúi voltak a városban élő külföldiek, akiket a japánok később internáltak. A manilai és nankingi vérengzéseket illetően az a kulcskérdés, milyen mértékben vonhatóak felelősségre a parancsnokok alárendeltjeik tetteiért. Az nem számít, hogy mi elítéljük az akciókat. Jogi szempontból igen bonyolult a parancsnoki felelősség kérdése. Ha parancsot adtak ilyen tettekre, akkor a törvény szerint gyilkossággal állunk szemben. Ha csak arcátlanul szemet hunytak felettük, akkor valószínűleg gondatlanságból

elkövetett emberölésről beszélhetünk. Ha viszont nem tudtak az esetekről, de tudniuk kellett volna róluk, akkor egy harmadik szabály a mérvadó: az emberölés. Nem lesz könnyű dolgunk, amikor megítéljük őket.

- Manila esetében nem ütközhetünk nehézségekbe - szólt közbe MacArthur.

- Bizonyos értelemben igaza van - mondta Genius ezredes. - Meg kell mondanom, a fegyverletétel napjától kezdve Yamashita tábornok és vezérkara teljes mértékben együttműködik velünk a kihallgatások során. Parancsnokságának minden egyes napjáról elszámoltatjuk. Ez sokkal nehezebben kivitelezhető Nanking esetében. Mind a mai napig nem fértünk hozzá a nankingi egységparancsnokok névsorához.

- Elszámoltatják a régi, keresztény Manilában véghezvitt fosztogatásokról. Az ártatlan asszonyok és gyermekek meggyalázásáról - mondta MacArthur szarkasztikusán. - Az együttműködő Yamashita tábornoknak nem sok mindent kell hozzáfűznie az elkövetett borzalmakhoz.

Genius zavartan rápillantott a legfőbb parancsnokra, majd ismét beletemetkezett a jegyzeteibe. - Igen, uram. Mi mindent tisztázni fogunk.

MacArthur szokatlanul energikusnak mutatkozott, teljesen lekötötte saját okfejtése. - Nankingot illetően van más különbség is, és ezt nem szabad szem elől tévesztenünk. - Visszatért forgószékéhez, egyik kezével belekapaszkodott támlájába, miközben beszélt. - Azok az események nyolc évvel ezelőtt történtek. Akkor, amikor a második világháború még el sem kezdődött. Két ősi ázsiai nép egymásnak esett, és a nyugatiak képtelenek voltak felfogni, hogy miért.

Genius ezredes és a két őrnagy értetlenül bámult a legfőbb parancsnokra. Végül Genius zavartan vállat vont. - Bocsásson meg, Tábornok, de nem értem mondanivalója lényegét.

- Tudja, mit jelent megölni a csirkét, hogy ráijesszünk a majomra?

Genius tanácstalanul rázta meg a fejét. - Nem, uram.

- A kínaiak és a japánok tudják. - MacArthur visszaballagott az ablakhoz, és ismét a palota esőáztatta kertjét fürkészte. - Kína hatalmas ország, lakóinak száma közel egymilliárd. Hogyan hódíthatja meg egy idegen hadsereg? Nem akarok megbocsátó lenni, de lehet, hogy a japánok Nankingban

kívánták megtörni a kínai szellemet, így az nem sokban különbözik tokiói szőnyegbombázásunktól. Vigyázzon, nem veszem egy kalap alá a kettőt. Csak a koncepciót boncolgatom. De Manila? Az egészen más. Manila maga volt a pokol. Teljesen értelmetlenül és indokolatlanul.

- Kinek a parancsára kívánták megtörni, uram? A kormányzat melyik szintjéről érkezett az utasítás? A hadsereg főparancsnokától? A miniszterelnöktől? Vagy talán magától a császártól? - Genius ezredes állhatatosán nézett a Tábornok szemébe. - Kétszázezer ártatlan kínait gyaláztak meg, nyársaltak fel, temettek el elevenen. Vagy egyéb, kegyetlen módszerrel végeztek velük. - Genius halkan beszélt, de arcizmai nem alkalmazkodtak higgadtságához. - Jó nagy csirke volt. Állíthatom, hogy az is maga volt a pokol, Tábornok.

- Bíróság elé fogjuk állítani őket! Állítottam én az ellenkezőjét?

- Nem, uram.

- Akkor rendben vagyunk.

Genius megtörölte az arcát, mielőtt újra aktáiba mélyedt. - Igen, uram. Bíróság elé állítjuk őket.

- Úgy van - mondta MacArthur. - Tovább.

- Igen, uram. - Genius a jegyzeteit lapozgatva folytatta. - A háborús bűnök harmadik kategóriája a leghomályosabb, ugyanakkor a leggyakoribb. Következésképpen a legellentmondásosabb. Gyanúsítottjait „A-típusú" háborús bűnösöknek neveztük el. Itt az agresszió, mondhatjuk, nemzeti méretű rémtettekben nyilvánul meg, és a háború folytatásának módjára vonatkozik. Példa erre Todzso tábornok, aki miniszterelnök volt a háború idején. A következő Szugijama tábornagy, de lesznek még mások is.

A Tábornok elfordította a fejét a palota kertjének irányába. Willoughby és Whitney tábornok mozdulatlanul ült. Megszokták már, hogy MacArthur időnként a legváratlanabb pillanatokban mélyed a gondolataiba. Genius ezredes és a két őrnagy némán írogattak, néha egymás jegyzeteibe pillantottak. Minthogy engem senki sem kínált hellyel, továbbra is úgy álltam ott, mint egy katona a díszszemlén, egyik lábamról a másikra helyezve a testsúlyomat.

- Rendkívül óvatosan kell eljárnunk - mondta végül MacArthur, és továbbra is a palota belső kertjét bámulta. -

Nem szeretném, ha félreértene, ezredes, de ez az egész visszanyúlik a múltba. A magas rangú japán kormánytisztviselőknek a háború mindennapjaira vonatkozó döntései az én megítélésem szerint nem bűntettek. Tudom, mit mond ki a potsdami határozat, de nem áraszthatjuk el a világot kicsinyes bosszúinkkal. Én minden nap a jövőre gondolok. A jövőre, érti? Azon dolgozom, hogy jólétet és biztonságot szavatoljak a világ azon térségében, ahol az emberiség fele él.

- Igen, uram - mondta Genius. - Értem.

Mindenki hallgatott. Aztán az ezredes összezárta a mappáját és felállt a díványról. Két kollégája követte a példáját. MacArthur tábornok elfordult tőlük, mintha nem is lennének jelen. Láttam, hogy valami megvillan Genius szemében, s az elárulta nekem, szerinte pontosan MacArthur az, aki nem akar megérteni egyet s mást.

- De mi van akkor, ha néhány „A" gyanúsított közvetlenül adott parancsot a csirke felkoncolására a majom megfélemlítése érdekében? Azt minek fogjuk nevezni, MacArthur tábornok?

MacArthur hirtelen szembefordult az ezredessel. Mozdulata már önmagában is kemény figyelmeztetés volt. Genius elmosolyodott, széttárta a karját, felhúzta a vállát, mintha nem maradt volna semmi, amit ezek után tehetne.

- Nos, mára ennyi - mondta, mintha maga vetne véget a találkozónak. - Köszönöm, hogy időt szakított ránk, Tábornok. Folytatjuk feladataink végrehajtását. Huszonhárom letartóztatható gyanúsítottunk van, legtöbbjük az említett első kategóriába tartozik. Most, hogy jóváhagyta a... - belepillantott a jegyzeteibe, hogy pontosan idézhesse - ...az események „koordinálását" a japán kabinettel, az új irányelvek szerint fogunk eljárni.

Genius nagy levegőt vett. Szeme csillogásából arra következtettem, hogy sikerült elfojtania egy mosolyt, és élvezi a helyzetet. - Ami a többieket illeti, nem tudom pontosan, hány japán tiszt szerepel majd az úgynevezett „A" listán, és vajon odatartozik-e a császár is, de folyamatosan tájékoztatni fogom önt.

- A császár nem fog odatartozni! - horkant fel MacArthur. - És maga pedig konzultálni fog velem, mielőtt bármit is nyilvánosságra hozna. Ért engem, ezredes?

- Ezt parancsnak vegyem, uram? - kérdezte higgadtan Genius, és állta MacArthur merev tekintetét.

- Vitán felül. Magát nem hatalmazták fel arra, hogy a nemzetek közötti politikával foglalkozzék, ezredes.

- Nem, uram - felelte Genius -, de kötelességem, hogy az ügyvédi kamara előírásai szerint járjak el.

- Magának az a kötelessége, hogy az én vezérkarom előírásai szerint járj ön el.

- Ez nagyon bonyolult helyzet uram - válaszolta Genius, és nem adta meg magát a Tábornoknak. - Nekem itt két lovat kell megülnöm egyszerre. Biztosíthatom, hogy mint ügyvéd eleget teszek etikai kötelezettségeimnek, a parancsait is teljesítem és konzultálni fogok önnel, mielőtt lépnék az ügyben.

MacArthur ellentmondást nem tűrően nézett rá, amikor kikísértem őket az irodából. Tudtam, mihelyt bezárul az ajtó mögöttünk, a Tábornok újra felélénkül. Arra azonban nem készültem fel, hogy Genius ezredest így kihozza a sodrából.

A köpcös ügyvéd asszisztenseit hátrahagyva megragadta a karomat és a sötét folyosón át bevonszolt egy alkóvba, hogy ne hallgathassanak ki minket. Mutatóujjával mellbe bökött.

- Mi a franc ez az egész, kapitány? Én itt a munkámat szeretném végezni. Nehogy azt mondja nekem, még MacArthurral is meg kell küzdenem, nemcsak a japánokkal!

Alig tudtam visszafojtani a vigyorgásomat, mert kezdtem csodálni az ezredes vagányságát. - Úgy gondolom, azt mondta önnek, ezredes, ha háborús bűnök elkövetésével vádolják a császárt, az egész ország vasvillát és konyhakést ragad, hogy miután miszlikbe aprítottak minket, beledobálják maradványainkat a tengerbe.

- Ó, hát erről van szó - mondta Genius cinikusan. - Feltételezem, ez lelassítja az ügymenetet Németországban is.

- Ez egy másik világ. Olyan hely ez, ahol évezredek óta nem változott semmi. Itt nem volt összeesküvés a vezetők között. Mindaz, amit a japánok tettek, nemzeti konszenzus eredménye. Az egész nép közreműködött.

Genius a fejét rázta ámulatában. - Csak nem magát is megbabonázták? Nézze, nekem itt nincs szükségem antropológusokra, érti? Megmondom magának, mi a helyzet. Egyáltalán nem bonyolult. Nincs senki - senki! -, aki elég jól tudna japánul ahhoz, hogy teljes egészében megfejtse a

naplók és az egyéb dokumentumok tartalmát. Arról nem is beszélve, hogy nincs túl sok anyagunk. Erről van szó. Azt hiszem, talpraesettebbek, mint a németek.

- Lehet - mondtam. - De ha így van, akkor hozzá kell szoktatnia magát a valósághoz, uram, mert itt a legfőbb parancsnok az egyedüli fickó, aki dönt a letartóztatásokról.

Genius rezzenéstelen arccal bámult rám, és én tudtam, hogy MacArthurnak ismét egy eltökélt és méltó ellenféllel kell szembenéznie. - Megvannak a saját fegyvereim - mondta Genius. - Nem légmentesen elzárt térben dolgozunk. A Tábornok nem akar kínos helyzetbe kerülni, ugye? Azt sem akarja, hogy árulással vádolják, nem igaz? - morogta undorral. - Nem tudom elhinni, hogy megpróbálta bagatellizálni a nankingi disznóságokat!

Kinéztem a folyosóra, hogy megbizonyosodjam arról, senki sem hallhat bennünket. - Adhatok önnek egy tanácsot, ezredes?

Cinikus mosoly ült ki az arcára. - A Tábornok talpnyalójának eljár a szája.

- Csak kezelje bizalmasan, amit mondok.

- Remek - vágta oda Genius. - Nem elég, hogy talpnyaló, még gyáva is.

- Szeretem a munkámat.

- Én pedig, uram, hamis tanúzásra bujtom fel az embereket. Különben, már hozzászoktam a besúgókhoz. Tekintse magát az ügyfelemnek, akit védenek az ügyvédi etika szabályai.

- Arra gondolni sem merek. - Mindketten felnevettünk. - Először is - folytattam -, ne bírálja a császárt közvetlenül. Azzal csak maga ellen fordítja MacArthurt. Lehet, hogy nincs ínyére, de e tekintetben nem is számíthat változásra.

Genius gúnyosan felhúzta a szemöldökét. - Van valami más is?

Vigyorogni kezdtem. - Igen, uram. Egy érdekes dolog. A másik: ha már naplók után kutat, miért nem kobozza el a lordpecsétőr úrét?

- Az kicsoda? - Geniust szinte lángra lobbantotta a hév.

- Koicsi Kido - feleltem csaknem suttogva. - Évek óta a császár legbizalmasabb tanácsadója. Ha másoknak van naplója, neki miért ne lenne? Minden egyes háborús döntésnél jelen volt.

- Közvetlenül a császár oldalán?

- A könyökénél, ezredes. Mindig is ott volt.

- A lordpecsétőr úr. Nocsak! Ráállítom az embereimet. - Genius vállon veregetett, aztán búcsút intett. - Még látjuk egymást. És visszavonom, amit a talpnyalásról mondtam.

- Köszönöm, uram - hagytam rá, és mosolyogva búcsúztam el tőle. - Én csak a Tábornok bohóca vagyok.

Miután az ezredes elment, gratuláltam magamnak. Igen szórakoztatónak találtam a világtörténelem amerikai mintára történő átformálását.

Öt nap elteltével a Genius eredeti listáján szereplő huszonhárom háborús bűnökkel gyanúsított tiszt magától jelentkezett, és a japán rendőrség épen és egészségesen szállította át őket hozzánk. Higasikuni miniszterelnök érintetlen maradt, amíg a császár el nem határozta - Kido szavaival élve -, éppen itt az ideje Japán számára, hogy „a jövő felé tekintsen". A herceg nagy felháborodást váltott ki az Egyesült Államokban, amikor egy interjú során feltette kérdését: „Az amerikaiak nem akarják elfelejteni Pearl Harbort? Mi, japánok, készek vagyunk arra, hogy megfeledkezzünk arról a pusztításról, melyet az atombombák okoztak!" A császár nagybátyja bejelentette, hogy Japánban már megindították az eljárást a háborús bűnösök ellen, de egyet sem tudott megnevezni közülük, amikor a riporter rákérdezett. A New York Times újságírója, Hanson Baldwin, az ország vitathatatlanul legbefolyásosabb haditudósítója haragosan vádolta meg MacArthurt, mert „a császárt partnernek tekinti a megszállás folyamatában". Szeptember huszadikán Richard Russel, Georgia szenátora felszólította az Egyesült Államok szenátusát, hogy oldja meg a császár körüli huzavonát, és állíttassa bíróság elé a volt miniszterelnökkel, Todzsóval együtt.

De a lárma hamar elült. A legjobb hír az volt, hogy Genius ezredes megfogadta tanácsomat. Szeptember 23-án katonai rendőrök és jogászok tűntek fel a lordpecsétőr házában és lefoglalták naplóit. Két nappal később Kido felhívott és emlékeztetett korábbi meghívására. Arra kért, hogy legyek vacsoravendége a kedvenc éttermében. Másnap este Koicsi Kido társaságában töltöttem az estémet. Egy különleges vacsora reményében.

És persze azért is, hogy meghallgassam őt.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Sietősen lépkedtem Tokió belvárosának túlzsúfolt, poros utcáin. Alacsony, fából ácsolt épületek és háború romjai váltogatták egymást az utak mentén. A szövetségesek bombái nem kímélték. Távíró- és elektromos vezetékek kusza hálója lengett a fejem fölött.

A meleg és szeles idő az amerikai indián nyarat juttatta eszembe. Közeledett az éjszaka. A várost beborító rózsaszínű fénytakarón túl megpillantottam a Hold fenséges sarlóját a déli égbolton. Az utcákon hemzsegtek az emberek. Kifakult kimonót, katonai egyenruhát vagy egyszerűen csak szakadt rongyokat viseltek. Portenger - ez volt Tokió 1945-ben, ha elállt az eső és a nap előbukkant a felhők mögül. A por belepte az emberek haját, rárakódott a ruhájukra, eltömte orrukat.

Jobbra tőlem, egy lebombázott ház romjai között egy frontszolgálatról visszatért katona valamilyen szomorú dalt játszott bambusz-sípján. Katonaruhában, hátizsákjának támaszkodva ült a mocsokban. Khaki uniformisa kifakult és elrongyolódott, mégis a veteránok büszkeségével viselte. Szemével követett, amint elhaladtam előtte. Odabiccentettem felé. Ő is ugyanazt tette, de nem hagyta abba a játékot. Hol szolgálhatott? Szerettem volna megkérdezni tőle. Mi minden tűnt el az életéből, ami ilyen bánatos dallamot csalt elő apró hangszeréből?

Időnként meg kellett álmom, hogy megkérdezzem, merre menjek a Kido által megadott címre. A háborús idők ellenére gyakran váltogatták az utcák nevét Tokióban. A házszámokat pedig ki sem rakták. Végül megtaláltam az épületet, pedig egyáltalán nem nézett ki étteremnek. Homlokzata semmiben sem különbözött a szomszédos házakétól. Nem voltak rajta sem ablakok, sem lampionok, még egy felirat sem. És furcsa módon, nem álltak sorban előtte a szabad asztalra várakozó vendégek.

Biztos jó helyre mentem? Tétován bámultam a keskeny faajtóra. Kido állítása szerint mögötte kellett meghúzódnia

Tokió egyik legjobb és legelegánsabb éttermének. Végül úgy döntöttem, benyitok.

A nyirkos cementpadlón kívül semmit sem találtam odabent, még egy villanykörtét sem. Megálltam, hogy szemem alkalmazkodjon a sötéthez, aztán elindultam a különös, szagtalan folyosón az épület hátsó traktusa felé. El sem tudtam képzelni, hogy valaki lakott, főzött, lélegzett, dohányzott, verejtékezett vagy egyáltalán végigment itt az utóbbi időben. Hátborzongató érzésem támadt, és rögtön pókok és patkányok után kezdtem kutatni, mintha egy várbörtönben lettem volna. A folyosó előbb jobbra kanyarodott, azután balra. A végén halványan pislákoló fényt láttam meg egy ajtó fölött. Amint odaértem, hallgatóztam, de nem szűrődött ki zaj odabentről. Habozva nyúltam a kilincs után.

Kinyílt az ajtó, és egy egészen más világ tárult elém.

Úgy éreztem magam, mint Alice Csodaországban. Egy tágas terembe csöppentem. A hatalmas helyiséget meleg fényekkel megvilágított, színesre festett bambuszparavánok osztották részekre. Valahonnan hívogatóan szólt a loto hárfához hasonlatos lágy hangja. Készülő hús, égő gyertyák és valamilyen finom parfüm illata szállt felém.

A parfümillat forrása hirtelen előttem termett. Az erős testű, ötven év körüli asszony az ajtó mellett várakozott egy kis szökőkút szomszédságában. A medencébe visszahulló vízsugarakat padlóba süllyesztett lámpák világították meg. Megláttam egy másik bejáratot is a szökőkút túloldalán, ahol japán vendégek vártak a felszabaduló asztalokra. És akkor megértettem, hogy a rejtett ajtó csak az elit számára nyílik meg. Tudni kellett a titkos utat, a titkos jelszót, a titkos társaságot, hogy valaki a porlepte közemberek vizslató tekintete elől észrevétlenül besurranhasson a Kánaánba.

Az asszony aranyszínű kimonót viselt. A füle mögé fésült, a tarkóján szorosan összefogott haja kihangsúlyozta erősen kiugró arccsontját. Úgy tűnt, tudja, ki vagyok, mert hivatalos arckifejezése megenyhült, amint rám pillantott. Mosolyogva mélyen meghajolt előttem.

Halvány meleg fények töltötték be az egész termet. A lakkozott magas paravánok egyszerű, de szép festése megkapó látványt nyújtott. Három fiatal, meglepően szép gésa állt az asszony mögött. Egyformán mosolyogtak, és

meghajoltak előttem. Tekintetükből kiolvastam, hogy már vártak rám.

Viszonoztam meghajtásukat, és japán nyelven szóltam hozzájuk. - Koicsi Kido úrral, a császár főtanácsadójával szeretnék találkozni.

Az idősebb nő hálásan bólogatott, amikor meghallotta, hogy az anyanyelvén beszélek. A gésák szégyenlősen próbálták palástolni kuncogásukat.

- Jól beszél japánul, uram - mondta az asszony és másodszor is meghajolt, ezúttal mélyebben. Dicsérete büszkeséggel töltött el, pedig az ilyesfajta udvariaskodásnak soha nem tulajdonítottam nagy jelentőséget.

- Ó, csak kezdő vagyok - feleltem, mert durvaság lett volna egyetértenem vele.

Az egyik gésa letérdelt elém és lehúzta a cipőmet. Egy másik papucsot csúsztatott a lábamra. A lányok szépek és képzettek voltak. Foglalkozásukat évszázadokon át örökítették egymásnak a teaházak vörösre lakozott falai között. Ott tanulták meg és gyakorolták a nőiesség művészetét, ott mélyítették el az érzéki örömök csábításait az illendőség, az önérzet és az árnyalt hízelgés maszkja mögé rejtve. Hedonistának éreztem magam, ugyanakkor hízelgőnek találtam, ahogy ott térdeltek előttem és kuncogva évődtek azon, milyen nagy a lábam és milyen erős a lábikrám. Végül a helyükre kerültek a papucsok.

Az idősebb nő intett, hogy kövessem a külön szobába, ahol Kido úr várt rám. Egyetlen szabad asztal sem volt az étteremben. Elkaptam néhány - kivétel nélkül japán - vendég futó pillantását. Mindnyájan vidámnak, jól öltözöttnek és elégedettnek tűntek. A legtöbben ügyet sem vetettek rám. Kisebb csoportokban üldögéltek a padlón, az alacsony, szögletes asztalok körül, a bambusz- és papírparavánok között. Fojtott hangon beszélgettek egymással, mintha nem akarták volna, hogy titkaik, emlékeik áthatoljanak a papírfalak túloldalára. Suttogásaikat élénk bólogatások és visszafogott nevetések kisérték.

Amint egyre beljebb kerültünk, észrevettem, hogy az egyik asztalnál szúrós szemmel méregetnek. Négy elegáns úrról volt szó. Nagyjából olyan idősek lehettek, mint Kido. Piros arcuk és vizenyős tekintetük arról árulkodott, hogy sok szakét elfogyaszthattak már aznap este. Nem is próbálták leplezni

haragjukat és megvetésüket. Egyikük nyersen megszólalt. Nem tudhatta, hogy értem a japán nyelvet.

- Nincs vége. Soha nem lesz vége. Akkor is legyőzzük őket, ha a harc száz évet vesz el tőlünk.

- Mi száz kis év? - reagált egy másik. - Számunkra csak egy szívdobbanás, de nekik barbár civilizációjuk létének felét jelenti.

A vele szemben ülő férfi egyenesen rám meredt. - Varui oszorosí kaibucu gaidzsin...

Gonosz, szörnyeteg külföldi...

Háziasszonyom elfehéredett. Észrevette rajtam, hogy meghallottam a beszélgetést. Látván, hogy lelassítom lépteimet, ismét előre mutatott, hogy folytassuk utunkat, mintha mi sem történt volna.

- Kérem, uram, erre fáradjon...

Odaléptem az idős urakhoz. Nem igazán éreztem magam szörnyetegnek, de annál inkább megbántottnak. Kik voltak ezek az emberek ebben az elegáns étteremben, akik luxuskörülmények között arról győzködték egymást, hogy a külföldiek szörnyetegek, miközben a legfőbb parancsnok sorra küldözgette a táviratokat Washingtonba hétmilliárd font élelem miatt?

Megálltam előttük és kissé meghajoltam. Japánul szóltam hozzájuk. - Jó estét, uraim. MacArthur tábornokot képviselem. Nagy örömére szolgál majd, amikor jelenteni neki, milyen jól érezték itt magukat. A boldog és virágzó jövőre vonatkozó jókívánságait tolmácsolom önöknek.

Megütközve néztek egymásra egy pillanatig, majd részeg haragjukat és zavarukat széles mosollyal palástolták. Váratlanul bólogatni kezdtek, mintha barátok volnánk.

- Á, valóban? A, szó deszuka...

- Kérem, uram - mondta finom illatú kísérőm, és újra az étterem hátsó traktusa felé mutatott. - Csak egy játékot játszottak, uram. Nem szabad félreértenie a japán szójátékokat!

- Sajnálom, ha félreértettem - feleltem és rámosolyogtam az ittas urakra. Mindannyian hazudtunk egymásnak, és tudtuk, hogy hazudunk. - Én csak egy barbár vagyok, még nem egészen értem a szokásaikat.

A rekeszekre osztott étterem legvégében, egy teljesen szeparált részben egyedül várt rám Koicsi Kido úr. Ő is

ugyanolyan nyugtalan léptekkel járkált föl-alá, mint ahogy MacArthur szokott. Figyelmeztettek, hogy Kido sokat ad a megjelenésére, és valóban kifogástalanul öltözködött aznap este is. Világos mellény, sötét gyapjúnadrág és piros nyakkendő volt rajta. Amikor meglátott, vastag szemüveglencséje mögül meglepetten meredt rám. Utóbbi találkozásaink során már hozzászoktam tettetett zavarához, amellyel azt akarta éreztetni velem, hogy elbizonytalanítja a jelenlétem.

Elém sietetett, hogy kis meghajlással üdvözöljön. - Marsh kapitány, de jó hogy eljött! Kérem, foglaljon helyet! Üljön csak le!

Az alacsony asztalon már ott állt a teáskanna egy kis faszenes forralón. Kido kényelembe helyezte magát egy selyemhuzatú párnán, és azonnal töltött a gőzölgő zöld teából mindkettőnknek. Úgy tűnt, a forró ital megnyugtatja, sőt új erőre kap tőle. Most már sugárzott az arca. Látszólag nem aggasztották a kérdések, melyek megvitatására az étterembe hívott, és nem számított, hogy a győztes hadsereget képviseltem. Hangulatát immár az határozta meg, hogy ő az idősebb és ő a házigazda.

- Szerencsésnek tudhatom magam, hogy egy olyan befolyásos amerikaival találkozhatom, aki tökéletesen beszél japánul - mondta, és megmutatta, hova üljek. - Maga bizonyára értelmesebb, mint én, mert én egy szót sem tudok angolul.

Kényelmesen elhelyezkedtem a párnán és belekortyoltam a teámba. - Egyszerűen szerencsés vagyok, mert tanulhattam, uram. Nekem csupán egy másik nyelv nehézségeivel kell megbirkóznom, ám ön a császár tanácsadója.

- Ó, ez nagyon kedves magától - felelte és fürkészően nézett rám. - Maga azonban fiatal kora ellenére MacArthur tábornok szolgálatában áll, akinek még a császárénál is nagyobb a hatalma.

Mindketten tudtuk, hogy mosolygásunk és hízelgésünk a gondosan felépített rituálé részét képezi, de a „halandzsázást" nem üres szavak töltik ki, hanem olyanok, amelyek egészen más jelentést hordoznak a szokásoshoz képest. Ha Japánban összefut két ember, még ha egy go játékra is, az a szokás, hogy mindkettő igyekszik meggyőzni a másikat arról, hogy ő a gyengébb. Az erőtlenség színlelésének

az a célja ebben a szörnyen szövevényes kultúrában, hogy elterelje a másik figyelmét saját erejéről. És ha a másik fél hisz valamennyire ellenfelének, és valóban gyengébbnek látja őt, akkor túlságosan megnőhet az önbizalma, és az a vesztét okozhatja. És ha valóban elveszti a játszmát, nem kell szégyenkeznie, hiszen előre megmondta, hogy ellenfele erősebb nála.

Kido ivott egy kis teát, párnái közé süppedt és láthatóan élvezte, hogy ismerem a játékot, így továbbmentem.

- MacArthur tábornok nagyszerű és hatalmas ember - mondtam. - Én egy senki vagyok hozzá képest. Én csak megosztom vele értesüléseimet. Ellenben ön, uram! A bölcsesség forrását jelenti a császárnak.

- Á, dehogy! - tiltakozott Kido. - A császár nélkülem is nagyon bölcs férfi. Az én feladatom mindössze annyi, hogy megvédjem őt a vesztét akaró összeesküvőktől és intrikusoktól. Maga viszont MacArthur tábornok füleként sok esetben befolyásolhatja a Tábornokot. Ez az igazi hatalom, Marsh kapitány!

Újra beleittam a teámba, és mosolyogva legyintettem. - Önnek is tudnia kell, hogy MacArthur tábornok senkinek sem engedi, hogy befolyásolja gondolatait és mondanivalóját. Én sokkal inkább olyan vagyok neki, mint egy kézikönyv, melyet újra és újra fellapozhat. De ön, a császár védelmezőjeként eldöntheti, hogy ki férkőzhet az uralkodó közelébe és ki nem. És ez már a valódi hatalom.

A lordpecsétőr szélesen mosolyogva bólintott. - Én azonban biztos vagyok abban, hogy fiatal kora ellenére a maga könyvét bölcsességek töltik meg.

Fejemet rázva hárítottam el a dicséretet. - Én egy igen könnyen olvasható kötet vagyok, uram.

- Nem hinném! - tiltakozott Kido, aztán hirtelen összeráncolta a homlokát, mintha nyomasztaná valami. - Különben ne higgye, hogy olyan könnyű visszatartani az intrikusokat, akik megkörnyékezik a császárt. Dehogy! - A lordpecsétőr felsóhajtott. - De nem számít. Eljárt az idő fölöttem.

Biztatóan mosolyogtam rá, mint egy régi barátra. - Ön túlságosan szerény, lordpecsétőr úr. Az ön befolyása cseppet sem apad. Gondoljon csak vissza, miről beszélgettünk,

miközben a parlamenti eseményeket figyeltük. A császár nagy becsben tartja önt.

Kido megkönnyebbülten fújta ki a levegőt. Elégedetté tette kapcsolatunk alakulása. Negédesen mosolyogni kezdett. - Lehetséges, hogy oszakai akcentust hallok a kiejtésében?

- Meglehet - válaszoltam.

Meghökkenésemet úgy próbáltam elrejteni, hogy kényelmesebb pozitúrába helyezkedtem párnáimon. Kozuko családja valóban Oszakából emigrált, én pedig tőle és anyjától vettem első japán nyelvleckéimet. De az már olyan régen történt. A tanulásnak számító beszélgetések óta egy évet töltöttem a hadsereg nyelviskolájában, további két évig japán hadifoglyok kihallgatásánál tolmácsoltam. A hosszú időszak alatt teljesen megváltozott a kiejtésem. Kidónak vagy nagyon kifinomult hallása, vagy figyelemre méltó hírszerző apparátusa van, mely összeállított rólam egy aktát, és abban helyet kapott Kozuko családjának története is. Egyiket sem lehetett kizárni.

- Oszakában kitűnő kereskedők élnek, de sajnálatos módon a város nem túl jó katonákat ad az országnak. - Úgy tűnt, örömét leli abban, hogy megosztja velem ezt az információ-darabkát, mely mintha cinkosokká fűzne össze minket. - Nem úgy, mint például Hokkaido, ahol a zord körülmények teszik edzetté a parasztokat. Ó, igen nyíltan megmondom magának, kapitány, az oszakai seregek lélektelenül vonultak hadba, még a kínaiak ellen is. Látja? Nem titok többé.

A három szép gésa hangtalanul betipegett a szobánkba. Lakkozott getájukat az ajtó előtt hagyták, harisnyás lábbal suhantak végig a padlón. Letérdeltek mellénk, friss teát készítettek, és elrendezték a halból és tengeri algákból álló előételeinket. A hozzám legközelebbi lány - aki megjegyezte, hogy milyen erős a lábikrám - tengerkék selyemkimonót viselt. Kevéssel volt fiatalabb nálam, és én különlegesen szépnek találtam őt. Hosszú ujjaival ügyesen kezelte a hegyes, ébenfekete evőpálcikákat. Sötét, mosolygós szeme olyan melegséget árasztott, mint amilyet egy kellemes emlék kelt az emberben. A tekintetét kerestem, amikor egy pillanatra közel hajolt hozzám. Kido azonnal felfigyelt titkos kívánságomra, mintha csak hangot adtam volna neki.

- Kiotói lány - közölte azonnal. - Iskolázott, gyakorlott zenész, jól ért a harcművészetekhez és jártas az ikebanában

is. Csak a legkiválóbb gésáknak adatik meg, hogy itt dolgozhassanak. Josikónak hívják. Ugye tetszik magának?

Miközben Kido beszélt, Josiko felállt, és én elismerően néztem utána, amint a bambuszkeretes ajtó felé siklott. - Nagyon szép - mondtam. Meghallotta szavaimat, és mosolyogva fordult vissza a kijáratból. - De nem szeretném zavarba hozni ilyen bókokkal, hiszen nősülni készülök.

- Nem hozza zavarba, Marsh kapitány! Inkább boldoggá teszi! Ha MacArthur tábornok bizalmasa szépnek talál valakit, azt a legnagyobb bóknak kell venni. Különösen akkor, ha a dicsérő szót egy fiatal és jóképű férfi mondja ki.

Kido elkapta azt a pillanatot, amikor sebezhető voltam, és átvette az irányítást. - Minden erőteljes japán férfinak vannak más asszonyai is a feleségén kívül. Ezt el is várják tőlük. Minél tehetségesebb valaki és minél felelősségteljesebb munkát végez, annál több asszonnyal van dolga. Ameddig a férfi gondoskodik feleségéről, nincs mit a szemére vetni. Mi megértjük az ilyesmit.

- Nagyon szépnek találom - ismételtem, és bár kezdetben meglepett Kido nyílt bátorítása, mégis kényelmetlenül éreztem magam tőle. - De amint már mondtam önnek, én nem tartozom a hatalmasok közé.

Kido ügyet sem vetett komoly megjegyzésemre. Üres fecsegésnek tekintette, mint a korábban folytatott játékot. Megkóstolta az előételeket. - Maga biztosan jó családból származik. Japán nyelvet tanulhatott, azután pedig MacArthur tábornok mellé került. Apja talán a diplomáciai testületnél állt szolgálatban, és így sok időt töltöttek Ázsiában? Vagy apja ismeri a tábornokot?

- Apám meghalt.

- Sajnálom. A háborúban esett el?

- Nem. Egy gyapotföldön halt meg.

Kido zavartan mosolygott, nem tudta, mit feleljen. - Egy gyapotmezőn? - kérdezte végül, és úgy ízlelgette a szavakat, mintha nagy titkot rejtenének. Világossá vált számomra, hogy azt hiszi, tréfálok vagy olyan finom árnyalatokban fejezem ki magam, amit még ő sem ért.

- Apám valóban zseni volt - folytattam. Nem akartam szégyenben hagyni a császár tanácsadóját. - És tényleg együtt szolgált MacArthur tábornokkal Franciaországban, az első világháború idején.

Úgy látszott, bejelentésem rendkívül elégedetté teszi a lordpecsétőr urat, és lehetőséget ad neki személyem elhelyezésére a számára könnyebben érthető japán hierarchiában. És az sem volt teljesen hazugság, amit állítottam, hiszen apám, Aloysius D. Marsh gyalogos valóban szolgált Franciaországban, csak éppen közlegényként, és minden bizonnyal több száz kilométerre a Tábornoktól.

- Á, valóban? - lelkendezett Kido. - Akkor maga katonafamíliából származik, akár a tábornok.

- Sőt, van valami más is - folytattam, és kezdtem élvezni családom történetének ezen friss verzióját. - Mindketten Arkansasban születtünk. Sok híres katonaember született ott. Talán éppen úgy, mint Hokkaidón.

- Edzett és erős katonák - emlékeztetett Kido, és továbbra is szélesen mosolygott rám. - Úgy van. És jól képzettek. Mindez megvan magában és a tábornokban is.

- És mi a helyzet önnel, lordpecsétőr úr? Azt beszélik, ön a császár Nagy Testvéreinek egyike.

Kidót láthatóan megörvendeztette a tény, hogy tudok róla. Arcán átsuhantak az emlékek. Vastag lencséi mögött szeme a távolba révedt. - Anyám a birodalom hercegnője volt. Igen! Nagyon szép asszony. Apámat - akiről el kell mondanom, hogy adoptált engem - Takamasza Kidónak hívták. Az ő apja szamuráj volt, és a császár szolgálatában halt meg 1862-ben. Családunk nagy előnyöket élvezhetett az uralkodó palotájában. Én viseltem a császár gondját négyéves kora óta. Szolgálatában álltam, ha érti.

- Négyéves kora óta, uram?

- Igen - felelte Kido. - Apám felelt a császár unokáinak lakóhelyéért. A lakosztályt kizárólag Hirohito kedvéért építették az Aojama-Akaszaka palotában, amikor a császár első nevelőatyja, Szumijosi Kavamura admirális váratlanul meghalt.

- Nem a szüleivel élt?

- Akkor nem. Kavamura admirális nagyon szerényen, az ősi hagyományokat követve élt Azabuban, messze a palotától. Első születésnapját követően a császárt hozzá küldték. Roppant konzervatív viszonyok közé. Hagyományaink megkövetelték, hogy a herceg spártai körülmények között nevelkedjen, távol a tróntól.

Tanulmányaim során sosem hallottam ilyesmiről. A császár gyermekéveinek részletei teljesen ismeretlenek maradtak Nyugaton, még a tudósok sem férhettek hozzájuk. Amint a lordpecsétőrt hallgattam, nagyot dobbant a szívem. Tudtam, hogy Kido szándékosan tárta fel előttem a múlt rejtett kapuját, hogy az eddig ismeretlen információk eljussanak MacArthurhoz.

- Én tizenöt éves voltam, amikor a császár hozzánk került. - Kido ösztönösen megérezte, hogy magával ragadott története. - Egy héten csak egyszer vagy kétszer láthatta az anyját. Apja, a koronázott herceg olykor meglátogatta, hogy éjszakára visszavigye őt az Akaszaka palotába. A maradék időt velünk töltötte, apám felügyelete mellett.. Engem Első Bátyjának neveztek. Persze voltak más „bátyjai" is. Játszottunk vele, vigyáztunk rá, tanítgattuk. Higasikuni herceg...

- A miniszterelnök?

- Igen - felelte Kido szórakozottan. - Ő a nagybátyja, egyben Nagy Testvére is. Aszaka herceg...

Nevét Genius ezredes háborús bűnökről készített rövid jelentéséből ismertem meg aznap délután. Tettei rossz fényt vetettek rá. - Aszaka. Nem volt ő tábornok a hadseregben?

- De igen - válaszolta kurtán, és azonnal óvatosabbá vált. - Egy másik nagybácsi.

- Kínában szolgált.

- Úgy van. Hadtestparancsnokként.

- Nankingnál?

- Ott és más helyeken is. - Most már éberen figyelt rám, mindenképpen el akarta kerülni a következő, kézenfekvő kérdést. - És közöttünk tartózkodott még Konoje herceg is. - Nosztalgikus mosoly suhant át az arcán. - Ő fiatalabb volt mindannyiunknál. Folyton ugrattuk őt! A császárnál azonban idősebb volt. Fudzsivarai herceg. Nagyon intelligens és lojális.

- Konoje! - ismételtem hangosan, és nem tudtam visszafojtani meghökkenésemet. - Ő volt a miniszterelnök, amikor Japán hadba lépett Kínával!

- Valóban - mondta Kido. - A Fudzsivara család több, mint kétezer évig szolgálta Japán császárait.

- Ezek a... kulcsemberek mindnyájan az uralkodó Nagy Testvérei?

- Igen! És még mások is. - A lordpecsétőr szinte sértődöttnek látszott. Nem szokott hozzá az ilyesfajta egyenességhez, de azért megpróbált uralkodni magán. - Mi a szokatlan ebben? Mi mindannyian a császári család tagjai vagyunk. Együtt nőttünk fel. Az volt a kötelességünk, hogy tanulmányozzuk történelmünket és fontolóra vegyük a jövőt. Akkor vesztettük el a háborút az oroszok ellen! Emlékszik az 1904-es Port Arthur-i csatára? Akkoriban sok vita folyt a világban betöltött szerepünkről és Ázsia nyugati kolonizációjáról. A mi feladatunk volt, hogy felügyeljük a császár intézkedéseit. Vegyen még az előételből, Marsh kapitány.

Kido hirtelen elhallgatott. Kérdéseimnek oly módon vette elejét, hogy egyszerűen nem figyelt rám. Úgy tett, mintha az étvágygerjesztőket kóstolgatná. Lázasan dolgozott az agya, miközben finom falatokat rakosgatott a csészéjébe. Küldetése volt, ehhez kétség sem férhetett. És fogadni mertem volna, hogy átkozza magát, amiért annyi mindent a tudomásomra hozott. Ráadásul túl korán.

A három gésa újra megjelent. Miso levest, újabb kanna friss teát és két szürke cserépedényben forró szakét szolgáltak fel. Mellénk térdeltek és mosolyogva töltötték a rizspálinkát gyűszűnyi csészénkbe. Kido pillanatokon belül visszanyerte jókedvét. Koccintottunk és lehajtottuk a forró italt. A gésák késlekedés nélkül újratöltettek.

- Egészségére! - mondta a lordpecsétőr.

- A jövőre! - feleltem, miután megint teletöltötték az apró csészéket.

- MacArthur tábornokra, az igazi nagy emberre - folytatta Kido.

- A császárra, a bölcs uralkodóra!

- Megtanítom egy apróságra - mondta Kido a negyedik pohárköszöntő után. - Soha ne töltsön magának szakét Japánban. Ha nincs gésa a közelében, akkor várja meg, míg vacsorapartnere tölt magának. Maga pedig neki töltsön. - Ravaszul pislogott rám. - Sohasem szabad mohónak látszania. Semmilyen téren. Japánban semmiképpen sem. De azt hiszem, ezt magától is tudja.

- Lordpecsétőr úr - kezdtem, és felemeltem gyűszűnyi poharamat. - Nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy ilyen értékes tanáccsal látott el, és örülök, hogy ilyen remek

alkalom adódott a nyílt beszélgetésre. És most az ön egészségére szeretnék inni a szívességéért és a gondoskodásáért. És amiért meghívott erre a különleges helyre ma este.

Ő is felemelte csészéjét. Alig tudta palástolni, milyen jólesik neki a dicséret. - Igen, igen, és persze magára, amiért idefáradt és volt elég mersze, hogy beüljön egy olyan helyre, ahol csak japánok veszik körül.

- Ez nem lehetett megfontolás tárgya - nevettem. - Tokióban mindenütt japánok vesznek körül.

A szaké olyan simán csúszott, akár a víz, és olyan veszélyesnek bizonyult, mint a kábítószer. Érzékeim eltompultak tőle, és erőlködnöm kellett, hogy összpontosítani tudjak. Kido kissé szórakozottan pillantott rám, miután letette poharát. Már eléggé becsiccsentettem, ő pedig úgy döntött magában, hogy elérkezett az ő pillanata. - Tudja, ők ezt együtt viszik véghez. És úgy is kell lennie.

- Kik? Mit visznek véghez?

- Természetesen a császár és a tábornok. A megszállás elfogadtatását. Az ország irányítását. A jövő kibontakoztatását.

Gyanakvóan néztem vissza rá. A közvetlen légkör ellenére vakmerő lépés volt véleményét ilyen nyíltan közölnie. A háború alig egy hónappal azelőtt ért véget. És a szavak a császár legfőbb tanácsadójától származtak. - Úgy gondolom, óvatosabb is lehetne, amikor ilyeneket mond, lordpecsétőr úr.

Kido mosolygott, arca szinte vibrált a feszültségtől, de megőrizte higgadtságát. - Kérem, ne vegye sértésnek! Tudjuk, hogy maguk nyerték meg a háborút és tudjuk, hogy MacArthur tábornok hatalma mindenható. És szinte mindannyian tudjuk azt is, hogy odakint a világ haragos, és bosszúvágy fűti. Így aztán mi maguk nélkül nem tehetünk semmit. De azt is meg kell értenie, hogy itt Japánban maguk is igen keveset tehetnek nélkülünk, Marsh kapitány.

- Én személy szerint is tudom, hogy MacArthur tábornok méltányolja a császár szívélyességét. De neki abszolút hatalma van, és azt nagyon komolyan veszi. Ne is fontolgassa, hogy ezen a téren próbára teheti. Arra kényszerítené, hogy drámai lépéseket tegyen saját védelme érdekében.

Kido hűvösen válaszolt. - Tudjuk. És nem is vitatjuk ezt a kérdést. Kérem, ne értsen félre. Úgy beszélek magával,

mintha egy barátommal tenném. - Hirtelen kuncogni kezdett, és lemondóan legyintett. - De lehet, hogy ez csak a szakétól van? Ez az én saját megfigyelésem eredménye. Ha a császár megvonja a támogatását, és népe követi őt, mit tesz majd MacArthur? Még több katonát vonultat fel? Kit támadnának? Ledobnak még egy atombombát? Hol? Kire?

Szavai meghökkentettek, de Kido szemmel láthatóan jobban érezte magát, miután nyíltan és merészen kimondta a játékszabályokat. A császári kormány egy hónapot töltött az együttműködés mézesmadzagának húzogatásával. Úgy tűnt, most kivetik a horgot is. Kido azt szándékozta mondani nekem, hogy a hatalom megosztása nélkül az együttműködés a semmibe veszhet. - Már nem úgy mennek a dolgok, mint ezelőtt, uram. A régi napoknak végük. A császár maga jelentette ki népe színe előtt. Ott voltam a parlamentben, amikor ezt mondta. Azt is elismerte, hogy ő nem Isten.

- Ha új idők is jönnek, nem jelenti azt, hogy Japánban vége szakad a régi életmódnak. Ezt meg kell értenie. Gondolja át, Marsh kapitány. Ha az emberek elhiszik, hogy a császár nem Isten, nem gondolja, hogy újra hinni fognak isteni eredetében, ha azt mondja, korábbi kijelentésével csak gátat akart vetni a további szenvedéseknek? Nem a maguk Krisztusa vállalta a halált azért, hogy megmutassa, újjászülethet?

Kido arcvonásai azt mutatták, hogy valamiféle játékot játszik velem. Aztán felemelte kezét, mintha vissza akarná vonni saját szavait. - Ez nem volt tisztességes a részemről. Nem is úgy gondoltam! Különben is, a császár nem olyan, mint a maguk nyugati Istene. Gondosan megvizsgáltuk ezt a kérdést, amikor összeállítottuk a császár beszédjét. Nagyon fontos volt, hogy pontosan a legmegfelelőbb szavakat használjuk.

Úgy nézett rám, mint aki bizonyítékkal akar szolgálni. - A császári udvar rendkívül szerencsésnek mondhatja magát, amiért olyan amerikai születésű barátja van, mint William Merrel Vorries. Ismeri őt?

- Nem - feleltem. - Nem tudom, hova tegyem a nevét.

- Vorries nagyon rendes ember - mondta Kido. - Kansasban született, közel a maga Arkansasához. 1905-ben érkezett Japánba. Itt gazdagodott meg. Mentolos kenőcsök forgalmazásával. Igazán népszerű termék. Egy Janagi Hitocu nevű nemesember lányát vette el feleségül, azután felvette a

japán állampolgárságot. A Keresztény Testvéri Szeretet Mozgalom alapítója.

- Vorries. Igen - mondtam, amikor végre eszembe jutott. - Találkozót kért a legfőbb parancsnoktól, még Yokohamában.

- Igen - folytatta Kido, és meglepte, hogy emlékszem rá. - A legfőbb parancsnok nagyon elfoglalt volt azokban a napokban.

- Rendkívül elfoglalt - bólintottam színlelt egyetértéssel. Annak, hogy MacArthur elutasította Japán legkiválóbb amerikai származású külföldijét, semmi köze sem volt szoros időbeosztásához. Bár tényleg volt mit csinálnia. A Tábornok legenyhébb kifejezésével is „kollaboránsnak" tartotta.

- Nos - ment tovább Kido -, megkérdeztük Vorriest, miért tiltakoznak olyan erősen a császár isteni eredete ellen. Megmutatta nekünk, hogyan definiálják az „Isten" szót a nyugati lexikonok. Tanulmányoztuk a meghatározást. Mindannyian - a császárt is beleértve - egyetértettünk abban, hogy ő nem az a fajta Isten. Az ő isteni mivolta a kami. Érti ezt? Japánban minden dolognak van kamija, még a fáknak és a köveknek is. De a császáré a legnagyobb és a legerősebb. Ami népünk érti ezt, és semmi sem változtathatja meg felfogását. Az sem számít, mit hord össze az uralkodó MacArthurnak annak érdekében, hogy megteremtse a békét.

- Akkor azok az amerikaiak, akik hallották a császár megjegyzését, úgy is lezárhatják a kérdést, hogy az uralkodó hazudott.

Kido türelmetlenné vált, mert értetlenül viselkedtem. - Ennek semmi köze a hazugsághoz.

Már éppen válaszolni akartam neki, amikor eszembe jutott a néhány héttel azelőtti hosszú beszélgetésem Garvey atyával. - Igaza van. Ez csak az én meglátásom.

- Egyébként teljesen lényegtelen - közölte Kido. - A háborút elvesztettük, és el fogjuk fogadni a feltételeiket. De hogy mi történik holnap, jövőre vagy tíz év múlva? Bármit is mond a császár a nyugati istenről, nem fogja megváltoztatni isteni mivoltát a japán nép szemében! Követni fogják. Nem kívánok vitába bocsátkozni, Marsh kapitány. Ez csak az én véleményem. De maga valóban elhiszi, hogy az emberek egy hónap alatt képesek eldobni maguktól mindent, amiben kétezer éven át hittek? Tényleg erre számít?

Zúgott a tejem, ügy éreztem, hogy a csontjaimig hatolt a szaké, de tudtam, hogy Kido már odadobta a kesztyűt, nemcsak nekem, hanem a Tábornoknak is. És a kérdés megválaszolása az én felelősségem lett.

- Lordpecsétőr úr, én csak annyit tanácsolhatok, hogy a császárnak nem érdemes nyíltan összeütköznie MacArthurral. Nem érne el vele semmit. Hajlandó lenne kockáztatni úgy, hogy mindent elveszíthet?

Kido rendkívül elégedett volt válaszommal, mintha okfejtése végére én tettem volna pontot. - Beláthatja, kapitány, úgy van, ahogy mondtam. Ezt együtt kell végigcsinálnunk. Egyik fél sem kockáztathat. Egyik fél sem vesztheti a játszmát. Mi a lényeg? Egyetértésben kell cselekednünk. A japánok nagyon értenek az összhang megteremtéséhez. Ez a jövő! Ettől a pillanattól fogva elválaszthatatlanok vagyunk.

A kék kimonós gésa visszatért és letérdelt mellém. Rizst, zöldségeket és nyársra húzott jakitorit szolgált fel. Kido észrevette, hogy szemem ismét a lányon felejtem. Nevetve kiáltott fel. - Látja? Josiko segíthet magának a helyzet megértésében! Olyan az, mint egy férfi és egy nő egyesülése. Megbonthatatlanul összefonódtunk.

Kido evés közben hallgatásba burkolózott. Az étel csodálatos volt, én pedig újra elámultam, mi minden beszerezhető egy olyan városban, ahol nemrégen még bombák okozta tüzek pusztítottak. De Kido úr nem éhezett, ahogy más arisztokraták sem. Az a hír járta, annyi marhahúst halmozott fel a háborúra, hogy nemcsak magának volt elég, hanem azzal etette a villája kertjében vicsorgó kutyafalkát is.

Rizspálinkás remek hangulatomat beárnyékolta egy sötét gondolat.

- Lordpecsétőr úr, van egy lista azokról az emberekről, akik feltételezésünk szerint háborús bűnöket követtek el. Ön is rajta van.

- Tudom - válaszolta látszólag nyugodtan. - Eljött a bosszú ideje. Még a személyes naplómat is elkobozták. Ezt rendkívül megfontolatlannak és végtelenül értelmetlennek tartom. Egyetért velem? Én semmi rosszat nem cselekedtem. Több, mint egy évig dolgoztam a békekötés kidolgozásán. Most mégis arra gondolok, hogy beletörődök sorsomba, ha a jövő érdekében ez szükséges.

- Lehet, hogy a császár is hamarosan rajta lesz a listán.

- Korábban is mondtam már magának, hogy súlyos hiba volna - közölte. - A császárt és közvetlen hozzátartozóit nem szabad megalázni. - Arca megfeszült, és én éreztem, hogy közös vacsoránk lényegére tapintottam.

- Ezt nem én döntöm el.

- Tudom, kapitány. De a következmények ugyanazok lennének, ahogy már megtárgyaltuk. Olvassák el a naplóimat! Remek ötlet! Ellenőrizzék a találkozóinkról készített feljegyzéseket! A császár személyesen vezette a békekampányt Szaipan elestétől, és annak több, mint egy éve!

- Szövetségeseink ragaszkodnak az uralkodó bíróság elé állításához.

- Hallottunk róla. És én tudom, mekkora nyomás nehezedik a maguk kormányára. Mondtam már magának, hogy megértem a megtorlás szükségességét, Marsh kapitány. De nyomatékosan figyelmeztetnem kell magát, hogy népünk fellázadhat, ha a császárt és egyenes ági rokonait vád alá helyezik. Komolyan beszélek! A japánokat gyakran az érzelmeik irányítják.

Kido kihívó arckifejezése azt árulta el nekem, hogy nem blöfföl. - Nem beszélhetek MacArthur tábornok nevében, de én azt hiszem, hogy szimpatizál az ön gondolatmenetével, legalábbis nagy tiszteletben tartja a császárt.

Kido ravaszul pislogva, az ételét tologatva tanulmányozta arcomat. - MacArthur tábornokot... erős érzelmek befolyásolják Yamashita tábornokkal kapcsolatban. Feltételezem, ő is a listán szerepel.

- A lista tetején. Én láttam, mi történt Manilában, lordpecsétőr úr. Az egész háborúról az a legvisszataszítóbb emlékem.

- Igen - felelte Kido és egy pillanatra lesütötte a szemét. Furcsa módon, hirtelen érzelgőssé vált. – A hadsereg szégyenbe hozott minket, amikor parancsnokai a saját szakállukra cselekedtek. - Megkockáztatott egy cinkos mosolyt. - Yamashita nem túl népszerű Japánban, tudja? Nem szeretjük őt. Hajlamos a rosszra.

Kido közlése meghökkentett és összezavart. Előrehajoltam, egészen közel az arcához. - Azt hittem, ő számított a legkedveltebb tábornoknak Japánban.

- A köznép körében, de nem a császári udvarban.

Kido a tekintetemet kerülve fészkelődött párnáin és evőpálcáit rakosgatta. Azt a benyomást keltette, mint aki utólag mérlegeli válasza súlyát. De hirtelen eszembe jutott, hogy az ittasság álarca mögött tulajdonképpen megoldási javaslatot tett.

Megköszörülte a torkát, mintha a megfelelő szavakat keresné.

- Szingapúr után Yamashita nagyon népszerű lett. De mindig is túlságosan függetlenül cselekedett, és az agyondicsérés a fejébe szállt. Folyton eltért kidolgozott haditerveinktől. 1940-ben Németországban is megfordult, és a gépesített hadviselés nagy támogatójává vált. Pearl Harbor előtt megkérdőjelezte az Egyesült Államok elleni támadást, pontosabban azt a gépesített hadosztályoktól tette függővé.

- Yamashita ellene volt Pearl Harbornak?

- Igen - válaszolta Kido. Furcsán meredt rám, mintha rajtam kívül mindenki tudna róla. - Előre megjósolta, hogy veszíteni fogunk, és a szingapúri győzelem után azt mondta, egyetlen esélyünk a háború megnyerésére Ausztrália lerohanása. Sokkal inkább, mint a dzsungelháborúk.

- Ausztráliáé?

- Igen - mondta Kido. Izgatottság és szégyen öntötte el az arcát - Váratlanul megtámadni, és kierőszakolni a fegyverletételt, mint Szingapúrban. Az ausztrál hadsereg szétszóródott szerte a világban! Mi nem akartuk ezt megtenni, de a köznép java egyetértett vele. Miután hadseregünk megrekedt a dzsungelharcokban, személye kezdett problémát okozni nekünk. Tudja, ő maga is közember. Túl széles volt követőinek tábora, és ezt mi ártalmasnak tartottuk. Éppen ezért helyezték át Szingapúr után Kínába.

Nem tudtam követni a logikáját. - Miért?

- Mondtam már magának, kapitány. Túlságosan népszerűvé vált. És nem követte a stratégáink által kidolgozott irányvonalat.

- Kido vállat vont. - Nem az volt a probléma, hogy ellenzi a politikánkat, hanem az arroganciája nem volt az ínyünkre. Yamashitának megvoltak a külön útjai. És még most is kárt okozhat, ha visszatér Japánba és beszélni kezd a megvívott háborúról.

- Problémát okozhat? Kinek?

- Mindenkinek.

Akkor már pontosan tudtam, mire gondol, de azt akartam, hogy ő mondja ki. - Sajnálom, lordpecsétőr úr, de azt hiszem, nem olyan tökéletes a japán nyelvtudásom, mint ahogy hittem. Elmagyarázná nekem?

Kido óvatosan vizsgálgatott egy darabig. A megoldás tálcán kínálkozott, és mindketten megértettük, hogy a császári udvart különösebb érdekek nem fűzik Yamashita tábornokhoz, nincs ellenvetése kivégzését illetően. Kido azonban nem kapta be a horgot, és nem volt hajlandó kifejteni azt, ami úgy is nyilvánvaló volt. Végül másra terelte a beszélgetést. - Én csak azt próbáltam megértetni magával hogy MacArthur tábornokot én is felettébb bölcs embernek tartom. Ő mindig a teljes képet látja! Biztosan megérti, hogy a japánok mélységesen megbánták a kegyetlenkedéseket, amelyek Manilában történtek Yamashita tábornok parancsnoksága alatt. Egyszóval, osztom a véleményét, kapitány.

Fogalmam sem volt, mit tegyek vagy mit mondjak, de úgy éreztem, kötelességem jelezni, hogy az ajánlatot - ha egyáltalán az volt - megértettem és továbbítani fogom. - MacArthur tábornokot nagyon megrázták a manilai események. Rendkívüli módon kötődik a városhoz és annak lakóihoz. Élete egyik legsúlyosabb tragédiáját élte át, amikor látta, hogyan gyilkolták le őket.

- Az adósságot egyenlíteni kell. - Kido befejezte az evést. - Csak azt mondhatom magának, hogy megértjük a tábornokot és támogatni fogjuk ebben az ügyben. A japán nép hasznára válik, ha MacArthur és a császár együttműködik.

A vacsora véget ért. Mindketten felálltunk és indulni készültünk. Kido felemelte egyik kezét, mintha meg akarna állítani. Utoljára hagyta legfontosabb közölnivalóját. - A császár látogatást kíván tenni a legfőbb parancsnoknál. Itt az ideje, hogy találkozzanak és közvetlenül is beszéljenek egymással, Marsh kapitány.

- Megmondom MacArthurnak - közöltem, és mind a ketten meghajoltunk búcsúzóul.

- Hamarosan - mondta a lordpecsétőr - túl sokan próbálnak éket verni közéjük.

- Ezt is el fogom mondani - válaszoltam. - És ismételten megköszönöm minden értékes tanácsát.

Kido elmosolyodott és zavart színlelt. - Csak a szaké beszélt belőlem, kapitány!

Egy órával később visszaértem a szállodai szobámba. Még mindig kóvályogtam Kido erős rizspálinkájától. Éppen fogat mostam, amikor geta kopogását hallottam a szobámba vezető lépcsőn. Szívem vadul dobogni kezdett, hiába próbáltam elfojtani izgatottságomat. Gyorsan kiöblítettem a számat. Azonnal tudtam, ki várakozik odakint.

Odaléptem az ajtóhoz és kinyitottam. Josiko álldogált türelmesen a lépcsőfordulóban. Szégyenlősen rám mosolygott, aztán a padlóra szegezte tekintetét, mintha nem szeretné látni, hogyan reagálok megjelenésére. Még mindig a kék kimonóját viselte. Hosszú haját feje tetejére tornyozta. Egy kis fenyődobozt tartott a kezében. Igazán szép volt mindene: karcsú teste, feszes, makulátlan bőre, lágy ajka, izmos csípője és lába. Látszólagos elfogódottsága valamilyen belső erőt sugárzott, és ez még vonzóbbá tette őt.

A dobozkát széles rózsaszínű szalaggal kötötték át. Végül meghajolt és felém nyújtotta a csomagot. Lágy, bársonyos hangját szinte suttogóra fogta, ahogy a japán nők szokták magas rangú személyek társaságában.

- Azért jöttem, hogy a bocsánatát kérjem, Jay Marsh kapitány! A lordpecsétőr úr összeszidott, amiért nem szolgáltam fel önnek a desszertet! Arra utasított, hogy hozzak önnek egy kis édességet.

Már felegyenesedett a meghajtásból, de még mindig lefelé nézett. Csintalanul mosolygott, és alulról felpillantott rám, hogy lássa, értem-e a célzást. Csodálatos illata volt. Szeméből őszinte melegség áradt. Magányos voltam és kissé részeg. Közel állt hozzám, csak ki kellett volna nyújtanom a kezem, hogy megérinthessem, és annyira szép volt, hogy minden porcikám kívánta őt.

Hosszú másodpercekig bámultam rá. Miért nem tudom kordában tartani érzéseimet? Hiszen egy másik nőbe vagyok szerelmes! Mégis félreálltam az ajtóból, hogy utat engedhessek Josikónak.

Belépett a szobába. Még az ajtóban levette getáját és lecsúsztatta harisnyáját is. Édesen mosolyogva ment el mellettem. Bal csípőjével és vállával menet közben súrolta testemet. Legszívesebben magamhoz rántottam volna még abban a pillanatban, de éreztem, hogy ennek a csábításnak megvan a rituáléja, amelyet végig kell játszanunk. Mindketten tudtuk, hogy mi történik majd. Van annál vérpezsdítőbb érzés,

mint amikor ketten ráébrednek, hogy hamarosan szeretkezni fognak?

A kimonó nem maradt sokáig Josikón. A dobozkát letette az asztalra, bement a fürdőszobába, óvatosan lehámozta magáról a kényes ruhadarabot és gondosan felakasztotta az ajtóra. Akkor már csak egy ujjatlan, combközépig érő alsóruhát viselt. Egy pillanatig nem vett rólam tudomást, letérdelt a kád mellé és megnyitotta a csapokat. Amint zuhogni kezdett a szinte tűzforró víz, felállt és odalépett hozzám. Gonoszkodóan és ravaszkásan mosolygott rám. Meghajolt, aztán végre nyíltan is a szemembe nézett.

- A lordpecsétőr úr a lelkemre kötötte, hogy mutassam be önnek a hagyományos tűzforró vizes fürdőt.

Az este folyamán először vetettem le összes gátlásomat és felszabadultan felnevettem. Talán a szakétól volt.

- Akkor a melegvizes fürdő nem számít hagyományosnak?

- Nem! - mondta nevetve és egyik kezével automatikusan eltakarta a száját.

- És mi a helyzet a „csak" forró fürdővel?

- Az sem! Az igazi japán fürdő tűzforró!

A közös nevetéstől mindketten ellazultunk. Ő nem gésa volt, én pedig nem kapitány. Nem japán volt, én pedig nem amerikai. Egy nő állt előttem, aki megszabadult a színleléstől, és úgy tűnt, hogy tetszem neki. Én pedig egy férfi voltam, aki elragadónak találta őt. Nem látszott rajta, hogy csak a küldetését teljesíti. Én sem voltam pusztán... micsoda? Kido hírszerző apparátusának célpontja? Hazug, aki azt ígérte egy asszonynak, hogy elveszi feleségül?

Terjesen mindegy. Már túlságosan késő volt. Semmi más nem számított a világon. A víz egyre csak csobogott és gőzzel töltötte meg a szobámat. A lány mindössze néhány centiméternyire állt tőlem egy egyszerű alsóruhában. A szövet rátapadt kemény mellbimbójára. A ruha elég rövid volt ahhoz, hogy megcsodálhassam formás, izmos lábát.

A kád háromnegyed részig megtelt. Josiko elzárta a csapokat és a csempén térdepelve rámutatott a gőzölgő vízre.

- Most pedig be kell ülnie a kádba.

Gyakorlónadrág és fehér póló volt rajtam. Vigyorogni kezdtem és gyanakodva méregettem a vizet. - Túlságosan forró.

- Soha nem lehet elég forró! - Kacéran vett szemügyre. - Késő van, Jay Marsh kapitány, és az is lehet, hogy megártott önnek a sok szaké. Segítsek önnek levetkőzni?

- Ó, nem szükséges - mondtam, és továbbra is bárgyún vigyorogtam rá. Alig tudtam uralkodni magamon. Éreztem, ha abban a pillanatban hozzám érne, egyáltalán nem jutnék el a kádig. - Fontos ez a fürdő?

- Hát persze! - mondta nevetve és újra eltakarta a száját. Ön nagyon mulatságos ember, Marsh kapitány.

- Inkább hívjon Jaynek.

Láthatóan elpirult. Kissé lehajtotta a fejét térdelés közben. Ajánlatomat bókolásnak vette. - Köszönöm önnek. Ahogy kívánja. Megtiszteltetés, ha Jaynek hívhatom.

- És én hívhatnám magát Josikónak?

- Természetesen. - Néhányszor kimondta a nevemet, mintha ízlelgetné. - Jay. Mit jelent?

- Azt jelenti „szép asszonyok szeretője".

Kuncogni kezdett. Gyorsan levetettem a ruháimat. Meglepetésemre elfordította tekintetét, amint meztelenül és felajzva odaléptem hozzá. Ragaszkodott ahhoz, hogy beleüljek a kádba. Egyik lábammal meg is kíséreltem, de azonnal vissza is kaptam. Rettenetesen forró volt a víz.

- Áááá! Ezt nem lehet kibírni!

Még mindig nem fordult felém, amint mosolyogva megdorgált. - Soha nem lehet elég forró.

Azután hirtelen felállt, egyetlen mozdulattal lecsúsztatta magáról az alsóruhát, felakasztotta a kimonó mellé, az ajtóra. Alig félméternyire lehetett tőlem, de még mindig nem nézett rám. Nem pihentethettem meg szemem karcsú testén, meglepően telt keblén, szeméremszőrzetének kis háromszögén, mert elfordult.

Habozás nélkül belevetette magát a forró vízbe. Egy darab szappant vett a kezébe. Hátrahajtotta a fejét, és először a nyakát, a vállát, a karját, végül a mellét kezdte szappanozni. Elfordított tekintettel ismét odaszólt nekem.

- Jöjjön már, Jay. Még a végén kihűl a víz. Mögéléptem és azon voltam, hogy letérdelek, amikor váratlanul forró vizet fröcskölt rám. Úgy nevetett, mint egy kislány, miközben én üvöltöztem, ő pedig folytatta a fröcskölést. Végül nem maradt más választásom, belemerültem a kád vizébe. Azonnal átöleltem, végigfuttattam kezem a derekán és a mellén,

magamhoz húztam az állat és csókolni kezdtem az arcát, majd a száját. Hosszan visszacsókolt.

Végül elhúzódott tőlem, egy pillanatig a szemembe nézett, azután lehajtotta a fejét, mintha mindez túl személyessé vált volna. - Neked van a legpuhább ajkad, amit valaha is csókoltam - mondta immár tegeződve. Hangja mély és nyugodt volt, mintha nagy meglepetés érte volna. Egyszer csak lefejtette kezem a melléről. - De elém kell ülnöd.

- Tessék?

- Gyere elő a hátam mögül, és ülj elém.

Végül is ő került mögém a szűk kis kádban, és szappanozni kezdte a hátamat. Úgy tizenöt percig ülhettünk így. Lassanként megmosta a hajam és a testem minden részét. Azután leeresztette a vizet és újra megtöltötte a kádat. Tiszta vízzel leöblítettük magunkat. Gyakorlott mozdulatokkal masszírozni kezdte a testemet. Hosszú ujjainak ereje szinte a csontvelőmig hatolt. Minden izmomban feloldotta a feszültséget a nyakamtól a lábamig. Gyengének és könnyűnek éreztem magam. Elzsibbasztott a forróság, az eltompultság nirvánájában lebegtem.

Nem tudom, mennyi ideig szeretkeztünk. Csak annyira emlékszem, olyan volt, mint egy véget nem érő Csajkovszkij szimfónia. Végig ő irányított. Simogatott, csókolt, mosolygott, vezette a kezem, majd végül halkan nyögdécselt gyönyörűségében. Azért jött hozzám, hogy végrehajtsa feladatát, de amikor ismét ott állt előttem kimonóba öltözve, és odahajolt egy gyengéd búcsúcsókra, valami láthatóan megváltozott benne. A testi együttlét örömeit talán színlelni is lehet, de a gyengédséget soha.

- Köszönök mindent, Jay. Remélem, még láthatjuk egymást.

Miután megcsókolt, államig húzta a takarót, aztán hangtalanul kiosont a szobából. Félálomban még hallottam getájának koppanásait a lépcsőn. Biztos visszament Kidóhoz. Azt is tudtam, hogy valami történt velem.

Valamiféle új, ismeretlen erő kerített hatalmába.

TIZENHARMADIK FEJEZET

- Lám, lám - mondta Sam Genius ezredes, amikor beléptem túlzsúfolt irodájába. - A mester-hírszerző érkezik hozzánk.

- Mondtam már magának, ezredes, nem vagyok kém.

- Sokat mosolyog, kényelmesen él, világosan nem azonosítható feladatoknak tesz eleget. Ezek alapján akár kém is lehetne.

A Géniusszal dolgozó őrnagyok felpillantottak munkájukból egy pillanatra, aztán úgy döntöttek, hogy nem foglalkoznak velem többet.

Lehuppantam egy székre, Genius íróasztala elé. - Tudja, hogy kell kimenteni egy fuldokló ügyvédet, ezredes?

- Nem - válaszolta vigyorogva. - Hogy?

- Sehogy.

- Teljesen nyilvánvaló kísérlet a figyelemelterelésre - morogta. - Ha maga nem kém, beosztott kapitány létére hogyan tudta elérni, hogy a császár elzarándokoljon MacArthurhoz?

A történet gyorsan elterjedt a Tábornok vezérkarában, és meglehetősen nagy hírnevet szereztem vele. A Kidóval elköltött vacsorát követő reggelen beszámoltam Whitney tábornoknak a lordpecsétőr javaslatáról, mely szerint a Tábornoknak találkoznia kellene a császárral. Whitney egy órán belül jelezte, hogy MacArthurt érdekli a dolog. Én pedig „nem hivatalosan" felhívtam Kidót. Késő délután Higasikuni miniszterelnök és Sigeru Josida úr, az utóbbi éppen azelőtt váltotta fel az idős és féllábú Sigemicut a külügyminiszteri poszton, hivatalosan is jelezték kívánságukat, közvetlenül MacArthurnak. Így a császárt aznap, szeptember 27-én várták a legfőbb parancsnok nagykövetségbeli rezidenciájára.

MacArthur lázban égett. Kelet-Ázsia történetében még nem volt példa hasonló esetre. A tisztesség úgy kívánta, hogy mindenki, akinek csak dolga akadt a császárral, járuljon a trónjához. Most pedig rizspálinkával fűtött diplomáciai munkám eredményeképpen az uralkodó készült megtenni az első lépést.

- Mondtam már magának, ezredes, én csak udvari bolondként majomkodom. De tekinthet kilencvenkilós postagalambnak is.

- A kém jobban hangzik - ugratott a kopaszodó ezredes. - Egyébként van valamim a maga számára. - Egy nagy, barna borítékot dobott az ölembe. - Ezt nézze át. Nekem felkavarta

a gyomromat. Először azt se tudtam, hogy köpjek-e vagy nyeljek.

A két csendes asszisztense ismét felemelte a fejét. Éberen figyeltek, amint kinyitottam a borítékot. Genius nyíltan beszélt, meg sem próbálta elrejteni szarkazmusát. - Hadd segítsek egy kicsit, maga udvari majom. Mialatt maga és a nagy lordpecsétőr a jakitorit tömték magukba, és a császár egészségére koccintgattak, a főnöke jóváhagyott egy direktívát, melynek célja egy katonai bizottság létrehozása a Fülöp-szigeteken elkövetett háborús bűnök kivizsgálására. Ez azt jelenti, hogy Yamashita tábornok ügyét kivonja a Tokióban tárgyalásra kerülő esetek közül.

- Ő megmondta, hogy Yamashitát a Fülöp-szigeteken akarja bíróság elé állítani - mormogtam a vastag aktát lapozgatva.

- Igen ám, csakhogy odaát a tárgyalást nem bíróság fogja vezetni - mondta. - Mi itt egy gondosan felépített nemzetközi bíróságot állítunk fel a háborús bűnösökkel szembeni eljárás lefolytatására. Történelmi eseményről beszélek. Még legalább hat hónapunkba kerül, mire mindennel készen leszünk. Tizenegy nemzet kiváló polgári bírái állnak majd az élére. - A vállamra csapott, mint aki teljes odafigyelést vár el tőlem. - A „bíró" a döntő szó, kapitány. Tudja, aki elvégzi a jogi egyetemet és egész életét, tudását annak szenteli, hogy bíróságokat irányítson.

- Értem a fogalmat - mondtam szárazon. - Lehet, hogy meg fog lepődni, ezredes, de még Arkansasban is vannak ilyen emberek.

- Persze, hogy vannak - folytatta vigyorogva. - De a Fülöp-szigeteken nincsenek! Legalábbis olyanok, akik Yamashita tábornok ügyének megoldására alkalmasak! MacArthur létrehozott egy szervezetet, melynek a Fülöp-szigeteki Háborús Bűnöket Vizsgáló Bizottság nevet adta. Figyelje meg a szavak jelentését: a „bizottság" nem jogi terminus.

- De a „bűn" valamiképpen emlékeztet a jogra - feleltem, és elfojtottam egy gúnyos mosolyt. - A törvény veszélyeztetéséről lenne szó? Nem állíthat valakit háborús bűnökkel bíróság elé, ha egyszer nincs is bíróság. - Haboztam egy pillanatig. - Úgy értem, én nem vagyok jogász, de nekem ez az egész... törvénytelennek tűnik.

- Várja csak ki a végét - ment tovább Genius. - MacArthur összehoz egy rakás tábornokot, ráveszi őket, hogy minden teketória nélkül akasztassák fel a disznó Yamashitát.

- Nem mintha nem lenne annyi bizonyítéka ahhoz, hogy felakasszák - mondtam és emlékezetembe idéztem a manilai vérontást.

- Valóban? Ha megvannak az elégséges bizonyítékai, akkor mi szükség van erre?

Genius belelapozott az iratcsomóba, melyet korábban az ölembe pottyantott, aztán rámutatott egy oldalra, amely MacArthurnak a bizottság létrehozására vonatkozó utasítását tartalmazta. Egy pillanatra asszisztenseire meredt. - Néhány jogász - biztosíthatom, hogy nem mi - rátalált egy 1942-ből származó elnöki proklamációra. Itt van. - Kihúzta a többi irat közül, és felolvasta nekem. - „Azok a háborús ellenfelek, akik háború idején lépnek az Egyesült Államok területére, birtokaira, és akik veszélyeztetik a háborúra vonatkozó törvényeket, a háborús törvénykezés és a katonai bíróságok hatáskörébe tartoznak."

- Igen, de a háborúnak már vége - vetettem közbe.

- Ó, hát észrevette? Úgy is, hogy Mr. Kido... finomságait ízlelgette? - Genius jelentőségteljesen mosolygott rám, mintha bűntudatot fedezett volna fel az arcomon. - De nézzük meg, hogyan értelmezhető. Yamashita, mint „háborús ellenfél" „belépett" a Fülöp-szigetekre - az Egyesült Államok birtokára -, és ezt „háború idején" tette. S minthogy hivatalosan még nem írták alá a békeegyezményt, technikailag még mindig háború van. Ilyen olvasat szerint a proklamáció a mai napig hatályos.

- Ó, igen, ezredes! Ez okos húzás. Most már lehet némi fogalma arról, hogy miért utálják az ügyvédeket.

Morogni kezdett. - Ez még csak az okos húzások kezdete. Egy napon emlékeztessen arra, hogy elmeséljem magának azt a történetet, amelyben a folyamodó fél döntően bebizonyította, hogy egy ló madár volt, legalábbis kereskedelmi értelemben.

- Egy okkal több, ezredes.

- Oké, oké. - Genius tovább lapozott. - Ide figyeljen. MacArthur saját magát nevezte ki az egyetlen hatóságnak, mely összehívhatja a bizottságot. Ez azt jelenti, egyedül csak ő vizsgálhatja felül az ítéletet is, ő határozhatja meg a

bizonyítási eljárást, a bizonyítékok bemutatását, és ő dönti el, mi az elégséges bizonyíték. Más szavakkal: az elejétől a végéig ő irányítja az eseményeket.

Újabb lapot vett elő. - Szintén önmagát jelölte ki a bizottság ténymegállapításainak áttekintésére. Ez pedig annyit jelent, hogy kizárólag az ő megítélése - értelmezze jogaként, udvari majom - alapján változtatható módosítható, enyhíthető, mérsékelhető a meghozott ítélet. Értette az utolsó részt? Tulajdonképpen módosíthatja az ítéletet, ha nem tetszik neki! Itt is övé az utolsó szó. Első parancsa utasította Styer altábornagyot, hogy a bizottságnak terjessze elő a Yamashita elleni vádat. - Genius szünetet tartott. - Az az igazság, hogy két nappal ezelőtt már meg is történt.

- Nem szereti Yamashita tábornokot - motyogtam erőtlenül.

- Úgy értem, személyes okokból.

- Úgy is mondhatjuk, hogy ebben a tekintetben kóros eset. - Genius rápillantott asszisztenseire. Összemosolyogtak, azután az ezredes visszafordult hozzám. Arcán ugyanazt a kihívást láttam, melyet MacArthurnál tett első látogatása végén figyeltem meg rajta. - De van egy tágabban értelmezhető teóriám is erre az egész ügyre.

Elgondolkoztam egy másodpercre. - A császár - böktem ki végül.

- Jó helyen jár, de ne ugorjunk olyan nagyot - felelte Genius.

- A főnöke gyűlöli Yamashitát. Rögeszmés a Manilában elkövetett erőszakkal kapcsolatban. De megmondom magának, mi az, amit igazán nem akar: még a gondolatát is elveti annak, hogy a nankingi mészárlás körülményeit tisztázzák. Azt kivételesen visszataszítónak találja. Szinte hányingere van tőle. Miért? Először is azért, mert úgy gondolja, hogy nem az ő problémája, hiszen azelőtt történt, hogy beléptünk a háborúba. Másodszor, úgy tekint rá, mint két ázsiai kultúra összecsapására.

- A csirke és a majom esete - szóltam közbe készségesen.

- Úgy van - folytatta. - Magának biztos rokonszenves ez a majom dolog. Harmadszor, a vérnyomok a Császári Palotába vezetnek.

- Ezt a részét gyűlöli a leginkább - mondtam.

- Hát igen. Gyűlöli. És a negyedik - mindjárt befejezem -, a sajtó és a szövetségesek kikezdik, ha nem teszünk valamit a háborús bűnösökkel, ha nem állítjuk fel a nemzetközi

bíróságot itt Tokióban a következő év tavaszáig. Mit tesz ő erre? - Genius az ölemben heverő aktára mutatott. - Odavet nekik egy kis nyers húst. És az ő meglátása szerint frappánsan intézi el az ügyet.

Újra átlapoztam az aktát anélkül, hogy beleolvastam volna, azután élesen néztem az ezredesre. - Miért mondja ezt nekem?

- Mert úgy tűnik, MacArthur hallgat magára. Ha nem, akkor nem csinált volna kémet magából. Talán elmondhatná neki, hogy rajta tartom a szemem.

- Nem ő hallgat énrám, hanem én szállítottam bizonyos információkat neki. És ez nagy különbség, ezredes. Különben sem lenne semmi értelme. Gondolja, hogy fél magától?

Genius némán nézett rám egy darabig, aztán egyetértőén bólintott. - Igaza van. Én csak egy küldönc vagyok. Akkor hát mitől fél MacArthur, kapitány?

Elgondolkodtam. Mitől félhetne Douglas MacArthur? - Nem hiszem, hogy bármitől is félne.

- A császártól - mondta határozottan.

- Nem - tiltakoztam. - Nem hinném. Úgy értem, inkább szüksége van a császárra. Szeretné, ha barátok lehetnének. De nem fél tőle. - Még egyszer átgondoltam. - Talán a hibázás lehetőségétől fél.

- Én még mindig azt mondom, hogy a császártól - szögezte le Genius. - Egyébként egy óra múlva találkoznak.

Ránéztem az órámra. - Valóban. Nekem is indulnom kell.

*

Mint minden reggel, MacArthur ma is dolgozni indult 1941-es, fényesre suvickolt fekete Cadillacjén. melyet nemrég küldött neki Manilából egy gazdag barátja. Reggeli rituáléját már jól ismerték Tokió belvárosában. Két fehér sapkás katonai rendész motorkerékpáron haladt a Tábornok limuzinja előtt. Amint az autó elérte a Renanzaka domb alját, a japán rendőrök azonnal lezárták a forgalmat, hogy megrövidítsék számára a Dai Icsi-épületbe vezető utat. A Tábornok rendszerint délben is megtette ugyanezt az utat visszafelé, hogy otthon fogyaszthassa el ebédjét. Kora délután ismét

visszatért irodájába, késő estig dolgozott. De ezen a napon mindössze két órát töltött a Dai Icsi-épületben.

Én és a vezérkar több más tagja a nagykövetség kocsifelhajtóján vártunk visszaérkezésére. A Cadillac megállt, MacArthur kiszállt és bevágta a jobb hátsó ajtót. Szinte vibrált a feszültségtől, de mint mindig, szálfaegyenes tartással lépkedett felénk. Épphogy csak vetett ránk egy futó pillantást, s máris megcélozta a bejárati ajtót.

Szalutáltunk neki, amint elhaladt előttünk. - Mindössze fél óránk van, Jay - szólt váratlanul, és viszonozta a tisztelgést. - Egy kép is készül majd rólunk a beszélgetés végén. Maga velem jön. Mindenki mást tartson távol a találkozótól.

Közlése meglepett. - Úgy érti, menjek be önnel, Tábornok?

- Mashbir ezredes berekedt, így maga az egyetlen tolmács a mai napon.

Szokás szerint kikeményített khaki egyenruhát viselt, amelyről eltávolított minden kitüntetést. Hirtelen megrémültem, mert magam is zöld zubbonyban voltam, annyi idő pedig nem maradt, hogy visszamenjek a szállodába átöltözni.

Utánaszóltam: - Tábornok, elnézést! És mi lesz az egyenruhával, uram?

- Az van magán, nem?

- De ön nem öltözik át, uram?

- Miért kérdi, Jay? Segíteni akar?

Meghökkentem és összezavarodtam, míg a többi tiszt jót nevetett rajtam. - Szóval marad a khaki egyenruha.

- Marad - vetette oda foghegyről és derűsen felbaktatott a lépcsőn.

Court Whitney tábornok hangosan nevetni kezdett, miután a legfőbb parancsnok eltűnt az épület belsejében. - Milyen isten háta mögötti pocsolyából mászott ki maga, Jay?

- Hiszen máskor naponta háromszor is egyenruhát vált - tiltakoztam. - És amennyire tudom, ma hófehér uniformisban kellene megjelennie.

- Figyeljen rám - mondta Whitney tábornok. - Megvan az oka rá, hogy khaki egyenruhát viseljen.

Bólintottam. Egyszerre megértettem MacArthur döntésének ravasz logikáját. Ő jól tudta, mit vár el a találkozótól és a végére tervezett fényképezéstől. Éreztem, hogy a legfőbb parancsnok is úgy kezdi majd a császárral

folyatott beszélgetést, mint én Kidóval, amikor az étteremben agyba-főbe dicsértük egymást. És azt is tudtam, hogy MacArthur egész Japánban meg fogja jelentetni a közösen készült fényképet. Öltözéke azt sugallja majd, hogy a Tábornok egyszerű és szerény ember. Katonai díszeinek mellőzése világossá teszi, hogy jelen hatalma nem katona mivoltából, hanem bölcsességéből és intellektusából ered.

Amint erre gondoltam, eszembe jutott, hogyan gúnyolta ki Divina Clara nagyanyja MacArthur rikító öltözékét. Amikor tábornagyként szolgált a Fülöp-szigeteken, gyakran vett fel fekete nadrágot, s hófehér kabátját teleaggatta érdemrendekkel, mellén bársonyszalagot vetett át rézsútosan, sapkájára aranyzsinórt varratott. Akkor, a háborútól rettegő filippínók megcsodálták a hivalkodó harcost és katonát. Most pedig a mindenható Tábornok egyszerű khaki egyenruhában áll majd a császár és a világ elé.

Whitney szemébe néztem. - Egyedül leszek vele odabent, uram?

- Hallotta. Nem akar tanúkat. Mindkét félnek külön tolmácsa lesz. Erről van szó.

Hirtelen nevethetnékem támadt. - A lordpecsétőr szívrohamot fog kapni, ha megtudja!

- Kitűnő - gúnyolódott Genius valahol Whitney háta mögött. - Akkor már nem kell őt bíróság elé állítanunk.

- A főnök azt akarja, hogy az egész találkozó magántermészetű legyen - hangsúlyozta Whitney, és figyelmeztetően nézett rám. - Minél több ember tolongana a szobában, annál nagyobb nyomás nehezedne a császárra. És minél nagyobb a feszültség, annál nagyobb a lehetősége egy diplomáciai baklövésnek. - Vállat vont. - Egyébként pedig a találkozó önmagában üzenetértékű.

- A találkozás a lényeg - mondta vigyorogva Genius. - Igaza van, Whitney tábornok! Fontolgatta már, hogy átnyergel a politikára?

Whitney halványan elmosolyodott, nem akart alulmaradni. - Mit gondol, mivel foglalkoztam az elmúlt három évben?

Genius tettetett zavarral dörzsölgette vörös krumpliorrát. - Én azt hittem, hogy háborúzott.

Egy perccel múlt tíz óra. Egy fiatal őrmester rohant ki a követség épületéből, és Whitney tábornokot szólította. - Tábornok, most telefonáltak át a főparancsnokságról. A

császár gépkocsikísérete áthajtott a Szakura-hídon! A konvoj megindult a követség épülete felé!

Folyamatos sípolás törte meg az utcák csendjét. A japán rendőrség leállította a forgalmat. Már hallottuk a felfelé kapaszkodó autók prüszkölését. Kisvártatva nyikorogva kinyílt a vaskapu és begördültek a szilvakék Daimlerek.

Az első világháborús német autógyártás remekei bepöfögtek az udvarra. Meglepetésünkre a császár az első kocsiban foglalt helyet. Négy további autó állt fel a császáré mögé és egyszerre állították le motorjaikat. Szempillantás múlva hajbókoló szolgálók és testőrök nyüzsögtek a császár limuzinja körül. A kocsi ajtaját először Hirohitónak, majd Kidónak nyitották ki. A császár szolgái mélyen meghajoltak és végig az udvar porát bámulták, míg a császár kiszállt az autóból és végighaladt közöttük.

A császár hosszú másodpercekig állt mélyen meghajló alattvalói sorfala között, és úgy tűnt, mintha nem tudná eldönteni, mit tegyen. Ugyanakkor én mégis úgy láttam, hogy szándékosan vette fel ezt a magatartást, melyet Japánban rendszerint az ellenfél szimpátiájának elnyerésére alkalmaznak. Parlamenti felszólalásához egyszerű, de remekbe szabott, tengerészkék öltönyt vett fel, most pedig egy háború előtti utcai ruha volt rajta, mely valamelyik szolgálójához jobban illett volna. Selyemkalapot, kopottas frakkot és réginek tűnő csíkos nadrágot viselt.

Kido és a tolmács csatlakozott hozzá. A lordpecsétőr a fülébe súgott valamit, megfogta a könyökét, és a követség épületére mutatott. Végre a császár bólintott, és elindult a bejárat felé. Úgy láttam, hogy reszket. A lépcső tövében Bonnie Fellers dandártábornok, MacArthur egyik vezérkari tisztje várta. Fellers megrökönyödött, amikor Hirohito nyugati stílusú kézfogással üdvözölte.

A kézfogás megtörte a jeget. A vezérkar tagjai megindultak a császár és kísérői felé. Kevesen ismerték egymás rendfokozatát és nem is értették, mit mond a másik, de mindenki megérezte, hogy történelmi jelentőségű esemény zajlik a követség udvarán. Odasiettem a császár mellett álldogáló lordpecsétőrhöz. Kido elégedetten mosolygott, mint egy apa, akinek egyetlen csemetéje tesz éppen érettségi vizsgát. Kurtán meghajtotta magát.

- Marsh kapitány! Jó reggelt!

- Lordpecsétőr úr, beszélnem kell önnel. Rendkívül sajnálom, de a találkozót zárt ajtók mögött tartják, és csak...

- Tudom - szakított félbe Kido egy legyintéssel. - Ez a császár kívánsága volt. Józan elhatározás. Tegnap órákon át vitattuk ezt a kérdést.

Válasza meglepett. Nekem azt mondták, a császár soha nem érvel közvetlenül a politikai irányvonal kijelölése közben, csak az eszmecserék végén vesz részt, hogy uralkodói döntést hozzon. Azt hittem, ragaszkodik majd a lordpecsétőr jelenlétéhez.

- Nem kívánna csatlakozni a császárhoz?

- Jól begyakorolt mindent - mondta Kido, aztán hirtelen gyanakvóvá vált. - Lesznek meglepetések?

- Csak én veszek részt a beszélgetésen - feleltem.

- Nagyszerű! - A lordpecsétőr sugárzott az örömtől. Szinte láttam rajta, hogy még egyszer gratulál magának azért, mert nem tévedett a legfőbb parancsnokhoz fűződő szoros munkakapcsolatomat illetően.

A császár lassan megindult fölfelé a lépcsőn. Kido elkapta a könyökömet menet közben és suttogva folytatta. - Úgy döntöttünk, ez a találkozó olyan nagy horderejű önmagában is, hogy ma szükségtelen politikai irányelveket megvitatni. Sokan tudósítanak majd az eseményről, és valószínűleg pontatlanul idéznék a beszélgetés részleteit. Túl nagy kockázatot vállalnánk vele. Jobb, ha a két vezér kettesben találkozik.

A két vezér. Volt valami idegesítő abban, ahogy Kido egy kalap alá vette Hirohitót és MacArthurt.

Tudtam, hogy már szükség lehet rám a tolmácsolásnál, ezért a menet élére indultam. Kido még egyszer halkan utánam szólt. - Kapitány, élvezi Josiko társaságát? - kérdezte ravasz képpel, és cinkos mosolyra húzódott a szája.

Kérdése felizgatott és összezavart. Bűntudatot és haragot éreztem. Válasz nélkül hagytam, inkább eliramodtam előre.

A császár a lépcsősor tetejére ért. Kísérője mellé álltam, és bemutatkoztam a tolmácsnak, aki korombeli, alacsony bikanyakú fiatalember volt. Ő mosolyogva villantotta rám kiálló fogait. Elmondta, hogy a Kaliforniai Egyetemen tanult Los Angelesben.

- Maga a Dél-Kaliforniai Egyetem futballcsapatában játszott. - Nem kérdezte, hanem állította. - Az örökös rivális

csapatban! Volt egy niszei barátnője. Vakmerő elhatározás volt akkoriban! Sokat beszéltünk róla. Maga nagyon híres volt a japán egyetemisták körében!

- Ez meglep, mert én egyet sem ismertem közülük - válaszoltam.

- Talán mi túlságosan visszahúzódóén éltünk - mondta, és újra elmosolyodott.

Viszonoztam a mosolyát, és elbizonytalanodtam, mert eszembe jutott Kido oszakai kiejtésemre tett megjegyzése. Talán valóban vezettek rólam egy aktát.

A két delegáció kisebb csoportokba verődve társalgott a követség halljában. Egyszer csak Whitney tábornok oldalba bökött, és a fogadóhelyiség ajtajára mutatott.

- A legfőbb parancsnok - jelentette be jól hallhatóan, és tudtam, hogy szavait a császár fülének szánja.

Mindenki egycsapásra elhallgatott. Végszóra MacArthur jelent meg az ajtónyílásban. Egy pillanatra mozdulatlanná dermedt, hogy nemes felsőbbrendűséggel tekinthesse át a gyülekezetet. Ahogy megmondta, továbbra is khaki egyenruha volt rajta. A császár meghökkentnek látszott. Megadóan bámulta MacArthurt, aztán lassan elindult felé. Váratlanul megtorpant, zavartan visszacsoszogott Kidóhoz és a kezébe nyomta a selyemkalapját. Néhány másodperc múlva némán állt meg a Tábornok előtt.

MacArthur számára elérkezett a szüret ideje. A legfőbb parancsnok előkelően mosolyogva élvezte ki a pillanatot. Kevés amerikai értette volna meg, de én pontosan tudtam, mire gondol, mert ezzel a találkozóval három történelmi pillanatot teremtett egyszerre. Először is, a császár maga kérte a látogatást. Hirohito maga járult MacArthur trónjához, és most ő tette meg az első lépést a legfőbb parancsnok üdvözlésére.

- Felség! - szólalt meg MacArthur legmelegebb baritonján. Örömteli diadal csendült ki a hangjából, mégis sugárzott belőle a mély és komoly tisztelet, amint kezet nyújtott, és jelezte a császárnak, hogy vonuljanak át a fogadószobába. Észrevettem, hogy a császár azonnal megkönnyebbült.

Hirohito tolmácsa és én követtük a két vezetőt a tágas terembe. A mennyezetet félig a falba süllyesztett magas oszlopok tartották. A hűvös és nyirkos helyiségre vészjósló csend telepedett. Felettünk hatalmas kristálycsillár

sziporkázott. A falak mentén néhány cserepes növény sorakozott; engem a bambuszra emlékeztettek, de nem figyelhettem meg őket alaposan.

MacArthur cipőjének sarka hangosan kopogott a parkettán, amint a császárt a terem közepén elhelyezett kanapéhoz vezette. Hallottam a zár kattanását, amikor a személyzet becsukta mögöttünk az ajtót. A Tábornok hellyel kínálta Hirohitót, majd maga is leült az egyik sarokban. A császár a dívány másik végén foglalt helyet. A japán tolmács és én főnökeink mögé ültünk le, egy-egy faragott székre.

A legfőbb parancsnok amerikai cigarettával kínálta a császárt, majd az öngyújtóért nyúlt. Hirohito ujjai remegni látszottak, amikor ajkához emelte a cigarettát. Próbaképpen beleszívott, de úgy tűnt, nem dohányzik rendszeresen. Mereven ült a kanapén, időnként beleszívott a cigarettába és várakozóan nézett MacArthurra, aki kényelmesen hátradőlt, és szinte apásán mosolyogva viszonozta az uralkodó tekintetét. Később hozták tudomásomra, hogy pontosan harmincnyolc percig társalogtak, míg én és a császár fiatal tolmácsa fordítottunk számukra.

- 1905-ben abban a szerencsében volt részem, hogy találkozhattam tiszteletreméltó nagyatyjával - kezdte MacArthur. - Közvetlenül az orosz-japán háború után történt, amikor tartalékos szárnysegédként elkísérhettem apámat távol-keleti útjára. Lenyűgöző ember volt a nagy Meidzsi-császár. Sajnálom, hogy akkor nem találkozhattam önnel, de az nagyon régen volt. Akkor még kisfiú lehetett.

- Igen - mondta a császár és elismerő mosollyal nyugtázta mélyen tisztel nagyapja említését. - Valóban sok idő telt el azóta, de már akkor is ismertük a MacArthur család nagyszerű harcosait.

És én tudtam, hogy elkezdődött a halandzsázás.

- Köszönöm - felelte MacArthur, és maga sem palástolta a Hirohito bókja okozta örömét. - Apám valóban kiváló harcos és nagyszerű ember volt. Felséged engedelmével megemlítem, hogy nemzetünk történetében mi vagyunk az egyedüliek - apa és fia -, akiket kitüntettek a Becsületrenddel. Sokat tanulhattam tőle! De nem hallgathatjuk el az ön uralkodócsaládjának ősrégi felelősségét se.

- Nagyon kedves öntől - folytatta a császár. Viselkedésén jól láttam, mennyire felszabadítja a társalgás. - De az igazán

nagy felelősség az, amikor a világ nemzeteinek képviselőjeként Japánba utazott, hogy népünkkel vállvetve alapozza meg az új életet és a jobb jövőt.

- Nagy felelősség, de az adott körülményeket tekintve nem is olyan nyomasztó feladat - válaszolta MacArthur a maga merev stílusában. - Mindig azt hangsúlyozom, milyen erős a japán nemzet. Felséged alattvalóinak együttműködési készsége szívderítő. E feladatok vállalása folytán az egyik legkellemesebb meglepetésem az volt, hogy a japán emberek milyen csodálatos és lelkesítő hozzáállással kezdték el országuk újjáépítését.

- Ó, dehogy - tiltakozott a császár, de ismét jólesett neki a dicséret. - Népünk büszke arra, hogy együttműködhet a megszálló erőkkel. Az eltelt hónapokat tekintve legjobb példa erre az ön katonáinak barátságos magatartása.

- Nos, igen - mondta a Tábornok. Váratlanul féltékenység villant meg a szemében. Paranoiás félelme az alulmaradástól folyton ott munkálkodott ragyogó elméje egyik zugában. - Ellenfeleink jóslatai ellenére egész jól boldogulunk egymással, nem így látja?

Drámába illő arckifejezést öltött, amikor megosztotta aggodalmait a császárral abból a célból, hogy kettejük kapcsolatát szorosabbra fűzze. - Tudnia kell, milyen nagy hatással volt rám alattvalóinak együttműködési hajlandósága. Ezért döntöttem úgy, hogy lecsökkentem a megszálló erők létszámát. Értesítettem országom külügyminisztériumát, hogy az ötszázezer helyett csak kétszázezer főre van szükségem. Arra gondoltam, hogy örömmel fogadják majd ezt az együttműködési elgondolást. De nem! Keményen bírálnak az amerikai sajtóban, és maga a külügyminiszter-helyettes, Dean Acheson is elítélte javaslatomat!

Hirohito együttérzése és megértése jeléül bólogatott. - Á, szó deszuka?

MacArthur ravaszul pislantott az uralkodóra. - Tudja, felség, gyakran puhánysággal vádolnak.

- Valóban? - kérdezett vissza a császár és felsóhajtott.

- Egész népem nevében beszélek, amikor azt mondom, szerencsések vagyunk, hogy önt küldték hozzánk. Számítunk bölcsességére és megértésére, hiszen annyi nyitott kérdés van még.

Hosszú ideig dobálták egymásnak a labdát.

Végül MacArthur ismét a háborúra fordította a szót. - Felség, hallottam, milyen kiemelkedő és meghatározó szerepet játszott a háború befejezésében. Örömmel tölt el a megoldásért folytatott igyekezete.

A császár komorrá vált. Testhelyzetet váltott, mintha össze akarná szedni az erejét. Keze ökölbe szorult az ölében. A halandzsázásnak hirtelen vége szakadt. Nyílt konfrontáció nélkül nem lehetett beszélni a háborúról.

- Sokan részt vállaltak a háború befejezésének kidolgozásában - mondta Hirohito szerényen. Hangjában feszültség bujkált, mégis határozottan csengett. - És őszintén meg kell mondanom önnek, nem leltem örömömet a nyugati hatalmakkal folytatott háborúban. Azt hittem, megszakad a szívem, amikor jóváhagytam az angol királyi család elleni hadüzenetet. Roppant kedvesek voltak hozzám, amikor koronázott hercegként látogatást tettem náluk húsz évvel ezelőtt.

MacArthur hallgatott egy ideig. Arra gondolt, hogyan hozhatná szóba a felelősségre vonhatóság kérdését anélkül, hogy megszégyenítené a császárt. Nyugodtan állíthatom, szinte rábeszélte Hirohitót arra, hogy másokat hibáztasson a háború alakulásáért, főleg Todzsót, a volt miniszterelnököt.

- Sokszor még egy uralkodó számára is nehéz, hogy ellenálljon a rossz tanácsoknak.

Meglepetésére a császár elutasítóan ingatta a fejét. - Nem volt világos számomra, hogy elhibázott a kijelölt utunk. - Hirohito felemelt állal egyenesen MacArthur szemébe nézett. -Őszintén meg kell mondanom önnek, MacArthur tábornok, még most sem vagyok biztos abban, hogyan ítélik meg majd a történészek a hadviselésünket.

MacArthur döbbenten hallgatott. Kétéves együttműködésünk alatt most először tapasztaltam nála ilyesmit: nem tudta, mit válaszoljon. A császár elfordította tekintetét, rám nézett egy pillanatra, mintha azt várná el tőlem, hogy ismerjem a Tábornok gondolatait és mondjam ki azokat helyette.

Miután felfogta, hogy nem áll módomban ilyesmit cselekedni, a császár folytatta. Körültekintően fogalmazott, érezni lehetett, hogy szövegét jól begyakorolta. Ez volt az a rész, amelyre Kido felkészítette. Parlamenti felszólalása óta

akkor hallottam őt másodszor is határozottan és nyugodtan beszélni.

- MacArthur tábornok, azért kértem ezt a találkozót, hogy személyemet azon hatalmakra bízzam, melyeket ön képvisel. Vállalom a felelősséget a politikai és a katonai döntésekért, melyeket országom hozott. És minden háborús lépésünkért.

MacArthur továbbra sem mondott semmit. Nem tudtam, milyen erők késztetik hallgatásra. Arcára az a kifejezés ült ki, melyet gyakran láttam rajta, amint a Dai Icsi-épület ablakából a Császári Palotát figyelte. Sóvárgást és tagadhatatlan tiszteletet fejezett ki a tekintete. Mindig is tudtam, hogy rojalista és romantikus. Talán őt is megfélemlítette valami? Nosztalgiával beszélt Hirohito nagyapjával való találkozásáról, ami negyven évvel ezelőtt történt.

A császár halkan folytatta. - Nem félek a haláltól, de nem hozok szégyent őseimre úgy, hogy részt vállalok hűséges tanácsadóim megbüntetésében.

MacArthur végre magához tért, és megfontoltan bólogatni kezdett. - Szeretném, ha tudná, sok tekintetben osztom a nézeteit. Visszataszító számomra azok megbüntetése, akik kormányuk nevében hoztak politikai döntéseket a háború idején. Fel is emeltem szavam ellene, de azt hiszem, megérti, nagy nyomást gyakorolnak rám kívülről.

- Az én kötelességem a trón védelme - folytatta Hirohito kitérően. - A múlt héten Kiotóba küldtem Konoje herceget. Családja több mint kétezer éve szolgálja tanácsadóként Japán császárait. Arra kértem, tegye meg az előkészületeket arra az esetre, ha visszavonulnék. Konoje véleménye szerint úgy találhatnám meg a boldogságot, ha beállnék a Nanni-dzsi Nagy Zen Szentély szerzetesei közé.

- Le akar mondani a trónról? - kérdezte MacArthur elképedve.

- Ott áll az otthonom, az omurai császári villa - közölte, mintha az ügyet már lezártnak tekintené. - Szép és békés hely. A fiam foglalná el a helyemet.

Tucatnyi tanácskozáson vettem már részt, amelyeken Japánnal kapcsolatos terveiket dolgozták ki a tábornokok még akkor, amikor még dúlt a háború Manilában, így tudtam, hogy MacArthur fejében ezernyi kérdés zsong. Ő és Willoughby egész stratégiájukat a császár hatalmára alapozták, mert rajta keresztül kívánták kormányozni az országot. És az ő

személye jelentette volna a biztosítékot arra az esetre, ha bizonyos kérdések megoldhatatlannak bizonyultak volna. És úgy tűnt, a császár összes tervüket felborítja, ha visszavonul tisztessége megtartása és a család uralkodásának folytonossága érdekében.

Tudtam, hogy bejelentése komoly figyelmeztetést takar. Azelőtt ha egy erős sógun semmibe vette a császár óhajait, az uralkodó egyszerűen lemondott egyik gyermeke javára, visszavonult Kiotóba és teljes erejével azon fáradozott, hogy intrikákkal és összeesküvésekkel aláássa a sógun hatalmát. Óriási politikai és katonai hatalmával MacArthurt egy amerikai sógunnak is lehetett tekinteni. Ha a császár lemondana és felhagyna az együttműködéssel, népe biztosítaná hűségéről, ameddig csak él.

Eszembe jutott valami. Lehetséges, hogy MacArthurnak nagyobb szüksége volt a császárra, mint a császárnak őrá?

És lehet, hogy ez eszébe jutott Hirohitónak és a kulcsembereinek is. Így a palotán kívül nyájasnak mutatkozott a világ előtt, úgy öltözött, mint egy koldus, amikor azonban bezárult az ajtó mögötte, odacsoszogott a rulettasztalhoz, feltette mindenét és lassan megforgatta a kereket. Ahogy elnéztem hűvös és rendíthetetlen tekintetét, tudtam, hogy a parlamentben róla alkotott első véleményem helytálló. A bársonykesztyű vasöklöt takart. Csendessége nem félénkségéből, hanem döbbenetes magabiztosságából fakadt.

MacArthur pislogott. Ebben a kérdésben a császár aratott győzelmet. - Arra nem lesz szükség. Önt személy szerint sohasem fogják megvádolni, erre szavamat adom.

A legfőbb parancsnok színpadiasán a levegőbe emelte egyik kezét, arcából áradt a csodálat. - Felség, tisztessége e felelősség vállalásában mélyen megindított. Ön születése óta császár, és az is marad, ezt hivatalomnál fogva szavatolom. Tudom, hogy ön igazi vezető, akinek legfőbb gondja népe boldogulása. Ma nemcsak a császárral találkoztam, hanem egy egyedülállóan kiváló emberrel is!

- Nagyon kedves öntől, hogy ezt mondja - mondta Hirohito és szórakozottan vette tudomásul a dicséretet. Arcán továbbra is kiismerhetetlen álarc feszült. - De amint már mondtam, engem aggaszt azoknak az embereknek a sorsa, akik mindvégig hűségesek voltak hozzám.

- Minden ügyet megfelelő gonddal és tisztelettel fogunk kezelni - biztosította MacArthur. - De remélem, ön is egyetért velem abban, hogy meg kell bűnhődniük azoknak, akik rossz tanácsadókként léptek fel személyes érdekeik érvényesítése céljából.

A császár üres tekintettel meredt a legfőbb parancsnokra. A szeme sem rebbent. - Nem emlékszem egyetlen esetre sem, amikor rossz tanáccsal láttak volna el - válaszolta elővigyázatosan.

Lehet, hogy mégsem rulettet játszanak egymással? A diplomácia e két nagymestere inkább a világ legnagyobb pókercsatáját vívta. Mindketten hatalmas téteket dobtak középre, de egyikük sem tudta biztosan, milyen lapok vannak a másik kezében.

- Ezt a kérdést majd jogi szakértőink megvizsgálják - mondta a Tábornok gyorsan, hogy a hízelgés pillanatát kihasználva kicsikarjon egy kis engedményt. - De azt hiszem, ön mint uralkodó ismeri a legjobban Japán politikai elitjét, így szívesen venném, ha időről időre tájékoztatna meglátásairól, melyek ezt az ügyet érintik, és természetesen meghallgatnám bármi másról alkotott véleményét is.

- Örömömre szolgál, ha segíthetek önnek - mondta a császár, és végre halványan elmosolyodott. - És főtanácsadóm is bármikor a rendelkezésére áll.

- Szeretnék átnyújtani önnek egy biztosítékot - mondta MacArthur. Felállt a kanapéról, bólintott, hogy behívhatom az odakint várakozó fotográfust, majd visszafordult Hirohitóhoz. -Ön Japán császára. Ez sohasem változhat meg. Minden tisztelet, mely egy uralkodót megillet, az öné marad örökre.

A fényképész elkészítette a képet, mely másnap reggel minden japán újságba bekerült. MacArthurt ábrázolta lazán zsebre dugott kézzel, amint az apró, európai ruhát viselő császár fölé tornyosul. Egymás mellett álltak a kanapé előtt. A hátteret a fogadószoba fehér oszlopai és a súlyos drapériák alkották. A fotó azt sugallta, hogy a császár nincs otthon a saját hazájában.

Késő este a legfőbb parancsnok gondosan megfogalmazott táviratot küldött a vezérkari főnökségnek Washingtonba, amelyben röviden beszámolt a találkozóról. Az üzenetet a szokásos öndicséret töltötte meg, de egy ajánlást is tartalmazott. A szöveget akár a császár is írhatta volna.

Minthogy Hirohito magára vállalta a teljes felelősséget, nem maradt nyomós oka annak, hogy bűnvádi eljárást indítsanak a politika azon szereplői ellen, akik felelősek voltak a napiparancsok végrehajtásáért.

A vezérkari főnökség válasza nem sokáig váratott magára. Az üzenet tömör volt és velős. Azt pedig akár Genius ezredes is írhatta volna.

- Haladéktalanul állíttassa bíróság elé a háborús bűnösöket!

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

- Tábornok, az eddig elhangzottakat a következőképpen foglalhatjuk össze.

Sam Genius ezredes az előtte járkáló MacArthurt figyelte egy festőállvány mellől, melyen egy 30x90 centiméteres közönséges papírtömböt helyeztek el. Jobb kezében hosszú mutatópálcát tartott. Elmaradhatatlan őrnagyai egyike az állvány másik oldalán ült, és főnöke utasítására időnként lapozott egyet.

Genius belekezdett az előadásába. Hangja erőteljesen és meggyőzően csengett, mintha csak a bírósággal ismertetné a tényállást. - 1937 nyarán a japán hadsereg lecövekelt Sanghaj stratégiai jelentőségű kikötője előtt. Csang Kaj-sek tízszeres túlerőt indított útnak északról, hogy kísérletet tegyen a japánok előretörésének megállítására Nankingnál, a Jangce torkolatától 280 kilométerre.

MacArthur váratlanul félbeszakította. - Ezredes, Ázsiában tartózkodtam, amikor mindez megtörtént. Nyomatékosan hangsúlyozom, hogy nincs szükségem a háború kései szakaszára vonatkozó történelemleckéjére.

Genius egészen feje búbjáig elvörösödött. Összeszorította a fogait, vett egy mély lélegzetet, majd lassan kifújta a levegőt. Amint ott ültem mellette a legfőbb parancsnok foszladozó ócska bőrdíványán, láttam rajta, előre felkészült az ilyen zavaró körülményekre és eltökélte, hogy nem hagyja magát leállítani.

- Itt nem egyszerűen a háborús hadvezetésről van szó, Tábornok - felelte Genius. - Ezeknek a tetteknek vannak

politikai összetevőik is, amelyeket tisztázni kell. Fontos, hogy a kérdést ebben a kontextusban is lássa. Jogi tanácsadójaként mondom, érdemes odafigyelnie e bemutató minden egyes szavára, uram.

MacArthur lelassította lépteit szokásos fel-alá járkálása közben. Egy pillanatra ránézett Court Whitney tábornokra, aki mellettem ült a díványon, majd rápillantott a kedvenc bőrfoteljában ücsörgő Charles Willoughby tábornokra is. Egyetértésük jeléül mindketten bólintottak. MacArthur tekintete azt árulta el, hogy az ,,A" típusú politikai háborús bűnök kényes területén nem tudja teljes mértékben ellenőrzése alá vonni ezt az Egyesült Államok Haditörvényszékéről kirendelt Sámuel Genius nevű ügyvédet.

És azt sem akarta, hogy a sajtó további támadásokat intézzen ellene a kérdésben tanúsítót gyengesége miatt. Ha a legfőbb parancsnok semmibe venné kőkemény figyelmeztetéseit, vajon a felbőszült Genius ezredes kiöntené-e mérgét az újságokban, esetleg egyenesen a Kongresszusban? A Tábornok azonban túlságosan agyafúrt volt ahhoz, hogy vállalja ezt a kockázatot.

- Kitűnő meglátás, ezredes. Máskülönben a többiek nem láthatnák a képet teljes egészében. Folytathatja.

- Igenis, uram - válaszolta Genius lovaglásán, és egyáltalán nem tévesztette meg a Tábornok színlelt hízelgése. - Örülnék, ha folytathatnám.

Mutatópálcájával ismét rákoppintott a táblára. A papírra rajzolt elnagyolt térkép Sanghaj kikötővárost, Kína központi részét és a Jangce folyó egyik szakaszát ábrázolta. – A japán kormány úgy gondolta, akkor éri el legnagyobb sikereit Kínában, ha erőit a Jangce folyó mentén vonultatja fel, előretörése során súlyos károkat okoz a kínai mezőgazdaságban, végül beveszi a fővárost.

- Japán hadsereget akart mondani - javította ki MacArthur.

- Japán kormányt mondtam, és úgy is gondoltam - hangsúlyozta Genius és állta a Tábornok merev tekintetét. A politikai és a katonai motiváció közötti különbség alapvető volt, az egyetlen kulcs az „A" típusú háborús bűnök megoldásához. - Kegyetlenkedésre és megfélemlítésre alapozott stratégiájukkal rá akarták venni a kínai népet, hogy hagyják magára Csang Kaj-seket, vessenek véget a

„japánellenes vezetésnek", és egy új kormány megalakításával álljanak át az ő oldalukra.

MacArthur ismét Whitneyre és Willoughbyra pillantott, majd bólintott. - Idáig tudtuk követni, ezredes. Folytassa.

- Igenis, uram - válaszolta Genius. - Már folytatom is. - Nem tudott magába fojtani egy csípős megjegyzést, mielőtt visszafordult a táblához. - Szinte teljesen úgy, ahogy ön állította nem is olyan régen: megölik a csirkét a majom megfélemlítése érdekében, bár akkor még nem értettem, miről van szó. Óriási ország, nem igaz, Tábornok? És viszonylag kis hadsereggel indultak a meghódítására.

- Folytassa, ezredes - szakította félbe MacArthur.

- Igenis, uram - mondta Genius. - Egyetértek önnel. Menjünk tovább. - Rákoppintott a táblára, asszisztense pedig lapozott egyet. A következő oldalon számtalan keretbe foglalt név mutatta a japán kormány felépítését.

Genius rámutatott az egyik keretre. - 1937. júniusában Konoje herceget, aki a császár legmagasabb rangú örökös tanácsadója és bizalmasa volt, több, mint tizenöt éven át, kiszemelték miniszterelnöknek. - Újra gúnyolódni kezdett. - Ki szemelte ki? Hirohito.

Egy másik névre bökött. - Augusztus 13-án a császár nagybátyját, Higasikuni herceget kinevezték a Japán Légierők parancsnokává. Ki nevezte ki? Hirohito. Közvetlenül másnap Japán hivatalosan felmondta a korábban aláírt nemzetközi egyezményt, amelyben elkötelezte magát a polgári lakosság megkímélése mellett, és bombázni kezdte Sanghaj civilek lakta zsúfolt negyedeit.

Következő keret. - Augusztus 15-én Ivane Macui nyugállományú tábornokot, akit hosszú idő óta a kínai-japán barátság támogatójaként ismertek, visszahívták és kinevezték a Kína központi részén felvonultatott japán haderők főparancsnokává. Kinek a parancsára?...

MacArthur megpróbálta magába fojtani haragját. Mutatóujját a fontoskodó és ingerült jogászra szegezte, mert ösztönösen megérezte, az mire akar kilyukadni, és egyáltalán nem tetszett neki a dolog. - Nem kinevezték, ezredes, hanem szolgálati parancsot kapott.

- Öreg, tüdőbeteg és nyugdíjas, Tábornok úr - vágott vissza Genius ezredes. - Nyugodtan állíthatjuk, az öreget azért szedték elő, hogy tegye meg a kezdő lépéseket, aztán más

emberekhez és más eszközökhöz fordultak. Nem akarom felmenteni a tábornokot a háborús bűnök elkövetésének felelőssége alól, ön is látja majd a logikát benne.

- Hadd halljam - utasította MacArthur.

- Igenis, uram - felelte az ezredes. - Pontosan ezt próbálom kifejteni. - Mutatópálcájával rácsapott a papírtömbre, mire asszisztense új oldalra lapozott. Beszéd közben Genius a Sanghaj térképét körülölelő keretekre mutogatott. - Augusztus 23-án, mindössze nyolc nappal azután, hogy elfoglalta parancsnoki posztját, és a meglehetősen szűkre szabott idő bármilyen terv kidolgozásához, harmincöt ezer fős friss haderővel Macui partra szállt Sanghajnál, de azon nyomban megtorpant. Az egyik ok az volt, hogy a közelben állomásozó angol, amerikai és francia csapatok óvatos manőverezésre késztették, minthogy nem akart harcolni velük. Nyomósabb okként viszont azt hozhatjuk fel, nem volt eléggé könyörtelen, amikor előrenyomult a civilek lakta területen.

- A „könyörtelen" szó igen szubjektív - szakította félbe MacArthur. - Más okok is közrejátszhattak a sikertelenségében. Amiről maga beszél az pusztán tűzerő és manőverezés kérdése. És a helyes döntésé. Vagy a hibás parancsé. A rossz parancs önmagában viszont nem a kormányzati politikusok hibája.

- Az utolsó pontban tökéletesen igaza van, uram - válaszolta Genius kimerülten. Kezdték idegesíteni a Tábornok folytonos próbálkozásai, melyekkel mellékvágányra akarta terelni őt. - De a hiba roppant módon zavarta a kormányt. Szeptember elején Hirohito elrendelte a Császári Főparancsnokság felállítását a palota falain belül, hogy a kínai hadjárat eseményeit napról napra figyelemmel kísérhessék. Októberben kiadott egy császári leiratot, melyben elmagyarázza népének, Japán hamarosan óriási haderőt szabadít fel, hogy „komoly önvizsgálatra késztesse Kínát, és késlekedés nélkül megteremtse a békét keleten". Ez egy császári leirat, MacArthur tábornok. „Komoly önvizsgálat." Mit jelentenek ezek a szavak? Gondolja csak végig.

MacArthur hallgatásba burkolózott. Genius bólintással jelezte asszisztensének, hogy jöhet a következő oldal. Az újabb térkép a Jangce deltáját ábrázolta Sanghajtól Nankingig. Vastag fekete nyilak jelölték a hadmozdulatokat,

és azok Nanking körül összpontosultak. - November elején a japánok két súlyos támadást indítottak Sanghajtól északra és délre, megkerülték a várost és Nanking felé törtek. Mesterien végrehajtott offenzívak voltak, teljesen meghülyítették a kínai hadsereget, melyet lefoglalt a totojázó Macuival szembeni ellenállás. Elit alakulatok. Sokkoló csapatok, ha úgy tetszik. Abból a fajtából, amelyik odacsap, aztán feléget mindent maga mögött, ha értik, mire gondolok. Útjukat előre megtervezett fosztogatások kísérték. Becslések szerint e hadműveletek következtében tizennyolc millió ember kényszerült arra, hogy elhagyja a lakóhelyét, és közel négyszázezer kínai halt meg Sanghajtól Nankingig.

- Kiknek a becslése szerint? - kérdezte konokul MacArthur.

- A kínaiaké szerint, uram - mondta Genius szárazon. - Azt hiszem, nekik van a legtöbb okuk arra, hogy számvetést készítsenek.

- Ez a rész a Manilában tapasztalt erőszakra emlékeztet - vágott közbe a Tábornok taktikát váltva. - És Manilában fogva tartjuk a felelősségre vonható parancsnokot. Szóval, hol volt Macui tábornok, amikor csapatai elkövették ezeket az aljasságokat?

- Ó, még nem is jutottunk el az aljasságokig, uram. - Genius barna szeme diadalmasan villogott. - De a kérdésre adható válasz is nagyon érdekes. Mint mondtam, Macui tábornok öreg és beteg ember, megtiszteltetésnek vette, hogy visszahívják a császár szolgálatába.

A jogász mutatópálcája nagyot csattant a táblán, Sanghaj közelében. - Miközben csapatai a Jangce mentén masíroztak fölfelé, tüdővészes lázban feküdt szucsoui főhadiszállásán. Később alkalma nyílt arra, hogy ellátogasson a legyőzött Nankingba, így bűnös, amiért nem állította le az erőszakot és az öldöklést. De parancsot nem adott rá, és groteszk módon nem ő volt a felelős érte. Azért, mert november 27-én a császár felmentette a harci események közvetlen irányítása alól és egy másik feladatot bízott rá: az úgynevezett központi kínai hadszíntér ellenőrzését.

Genius újra belecsípett MacArthurba. - Távolról hasonlít az ön régi, délkelet-ázsiai parancsnokságára, uram.

- A háború alatt mindvégig vállaltam a felelősséget a katonáim tetteiért. Mindvégig. A jelentésekből világosan kitűnik.

- Biztos vagyok benne, hogy megörvendeztetné Wainwright tábornokot, ha mindezt vele is közölné, uram.

A legfőbb parancsnok abbahagyta a járkálást, és szinte átdöfte tekintetével Geniust. A pimasz jogász sokkal közelebb jutott a fegyelemsértéshez, mint bárki, aki vitába keveredett MacArthurral a szolgálatában eltöltött két évem során. De az ezredes igen gondosan választotta meg a szúrás mértékét. A Tábornok nem vitathatta a tényt, hogy valóban magukra hagyta embereit, és tönkretette a csonttá soványodott Wainwrightot, aki csak napokkal azelőtt vehette át a Kongresszus Becsületrendjét, mert MacArthur éveken át azon volt, hogy ne kaphassa meg. És még csak elfogadható magyarázatot sem tudott adni magának, miért hadakozott ellene. Most pedig nem szabadulhatott meg ettől a kellemetlenkedő és haszontalan tiszttől, ahogy normális esetben tette volna. Genius eléggé intelligens volt, és rendelkezett azokkal az információkkal is, melyekkel zavarba hozhatta volna MacArthurt a nyilvánosság előtt. És azzal még inkább felkorbácsolta volna a sajtó és a szövetségesek haragját, akiknek az volt a véleményük, a legfőbb parancsnok lagymatagon kezeli a háborús bűnösök bíróság elé állításának kérdését.

Egyelőre azonban a megsemmisítő pillantása is megtette a hatását. Genius teljes öt másodpercre megdermedt tőle. Végül a lompos ügyvéd vállat vont és elvigyorodott. - Elnézést, uram. A megjegyzést visszavonom, mert nem tartozik a tárgyhoz. És lehet, hogy még ízetlen is. Egyébként pedig, ami valóban lényeges, a császár felmentette Macuit a harctéri cselekmények irányítása alól. A Nankingot körülzáró hadsereg főparancsnoka Aszaka herceg lett. a császár nagybátyja. Találja el, ki nevezte ki!

MacArthur megint akadékoskodni kezdett. - De Macui maradt az általános főparancsnok. Ezt nem szabad szem elől tévesztenünk, ezredes.

Genius felmarkolt egy halom papírt, és beszéd közben átnyálazta. - Nem az a kérdés, hogy Macui bűnös-e. Tábornok, bár vétkessége inkább gondatlanság, nem pedig szándékosság. Mostanra, uram, világossá válhatott, hogy Macui tábornok kizárható a kérdéses esetek közül. Sokkal lényegesebb az, valójában ki rendelte el a bűnös megmozdulásokat. A bűnösség magasabb szintjét keressük.

Az „A" típusú háborús bűnök mind idetartoznak. A bűnösség magasabb szintjéhez. És miért tekintjük ezeket magasabb szintűnek?

Genius végre megtalálta a keresett papírlapot. Felnézett MacArthurra és olvasni kezdett a szövegből. - A betegágyban fekvő Macui valóban kiadott egy parancsot. Elrendelte csapatainak, hogy vegyék körül a várost, és csak gondos egyezkedések után vonuljanak be. Azt mondta, Nanking megszállását úgy kell végrehajtani, hogy - és most idézem, uram - „fényes bevonulásunkkal bizalmat ébresszünk a kínaiakban". Emlékeztette őket arra, hogy a kínai főváros elfoglalása „magára vonja majd a nyugati világ figyelmét". Nanking végül is nemzetközi város volt. Számtalan amerikai, brit és német lakója maradt, miután Csang Kaj-sek és kormánya átvonult az 560 kilométerrel északra fekvő Hankouba. Macui írásban adott parancsot arra, hogy - és itt most újabb idézet következik - „a megszállást fosztogatások elkerülésével hajtsák végre".

Genius átpörgette a lapokat az ujjai között, hogy megtaláljon egy másik dokumentumot. - Aszaka herceg, Hirohito nagybátyja más véleményen volt. Miután csapatai körülzárták Nankingot, kiadta saját pecsétjével lezárt parancsát, mely roppant egyszerűen hangzott: „Minden foglyot megölni".

Az ezredes pálcája ismét a papírtömbön koppant. Asszisztense lapozott egyet. A lap oszlopokba rendezett, különféle kategóriákba sorolt adatokat mutatott, dátum szerint.

- Ami azután történt - folytatta Genius -, azt rendkívül pontosan dokumentálták. A nankingi erőszak december 14-én kezdődött. A világméretű tiltakozás ellenére változatlanul folytatódott hat héten át. Módszeresen és előre megfontoltan végezték a vérontást. Legalább húszezer asszonyt erőszakoltak meg. Sokan közülük bele is haltak. Több, mint kétszázezer fegyvertelen embert gyilkoltak le, Tábornok. Nemcsak megölték őket, hanem aljas módon végeztek velük. Szórakozásból lövöldöztek rájuk. Bajonettel gyakorolták, hogyan lehet lefejezni valakit szamuráj vágással. Nyakig betemették őket a földbe elevenen, a fejüket pedig úgy rugdosták, mint a futball-labdát. Felsorakoztatták őket az árkok mentén, és belegéppuskázták őket a gödörbe. Olyan

rossz volt a helyzet, hogy egy német diplomata, Johann Rosen, Hitlernek küldött felháborodott jelentésében ítélte el a japán hadsereg barbarizmusát. Képzelje csak el! Még a nácik gyomra is felfordult tőle! És mindaddig nem lett vége, amíg Konoje herceg el nem ismerte a császár előtt, hogy az invázió nem vitte előbbre a Csang Kaj-seket eltávolítani szándékozó japán kormány erőfeszítéseit.

- Nekem azt mondták, hogy ámokfutás volt az egész - tartott ki eredeti véleménye mellett MacArthur, aki az uralkodó családját mindenképpen ki akarta vonni az incidens utóhatásai alól. - Egy alkoholmámorban elkövetett orgia.

- Hat héten át? - kérdezte Genius. - Igen sok alkohol kellett ahhoz, hogy a részegség olyan sokáig eltartson. És elég nehéz elképzelni, hogy százezer rendbontó katona saját akaratából halomra gyilkol kétszázezer embert. Nem így van, uram?

- Manilában azt tették.

- Lehet, Tábornok. Egyébként azt is vizsgáljuk. De Manilában körülzárták a japánokat. Tudták, hogy mindennek vége, és mindnyájan meg fognak halni. Nagy különbség. Nankingban egy büszke, győztes hadsereg végezte a pusztítást. Épphogy megfutamították Csang Kaj-seket. Tud-e másik esetet, amikor a győztes, japán hadsereg hat hétre elvesztette önuralmát?

MacArthurnak teljesen elege lett. - Eddig türelmesen hallgattam magát, Genius ezredes. Lassan ebédidő van. Térjen a lényegre.

- Rendben van, uram. A korgó gyomor nagy úr. Akkor rátérek a lényegre. - Genius rácsapott a papírtömbre. Segédje feltárta az utolsó lapot. Az ezredes mutatópálcájával most már csak a puszta neveket püfölte.

- Ez nem fog tetszeni önnek, de eljött az ideje, hogy megbarátkozzon vele.

MacArthur azt látta maga előtt, amitől a leginkább tartott, ami alááshatta az egész megszállás sikerét.

HIROHITO
KONOJE
HIGASIKUNI
ASZAKA

- De foglalkozzunk először Macuival - mondta Genius -, mert tudom, meg akarja kérdezni, az ő neve miért nincs itt. Azért, mert az ő estében már eldőlt a kérdés. Bíróság elé állítható. December 17-én, a vérontás legkegyetlenebb szakaszában, pejlovon ülve, szertartásosan vonult be Nankingba, Aszaka herceggel a nyomában. A város központjában megállt, és felsorakoztatta katonáit egy háromszoros banzájra a császár tiszteletére. Aznap éjjel visszatért sanghaji főhadiszállására, de előtte maga is látta a helyszínt. Lehet, hogy megpróbálták elrejteni előle a nyomokat, de az is lehet, hogy mindent látott. De tudta, hogy nincs elég ereje ahhoz, hogy bármit is tegyen ellene. Ám mint főparancsnok, tudott róla, vagy tudnia kellett volna róla. Voltak bizonyos kötelmei, de nem gyakorolta azokat.

- Pontosan így van - vágott közbe MacArthur. - A gyengék és az ártatlanok védelme minden harctéri parancsnok szent kötelessége.

- Őszintén szólva, sajnálom is egy kicsit Macuit - ismerte el Genius. - Üzeneteiből, jelentéseiből tudjuk, hogy nem állt szándékában ilyesmit elkövetni. És mindig is a kínai-japán szövetség támogatójaként lépett fel. El tudja képzelni ezt az öreg, beteg embert, amint Aszaka herceggel a háta mögött végiglovagol Nanking utcáin, elhalad régi barátja, Szun Jat-szen mauzóleuma előtt - aki mellesleg létrehozta a Kínai Köztársaságot -, miközben a japán katonák meggyalázzák az egész várost?

- Nekem egyáltalán nem szimpatikus - hangsúlyozta a Tábornok. - Ha annyira tiszteli barátja emlékét, akkor véget vet a vérengzésnek.

- Valóban azt kellett volna tennie, uram, de a következőkkel kellett szembenéznie - mondta Genius és újra kopogtatni kezdte az állványt. - A császár felállította palotájában a Császári Főparancsnokságot, és kiadott egy francos császári rendeletet. A trónhoz hű örökös tanácsadót kinevezte miniszterelnöknek, mielőtt elindították a véres inváziót. Hirohito egyik nagybátyja - aki a háború után ült a miniszterelnöki székbe - a légierő parancsnoka lett egy nappal azelőtt, hogy felmondták a civil lakosok védelmét célzó egyezményt. Egy másik nagybácsit azoknak a szárazföldi erőknek a parancsnokává nevezték ki, amelyek bevették és

letarolták Nankingot, és aki Macui mögött lovagolt a városban.

Genius szünetet tartott, hogy szavai leülepedhessenek. Azután olyan stílusban folytatta, mintha záróbeszédet tartana egy bírósági tárgyaláson. - Nem az a kérdés, uram, hogy a nankingi mészárlás háborús bűn-e, amelyért a nemzetközi igazságszolgáltatás előtt kell felelni. Ahhoz kétség sem férhet. Inkább az a kérdés ön és mindannyiunk számára, hogy legmagasabb szintjén felelősségre vonható-e a japán politikai rendszer előre megfontolt és szándékos nemzetközi terrorizmusért és népirtásért. Ez a kérdés, uram.

A szobára csend telepedett. Genius letörölte gyöngyöző homlokát egy fehér zsebkendővel, aztán egyik lábáról a másikra nehezedve várta a választ. MacArthur továbbra is komoran bámulta az ügyvédet. Úgy tűnt, mérlegeli a tényállást, és szembeállítja valamilyen láthatatlan irányadó elvvel. Végül beszélni kezdett.

- Ezredes, előadása roppant meggyőző és érzelgős is, ami azt illeti. De felszínes. Alig érinti a császári kormány tényleges működésének módszereit. Természetesen, a három herceg belekeveredett az ügyekbe. Történelmi tény, hogy a háború idején a császár legközelebbi munkatársaira bízza a kulcspozíciókat. Ezt tudjuk. És ismerjük a nankingi végkifejletet is. Önmagukban a proklamációk és a kinevezések váltották ki a japán katonákból a kegyetlenkedést? Vagy volt ott valami más hatás is, amit a mi kultúránk nem ért, valami, ami a harcmezőn folyó eseményekből pattant ki? Nem tudjuk.

- Sok mindent tudunk, uram - szólt közbe Genius nyugodtan. - És a legnagyobb tisztelettel mondom, ha ön bíróság elé állítja Todzso tábornokot - aki később miniszterelnök lett - a Pearl Harbor elleni támadás megtervezéséért és irányításáért, akkor elegendő kemény bizonyíték van a kezünkben ahhoz, hogy bíróság elé állítsuk ezeket az embereket is.

MacArthur nem késlekedett a válasszal. - Pearl Harbor az új háború kezdete volt, indokolatlan agressziók sorozata olyan nyugati nemzetek ellen, melyek semmilyen formában nem provokálták Japánt. Számomra - és ezt nyugodtan kimondhatom - Pearl Harbor a második világháború kezdete volt, mely a Csendes óceánon robbant ki. A japánok évtizedek

óta jelen voltak Kínában, és birtokaikat is kiterjesztették. Az ázsiaiak között Nanking már akkor sarkalatos pontot jelentett, mielőtt beléptünk a háborúba. Szóval, mikor kezdődött ez a háború valójában? Talán nézzünk utána az ópiumháborúk brit hadvezetésének is? Azok is Kínában folytak.

Genius ezredes lenyelt egy maróan gúnyos megjegyzést. - Tábornok, a nankingi erőszakot ugyanaz a rendszer, és nagyjából ugyanazok az emberek követték el, akik megtámadták Pearl Harbort. És szövetségeseinkkel, a kínaiakkal tették. Az elkövetők nem bújhatnak ki az igazságszolgáltatás hálójából.

- Igazságot fogunk szolgáltatni, ezredes. De különbségeket kell tennünk bizonyos dolgok között.

A legfőbb parancsnok szünetet tartott. Geniust méregette egy darabig, aztán kinézett az ablakon, a Császári Palota irányába. - Van itt még valami más is. El tudja maga képzelni, hogy a bíróság elé tudjuk tárni azokat a szövevényes történelmi körülményeket, melyek nyomása alatt a császár elfogadta a tanácsokat, és azok alapján részt vett a politikai döntések meghozatalában? Nem hiszem.

Genius némán bámulta a legfőbb parancsnokot. MacArthur végül visszafordult felé és folytatta. - A császárt sohasem fogják vád alá helyezni. Nem csinálunk bolondot sem belőle, sem magunkból egy ilyen lépéssel. Ami pedig a többit illeti, még felmerülhet néhány kérdés az ügy politikai oldalát tekintve. További elemzéseket várok magától, ezredes. A katonai részre vonatkozóan.

Genius MacArthurra meredt, majd intett egyik asszisztensének, aki jegyzetelni kezdett. - A „katonai rész" Macui tábornokra vonatkozik, ha jól értem.

- Pontosan.

Genius bólintott. Világosan értette, mire céloz MacArthur. Kimerültnek látszott, mintha szervezete felhasználta volna az utolsó csepp energiáit is. - Rendben van, uram. Vád alá helyezzük, és a többi majd kiderül a bíróságon. - Várt még egy ideig, mintha az agyában kutatna valami olyasmi után, amivel még egyszer belemarhatna a Tábornokba. - És mi lesz a többiekkel?

- Már megmondtam magának - vetette oda bosszúsan MacArthur, és rápillantott a csendben üldögélő Willoughbyra,

majd Court Whitneyre. - Jelenleg nincs elégséges információnk ahhoz, hogy a bíróság elé álljunk vele.

- Igenis, uram - mondta Genius ezredes. Bólintott asszisztenseinek. A két őrnagy felállt. A papírtömböt leszedték tartójáról, majd magát az állványt is szétszerelték. - Köszönjük, hogy nekünk szentelte az idejét, Tábornok.

- Szóra sem érdemes - válaszolta MacArthur. - Kitűnő munkát végeztek, uraim.

- Újra eljövünk önhöz, ha már megszereztük a szükséges információkat.

- Mit mondott, ezredes? - kapta fel a fejét MacArthur, amikor már félig elfordult Geniustól. Ismét egymással szemben álltak.

- Ön azt mondta, nincs elég információja. Nos, majd én összegyűjtöm önnek.

Genius szétvetett lábakkal nézett szembe a legfőbb parancsnokkal, mint egy öreg bokszoló, akit alaposan elpáholtak, mégis képes kivívni a tömeg elismerését, mert amikor megszólal a gong, kész egy mindent eldöntő, utolsó menetre. Szemöldökét enyhén felhúzta. Szája egyetlen vékony csíkká préselődött, mintha roppant erőfeszítést tenne azért, hogy elfojtsa kitörni készülő nevetését. Szaggatottan vette a levegőt. A szemében fellobbanó lángok újra csak azt árulták el nekem, hogy MacArthurral van baja. A Tábornok nagyképűsége és alakoskodása váltotta ki belőle a késztetést egy újabb összecsapásra.

Miért? A korrektségéért? Az igazságosságért? Vagy csak a versenyszellem munkálkodott benne?

Teljesen mindegy volt. De tűz égett a szemében, annyi biztos. Sam Genius sok munkát fektetett ebbe az ügybe. Hitt megítélése helyességében. Aszakát akarta. És Higasikunit. És Konojét. De legfőképpen a császárt.

MacArthur kelletlenül bólintott. - Viszlát, ezredes.

- Ég önnel, Tábornok. Jó étvágyat az ebédjéhez, uram.

Az ajtó csendesen bezárult Genius ezredes mögött. MacArthur hosszú másodpercekig bámult utána, mint aki arra számít, hogy a buzgó ügyvéd újra beront a szobába, hogy még egyszer utoljára visszavágjon valamivel. Zsebre dugott kézzel, mereven állt, mint a híressé vált fényképen, melyet róla és Hirohito császárról készítettek. De most feszült volt és dühös. Az ő szeme is parázslóit.

Végül Court Whitneyhez fordult. - Nem hiszem, hogy nehéz lenne munkát találni Genius ezredesnek egy másik bíróságon. Felmérhetné mondjuk az Új-Guineában keletkezett háborús károkat.

Whitney halkan kuncogni kezdett. Ösztönösen megérezte, mikor engedhet meg magának egy kis tréfát. - Nem jó ötlet, főnök. Valóban azt akarja, hogy kívülről vizelje le a sátrat? Ha bent marad, megvan az esély arra, hogy mindez fordítva történjen.

- Nem merné megtenni.

- És miért nem? Ha átvezényeltetem Új-Guineába, rájön, hogy vége a pályafutásának. És biztos vagyok benne, hogy fogékony hallgatóságot találna sirámai számára. Azok az emberek, akik úgy érzik, igazságtalanságot követtek el ellenük, keresik az alkalmat a megtorlásra. Tudom, hogy nem fog tetszeni magának, amit most felhozok, de egyre erőteljesebben bírálják magát a japánokkal szemben tanúsított elnéző magatartásáért. És nemcsak az Államokban, főnök. A filippínók, a hollandok, a franciák, az ausztrálok, a britek mind hangot adtak csalódásuknak. Kételkednek abban, hogy elég erős kézzel lép fel a háborús bűnösökkel szemben. Ha volt katonai jogtanácsosa azt állítja, azért bocsátották el, mert osztotta a többiek véleményét, akkor lehetetlen, hogy ne pattanjon ki a botrány. A botrányok teszik eladhatóvá az újságokat. Abból élnek a lapok.

- Igaza van.

MacArthur megcsontosodott szokásához híven újra járkálni kezdett az ablak előtt. Csendben és türelmesen vártunk. Tudtuk, hogy ilyenkor nem létezünk a számára. A pipakészlet feletti márványóra elütötte az egyet. MacArthur lekésett az ebédről. Észrevettem, hogy egy-egy fordulónál furcsán rám pillant. Kisvártatva zord mosoly jelent meg az arcán.

- Mit tartunk ellenőrzésünk alatt? - kérdezte kissé fellengzősen.

Mindnyájan értetlenül meredtünk rá. Fogalmunk sem volt, mire akar kilyukadni. Végül Whitney tábornok vállat vont. - Amennyire én tudom, szinte mindent. Mit akar tenni?

MacArthur a zsebébe süllyesztette a kezét, és magállt a főtanácsadója előtt. - Yamashita. Az ő ügyét kell megoldani. Minél hamarabb.

Whitney elsütötte legújabb poénját. - Remek ötlet lenne legelőször pont őt bíróság elé állítani!

- Feltétlenül - felelte MacArthur. és nem vett tudomást a Whitney megjegyzésében meglapuló maró gúnyról. - Mindig is egy bíróság járt a fejemben. De nem olyan, mint a tokiói, hanem az én bíróságom. Az én bizottságom. Én hívom össze. Én jelölöm ki a tagjait. Én határozom meg az eljárás módját, én felügyelem és én hozom a végső döntést. Mindamellett ez a bíróság is nyilvános.

Lázasan dolgozott az agya. Újra járkálni kezdett fel-alá, az ablaknál lelassította lépteit, átnézett a palota kertjeire, az örökös nyugalom területére. Végül odafordult Willoughbyhoz. - Olyan bíróság, amely bemutatja a világnak a Manilában történt szörnyűségeket, és a Fülöp-szigetek népének elhozza a katarzist, a lelki békét. Olyan bíróság, amely megérteti a japánokkal, hogy Malaysia Tigrise, az egykor nagyra becsült hős valójában egy mészáros, aki ártatlan embereket gyilkolt le egy ősi keresztény városban. Olyan bíróság, amely teljes részletességgel feltárja a szövetségeseknek. Amerikának, milyen vérfürdőt rendeztek Manilában, és demonstrálja a háborús bűnösök elítélésében játszott szerepemet. Olyan bíróság, melynek létrejöttét én szorgalmaztam, én rendeltem el működését. Mikor lehetséges a tárgyalás?

Willoughby átfutotta a jegyzeteit. Kíváncsi lettem volna, megkérdőjelezhetetlen lojalitásával vajon mit írt le MacArthur összefüggéstelen tirádájából. Retorikai fogásokat?

Én viszont tudtam, mit véstem az agyamba. Mindössze négy szót: Nanking... Hirohito... Sam Genius...

Végül Willoughby felnézett a Tábornokra. - Már előterjesztették a vádat, uram. Jelen pillanatban is dolgoznak az eseten.

- Mikor lesz a tárgyalás?

- Utána kell néznem - válaszolta Willoughby és bocsánatkérően nézett MacArthurra.

- Csak egy hónapja annak, hogy megadta magát Yamashita tábornok - vetette közbe Court Whitney. - Időbe telik, míg megalapozzák a vádat, főnök. Ki kell hallgatniuk, össze kell gyűjteniük a bizonyítékokat, formába kell önteniük a vádat, fel kell készíteniük a tanúkat...

- Ez az én bíróságom - jelentette ki MacArthur. - Tudjuk, hogy mi történt, tudjuk, ki volt a parancsnok.

- Hadd nézzek utána - mondta Whitney, és sóhajtva jegyzetelni kezdett.

- Szükségtelen - szólt közbe Willoughby. - Küldök egy táviratot...

- Nem - szakította félbe a Tábornok. - Túlságosan fontos ügy ahhoz, hogy táviratokkal intézzük el. Valamint kényes és sürgős is. - Váratlanul hozzám intézte szavait. - Marsh kapitány, készítsen jelentést számomra az ügy ütemezéséről és a körülményeiről. Haladéktalanul utazzon Manilába. Beszéljen az ottani ügyvédekkel. Derítse ki, van-e valami akadálya a gyorsított eljárásnak. Semmit se jelentsen ki a nevemben, de éreztesse, hogy én állok a háttérben. Maga ért az ilyesmihez. Whitney és Willoughby tábornok majd megszervezi a bírósággal folytatott üzenetváltásokat. De mindenképpen erősítse meg az elvárásaimat. Azt akarom, hogy pontosan tudják, mit várok el tőlük. Ültesse el bennük, hogy a gyorsított eljárás döntő momentum.

Hirtelen mindent elsöprő borzongás lett úrrá rajtam, amint a Tábornok közölte velem utasításait. Kit érdekelt azután MacArthur, a császár vagy Yamashita! Manilába utazhattam!

Az egyre csak bólogató Court Whitney, aki teljesen egyetértett MacArthur meglátásaival, beszélni kezdett. - Kitűnő elgondolás, főnök! Ha ügyvédet küldene, akkor olyan unalmas jelentések kerülnének a kezébe, melyeket mellébeszélés tölt meg, de a lényegre - a sürgősségre és az időzítésre - nem térnének ki. Ha engem küldene, a sajtó biztosan kiszagolná és telekürtölné a világot azzal, hogy beleavatkozik a bíróság munkájába.

- Végül is az én bíróságom - vetette oda kurtán MacArthur. - Jogom van beleavatkozni.

Whitney nevetni kezdett. - Csak ne olyan hangosan, Tábornok!

MacArthur nem törődött vele. - Nem küldök ügyvédet, mert úgy jönne vissza, mint Genius ezredes: csípős megjegyzésekkel, táblázatokkal és vádaskodással felvértezve. Magát sem küldöm, mert magára itt van szükségem, Tokióban.

Azután mindhárman egyszerre néztek rám. Alig tudtam visszafojtani izgatottságomat. - Útra készen állok, uram.

Whitney vigyorogva rázta meg a fejét. - Azt hiszem, ez alkalommal felhívhatná régi barátomat, Carlos Ramirezt. Talán egy estét eltölthetne a lányával is.

- Még mindig vár magára? - kérdezte MacArthur hirtelen ellágyulva.

- A levelei alapján úgy gondolom, igen, uram. És remélem is, hogy így van.

- Úgy érti, Tokióban még nem legyintette meg a szerelem fuvallata?

- Nem, uram. Szeretném elvenni feleségül.

- Csak pár hetet adok neki - kuncogott Whitney. - Egy édes kis gésa majd leveszi a lábáról!

- Maga szerencsés ember - mondta MacArthur.

Jót nevettek rajtam, de ez engem egyáltalán nem zavart. Erőltetett humoruk arra emlékeztetett, hogy csak egy megtűrt bohóc vagyok, aki néha hasznot is hajt, de egyébként jelentéktelen. De örültem, hogy nem tartozom közéjük. Játékukon jól szórakoztam, de nem velük együtt. Viszonoztam mosolyukat, magamban pedig kinevettem őket.

- Reggel indulok, uram.

- Ma éjjel - utasított MacArthur röviden. - Acugiról indul az esti futárjárat. Majd mi gondoskodunk róla, hogy maga is szerepeljen az utaslistán.

Ismét járkálni kezdett. Hirtelen gúnyos mosolyra húzódott a szája.

- Azt akarom, hogy tegyen meg még valamit nekem, Jay. Látogassa meg Yamashita tábornokot, bármelyik börtönben is rohadjon. Nem látom el instrukciókkal. Egyszerűen nézzen be hozzá. Csak úgy. Mondja meg neki, hogy Douglas MacArthur tábornok, akit Tokióban rendkívül lefoglalnak a császárral közös teendői, megkérte, érdeklődjön hogyléte felől.

- Igenis, uram.

Valamilyen megmagyarázhatatlan okból MacArthur arcán apáskodó, gyengéd mosoly jelent meg. - Korához és tapasztalataihoz képest maga rendkívül megbízható, Jay. Tökéletesen meg vagyok elégedve eddigi munkájával.

- Köszönöm, Tábornok. Örülök, hogy ezt mondja.

- Elkéstem az ebédről - közölte váratlanul. - Jó napot, uraim. Izgatottan sietett ki a szobából.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Én is késtem, de nem az ebédről.

Sietve gázoltam a lehullott őszi falevelek között. Esőszagot éreztem a levegőben, és ezt baljós előjelnek vettem. A délutáni szürke ég alatt egy saroknyira ott magasodott előttem a Jaszakuni szentély tizenkét méteres bronzkapuja.

Szél tépázta a szentély területét szegélyező fák koronáját, újabb elsárgult leveleket szakított le az ágakról, és a légáramlatok tömjén illatát sodorták felém. Átmentem a tori alatt, és egy sor kő lámpaoszlop mentén a szentély központi részébe igyekeztem egy ősrégi fatemplomhoz. Útközben át kellett verekednem magam egy sereg röpdöső galamb között. A madarak szerettek itt élni, mert a szentély látogatói jól tartották őket.

Ezt a történelmi emlékhelyet is érintetlenül hagyták a szövetségesek bombázásai. Jaszakuni lett a végső nyughelye mindazon katonák lelkének, akik a Meidzsi-restaurációt követő csatákban estek el. A szentély főtemploma őrizte azt a pergamentekercset, melyen ott szerepelt minden katona neve, halálának helye és időpontja. A tekercset szent ereklyeként tisztelték. A második világháború közel kétmillió névvel növelte hosszát.

Hétköznap volt, és a munkaidő közepén jártunk, mégis százak és százak sétáltak a parkban. Sok hazatérő katona szakította meg útját, hogy lerója tiszteletét ősei és elesett bajtársai előtt. Az uniformist viselő katonák hosszú barna kabátban törtettek előre a tömegben, hátukon ormótlan zsákban cipelték összes ingóságukat. Különböző korú, kimonóba öltözött vagy szakadt rongyokba burkolózó asszonyok hajlongtak buzgón a templom irányába. Arcukon áhítat tükröződött. Velem senki sem törődött, észre sem vettek.

Egy óriási tori őrizte a templom bejáratát. Az volt a legnagyobb bronzkapu Japánban. Tétován álltam meg előtte. Ott kellett találkoznom a lánnyal. Végül megpillantottam őt, felém közeledett. Nem abból az irányból érkezett, ahonnan én jöttem, ugyanis a parknak még további három bejárata volt.

Ruházata elütött a park többi látogatójáétól: gyönyörű, fehér kimonót viselt, vörös obi övezte karcsú derekát. Hosszú

fekete haját szoros kontyba csavarta. Az ajkát kiemelő élénkpiros rúzs babaszerűvé tette finom arcát. Egyenesen felém tartott.

Miután odaért hozzám, mélyen meghajtotta magát. Ajka titokzatos mosolyra nyílt. A szeméből ugyanaz a melegség áradt, mint előző találkozásunk alkalmával. - Jó napot, Jay-szan. Úgy örülök, hogy el tudott jönni erre a találkozóra.

Biccentettem, azután a körülöttünk nyüzsgő japánokra néztem. - Sérti őket a jelenlétem?

- Ó, nem! Megtisztelve érzik magukat. Egyébként mit számít? A lordpecsétőr úr határozott kívánsága volt, hogy elhozzam ide önt.

Vigyáztunk, nehogy megérintsük egymást e nyilvános helyen. Együtt indultunk el a templom lépcsőihez vezető, fehér kaviccsal felszórt úton. Hát persze, gondoltam. A lordpecsétőr úr határozott kívánsága volt...

Különleges gyöngédséget éreztem Josiko iránt, és tudtam, hogy ő is kedvel engem, de nem áltattam magam. Miután Kido „lekenyerezett" kedves ajándékával, vitán felül „kamatoztatható tőkéjének" tekintette személyemet. Minthogy a lehallgató szerepét töltöttem be MacArthur oldalán, most már úgy kezeltek, mint pókfonalat a japán hírszerzés hálójában. A japánok mindig is nagy mesterei voltak a közvetlen információgyűjtésnek. És az átmenet kritikus napjaiban megragadtak minden alkalmat, hogy konzumnőkön, taxisokon és magas rangú küldötteken keresztül jussanak hozzá olyan adatokhoz, melyeket felhasználhattak nemzetük javára.

Tudtam, hogy én is belekerültem a gépezetbe.

A templom közelébe érve megálltam. Az átszellemült emberek hallgatagon és türelmesen várakoztak előttem a széles lépcsőn, hogy az oltár elé járulhassanak egy kis időre. Nem a félelem állított meg, hanem az illendőség és a tisztelet. A háború befejeződött. Ők voltak a vesztesek, de én az ő nemzeti szentélyükben tartózkodtam. Újra felidéztem magamban azt a pillanatot, amikor a császár rádión keresztül jelentette be népének a fegyverletételt. Maradjon egész nemzetünk egy nagy család, generációról generációra... És Japánban erősebben érvényesülhetett a nemzeti család kötelékének gondolata, mint a világ bármely más országában. Ez a hely pedig itt mélyen tisztelt rokonaik nyugvóhelye volt.

- Minden rendben lesz - mondta a lány komolyan, és a karomat megragadva húzott be magával a várakozók közé. - Megtiszteltetésnek veszik majd a jelenlétét.

Miután az emberek jól megnézték Josiko finom öltözékét és meghallották, hogy japán nyelven beszél hozzám, a sorban állók zavarba jöttek, de aztán tudomásul vették a helyzetet. Nem holmi közönséges, a Szórakoztató és Relaxációs Központ hölgyének karjába kapaszkodó amerikai katona keveredett közéjük, hanem egy japánul beszélő tiszt, akit Kiotó egyik legfinomabb gésája kísért. Ösztönösen megérezték, hogy Josiko küldetést teljesít, így zavarodott tekintetüket lassan elmosta halvány mosolyuk.

Mielőtt az oltár elé léptünk, Josiko merítőkanállal szentelt vizet vett egy szögletes medencéből és a kezemre locsolta. Azt követően együtt álltunk a szentség elé. Háromszor összeütöttük a tenyerünket, hogy felébresszük a halottak lelkét. A lány mélyen meghajolt, áldásért könyörgött azok számára, akik a háborúban vesztek oda. Egy pillanatig saját elvesztett öcsémre gondoltam, és azt kívántam, bárcsak létezne olyan hely, ahol őrá is ilyen tisztelettel emlékeznének.

Az oltárnál megfigyeltem egy napégette bőrű, sötét kimonós asszonyt, aki bebugyolált csecsemőt tartott maga előtt. A tömjénfüstöt a baba arca felé terelte, összeütötte aprócska tenyerét, azután megdöntötte a pólyát, a meghajlást helyettesítve. És én tudtam, hogy nincs semmi odakint, ami elég erős lenne ahhoz, hogy megtörje e rituálé hatalmát. Még Douglas MacArthur agyondicsért rezsimje sem.

Elindultunk kifelé, és a finom árnyalatokra oly érzékeny Josiko észrevette, hogy mélyen elgondolkodtam. - A lordpecsétőr úr ismételten azt tanácsolja önnek, tanuljon minél többet, hogy tökéletesen megérthesse országunkat - mondta halkan.

- Kiért imádkozott? - kérdeztem.

Titokban hozzáért a karomhoz egy pillanatra. - Apámért és két bátyámért.

- Meghaltak?

- Igen. Apám Kínában esett el. Az egyik testvérem a Salamon-szigeteken szolgált, a másik... - Tétován nézett rám. - Ő kamikaze pilóta volt. Okinava szigeténél. Az idén került oda.

Menet közben az arcát fürkésztem. Igazán nagyszerűen végezte a munkáját. Gyerekkora óta tanították neki, hogyan uralkodjon az érzelmein. De a szentélyben tett látogatás mélyen megrázta őt is.

- Az én öcsém is meghalt - mondtam. - Tavaly.

- Sajnálom - suttogta Josiko.

A park végébe értünk. Megálltunk, és csendben néztük egymást a hideg bronzkapu árnyékában.

A kötelességnél többet olvastam ki a szeméből, amikor a következőt kérdezte: - Láthatom ma este?

- Nem - feleltem. - Elutazom a Fülöp-szigetekre.

- Mikor jön vissza?

A „normális" szerelmesek számára ez oly helyénvaló, egyszerű. Azért kérdezte, mert szeretett, vagy azért, hogy pontos jelentést továbbíthasson a lordpecsétőrnek? Arra a következtetésre jutottam, hogy valószínűleg mindkettő igaz.

- Nem tudom - válaszoltam.

A Fülöp-szigetek említése hirtelen rám zúdította a jeges valóságot. Úgy éreztem, ki kell vonnom magam a lány hatása alól.

- Hiányozni fog nekem, Jay-szan - mondta végül.

És amikor sarkon fordult, tudtam, hogy igazat mondott.

*

A fontos üzeneteket és a postát szállító C-54-es futárjárat általában éjfélkor szállt fel. Okinava szigetén szokta megszakítani útját, hogy üzemanyagot vegyen fel, és a munkanap kezdete előtt mindig odaért Manilába. Ugyanakkor Manilából is elindult egy gép éjfélkor, hogy Acugira továbbítsa a jelentéseket és a futárszemélyzetet. A futárok éjjel repültek, hogy a fontos küldetést teljesítő tisztek végigdolgozhassák a munkanapot Manilában vagy Tokióban, és szükség esetén másnap reggelre vissza kellett térniük a főparancsnokságra. 1945. októberében az ilyen sűrű fordulók fölöslegessé váltak, de a háborús időkben kidolgozott rendszer továbbra is működött annak érdekében, hogy lépést tarthassunk a békefolyamattal.

Visszarohantam a szállodába, gyorsan összepakoltam és levágtattam a lépcsőn. Acugit kétórás autózással lehetett

elérni, de indulás előtt még el kellett intéznem valamit. Féltem a Divina Clarával való találkozástól. Szükségem volt Garvey atya segítségére.

Az Első Páncélos Hadosztályt egy laktanyában szállásolták el, a nagykövetség közelében. Az alacsony, lapos tetős barakkokból álló szálláskörlet, ahol a parancsnokság épületei egy tágas alakulóteret vettek körül, éveken át a Tokiói Körzeti Védelem parancsnokságaként szolgált. Az egyik kisebb épületet, melyet korábban oktatási célokra használtak, az amerikaiak kápolnává alakították át. A sofőröm megállt előtte, én pedig gyorsan leugrottam a dzsipről és besiettem az épületbe.

A tábori lelkész segédje, egy hórihorgas, bozontos hajú katona a fogadóhelyiség asztalánál ült, és hosszú ujjaival a vörös arcán éktelenkedő pattanásokat kaparászta szórakozottan. Az ajtó fölött még mindig ott lógott egy kandzsikkal teleírt figyelmeztető tábla, mely az időközben leszerelt japán katonáknak szólt. A asztal közepére egy tábori telefont állítottak. A segéd a szent helyhez nem egészen illő Superman képregényt lapozgatott.

- Garvey atya? - kérdeztem kurtán.

A katona az átalakított osztályteremre mutatott. - De magának is sorba kell állnia - mondta unottan.

Több mint tízen álldogáltak csendesen a kápolna ajtaja előtt. Elmentem mellettük. Mindenképpen találkozni akartam Garvey atyával. A katonák gúnyos pillantásokat vetettek rám, amint meglátták rangjelzésemet. Biztosan azt gondolták, a rangomat kihasználva akarom megelőzni őket.

- Sajnálom - mondtam, ahogy beléptem az auditóriumba -, de el kell érnem egy repülőgépet.

- Hát persze - morogta egyikük. - Én meg Hirohito vagyok.

Egy másik katona világosabban fogalmazott. - Isten nem ismeri el a rangjelzéseket, kapitány. Ezt is tegye a listájához, amikor a pap elé kerül.

- Maga is ezt tenné, őrmester, ha parancsot teljesítene. - Nyersességemmel zavaromat próbáltam leplezni.

Átérem egyik sötét sarkában Garvey atya függönnyel választott le egy részt. A felém eső oldalon egy fiatal katona ült. Magányosnak és zavartnak látszott. Mélyen előrehajolt, keze tehetetlenül lógott combjai között. Olykor közelebb hajolt a függönyhöz és sürgetően suttogott valamit, majd

bólogatni kezdett, amikor a lelkész válaszát hallgatta. Garvey atya gyóntatta.

Végre felállt a katona és némileg megkönnyebbülten, de nem boldogabban hagyta el a termet. Gyorsan átmentem a helyiségen és leültem a függöny innenső oldalán.

Egy pillanatig csak a drapériát bámultam. Nem tudtam világosan, hogy mit mondjak. Még soha nem gyóntam azelőtt. De valamit mondanom kellett. Az auditórium bejáratánál várakozó katonák kíváncsian meredtek rám. Mélyen megvetettek azért, mert eléjük tolakodtam. Bizonyára jó nagy seggfejnek tartanak.

Az óra ketyegett. Lassan el kellett indulnom a támaszpontra. Ahogy a függöny ráncait bámultam, hirtelen eszembe jutott valami: nem láttam a másik oldalon helyet foglaló papot. Egyáltalán Garvey atya az?

- Garvey atya - szólítottam. - Maga az?

- Fiam - kezdte a pap -, Isten szentsége oltalmaz minket. Ilyen kérdést nem illik itt feltenni.

Széles mosolyra húzódott a szám, mert felismertem a hangját. - Atyám, én vagyok! Jay!

Egy darabig csend honolt a függöny túloldalán. Kezdtem azt hinni, hogy valamilyen szentségtörést követtem el, és Garvey atya mindjárt elküld a pokolba. Aztán meghallottam jól ismert kuncogását.

- Tudtam én mindig, hogy titokban maga katolikus, Jay.

- Atyám, van egy problémám, és szükségem van a segítségére.

Mély sóhajtást hallottam a másik oldalról. - Milyen nagy az a probléma, Jay? Itt most gyóntatás folyik. Sokan várnak rám.

- Éjfélkor Manilába repülök Acugiról. Tisztáznom kell, mielőtt elindulnék.

- És mi a szóban forgó kérdés?

Nyeltem egy nagyot, mielőtt válaszoltam. - Paráználkodás, atyám.

Egy pillanatig mélyen hallgatott, aztán valamilyen furcsa hang ütötte meg a fülemet. Vagy felnyögött, vagy pukkadozott a nevetéstől. - Már magához is eljutottak, barátom?

- Ez nem olyan egyszerű, atyám. Személyes ügy, de a kötelmeimet is érinti.

- Hát nem így van mindig?

- A munkámról beszélek.

- És nem Japánban vagyunk?

- Kezd cinikussá válni, atyám. Különben is, alig egy hónapja vagyunk itt.

- De micsoda hónap volt! - Ismét elhallgatott egy pillanatra. - Tud várni harminc percet?

- Mire?

- Ezek a katonák itt beszélni akarnak velem. Be akarják vallani a bűneiket. Hogy hagyhatnám itt őket? Hadd fejezzem be a gyóntatást, azután magával megyek Acugira. Majd útközben beszélgetünk.

Elsápadtam. - Nem akarok beszélni róla a sofőröm előtt. - Akkor majd én vezetek. Tudja, van jogosítványom. Újra vigyorogni kezdtem. - Ha úgy vezet, ahogyan prédikál, akkor soha nem jutunk el Acugiig.

- És mikor hallott engem prédikálni, maga vörös nyakú pogány?

- És maga mikor fejezi már be, atyám?

Felálltam. Megnőtt a várakozók sora, és már mindannyian engem bámultak a terem másik végéből. Nem hallhatták, miről beszélünk, de vigyorgásom biztosan összezavarta őket. És még csak megbánást sem tanúsítottam!

- Harminc perc múlva találkozunk odakint, atyám.

- Odakint hol? - kérdezte.

- Abban az esetben, ha nem ismerne meg, lesz ott egy fickó khaki egyenruhában, egy zöld dzsip társaságában.

- És a zöldnek melyik árnyalatát keressem? - tréfálkozott Garvey atya.

Harminchét perccel később Garvey atya egyik kezében sapkájával, a másikban egy doboz Camellel kisietett a kápolna épületéből. A szeme csak úgy ragyogott, amint felém közeledett.

Megpróbált szigorúnak mutatkozni, de szélesen mosolygott még akkor is, amikor rosszallóan felemelte a mutatóujját előttem. Valójában örült, hogy láthat.

- Lám, lám, mi meg nem történik, ha egy kicsit is magára hagyom!

Felajánlottam, hogy én vezetek, de Garvey atya ragaszkodott hozzá, mintha ez papi teendőihez képest kikapcsolódást jelentett volna számára. Legalább olyan jól vezetett, mint ahogy prédikált. Tokió utcáit riksák, lovas kocsik, katonai teherautók és dzsipek, öreg buszok töltötték

meg mindenfelé. Szerte a városban építőbrigádok serénykedtek, kavargó porfellegek és kaotikus összevisszaság kísérte az épületek ezreinek újjászületését.

Garvey atya alkalmazkodott az akadozó forgalomhoz. Nyomogatta a pedálokat, sebességet váltott, közben megállás nélkül kiáltozott, nevetgélt, az öklét rázta vagy boldogan integetett az embereknek. Nem is bántam, hogy ő vezet: még sohasem láttam ilyen felszabadultnak.

Yokohama csatornáit ellepték a zömök, festetlen bárkák, melyek jobb napjaikban szenet, épületfát és terményeket szállítottak. A LaMay-féle szőnyegbombázás több tízezernyi lakóépületet égetett fel a városban, ezért az uszályokat lakóhajókként használták. Nyüzsögtek rajtuk az emberek, akiket a japánok egyszerűen vízlakóknak neveztek. A sötétedő borús ég alatt csoportokba verődött asszonyok térdeltek vagy guggoltak a fedélzeteken. Faszenes szabadtéri tűzhelyeiken éppen vacsorát főztek. A készülő ételek illatát elnyelte a csatorna bűze.

Eleredt a hideg őszi eső. Vasúti sínek mellett haladtunk. Egymás után hagytuk el a sáros állomásokat, és úgy tűnt, a városnak soha nem lesz vége. Rongyos japánok álltak kitartóan a fából épített peronokon. Reszkettek a zuhogó esőben. A fel- és leszálló ingázók eltökéltnek látszottak, mint a feladatukra összpontosító katonák. Ide-oda rohangáltak, és elképzelhetetlen mennyiségű csomagot raktak a vasúti kocsikba. Azok, akik nem fértek az ajtók közelébe, az ablakon át közlekedtek. Azok pedig, akik számára az ablakoknál sem jutott hely, az ütközőkre kapaszkodtak fel.

Nyers erőt láttam mindenfelé. Egy egész nemzetet tartott lázban az, amit a sors, a császár és a legfőbb parancsnok ajánlott fel nekik. És amint elhaladtunk mellettük, újra átfutott rajtam a tisztelet, melyet Douglas MacArthur iránt éreztem. Önteltsége, paranoiás rohamai, kicsinyes bosszúi és szolgalelkűséggel párosuló hatalomvágya ellenére a Tábornok valóban mindent felülmúló bölcsességet tudhatott magáénak. Egy jelentéktelenebb személyiség szánt szándékkal elfojtotta volna azt az energiát, mely őbenne munkálkodott, vagy az az energia előbb vagy utóbb gyűlölködésbe, lázadásba csapott volna át.

- Nos - kezdte Garvey atya, mihelyt gyérült egy kicsit a forgalom. - Paráználkodott. És most szembe kell néznie azzal az asszonnyal, akit szeret.

- Maga aztán tud bánni a szavakkal, atyám.

- Mondtam már magának, hogy a szavak jelentik a hivatásomat. És az utóbbi időben gyakran meghallgattam ugyanazt a történetet. - Éles pillantást vetett rám, aztán visszafordította tekintetét az útra. - Többször?

- Többször.

- Véget vetett már a kapcsolatnak?

- Nem úgy néz ki.

- Szereti őt?

- Nem igazán.

- Mi ütött magába, idióta?

- Nem tudom.

- Hogy érti azt, hogy nem tudja?

- Nos, mit gondol, miért akartam beszélni magával?

- Hogy fájdalmat okozzon nekem. Jay! - Jól láttam, hogy egy mosolyt próbál elfojtani. - Hogy gúnyt űzzön belőlem! Hogy megmutassa, képes magának szeretőt szerezni minden országban, ahol éppen tartózkodik, így válik magából jóravaló Tennessee-i gyerek.

- Atyám, Arkansasból származom. És amellett nem is olyan mulatságos a helyzet.

- Ó, felébredt a lelkiismerete! Kezdetnek nem rossz. - Újra rám pillantott. - És mit akar tenni?

- A lordpecsétőr küldte őt hozzám. Észrevette, hogy nézem a lányt. Először nem voltam képes elküldeni, mert nem akartam megszégyeníteni.

- Ó, persze! - fakadt ki Garvey atya. - Nem tudta elküldeni magától. Szegény fiú! Éppen ezért inkább az ágyába vonszolta. Az univerzum örök rejtélye, amelyhez Jay Marsh is csatlakozott. Az „ázsiai kontra keresztény bűn" meséje, csak nem erről van szó?

- Valami ilyesmiről - mondtam. - Megszégyenítettem volna, ha akkor csak úgy egyszerűen elküldöm. Úgy érezte volna magát, mint aki nagy hibát követett el. - Ernyedten vontam meg a vállam. - Nem várom el, hogy megértsen. - A pap nem válaszolt.

- Van valami más is - folytattam. - Továbbra is találkozgatnom kell vele. Mindketten parancsot teljesítünk. A két fél az üzeneteit közvetíti rajtunk keresztül.

- Ó, már értem - gúnyolódott Garvey atya tettetett megértéssel. - Ő üzeneteket visz magának attól a... hogy is hívják...

- A lordpecsétőrtől.

- Persze - mondta szarkasztikusán. - És maga vele továbbíttathatja üzeneteit.

- Én a legtöbbször csak hallgatok - feleltem -, és a hallottakat adom át Willoughby és Whitney tábornoknak.

- A megszállást irányító jóképű ikerpárnak - morogta Garvey.

- Most meg tiszteletlen velük, atyám.

- Én pap vagyok, Jay! Még csak szalutálnom sem kell nekik!

- Kritizál engem, pedig éppen magából hiányzik az alázat. Megváltozott azóta, hogy Japánba érkeztünk.

- Megpróbál más irányba terelni - vágott közbe Garvey atya.

- Saját lelki üdvösségének útjára.

Zavartan nevettem. Túlságosan jól ismert engem. - Bocsánat, de össze vagyok zavarodva, atyám. Elvárják tőlem, hogy folytassam a játékot. Mert az igen hasznosnak bizonyult.

- Az kétségtelen! - Garvey ismét felém fordult egy másodpercre. - És üzeneteket csak úgy lehet váltani, ha maga és ő...

- Paráználkodunk?

- Ha paráználkodnak. Hogyne.

- Nem. Úgy értem, nem egészen.

Ugyanazon az úton haladtunk, amelyen MacArthur tette meg első történelmi lépéseit a bevonulásának napján. Mindent újra magam előtt láttam: a zsakettet viselő lordpecsétőrt, a császár verejtékező gyalogosait, akiket a Tábornok fogadására vezényelt ki. Annyi minden történt az alatt a röpke öt hét alatt, mint egész eddigi életemben összesen. Hirtelen elszomorodtam.

- Az csak úgy jön, amikor találkozunk, atyám. És nem vagyok elég erős ahhoz, hogy ellenálljunk. Ő olyan... csinos és kedves. És én nem dönthetek egyedül a találkozások megszakítása mellett. Része a munkámnak.

- Ó, hiszen valóságos dzsigoló lett magából!

- Atyám, nem vagyok büszke rá. Éppen ezért jöttem el magához.

- Talán nem is szereti Divina Clarát igazán. Nem gondolt még erre?

- Dehogynem.

Nevének említése egy csapásra egy másik világba repített. A harmónia és a boldogság földjére, ahova tartoztam. És egy nap múlva újra vele lehetek. Hogyan kímélhetném meg mindettől? És ha nem hallgatom el, akkor hogyan magyarázhatnám el neki?

- Varázslatos időt töltöttünk Manilában - vetette közbe Garvey atya szórakozottan. - A háború feszültsége. Félelem és magányosság. A fák, a virágok, a föld illata reggelente, amikor a nap gyorsan felszárította az éjszakai eső nedvességét. Az öröm, mellyel a szerelem ajándékozza meg az embert.

Ahogy elnéztem az arcát, láttam rajta, hogy ezek a szavak valahol mélyen fakadnak és nagyon is személyes élményeket takarnak. Talán Garvey atya maga is beleszeretett valakibe Manilában? Azokat az alkoholmámorban eltöltött esték vonzódásának elfojtására tett kísérletei voltak, vagy éppen a szörnyű-édes zavarodottság, melyet a szerelem okozott? Hirtelen rádöbbentem, hogy ő valóban szeretett valakit Manilában, így tanácsai bölcsebbek és szomorúbbak, mint amire számítottam.

- Igen, csodálatos idők voltak, atyám.

- De már elmúltak, Jay. Semmi sem lesz olyan, mint régen. Nem élhetjük át újra azt, aminek vége. Talán a maga jövője is valahol másutt folytatódik.

A dzsip zötykölődött-rázkódott a kátyúkkal teli egyenetlen úton. Közeledett a tél. Hideg eső esett. Éreztem a jeges levegőben. Hirtelen eszembe jutottak azok a telek, amikor tűzifát gyűjtöttem apámnak. Költő atyám „zord télesősnek" hívta az olyan időjárást, mely most utolért Japánban.

Garvey atya bekapcsolta a lámpákat. Nem messze előttünk megláttam az Acugi felé vezető bekötőutat. A kanyar után hamarosan felvillantak a repülőtér fényei. Arra gondoltam, hogy néhány óra múlva úton leszek, és hajnalban ismét a Fülöp-szigetek forró, virágillattal teli levegőjét fogom szívni. Úgy érzem majd, mintha hazatérnék. Sokkal inkább otthonomnak éreztem Manilát, mint Santa Monica sós

levegőjű kikötőjét. Vagy a „zord télesős" legelőt, ahol gyakran álldogáltam magányosan apám sírjánál.

- Nem, atyám - szólaltam meg végül. - Az én jövőm Manilában van.

- Értem. És valójában irigylem is ezért.

Vezetés közben odafordult hozzám egy pillanatra, és újra megláttam a szemében, hogy ő is Manilában hagyta a lángoló szenvedélyt, csak velem ellentétben ő nem nyerhette volna vissza anélkül, hogy ne hagyta volna el érte Istenét. Ennek tudatában szavai más jelentést kaptak. Mindkettőnk számára.

- Amennyiben az az a hely, ahol élni akar, akkor jobb lenne, ha a jövőjét tartaná szem előtt, Jay. Tartsa meg a szerelmét annak az asszonynak. És legyen elég bátorsága ahhoz, hogy teljes szívével csak őt szeresse. Ha nem, akkor nagyon magányos emberként fogja végezni.

TIZENHATODIK FEJEZET

Az emberekre sok esetben jellemző, hogy jámbor külsejük megcáfolja tetteiket, így volt ezzel leendő apósom is, Carlos Ramirez. Feje búbja a vállamig sem ért. Férfi létére túl sok ékszert viselt. Festett fekete haja természetellenesen csillogott. Szűnni nem akaró mosolya felváltva tűnt pajkosnak és behízelgőnek. Amint elnéztem őt, arra gondoltam, hogy széles mosolya, feltűnő gyűrűi, vastag csukló- és nyaklánca, s tisztán csengő hangja is mind csak az álcázást szolgálja. Való igaz, számtalan külföldit megtévesztett velük, főként az Ázsiát kevéssé ismerő amerikaiakat, akik alábecsülték állhatatosságát és ravaszságát.

Lefegyverző mosollyal nézett rám, amikor a téglával kirakott, hátsó udvaron álldogáltunk. Épphogy besötétedett. Egy órával azelőtt trópusi eső vonult át a városon, megtisztította és lehűtötte a levegőt. Jókedvűen csatlakoztam az idős férfihoz, élveztem a szeretett ország természetes szépségét, békéjét és sajátos életritmusát. Végre magam mögött hagytam Tokió porát és folytonos sóvárgásomat. Az udvar másik végében húzódó tavacska sötét vizének felszínén pompás vízililiomok és lótuszvirágok lebegtek háborítatlanul. Körülöttük mindenfelé kalachuchi bontotta szirmait, illata,

mely a szerelmeseknek mindig a távoli kedvest juttatja eszükbe, szinte megállt a friss levegőben. Csodás orchideafüzérek lógtak egy szomszédos fa ágain. Egy közeli kapun fehér virágú sampaguita súlyos indái képeztek boltívet. Békesség és nyugalom járta át lelkemet. Manila rabul ejtett, mint valami kábítószer.

Carlos hagyományos viseletet öltött. A rövid ingben valahogy még apróbbnak látszott, amint felpillantott rám. Egy pohár whiskyt nyomott a kezembe. - Mondhatom, hogy isten hozta itthon, Jay?

- Köszönöm, Mr. Ramirez. Tokió után úgy érzem magam, mint a mennyországban.

- Talán nemsokára véglegesen is hazatérhet.

- Nagyon remélem. Tartalékos tiszt vagyok. MacArthur nem tarthat örökké Japánban.

- De Divina Clara azt mondta nekem, hogy maga fontos dolgokkal foglalkozik.

Megjegyzését hízelgőnek találtam. - Őszintén szólva igen meghökkentő esetek is előfordulnak a munkám során. A múlt héten például részt vettem a császár egyik magánbeszélgetésén.

- Találkozott a császárral? Holnap pedig újra felkeresi Yamashita tábornokot. - Óvatosan méregetett. - Akkor lehet, hogy Manila, és a családi vállalkozás már unalmas lesz magának.

Álltam a tekintetét. Éreztem, hogy ledobta a kesztyűt, és elérkezett a színvallás pillanata. - Hiányzik Manila. Úgy érzem, mintha idetartoznék. Mindamellett sok tapasztalatot gyűjtök mostanában. Talán még hasznomra válhat a tanulás.

- Maga tehetséges ember - mondta Divina Clara apja. Ez óriási dicséretnek hangzott az ő szájából, és illendő volt becsben tartani.

Carlos Ramirez olyasfajta férfi volt, akit szeretünk magunk mellett tudni, ha egy sötét sikátorba kényszerülünk, de ő volt az az ember is, akit kívánatos elkerülni, ha egy sötét sikátorban várakozik harcra készen. Lojális volt a végletekig, nem ismerte a félelmet, és soha nem adta fel a küzdelmet.

Az olongapói születésű mokány férfi fiatalkorában apja jobbkeze volt lassan terjeszkedő, kockázatos üzleti vállalkozásaiban a Subici-öbölben, és később Manilában. Nem úgy, mint más oligarchiák a Fülöp-szigeteken, melyek úgy

szerezték hatalmukat, hogy gondosan ápolták kapcsolataikat a spanyolokkal, a Ramirez klán csak a századfordulón csinálta meg szerencséjét, miután az amerikai tengerészet bevonult az öbölbe. Gazdagságukat eszességükkel, kitartásukkal szerezték. Az előbbiekhez nagyban hozzájárult az is, hogy készek voltak harcba szállni mindazokkal - bűnbandákkal, politikusokkal, üzleti konkurenseikkel, még a gazfickó amerikai tengerészekkel is -, akik keresztezték útjaikat.

Luzon központi részén még 1945-ben is gyakran emlegették, milyen ügyesen bánt a banánvágó késsel a huszonéves Carlos Ramirez. És egyáltalán nem félt a használatától.

Gondosan felmért magában. Beszéd közben szórakozottan megérintette fiatalosan sima homlokát ott, ahol egy vágástól eredő forradás húzódott a szemöldöke fölött. Szándékosan vagy sem, a sikeréhez vezető rögös út egyik kellemetlen emlékére hívta fel a figyelmemet vele. - Nem okoz majd problémát magának, ha egy ázsiainak kell dolgoznia?

Mosolyogni kezdtem, mert megértettem, mire céloz. - Ázsiai nő lesz a feleségem és ázsiaiak lesznek a gyerekeim is. Miért zavarna ez, ha egy olyan embernek dolgozom, akit tisztelek?

Felragyogott a szeme. Esküdni mertem volna, hogy ezt a választ várta. - Sok amerikainak tetszenek asszonyaink, Jay, de annál kevesebben tisztelik férfiainkat. Amikor az amerikaiak ránk tekintenek, termetünket a gyengeséggel azonosítják. És azért, mert sokat mosolygunk, azt hiszik, félünk tőlük. És azért, mert nem viselünk nyakkendőt, azt gondolják, hiányzik belőlünk a kifinomultság.

Kidüllesztette a mellét és büszkén mosolygott. - Ha gyenge volnék, félnék, vagy hiányozna belőlem a kifinomultság, akkor nem hoztam volna össze annyi pénzt az amerikaiakkal folytatott kereskedéssel. És nem élhetnék ebben a házban.

- Ön sokkal sikeresebb, mint bárki az én családomban - vallottam be neki. - Azért tisztelem önt és az ön apját, mert mindent a saját erejükből teremtettek.

A szomszédos udvaron állt az a szolgáló, akit azon a napon láttam, amikor összeismerkedtünk Divina Clarával az öszvér elvesztése után. A fiú fehér kabátban egykedvűen forgatott egy nagy darab marhahúst a szabadtéri tűz fölött. Bent a házban a többi szolgáló a vacsorát főzte, és az italokat

készítette elő. Carlos legkisebb fia iskolában volt. A másik kettő már megnősült, őket későbbre várták. Ramirez asszony, a két nagynéni és Divina Clara két húga az emeleten öltözködtek a vacsorához. A Ramirez család vendégeket várt. Húsz személyt hívtak meg legjobb barátaik közül. Visszatérésemet ünnepelték. Minthogy betartottam az ígéretemet, Carlos Ramirez úgy gondolta, hogy bejelentheti eljegyzésünket Divina Clarával.

- Azt szeretném, ha nekem dolgozna - közölte váratlanul. - Ez nemcsak egyszerűen egy család. Biztos vagyok benne, hogy aki MacArthur tábornok vezérkarából lép ki, az értékes lehet vállalkozásunkban. Sok ügyletet bonyolítunk majd le az amerikai hadsereggel. Azt is tudom, hogy hasznát vehetnénk az országunk újjáépítéséről folyó tárgyalásokon is.

- Nyugodt szívvel állíthatom, hogy ügyes tárgyalópartner lett belőlem, uram - mondtam. - Úgy vélem, valóban hasznukra lehetnék.

Carlos és én felemeltük poharunkat és koccintottunk. Barátságos mosolya kissé ironikusra fordult, mintha egy szakállas viccet sütöttem volna el.

- Nagy küzdelem áll előttünk, Jay. Készüljön fel rá. Ha valaki nem a nagy földbirtokos családokhoz tartozik, akkor mindenért meg kell harcolnia a Fülöp-szigeteken. - Gunyorosan csóválta a fejét. - Minden nap a Tokióban bekövetkező változásokról hallunk, és néha azt kérdezem magamtól, itt miért nem változik semmi?

- Miért ne változna? - kérdeztem vissza tétován. – A Nemzetközösség kivonult, a Fülöp-szigetek szabad ország. Július 4-én köztársasággá alakul.

- De ez nem hoz igazi változásokat. Ki áll a köztársaság élére?

Nem válaszolhattam neki, mert hirtelen valahova mögém fordította tekintetét. Örömteli büszke mosolyra húzódott a szája, és szinte olvadozott a gyönyörűségtől. - Á, már jön is! Tudom, hogy szép, hiszen az apja vagyok, de maga látta valaha is ilyen csinosnak?

Megfordultam, és Divina Clarát láttam felénk közeledni. Váratlan, tündöklő megjelenése azt az estét juttatta eszembe, amikor először pillantottam meg Taclobanban, a plumériafa alatt. Aranyszínű ujjatlan ruhát viselt, mely ragyogóvá varázsolta karamellbarna bőrét. Magasra emelt állal,

öntudatosan lépkedett. Sűrű fekete haját a feje tetejére tornyozta, a végét pedig hagyta a vállára omlani. Hosszan lecsüngő arany fülbevalót tett fel, mely keretbe foglalta tükörsima arcát. Szeme melegséget sugárzott, és szinte szégyenlősen pislogott felénk. Amikor odaért hozzánk, megajándékozott egy hihetetlenül édes mosollyal, mellyel mintha azt fejezte volna ki, lehetetlennek tartja, hogy olyan hamar visszatértem hozzá.

Kicsit magasabb volt, mint az apja. Odahajolt Carloshoz és arcon csókolta. Azután átsiklott mellém, alig-alig súrolt a testével, majd szinte lopva megfogta a kezem.

- Éppen azt mondtam Jaynek, dolgozhatna velem, miután leszerelt - mondta Carlos.

- Nem azt mondtad - pirongatta meg apját Divina Clara. - Hallottalak. Már megint Roxasra tereltétek a beszélgetést.

- Nemcsak Roxasra - felelte zavartan Carlos -, hanem az egész átkozott brancsára. Ha Jay itt akar élni és dolgozni, jobb, ha tanulmányozni kezdi a filippínó politikát.

- Úgy is ők maradnak hatalmon, apa - mondta Divina Clara. - És ha boldogulni akarunk, meg kell tanulnunk velük együtt élni.

- Egy új kormány - morogta Ramirez keserűen. - Egy új köztársaság, mondják ők. De minden ugyanúgy lesz, mint eddig. Csak MacArthur változtathatta volna meg, de ő is a másik utat választotta. A korrupció bűze még mindig bejárja a szigeteinket.

Divina Clara titokban megszorította a kezem. Amikor megszólalt, láttam, apja úgy tekint rá, mint méltó ellenfélre. - MacArthur! MacArthur! A korrupciót nem ő telepítette a Fülöp-szigetekre, apa! A nagy klánoknak nem ő adott hatalmat! Ők születésüktől fogva hisznek abban, hogy amióta dédapjuk megcsókolta valamelyik spanyol kormányzó gyűrűjét, természet adta joguk, hogy a többi filippínó felett uralkodjanak.

- Igen - ismerte el Carlos -, de a Tábornok oltalmazta őket. Azok pedig összejátszottak a japánokkal, miközben mi gerillaharcot vívtunk a dzsungelben. Most azt mondják az embereknek, hogy a háború idején két idegen hatalom közt vergődve csak a filippínók érdekeit tartották szem előtt. Akkor miért szenvedtem én és a bátyád? Miért halt meg a nagyapád? Az igazság az, hogy mindent megtesznek majd

azért, hogy továbbra is maguk irányítsák az országot. Kollaborálni a spanyolokkal? Nem probléma. Az amerikaiakkal? Hát persze! A japánokkal? Természetesen, ha az saját érdekeiket szolgálja. Csatlakozni a függetlenséget áhító filippínó kormányhoz? Feltétlenül, mert a kormányban maradni annyit jelent nekik, hogy voksaikkal elutasíthatják a változásokat, megtarthatják vagyonukat. Igen, eljön a függetlenség kora, de nem változik semmi!

- Én nem azt mondom, hogy igazuk van, apa. - Megadóan mosolygott, mintha szórakoztatta volna apja kifakadása. - Az a kérdés, miért hibáztatod MacArthurt?

- Azért, mert ő megállíthatta volna őket - jelentette ki határozottan Carlos. - Ne feledkezz meg arról, hogy a Tábornok éveken át ezeken a szigeteken élt. Olyan sokáig, hogy bizonyos tekintetben maga is filippínóvá vált. Ő és Roxas akár testvérek is lehetnének! Amikor MacArthur visszatért ide, azt bizonygatta az embereknek, hogy a föld alól is előkeríti és megbünteti azokat, akik támogatták az ellenséget! Újra és újra elismételte ugyanezt! De aztán rájött, hogy a többségük régi barátai közül került ki! - Tanácstalanul vont vállat. - Ilyen ez az ország. A barátokra más szabályok érvényesek.

- Akkor meg kell találnunk saját barátainkat. Apám, nem jó az, ha tartogatjuk keserűségünket egy olyan dologgal kapcsolatban, amit úgysem változtathatunk meg!

- Ne vitatkozz velem, Divina Clara. - Carlos bosszúságot színlelt, de csak azért, hogy kérkedjen lány tudásával és sütkérezhessen bölcsességében. - Kezdem azt hinni, hogy hiba volt téged a jezsuitákhoz küldeni.

Tettette zavarát akkor is, amikor hozzám fordult. - Jay, hogyan lesz képes arra, hogy egy iskolázott asszonnyal éljen, aki ilyen eltökélten vitatkozik?

Én csak mosolyogtam, miközben a lány újra megszorította a kezem. - A tanítványa leszek, uram, ő sokkal többet tud nálam.

Mr. Ramirez hallgatott egy pillanatig, majd játékosan oldalba bökött. - Ismeri Whitney tábornokot?

- Munkám miatt minden nap találkozom vele.

- Sok beruházása van a Fülöp-szigeteken, és számos barátot szerzett a régi vágású családokban. Whitney óriási befolyást gyakorolhat MacArthurra. Gondolja át. Amikor

Quezon és MacArthur elmenekült Ausztráliába Corregidorról. Roxas vette magához országunk aranyrúd készletét, és elrejtette valahol, egy titkos helyen. Millió és millió dollárról van szó. Látta valaki azóta azt az aranyat? Nem! De Roxas tudja, hol van. Talán Roxas és Whitney egyezséget kötött.

A fejemet ráztam, ösztöneim azt súgták, nem érthetek egyet Carlosszal. 1945. októberében kósza hírek terjedtek el arról, hogy mi történhetett az elveszett arannyal. Amióta partra szálltam a Fülöp-szigeteken, minden beszélgetés alkalmával előhozakodtak vele. Egyesek szerint MacArthuré lett az arany. Mások azt állították, hogy Yamashitáé. De a legvalószínűbb az volt, hogy valóban Roxas kaparintotta meg. Vagy egyszerűen elveszett. De Whitney?

- Whitney tábornoknak nincs olyan hatalma, Mr. Ramirez.

- A maga véleménye fontos nekem, de lehet, hogy ebben a kérdésben tájékozatlan. - Divina Clara apja ebben a pillanatban ellenségesnek mutatkozott. - Maga csak egy tisztecske MacArthur vezérkarában. Úgy gondolom, nem tud Whitney valódi hatalmáról.

- Apám - szakította félbe a lány parancsolóan. - Hagyd abba. Ez nem vezet semmire.

- Divina Clarának igaza van, mint mindig! - Tósztra emelte poharát és cinkosán kacsintott. - Roxasra és a gazdagságára, valamint a mocskos árulókra! Meg kell tanulnunk, hogyan éljünk velük. Azután, ha eljön a megfelelő pillanat, lecsapunk rájuk.

- Apám!

- Csak viccelek. - De ravasz mosolya azt árulta el nekem, hogy a szíve mélyén egyáltalán nem tréfál. Furcsa pillantást vetett rám. - Azt olvastuk, hogy MacArthur tábornok és a császár lassan barátságot kötnek.

- Együttműködnek - mondtam bizonytalanul.

- Jó barátok lesznek. Végül is MacArthur így szokta csinálni - tette hozzá révetegen.

- Nagy felelősség terheli - feleltem.

Carlos barátságosan vállon veregetett, mintha tetszene neki a válaszom. - Rendkívül bölcs válasz. Maga lojális, Jay, és én ezt nagyra becsülöm az emberekben.

Álldogáltunk egy darabig, whiskynket szopogattuk és a szolgálófiút figyeltük, aki a tűz körül serénykedett. Divina Clara finoman végighúzta kezét a hátamon, majd átölelte a

vállamat. Néma üzeneteket váltottunk egymással. Végül Carlos felemelte a kezét és a ház felé mutatott.

- Én azt hiszem, megnézem, mit csinál anyád - mondta.

- Biztos az ablakból néz minket - nevette el magát Divina Clara. Mindnyájan felnéztünk. Ramirez asszony valóban ott állt karba tett kézzel az egyik hálószoba ablakában és minket figyelt.

- Akkor hát közelebb megyek ahhoz az ablakhoz - fűzte hozzá Carlos mosolyogva, és elballagott a ház felé.

Egymás mellett álltunk. Divina Clarának nem volt szüksége parfümre, mert a levegőt virágillat töltötte meg. A lány fogta a kezem, lopva a combjához húzta és le nem vette rólam a szemét.

- Arra gondoltam, hogy bárhol szívesen élnék veled - mondta végül.

- Igen, bárhova elmehetnénk, de én szeretnék itt maradni, és a családodnak dolgozni - feleltem. - Ha te is úgy akarod. - Annyi mindent elmondtunk egymásnak ezzel a pár szóval!

Divina Clara minden oldalról alaposan szemügyre vette arcomat, mintha tanulmányt akarna készíteni rólam. - Már el is felejtettem, hogy nézel ki.

- De még csak hat hete utaztam el.

- Most láthatod, Jay, milyen embertelen az, ahogyan a katonák látják a dolgokat. Hat hét... a tizenöt százaléka az együtt töltött időnek. És meddig kell még vámunk?

Tréfának szánta, de szokatlan sürgetést véltem felfedezni a hangjában. Azt szerettem volna tudni, vajon ő észrevette-e a szégyen áruló jeleit a szemememben. - Már nem olyan sokáig Divina Clara. Talán karácsonyig.

- Karácsonyig! - kiáltott fel. - Még három hónapig? - Elgondolkodott, aztán a mellemre hajtotta a fejét. - Annyi minden történhet három hónap alatt.

Valami zavarta őt, de nem tudtam rájönni, hogy micsoda. Magamhoz szorítottam és vettem a bátorságot, hogy homlokon csókoljam. Tudtam, hogy odafentről figyelnek minket. - Már majdnem eltelt a fele. Tudod te, milyen gyorsan repül az idő?

- Nem, igazából nem tudom. - Ismét az arcomat fürkészte. - Mit szeretsz Japánban a legjobban?

Kérdése idegessé tett. - Nem jut eszembe semmi.

- Valamit azért csak tudsz mondani nekem. Elnevettem magam.

- Ami a leginkább tetszik Japánban... az, hogy a kettőnket elválasztó távolság megérteti velem, mennyire szeretlek téged.

Játékosan meglegyintett. Ismét boldognak láttam, de ravaszul mosolygott rám. - Ez nem válasz. Ügyesen kitértél a kérdés elől. Bár kedves volt tőled. Mégis meg kell mondanod nekem. Érzem, hogy valamit nagyon szeretsz Japánban, mert valahogy más az arcod, másképpen állsz. Több erő sugárzik belőled, mint korábban!

Bámulatba ejtettek megérzései. Egyszerűen csak rám nézett, és az arcom, a testtartásom alapján megállapította, hogy megváltoztam az eltelt hat hét alatt. Nem találgatott, nem puhatolózott, hanem bizonyos volt benne. Ilyen volt Divina Clara. Hasonlított azokhoz az emberekhez, akik értenek a nyomolvasáshoz, és tudják, hol rejtőzik a csapda, vagy az olyanokhoz, akik már akkor megmondják, hova érkezik majd a baseball-labda, amikor a játékos megsuhintja az ütőt.

- Bíznak bennem - nyögtem ki végül. - MacArthur és a többiek. Fontos feladatokat bíztak rám. Láttam, hogy zokogott Wainwright tábornok, amikor MacArthur megbocsátott neki. Ott voltam a Bessang-szorosban, amikor Yamashita megadta magát. Találkoztam a japán császárral, tárgyaltam a főtanácsadójával. El tudod képzelni? Repültem, autóztam, hajóztam és olyan szobákban fordultam meg, ahol csak a nagy emberek lehetnek. Láttam, hogyan csinálják a történelmet.

Rám nézett, és ismét tanulmányozni kezdte arcomat. - Mikor akarsz gyerekeket?

Éppen az öndicséret mámorában lebegtem. A kérdése úgy ért, mint egy tű, amely légballont pukkaszt ki. - Ez meg mi a fene volt?

Egy pillanatra megdermedt. Szeme kikerekedett a rémülettől. Tanácstalanul tárta szét a karját. - Én olyan boldog vagyok, és csak arra gondoltam, hogy...

Magamhoz tértem. - Bocsánat, hogy akkorát üvöltöttem.

Végül elnevette magát, amikor magamhoz öleltem. - Képtelen vagyok abbahagyni a töprengést, Jay! De az világos számomra, hogy manilai kis otthonunk igen távol esik attól a szobától, ahol az óriások gyülekeznek.

Hamarosan megérkeztek az első vendégek. Divina Clara és én a teraszon álltunk, amikor Carlos egymás után vezette hozzánk a párokat, hogy bemutasson nekik úgy, mint a leendő vejét. Úgy tűnt, nagy örömét leli abban, hogy számtalanszor elmesélheti, nemsokára neki fogok dolgozni, miután Douglas MacArthur tábornoknál teljesítettem különleges megbízatásaimat. Ahogy előrehaladt az este, és egyre több whisky fogyott, úgy nőttek a legfőbb parancsnok oldalán véghezvitt hőstetteim is. A vacsora végére Carlos mindenkit meggyőzött arról, hogy én, Jay Marsh kapitány, a kitűnően iskolázott, több nyelven beszélő volt válogatott futballjátékos MacArthur méltó segédje vagyok. És Japán jövője kockázatosan alakulhat, ha visszatérek Manilába, hogy csatlakozzam a Ramirez családhoz, és elfoglaljam benne helyem örökösként és üzleti partnerként.

Nagy mulatság volt. Divina Clara nagyokat nevetett, tréfálkozott és szeme villanásaival folyton üzeneteket küldött nekem a mahagóni asztal másik oldaláról. Senki sem hitt igazán a kissé kapatos, beszédmániás Carlos túlzásaiban, de abban mindenki egyetértett, hogy kivívtam az öreg szeretetét és teljes támogatását. A hírnek gyorsan el kellett terjednie Manila üzleti köreiben: hamarosan egy újabb Ramirezzel kell számolni, aki történetesen fehér, de a fáradhatatlan és rettenthetetlen Carlos Ramirez kész kiállni mellette bármi áron.

Az éjszakát házuk vendégszobájában töltöttem. Amint a puha ágyban feküdtem, gyermekkorom kukoricahéjjal megtöltött matracaira gondoltam. Volt valami rendkívüli ironikus abban, hogy elutaztam a gazdagság földjéről egy nincstelen országba, és ott akartam boldogulni egy ázsiai férfi családjában. Vajon tudta-e apám, hogy mi van Arkansason túl? Vajon kényeztette-e kishúgomat az élet akár csak egyetlen pillanatig is, mielőtt a betegség megtámadta és a halálba taszította? Vajon öcsémnek megadatott-e a lehetőség arra, hogy egyetlen pillantást is vethessen egy ősi kastélyra Normandiában, mielőtt szétszaggatták a gépfegyverek? Vajon boldog volt-e anyám Santa Monica-i bungalójában az életébe betoppanó olasszal?

Elégedetten szundítottam el e meg nem érdemelt helyen, az óceán túloldalán, és bevallom, félálomban imádkoztam.

A házban földön túli csend honolt. Két szobányi távolságból jól hallottam Carlos békés, ittas hortyogását. Aztán szobám ajtaja halkan kinyílt. A folyosóról beszűrődő fényben ráismertem Divina Clara kecses és méltóságteljes mozdulataira. Ugyanolyan csendesen zárta be az ajtót maga mögött, mint ahogyan kinyitotta. Bő selyemköntösben, mezítláb közeledett. Kifésült haja lágyan omlott a vállára. Menet közben köpenye szárnyai szétnyíltak, és amint odaért az ágyhoz, a finom ruhadarab hangtalanul csusszant a padlóra.

- Szeretlek.

Suttogva bújt mellém a takaró alá. Amikor magamhoz öleltem meztelen testét, megéreztem rajta a sampaguita illatát. Ahogy csókolni kezdtem, eszembe jutott, hogy vacsora után anyja egy csodálatos virágfüzért font a hajába. Mohón, gátlásoktól mentesen csókolt vissza, és eszembe jutott, hogy az apja hivatalosan is bejelentette eljegyzésünket, így semmi sem akadályozhatta meg abban, hogy eljöjjön hozzám az éjszaka közepén.

- Ne csapj zajt!

Lovaglóülésben telepedett rám és megfogta a kezem. A hasához húzta és egy ideig köröket írt le vele feszes bőrén, közben pajkosán mosolyogva végig a szemembe nézett. Megfogtam a derekát és magamhoz vontam. Háta ívben megfeszült, és melle megemelkedett előttem a félhomályban. Kezemet a keblére helyezte, miközben ügyelt minden mozdulatára, hogy visszafoghassam az energiámat. Állat magasra emelte, amikor lágyan simogatni kezdtem mellbimbóját. Elfogadtam, hogy a foglya vagyok. Halkan nyöszörgött, mintha ereje lassan elszállna belőle. Végül összecsuklott, rám omolt és testével borította be testemet.

Maga volt a teljesség, a melegség és az őszinteség. Csak így tudom leírni a Divina Clarával töltött pillanatokat. Telt ajka, és melle jelentette a teljességet. A melegség nemcsak bőréből, hanem a szívéből is áradt. Érzelmeinek őszinteségét lángoló tekintete közvetítette, és egy olyan megmagyarázhatatlan erő, melynek mélységét korábban elképzelni sem tudtam.

Josiko kötelességét teljesítve jött el hozzám. Lassanként megkedvelt engem, de inkább olyanformán, mint amikor valaki egy cellában él, és tudja, hogy sohasem szabadulhat ki

belőle. Divina Clara elvetette minden önvédelmi fegyverét, csupaszon hagyta a szívét. Feltárulkozott, kiszolgáltatta magát azért, hogy szeressen, és szeressék őt is egész hátralevő életében.

Végül fölé gördültem. Érthetetlen szavakat suttogott gyönyörűségében. Zihaltam, reszkettem és nem tudtam elképzelni, hogy ilyesmi lehetséges. Magamhoz szorítottam, és mielőtt elaludtam, az volt az utolsó gondolatom, hogy soha senki más nem teheti ilyen teljessé az együttlétet.

Ezért szerettem őt. És az az igazság, hogy ezért szeretem még most is.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Azelőtt is jártam már Muntinglupán, Bilibidben. Februárban együtt utaztam MacArthurral Muntinglupára azon a napon, amelyen katonáink kiszabadították a Manilától ötven kilométerre fekvő tábor hadifoglyait. A hely neve Bilibid volt - a „börtön" szó filippínó megfelelője -, és a Tábornok hosszú idő óta ott nézhetett először azok szemébe, akiket sorsukra hagyott akkor, amikor elmenekült Ausztráliába. Hogy még pontosabbak legyünk: azok szemébe, akik közül többen vesztek oda a bataan-félszigeti halálos menetelés közben és az embertelen fogságban, mint a MacArthur megfutamodását követő ádáz harcokban. A Bataanon és Corregidoron harcoló csapatoknak, melyek végül letették a fegyvert, kínzásokkal és megaláztatásokkal kellett szembenézniük. Negyven százalékuk a japánok fogságában halt meg.

MacArthur olyan arcokat látott maga körül, amelyek örökre megőrizték a rettegést. A kidülledt szemű, vizenyős tekintetű emberek félholtan sántikáltak elő vackaikból. Testükre ráaszalódott a bőr, alig tudták megtartani fejüket pálcává vékonyodott nyakukon. Kulcscsontjuk kiállt, bordáikat meg lehetett számolni. Egyenruhájuk nyomorúságos cafatokban fityegett rajtuk.

Ezek voltak az ő egykor büszke katonái. Miután üdvözölte őket, elhagyta a hadifogolytábort, és a sofőrrel a frontvonalba vitette magát. Azt mondta, hallani akarja a fegyverropogást. A

bosszú pillanatának nevezte azt, amikor megközelítette a harcoló osztagokat, és egyenesen a japán gépfegyverek irányába elindulva hívta ki a sorsot maga ellen. De én tudtam, hogy nem a bosszú hajtotta az ugató géppisztolyok felé, hanem a bűntudat. Három évvel azelőtt hagyta el a harcmezőt, de hiába biztosította be magát a Washingtonból érkezett parancsokkal, akkor is sorsukra és az ellenség fegyvereire hagyta katonáit. Az egyetlen bűnhődés csak az lehetett számára, hogy nap mint nap maga előtt lássa őket addig, amíg meg nem bocsátanak neki.

Amikor MacArthur a felszabadított tábort szemrevételezte, találkoztam egy csont és bőr, kísértetszerű emberrel, aki szűkszavúan csak annyit mondott, hogy valaha őrmester volt. Magas, hajlott hátú férfi volt. Teljesen kiszáradt a szeme, és a hangja is csak szánalmas suttogásnak bizonyult. A fogság évei alatt megőszült. Lehetetlen volt megállapítani a korát. Az őrmester meg akarta mutatni nekem azt, ami életben tartotta őt. Akaratom ellenére hátrahőköltem, amikor megragadta a zubbonyom ujját, nehogy beszennyezze frissen kimosott egyenruhámat undorító mocskával. Nem kíváncsiságból, hanem inkább zavaromban követtem őt a lepusztult bűzös épületek között.

A hátsó udvarban megállt és rámutatott egy fára, melynek rózsa- és narancsszínű virágai valóban gyönyörűek voltak. Azt mondta, sivatagi jukka.

Az őrmester elmesélte, hogy hónapokon át a fát nézegette barakkbeli ágyáról, ahol hagyták volna meghalni, és a szépségéből merített erőt. Azt mondta, ha a fa túlélte azokat a gyalázatos időket, akkor neki is ki kell tartania. Amikor visszanyerte erejét és elszántságát, elbandukolt a fához, és akkor fedezte fel, hogy az már régen kiszáradt. Amit ő virágszirmoknak vélt, nem volt egyéb, mint hatalmas, trópusi rovarok, melyek nappal fürtökben lógva pihentek az ágakon, és éjszakánként az amerikaiak egyre szaporodó holttesteiből táplálkoztak.

- A halál szépségben született újjá - közölte költőien. Úgy hangzott, mintha már milliószor elismételte volna magában. - Még a szépség is táplálkozhat a halálból. Érti ezt? Amikor hazaérkezem, meg fogom festeni ezt a fát, és kiteszem a nappalimban.

Még mindig nem tudtam, mire gondol, miért akar öregkorában minden reggel úgy ébredni, hogy maga előtt lássa azt, ami a szörnyűségekre emlékezteti. De egyelőre Bilibidben volt, ahol a kiszáradt fák ágain csótány nagyságú repülő rovarok csüngtek, és rothadó amerikai húson nevelkedtek a japán hadsereg katonáinak jóvoltából, akik nem értették, hogy az amerikaiak miért akarják tudatni a családjukkal, még életben vannak. Hiszen a fegyverletétellel megbecstelenítették az elkövetkező generációkat. Szerintük inkább a harcot kellett volna választaniuk, hogy tisztességesen halhassanak meg.

Hadseregünk alakulatai megtisztították, tetvetlenítették és fertőtlenítették a tábort. A továbbiakban adminisztrációs központként használták a létesítményt a mintegy ötvenezer túlélő hazatelepítésének megkönnyítésére. Ide küldtek engem, hogy újból találkozzam Tomoyuki Yamashita tábornokkal. Ha Sam Genius elképzelése bizonyul helyesnek, akkor a császár rokonainak nankingi bűneiért ez a katonaember fog megfizetni. Ha a másik verzió valósul meg, akkor Malaysia Tigrise pódiumra áll japán földön, és veszélybe sodorhatja MacArthurt és a császárt. Irodájának néma falai között MacArthur kijelentette, hogy Yamashita csak maroknyi porként térhet haza.

Akkor nem bántam volna az utóbbi lehetőséget sem. Láttam a holttesteket, Manila romjait, és Divina Clara családjától hallottam az értelmetlen mészárlás körülményeiről. A visszavonuló japánok vérszomjas, őrült vérontást vittek véghez és egy porig rombolt várost hagytak maguk után. Ezek nem a csatákkal járó háborús károk voltak, hanem szándékos rombolás maradványai és tömeggyilkosságok áldozatai.

Egyéb feladataim mellett MacArthur parancsa értelmében találkoznom kellett Yamashita tábornok amerikai védőügyvédjével is, hogy a legfőbb parancsnok jelenlétét érezzék a Tokiótól távoli területen is. MacArthur utasítása szerint meg kellett vitatnom vele a különleges bizottság felállítását, és meg kellett bizonyosodnom arról, hogy rendben mennek-e a dolgok. Az üzenetben meglapuló üzenet világos volt mindenkinek, akinek volt valami köze az eljáráshoz: MacArthur tábornok azt akarta, ítéljék halálra Yamashitát, és mindezt gyorsan tegyék.

Minthogy MacArthur arra is utasított, mérjem fel Yamashita tábornok fizikai állapotát és fogva tartásának körülményeit, a két feladatnak egyidejűleg tettem eleget. Frank Witherspoon kapitány, Yamashita védőügyvédje azt tanácsolta, utazzam Bilibidbe, ahol tájékoztat az ügy állásáról.

Witherspoonnal a börtön kis kápolnájában találkoztam. Az ügyvéd azt mondta, méreténél és zártságánál fogva ez az egyetlen épület, mely alkalmas az ilyen találkozókra. Witherspoon a harmincas éveiben járó, magas és sovány, vörös hajú férfi volt. Hosszú, finom keze, mint a zongoraművészeké. Már várt rám, amikor beléptem a kápolnába. Fesztelenül üldögélt egy kis emelvényen, a falon elhelyezett hatalmas kereszt alatt. A keresztre feszített Jézus szobra azt árulta el, hogy katolikus kápolnába érkeztem, hiszen a protestáns templomokban csak csupasz keresztek láthatóak. Mi, egyszerű baptisták kis falusi templomainkban soha nem engedhettünk meg magunknak olyan fényűzést, mint ezek a szobrok.

Witherspoon amint meglátott, azonnal felállt, és odasietett hozzám. Vibráló szemével sebesen felmért, miközben kezet ráztunk. Elraktározott magában minden olyan részletet, ami közelebb juttathatta a megoldásokhoz. Witherspoon nem hivatásos katona volt, és már hazatérhetett volna, ha nem vonják be a Yamashita-ügybe. Úgy hallottam, hogy a Harvard jogi karán végzett, és a háború előtt sikeres ügyvéd volt Bostonban. Kézfogásában benne volt a pénz és tekintély által szerzett magabiztosság.

- Rögtön a lényegre térek - mondta, és hellyel kínált egy padon. - Rohadtul bűzlik ez az egész.

Azonos rangban szolgáltunk, így nem volt szükség időrabló formaságokra. Magamhoz szorítottam az aktatáskámat, és elnevettem magam nyersességén. - Ismeri Sam Genius ezredest?

- Miért, kellene?

- Sok közös vonás van magukban. A legfőbb parancsnok vezérkarának háborús bűnökkel foglalkozó egységének a vezetője. Maga éppen az előbb foglalta össze az üggyel kapcsolatos nézeteit.

Witherspoont nem hatották meg a szavaim. - Akkor ő is csak egy féleszű jogász.

- Abban bízik, hogy jövőre bíróság elé állítják Yamashitát Tokióban, a többi fővádlottal együtt.

- Miért nem ítélik el egyszerűen, valamelyik katonai törvényszéken?

Tétováztam egy pillanatig. - Nem ezért vonták be magát is az ügybe?

Witherspoon lesújtó pillantást vetett rám. - Törvényszéket mondtam. - Színpadiasán az égnek emelte karját. - Nézze, már régóta otthon lehetnék. A háborúnak vége. Jól jövedelmező praxisom van, és egy héttel ezelőtt még azoknak a filippínóknak a kártérítési igényeit mértem fel, akiknek felrobbantották a házukat, megölték a disznaikat. Aztán felkértek a védelemre egy rendkívül komplikált gyilkossági perben. Hogyan is mondhattam volna nemet?

Witherspoon felsóhajtott. Úgy érezhette magát, mint egy géppuskás, aki irdatlan mennyiségű lőszert pazarolt egy elhanyagolható célpontra. Ismét végignézett rajtam. - Maga milyen minőségben van itt, kapitány? Úgy értem, tud valami hasznossal is szolgálni, vagy baráti csevegésre jött?

Vállat vontam, és igyekeztem nyíltan válaszolni. - Én kapitány vagyok. MacArthur ötcsillagos tábornok. Azt akarta, hogy bizonyosodjam meg arról, hogy simán mennek-e dolgok, de azt nem garantálom, hogy tesz is valamit, miután meghallgatta értesüléseimet.

- Azért küldte ide magát, hogy rám ijesszen, nem igaz? Witherspoon haragra lobbant. Rögtön megéreztem, ha MacArthur gyorsított eljárást akart, jogi szakértői rossz ügyvédet választottak. - Ha ez egy igazi hadbíróság volna, akkor jogtalan lenne a parancsnoki beavatkozás. Mondhatnám úgy is: törvénytelen.

- Nézze - kezdtem a válaszom -, azért jöttem ide, mert MacArthur el akarja kerülni a félreértéseket. Azt akarja, hogy Yamashita tábornokot ítéljék el, mégpedig gyorsított eljárással. Ha maga a hírvivőt támadja, az kitűnő megoldás. Arról van szó, ha MacArthur azt mondja, menjek, akkor én megyek. Ha MacArthur jelentést akar, akkor jelentek neki. Nem tudom, mi törvénytelen és mi nem az.

- Ravasz - morogta Witherspoon. - A Tábornok cukorfalatkája. Ezzel az erővel akár a padlóra is köphetett volna előttem.

Elkeseredetten sóhajtottam, és megkíséreltem felvidítani kissé. - Csak ne személyeskedjen, rendben? Most összetörhetném a pofáját, Witherspoon, de azzal egyikünk sem járna jól, nem igaz? Ha van valami problémája, mondja el, és én tudatom MacArthurral.

Továbbra is undorodva bámult rám. - Micsodája maga neki? MacArthurnak nincs szüksége arra, hogy magától hallja, mire készülök itt. És mit gondol, hogy a fenébe tarthatna ő fent „jogi részleget"? Mégis ideküldte magát valamilyen okból. Ügyes. Szóval, miért van itt?

- Azért vagyok itt, mert ideküldött. Így élek mostanában. - El sem tudtam képzelni, hogy ilyen indokolatlan haragot lehet kiváltani valakiből, akivel még soha életében nem találkozott az ember. Felálltam a padról, és indulni készültem. - Nézze, jobb, ha nem becsüli túl magát. Lehet, hogy otthon maga neves ügyvéd, de itt a hadseregben csak egy szaros kis kapitány, ahogyan én is. Miért pazarolná az idejét MacArthur a maga fenyegetésére, mikor háromcsillagos tábornokokat is szívathat, ha úgy tartja kedve? És lehet, hogy én is tudnék nyújtani magának valamit, amivel közelebb kerülhetne a Tábornok indítékaihoz. Persze csak abban az esetben, ha szüksége lenne rá. De úgy látom, magának nincsenek ilyen igényei.

- Oké, lehet, hogy a seggfej valóban az igazságot akarja hallani. Ezt mondja meg neki, kapitány. - Witherspoon dacosan felemelte az állat. - Az is lehet, hogy csak egy szaros kapitány vagyok, csakhogy nem félek tőle. Oké? Mondja meg neki, hogy nincs szükségem előléptetésre és jó beosztásra, amikor hazamegyek, így nincs semmi, amivel árthatna nekem. Megbíztak egy ember védelmével, akit nagyon súlyos dolgokkal vádolnak, és én leszarom, hogy az ügyfelem egy sárga japcsi tábornok, akinek ferde a szeme és kopaszra borotválja a fejét. Nem érdekel, ha azt mondják majd rólam az Államokban, hogy köpönyegforgató vagyok csak azért, mert megpróbálom megkímélni az ítélettől. Úgy is utálják az ügyvédeket, nincs semmi új a nap alatt. Ezt mondja meg neki.

Yamashitával szembeni fenntartásaim ellenére különös elégedettséget éreztem. Csodáltam Douglas MacArthurt, de a közel három évi együttműködés után túlságosan természetesnek vettem mániákus ragaszkodását ahhoz, hogy imádattal vegyék körül. És bár gyakran tettek kicsinyes

megjegyzéseket rá, még sohasem hallottam, hogy valaki ilyen nyíltan becsmérelte volna.

- Rendben van, kapitány - mondtam, és ironikusan mosolyogni kezdtem. - Kihagyom a „seggfej" részt, de a többit elmondom neki. Van még valami?

De ahelyett, hogy leállítottam volna Witherspoont, úgy tűnt, még inkább felbátorítottam. - Ó, hagyja csak benne! És sok minden van még a tarsolyomban. Mondja meg neki, hogy közel tíz éve képviselek különféle vádlottakat, és amit ő csinál, az közönséges csalás. Mi amerikaiak vagyunk, kapitány. Állítólag az amerikai igazságszolgáltatás törvényei szerint járunk el a vádlottal szemben. Ez egy precedens értékű eset, és Yamashita élete a tét. Tudom, sokan meghaltak ebben a háborúban, amelyben az ember élete fabatkát sem ért, de a háborúnak vége. Kérdezze meg MacArthurt, ha meg akarja öletni Yamashitát, miért titkolja előlünk? Miért nem jön ide maga, hogy egy kurva pisztollyal szétlője az agyát?

A bíróság felállításáról szóló parancs alapján sejtettem, miről beszél Witherspoon, de még mindig nem értettem, miért olyan haragos. - Felállítjuk a bíróságot. A hallottak meggyőztek arról, hogy Yamashita tábornok jobb védőügyvédet álmában sem remélhetett volna. Sajnálom. Én nem vagyok ügyvéd. Nem értek a joghoz.

- Pontosan ez a lényege ennek az egész kurva ügynek! - Witherspoon járkálni kezdett. - Maga nem ügyvéd, MacArthur nem ügyvéd, ez pedig itt nem bíróság! MacArthur katonai bizottságot hívott össze! Nem pedig bíróságot! Ez az ő agyának a szüleménye. Bizottság, amely öt tábornokból áll. És egy hónappal a háború befejezése után! Gondolja, hogy bármelyiküknek szüksége lenne egy hazajuttatott jelentésre, amelyben az áll, puhányok voltak, amikor szembe kellett nézniük egy japcsi tábornokkal? És egyiküknek sincs semmi köze a joghoz! És az isten szerelmére, nincs egyetlen bíró sem, aki kifogásokat emelne bizonyos jogi kérdéseket illetően, ahogy azt egy normális haditörvényszéktől elvárja az ember. Azt hiszi, ismeri valamelyikük a bizonyítás szabályait? Az alkalmazhatóságot? A helytállóságot? Az ártatlanság vélelmét? És MacArthur az egyetlen hatósági személy, aki döntéseiket felülvizsgálhatja! Gondolja, hajlandóak lennének tönkretenni karrierjüket azzal, hogy leszarják a

parancsnokukat? MacArthur semmibe veszi a bizonyítási eljárás hagyományos szabályait. Előkészítő bizottságát hónapokon át vidékre küldözgette, hogy információkat gyűjtsön a háború folyamán elkövetett rémtettekről, viszont csak három nappal ezelőtt jelölte ki a védőügyvédet! Hatvanhárom vádpontot olvastak Yamashita fejére, és azt várják el tőlünk, hogy néhány héten belül álljunk készen a tárgyalásra! Semmiképp sem lesz módom arra, hogy kikérdezzem a tanúkat, darabokra szedjem és elemezzem a vádakat, majd megállapítsam összefüggéseiket ügyfelem tetteivel. Maga minek nevezné ezt? Mondja csak meg! Minek nevezné?

Witherspoon abbahagyta a járkálást. Jézus és a kereszt felé fordult. Kapkodva szedte a levegőt. Feldúltsága őszintének látszott. Ez nem egy méregdrága ügyvéd pózolása volt, hanem egy láthatóan felzaklatott ember küzdelme. És én sem lehettem többé nyugodt.

- Látta maga Manilát, kapitány?

- Igen, láttam Manilát - felelte szárazon.

- De ki tette azt a várossal?

Witherspoon visszafordult felém. - Ezek igen súlyos vádak! Nem azzal vádolják, hogy meghúzta a ravaszt, tudja? Azzal vádolják, hogy alkalmatlan a japán hadseregben betöltött parancsnoki tisztére, hogy tettei egyenértékűek azzal, mintha engedélyezte volna katonáinak a kegyetlenkedéseket. Ezek rendkívül bonyolult kérdések, melyek érintik a háború törvényeit is. Olyan területre tévedtünk, ahol még nem volt példa ilyesmire. Milyen határok között felelős egy parancsnok beosztottjai tetteiért?

- Tudok egyet s mást a japán kultúráról, kapitány.

- Ne mondja! - dörrent rám, és újra róni kezdte a köröket. - Hallottam már magáról. Maga az, akinek olyan jó nyelvérzéke van.

- Seggbe kéne rúgnom magát.

- Csak rajta! - bíztatott. - MacArthur ki is tenné a szűrét.

- Téved, neki tetszene a dolog.

- Akkor megint helyben vagyunk.

- Tudom... - kezdtem tétován, és úgy döntöttem, nem törődöm gúnyolódásával. - Tudom, hogy Manila a bosszú áldozata, és a parancs fentről érkezett. A japán katonák nem okoztak volna ilyen pusztítást, ha nem utasítják őket.

- Talán - mondta Witherspoon diadalmasan mosolyogva. -És ki mondta magának, hogy Yamashita emberei tették?

Kérdése meghökkentett, és ő tudta előre, hogy így lesz. A kápolna ablakára mutatott. Odakint, az alkonyi félhomályban még láthattuk Bilibid barakkjait. - Yamashita akkorra már kivonta csapatait Manilából. Szabad városnak nyilvánította, és elállt a további harcoktól, írásos parancsban tiltotta meg katonáikat az atrocitásokat, írott parancsban! Amikor mindez megtörtént, átvonszolta a seggét Luzon központi hegységein, közben eltiport tizenkét amerikai hadosztályt.

- Még voltak katonák Manilában, kapitány. Én is ott voltam. Sokat lelőttünk közülük. Láttam a holttesteket.

- Tudom, ön szakértőnek tekinti magát a japán nyelvterületen, de én megmondhatom magának, nem Yamashita katonáit látta. Tengerészeket és néhány helyőrségi katonát láthatott. Egyikük sem tartozott Yamashita parancsnoksága alá! Egyetlenegy sem! Ők egy bizonyos Ivabucsi nevű admirális kötelékébe tartoztak. Ivabucsi más parancsot kapott a tokiói haditengerészeti főparancsnokságról, mégpedig azt, hogy semmisítse meg a kikötő létesítményeit. Ezért maradtak Manilában. Amikor Yamashita meghallotta, hogy még mindig nem vonultak el, rádión keresztül kétszer is azt a parancsot adta nekik, hogy húzzanak el abból az istenverte városból! Ivabucsi semmibe vette az utasításokat. Egyszóval, most meg akarják sütni Yamashitát a parancsnoksága alá tartozó katonák tetteiért, pedig azokat Ivabucsi kurva degeneráltjai követték el! De Ivabucsi már halott, de ez a maga Tábornokát nem elégíti ki, igaz?

Cinikus megjegyzést tettem. - Sok mindent megtudott ez alatt a négy nap alatt.

- Az egy másik kérdés. - Láttam rajta, hogy észrevételemmel csak olajat öntöttem a tűzre. - A vádemelést közel egy hónapja közölték Yamashitával, természetesen védőügyvéd nem volt jelen. A tábornokkal ott van a barakkban egy Hamamoto nevű fickó, aki tökéletesen beszél angolul. Ő is a Harvardra járt, csak néhány évvel előttem végzett. A háború előtt a General Electrics-nek dolgozott. A bűnvádi eljáráshoz megvan minden indok. És még ők is tudják, hogy mindaz, amit elmondtam, egyáltalán nem számít

majd! Rájött már, hogy ez a törvénytelen, bíró nélküli bizottság micsoda valójában? Nem egyéb, mint ingyencirkusz.

Nem tudtam megszólalni. Nem voltam járatos a jogi kérdésekben, azok árnyalataiban pedig végképp nem, de haragja, és a tényekre alapozott előadása miatt valahogy mégis bűntudatom támadt. Végül csak annyit mondtam: - Beszámolok MacArthurnak.

- Annak sok értelme lesz - felelte cinikusan, és hahotázni kezdett. - Neki megvan a kulcsa ehhez az abszurd rejtvényhez. De azért csak jelentse neki, és ha már megtette, tudassa velem, hogy mit mondott.

Nem maradt több mondanivalónk egymásnak. - Parancsom van arra is, hogy látogassam meg Yamashita tábornokot.

- Várja magát. - Witherspoon kinézett az ablakon, és a tábornok barakkja felé lendítette a karját. - Az őr majd odavezeti hozzá.

Már elindultam kifelé, amikor megállított. - Még egy dolgot. Visszafordultam. - Tessék.

- Csak egy hipotézisről lenne szó.

Witherspoon zord arckifejezést öltött. - Előbb vagy utóbb akad majd egy amerikai katona, aki felönt a garatra Tokióban. És akkor kimegy a városba, mint minden idők legnagyobb hőse, és megerőszakol egy japán asszonyt. Lehet, hogy majd valaki meg akarja állítani, ezért ráront, mire a katona megöli a srácot. Ha ez megtörtént, a precedensnek megfelelően, melyet a maga Tábornoka most készül teremteni ezzel az üggyel, MacArthur is lógni fog, nemcsak a katona, aki a bűnt elkövette. Ó, igen, azt is mondhatja majd, hogy az erre vonatkozó rendelkezéseivel megtette a szükséges és megfelelő óvintézkedéseket, de ha tartjuk magunkat ahhoz, hogy a parancsnokok felelősségre vonhatóak mindazokért a tettekért, melyek a hatáskörükbe tartoznak, akkor MacArthur is minden egyes alkalommal bűnös, akárhányszor katonái is azok. Mit csinálunk mi itt, kapitány? Miért nyírbáljuk meg az Egyesült Államok szavahihetőségét és hitelét erre az emberre? És az istenért, mire ez a nagy sietség?

Egy pillanatig némán bámultam rá. Igazából tudtam a választ, de ahogy Whitney tábornok mondta volna, én inkább a sátor belsejéből vizeltem kifelé.

- Kérdezze meg Sam Geniust - feleltem végül.

- És az meg mire lenne jó?

- Valószínűleg semmire.
- Mit akar Yamashitától? - tette fel a kérdést ellenségesen.
- MacArthur azt akarta, hogy adjam át neki üdvözletét.
- Akkor MacArthur tényleg nagy seggfej.
- Ő a főnököm, kapitány. - Magamhoz vettem a táskámat, kisiettem a kápolnából, és elindultam a sötét barakkok felé.

*

Amint beléptem Tomoyuki Yamashita tábornok cellájába, különféle szagok furcsa elegye csapta meg az orromat. Olyan, ami a harcmezőn lengi körül a katonákat. Nem kordit szaga, nem közönséges puskaporé, hanem a napszítta vászon, a kapadohány és az ideges verejtékezés nehéz illata, amely beleívódott a ruhákba, priccsbe és a fabarakk minden deszkájába.

A börtönőr elmondta, hogy Yamashita Fülöp-szigeteki partraszállását követően, az előző év októberében, egy amerikai repülőgép tűz alá vette a japánokat Clark Field közelében, minek következtében a tábornok egy árokban keresett menedéket. Később derült ki, hogy a hely egy pöcegödör volt, és amikor Yamashita átvette a parancsnokságot, még mindig ugyanaz a bűzös egyenruha volt rajta. Az őr az amerikai katonák fölényességével viccként mesélte el a történetet, de én másképpen gondoltam, amikor megláttam, hogy Yamashita feláll a kis tábori asztaltól és elém jön, hogy üdvözöljön.

A történet tökéletes összhangban állt annak a férfinak a viselkedésével, aki felém közeledett. Yamashita tábornok nyugalmat és belső békét sugárzott, és ez hozzásegítette ahhoz, hogy ne zavarják olyan külső hatások, mint a rossz fizikai közérzet vagy az öltözékének állapota.

Yamashitából ez alkalommal is áradt a derű. Kissé meghajolt, majd a tábori székre mutatva felkínálta a cella egyetlen ülőalkalmatosságát. Miután leültem, ironikusan elmosolyodott.

- Nos, Marsh kapitány, újra találkoztunk. MacArthur tábornok bizonyára csalódott, mert még mindig életben vagyok.

Yamashita leült priccse sarkára, és várakozóan nézett rám. Egyetlen rövid üdvözléssel lerombolta a közöttünk magasodó falat. Ahelyett, hogy eltántorított volna, rendíthetetlen humorérzékével megnyugtatott. Úgy viselkedett, mintha a házigazdám volna. Valóban, miért is pózolna? Mire lett volna jó a mellébeszélés vagy a burkolt célozgatás?

- MacArthur elfogadta a valóságot, tábornok. - Körbenéztem a cellában, majd újra felé fordultam. - Jól néz ki.

Vállat vont. - A körülményekhez képest jól bánnak velem.

- Witherspoon kapitány beszámolt nekem a vádakról.

- Felháborítóak. - Egyenesen a szemembe nézett. Egész testében megvonaglott a leküzdhetetlen bosszúságtól. - Nem is tudtam az elém tárt eseményekről. Tudja, én kiadtam a saját parancsaimat.

- Lesz tárgyalás, ahol mindezt elmondhatja majd.

- Witherspoon kapitány már felvilágosított - felelte, és úgy láttam, újra visszanyeri tartását. - Bár ő sem túl optimista.

Komoran folytattam. - MacArthur tábornok azt akarja tudni, hogy tisztában van-e az ön ellen felhozott vádak súlyosságával. Azt is tudatni akarja önnel, hogy más ügyvédet is választhat, ha úgy kívánja. Kérhet japán jogi képviselőt is. Hozathatunk önnek Tokióból.

Gúny villant meg a szemében, de aztán újra elmosolyodott. - Marsh kapitány, szerencsésnek mondhatom magam, hogy Witherspoonnal hozott össze a sors. El tudja képzelni, hogy reagálna a maguk katonai bírósága egy Tokióból ideszalajtott ügyvédre?

Groteszk kép villant föl előttem. Elképzeltem egy érvelése közben hajlongó, tokiói ügyvédet, aki európai öltözékben, tolmácsok közreműködésével győzködi az öt amerikai tábornokot az esztelen manilai vérontás ügyében azután, hogy a háború befejezését követően az egész japán nemzet Douglas MacArthur lába előtt térdel, homlokával érintve a talajt.

Yamashita komorrá változott. - De a vádakat akkor sem értem. Kértem, hogy határozzák meg őket közelebbről. Witherspoon el is készítette az ehhez kapcsolódó beadványt. Azzal vádolnak, hogy nem teljesítettem parancsnoki tisztemmel járó kötelességeimet. Arra kértem őket, tárják fel előttem, hogy mikor? Hol? Én soha nem mulasztottam el a kötelességeimet. Ön is ellenőrizheti a jelentéseket. Szingapúr

eleste után magam gondoskodtam arról, hogy Percival tábornok bekerített katonái jó elbánásban részesüljenek. Az irányvonalon akkor változtattam, amikor visszavezényeltek Mandzsúriába. Még a császárnál is panaszt tettek ellenem.

- Miért? - kérdeztem, és hirtelen érdekelni kezdett a kérdés.

- Mert megfenyítettem azokat a parancsnokságom alá tartozó tiszteket, akik engedélyezték a harctéri atrocitásokat - felelte Yamashita. - Maszanobu Cudzsi ezredes, aki egy különleges hadműveleti egységet vezetett, igen közel állt a császári családhoz. Valamikor az uralkodó legfiatalabb öccsét tanította. Szabályos panaszt nyújtott be ellenem a császári kormánynál. Sok tiszt, köztük Todzso miniszterelnök is azt állította, hogy elárultam saját munkatársaimat. De én európai hadseregeknél is szereztem gyakorlatot, és megértem a nyugatiak érveit. Kérdezze csak meg az amerikai hadifoglyokat és az internáltakat, akik az én hatáskörömbe tartoztak Baguióban. Ők majd elmondják magának. A múlt év decemberében elszállíttattam őket a területről, nehogy bántódásuk essék a harcokban.

Váratlanul egy emlék bukkant fel bennem a Kidóval töltött estéről, amikor szakét iszogattunk az étteremben, és nem tudtam megállni, hogy meg ne kérdezzem: - Tényleg le akarta rohanni Ausztráliát?

A tábornok barázdált arcán nosztalgikus mosoly suhant át. Kíváncsian rám pillantott, majd cigarettáért nyúlt, meggyújtotta, és a gyufaszálat egy hamutartónak használt konzervdobozba dobta. - Megkérdezhetem, ki mondta ezt magának?

- Koicsi Kido.

- Találkozott a lordpecsétőrrel?

- Sokszor - feleltem.

Yamashita cinikusan horkant fel. - Hogy van a vén lókötő?

- Még mindig ravaszkodik - válaszoltam. Erre mindketten elnevettük magunkat. Akkor vált világossá, hogy van valami közös ügyünk, ami összeköt bennünket. - Valamilyen okból fél öntől.

- Én soha nem hoznám kínos helyzetbe a császárt - mondta a tábornok óvatosan -, de sok olyan ember veszi körül, aki rossz tanácsokkal látja el.

Elhallgattunk. Nagyot szívott a cigarettájából. Szeme a távolba meredt, biztosan az emlékei között keresgélt. Tovább kíváncsiskodtam. - Valóban úgy gondolja, hogy be tudta volna venni Ausztráliát?

A Tigris szemében tűz lobbant.

- Először is, tudnia kell, hogy amikor 1941 júliusában a héthónapos németországi útról visszatértem Japánba, háborús terveinkre kétéves moratóriumot javasoltam. Láttam az európai háborút. Világossá vált számomra, mit vállaltunk volna, ha fogyatékosságokkal küzdő hadseregünk hosszú hadjáratokba fogna a nyugati erők ellen. Nem voltak ejtőernyőink, jó tankjaink, nagy hatósugarú bombázóink, sem radarjaink. De azt mondták, az azonnali háború elkerülhetetlen. Stratégáink azzal érveltek, hogy az amerikai és a brit haderők nem jelentenek komoly kihívást Ázsiában, és Ázsia nem fontos a nyugati hatalmaknak. A császár meghozta a döntést, én pedig teljesítettem a parancsaikat. Katonaként ez volt a kötelességem. Csak előre tekinthettem.

Tétovázott egy darabig, aztán fürkésző mosollyal megkérdezte: - Miért említette magának Kido Ausztráliát?

- Azt mondta, ön mindig is túl független volt - feleltem. - Veszélyes. És azt hiszem, úgy gondolja, hogy Todzso szerint ésszerűen cselekedett, amikor nem tette meg.

A tábornok ironikus mosolya azt árulta el, hogy nem igazán kedvelte Todzsót. - És az ésszerű volt, amikor a dzsungelba vezényeltek teljes japán hadtesteket? Tudja, nem bírjuk jól a trópusi őserdőket.

A konzervdoboz oldalán elnyomta a csikket, aztán vállat vont. - Szingapúr után bevehettük volna Ausztráliát. Elfoglaltuk Bálit és Timort. Haditengerészetünk Ausztrália északi partjainál várakozott. 1942 februárjában minden baj nélkül lerohanták Darwint, elsüllyesztettek tíz hajót, és megsemmisítettek tucatnyi szövetséges repülőgépet. Az egész országban mindössze hétezer ausztrál sorkatona maradt. A többi a britekért harcolt Európában, Afrikában, Indiában. Az amerikaiak még nem érkeztek a térségbe. Később, még ugyanabban a hónapban önként vállaltam az invázió irányítását. Nem lett volna hiábavaló próbálkozás. Gyorsan partra dobtunk volna egy tekintélyes hadtestet Darwinnál, azután a vasutakat és a közutakat kihasználva törtünk volna előre Adelaide és Melbourne irányába. Valamivel később

kisegítő csapatokat vethettünk volna be a keleti parton, és Sydneyben egyesítettük volna erőinket. Jamamoto admirális egyetértett a tervvel. Ha győzünk, kikényszerítjük a háborús rendezést. Vereség esetén is kevesebb katonát vesztettünk volna, mint a későbbi dzsungelharcokban. Todzsónak és a többi rangidősnek nem tetszett az ötlet, így engem egyenesen Mandzsúriába irányítottak. Egészen addig maradtam ott, míg át nem vezényeltek a Fülöp-szigetekre.

Ahogy a szinte matematikai pontossággal kiszámított tervét hallgattam, hátborzongató bizonyosság kerített hatalmába. Győzni vagy veszíteni - így gondolkodott ez az ember, akinek éleslátása és stratégiai elképzelései MacArthuréival vetekedtek. Akkor értettem meg, hogy Tomoyuki Yamashita milyen hatást gyakorolhatott volna a japánok érzelmeire, ha engedélyezték volna a hazatérését Tokióba.

Hosszú másodpercekig csendben üldögéltünk. Én a Yamashita vázolta lehetőségeket emésztgettem magamban. Több mondanivalóm nem maradt. MacArthur arra utasított, hogy nézzek utána a tábornoknak. Megtettem.

Nem messze tőlem levágott körömdarabkák hevertek az asztalon. Yamashita észrevette, hogy azokat bámulom. Különös mosolyra húzódott a szája.

- Tudja, ha elhamvasztanak valakit, nálunk az a szokás, hogy levágott körmöt és hajtincset küldenek haza a családnak. Mint ahogy látja, én minden nap megborotválom a fejem.

Továbbra sem hagyta abba a mosolygást, és azon kaptam magam, hogy vele együtt mosolygok. Egyfajta bajtársi érzést keltett bennem. Egy olyan rejtvény előtt álltunk, melyet együtt is megoldhattunk volna. - Megvárhatná a tárgyalás végét - mondtam. - Nem biztos, hogy szükség lesz a körömdarabokra.

- Valóban várhatok még vele, kapitány?

- Mennem kell - zártam le a beszélgetést.

- Elmondaná MacArthur tábornoknak?

- Mit mondjak el?

- Azt, hogy nem értem ezeket a becsületembe gázoló vádakat. - Mereven a szemembe nézett, mintha be akarna behatolni az agyamba, hogy kiolvassa belőle az üzeneteket.

- Megmondom neki - és hányingerem támadt a saját képmutatásomtól.

- Köszönöm, kapitány. MacArthur is katonaember. Tudom, hogy utál engem és talán - ha szabad ezt mondanom - valamiképpen féltékeny is rám, de biztos vagyok benne, hogy tudja, mit jelent a becsület egy katona számára.

- Tudja - feleltem. - És most ideje elindulnom.

Felálltam a tábori székről, ő pedig a priccse sarkáról és meghajolt. - Remélem, megérti, hogy nem a halál aggaszt. Japánban van egy mondás: „az élet múlandó, de a becsület örök". Meg fogok halni. Ebbe már beletörődtem. De az fontos nekem, hogy úgy emlékezzenek rám, mint becsületes emberre.

- Én megértem - feleltem és búcsút intettem neki, aztán kiléptem a szűk cellából. - Elmondom MacArthurnak.

Nyomott hangulatban tettem meg az utat vissza Manilába. Azzal próbáltam vigasztalni magam, hogy hamarosan magamhoz ölelhetem Divina Clarát, de örömömet elnyomta az egyre jobban fojtogató szorongás. Rájöttem, hogy tökéletesen megértettem mindent, különösen Douglas MacArthur valódi indítékait. Túlságosan is világosan.

Sam Geniusnak igaza volt: el kellett terelni a figyelmet a Nankingban elkövetett erőszakról. Ez mind a császár, mind MacArthur számára fontos volt. Ha Tomoyuki Yamashita visszatért volna Japánba, és esetét az elé a nemzetközi bíróság elé tárták volna, amely Todzso tábornok és a többiek ügyét tárgyalta, az olyan hatást váltott volna ki, amelyet sem a legfőbb parancsnok, sem az uralkodó nem lett volna képes elviselni. A sztoikus és türelmes Yamashita úgy élte volna túl az egészet, mint nemzeti hős, akinek éleslátása, bölcsessége, méltósága és hőstettei messze felülmúlhatták volna bárki más érdemeit a Csendes-óceán térségében.

Mindenki másét. A császári kormány soha nem heverte volna ki, ha kiderül Yamashita józan előrelátása, melyre ők kezdettől fogva képtelenek voltak. Még egy lényeges dolog: Douglas MacArthur soha nem rombolhatta volna le a fegyelmezett és ragyogó tábornok hírnevét. Ezért Yamashitát a Fülöp-szigeteken kellett tartaniuk, egy dilettánsokból álló bizottság elé állítaniuk, melynek csak egyetlen célja volt: a tábornok becsületének szétzúzása.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Koicsi Kido úr keményen küzdött a magasba vezető lépcsőfokokkal, melyek elfogyhatatlanul kanyarogtak fölfelé a hegy oldalán. Legalább ezer fokot kellett megtenni a csúcsig. Átszelték a meredek sziklás hegyoldalba épített teraszokat, évszázados fenyők és hatalmas levelű keményfák között kígyóztak. Az ösvényt kőből készült tora lámpások szegélyezték, mint a közönséges villanyoszlopok a városi utcákat. Japán írásjelekkel - kandzsikkal - teleírt sintó imabotok álltak ki a kövek közül. Nem mi voltunk az elsők, akik végigcsinálták ezt a csendes zarándoklatot.

Már a hegytető közelében jártunk. A felhőtlen ég olyan kék volt, mint az amerikai rigó tojása. Szinte harapni lehetett a hűvös, friss levegőt. Messze alattunk a felkapott üdülőváros, Atami tengerpartja sziporkázott, és a hívogató, végtelen óceán. Nosztalgikus pillantást vetettem déli irányba és arra gondoltam, arrafelé melegebb és kékebb a víz, repülő halak és óriási angolnák nyüzsögnek Luzon körül, ahol az évnek ebben a szakában szűnni nem akaró eső áztatja a rizsföldeket.

Kido talán húsz lépcsőfokot lépett fölfelé egyhuzamban, aztán megállt, hogy pihenőt tartson, beszívja a friss hegyi levegőt és erőre kapjon. Ez alkalommal is olyan hivalkodóan nézett ki, mint egy páva. Buggyos, térdben szűkülő lovaglónadrágot és vastag, barna gyapjúpulóvert viselt. A nadrág szárát szépen kifényesített térdig érő bőrcsizmába tűrte. Amikor aznap reggel eljött értem a szállodába, nem bírtam visszatartani a nevetést, amint ebben a különös öltözékben kiszállt a szilvakék limuzinból. De úgy tűnt, nevetésemet nem vette zokon, mert maga is elmosolyodott. Őt biztosan nem érdekelte, hogy pontosan úgy néz ki, mint az európai arisztokraták karikatúrája.

Kidónak, minél magasabbra kerültünk, annál szürkébb lett az arca. Szinte kísértetiessé vált. Később jöttem rá, hogy nem csupán a fáradtság készteti megállásra.

- Jól érzi magát, uram?

- Természetesen - válaszolta. Kihúzott háttal és felemelt állal, nagyokat kortyolt a levegőből. - Az egészségem megőrzése végett állok meg néha, Marsh kapitány. Olyan tiszta itt a levegő, hogy muszáj átmosnom vele a tüdőmet.

- Azt észrevettem - közöltem. - Csodálatos érzés a porral telített városi levegő után.

- Ez az út megéri a fáradságot, ebben biztos vagyok - mondta. - Már majdnem megérkeztünk.

Felszegte az állat és eltökélten menetelt tovább, én pedig elindultam utána. Kido nem számolt be nekem úti célunkról. Hízelegve, ravaszkodva vett rá a túrára. Csak annyit mondott, hogy sok mindent megértek majd odafent. A végtelennek tűnő kanyargó lépcsősorokon a hegy csúcsára igyekeztünk. A hegygerinc egyre keskenyebbé vált. Valahonnan a távolból melankolikus zene foszlányai jutottak el a fülemhez. Úgy hallottam, valaki bambuszcsövet ütöget, és a koppanásokat egy asszony szomorú kántálasa kíséri. A magányos hegyoldalban úgy tűnt, hogy mindenhonnan az asszony hangja szól - a fákból, a sziklákból - és belesimul a szél fuvallataiba.

A lépcsősornak hirtelen vége szakadt. Egy kaviccsal felszórt teraszra érkeztünk. Kido megállt egy pillanatra, beleszippantott a levegőbe, aztán felém fordulva meghajtotta magát. Egy kövekből emelt halom túloldalára mutatott, ahonnan a zene szólt.

- Nos, itt volnánk - mondta. - Most majd meglátja, miért jöttünk ide. Induljon csak, bátran!

Habozva indultam el a vastagtörzsű fenyőfák között arrafelé, amerre mutatta. A kántálás váratlanul hangosabbá vált, mint amikor valaki felhangosítja a rádiót. Az előttünk álló fenyőfák mögött egy tisztás húzódott, ahová szentélyt építettek. Az alacsony faépület tökéletesen beleilleszkedett a környezetbe. Bejáratánál csiszolt imakorlát húzódott, két végében füst szállt fel az oda állított tömjénes edényekből. A korlát hozzám közelebbi felén egy emelvény állt, melyre vastag vendégkönyvet helyeztek. A szentély felfelé ívelő tetejének széléről színes papírcsíkok csüngtek, és úgy táncoltak a szélben, mint a papírsárkányok. A szálldosó papírszalagok vigasztaló üzeneteket küldtek a halottak lelkének.

Az ablaktalan szentély ajtaja nyitva állt. Odabent Japán Kínában folytatott háborújának emlékei töltötték meg a falakat: városok, katonai táborok és elesett katonák fényképei, egyenruhák maradványai, térképek, melyek a császári hadsereg útját mutatták Sanghaj kikötőjétől a Jangce mentén fölfelé, egészen Nankingig. A helyiség közepén az

oltár előtt szeiza helyzetben ült az éneklő, kántáló asszony. A bambuszcső az ölében pihent.

Arca rezzenetlen maradt, amint beléptem a szentélybe, csak a szemével követte mozdulataimat. Mozdulatlanul, mereven ült, mint egy búvóhelyét őrző anyafarkas. Hagyományos piros hakama-nadrágját hófehér kimonó szárnyai fedték. Az arcát bekeretező, ősz szálakkal csíkozott, rendkívül hosszú haja egészen a csípőjéig ért. Ő volt a szentély papnője.

Tudtam, szégyenteljes cselekedet volna még ezen a világtól elzárt helyen is, ha elmulasztanám a halottaknak kijáró tiszteletadást. Odaléptem az imakorláthoz és megálltam az egyik füstölőedénynél. Ahogy Josiko megtanította első, szentélyben tett látogatásunk alkalmával, közel hajoltam az edényhez, körbeöleltem a felszálló füstöt, majd az arcomba legyeztem, hogy jelezzem jelenlétemet. Azután háromszor összeütöttem a tenyeremet, hogy felébresszem a lelkeket, és meghajoltam a papnő előtt.

Az öregasszony arcán meglepetés, sőt félelem tükröződött, amint végignézte az idegen szertartását. De kételyei hamarosan elszálltak, amikor felismerte a lordpecsétőr urat, aki végre felkapaszkodott a csúcsra, és időközben mögém állt. Az asszony elmosolyodott, letette a bambuszcsövet, és homlokával érintette a szentély padlóját.

- Koicsi Kido úr, a császár tanácsadója, a pecsét őre - kántálta ugyanazon a hangon, melyet korábban hallottunk. - Üdvözöllek a Bűntudat Szentélyében. Őseink és Ivane Macui családja nevében tisztelettel megköszönöm, hogy újra eljöttél hozzánk.

Kido is végigcsinálta a szertartást, de mély meghajlás helyett pusztán biccentett egyet. Az utóbbi gesztus magas rangját volt hivatott kifejezni. - Elhoztam egy amerikai barátomat - jelentette be egyszerűen. - MacArthur tábornok vezérkarában ő az egyetlen, aki ismeri a kultúránkat. Fontos, hogy megértse azt is, vezekelni kívánunk a Nankingban okozott szenvedésekért.

Az asszony felemelte az arcát, tetőtől talpig végigmért, mintha bele akarna látni a lelkembe. Öreg, opálos szeme felragyogott egy pillanatra. - Még soha nem láttam amerikait ezelőtt! Mind ilyen nagyok? És lám, vörös a haja! De uram,

azt hiszem túl fiatal ez a fiú ahhoz, hogy megértse megvilágosodásunkat.

- Először is kezdjük azzal, hogy minden szavunkat érti - mondta Kido. Bejelentésével végtelen zavarba hozta az asszonyt. - És sokkal idősebb, mint amennyinek látszik. Látta, mit tett az oltár előtt, nem? De csak várjon, amíg nem hallja őt beszélni! Nincs idegen akcentusa, csak egy kis oszakai tájszólása. És elmondhatom, hogy már a császárral is találkozott!

Az újabb elképesztő hír hallatán a papnő újra földig hajolt, és hosszú másodpercekig úgy is maradt. Amikor felemelkedett, láttam, hogy a meghökkenést tisztelet váltotta fel a tekintetében.

- Az isteni szellemek útjai kifürkészhetetlenek - folytatta Kido. - Azt hiszem, kétezer évig japán lehetett, és mindössze huszonnégy éve amerikai. Véleményem szerint a császár ősei küldték őt hozzánk, hogy megértessük magunkat a legfőbb parancsnokkal.

Magyarázata közben Kido komoly arcára meredtem, és azt fontolgattam, vajon halandzsázik vagy összejátszik az asszonnyal. Aztán borzongva vettem tudomásul, hogy őszintén hisz abban, amit mond.

És a papnő is. Alaposan szemügyre vett még egyszer, és újra meghajolt.

- Nos, igen. Ez benne van tanításainkban is. Történnek csodák. Üdvözöllek téged is, uram. Ma éjjel áldásért könyörgök számodra a szellemeknek, akik idevezettek hozzánk.

Ahogy ott álltam köztük, a hegy tetején meghúzódó kis szentélyben, hirtelen úgy éreztem, hogy roppant erő költözik belém. Egyik felem azt kívánta, bárcsak igaz lenne Kido szertelen gondolata, melyben mélyen hisz a papnő is. Végül is mit tudunk mi a szellemekről? És amikor meglegyintett a hűvös, hegyi szél, arra gondoltam, bár érzem a fuvallatát, mégsem láthatom. Roppant energiát hordoz, magával sodorja a hőséget, a hideget, egyik faluból a másikba szállítja az utak, a földek és a virágok porát. Nem lehet, hogy ilyen a láthatatlan lélek utazása is, mely átörökíti a múlt generációinak energiáit és emlékeit? És ha a japánok őszintén hitték a kamikazéban, az isteni szélben, mely visszavetette partjaiktól a betolakodó kínaiak flottáit miért ne hihetnék,

hogy az isteni eredetű szellem egy fiatal amerikai testében lakozik?

Talán igen, talán nem. Ami engem illet, nem tudtam elhessegetni egy gondolatot: ha a szellemek úgy döntöttek, hogy Japán megmentése érdekében beinjekciózzák magukat egy amerikai testébe, jobb helyet is találhattak volna, mint az isten háta mögötti, elmaradott Arkansas. De nem számított. Új, igazi erőt merítettem a valóságból, amit Kido még csak nem is sejthetett, így vagy úgy - ha a lordpecsétőr őszinte volt, vagy csak manőverezett megkapó hízelgésével -, akkor is nagy jelentőséget tulajdonított személyemnek. Kiválasztott lettem, és azzal együtt egy abszurd dráma szereplője.

Viszonoztam az öregasszony meghajtását. - Igazság szerint, asszonyom, a lordpecsétőr úr vendégeként jöttem ide, de megható a kedves fogadtatás. Megtiszteltetésnek veszem, hogy itt lehetek ebben a szentélyben, az ön társaságában.

- Valóban, ahogy megmondtad - szólalt meg az asszony Kidóra pillantva -, akcentus nélkül beszél.

- Nagyon rosszul beszélem a nyelvüket - tiltakoztam -, de örülök, hogy érti a szavaimat.

- Na de ilyet! - mondta meglepetten, és ismét jelentőségteljes pillantást vetett Kidóra. Rájött, hogy azt is tudom, hogyan kell megfelelő módon válaszolni a dicséretekre.

A szentélyt körülvevő puszta hegytetőre mutattam. - Mit csinál itt, teljesen egyedül, a hegy tetején?

- Zokogok - felelte minden sallangot mellőzve.

- Sirat valakit?

- Nanking halottait siratom.

- Mióta teszi?

- 1938 óta - válaszolta nyugat felé fordulva, ahol a távoli messzeségben, a tenger túloldalán Nanking városát sejtette. - Több, mint hét éve. Minden nap, pirkadattól alkonyatig. Ez az én templomom.

- És miért zokog?

- Mert ez a kötelességem. - Tekintetét a szentély falain sorakozó emlékekre emelte. - És a családomé.

Hirtelen eszembe jutott, hogyan üdvözölte a lordpecsétőrt: Ivane Macui családja nevében. - Ön tehát a kínai hadműveleteket irányító Macui tábornok családjához tartozik?

- Igen - felelte csendesen. - Helyette és a nevében zokogok, mert ő tiszteletreméltó, becsületes férfi, akit félreértettek. A kínai emberek barátja. Azért sírok, hogy lemossam a szégyent és megtisztítsam a jövőt. - Lassan elfordult tőlem és újra kántálni kezdett.

Összezavarodtam. Hallottam, amikor Sam Genius beszámolt Macui visszahívásáról, Kínába vezényléséről, „előléptetéséről", melynek valódi célja az volt, hogy megfosszák minden hatalomtól. És Aszaka hercegről, a császár nagybátyjáról, aki a nankingi eseményeket irányította.

- De hiszen Macui tábornok nem is volt parancsnok Nankingban!

Kérdésemet válasz nélkül hagyva, folytatta a kántálást.

Kido előrelépett. - De igen! - szólt közbe nyomatékosan. -De igen, Nankingban is!

Az asszony befejezte a kántálást, és énekelni kezdett. Tökéletesen megfeledkezett rólunk, amint bambuszhangszerét ütögette. Kido megragadta a karomat és a szentély egyik távolabbi sarkába ráncigált.

- Van még itt más is, amit látnia kell - mondta szinte parancsolóan.

Kiléptünk a teraszra és megtettünk még néhány száz métert az aljnövényzetbe taposott ösvényen. Tőlünk balra, meredeken ereszkedett alá a hegyoldal. Háromszáz méteres mélységben gyönyörű látkép tárult elénk: Atami emberektől nyüzsgő tengerpartja, a régi fürdőhelyek. Menet közben Kido ünnepélyesen mutatott rá egy előttünk álló tárgyra, melyet először nem tudtam azonosítani. Aztán egyszer csak egy hatalmas szobor lábánál álltunk.

- Kanon - közölte Kido, amint odaértünk. - Ismeri? Az irgalom istennője.

Hosszú ideig bámultam a szobrot. Hiányoztak belőle azok a rafinált finomságok, melyek oly jellemzőek a japán művészetre. A mustársárga agyag, amelyből készítették, itt-ott kilátszott a máz alól. A köpenybe öltöztetett buddhista istennő nyugat felé nézett ugyanúgy, mint a szentély papnője, aki kántált, énekelt vagy megbocsátásért zokogott. Kanon, az irgalom istennője azonban örökké és mozdulatlanul csak a láthatatlan Nanking irányába bámult.

- 1938-ban készítették - jelentette be Kido. - Ugyanakkor építették a szentélyt is. Macui tábornok földjein járunk. Macui így kíván bocsánatot kérni mind a japán, mind a kínai néptől. A szobor feléhez japán agyagot használtak. A másik felét a Jangce medréből gyűjtötték, és zsákokban szállították Japánba a nankingi, szomorú eseményeket követően. A kínai sarat addig keverték a japán földdel, míg a kettőt nem lehetett többé felismerni a masszában. Olyan ez, mint a két ország: különböznek egymástól, sorsuk mégis egybefonódik. Ebből az anyagból készült az irgalom istennője. A kétféle anyag egy mázat kapott, aztán a szobrot kiégették. Érti, Marsh kapitány? Felfogja a jelentőségét annak, amit az imént mondtam?

- Azt hiszem. - Annyira a hallottak hatása alá kerültem, hogy nem tudtam többet mondani.

- Akkor hadd kérdezzek magától valamit. - Kido szeme kifejezéstelenül meredt rám. - Nem vagyunk gyalázatos emberek. Nem hiányzik belőlünk a tisztesség. Mi olyat tudnak még a maguk haditörvényszékei véghezvinni, amit mi magunk ne tettünk volna már meg?

Gyanítottam, hogy erre is megvan a válasza, ezért inkább nem mondtam semmit. Végül megérintett, és egy kitaposott ösvényre mutatott, mely a szobor túloldalára vezetett.

- Jöjjön utánam.

Elfordultunk a tengertől, s a szárazföld belseje felé haladtunk. Egy fehér kaviccsal felszórt tisztás közepén újabb pavilont pillantottam meg. Aprócska, reszkető öregasszony ült előtte egy padon, egyszerű ponyvatető alatt. Amikor észrevett minket, felállt és mélyen meghajolt. Két tenyerét összetette, mutatóujjait az állához érintette. Borotvált feje és kék köpenye azt árulta el, hogy buddhista szerzetesnő üdvözöl bennünket. Kétségtelenül azért küldték a hegytetőre, hogy gondját viselje Kanon istennőnek.

Én is összetettem a kezem és lehajtott fejjel viszonoztam a köszöntést. Békésen mosolyogva odabotorkált a közelben álló kúthoz, hogy húzzon nekünk egy vödör friss vizet.

A szótlan szerzetesnő visszatért, és én meghajlással köszöntem meg neki a vizet, melyet kőedényben nyújtott át nekem, majd kiszolgálta a lordpecsétőrt is.

Kido kuncogni kezdett. - Mondja meg MacArthurnak, hogy jogászai tévednek Aszaka herceget illetően.

Mohón beleivott a vizébe, azután abszolút felsőbbrendűséggel nézett rám. - Ahogy maga is látja, Macui tábornok már akkor elismerte Nankinggal kapcsolatos felelősségét, amikor még nem is viseltünk háborút a nyugati hatalmak ellen. Mielőtt még bármit is hallhattunk volna a potsdami határozatról, vagy a háborús bűnök kivizsgálásáról. Ez azt mutatja, hogy nemzetünk felismerte katonáink sajnálatos tetteit, így talán maga is megérti, hogy Akaszaka hercegnek semmi köze az egészhez.

- Bizonyítékaink vannak rá - feleltem. - Jogászaink több dokumentumot is átvizsgáltak, beleértve személyes feljegyzéseket is, naplókat...

- Naplókat! - kiáltott fel nevetve. - Többek között az enyémet is! A naplókra nem alapozhatnak. Az enyém például az elejétől a végéig színtiszta hazugság.

- Úgy néz ki, hogy a dokumentumok többsége megsemmisült - mondtam szárazon. - LeMay tábornok különleges képességei révén elérte, hogy bombái pontosan a kormány aktáira pottyanjanak.

- Bombáik maradandó nyomokat hagytak maguk után, nem így van? - Kido ragyogó mosollyal siklott át szarkazmusom felett. - De nemrég rábukkantunk néhány további aktára. Holnap átadom magának mindet. Kiderül belőlük, hogy a császár nagybátyja csak a ceremónia kedvéért járt Nankingban. Nem parancsnoki szerepben. A császár képviselőjeként a város bevételét ünnepelte. Mindössze erről van szó.

Kétségem sem volt afelől, hogy a „további dokumentumok", melyekre Kido emberei véletlenül „rábukkantak", ellentmondanak majd Sam Genius közvetett bizonyítékainak. És bár nyomozóink nehézségekkel találták magukat szemben az elemzések során, mégis bizonyos voltam abban, hogy előbb vagy utóbb kiderítik, hogy az új dokumentumok is csak frissen elkészített hamisítványok. A japánok túl jó szervezők voltak. Ha ezek az akták eredetiek lettek volna, akkor már hetekkel előbb át kellett volna adniuk őket.

Fejcsóválással jeleztem Kidónak, hogy egy szavát sem hiszem. - Sok irat van a birtokunkban, valóban köztük van az ön naplója is. A többségük világosan utal arra, hogy a parancs fentről érkezett, és arra is, hogy a herceget küldték a végrehajtás ellenőrzésére.

- Tökéletes félreértés - sóhajtotta Kido.
- Akárhogy is, de biztos vagyok benne, hogy a bíróság az új dokumentumokat is számításba fogja venni - tettem hozzá kitérően.
- Tudja, hogy alkotmányunk eleve kizárja a herceg megvádolását?
Elfojtottam egy ironikus mosolyt. - Akkor nyilvánvaló, hogy a bíróság ezt a körülményt is megfontolás tárgyává teszi.
- Komolyan beszélek!
Az apró öregasszony észrevette, hogy a lordpecsétőr megitta a vizét. Odatipegett Kido elé, és összetett tenyerét az állához emelte. A lordpecsétőr visszaadta neki a kőedényt. - Azért hangsúlyozom ezt, mert csak úgy egyeztünk bele a háború befejezésébe, hogy a szövetségesek elismerik kormányzati rendszerünket és azt érintetlenül hagyják. A Meidzsi-alkotmány megköveteli, hogy a császár hatalmának gyakorlásával járó összes felelősség az államminisztereket és más szerveket terhelje. Aszaka herceg a császár képviselőjeként járt Nankingban.
- És mi van akkor, ha bizonyítani tudjuk, hogy ő rendelte el az öldöklést?
Kido úgy nézett rám, mint egy ostoba fajankóra. - Mondtam már magának, hogy nem ő tette! Hogyan lehet bebizonyítani egy ilyen hazugságot? De még ha helytelen parancsot is adott volna a harcmezőn, akkor sem lehetne vád alá helyezni. Ő a császár vér szerinti rokona. Nankingban a császár védelme alatt állt. Ez a mi alkotmányunk! Macui tábornok megértette ezt. Ezért vállalta boldogan a felelősséget.
Hitetlenkedve meredtem rá. - Úgy érti, mindig vállalja valaki a felelősséget, ha a császár vagy a családja a törvényt megszegi?
- Lehetetlen, hogy a törvényeket megszegje - mondta Kido. - Hiszen épp az imént magyaráztam el magának. Ilyen a mi alkotmányunk.
- A legfőbb parancsnok az alkotmányt is meg fogja változtatni, lordpecsétőr úr. Ugye tudja?
Kido morogva fordult a tenger felé. - Még erről is elbeszélgetünk majd, Marsh kapitány. Hamarosan! MacArthur tábornokot nagyon fellelkesítette ez a kérdés, de egymagában nem változtathatja meg az alkotmányt. És ezt ő is tudja.

Változtatásokat indítványozhat, de kormányunknak el is kell fogadnia azokat. És a császárnak is egyet kell értenie velük.

- Keményen kitart a változtatások mellett, uram. De természetesen az a kívánsága, hogy a császárral karöltve tegye meg a szükséges lépéseket.

- Majd meglátjuk - dörmögte Kido. Fogadni mertem volna, hogy alig bír uralkodni magán. - Eljön az ideje annak is, amikor ezen a kérdésen dolgozunk majd, maga meg én. De nem ma. - Megeresztett egy erőltetett mosolyt. Emlékeztette magát, hogy aznapi feladata a szentély megmutatása volt. - Most arra kérem, ne feledje, hogy a felelősségre vonhatóság kérdése Nankingot illetően már hét évvel ezelőtt megoldódott. Kezeltük a problémát. Ami nemzetünk egy nagy család. A császár soha nem élne vissza hivatalával azokkal szemben, akik őt szolgálják. Az nagy szívfájdalmat jelentene neki.

- De mi a helyzet a nagybátyjával? Meg kell mondanom önnek, uram, hogy Aszaka herceg meglehetősen rossz hírnévnek örvend.

Kido felsóhajtott. - Nem változtathatjuk meg a múltat, Marsh kapitány. Nagyon súlyos hibát követnének el, ha megvádolnák a császár nagybátyját. Kérem, mondja ezt el MacArthurnak.

- Azt fogom tenni. - Én is visszaadtam csészémet az öregasszonynak. Semmi szükségem sem volt arra, hogy a kérdést Kidóval elemezzem, de azt tudtam, hogy megfelelő szövetségesre talált MacArthurban. - És mi a helyzet Yamashita tábornokkal?

- Ugyanabban a helyzetben van, mint Macui tábornok.

- Sajnos ez nem így van - feleltem, és visszagondoltam a bűzös cellában folytatott beszélgetésünkre. - Yamashita tábornok soha nem vállalja magára a felelősséget. Kitart amellett, hogy a vádak sértik a becsületét.

- Mondtam magának, hogy ő mindig is veszélybe sodorta magát túlzott függetlenségével.

- Arra kért, hogy adjam át üdvözletét önnek - mondtam gonoszkodva. - Azt mondta, hogy ön egy vén lókötő.

- Tessék? - Kido zavartan nevette el magát, mintha rosszalkodáson kapták volna. - Pontosan erről beszéltem! Tomoyuki Yamashita egyáltalán nem fiatalabb nálam, hogy ilyesmiket mondjon.

Élveztem Kido szorult helyzetét. - Nos, ő legalább nem vádolta önt túlzott és veszélyes függetlenséggel.

A lordpecsétőr ravaszul pislogva fogadta kissé bántó szellemességemet. - Kezd alakulni, Marsh kapitány. Maga nagyon talpraesett. De nem számít. A legfőbb parancsnok kivonta Yamashita tábornok ügyét a japánok hatásköréből. Ezen túl az az amerikai hadsereg problémája. Szóval a sorsa egyedül csak MacArthur tábornoktól függ, nem igaz?

Egy vállrándítással intéztem el a kérdést. Yamashita tábornokkal szemben táplált nyilvánvaló gyűlöletétől eltekintve Kidónak tökéletesen igaza volt. A különleges bizottság létrehozásával és a Fülöp-szigeteken megtartandó tárgyalással MacArthur további beleszólást és bíráskodást nem engedélyezett a japánoknak.

Ránéztem az órámra. - Nem indulhatnánk el? Két óráig tart az út Tokióba, de először még le kell jutnunk a hegyről is.

- Ó, a visszatérés nem lehet probléma! - A lordpecsétőr hirtelen jókedvre derült. - Különben pedig meg kell állnunk Atamiban is. Van egy kis személyes ügyem, amit el kell intéznem.

Kis híján felmordultam. Legszívesebben azonnal visszamentem volna Tokióba. Elegem lett Kidobói. - Több, mint egy hetet voltam távol, uram. Sok kötelezettségemet elmulasztottam, és most szeretnék mindent bepótolni.

- Nem fog sokáig tartani.

Elindultunk lefelé, először a kitaposott ösvényen, majd rátértünk a hegy lábához vezető kanyargó lépcsősorra. Útközben elmentünk a szentély mellett is. A papnő egy párnán térdelt és hosszú haját csavargatta. Búcsút intettünk neki. A fák között kóborló szél még egyszer felénk sodorta énekét.

Kido cinkosán rám kacsintott, és oldalba bökött menet közben. - Éjfél előtt hazaérünk. Remélem, nincs ellenére, hogy szerveztem magának egy kis programot arra az időre, míg én távol leszek.

*

Már besötétedett, mire Atamiba értünk. A hold mögöttünk világított, pontosan a hegy fölött. Visszanézve láttam, hogy

halvány fénykoszorút fon az irgalom istennőjének szobra köré, mely Macui tábornok Nanking-szentélye közelében állt. Egymás után ragyogtak fel a csillagok, mintha egyenként törnének maguknak utat a végtelen égen. A város már elcsendesült. Szűk, kanyargó utcáit a vendéglők és a lakóházak bejárata fölött függő papírlampionok világították meg. Halvány fényüknél úgy láttam, mintha sárga téglával kirakott úton haladtunk volna.

Déli és keleti irányból hallottam a dagály partra verődő hullámait. Súlyos, sós permetet sodort a szél a levegőben, és a levegőt hínár és döglött halak szagával töltötte meg. Befordultunk a sarkon. Az út bal oldalán megláttam magát az óceánt is. Még lézengtek néhányan a tengerparton, a sűrűsödő sötétben csak a körvonalaikat tudtam kivenni. Sirályok és kormoránok szálldostak a part közelében. A távolban egy móló sziluettje rajzolódott ki a homályban.

Váratlanul eszembe jutott az anyám. Valami azt súgta nekem, hogy már nem él. Az öreg autó zötykölődése, a tenger szaga, a magányosság hangulatát keltő őszi szél, az ismeretlen épületek, melyek előtt elhaladtunk, a távoli móló körvonalai a sötétben, mind azt az estét idézték, amikor megérkeztem Santa Monicába. Mindössze tíz évvel azelőtt történt, de annyira megváltozott az életem, hogy szinte hozzáférhetetlenné vált a múltam. A jelen szerint viszont egy kivénhedt Daimlerben ültem a japán császár legmegbízhatóbb tanácsadója társaságában, aki éppen szundikált mellettem, és mindez valószínűtlenné tette, hogy valaha űzött vadként menekültem el Arkansasból. Legalább olyan lehetetlennek tűnt, mint Kido álma arról, hogy a császár ősei engem választottak közvetítőnek MacArthur és az uralkodó számára.

Elnéztem az idegen kisvárost, és rádöbbentem, hogy talán soha többé nem láthatom anyámat. Ez volt az a bizonyos „él, míg meg nem hal" eset, csak azt nem lehetett tudni, hogy boldogan-e vagy sem. Örökre ázsiai lettem. Örök világom egy darabja elhaladt a papírlámpás sápadt fényével megvilágított ablakom előtt, másik része türelmesen várt rám Manila tikkasztó, buja kertjeiben. Lehetett volna annyi minden belőlem, de a lehetőségeket felégették Pearl Harbor bombái. Igen, gondoltam, Pearl Harbornál születtem újra. És egyáltalán nem tett boldogtalanná az, amivé váltam.

Az autó egy régi vendéglőnél állt meg. Az épület hátsó traktusa a tengerre nézett. A szirt alatt háborgó tenger szüntelenül csépelte a parti sziklákat és hideg, sós permettel telítette a levegőt. Ahogy Kido és én kiszálltunk a kocsiból, azonnal nedvesség járta át a ruhánkat.

- Ó! - kiáltott fel a lordpecsétőr, és bosszankodva próbálta lesöpörni magáról a vízréteget. - Tudja, ez skót gyapjú. Mostanában nagyon nehéz hozzájutni. De minden a legnagyobb rendben. A tenger szellemei találtak ránk ma este! Ez jó jel, Marsh kapitány! Nagyon jó jel.

A vendéglő ajtaja kinyílt, mielőtt még odaértünk volna, mintha mosolygó, hajlongó tulajdonosa órák óta ott állt volna mögötte, érkezésünkre várva. Josiko is ott állt az ajtónyílásban. Tengerkék kimonót viselt és édesen mosolygott. Meghajolt, aztán megragadta a kezem és magával cipelt a helyiség belsejébe.

- Jó estét, Marsh kapitány. Olyan boldog vagyok, hogy itt lehet ma este!

Nagyon szépnek láttam őt. Ezt nem tagadhattam, és tudtam, milyen ígéretek rejtőznek várakozó tekintetében. Ő volt számomra a jó és a gonosz megtestesülése. Képes volt azt elérnie, hogy mindenhatónak erezzem magam abban a pillanatban, amikor szégyenkeznem kellett volna. És amit Garvey atya nem értett volna meg, valahogy felelősséget éreztem érte. Én választottam őt először.

- Jó estét, Josiko. Milyen ragyogóan néz ki ma este! Hogy került Atamiba?

Szégyenlősen elfordította a tekintetét, és mosolyogva válaszolt. - Néhanapján itt töltöm a hétvégeket.

Visszamosolyogtam rá, bár magamban elátkoztam Kidót. - Nos, akkor együtt is vacsorázhatnánk.

Pontosan tudtam, mi történik majd odabent a vendéglőben. Bekísér majd egy külön szobába, eltol egy bambuszfalat, hogy feltárja a sötétlő óceán szépségét és illatait. Ott vár ránk a furo, a padlóba süllyesztett fürdőkád. Megtölti forró vízzel, majd óvatosan lehámozza magáról a kimonót. Én is levetkőzöm és mindketten belemerülünk az égető vízbe. Addig üldögélünk benne, amíg el nem bódulok a forróságtól és masszírozó ujjai erejétől. Finom falatokkal etet majd fürdés közben és sörrel vagy rizspálinkával kínál, hogy leöblíthessem

az ételt. Aztán rátelepedünk a matracra és addig szeretkezünk, amíg ki nem száll belőlem az összes erő.

Az egyik felem beleborzongott a gondolatba, a másik pedig halkan elátkozta izgalmamat. De akkor az már nem számított. Besétáltam a vendéglőbe és megadtam magam az elkerülhetetlennek. Ezt a világot örököltem. Ez volt a valóság. A Tábornok futárjaként prostituált lettem. Sokkal inkább én, mint Josiko. Vállaltam a feladatot. Hogy hibáztam-e vagy sem, még nem tudtam pontosan. És amíg le nem ráztam magamról ezt a terhet, azokkal az örömökkel kárpótoltam magam, melyeket valahol mélyen magam is helytelenítettem.

Kido megállt az ajtóban. Most ő nézett rá az órájára. - Két órán belül végzek az ügyeimmel. Elég ennyi idő egy kellemes és teljes vacsorához?

Josiko a lábamnál térdelt és a cipőfűzőmet oldozgatta. Egyik bokámról erős kézzel húzta le a cipőmet. Nem akartam, hogy így legyen, de ahogy válla és háta finom körvonalait néztem, máris izgalomba jöttem. - Két óra megfelel, lordpecsétőr úr.

- Kitűnő - mondta. - Remélem élvezni fogja az Atami nyújtotta örömöket.

A másik cipőm is lekerült a lábamról. Josiko felállt és kézen fogva elvezetett. Hamarosan a lépcső előtt álltunk, mely a szobánkba vezetett. A tenger morajlását hallottam odalentről. Hullámai vad dübörgéssel törtek meg egy közeli barlang falán. Úgy éreztem, mintha a lány egy titokzatos, víz alatti királyságba vinne.

Mielőtt lementünk a lépcsőn, még egy pillantást vetettem a félig nyitott ajtóra. Kido búcsút intett és beszállt az autóba. Ahogy elnéztem ravasz képét, eldöntöttem magamban, hogy utálom ezt az embert. Kihasználta gyengeségemet. Persze saját felelősségemet sem tagadhattam. De megesküdtem, bármi történjék, mielőtt elhagyom Japánt, gondoskodom róla, hogy az a leereszkedő mosoly örökre eltűnjön az arcáról.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

- Nagyon vicces dolgok történtek, míg távol volt, maga udvari majom! Nem is viccesek, inkább roppant különösek!

Így fogadott Sam Genius, amikor beléptem az irodájába, és kényelmesen elhelyezkedtem egy széken, szemben vele. Egyedül volt aznap, asszisztenseinek máshol akadt dolguk a Dai Icsi-épületben. Genius a halántékát és az arcát dörzsölgette előrehajolva. Egyenruhája olyan gyűrött volt, mintha abban aludt volna. Fáradtsága ellenére mégis megeresztett egy „én-a-Princetonra-megyek" típusú vigyort, melyet az osztály legjobb tanulója annak a riválisának tartogat, akit nem vettek fel az egyetemre.

Visszamosolyogtam rá. Nem akartam besétálni a csapdájába.

- Ne húzogassa úgy a haját, ezredes, mert még teljesen megkopaszodik, mire hazakerül innen.

- Á, dehogy! - mondta. Mosolya titokzatossá vált. - Garantálhatom magának, hogy pontosan ennyi hajam lesz akkor is, amikor magam mögött hagyom a jó öreg Tábornokot.

- Át akarják helyezni?

Megrázta a fejét, de nem túl meggyőzően. Azok közül, akiket papírjaikon „nélkülözhetetlen a megszálláshoz" bélyegzővel indítottak útnak Japánba, sokan már elmentek. A háború közel két hónapja véget ért, de a megszálló hadsereget már azok a frissen érkezett katonák alkották, akik még sohasem jártak az óceán túloldalán. MacArthur időről időre megújuló vezérkarának felét azok a polgári alkalmazottak tették ki, akik folyamatosan érkeztek Washingtonból. A Dai Icsi-épületbe telepített, egyre növekvő létszámú hivatali személyzet már csak egy 278 oldalas telefonkönyvbe fért bele.

- Nem - felelte Genius. - Nem enged el olyan könnyen. De megmondom magának, mire jutottam. Megvan a válasz. - Látván értetlen tekintetemet, még közelebb hajolt hozzám az asztal fölött. - A kirakós játékról van szó - mondta. - Megoldottam. Helyére tettem a hiányzó, harmadik darabot is.

Kihalászott egy papírlapot a többi közül, és meglobogtatta előttem. - Ismeri a hármasszabályt? Mármint a logikában. Úgy mint: tézis, antitézis, szintézis.

- Persze. Úgy néz ki, mint például a jin és a jang.

- Ezt a szarságot hagyja ki a játékból, Marsh. Kezd végérvényesen ázsiaivá válni. Különben pedig igaza van. Úgy is lehet mondani. Tudom már, mit akar az öregfiú.

- Nos, ennek örülök, mert egy óra múlva újra be kell számolnia neki a fejleményekről.

Tágra nyitotta a szemét, és úgy tett, mint aki rettenetesen meglepődik. - Pedig én azt hittem, azért jött ide, mert hiányoztam magának. - Ismét közelebb hajolt hozzám. - Nem akarja tudni, mi a harmadik darab?

- Azt se tudom, mi az első kettő.

- Hogyne tudná! Nanking és Yamashita. MacArthur mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy ne érjen el a kezünk a nankingi elkövetőkig. Kettes számú darab: bármit megtesz azért, hogy felakasztassa Yamashitát, mihelyt talál egy kötelet meg egy erős faágat, amin azt átvetheti. Tehát, mi a következő?

Hosszú másodpercekig bámultam Geniust, megpróbáltam közelebb jutni zavaros gondolataihoz. Fejemben tökéletes káosz uralkodott: Manila és Divina Clara; Atami, Kido és Josiko; hegyi szentélyek, illatos kertek, bűzlő barakkok; tűzforró fürdők az óceán partján álló vendégházban; virágillattal terhes éjszakák. Az asszonyok, akiket nem érdemeltem meg, és az ár, melyet egyszer, valamikor meg kell fizetnem.

A harmadik darab? Mi a fenéről beszél ez a jogász? - Hát, nem is tudom. De fogadni mernék, hogy nem a császár.

- Nos, igaz is, meg nem is. - Genius kuncogva élvezte kis diadalát. - Abban igaza van, hogy nem hajt rá a császárra. Abban viszont nincs igaza, hogy nem a császárról van szó. Japánban vagyunk, jóember! Itt minden a császárról szól, akár tetszik MacArthurnak, akár nem. Most elmondom, hogyan kalkulál. Jól jegyezze meg a szavaimat. Először is: nagy szívességet tesz Hirohitónak azzal, hogy elkendőzi Nankingot. Másodszor: a császári udvar egyetért vele abban, hogy Yamashitát távol kell tartani az országtól és a nemzetközi bíróságtól. Tehát, mindketten szívességet tesznek egymásnak. - Széttárta a karját, mintha minden a végletekig egyszerű volna. - Rakja össze. Mit kapott?

- Yamashita meghal, Aszaka életben marad.

- Nagyobb dimenziókban gondolkodjon! - Rám meredt egy pillanatra, és azt morogta: - Úgy látszik, a logika nem az udvari majmok világa. Mi akadt fenn a hálón? Nem veszi észre, hogy megbomlott az egyensúly? Nanking győzelem a császárnak, megtisztulás MacArthurnak. Szóval, mit akar a

Tábornok? - Meg sem várta a válaszomat. - Teljes győzelmet akar, és valójában arra készül kezdettől fogva! A császár tartozik neki! -Genius megállt egy pillanatra, majd oktató hangnemben folytatta. - És hol akarja ezt a győzelmet?

Lassan bekúszott az agyamba atami kirándulásom, és a Kidóval folytatott beszélgetés. - Az új alkotmány.

Diadalmasan bökött a levegőbe. - Bravó! Pontosan erről van szó. Csak erről beszél azóta, hogy földet ért Acugi repülőterén.

- Nem Acugi óta - mondtam, mert eszembe jutottak a leytei partraszállást követő sötét és esős estéken tartott prédikációi. - Taclóban óta. A hétpontos terve: sajtószabadság, szavazati jog a nőknek, a zaibacuk szétzúzása, a militarizmus felszámolása, szakszervezetek létrehozása...

- Oké, oké - szakított félbe Genius. - És a többi. Mézesmázosan viselkedett a császárral, mert azt hitte, úgy könnyű dolga lesz. „Én megkíméllek téged és családodat a háborús bűnök vádjaitól, és cserébe azért, hogy megmentettem a császári családot, hagyod, hogy megreformáljam egész társadalmatokat." Találja ki, mi történt? A császárnak nem tetszik az alku.

Most már teljesen frissnek éreztem magam. - Én tolmácsoltam, amikor Hirohito találkozott vele a nagykövetségen, emlékszik? Megrémítette MacArthurt. Láttam. Amilyen szelídnek látszik, olyan kemény srác ez a császár.

- Hiszen maga azt mondta, hogy MacArthur nem fél semmitől.

- Nem sokáig tartott az egész, és akkor mindketten hasonlóan éreztek.

- A nagy elmék találkozása - gúnyolódott Genius, és az égnek emelte tekintetét. - A földet vér borítja, az alkuk mégis létrejönnek. Egy szép napon mindezt történelemórákon tanítják majd az egész világon.

Visszafordult felém, és savanyúan elhúzta a száját. - Térjünk vissza a szomorú valósághoz. Miközben maga távol volt, MacArthur megtette az első lépéseket az alkotmány ügyében. Kiadott egy direktívát JSC 10 néven. Próbaképpen, érti? E dokumentum nem változtatja meg a Meidzsi-alkotmányt, de hatálytalanítja azt a megszállás idejére addig, ameddig jónak látja. Feloldotta a civil, a politikai és a vallási

szervezeteket érintő korlátozásokat, elrendelte a politikai foglyok szabadon bocsátását, és feloszlatta a titkosrendőrséget. Á, különben azt a szót használta: elrendeljük. Királyi többes - jobban néz ki majd az újságokban, ahol még meg is bírálhatják a császárt, mert még semmilyen módon nem kárpótolta a legfőbb parancsnokot. - Újra szélesen mosolygott. - És tudja, hogy reagáltak?

- Nem tetszett nekik - mondtam, és már kezdtem érteni, mire akar kilyukadni Genius. - Ezért mondott le Higasikuni miniszterelnök. Olvastam róla Manilában.

- Pontosan - bólogatott az ezredes. - MacArthur meghúzott egy láthatatlan vonalat. Másnap reggel - jusson eszébe, ő irányította a japán légierőt '37-ben, amikor elrendelték a civilek lakta területek tömeges bombázását, mely után a nankingi mészárlás következett - berohan a Császári Palotába, és lemond. Látványos műsor. A sajtónak szenzáció. De az egész csak színjáték, tudja, udvari bolond? A gesztussal azt jelezték, hogy sikerült megtalálni a császári család Akhilles-ínát. Soha nem bocsátják meg a császárt érő bírálatokat, közben MacArthurt mégis ajnározzák. Hogy magyarázzák meg ezt a népnek?

- Előhalásznak egy új miniszterelnököt.

- Sideharát. - Genius elnevette magát. - Mondjuk inkább úgy: Sidehara bárót. Bár lehet, hogy nem ez a helyes megnevezés. A fickó olyan öreg, hogy szerintem elfelejtett meghalni. A harmincas évek elejéig külügyminiszter volt. A hivatásos katonák „Reszkető Térdűnek" hívták. Az volt a feladata, hogy elhitesse a világgal, Japán békeszerető nemzet, pedig közben fokozott ütemben készültek a háborúra. Még ő sem akarta elvállalni a munkát a direktíva kibocsátása után. Úgy tűnik, Hirohito valami nagyon finomat főzethetett neki a palota konyháján, mert sikerült meggyőznie arról, hogy jobb, ha lenyeli a fehérekkel szembeni rosszindulatát, és elvállalja a posztot.

- Tudja, mi az elképesztő? - kérdeztem. - Egy teljes napot töltöttem a lordpecsétőrrel, és egy szóval sem említette ezeket az eseményeket.

Genius gúnyosan nézett rám. - Csak ne ragadtassa el magát annyira, mester-kém. Lehet, hogy talpraesett, de itt nagyfiúkkal játszik. Magát is besorolták a megfelelő alosztályba, mint minden csodabogarukat. Nem vehetett részt

a gyűlésen a távolléte miatt. Miért pumpálta volna tele az agyát Kido olyasmivel, amiről fogalma sincs?

- Mert én japán voltam kétezer évig, és a császár ősei azért küldtek vissza, hogy tárjam fel MacArthurnak e nemzet titkait.

- Mi a francról beszél?

- Kérdezze meg Kidót - nevettem. - Jut eszembe, miért pont Sideharát választották?

- Mit gondol, miért? Hogy lelassítsa MacArthurt. Ebből áll majd a munkája. Csökkentse az ütemet, gördítsen akadályokat az együttműködés elé - hajladozzon, mint a fiatal bambusz. És amikor MacArthur végre elveszti a türelmét és kitör, ők előrelépnek egyet-kettőt, Sideharát újra nyugdíjazzák a szégyennel együtt, amit magával vihet a sírba, amikor meghal. És az vélhetően hamarosan be fog következni.

Tisztelettel bámultam Geniusra. - Honnan tud minderről?

Nevetni kezdett. - Sokat hall az ember olyanoktól, akiket háborús bűnök elkövetéséért bíróság elé állíthatnának. Nem árulnák el egymást, de szeretnek fecsegni az udvari intrikákról. Ez itt egyfajta nemzeti szórakozás.

Felmarkolt egy halom papírt az íróasztaláról a Tábornokhoz készülődve. - Szóval, a múlt héten Sidehara becsoszog MacArthur irodájába, a maga főnöke pedig a kezébe nyom egy listát a Meidzsi-alkotmányban tervezett változtatásokról. Sidehara sziszeg, mint egy kígyó, amikor összeszorított fogain keresztül beszívja a levegőt. Visszabotorkál a palotába, és nem csinál semmit. Néhány nap múlva MacArthur átküldi Whitney tábornokot, hogy felajánlja segítségét, arra gondolva, talán nem tudnak eligazodni az íráson. Sidehara összehord hetet-havat, azt mondja készen áll arra, hogy átgondolja egy bizottság kijelölésének lehetőségét, amely megvizsgálhatná a változtatásokat, de ha megteszi, akkor is minden bizonnyal több hónapra holtpontra jut az ügy a liberálisok és a konzervatívok összecsapása miatt. MacArthur rájön, hogy az egész egy nagy hülyeség, visszahívja Sideharát a Dai Icsi-épületbe, és fenyegetni kezdi. Az öregfiú pedig kineveti! Lehet hogy ő a nagy Reszkető Térdű, mégis van vér a pucájában. Meghajol, és azt javasolja MacArthurnak, tán őt is felvehetne a háborús bűnösök listájára, mert hogy

alkalmatlan a feladatra. Erre tegnap a legfőbb parancsnok bejelentette, hogy maga írja meg a teljes új alkotmányt.

- Ez tetszik majd nekik igazán! - vetettem közbe. - Ezt akarták kezdettől fogva. Nem akarják bemocskolni magukat és őseik emlékét Meidzsi császár alkotmányának a megváltoztatásával. Ugyanúgy, ahogy nem akarják letartóztatni azokat sem, akiket mi háborús bűnökkel vádolunk. Előkeresik őket nekünk, és azt mondják nekik, adják fel magukat nálunk.

- Pontosan így van - vont vállat Genius, és belesüppedt a székébe. - Kész állatkert vesz körül minket.

Döbbenten ültem, megpróbáltam összeszedni a gondolataimat. - A hallottak alapján feltételezem, maga többet tud arról, miért hívta össze a gyűlést MacArthur.

- Ó, csakugyan - pillantott az órájára tettetett sietséggel. - Lenyűgöz csodálatos felismeréseivel. - Újra rám vigyorgott „én-a-Princtonra-megyek"-módra. - Csak sejtem, kedves udvari majma MacArthurnak. De a forrásaim meglehetősen megbízhatóak, így hozzá kell tennem, a főnöke arra készül, hogy letartóztassa a császári család egyik magas rangú tagját.

- Ennek csak örülhet.

- Valójában inkább bosszant.

- Akkor miért mosolyog?

- Ó, most meg válaszokat akar! - Újra ránézett az órájára. - Hamarosan indulnunk kell. Tudhatná, hogy MacArthur gyűlöli azokat az embereket, akik késnek.

- Eléggé titokzatosan viselkedik, ezredes.

- Ismeri Nasimoto herceget?

Genius indulni készült. Átgondoltam, miközben én is felálltam. - Azt hiszem, valami szentélyhez van köze - mondtam végül.

- Nagyon jó. Nasimoto főpap Iszében, Japán legnagyobb tiszteletnek örvendő szentélyében. Hetvenkét éves, Higasikuni és Aszaka bátyjaként a császári család legidősebb tagja. Egy ártalmatlan, víg kedélyű fickó, akárhogy is vesszük. - Genius undorodva felhorkantott. - A szentséges császári családból ő az egyetlen, akit soha senki nem vádolna háborús bűntettekkel. És igazság szerint garantálhatom, hogy nem is fogják megtenni.

- Miért akarják letartóztatni?

- Azért, mert soha nem fogják vád alá helyezni.

- Maga olyan lett, mint egy mandarin.

- Dehogy! A főnöke lett olyan.

Elindultunk a folyosón ahhoz a lépcsőhöz, mely a legfőbb parancsnok irodájához vezetett. Meglehetősen összezavarodtam. Sam Genius viszont nagyon jókedvűnek látszott. A lépcsőhöz érve oldalba bökött a könyökével.

- Nos, barátom, jegyezze meg, amit mondok. Estére, útra készen, becsomagolok.

- Áthelyezteti magát?

- Az ember soha nem kéri magát más helyre az én pozíciómban, tudja? Az ilyen kérés egyenlő a halállal. Mondjuk úgy, más feladatok számára is szívesen rendelkezésre állnék. Ha nyíltan tiltakoznék az ellen, amit elkövetnek, akkor tönkretenném a karrieremet.

Elértük a hatodik emeletet, és elindultunk a sötét folyosón MacArthur irodája felé. Még mindig nem tudtam összerendezni a gondolataimat. Kicsit elveszettnek érzem magam. - Mi lendítette ki az egyensúlyából, ezredes?

- Figyelemreméltó fogalmazás. A bohóc elveszettnek érzi magát, én pedig megbotlottam, mondjuk, egy kőben - szellemeskedett Genius. Alig pár lépés választott el az ajtótól. – A következő a helyzet. Én nem MacArthur politikai tanácsadója vagyok. Érti, amit mondok? Én nem azért esküdtem fel a kamara tagjaként, hogy segítsek egy tábornokot az igazság elkendőzésében, ami politikai alkukötéshez vezethet. Itt kétszázezer meggyilkolt emberről van szó. Az én feladatom az igazság követelése. Ha nem, ki kell vonnom magam az esetből.

Már az ajtónál álltunk. Megfogtam a kilincset. - Próbálja meg még egyszer, ezredes. Végül is mi történhet?

Barátságosan hátba vágott. - Hallott már olyan katonákról, akik saját lábukba lőnek vagy feltartják a kezüket? Akkor csak figyeljen meg engem, udvari bolond.

Azután beléptünk a szobába.

- Jó napot, Tábornok.

- Genius ezredes, jöjjön csak beljebb.

A sárgásbarna diófával lambériázott helyiségben ugyanazok a vezérkari tisztek gyűltek össze, mint máskor, és ahogy már annyiszor megtettük, odaléptünk az agyonkoptatott bőr ülőgarnitúrához, és elfoglaltuk a

számunkra kijelölt helyet. A gorillaszerű Willoughby kedvenc foteljába befészkelve magát összeráncolt homlokkal lapozgatott valamilyen aktát. Court Whitney tábornok a puha kanapé egyik végében foglalt helyet, és titokban rám kacsintott, mintha régi jó barátok lettünk volna. Sam Genius ezredes egy halom papírral a kezében állt meg az ajtóban. Ziláltnak és álmosnak látszott. Douglas MacArthur a Császári Palotára néző ablak előtt járkált fel-alá, és éppen a pipáját tömte.

MacArthur rögtön a tárgyra tért. - Rá akarok ijeszteni a császárra - mondta, és nadrágja jobb zsebéből hanyag mozdulattal előhalászott egy doboz gyufát. - Megegyeztem Hirohitóval abban, hogy megvédem a császári családot, de az egyezségben benne foglaltatik az ő minden államügyre kiterjedő együttműködési készsége.

- Mire készül, főnök? - tette fel a kérdést Court Whitney, s közben Sam Genius ezredesre meredt.

- Fel akarom rázni egy kicsit - közölte MacArthur. - Azt akarom, hogy megértse, az egyetlen ok, amiért nem vádolják háborús bűnök elkövetésével az, hogy az én védelmem alatt áll.

- És hogyan érhetjük el ezt? - kérdezte Willoughby. Hirtelen figyelmeztető csengő szólalt meg az agyamban, és tudtam, hogy Sam Geniusnak igaza van. Rendívül szokatlannak tűnt, hogy a Tábornok megbeszélés közben kétszer is engedélyezi, hogy félbeszakítsák. Kezdtem kényelmetlenül érezni magam, mert a találkozót valahogy megrendezettnek találtam.

- Azt akarom, hogy börtönbe zárjanak valakit, aki közel áll hozzá - jelentette ki a legfőbb parancsnok.

- Bölcs elgondolás, uram! Mondhatnám: briliáns ötlet! - Sam Genius ezredes diadalmasan vigyorgott a legújabb hír hallatán. - Örömmel tennék szívességet önnek, Tábornok. Mint tudja, jó hosszú lista van nálam.

MacArthur hűvösen végigmérte Geniust, majd meggyújtotta a pipáját. Mogorván válaszolt neki. - Én pedig már korábban is azt mondtam, hogy nem tetszik a maga listája, ezredes.

A figyelmeztető csengőm másodszor is megszólalt, ezúttal tisztábban és hangosabban. Három év után jól ismertem MacArthur szokásait, és tudtam, nem szereti, ha félbeszakítják. Whitney bevezető kérdése azt jelezte, hogy a dialógust

megtervezték. De milyen céllal? Sam Geniusra figyeltem. MacArthur nyíltan, elutasító magatartása azt jelentette, hogy a slampos ügyvéd, akinek egyetlen feladata az volt, hogy előállítsa a háborús bűnösöket, és megkísérelje őket vád alá helyeztetni - akár a császárt is -, szálka volt a Tábornok szemében.

MacArthur nem tudta, hogy Genius előre számításba vette ezeket a körülményeket.

Az ezredes láthatóan megfeledkezett a figyelmeztető jelekről. Belelépett MacArthur klasszikusnak számító csapdájába. - Nos, ha fel akarja rázni a császárt, engedje meg, hogy emlékeztessem, szilárd bizonyítékaim vannak még azok ellen is, akik betakargatták hajdan éjszakánként. Ötöt vagy hatot még ma vád alá helyezhetünk közülük, és soha többé nem vethetik a szemünkre, hogy tisztességtelenül jártunk el.

- Azt mondtam, hogy rá akarok ijeszteni - ismételte MacArthur ellentmondást nem tűrve. Fenyegetően bámult Geniusra.

Genius összezavarodott. Tanulmányozni kezdte a legfőbb parancsnok arcát, mintha arról akarná leolvasni a megoldás kulcsát. - Higasikuni és Aszaka herceg bíróság elé állítása külön-külön vagy együttesen kellőképpen megrémítené a császárt, Tábornok. Ebben nem is kételkedem.

- És mint tudja, erről szó sem lehet - felelte MacArthur. - Ők a nagybátyjai. Szavamat adtam Hirohitónak.

- Ön a szavát adta, hogy nagybátyjait nem állítjuk bíróság elé? - hitetlenkedett Genius. - Akkor a legnagyobb tisztelettel kérdezem, uram, mit akar egyáltalán?

Óriási csalódást hallottam Sam Genius hangjában. Az ügyvéd arckifejezése másodpercek alatt gyökeresen megváltozott; optimizmusa alig leplezett megvetésbe csapott át. Láttam rajta, hogy roppant kockázatos lépésre szánta el magát, és tudja, hogy a játékhoz ez is hozzátartozik. Kétség sem férhetett hozzá: MacArthur arra készült, hogy alaposan ellássa a baját. Úgy tűnt, hogy Genius karrierje két percen belül derékba törik vagy legalábbis drámai átalakuláson megy át. Ilyesmi már korábban is megtörtént MacArthur irodáiban. Jól láttam előjeleit, mint ahogy egy várakozó utas is már messziről észleli az állomás felé közeledő vonatot.

Willoughby előrehajolt. Kéretlen megjegyzése alátámasztotta sejtésemet. - Maga korábban is tiszteletlenül viselkedett a legfőbb parancsnok jelenlétében, Genius ezredes. Azt tanácsolom, jól válassza meg mondanivalója hangnemét.

Genius elképedve pillantott körbe, mintha mindannyiunkon az ellenséges magatartás okát keresné. - Nem voltam tiszteletlen, uram. Jogász vagyok, és az én feladatom a rossz hírek továbbítása.

- Jogász és egyben katonatiszt is, ezredes - szólt Whitney. - Ahogy jómagam.

- Az ügyvédi kamara tagjaként meghatározott kötelezettségeim vannak.

Whitney pukkadozott a nevetéstől. - Akkor jobban tenné, ha leköszönne, és visszamenne Queensbe, hogy kerítőnőket állítson bíróság elé. - MacArthur politikai főtanácsadója úgy nézett a legfőbb parancsnokra, mint egy vizsla, amely gazdája lábához ejtette a kilőtt vadat.

- Court, túl keményen fogalmaz - mondta MacArthur. - Folytassa, Genius ezredes.

Genius haragosan bámult a legfőbb parancsnokra. Túllépte a határt, és most már nem volt visszaút. - Nézze, követtem az utasításait, és folytattam a bizonyítékok gyűjtését. Nem számít, mit ígért bárkinek is, le kellene tartóztatnunk Aszaka herceget. Cáfolhatatlan bizonyítékaim vannak arra, hogy ő a felelős a nankingi mészárlásért. 1937 karácsonyától 1938. február tizedikéig tartózkodott a városban, abban az időszakban, amikor a rémtetteket elkövették. Távozása után a vérengzésnek vége lett! Érti ennek a jelentőségét?

- Ezt már hallottuk egyszer - förmedt rá Willoughby. Genius keresgélni kezdett egy nagy barna borítékban, végül kivett belőle egy régi újságkivágást. - Itt van. Ez egy interjú a New York Timesból. Kelt Sanghajban, 1937. december huszonkilencedikén. Hallett Abend kérdezte ki a Nankingból épphogy visszatért Macui tábornokot. Abend szerint Macui „szimpatikus és kissé érzelgős öregember". A tábornok azt mondta az újságnak, attól tart, hogy Aszaka herceg nankingi parancsnoksága „megrendítheti a császár hírnevét". Ön mit gondol, miért mondta ezt?

- Nos, biztosan megvolt rá az oka - mondta Whitney, és közönyösen vállat vont.

Genius metsző pillantást vetett Whitneyre, mintha szembe akarná köpni. Előhúzott egy másik papírt a borítékból. - Ez itt Macui Aszaka vezérkari főnökének szóló üzenete, 1938. január tizenegyedikéi keltezéssel. Arra figyelmezteti benne, hogy „a törvénytelenségeknek véget kell vetni akkor is, ha Aszaka a parancsnokunk, és sokkal szigorúbban kell betartatni a katonai fegyelmet". Érti, mit jelent ez? Macui írásba adja, hogy a herceg a parancsnok, és elismeri, hogy törvénytelenségeket követnek el a hadseregben! Milyen részletekkel szolgáljak még?

MacArthur a fejét csóválta, majd beleszívott a pipájába. - És mi lenne akkor, ha vád alá helyeznénk Aszaka herceget?

- Nos, a tudomására hozom, hogy ebben az esetben őt felakasztanák - mondta Genius.

- Nem erre gondoltam - felelte MacArthur.

- Akkor miért nem segít, Tábornok?

Most elkapták gondoltam. Vagy mégsem? Lehet, hogy fordítva lesz. Genius a fegyelemsértés legvégső határára merészkedett, egy szakadékhoz. És tudtam, hogy bármilyen indítékok sarkallják, ez alkalommal Genius nem ússza meg.

MacArthur dermedten bámult az ügyvédre, szemében kegyetlen tűz lobbant, de aztán váratlanul legyintett egyet, mintha az egész közjáték csip-csup ügy volna.

- Elmehet, ezredes.

- Tessék? - Genius döbbenten állt, barna szemében hirtelen megbánást fedeztem fel. De már késő volt. MacArthur újabb veteránt indított útnak hazafelé.

- Köszönjük a javaslatait, szem előtt tartjuk majd őket. Most pedig elmehet.

- Hova menjek, uram?

- Azt mondtam, leléphet!

Genius felsóhajtott, miután végre megértette. Rakosgatni kezdte a papírjait, és indulni készült. Háttal állt a legfőbb parancsnoknak, miközben szétszerelte a térképeit tartalmazó állványt. Abból a szögből, ahol ültem, láthattam az állvány lábaival vesződő Genius arcát, aki alig bírta visszafojtani a nevetést. De volt rajta valami más is. Úgy tűnt mondani akar valamit, mielőtt elhagyja MacArthur vezérkarát. És végül meg is tette.

- Tábornok, ön gyáva, ha nem helyezteti vád alá azt az embert.

MacArthur szeme az ezredes hátába fúródott. Soha senki nem mondott még ehhez hasonlót a jelenlétében. - Engem senki sem nevezhet gyávának! És ne fordítson hátat, ha hozzám beszél.

Genius lassan megfordult, és kihúzott derékkal nézett szembe MacArthurral.

- Mitől fél, MacArthur tábornok? A Becsületrend és az öt csillag birtokában, mitől retteg?

Court Whitney tábornok felugrott, és mutatóujját az ezredesre szegezte. - Genius ezredes, ez volt az utolsó eset, hogy eltűrtük a fegyelemsértését. Tudom, mennyire felzaklatták ezek az ügyek, de ön túlmegy minden határon, ahogy MacArthur tábornokkal viselkedik.

- Higgadjon le, Court. - A legfőbb parancsnok abbahagyta a járkálást. Ő úgy látta, hogy a kelepce ajtaja lecsapódott. A figyelmeztető lövések második sorozata azt árulta el Geniusnak, ha beszámolna a sajtóban, tiszteletlennek és rögeszmésnek állítanák be. Olyan ügyvédnek, akit esetei teljesen eltérítettek a valóságtól. - Genius ezredes, köszönöm értékes szolgálatát. Biztosíthatom, hogy találunk magának megfelelő beosztást az Egyesült Államokban.

- Olyat, mint ez? - vágott vissza Genius haragosan.

- Még egy szó, és csak egy cellát találunk magának Fort Leavenworthben. - Willoughby pattogó szavai határozott ígéretté tették a kijelentését.

- Nem, nem fognak - folytatta Genius. - A legkevésbé sem akarják, hogy a sajtó írni kezdjen egy ügyvédről, akit azért állítottak hadbíróság elé, mert azt mondta önöknek, hogy Hirohito nagybátyja tömeggyilkos.

- Ki mondta, hogy hadbíróság elé állítjuk? - hitetlenkedett Willoughby.

- Épp az előbb mondta. De nem fogják megtenni - mondta Genius. Már az ajtónál állt, de még mindig nem akart kilépni rajta. Újra MacArthur felé fordult. - Fort Ord megfelel nekem.

- Fort Ord? - kérdezte a Tábornok csodálkozva.

- San Francisco nagyon kellemes hely ebben az évszakban.

MacArthur Court Whitneyre pillantott. - Intézze el Genius ezredesnek, hogy Fort Ordba helyezzék.

Whitney bólintott, és felírta a jegyzetfüzetébe. Genius még egyszer utoljára végignézett mindnyájunkon, aztán vastag

borítékjait a kanapé előtti asztalra ejtette. - Erre nem lesz szükségem többé. Feltételezem, amúgy is lefoglalták volna.

- Ez szép magától, Sam - mondta MacArthur, mintha mi sem történt volna. - Valóban meg akartam kapni őket. Sok szerencsét Fort Ordban.

- Van egy kedvenc bárom az északi parton, közvetlenül az öböl mellett. Ön nem lesz ott, amikor majd koccintok valakivel az egészségére. Jó napot, uram - búcsúzott Genius. Becsapódott az ajtó, és Sam Genius véglegesen eltávozott MacArthur vezérkarából.

A kör mindkét fél részére bezárult. Sam Genius megkapta a szabadságát, és én tudtam, hogy Aszaka herceget sohasem állítják bíróság elé. És tényleg, a tárgyalások hosszú hónapjai alatt be sem idézték még tanúnak sem.

Court Whitney hanyag mozdulattal írótömbje alá csúsztatta a barna borítékokat. Kétség sem férhetett hozzá, hogy ugyanúgy el fognak tűnni, mint amilyen váratlanul távozott Genius. Whitney a következőt mondta nekem: - Maga tanúja volt a fegyelemsértésnek, kapitány.

Félreérthetetlen megjegyzését figyelmeztető jelnek szánta: vagy bentmaradok a nagy emberekkel, vagy elhagyom a szobát, és mehetek vissza én is. Hova? Los Angelesbe? Fogalmam sem volt, hová vezényelne MacArthur, de azt tudtam, hogy beleavatkozhatna az életembe akár még Manilában is. Az egyik felem legszívesebben Genius oldalára állna, és követte volna őt. De hova mehettem volna?

Nyeltem egy nagyot. Még mindig hatása alatt voltam a szándékosan megrendezett iménti jelenetnek. - Igen, uram.

- Azt akarom, hogy számoljon be Kidónak a lezajlott beszélgetésről azért, hogy a császár mihamarabb tudomást szerezzen róla.

- Igenis, uram. Holnap este vele vacsorázom.

- Ma mondja el neki - szakított félbe MacArthur. - A császárnak azonnal meg kell tudnia, hogy megérthesse az elkövetkező lépéseinket.

Újra csak nyelni tudtam. - Igenis, uram. Még ma este felhívom.

- Ne mondjon el mindent - figyelmeztetett Court Whitney. - Csak annyit áruljon el, hogy a legfőbb parancsnok közbenjárásának köszönhetően Aszaka herceget nem állítják bíróság elé háborús bűnök elkövetéséért.

- Igen, uram - feleltem gyorsan. Hátborzongató félelem kerített hatalmába. Úgy éreztem, mintha a maffia hírvivője volnék. - Pontosan ezt fogom mondani.

- Nos - fordult MacArthur hírszerző tisztjéhez, Willoughby-hoz. - Mi lesz Nasimoto herceggel?

- Ő a megfelelő biztosíték. Ha Genius ezredesnek eszébe jutna... - Willoughby elhallgatott egy pillanatra, és gyanakvóan nézett rám - ...azzal vádaskodni, hogy túl elnézőek vagyunk a császári családdal, Nasimoto fogvatartása világos bizonyítéka lesz annak, hogy rosszul ítélte meg a helyzetet.

- És ez a lépés kellőképpen megrémíti majd a császárt? - nyaggatta MacArthur.

- Kétséget kizáróan - erősítette meg Willoughby. - Ennél erőteljesebb jelzést nem kaphat.

- Vád alá helyezzük?

- Természetesen nem, uram. - Ismét gyanakvóan pillantott rám. - Rámutathatunk arra, hogy 1937-ben Kínába utazott, azután megtárgyalta Todzso miniszterelnökkel a háború menetét. Ez majd alátámasztja a letartóztatását. Egyébként pedig tiszta. Nankingnak még csak a közelében sem járt.

- Akkor tartóztassák le - adta ki az utasítást MacArthur.

- Akár ma is megtehetjük - vonta meg a vállát Willoughby. - És estére már a Szugamo Börtönben lehet.

Végül tehát biztos lettem abban, hogy Sam Geniusnak tökéletesen igaza volt.

MacArthurnak olyan túszra volt szüksége, aki szabadon bocsátható abban az esetben, ha a császár hajlandó engedményeket adni a Tábornoknak az alkotmány módosítása terén. Aszaka herceg vád alá helyezése szinte bizonyosan büntető ítélettel végződött volna. Ráadásul a bíróságon tett vallomások egyenesen elvezettek volna a Nagy Császári Főparancsnokságig, amelyet a palota falain belül állítottak fel a nankingi hadműveleteket megelőzően. Az uralkodó onnan kísérte figyelemmel a hadjáratot, és személyesen is részt vett a napi döntések meghozatalában. Háborús bűnössé lett ez által? A kínaiak és az ausztrálok úgy gondolták, hogy igen, Sam Genius pedig csatlakozott hozzájuk. És ez túl érzékenyen érintette volna MacArthurt.

Tudta, a jó öreg Nasimoto néhány hónapos fogvatartása a Szugamo Börtön egyik cellájában merész lépés. Ha Nasimoto

a túsz új alkotmánya elfogadtatásához, akkor azzal egyrészt a hatalmát fitogtatja, másrészt biztosítja a császárt, hogy nem engedi a bíróságnak Higasikuni és Aszaka herceg tetteinek kivizsgálását a Nankingban elkövetett rémtettek ügyében. Ezáltal Hirohito helyzete megszilárdul, MacArthur pedig nem tesz semmi olyasmit, amivel megingathatná azt, beleértve a kockázatvállalást, amely a császár nagybátyjai vád alá helyezésével járna.

A Tábornok pöfékelve nézett ki az ablakon a Császári Palota irányába. A belső palota mögötti erdő egyik kis tisztásán, a Fukiage kert szomszédságában helyezkedett el a szentek szentje, a császári család szentélye. Közel húsz évvel azelőtt azon a helyen esett át. Hirohito a császárrá szentelés rituáléján. Kezében fogta a brokátzacskót, mely a Japán zöld szigeteit jelképező könnycsepp alakú drágaköveket őrizte. Szertartásosan felemelte a hatalom kardjának másolatát. A legenda szerint az eredetit az első császár, a Napistennő fia egy sárkány farkából húzta ki. Azután ünnepélyesen belenézett a tudás tükrének pontos másába, amelyben szintén a hagyományok szerint megláthatta a Napistennő arcát, és feltöltődött Amateraszu bölcsességével.

Az eredeti bronztükör több mint kétezer éves volt, és az Iszei Szentélyben őrizték, egy Oszakától keletre fekvő távoli félszigeten. A szentély, ahova minden kormányminiszternek el kellett látogatnia, mielőtt hivatalba lépett, arra a helyre nézett, ahol az első császár, Dzsimmu partra szállt és megalapította a Jamato királyságot. Napnyugtakor e szentély főpapja, a tudás tükrének őrzője vécécsészéket fog súrolni a Szugamo Börtönben.

Igen, gondoltam, a császár természetesen alkuba bocsátkozik. Mit jelentettek neki MacArthur módosításai? Csak papírra vetett szavakat, macskakaparást, melynek idegen betűi, apró poloskákként akarták ellepni a japán étoszt.

- Mennyi időnkbe telhet ez az egész? - kérdezte MacArthur.

Willoughby és Whitney összeráncolt homlokkal néztek egymásra, mint akik végigfuttatják magukban e ravasz és merész játék lehetséges cseleit. Végül Court Whitney válaszolt. - Igazából minden a császáron múlik, főnök. Nincs arra módja, hogy azonnal reagáljon, mert túl átlátszó volna, ha csak a nagybátyja kiszabadításáért hajolna meg az

alkotmányban tervezett változtatások előtt. És fogadni mernék, a császári család a tömegek együttérzését fogja elnyerni azzal, ha Nasimoto börtönben ül egy darabig. Másrészt, minél hosszabb ideig tartjuk börtönben, annál nagyobb nyomást gyakorolnak majd ránk külföldről azért, hogy hivatalosan is emeljünk vádat ellene. Azt mondanám, hogy néhány hónapig is eltarthat, hacsak a császár nem szánja el magát gyorsabb cselekvésre.

- És hogy állunk majd akkor?

- Nos, ha jól mennek a dolgok - merengett az agyafúrt és számító Whitney -, és miért is ne mennének jól, akkor ott lesz önnek az alkotmány, és kedvére módosíthatja. A császár visszakapja kedvenc nagybátyját, aki visszamehet az Iszei Szentélybe, volt szövetségeseink pedig ordítva kapnak a fejükhöz, mert ön újra túl engedékenynek mutatkozott a háborús bűnök kérdésében.

- Nem hiszem, hogy így lesz - tétovázott MacArthur. Eljött az ablaktól, és felém fordult. Mohó arckifejezése arról árulkodott, hogy újabb megbízatása van a számomra. - Hogy állnak a Yamashita-perrel, Jay? Mikor lesz vége?

- Vége, uram? - Tanácstalanul vontam meg a vállam. - Úgy tervezték, hogy ezen a héten kezdenek hozzá, bár a védőügyvédek több időt kértek. Információim szerint további új vádakat terjesztenek elő Yamashita tábornok ellen. Ennyi idő alatt semmiképp sem tudják megvizsgálni a vádak helytállóságát, és addig nem kezdhetik el a tárgyalást.

- Marhaság - mondta MacArthur. - Mi ismerjük ennek az ügynek a dinamikáját. Aki áthaladt Manila romjai között, tudja, hogy mi történt.

Ismét járkálni kezdett. A pipája már kialudt. Azzal hadonászott maga előtt, miközben Court Whitneyhez beszélt. - Gondoskodjon arról, hogy Marsh kapitány visszautazzon. Személyes, írásbeli üzenetet visz tőlem a katonai bizottság parancsnokának... hogy is hívják azt a vezérőrnagyot, akit épp most küldtek át Chicagóból?

- Reynolds - felelte Court Whitney.

- Úgy van - mondta MacArthur. - Reynolds vezérőrnagy. A hadtápszolgálatos. Ő tudja, mit kell tennie. Fel kell gyorsítanunk az ügyet.

Felém fordult. - Érti, amit mondok. Jay? Gyors előrelépést akarok!

HUSZADIK FEJEZET

Russel B. Reynolds vezérőrnagy volt a legmagasabb rangú tiszt azok között, akik a Fülöp-szigeteki Háborús Bűnöket Vizsgáló Bizottságot alkották. A határozott, szigorú arcú hivatásos katona volt a bizottság szóvivője, ő felelt a sajtónyilatkozatokért, és ő tartotta a kapcsolatot a világ minden tájáról Manilába sereglő riporterekkel, akik Yamashita peréről szándékoztak írni.

Túlzás nélkül lehetett állítani, hogy Reynolds tábornok mindenestől alávetette magát MacArthurnak. Meg sem próbálta palástolni a Tábornoknak szóló feltétlen odaadását, amikor a per előtti reggelen beléptem az irodájába. Izzadt tenyeremben tartottam azt a levelet, melyet Court Whitney vetett papírra a legfőbb parancsnok nevében. Az utasítások szerint kikerültem Reynolds titkárságát, egyenesen besétáltam a szobájába és a saját kezébe adtam a borítékot.

Rövid, de pontosan megfogalmazott levél volt. MacArthur rámutatott arra, mennyire zavarják őt a per késedelmes kezdéséről szóló jelentések. Közölte benne, szükségtelennek tartja, hogy további felkészülési időt biztosítsanak a védőügyvédeknek, akik az újabb vádpontokra hivatkoznak. Végül nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a tárgyalás előkészítése már így is túl sok időt vett igénybe. „Több igyekezetet" elváró sürgetéssel fejezte be üzenetét.

- Több igyekezetet - bólintott Reynolds tábornok, amint a levél végét hangosan felolvasta. Még egyszer bólintott, majd rám pillantott.

- Igen, uram.

- Mondja meg MacArthur tábornoknak, hogy mindenről gondoskodunk - közölte közömbösen.

- Mindössze ennyit, uram?

Európában és Japánban a háborús bűnöket vizsgáló bíróságok sem álltak készen a perekre egy évnél korábban. A szigorú Reynolds nem tartotta különösnek, miért sürgeti annyira a legfőbb parancsnok, hiszen a háború befejezése óta mindössze két hónap telt el? Nem akarta megütközve azt mondani nekem, megfelelő előkészületek nélkül képtelen

végrehajtani a feladatot? Nem akarta rajtam, az alacsonyabb rangú alárendelten kitölteni a mérgét, amiért ilyen tisztességtelen eljárásra kényszerítik?

Ott álltam előtte, és azt kívántam, ugorjon fel, kezdjen üvöltözni, ordibálni még akkor is, ha végül mégis engedelmeskedik az imént a kezébe csúsztatott parancsnak.

Ehelyett csak bólogatott, majd a borítékot kínos precizitással az asztalon heverő mappába csatolta.

- Készen állunk - szólt Reynolds tábornok. - Ma reggel megtekintettük a helyszínt. A körülmények pompásak. Már tájékoztattuk a sajtót is. A tanúkat felkészítettük. Időben hozzákezdünk a tárgyaláshoz. Biztosíthatja MacArthur tábornokot, hogy fogékonyán reagálunk elvárásaira.

Úgy beszél, mint egy igazi hadtápos, gondoltam. Az utánpótlást szállító vonatokat berakodtuk, a szerelvény úton van rendeltetési helye felé. Mintha harctéri tartalék élelmiszert kellett volna a frontvonalba juttatnia, nem pedig egy japán tábornokot az akasztófára. - Igenis, uram. Megmondom neki.

Egykedvűen végignézett rajtam, amint irodája ajtajához kísért. Tisztelettel beszélt velem, nem éreztette a rendfokozataink közötti különbséget. - Mióta áll MacArthur szolgálatában?

- Három éve, uram.

- Óriási megtiszteltetés, hogy vele dolgozhat.

- Ő nagyszerű ember, uram.

- Nagyszerű amerikai. Kérem, adja át neki jókívánságaimat, mihelyt visszatér Tokióba.

- Igenis, uram. Meg fogom tenni.

Az ajtónál habozott egy pillanatig, mintha elfelejtett volna valamit. - Eldöntötte már, hol vacsorázik, kapitány?

- Valójában igen, uram.

Egyáltalán nem éreztem lelkiismeret-furdalást, amiért visszautasítottam a vacsorameghívását.

Frank Witherspoont egy tornateremnek átalakított barakkban találtam, éppen egy felfüggesztett homokzsákot püfölt. Az impregnált vászonból varrt zsákot lánccal erősítették a barakk mennyezetéhez. Yamashita védőügyvédje csupasz felsőtesttel, a Harvard piros rövidnadrágjában, sportzokniban és ronda katonai teniszcipőben edzett.

Fogadni mertem volna, hogy még életében nem bokszolt. Ütéseit túl alacsonyan vitte be, viszont magasra emelte az állát, kitéve magát egy villámgyors KO-nak. Láthatóan fogalma sem volt, mit kezdjen a lábaival, amint a zsák körül forgolódott. Csuklóját behajlította, így inkább csapott az öklével, sem mint ütött. Egyszóval, látszott rajta, hogy nincs gyakorlata. De arcán dühödt elszántság tükröződött.

A tiszti étkezdébe tartottam ebédelni, amikor megláttam Witherspoont a tornaterem nyitott ajtaján keresztül. Megálltam, és néztem egy darabig. Vigyáztam, nehogy elnevessem magam. Végül észrevette, hogy ott állok. Nyögve bevitt még néhány gyengécske ütést, aztán rám nézett.

- Azt képzelem, hogy a maga főnökét püfölöm - mondta.

- Pedig ő a nyerő.

- Bassza meg! - Witherspoon megpróbálta elrejteni dühét. Kapkodva szedte a levegőt. - Az agyammal sokkal jobban harcolok, Marsh.

- Remélem is. Másként éhen halna.

- Rendben van, okos tojás. - Lehúzta bokszkesztyűjét és odadobta nekem. - Ne csak a szája járjon. Csinálja!

Jól megnéztem magamnak a zsákot tartó láncot, amint felhúztam a kesztyűt. - Tényleg ezt akarja?

- Csak nem Supermannek képzeli magát?

Vállat vontam, és vigyorogva előreléptem. Szurkálással indultam a zsákra, hagytam, hogy kilengjen egy kicsit, majd egy olyan jobbegyenest adtam neki, hogy leszakadt a láncról, és három méterrel odébb ért földet, ahol két hadnagy súlyzózott. Meglepetésükben felkiáltottak.

- Nocsak - mondta Witherspoon elismerően. - Emlékeztessen rá, hogy ne köpjek a levesébe.

- Már túl késő - feleltem.

- Bokszolt valaha?

- Ahonnan én jövök, Witherspoon, ott ez is hozzátartozik a túléléshez.

- Nem hittem volna egy tábornok cukorfalatkájától.

- Tudja, nem mindig voltam egy tábornok cukorfalatkája. - Lehúztam a kesztyűt. - Akarja, hogy megmutassam?

- Hogy mutatná meg? Most szakította le a zsákom! Különben sem érdekel túlságosan a dolog. - Magára húzott egy zöld pólót, és néhányszor mélyen beszívta a levegőt, hogy végre összeszedje magát a kemény edzés után. - Mindig

kikészülök. - Elindult az ajtó felé, és intett, hogy menjek utána. - Mit csinál itt már megint?

- Gondoltam, meghívom ebédelni.

- Menjünk a szomszédba - mondta, és vigyorogni kezdett. - Húskonzerv-buli van a helyi bisztróban.

A tiszti étkezdében előttem állt sorba, fogta az ételét és keresett egy asztalt. Valamit dörmögött magában, amint közeledtem felé fémtálcával a kezemben. A per előkészületei teljesen kikészítették Witherspoont. Arca fáradt volt. Tíz évet öregedett azóta, hogy először találkoztam vele. A szájába tömött egy falat ételt, de a löncshúson nem volt mit rágnia.

- Hallottam, hogy visszajött a városba. Ezek szerint, már találkozott Reynolds tábornokkal is, igaz?

- Jó szándékú ember - mondtam, és szeletelni kezdtem a húst. - Ráadásul úgy néz ki, mint egy bíró.

- A látszat sokszor megtévesztő - közölte Witherspoon. - Hogyan elnökölhet egy döntő fontosságú ügyben olyan fickó, aki a jogi egyetemnek még a közelében sem járt soha életében? Mit tudhat ő a bizonyítási eljárásról? És nem ő az egyedüli! A bizottság egyetlen tagja sem jogász!

- Azt hiszem, ezt már egyszer elpanaszolta a múltkor - mondtam.

- Ó, és most már nem is számít, mert régi história? - Witherspoon csak piszkálta az ételét. - Beszéltem már magának a harctéri tapasztalataimról? Ennek az ügynek a magva az a káosz, amely a csatamezőn uralkodik. Ezek közül a fickók közül még egy sem járt a frontvonalban! Reynolds Ázsiába se tette be a lábát a háború alatt. Ő vezette a 6. Katonai Körzetet Chicagóban. Azzal foglalkozott, hogy Illinois, Wisconsin és Michigan simán megkapja az utánpótlást. - Szárazon felnevetett. - Igen kevés légi csapást vagy rajtaütésszerű támadást tudok az emlékezetembe idézni a Nagy Amerikai Középnyugatért vívott hadjáratból.

Szó nélkül bólintottam. Tökéletesen megértettem, miért olyan cinikus. És Sam Genius hirtelen távozása még inkább elmélyítette bennem ezt az érzést. - A legfőbb parancsnok aligha tekinti problémának az ilyesmit.

- Persze, hogy nem - mondta az ügyvéd, és újra harag villant a szemében. - Létrehozta a tökéletes bizottságot. Három vezérőrnaggyal és két dandártábornokkal, akiknek a jövőbeni előléptetése és beosztása csak tőle függ! Egyiküknek

sincs jogi képesítése ahhoz, hogy megértse az alaki és jogi ellenvetéseket, amelyekkel akkor élhetünk, ha Yamashita elítélését helytelennek vagy tisztességtelennek tartjuk. Egyiküknek sincs harctéri tapasztalata, ami hitelessé tenné, hogy átérzik a Yamashitára nehezedő nyomást. Nem számít, mit mondanak majd a bizonyítékok, soha nem merészelnének Yamashita oldalára állni!

Még ha akartam is volna, akkor sem vitathatnám Witherspoon érvelésének logikáját. Százezer polgári lakost mészároltak le Manila visszafoglalásánál. Sok szemtanúja volt az erőszaknak és a kegyetlenkedéseknek, melyeket a védekező öngyilkos japánok követtek el. Otthon, Amerikában épphogy sütkérezni kezdtek a brutális háború végső győzelmének dicsfényében. MacArthur, akiről parkokat neveztek el, és akinek szobrokat emeltek, úgy mutatott rá Yamashitára, mint az ázsiai háború legégbekiáltóbb mészárlásainak elkövetőjére. Ezek közül a kevésbé tehetséges főtisztek közül melyik mert volna szembeszállni nem csupán a legfőbb parancsnokkal, hanem a harcoló katonák még mindig eleven emlékeivel és a közvéleménnyel? És hol talált volna magának munka- és lakóhelyet egy olyan személy, aki ezt megtette volna?

- Furcsa érzésem van - mondtam. - És az a legkülönösebb az egészben, mintha Yamashita tábornok lenne ennek az ügynek a legjelentéktelenebb szereplője.

- Ezt hogy érti? - kérdezte Witherspoon.

- Nem tudom, hogy értem - válaszoltam. Én is csak tologattam az ételemet a tányéron. - Egyszerűen csak így érzem.

- Akkor hadd öntsem formába magának a saját érzéseit - folytatta az ügyvéd. - Reynolds tábornok pótlólagos vádiratot juttatott el hozzánk tegnap. Tegnap, azaz két nappal a tárgyalás megkezdése előtt! Két-három új vádpontra számítottunk. Nem, ő ötvenkilencet küldött el nekünk! Ötvenkilenc kurva vádat, és holnap kezdődik a per! A hatvannégyből hirtelen százhuszonhárom lett, és ez új helyszíneket, új embereket és újabb tanúkat jelent!

Mindkét kezével erőteljesen gesztikulált az asztal fölött. - Amikor időt kértem, pontosan azokat a kifejezéseket használtam, melyeket MacArthur maga vett bele a bizottság létrehozásáról szóló direktívájába. Arra hivatkoztam, hogy a

vádlott a tárgyalás megkezdése előtt jogosult tudomást szerezni az őt érintő vádakról. Reynoldsot emlékeztettem arra, hogy a hagyományos, amerikai jogrendszer gyakorlatát kívánjuk követni, amelybe olyan dolgok is beletartoznak, mint a korrektség, a tisztesség és a méltányosság. És tudja, mit mondott?

- Azt, hogy sietünk - feleltem.

- De jól tudja - gúnyolódott Witherspoon. - Csak nem maga írta a Tokióból érkezett üzeneteket?

- Én csak továbbítottam őket - válaszoltam.

- Reynolds tábornok közölte az irányelveit. Csak akkor adna haladékot - saját szavaival -, ha „erőteljesen sürgető és elkerülhetetlen okok késztetnék rá". Akkor feltettem neki a kérdést, nem szolgáltat-e elegendő okot az, hogy ötvenkilenc új vádpont van? Nem súlyos tényező-e, hogy nem állunk készen, mert a vádakat csak két nappal a tárgyalás előtt pottyantották az ölembe? Tudja, mit válaszolt?

- Azt, hogy az idő a lényeg - közöltem, és bekaptam az utolsó falat konzervhúst is.

- Jól látja. Azt mondta, úgy is felkészülhetünk az utolsó ötvenkilenc vádra, hogy közben az előző hatvannégyet tárgyaljuk.

Witherspoon tehetetlenül csóválta a fejét. Elsápadva túrt bele vörös hajába. - Lássuk csak. Holnap kezdünk. Reggeltől estig ülésezünk a hét hat napján, gyakran az éjszakába nyúlóan. Ez azt jelenti, hogy maradnak a vasárnapok és a „szabad" esték arra, hogy utánanézzünk a pótlólagos vádaknak, kikérdezzük a tanúkat, hogy elutazzunk az állítólagos tettek színhelyére, és élőkészítsuk annak az embernek a védelmét, akit fel akarnak akasztani. Ugyanakkor készen kell állnunk a következő reggelre, amikor ott tornyosul előttünk a hatvannégy meglévő vád a bíróságon. - Keserűen felnevetett. - Bíróságot mondtam? Elnézést kérek érte. Kissé eltúloztam. Saját hivatásomat csúfoltam meg vele. Közben folyton arra emlékezem, milyen határtalanul jó hírnévnek és megbecsülésnek örvend a jogi pálya. Egyébként az egész olyan könnyűnek ígérkezik - hogy is fejezhetném ki finoman -, mint a fingszagot megérezni egy hurrikán kellős közepén. Van három ügyvédünk, akik azt vizsgálják, hogyan folyamodhatnánk ezzel az üggyel a legfelsőbb bírósághoz. Mert - nézzünk szembe vele - az ítéletet már meghozták.

- Ítéletet mondott?

- Nagyon jó. Úgy látom, érti a lényeget. - Witherspoon majd átszúrt a szemével. - Kapitány, hadd tegyek fel magának egy nagyon fontos kérdést.

Alig nyúlt az ételéhez. Az én tányéromon nem maradt semmi, már csak a híg kávét kortyolgattam. Elszomorodtam, mert amit hallottam, nemcsak Tomoyuki Yamashita kálváriájáról szólt, hanem saját gyermeki ártatlanságom elmúlásáról is. Witherspoon szavainak keserűsége összekeveredett a kávé illatával és azokra a magányos estékre emlékeztettek, melyeket a Nashville ebédlőjében töltöttem útban Hollandiából Leytére. Lehetséges, hogy csak egy év telt el azóta?

- Látta valaha MacArthur tábornokot hasonló bizarr dolgot elkövetni?

- Ez nem olyan egyszerű. Eskü alatt vallok?

- Kivételesen nem tréfából kérdezem - csóválta a fejét a komolytalanságomon. - Mi zajlik ennek az embernek az agyában?

Hirtelen kínosan éreztem magam, amiért színlelnem kellett. - Sajnálom - mondtam. - Túlbecsüli mind a hozzáférési lehetőségeimet, mind az intelligenciámat. A Tábornok rendkívül bonyolult személyiség.

- Egyszerűen csak tudni szeretném - vetette oda, és körbenézett a szinte teljesen üres étkezdében. - Douglas MacArthurnak vagy elment az esze, vagy valami olyasmi történik, aminek nem tudok rájönni a nyitjára. Nem vagyok hülyegyerek, Marsh. Ezt ismerje el. Az emberi természetet tanulmányozom. Nagyon sok pénzt kerestem azzal a bíróságon, hogy képes voltam feltárni az emberek motivációit. Minden titkolt indítékukat, ami csak növelte mohóságukat vagy kompenzálta félelmeiket, és ostoba cselekedetekre ösztönözte őket. Ez a szakterületem, oké? Emellett sokat olvastam MacArthurról. Jó dolgokat és bírálatokat is. Tudom, hogy nem kedveli Yamashitát. Azzal is tisztában vagyok, mennyire szerette Manilát. A fenébe is! Ez az ember egy igazi amerikai hős! Beleírja magát a történelembe, és tudja mit? Rá is szolgál. Most pedig egy szabályos gyilkosságra készül. Azt az egyedüli embert akarja eltenni láb alól, akit akár tisztelhetne is! Mi kényszeríti ki belőle ezt a tettet?

- Én nem MacArthur gyóntatója vagyok. Nem tudom, mi zajlik az agyában.

- Ugyan már - morogta -, ez nem válasz.

Álltam merev tekintetét, és arra gondoltam, bárcsak beszámolhatnék neki saját zavaros küzdelmeimről, és az értekezletekről, melyeket kénytelen voltam végigülni. De nem vehettem semmibe azt a tényt, hogy Witherspoon Yamashita tábornok védőügyvédje volt. Bármit mondtam volna, mindenképpen felhasználhatná a védelem érdekében az elkövetkező tárgyalásokon. De mindenekfelett az állt, hogy kívülállóknak nem beszélhettem arról, ami zárt ajtók mögött az óriások között elhangzott.

- Nem segíthetek magának.

- Éppen most tette meg - dörmögte az ügyvéd az ösztöneire hallgatva. - Kezdem kiismerni magát, Marsh. Maga nagyon lojális fickó. Ha igazán nem történik semmi a háttérben, akkor azt kellett volna mondania.

Belekotort a tányérjába, és válaszra várva nézett rám. - Még csak nem is reagál? Átkozottul jól csinálja!

- Szeretem a munkámat - mondtam.

Úgy döntött, felhagy a további kérdezősködéssel. A villájára szúrt egy darab húst, és csak annyit mondott: - Talán túlzásba is viszi egy kicsit.

Tomoyuki Yamashita tábornok perét Manila belvárosában tartották, az amerikai kormánybiztos rezidenciájának hatalmas, gazdagon díszített báltermében.

Minthogy az ügy világméretű érdeklődésre számíthatott, Reynolds tábornok, aki tudta, milyen egy jó színpadi díszlet, ki is használta az amerikai hatalom nagy jelképét. Hosszú, szögletes asztalt állitatott a terem hét panorámás üvegablaka elé, melyek egyenesen a Manilai-öbölre nyíltak. Az ügyet figyelemmel kísérő bizottság tagjai számára öt bőr forgószéket helyeztetett az asztal és a franciaablakok közé. Az Egyesült Államok és a Fülöp-szigetek egymást keresztező zászlaja a középső szék mögé került. A bizottság többi tagja számára két kisebb íróasztalt készíttetett elő. Egyet a gyorsírónak, egy másikat a hivatalos tolmácsoknak. Kifelé haladva, a jobb oldalra tetette a védelem asztalát, ahol Tomoyuki Yamashitának és védőügyvédjének, Frank Witherspoonnak kellett helyet foglalnia. A baloldalon a vád képviselői ültek.

A bálterem többi részében háromszáz széket sorakoztattak fel a nézőknek. A legjobb rálátást az erkélyek biztosították, ahonnan tucatnyi riporter, filmoperatőr és rádióbemondó tudósíthatta a világot Yamashita tábornok megsemmisítéséről. Az első sorokat nagyon fontos személyeknek, sztárriportereknek és fotósoknak tartották fenn, akik engedélyt kaptak arra, hogy a tárgyalás bármely pillanatában villogtathassák lámpáikat.

Reynolds bámulatra méltó alapossággal tett eleget a legfőbb parancsnok ama kívánságának, mely szerint a pernek maximális nyilvánosság előtt kellett zajlania. Minden asztalra mikrofont tétetett, a mennyezetre és a falakra hangszórókat szereltetett. A filmfelvevőkre gondolva reflektorokat állíttatott fel a nézőtér két oldalán, valamint hat erős jupiterlámpával világíttatta meg az üvegajtós színpadot. Amikor bekapcsolták a reflektorokat, vakító fényárban úszott az egész terem, és a hallgatóság majd megsült a trópusi meleget idéző hőségben.

1945. október 29-ét írtunk. Pontosan egy évvel azelőtt, éppen csak berendezkedtünk Taclobanban, elszenvedtük Kurita admirális fenyegető közelségét a Leyte-öbölbeli csatában, és tanúi voltunk hibás döntéseinek. MacArthur beváltotta ígéretét, melyet útban a Nashville felé tett egy szállítócsónakban, azon a nagy napon, amikor visszatért a Fülöp-szigetekre. Szűnni nem akaró eső mosta arcunkat, amint a Leyte partjain lángoló fáklyákat bámultuk, melyeket tüzérségünk lobbantott a lövedékeivel. Egy éven belül Tokióban leszünk. Ezt jósolta meg azon az esős, holdfényes estén.

Mégis gyorsabban zajlottak az események. Már Japánban voltunk. Kitűztük a zászlót, a magunk érdemének tekintettük a győzelmet, de kezdtük felfedezni gyarlóságainkat is. Átírjuk utazásunk történetének egy részét, áthelyezünk néhány mérföldkövet az úton, melyet magunk mögött hagytunk, a bonyolultságot egyszerűséggel helyettesítjük, megállapítjuk a vétkességet ahelyett, hogy némán beletörődnénk százezer megbosszulatlan tragédiába. És olyan okokból, melyek messze túlmutatnak e tárgyalótermen és Manilán, sőt magán az egész háborús hadvezetésen, gonosztevőt kívánunk kreálni ott, ahol azelőtt iszonyatos zűrzavar uralkodott.

Nanking, gondoltam, amikor beléptem a bálterembe a tárgyalás nyitónapján, és az első sorban leültem a fontos

személyeknek fenntartott székek egyikére. Miatta vagyok itt. És Higasikuni, Aszaka, Konoje, Hirohito, Kido miatt. De ne felejtsük ki a Meidzsi-alkotmányt se.

Ahogy MacArthur remélte, Yamashita tábornok pere nagy közönséget vonzott mind a Fülöp-szigetekről, mind más országokból. Reggel, pontban nyolc órakor a katonai rendőrség megnyitotta a rezidencia kapuját a nagyközönségnek. A bálterem erkélyeit és a földszint első két sorát már elfoglalták a riporterek, a filmesek és a fotográfusok. A termet perceken belül türelmetlen és izgatott nézők hada töltötte meg. Többségük olyan filippínó volt, aki átélte a japán megszállás borzalmait. Mint később kiderült, az elkövetkező öt héten kíváncsiskodók százai, olykor ezrei tolongtak az udvaron, és azért álltak sorban egész nap, hogy egykét távozó néző helyére bekerülhessenek.

Reynolds tábornok és alárendeltjei bevonultak, és méltóságteljesen elfoglalták helyüket a színpadon. Utánuk az ügyvédek léptek a terembe. Őket Yamashita tábornok követte két másik japán tiszt kíséretében. Engedélyt kapott arra, hogy konzultálhasson velük a per folyamán. Első napirendi pontként hivatalosan is elő kellett terjeszteniük a vádakat, majd az indoklást követően szólíthatták a tanúkat, akik felidézték azokat a szörnyűségeket, melyeket a japánok kezei között éltek át.

Bekapcsolták a reflektorokat. Villanófények lobbantak. Reynolds tábornok hűvösen és tárgyilagosan felolvasta a tényállást az Egyesült Államok kontra Yamashita perben. A vádirat rövid volt és meglehetősen homályos: „Az itt jelen levő Tomoyuki Yamashita, a Császári Japán Hadsereg tábornoka 1944. október 9. és 1945. szeptember 2. között Manilában és a Fülöp-szigetek más területein a japán haderők parancsnokaként törvénytelenül megszegte és elmulasztotta parancsnoki kötelmeit, amikor nem vizsgálta felül a parancsnoksága alá tartozó katonák tetteit, engedélyezte számukra, hogy brutális rémtetteket és más súlyos bűncselekményeket kövessenek el az Egyesült Államok, szövetségesei és a hozzá tartozó területek polgárai, különösen a Fülöp-szigetek lakói ellen. Ezzel Tomoyuki Yamashita veszélyeztette a hadijogot."

A tömeg zúgolódni kezdett. A fényképészek folyamatosan kattogtatták gépeiket. A katonai bizottság tagjai fesztelenül

társalogtak a kamerák előtt. A vád képviselői hozzáfogtak az indokoláshoz. A tanúk a terem hátsó traktusában arra vártak, hogy a későbbiekben elzokoghassák iszonyú élményeiket, és valamelyest megkönnyebbülhessenek. Az ügy központi figurája egyenes derékkal, mozdulatlanul ült, és nem szólt egy szót sem.

Az utasítás szerint Yamashita legjobb egyenruháját vette fel, sarkantyús lovassági csizmát húzott, és feltette rendjelszalagjait is. Még ülve is egy fejjel magasabb volt, mint a másik két japán tiszt, akik a terembe kísérték. Yamashita borotvált feje ijesztő külsőt kölcsönzött neki. Ahogy ránéztem, hirtelen eszembe jutott, vajon megtartott-e egy hajtincset, hogy hamvasztása után hazaküldhessék a feleségének.

Amint mereven bámultam rá, újra és újra végigfuttattam magamban legutóbbi, muntinglupai találkozásunkat. Yamashita nem félt a haláltól. Igen, a fegyverletétel óta csendesen készült a halálra, de becsülete azt követelte, hogy a nyilvánosság előtt védje meg hírnevét, mielőtt végleg eltávozna.

A vád képviselője előterjesztette a vádakat. Először is ismertette a terjedelmes vádiratot, kitért a „vádpontok körülményeire", felsorolta a százhuszonhárom tettet, melyekkel Yamashita megszegte a háborúzás törvényeit, és azzal okot szolgáltatott a vádemelésre. A vádpontok kiterjedtek a szándékos és előre megfontolt mészárlásokra, Batangas tartomány polgári lakosai többségének kiirtására, az erőszakoskodásokra, a kegyetlenkedésekre és az emberölésekre, valamint műemlékek és vallási emlékhelyek lerombolására.

A vád képviselője elismerte, hogy Yamashita tábornok a felsorolt százhuszonhárom esetben egyszer sem vett részt az erőszakos tettek elkövetésében, és nem adott parancsot azok végrehajtására, de hangsúlyozta, hogy a katonái felett gyakorolt ellenőrzés elmulasztásával mintegy engedélyt adott nekik az atrocitások elkövetésére, így a bíróság feladata a személyes felelősségének megállapítása lett, a mulasztásaiból eredő hibák és azok következményeinek megfelelő mértékű figyelembevételével.

Witherspoon védőbeszéde magában foglalta mindazt, amit első találkozásunk alkalmával nekem is elmondott a muntinglupai kápolnában. A háborús hadvezetés nyugati

módszereit jól ismerő Yamashita ragaszkodott ahhoz, hogy jól bánjanak a Szingapúrnál fogságba esett brit katonákkal, kitartott új irányvonala mellett, miután átvezényelték Mandzsúriába. A Fülöp-szigeteken állomásozó japán haderőknek megtiltotta a polgári lakosság és a hadifoglyok bántalmazását. Manilából kivonta saját csapatait, hogy megkímélje a várost, és északon összpontosítsa védelmi erőit. Manilában csak a haditengerészet tokiói irányítás alatt álló egységei maradtak. Yamashita parancsa értelmében el kellett volna hagyniuk az épen hagyott körzetet. Ivabucsi admirális más parancsot kapott Tokióból, ezért nem engedelmeskedett neki. Yamashitának saját felettesei tettek szemrehányást, amikor elrendelte, hogy bocsássák szabadon a hadifoglyokat, és lássák el őket egyhavi élelemmel, miután az amerikaiak partra szálltak Luzon szigetén.

Witherspoon elfáradt kissé, mire végzett a védelem állításaival. Leplezetlen megvetéssel bámulta a bizottság tagjait, miközben beszélt. - Komolyan állítható-e, hogy a térségbe nemrégen érkezett parancsnok, akit ellenséges csapatok vesznek körül, aki még nem heverte ki a sikeres déli inváziót, akit lefoglal az északi irányú előretörés megtervezése, megoldhatja a közigazgatás problémáit egy ilyen nagy országban? Először is, az atrocitásokat különböző időpontokban és különböző helyeken követték el. Összehangolásuk Yamashita részéről lehetetlen lett volna! A távközlés megszakadt! A japánok legkiválóbb rádiós összeköttetése is rosszabb volt, mint amilyet a mi legsilányabb berendezéseink biztosítanak. És Yamashita tábornok nemcsak hogy műszaki okok miatt nem tudhatott az eseményekről, de képtelenség lenne azt állítani, hogy az elkövetők tájékoztatták volna azokról a rémtettekről, melyeket különleges parancsban tiltott meg!

Witherspoon leült. Szenvedélyes szónoklata süket fülekre talált. A reflektorok elviselhetetlen forróságot árasztottak. A felvevőgépekben peregtek a filmtekercsek, kattogtak a fényképezőgépek. A bizottság tagjai verejtékezve bólogattak és ásítoztak. Yamashita szemrebbenés nélkül, egyenes háttal ült tovább. A nézők a nyakukat nyújtogatva sugdolóztak, nem értették a védelem haragos és érzelmektől fűtött előterjesztésének jogi és morális vonatkozásait. A tanúk nyugtalanul fészkelődtek a terem hátsó traktusában. A

sorukra vártak, amikor bemutathatták sebhelyeiket, és előadhatták lidérces álomba illő történetüket.

Yamashita tábornokot meg sem említették napokig. A tanúk előrejöttek, és a maga elé meredő vádlottól mindössze öt méterre ülve számoltak be a szavakba alig foglalható rettegésről és barbarizmusról. Megerőszakolt, összevagdalt, majd sorsukra hagyott serdületlen lányok mutogatták sebeiket. Idősebb férfiak barátaikról, családtagjaikról beszéltek, akiket előre megásott árkok elé térdeltettek, leszúrtak vagy lefejeztek, majd könyörtelenül belerugdostak a gödörbe. Asszonyok azt mesélték el, hogy csecsemőjüket kitépték a karjukból, azután agyonlőtték vagy felkoncolták. Olyan áldozatok jelentek meg a bizottság előtt, akikbe belelőttek, akiket megerőszakoltak vagy összevagdostak. Olyan gyerekek, akik látták, hogyan halnak meg a szüleik. Szülök, akik látták, hogyan halnak meg a gyerekeik; feleségek, akik tanúi voltak férjük halálának. Férjek, akik tanúi voltak feleségük megerőszakolásának. Mindezt japán katonák követték el. Hátborzongató jeleneteket bemutató fényképeket tartottak reszkető kezükben azok az emberek, akik arca azt árulta el, sohasem felejtik el a szörnyűségeket.

Reynolds tábornokot és bizottságát egyáltalán nem érdekelte, hogy odaát, Tokióban. Aszaka herceg szokásos reggeli köreit rótta golfozás közben a császár társaságában, akit örökre felmentettek az előre megfontolt nankingi mészárlás vádja alól. Tomoyuki Yamashitát a terembe kísérték, és arra kényszerítették, hogy ott üljön óráról órára, napról napra, hogy végül halálra ítéljék.

Az első nap végén még az amerikai újságírók is zúgolódni kezdtek a megrendezett színjáték és az előre látható ítélet miatt. De úgy tűnt, senki sem érti, miért történhet meg mindez. Nem értették, mert a kirakós játékból hiányzott egy darab, amely soha nem került napvilágra.

Amint a per eseményeit figyeltem, elborzasztott a keserű valóság. Úgy éreztem magam, mintha először pillantottam volna egy kíméletlenül igaz tükörbe, mely megmutatta, mivé váltam. Néhány nappal azelőtt Sam Genius szembesíteni akart azzal a tükörrel, csak akkor elhárítottam. De a kikerülhetetlen igazság ott volt Tomoyuki Yamashita eltökélten higgadt, és Frank Witherspoon ingerült arcán.

Mit láthattam abban a tükörben? Mivé lettem? Egy kifejezéstelen, áttetsző arc meredt rám. Egy eszköz, mely mások hatalmát szolgálta. Egy csücsörítő majomé, aki sem derűs, sem ingerült, egyszerűen csak elfogadott mindent úgy, ahogy volt. Ez történt a három év alatt. Bebizonyítottam magamnak, hogy érek valamit azoknak, akik a történelmet alakítják, és büszke voltam rá. Tanúja lehettem annak, hogyan küzd meg MacArthur azokkal a kérdésekkel, melyeket fiatalságomnál fogva nem érthettem. Boldogan szolgáltam látomásait, és közben elvesztettem a sajátjaimat.

Sam Genius és Frank Witherspoon kiálltak valami mellett. Én odáig jutottam, hogy nem volt semmi, amiért kiállhattam volna.

Elhagytam a tárgyalótermet, mielőtt véget ért a munkanap. Összezavarodva hajtottam dzsipemmel Divina Claráék háza felé. Tagadhatatlanul nagy teher hárult a legfőbb parancsnokra. Abban sem kételkedtem, hogy nála jobban senki sem irányíthatta volna a nemrégen még ellenséges Japánt. De amit az amerikai főbiztos rezidenciájának hatalmas báltermében tapasztaltam, nem volt egyéb, mint a határtalan gonoszság kibírhatatlan bűze. Szükségtelen volta miatt szégyenkeztem a leginkább. A tolerancia és az emberi becsület nevében folytatott háborúban a kivívott győzelem senkit sem jogosított fel arra, hogy meggyilkoljon egy kiváló személyiséget politikai megfontolásból vagy személyes féltékenységből.

Ahogy Divina Clara háza felé közeledtem, sajnálni kezdtem azt, hogy nincs meg bennem az a bátorság, melyet Sam Genius és Frank Witherspoon magáénak tudhatott. Talán a foglalkozásuk miatt vértezték fel magukat vele. Fogalmam sem volt. Csak annyit tudtam, hogy belőlem hiányzik.

Divina Clara anyja lent aludt az előcsarnokban, nagynénje szobája pedig pontosan az enyém alatt volt. A hold fehéren világított odakint, fénye beszűrődött a zsalugáterek résein át.

Álmomban az Atami fölé magasodó hegyekben jártam. Odaértem a buddhista istennő, Kanon sárból tapasztott szobrához, de amikor felnéztem arcára, Divina Claráét láttam magam előtt. És nem Nanking irányába nézett, hanem lehajtott fővel a hegyek lábát vizsgálta. Követtem tekintetét egészen a tengerpartig, ahol egy vendégház állt a sziklás hegyoldalba vágott teraszon. Lent jéghideg hullámok verték a

partot, fehér tajtékjuk apró cseppekre szakadva tört utat magának a borongós ég felé. Az udvaron Josiko állt tengerkék kimonóban, és engem figyelt. Sima arca mérhetetlen boldogságot sugárzott, bőrén sós vízcseppek csillogtak. Mögöttem az öreg papnő játszott furcsa, csőszerű hangszerén, és megbocsátásért zokogott. De nem Macui szentélyében, hanem Jay Marshéban üldögélt. És tudtam, hogy álmom istennőjét Manila sarából és Tokió porából gyúrták. A papnő értem könyörgött.

Divina Clara bőre forró volt és tükörsima. Átfogta a váltam, és magához ölelt. Alig ért hozzám, máris izgalomba jöttem, de ő ahelyett, hogy csókolt volna, belefúrta magát a vállgödrömbe, és keservesen zokogni kezdett.

- Szeretsz, Jay?

- Persze, hogy szeretlek.

- Hogyan?

- Teljes szívemből.

- Honnan tudjam, hogy igaz, amit mondasz?

Gyengéden megsimogattam dús haját, felém fordítottam az arcát, hogy a szemébe nézhessek. - Mi a baj?

Anélkül, hogy elfordította volna tekintetét, megfogta a kezem, és a hasára tette. - Már korábban is el akartam mondani neked.

Azonnal magamhoz tértem, mert megértettem a helyzetet. De még mindig nem akartam elhinni. - Mit?

- Gyereket várok.

Várakozóan nézett rám. Lehetetlen. Nem lehet, mondogattam magamban. Ne most. Még ne. Hiszen meg nem is házasodtunk össze. Nincs hol laknunk. Még azt se tudom, melyik kontinenshez tartozom.

- Biztos vagy benne?

- Ez volt a lehető legrosszabb válasz, amit adhattál. - Egy párnába temette arcát, hogy elrejtse könnyeit. - Nem hiszem el, hogy szeretsz.

- De hiszen szeretlek!

- Nem eléggé.

- Dehogynem, Divina Clara!

- Nem tudom, hogy mit csináljak. Azt se tudom, kinek mondhatnám el. Mit tegyünk, Jay?

Forgott velem a világ. Együtt lehettem a legnagyobbakkal, sorsdöntő történelmi kérdésekről is kifejthettem

véleményemet, de Divina Clara szobájában rá kellett döbbennem, hogy nem értem az asszonyokat, és azokat a törvényeket sem, melyek életem ritmusát meghatározzák. Mit tehetnék? Azon a holdfényes éjszakán még nem tudtam a választ. MacArthur azt akarta, hogy térjek vissza Tokióba. Gépem hat óra múlva indult. Divina Clara pedig titkot tárt fel előttem, és ki tudja, mióta hordozta magában. Nem tudtam, hogyan hagyhatnám magára?

Merev tekintetével értésemre adta, attól tart, hogy becsapom őt. Mintha nem hitt volna a saját emlékei igazságában. - Tudni akarom, Jay. Mikor házasodhatunk össze?

Nem tudtam válaszolni neki. Csapdába ejtett rémült szemével. - Megmondom a Tábornoknak, hogy le akarok szerelni - mondtam. - Azonnal megmondom, mihelyt visszaértem Tokióba.

Abbahagyta a sírást. Lassan felszáradó könnyein keresztül élesen pillantott rám. A külföldiek mind elmennek végül. Ezt a történetet mesélték egymás között a melegszívű, bizakodó filippínó nők. Gyereket várt, amerikai szeretője ott feküdt mellette az ágyban, de másnap Japánba indul, és azután ki tudja hova.

- Amikor csak akarod, Divina Clara.

- Nem tetszenek a válaszaid.

Kétségbeesetten feküdtem mellette. Annak ellenére, hogy mennyire szerettem, összezavarodtam és megbántva éreztem magam.

Újra sírva fakadt. Felült, lelépett a padlóra, és indulni készült. Visszahúztam magamhoz.

- Bocsáss meg. Nagyon szeretlek, Divina Clara. Egyszerűen csak nem tudom, hogy mit tegyek.

- Voltál másik nővel, Jay?

Másfelé nézett. A hold megvilágította magasra szegett állat, és különös, földöntúli fénnyel vonta be az arcát. Ahogy elnéztem őt, úgy éreztem hogy újra álmodom, és lassan elmosódik alakja, mint egy szellemé.

- Miért kérdezed?

- Miért nem válaszolsz?

- Mert erre szükségtelen válaszolni. - Abban a pillanatban éreztem meg, mennyire szeretem öt, és mennyire gyűlöm

saját magamat és Koicsi Kidót, aki kihasználta egyetlen gyengeségemet. - De ha már megkérdezted, a válaszom: nem.

Hosszú ideig tanulmányozta az arcomat, ki akarta olvasni szememből az igazságot. Végül megérintette ajkamat.

- Elhiszem - mondta. - Mert el akarom hinni.

Megpróbáltam átölelni, de kezét a vállamnak támasztva eltolt magától. Gyengéden megcsókolta a homlokomat, felemelte a köpenyét, még egyszer rám pillantott, majd magára borította a köntöst.

Majd megszakadt a szívem. - Nem maradsz tovább?

- Nem - válaszolta. - Nem lenne tisztességes tőlem, ha most szeretkeznék veled. És a tisztesség hozzátartozik a szerelemhez, nem gondolod, Jay?

Ő volt az egyetlen ember, aki ilyen világosan tudta birtokolni a saját érzelmeit. Ezért szerettem annyira a nevét is. Divina Clara. Isteni Világosság. - De igen - feleltem. - Szeretlek.

- Mikor jössz vissza?

- Hamarosan. Mikor házasodunk össze?

Volt valami hátborzongató a tekintetében. Mintha titkos döntést hozott volna magában.

- Még meggondolom. Majd akkor megbeszéljük, ha visszajöttél.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Még sötét volt. A nyitott ablakon át meghallottam, hogy a dzsipem közeledik a házhoz. Végigzörög a kivilágítatlan utcákon, lefékez a villát körülvevő falon kívül. A sofőr leállította a motort, bevágta az ajtót, aztán hátborzongató csend lett ismét. A házban még mindenki aludt. Már megborotválkoztam, felöltöztem és bepakoltam. Fogtam a zsákomat, kimentem a folyosóra, majd beosontam Divina Clara szobájába. Lábujjhegyen lopakodtam, nehogy bakancsom sarka kopogjon a régi mahagóni padlón.

Hiányzott nekem Divina Clara ezen az álmatlan éjszakán. Egész idő alatt az új fejleményre gondoltam, ami más mederbe terelte mindkettőnk életét. Megálltam az ajtóban, szemem őt kereste a sötétben. Az ágyon az egymásra dobált

párnák és takarók nyugtalan éjszakájáról árulkodtak. Csillagfény szökött be a félig nyitott ablakon. Könnyű szellő lebegtette a fehér csipkefüggönyöket. Végre megmozdult, így megláthattam őt. Az ágy támlájánál ült, hátát egy vaskos párnának támasztotta. Ébren volt és engem figyelt.

- Hányingerem van - mondta.

- Sajnálom, Divina Clara.

- Reggelente rosszul érzem magam, és még csak el sem mondhatom az anyámnak.

Odaléptem hozzá, leültem az ágya szélére és átöleltem. Odakint a sofőr még egyszer becsapta az ajtót, beindította a motort, majd bekapcsolta a fényszórókat, hogy jelezzen nekem. Nem volt kedvem elindulni.

- Fiú lesz - közölte határozottan, és a mellemre hajtotta a fejét. - Nagyanyámtól hallottam, hogy a reggeli rosszullétek azt jelzik.

A dzsipben megszólalt a rádió. - Bárcsak maradhatnék, hogy segíthessek neked, de sajnos mennem kell, Divina Clara.

- Milyen nevet szeretnél adni neki?

- Szükségem van egy kis időre, hogy átgondoljam.

A sofőr felhangosította a rádiót. Szomorú country-dal hallatszott odalentről. Elhagyott szeretőkről, megcsalt szívekről szólt.

- Mindig csak menned kell. Úgy érzem, a jövőben is gyakran magamra hagysz majd.

- Bocsáss meg - mondtam elkeseredetten. - Most nem én irányítom az életem.

Szorosan magamhoz öleltem. Hirtelen eltolt magától, mint aki úgy döntött, valóban ideje indulnom.

- Igyekezz, Jay. Lekésed a gépedet.

- Hamarosan visszajövök.

- Talán így lesz - suttogta.

Azután elfordult tőlem és belefúrta fejét a párnájába.

*

Az Acugira tartó futárjárat pirkadatkor hagyta el Nichols Fieldet. Szomorúan szálltam be a vadonatúj C-54-esbe. Émelyegni kezdett a gyomrom a rossz kávétól, amivel a sofőr kínált meg a dzsipben. Arcom felpuffadt a kialvatlanságtól.

Leültem egy hangosan horkoló ezredes mellé, becsatoltam a biztonsági övet, és újra elemezni próbáltam magamban, mi történik velem.

Szüntelenül arra a pillanatra gondoltam, amikor Divina Clara odanyomta a kezem kemény hasához, amikor a hajnali friss szellő virágillattal töltötte meg a szobát, és a zsalugáter résein beszűrődő holdfény világos csíkokat hagyott az ágyon. Ahogy visszaidéztem könnyes arcát, a kimondatlan vádakat, még inkább felkavarodott a gyomrom.

A fedélzeti tiszt fel-alá járkált a C-54-es szűk átjárójában, összeszámolta utasait, majd jelezte a másodpilótának, hogy a gép indulásra kész. A kivilágosodó égről már eltűnt a hold. Egy óra ketyegett valahol a közelemben. A gép gurulni kezdett a kifutópályán. Újra elhagytam Divina Clarát, aki közös magzatunkat vigyázza a szíve alatt.

Még nem házasodtunk össze, de mit számított? Felfoghatatlan odaadással szeretett engem. Megbízott bennem. Lelkünk és vérünk is egyesült, szétválaszthatatlanul. Befogadott a testébe, egyesülésünkből új élet fogant.

Tudtam, hogy nem csupán szeretem őt, hanem hozzá is tartozom. Szörnyű félelmek között élt, és én azt hittem, rettegését csak a magányossága okozza. És valóban, szavaimon kívül mi bizonyította, hogy elköteleztem magam mellette? Egy másik országban éltem. Más asszonnyal is háltam. Várt, egyre csak várt, hitt a kimondott szavaknak, és egy olyan ember gyerekét hordta testében, aki bármikor eltűnhetett az életéből.

És én? Milyen pompásan töltöttem az időt Tokióban, míg Divina Clara megszokott életét bizonytalanság és félelem sodorta el? Milyen jogon jártam én éttermekbe, melyekben vacsora közben kifejtettem nagyszerű gondolataimat Japán jövőjéről, amikor Jay Marsh jövője és Divina Clara Ramirez tisztessége válságba jutott?

Nincs más választásom, ideje eltávoznom a hadseregből, hogy örökre visszatérhessek Manilába.

A repülőgép elérte a felszállópálya végét és könnyedén a levegőbe emelkedett. Végiggondoltam magamban, mit mondhatnék először Court Whitney tábornoknak, aztán MacArthurnak, amivel megsürgethetném leszerelésemet. Azzal is kezdhetném, hogy tartalékos tiszt vagyok és aligha tartozom azok közé, akiknek „nélkülözhetetlen a megszállás sikeréhez"

stemplit ütöttek a személyi anyagába. Továbbá: kivettem a részem abból a kivételes három hónapból, amikor történelmi jelentőségű döntéseket hoztak és magalapozták Japán jövőjét. Megtisztelve érzem magam, amiért bíztak bennem és annyi jelentős esemény részese lehettem. De most hagyjanak elmenni.

A léglökések enyhén dobálták a C-54-est, amint a Manilai-öböl fölé emelkedett. Alattunk, mint egy sokszor visszatérő, megfoghatatlan álom, a város nyújtózkodott, tekergőzött. Hosszú, be nem hegedt sebekkel borított útjain olcsó áruval üzletelő kereskedők, riksák és katonai járművek lézengtek e korai órán. Az öbölből lustán útnak indultak a halászhajók is Bataan és Cavite külső partjai felé. Az öböl végében őrszemként emelkedett ki a tengerből Corregidor könnycsepp alakú szigete. Felületét több ezer tonnányi bomba és tüzérségi lövedék szaggatta meg. Épületeiből csak üszkös romokat hagytak. Manilától lehetetlen volt elbúcsúzni úgy, hogy az ember ne érzékenyült volna el, és ne kerítette volna hatalmába nosztalgikus emlékezés, különösen ilyenkor, a hajnal páratlan fényeiben.

Amint a lassan semmibe vesző tájat bámultam, megfogadtam, hogy hálaadás napjára végleg visszatérek. Három hetem volt addig. A hadsereg ügyviteli rendjét ismerve nem tudtam, kivitelezhető-e. Nagyot dobbant a szívem. Miért ne? A fő kérdés az volt, hogyan eszközöljem ki távozásomat. Távozás - valahogy idegennek találtam a szót. MacArthurt otthagyni csaknem olyannak tűnt, mintha hazulról akartam volna elszökni.

Emellett az elmúlt három hónap tapasztalatai meggyőztek arról, hogy diplomatának születtem. Mintha nekem találták volna ki a körmönfont mellébeszéléseket. Tudtam, hogy mindez számomra természetes, és minél tovább játszom a játékot, annál eredményesebben működhetek e területen. Úgy éreztem, hogy Douglas MacArthur szolgálatában értem férfivá. Miután átéltem e hivatás első izgalmait, el sem tudtam képzelni, mit tudna nekem felajánlani Carlos Ramirez, ami ugyanúgy kielégítene intellektuálisan és érzelmileg, mint a Japánban végzett munkám.

De nem számít, gondoltam újra. Döntöttem. Nem is volt más választásom. Divina Clara az én gyerekemet várta, és ehhez nem lehetett mit hozzáfűzni. Mégsem volt könnyű

dolgom. Végül is Frank Witherspoonnak igaza lehetett. Túlságosan is szerettem a munkámat.

És más tényezőket is figyelembe kellett vennem. Tudtam, hogy alacsony rendfokozatom ellenére MacArthur elutasíthatja kérelmemet. A Tábornok értett ahhoz, hogyan tartsa meg azokat az embereket, akik neki dolgoztak. Az eltelt három év alatt sokáig tesztelgetett, míg végre kezdett megbízni bennem. Kiválasztott és maga mellé emelt. Tudtam, hogy más felelősségteljesebb munkákat is tartogat a számomra.

Amióta Acugin földet értünk, sokszor elmondta, elvárja tőlem, hogy addig maradjak Japánban, ameddig szüksége van rám. MacArthur ambícióit tekintve ez éveket is jelenthetett. Willoughby tábornok 1939 óta szolgált megszakítás nélkül MacArthur parancsnoksága alatt, Court Whitneyt pedig még annál is régebben osztották be hozzá. Ha a Tábornok egyszer eldöntötte, hogy megbízik valakiben, akkor engedélyezte számára, hogy meghallgassa legtitkosabb vágyait, tanúja lehessen tervei megvalósításának. A bizalmába fogadott embernek az lett a sorsa, hogy egész életét Douglas MacArthur karrierjének szolgálatába állítsa. És ameddig fenn akarta tartani a császárral folytatott alkudozásait, addig engem is pótolhatatlannak tekintett.

És végül volt még valami, ami távozásom esetén ellenállást válthatott volna ki MacArthurból. Én, a kis senki, túl sokat tudtam.

Szolgálati éveim alatt arra jöttem rá, hogy a legféltettebb gondolataikat alárendeltjeikkel megosztó hatalmasságokra iszonyatos, ki nem mondott félelem telepszik. Létfontosságú, bizalmas közléseket, titkos eszmecseréket hallgattam. Tanúja voltam az önteltség gátlástalan kitöréseinek. Röviden: a birtokomban volt mindaz, amit Court Whitney tréfásan „bűnös ismereteknek" nevezett. És a Tábornok nem kérhetett meg csak úgy egyszerűen, hogy örökre fogjam be a számat. S minthogy karrierem bizonyos mértékig azoktól a titkoktól függött, nem is szólhattam semmit. Valamilyen formában a MacArthurral való kapcsolatom minősége alakította jövőmet, így soha ne árultam volna el őt. De ha minden, a hűségemet és jó hírnevemet illető kötelezettség vállalása nélkül simán otthagytam volna, egész életében veszélyforrást jelenthettem

volna számára úgy, mint aki bármelyik pillanatban tönkreteheti becsületét.

Egyszóval, tudtam, ha váratlanul bejelentem MacArthurnak távozási szándékomat, dühbe gurul és megbízhatatlannak bélyegezve bocsát utamra. Világossá vált számomra, amikor szembenézek vele a Dai Icsi-épület diófával lambériázott irodájának zárt ajtaja mögött, minden ügyességemet össze kell szednem, hogy megtarthassam szavahihetőségemet és makulátlanul csúszhassak ki a karmai közül.

Luzon vízzel elárasztott rizsföldjei lassan elmosódtak mögöttünk. A repülőgép kabinjában lehűlt a levegő, amint egyre magasabbra emelkedtünk. A pilóta növelte a motorok teljesítményét, hogy elérjük a repülési magasságot, és a C-54-es olyan erősen kezdett rezonálni, hogy minden porcikám remegett a géppel együtt. A mellettem ülő ezredes másnapos lehetett. Felállt, a gép elejébe támolygott és töltött magának egy csésze langyos kávét. Hátradőltem a székben és arra gondoltam, Manila fojtogató valósága után 1945 Japánja mesébe illően fogad majd.

A nyílt óceán fölött elszunyókáltam a repülőgép légcsavarjainak monoton zúgása közepette. Aztán hirtelen felriadtam.

Hát nem pont Sam Genius mutatta meg, hogy mit kell tennem?

Kinyitottam a szemem és hangosan nevetni kezdtem. Az ezredes lesújtó pillantást vetett rám, majd tovább szürcsölte a kávéját. Végre világosan megértettem, miért csalta csapdába Genius MacArthurt. Pontosabban: miért tervezgette hetekig a kelepcét, mikor a megoldás ott hevert a lába előtt?

És minél többször átgondoltam, annál világosabbá vált. Genius még nálam is jobban ismerte MacArthur gyenge pontjait. Az epés ügyvédet egyre jobban idegesítette MacArthur szelektív jogtudománya, és ahogy én is, elhatározta, hogy otthagyja a hadsereget. Azután pontosan kiszámította, hogyan provokálhatja ki az elbocsátását.

Ha pusztán az áthelyezését kérte volna, az egyenértékű lett volna a könyörgéssel. És különben is, abban az esetben MacArthuré lett volna az alkupozíció. Ő sohasem vezényelte volna Geniust oda, ahova az ügyvéd menni akart. És akkor bármit beleírhatott volna a személyi anyagába. Sőt azt is elrendelhette volna, hogy Court Whitney „találjon" valami

fogyatékosságot teljesítményében vagy magánéletében. Olyasmit, aminek semmi köze sem volt a háborús bűnökhöz, aztán kezdeményezte volna a hadseregből történő eltávolítását. Az ügyvéd bemocskolása elterelte volna a figyelmet távozásának igazi okairól, és minden MacArthurt érintő nyilvános bírálata kicsinyes bosszúállásnak tűnt volna.

Egy ötcsillagos tábornok, aki arra készült, hogy beleírja magát a történelembe, vállalkozott volna-e ilyen túlzásokra csak azért, hogy elszigetelje magát egy kiábrándult vezérkari tiszt mérgétől? Ezen egyszerűen szükségtelen volt merengenem. Úgy, mint Yamashita, maga MacArthur is nagyon jól tudta, hogy a jó hírnév a legigazabb hagyaték. És akárcsak Franklin Roosevelt, régi ellenfele, akit titokban csodált, ő is nagymestere volt a saját személyisége felmagasztalásának. Ha képes volt koholt vádak alapján felakasztatni az ártatlan Tomoyuki Yamashitát, ha Corregidor elestéért szemtől szembe a végsőkig harcoló Wainwrightot hibáztatta, akkor lelkifurdalás nélkül hazavezényelhette a csalárdul kompromittált Geniust is.

Ehelyett Genius csapott le rá először, és merészségének köszönhetően szabad emberré vált. Kockára tette hírnevét, mégis volt bátorsága szembenézni a legfőbb parancsnokkal. Gyors támadásával elvette MacArthurtól a kezdeményezés lehetőségét, ravaszkodással ismertette vele hitelrontó manővereit, értésére adta finom figyelmeztetéseit, hogy mi történhetne, ha nem úgy alakulna, ahogyan ő akarja. Előtérbe állította jövőjének kérdését, ugyanakkor a titkokat mérgezett nyílvesszőkként megtartotta saját puzdrájában. Nem azért, hogy használja őket. Csak végszükség esetére, önvédelmi céllal.

Lődözhetett volna velük, de nem tette, így kerülhetett ki tisztán a játékból. Fort Ord biztos kellemes hely volt ősszel, Genius mindenesetre nem élte át a nyomasztó és sivár telet Japánban. Víkendjein akár koccinthatott is MacArthur egészségére kedvenc bárjában, San Franciscóban. Az itt maradt ügyvédek és az új polgári alkalmazottak átvállalták az ügyet, amely soha nem érintette a kékvérűeket.

Sam Geniusnak tehát sikerült.

Újra és újra végigfuttattam magamban az eseményeket. Mit tudott Genius MacArthurról, amit én mindvégig szem elől tévesztettem? Aztán végül eszembe jutott. Genius vakmerően

eljátszadozott a legfőbb parancsnok két gyenge pontjával. Mindannyian tudtuk, mik azok. Ki is tárgyaltuk. Először is: MacArthur irtózott a hatalom fitogtatásától. Egy hónappal azelőtt, zárt ajtók mögötti megbeszélésükön a császár próbára tette. És még mások is. MacArthur éveken át harcolt azért, hogy a megingathatatlanul lojális Wainwright ne kapja meg a Becsületrendet. De nem érzett lelkifurdalást akkor, amikor Ezüst Csillaggal tüntettek ki egy későbbi kongresszusi képviselőt, Lyndon Baines Johnsont azért, mert részt vett egy ellenséges területre való harci berepülésen. Utasként. Csak azért hagyta jóvá a befolyásos politikus felterjesztését a nemzet harmadik legmagasabb, hősiességért adható érdemrendjére, mert Johnson azt mondta, hogy szeretné megkapni.

Másodszor: MacArthur annyira telhetetlen volt, hogy egyszerűen szüksége volt arra, hogy imádják. Ahogy Sutherland tábornok esete is mutatta, MacArthur addig tűrte az arrogáns kirohanásokat vagy a hatalom pocskondiázását, ameddig az imádat tartott. De nem bírta elviselni azokat, akik nem tudták nyíltan kifejezni odaadásukat és szolgalelkűségüket. Amikor a hódolatnak vége szakadt, amikor a térd kiegyenesedett, MacArthur mások után nézett.

Sam Genius fogadni merte volna, hogy a végén az a titok jelenti majd számára garanciát, melyet soha nem mondott volna ki. És én sokkal több ilyen titkot tudtam, mint Genius. Hallottam, amint kimondták, láttam, amint megvalósították őket. Sok esetben magam fedeztem fel őket.

Megborzongtam a bizonytalanságtól, amint a repülőgép tovább zúgott Tokió felé. Tudtam, hogy végig kell csinálnom, de annyi bátorság kellett hozzá, amennyi számomra szinte felfoghatatlan volt. De ha mégis úgy döntöttem volna, hogy nem teszem meg Divina Claráért, akkor soha többé nem mertem volna tükörbe nézni. A további lépések érdekében, először is el kellett fogadnom, hogy a diplomáciai pályafutásomnak lőttek. Azután meg kellett szakítanom a kapcsolatot a lordpecsétőrrel, hogy többé ne tekintsenek „a megszállás sikeréhez nélkülözhetetlen" személynek.

És végül, tőrbe kellett csalnom a tábornokok Tábornokát, Douglas MacArthurt, mégpedig úgy, hogy azt higgye, ő ejtett csapdába engem.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Garvey atya aprócska, sötét szobája közepén állt. Egyenruhákat és emléktárgyakat pakolgatott két olajzöld katonaládába. A helyiség whiskytől és cigarettafüsttől bűzlött. Amikor a pap rám nézett, észrevettem, hogy azelőtt nevető, kék szeme most szomorú és beesett. Vaskos kezével végigsimította őszülő haját, aztán ujjaival megdörzsölte a szemét, mintha tisztábban szeretne látni.

- Hát nem kegyelmes az Úr? Olykor meghallgatja kis imáinkat. Azt kértem Tőle, vezesse magát hozzám, mielőtt elutaznék.

- Most jöttem meg Manilából. Azt mondták, indulni készül. Csak nem hazamegy, atyám?

- Mondjuk úgy, hogy visszamegyek. Két nappal ezelőtt kaptam meg a parancsot. - Tekintetéből alig leplezett irigységet olvastam ki. - És milyen volt Manila?

- Meleg és nedves - feleltem. A többi pedig olyan bonyolult volt, hogy azt sem tudtam, hol kezdjem. - Hova küldik, atyám?

- Kilépek a hadseregből.

Szomorúan mosolygott. Elfordította a tekintetét, valahova mögém nézett. - Annapolisban van egy lelkigyakorlatos ház. Úgy hallottam, a Tengerészeti Akadémiával szemben, a folyó túloldalán. Egy évig leszek ott. Addig, amíg azt nem mondják, hogy helyreállt a lelki békém.

Újra rám nézett, ez alkalommal kényszeredetten és zavartan vigyorogva. Mindketten tudtuk, hogy mit jelent lelki békéjének helyreállítása. Még Manilában beszélt róla a feletteseinek.

- A maga lelke remek formában van, atyám. Nem azt mondtam mindig, hogy maga az egyetlen, akiben bízhat Isten?

- De igen, és most nézze meg, mi lett magából.

- Ne gúnyolódjon, atyám. Azt is mondta, hogy nem vagyok büszke magamra.

- Hogy is gúnyolódhatnék? - Elfordult és folytatta a pakolást. - Még soha nem jártam Annapolisban, de azt tudom, milyen vágyakozással tekintek majd át a folyó túloldalára,

ahol tengerészek mászkálnak a parton és a horgonyt vetett hajók fedélzetén.

- Hiszen nem is szereti a tengerészetet, atyám.

- Én igenis azt mondtam, hogy szeretem a tengerészetet. Azt utálom, ami a hajókon folyik.

- Akkor a folyó innenső oldala tökéletesen meg fog felelni magának. Nézheti őket, emlékezhet, és legalább nem kell felszállnia rájuk. Majd meglátogatom. Eliszogatunk és elszivarozgatunk, ahogy szoktunk. Átnézünk a másik partra és beszélgetünk a régi, szép időkről.

Halkan kuncogni kezdett. - Ugyan már, Jay, hogy is gondolhat ilyesmire, ha egyszer Manilában fog élni?

- Attól még visszautazhatom Amerikába néhanapján. És maga is meglátogathat, ha befejezte a lelki gyakorlatait.

- Ez lesz a végső próba, nem gondolja?

Egy üveg jóféle whisky állt az éjjeliszekrényen. Garvey atya az egyharmadát már meg is itta. „Az ír kedves" - így hívta sok katona az erős italt. Garvey atya esetében kegyetlenül találónak bizonyult ez az elnevezés. Azért küzdött, hogy Isten szolgálatában maradhasson, ki vethetett volna a szemére egy-két pohár italt? Különösen én nem. Jay Marsh, akinek őszi estéit felmelegített szaké, tűzforró furo és egy kacarászó, édes ajkú gésa tette teljessé, miközben terhes menyasszonya türelmesen várt rá.

- Atyám - szólítottam, és magamhoz vettem a whiskyt. - Végezzünk ezzel az üveggel.

- Addig beszéljen, amíg józan, Jay.

Töltöttem egy pohárkával. - Nem biztos, hogy beszélni akarok.

Garvey atya abbahagyta a csomagolást és leült az ágyra. Engem is hellyel kínált. - Divina Clara rájött az igazságra, ugye?

Szófogadóan leültem egy székre, de nem válaszoltam. A fejét csóválta és szánakozva mosolygott. - Azt hiszem, nehezebb lehetett, mint a templomban. A szerelem számomra gyengeség volt. És magának?

- Nem mondtam el neki, atyám. Kérdezte, és én hazudtam.

- De tudja. Látom magán.

- Igen - mondtam. Belekortyoltam a whiskymbe. - Hadd kérdezzek valamit magától, atyám. Ha tudja, akkor miért kell mégis beszélnem róla?

- Hogyan élhetnének együtt, ha maga ilyen bűnt hordoz a szívében?

- Szerintem jobban gyötörném azzal, ha beszélnék róla.

- Maga csak fél. Azért kell elmondania. Jay mert tisztesség nélkül nincs szerelem - folytatta Garvey atya.

Önkéntelenül elnevettem magam. - Tudja, ő is pontosan ezt mondta nekem. Nem a félelemről van szó, hanem a tisztességről.

- Akkor ő sokkal bátrabb, mint gondolta, Jay.

- A legbátrabb ember, akivel valaha is találkoztam. Mára legelső alkalommal tudtam, amikor megláttam az út szélén a caratelájában, és a bombák egyre csak hullottak körülöttünk.

- Na, igen, megint a háború - tűnődött a pap. - Bűnösnek érzem magam, amiért szerettem. De hol tanulhatnánk meg annyi mindent életünkben, mint egy háborúban?

Már csaknem készen álltak a csomagjai. Három év ázsiai élményét gyömöszölte a katonaládákba. - Éjszakánként, amikor itt feküdtem ezen az ágyon, a plafont bámultam és arra gondoltam, néhány hónappal ezelőtt valamilyen japán tiszt feküdt a helyemen, aki szintén a mennyezetet bámulta és miközben megpróbált elaludni, azt kívánta, hogy legyen már vége. Mindegy, hogyan. Hulljanak rá bombák, vagy égjen el, vagy egyszerűen csak adják meg magukat. És akkor megkérdeztem magamtól, vajon tényleg megtörtént-e mindez. És néha bántam, hogy minden véget ért.

Valahol a ládák mellett rázendített egy tücsök. Garvey atya felnevetett. - Sohasem tudtam elkapni ezt a kis fickót. Heteken át nem hagyott aludni. Kis szerencsével beleugrik valamelyik ládába, és eljön velem Amerikába. Jó sok ennivalója lesz az úton.

Töltöttem magamnak még egy italt.

- Valamit el kell ismernem, atyám. Életem egyik legszebb pillanata volt, amikor MacArthur tábornok arcát figyeltem a zuhogó esőben, amint a Nashville felé tartottunk egy csónakban. Aznap szálltunk partra Taclobanban, és akkor adta le rádióüzenetét a Fülöp-szigetek népének. Megcsináltuk. Visszatértünk oda, megnyertük a háborút és mindaz, ami addig rossz volt a világon, hirtelen jóra fordult. Ugye, érti, mire gondolok? Nem tudom, miért, de soha nem éreztem magam annyira tisztának.

- A tisztaság igen kényes dolog. Nem maradhat sokáig Ázsiában úgy, hogy az ártatlanságát is megtartja. Nem igazán keresztényeknek való hely.

- Most nem a lányról beszélek, atyám. De ha már itt tartunk, ő jobb keresztény, mint amilyen belőlem valaha is lehetne.

- Én sem róla beszéltem - mondta Garvey atya.

- Akkor mire gondolt?

Vállat vont. - Miért kell mindig megmagyaráznom, hogy mire gondolok?

Már jó néhány pohár whiskyt magamba döntöttem. Égett a gyomrom és bizseregtek az ujjaim, de a fejem még mindig bántóan tiszta volt, pedig pont attól akartam megszabadulni. Hirtelen mindent rossznak találtam. Életünk félmegoldásait is, beleértve Garvey atya félig elfogyasztott italát.

- Holnap veszek magának egy másik üveggel.

- Hát nem érti? Holnap én már nem leszek itt.

- Akkor még ma este megveszem.

- Nem szükséges, Jay. Jól megvagyok nélküle is. Csak a gyengeség pillanataiban szopogattam belőle.

- Gyereket vár.

- Valahogy éreztem, hogy így van. - Oly szúrós szemmel nézett rám, hogy lágy szavai szinte parancsként hangzottak. - Isten magához is beszél, Jay. Túl kell lépnie a félelmén és meg kell hallgatnia Őt.

- Próbálom, atyám. És tényleg meg fogom tenni. - Ránéztem az órámra. - Mennem kell. Be kell fejeznem a munkámat. Csak benéztem, hogy elköszönjek.

Mindketten felálltunk. Tartózkodóan pillantott rám, aztán megragadta a kezemet és sokáig szorongatta egyenesen a szemembe nézve. - Vége van hát! Csak azt nem tudom, mit gondoljak minderről. - Volt valami titokzatos abban, amit mondott. - A háború szörnyűséges dolog, de felerősíti az ember érzelmeit. Fogalmam sem volt, hogy ennyire fogom szeretni.

- Ír majd nekem, atyám?

- Imáimba mindig belefoglalom majd a nevét, Jay Marsh. Számítok magára. Nagy dolgokat kell véghezvinnie!

Tudtam, hogy nem lenne szabad beszélnem róla, de az érthetetlen sajnálat úgy állt közénk, mint áthatolhatatlan, sűrű tömjénfüst. Titkos utakon jártunk, de mindketten

egyazon a láthatatlan kő előtt álltunk meg. Nem hallgathattam tovább. - Hiszen szereti öt, atyám! Nem tud tenni valamit?

Megdörzsölte a szemeit, aztán elfordította a fejét. - És mindig is szeretni fogom. De én pap vagyok. Ez a hivatásom. Sohasem lehetnék más. Amikor felöltöm a miseruhát, érzem az Úr örömét. Ez az egyetlen, amit csinálni tudok. És megköszönöm Istennek, hogy megmutatta nekem, milyen hatalmas erő a szerelem. Korábban soha nem tudhattam. Megbüntetett a szépségével, de jobb pappá tett általa. Tudom, hogyan sodorhat magával valakit a szenvedély, és tudom, milyen szörnyűséges az egyedüllét. Mindenkinek valaki mellett kell állnia, hogy megérthesse, milyen egyedül. És ez segíteni fog nekem akkor, amikor majd másoknak prédikálok. Bár az az én bűnhődésem lesz, de azt mások soha nem fogják megtudni.

Egyre nőtt a zavara, és még mindig nem nézett felém. Talán úgy gondolta, hogy túl sokat beszélt. Segíteni szerettem volna neki valahogyan, de éreztem, hogy nem tehetek érte semmit.

- Pedig látszik, hogy mennyire szereti őt, atyám. Nincs valami más megoldás?

- Nincs - felelte és hirtelen megmerevedett. - Most már békés a szívem. Az én lelkem az univerzum parányi része, de mindannyiunknak megvan a kötelessége, és én tudom, hogy mi az enyém, így halnak meg az álmok, Jay. És így születnek az áldozatok.

Nem maradtam tovább. Ahogy bezárult az ajtó mögöttem, meghallottam a tücsök cirpelését. Szerenádja hangosan visszhangzott Garvey atya kiürített szobájában. Tudtam hogy soha nem lesz több ilyen jó barátom, és soha többé nem találkozom ilyen tisztességes emberrel.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Több mint két órámba telt, míg végre megtaláltam Kido lordpecsétőr urat. Esni kezdett. A fel-feltámadó szél szeszélyesen csapkodta az esőfüggönyt. Az utcák pora hamarosan feloldódott a lezúduló vízben és sártengerré

változott. Szerencse, hogy nem gyalog indultam Kido keresésére. Az utóbbi két hónapban megismertem törzshelyeit, így a dzsipemmel végigjártam azokat az éttermeket és klubokat, ahol meg szokott fordulni. Végül a Roppongi nevű kertváros egyik villájában találtam rá. Úgy tűnt, mintha Kido állandóan úton lenne. A vibráló, folyton vizslató márkit jól ismerte a tokiói felső tízezer.

Korábban is jártam már a villában. Egyszer odahívott Kido vacsorára, amelyen bemutatott Cudzsi ezredesnek. Azt mondta, a férfi Yamashita tábornokot szolgálta a híres szingapúri ütközet idején. Miután a lordpecsétőr jóváhagyólag bólintott, Cudzsi elmondta nekem, hogy a háború előtt került be a Palotába, amikor a császár legfiatalabb öccsét, Mikasza herceget tanította. Történeteket mesélt arról, hogyan használta ki a császári család révén szerzett befolyását Japán legkiválóbb katonai egységeinek létrehozására, s hogyan vezette - ő, nem pedig Yamashita - az invázió kulcsfontosságú támadásait a britek térdrekényszerítésére. Cudzsi szerint, Yamashitának nem tetszett a császári családdal fenntartott szoros kapcsolata, ezért pusztán rosszindulatból megfenyítette őt ártatlan civilek haláláért, akik akkor estek áldozatul, amikor megrohamozott egy kórházat. Cudzsi azt is elmondta, úgy állt bosszút Yamashitán, hogy hűtlenségére vonatkozó megfigyeléseit jelentette a császári udvarnak.

Cudzsi gyors felfogású ember volt, sokkal fiatalabb, mint Yamashita, akire még mindig neheztelt. A vacsora végére világossá vált, Kido a császár burkolt üzenetét közvetíti MacArthurnak. mely szerint Yamashita illojális volt, ily módon feláldozható. Amikor beszámoltam a beszélgetés részleteiről, a legfőbb parancsnok Cudzsi észrevételeit úgy értelmezte, hogy Yamashita - Malaysia Tigrise - katonai hírnevét egyszerűen felfújták. Nekem azonban Cudzsi hencegése azt bizonyította, Yamashita valóban megfenyítette tisztjeit az atrocitások elkövetéséért, továbbá megerősített abban, hogy igazságtalanul állították bíróság elé. És akkor, amikor találkoztam Yamashitával a muntinglupai börtön barakkjában, ő maga említette Cudzsit, akinek jelentései alapján a császári udvar megbélyegző véleményt alakított ki róla.

Cudzsi ezredes személye és szerepe a továbbiakban is homályos maradt. Amikor MacArthur arra kért, találkozzam

még egyszer Cudzsival, Kido arról tájékoztatott, hogy a rejtélyes ezredes „nem elérhető". Évekkel később, a vietnami háború idején olvastam egy diplomáciai táviratot, amely utalt „egy bizonyos" Maszanobu Cudzsi ezredesre, aki a császár nevében Hanoiban teljesített titkos küldetése közben tűnt el, és sohasem került elő.

De ha a kívülállók képtelenek is megérteni azokat az erőket, melyek az igazi japán lelket irányítják, Koicsi Kido jóvoltából nekem mégis sikerült igen közel kerülnöm hozzájuk.

Egy szűk, kis utcában parkoltam le, a villát övező fal közelében. Az eső már elállt. A környező házakból faszenes tűzhelyek füstje és ételszag áradt. Amint kinyitottam a kaput, egy hatalmas kutya fenyegető ugatásba kezdett. Mégis beléptem a kertbe, mert eszembe jutott, hogy az ebet egy elkerített sarokban tartják. Végigmentem a bejárathoz vezető kőből rakott járdán.

Előző látogatásom alkalmával Kido elmagyarázta, hogy az a ház egyik barátja metreszéé. Nem nevezte meg a férfit, így saját fantáziámra hagyatkozva eldöntöttem, hogy Kido közlése sajátos dicsekvés, és mind a ház, mind a szerető az övé.

A villában lakó hosszú kezű, porcelánbőrű asszony diszkréten mosolyogva nyitotta ki a főépület ajtaját. Bő, derékig érő házikabátot és színben hozzáillő, csíkos nadrágot viselt. Sokkal idősebb volt nálam, de boldogságot sugárzó arca kortalannak tűnt. Amint beléptem a házba, üdvözlésképpen mélyen meghajolt. Azonnal rám ismert. Viszonoztam a meghajlást, a mi szokásaink szerint kezet is fogtam vele, és nem törődtem azzal, hogy végül is kinek a szeretője.

- Jó estét, nővérem - mondtam. - Sajnálom, hogy zavarom, de nagyon fontos lenne találkoznom a lordpecsétőr úrral még ma este. Nincs itt véletlenül?

Megszorította a kezem, beinvitált a házba, majd letérdelt elém, hogy lehúzza a cipőmet. - Ó, Jay Marsh úr, nagy megtiszteltetés, hogy újra felkereste szerény otthonomat! A lordpecsétőr úr látta, amint kiszáll az autójából. Ő is boldog, hogy újra láthatja önt. Mindjárt itt lesz, csak magára kap egy köpenyt.

És valóban, hamarosan megjelent Kido is. Fekete selyemköntöst húzott égszínkék pizsamájára. Kissé meghajtotta magát, majd nevetni kezdett.

- Marsh kapitány, maga aztán kitűnő detektív! Csak nem láthatatlan amerikai kísérőm van a saját hazámban?

- Önt szinte lehetetlen követni - vigyorogtam. - De ezt az önök titkosrendőrsége sokkal jobban tudja, mint én.

Kido intett, hogy kövessem a ház belsejébe. Menet közben tovább csipkelődött. - De amint maga is tudja, a legfőbb parancsok elbánt a titkosrendőrségünkkel.

- Igen persze - válaszoltam.

Az asszony csendesen és szertartásosan sürgölődött a szobában. Mire a szoba közepére értünk, már előkészítette ülőhelyünket egy alacsony asztalnál. Az asztal közepére forró hibachit helyezett. A porcelán parázstartó szolgált az egyetlen fűtőtestként a helyiségben. Amint letérdeltünk párnánkra, az asszony összehúzta a sodzsikat, hogy a papírvékony falakkal zárja ki a ház többi részét a társalgás színhelyéből. Azután letérdelt, homlokával érintette a földet és kihátrált a szobából.

Kido kimondhatatlanul elégedettnek látszott. Kiválasztott magának egy kis kiszeru pipát a szépen elrendezett dohányzókészletből, melyet asszonya készített neki elő az imént, és egy hosszú gyufával rágyújtott. Míg a pipájával foglalatoskodott, addig én körbenéztem a szobában. Az egyik falon ízléses kakemono, tájat ábrázoló festmény függött. Az alkóvba csodálatos ikebana kompozíciót helyeztek. A mozgatható, rácsos válaszfalakat nemes fából készítették. Tekintetem a bejárat fölé kandzsikkal írt, feltűnő gakun állapodott meg. A megfelelő gaku kiválasztása minden japán számára nagyon fontos volt, leggyakrabban a ház urának leghőbb szenvedélyét tolmácsolta.

- A gakujában gyönyörködöm - mondtam, miközben a lord-pecsétőr a pipáját tömte. - Mintha az előző alkalommal egy másikat láttam volna az ajtó fölött.

- Maga jó megfigyelő, Marsh kapitány. De emlékeztetnem kell arra, hogy az nem az én gakum, mivel ez nem is az én házam.

- Felolvasná nekem?

Végzett a pipatöméssel. Kido a legkényelmesebb pozitúrába helyezkedett a combján. Pajkos mosolyából azt

olvastam ki, hogy megint át akar ejteni. - Csakhogy nem illik más gakuját hangosan felolvasni. Hiszen a barátomé, és mindketten vendégségben vagyunk itt.

- Még sohasem hallottam erről a szokásról - feleltem. Kido gyanakvóan méregetett. - A barátom rendkívül indulatos néha. Sokat vesztett a háborúval.

- Meg tudom érteni, lordpecsétőr úr.

- Igazán? - Beleszívott a pipájába. Az asszony újra besurrant a szobába, letérdelt elénk és egy tálcát tett az asztalra. Munkája végeztével hangtalanul kitipegett a helyiségből. A tálcán teáskannát, két csészét és egy kis rágcsálnivalót rendezett el. - Tölthetek önnek?

- Megengedi, hogy először én töltsék önnek, lordpecsétőr úr?

- Ó, de jól megjegyezte! - mondta színlelt csodálkozással, és kitöltötte nekem a teát. - De én vagyok a házigazda, így én töltök magamnak.

Elmosolyodtam. Most elkaptalak. - De ez nem az ön háza, így nem is lehet a házigazda. Úgy illenék, hogy egymásnak töltsünk.

Visszamosolygott rám. Vastag szemüveglencséi mögött zavartan pislogott. - De jelen pillanatban én vagyok e ház lakója. Egyébként pedig igaza van, és fel is olvasom magának a gakut.

Fogtam a teámat, köszönetképpen bólintottam, majd ittam egy kortyot belőle. - Azt hiszem, udvariatlan voltam.

- Tulajdonképpen hazudhatnék is - mondta. - Nem túl sok kandzsit ismer.

- Valóban nehezen boldogulok velük - válaszoltam. - De nem szeretném, ha szégyenkeznie kellene egy ilyen banális hazugság miatt, uram.

- Ó, valóban? - Mindketten szélesen mosolyogtunk, és megpróbáltunk olvasni egymás szeméből. Kido ismét beleszívott a pipájába. - A barátom nagy csodálója Szun-cunak. Ismeri őt?

- Hogyne - válaszoltam. – A háborúk filozófusa volt, és kétezer évvel ezelőtt élt. De ő kínai volt.

- Igen - sóhajtott a lordpecsétőr. - Mindig visszalépünk kétezer esztendőt és mindig a kínaiaknál kötünk ki, nem igaz? - Ránézett a falra akasztott gakura. - Nem akarom misztifikálni. Ez csak egy egyszerű idézet.

- Ha a falán van, akkor igen mély értelmű lehet.

- Mondtam már magának, hogy nem az én falam - vigyorgott Kido. - De azért felolvasom. „Minden stratégia csalásra épül. Alsóbbrendűséget hirdet és serkenti az arroganciát."

Újra mosolyogni kezdtem. Kido azt hitte, felbőszít, de legalábbis megráz az idézete. De már jól kiismertem őt. - A barátja miért tart Szun-cu-idézetet a falán? Hiszen csak önt kellene meghallgatnia.

- Lehet - vont vállat Kido. - De a híres emberektől vett gaku nagyon inspiráló lehet. Én csak a kapu őrzője vagyok.

- Ellenkezőleg, uram! A császár után ön a legbefolyásosabb ember Japánban! Kétségem sincs e felől.

Ismét gyanakodva méregetett. Tudta, hogy az ilyen nyílt hízelgésnek oka van. Kézzelfogható feszültség telepedett közénk és egycsapásra megváltoztatta a vendégeskedés hangulatát.

- Megfeledkezik MacArthurról.

- Eljön a tavasz. A hó leolvad a fenyőfákról. És egyszer MacArthur is hazamegy.

- És akkor jön majd egy másik MacArthur.

- Nem, soha többé nem lesz másik MacArthur. - Állhatatosán néztem rá. - Az Egyesült Államok nem akar uralkodni Japánon. Nekünk partnerre van szükségünk, nem pedig gyarmatra. De önöknek két nagy problémájuk is van, lordpecsétőr úr. Ha a császár minél jobban elhúzza az alkotmánymódosítást, annál tovább marad MacArthur. És minél tovább tart a háborús bűnösök bíróság elé állítása, annál inkább ragaszkodik majd a külvilág a császár vád alá helyezéséhez.

- Tehát így van - mondta elkomorodva. - Végül is ezt már megbeszéltük. - Ismét a pipájához fordult. - Hogy áll a Yamashita-ügy?

- A per maga a gyalázat, uram. Fel fogják akasztani. De hadd hívjam fel a figyelmét: az nem változtat a politikai háborús bűnök megítélésén. Yamashita harctéri parancsnok volt. Szövetségeseink azt követelik, találjuk meg a felelősségre vonható személyeket a tokiói kormányban. - Némán néztem rá egy pillanatig. - És hogy érzi magát Nasimoto herceg a börtönben?

- A császárt mélyen felzaklatta szeretett nagybátyjának bebörtönzése - válaszolta Kido késlekedés nélkül. - Mondhatnám úgy is, feldühítette, de egy uralkodóhoz nem méltó a dühöngés. Ezt kizárólag csak magának mondom, mert annyira segítőkész. A császár messzemenően együttműködött magukkal. Sok mindent feladott azért, hogy véget vessen népe szenvedéseinek. De ha Nasimoto herceget vád alá helyezik, lemond a trónról, visszavonul Kiotóba és MacArthur ellen fog dolgozni.

- Együtt kell megtennünk mindent azért, hogy ez ne történhessen meg - mondtam.

- Mint mindig, most is hálás vagyok magának értékes tanácsáért - közölte a lordpecsétőr.

- Csak egyetlen megoldás van - folytattam.

- Előre aggasztanak a gondolatai - vetette közbe.

- Mindenáron meg kell védenünk a császárt és vér szerinti rokonait.

- Pontosan így van - bólintott Kido megfontoltan, és újra meggyújtotta kialudt pipáját.

- De a világ úgy látja, hogy a számlákat ki kell egyenlíteni. És a törlesztés csak úgy történhet meg, ha a császárhoz közel álló személyek közül vonunk felelősségre valakit, akinek a rossz tanácsai miatt következtek be a szörnyűségek.

Figyelmesen tanulmányozta az arcomat, miközben lassan kifújta a füstöt. A kiseru nem jól égett, végül megint kialudt, hiába szívogatta. - Todzso tábornokot már vád alá helyezték - mondta halkan.

- Nem áll igazán közel a császárhoz. És nem túl jelentős személy.

- Miniszterelnök volt.

- És ki szemelte öt ki a posztra, lordpecsétőr úr?

Hosszú másodpercekig szótlanul bámultuk egymást. Kido finoman a tálcára tette a pipáját, majd a teáskannáért nyúlt.

- Kér még egy kicsit?

- Köszönöm, nem, de rágyújtanék egy cigarettára, ha nincs kifogása ellene.

Amint kihúztam egy szálat a csomagból, Kido meggyújtott egy szál gyufát és odatartotta a cigarettámhoz. Az elülső kertben a kutya megugatott egy elhaladó dzsipet. Valahol a házban cirpelni kezdett egy tücsök. Hirtelen eszembe jutott Garvey atya, aki utolsó éjszakáját töltötte tábori ágyán, hogy

aztán elinduljon vezeklése színhelyére. Kido rápillantott a bejárat fölé függesztett gakura és felsóhajtott.

- Konoje herceg családjának tagjai császárok sorát szolgálták belső tanácsadókként több, mint kétezer éven át. És az alapján, amit maga mond, nem tartozik a védett személyek körébe. Nem rokona a császárnak.

- Tanácsokat adott, melyek rossz döntésekhez vezettek. Vád alá helyezhető.

- És jómagam? - E rövidke két szót úgy elnyújtotta, hogy az utolsó pillanatig nem lehetett tudni, kérdés lesz-e belőle.

- A császárt és családját megkímélhetnénk - folytattam, és álltam láthatóan meghökkent tekintetét -, Nasimoto herceg pedig visszatérhetne Isze szentélyébe. Szövetségeseink is letennének az uralkodó további zaklatásáról.

- Azt mondja, meg kellene hoznunk ezt az áldozatot?

- Megfontolandó kérdés.

A lordpecsétőr fogain keresztül szívta be a levegőt és hosszú ideig bent tartotta. Végül felállt. Miután elnyomtam a cigarettámat, magam is követtem a példáját. Az aprócska asztal két oldalán álldogáltunk egy darabig. A látogatás ideje lejárt. Kido biccentett és az ajtóhoz kísért. Arca megkeményedett, hangja egy teljes oktávot mélyült.

- Biztos ebben?

Bólintottam és lehajoltam, hogy felhúzzam a cipőmet.

- Rettenetesen sajnálom, lordpecsétőr úr, de biztos vagyok benne.

Végre sikerült felhúznom a cipőmet. Kinyitotta az ajtót és kikísért a külső kertbe.

- Akkor a felvetést megtanácskozom a császárral.

- Rendkívül bölcs elhatározás. Jó éjszakát, uram. Kérem, adja át üdvözletem a barátjának.

- A barátomnak?

Rákacsintottam. - A villa tulajdonosának.

Keserűen elmosolyodott. - Hát persze, természetesen. Jó éjszakát, Marsh kapitány.

Miután odaértem a dzsiphez, halkan fütyörészni kezdtem. Nem tudtam megállni, hogy ne mondjak magamban köszönetet Douglas MacArthur tábornoknak, amiért olyan jól megtanította nekem az orgyilkos diplomácia fogásait. És tudtam, ha rájön arra, hogy engedélye nélkül bocsátkoztam tárgyalásokba, ott leszek az első hazafelé tartó hajón.

Elítéltként.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

- Jó reggelt, Tábornok.

- Jó reggelt, Jay. Isten hozta. - Az ablak előtt járkáló MacArthur futólag rám pillantott, amikor az irodájában leültem Court Whitney mellé a kopott díványra. - Nos, Reynolds tábornok megszívlelte az üzenetemet?

A harag megállíthatatlanul kúszott fölfelé a torkomban, de végül mégis sikerült megfékeznem. Tiszteletteljesen bólintottam.

- Alaposan előkészített mindent, uram. - Az egész bíróságnak nevezett ocsmányságtól felfordult a gyomrom. - Önnek is tudnia kell, Tábornok, ez az egész ügy rémálom, úgy, ahogy van.

- Rémálom? - A legfelsőbb parancsnok éles, rosszalló pillantást vetett rám.

- Valóságos cirkusz, uram. Mint egy kutyás, pónilovas show-műsor.

- Remélem, ezt nem hangoztatta Manilában.

Nem volt kedvem az udvariaskodáshoz. Minden egyszerre tört rám, és arra buzdított, hogy vessem le az örökös meghunyászkodás álarcát. – Ó, dehogy, uram. Nekem egy szót sem kell szólnom. Mások beszélik. Különösen az amerikai sajtó, ha esetleg nem olvasta volna az újságokat.

Hosszasan fürkészte az arcomat, mintha azt kutatná, a továbbiakban veszem-e a bátorságot, hogy ellentmondjak neki. - Annak alapján, amit hallottam, a tábornok jó munkát végzett az ügy előrevitelében.

- Ez nézőpont kérdése, uram - gúnyolódtam. - Reynolds tábornok nyilvánvalóan egy jól idomított… pipogya alak.

- Pipogya? - Charles Willoughby tábornok elképedve bámult rám a karosszékéből. - Nem tudom, mit jelent a szó, de sértésnek hangzik.

- Annak szántam, uram.

- Maga az Egyesült Államok Hadseregének egyik főtisztjéről beszél!

Három évnyi bohóckodás után eljött a pillanat, hogy úgy nézzek szembe MacArthurral, mint férfi a férfival. Tudtam, hogy nem tetszik majd neki mindaz, amit el kellett mondanom. Ugyanakkor hiányzott belőlem Sam Genius ördögi agyafúrtsága. De megfogadtam, ha mást nem is érek el, nem hagyom el az irodáját úgy, hogy talpnyalóként emlékezzenek rám.

MacArthur magához tért meglepetéséből, de még mindig furcsán nézett rám. - Meglehet, hogy... kellemetlen élményeket nyújtott magának Reynolds tábornok, Jay, ezért ez egyszer elnézzük magának ezt a kis... szókimondást. Tehát minden mást félretéve, úgy tudom, roppant kedvező fordulatok álltak be az ügyben. Megkapták a filippínók teljes támogatását, nagy nyilvánosság előtt...

- Tábornok - vágtam közbe -, felkészültem arra, hogy részletes jelentésben számoljak be önnek a Yamashita-perről, de valami rendkívül fontos dolog merült fel időközben.

Abbahagyta a járkálást és felém fordult. Láthatóan felidegesítettem. Ez volt az első alkalom, amikor visszabeszéltem Douglas MacArthurnak és félbeszakítottam őt.

- Tegnap este meghívott magához a lordpecsétőr. Alkut akarnak kötni, és én úgy gondolom, érdemes lenne meghallgatnia ajánlatukat.

Mozdulatlanul ültem az ócska díványon és várakozóan néztem rá. Egész arckifejezése megváltozott egy másodperc alatt. Az utóbbi mondataim megerősítették abban, hogy valami megváltozott bennem. Álltam a tekintetét, de legbelül féltem. Úgy éreztem, nem élvezem többé a védelmét, elszigetelődtem, és egycsapásra olyan lettem, mint egy tizenéves fiú, aki először kerül összeütközésbe az apjával.

- Miről beszél, Jay? Ennek az értekezletnek a célja a Yamashita-per állásának összegzése. És a japán kormányt érintő parancsaim kifejezetten szűk mozgásteret biztosítanak magának.

- Uram, tudom, hogy...

Nem hagyta végigmondanom. - Még nem fejeztem be! Nem hatalmaztam fel magát arra, hogy tárgyaljon velük. Nincs joga arra, hogy beszámoljon nekik szándékainkról. Magát arra jelöltem ki, hogy hallgassa meg őket. A maga kötelessége, hogy jelentést tegyen nekünk. Ha a japán

kormány képviselője javaslatot tesz a tárgyalásokra, az a teendője, hogy Whitney tábornokhoz irányítsa őket.

- Uram, nem akartak Whitney tábornokkal beszélni.

- Ők nem dönthetik el, hogy kivel akarnak tárgyalni.

Ingerülten bámultam rá. - Úgy éreztem, nekem nincs jogom ilyesmit mondani nekik. Ott helyben kellett döntenem. - Már nem fordulhattam vissza többé, de ahhoz is túl késő volt, hogy megfélemlítsen. - Ragaszkodtak ahhoz, hogy én továbbítsam az információt. Olyan kérdésről van szó, amely kizárólag önnek szól, nem pedig Whitney tábornoknak.

Whitney megperdült ültében és szúrós szemmel nézett rám a dívány másik végéből. Először kelt ki ellenem azóta, hogy a vezérkarban szolgáltam. - Hogy érti azt, hogy nem nekem szól? Álljunk már meg, kapitány! Maga szigorú parancsok szerint jár el! Ezek a kérdések túlságosan érzékenyen érintik mindkét felet ahhoz, hogy egy huszonöt éves kapitány kalandorkodjon velük. Mi most egy ország jövőjéről beszélünk. És én vagyok a megszállás politikai részéért felelős operatív tiszt. Lehet, hogy maga azt hiszi, ez csak játék, de az én hatalmammal játszadozik!

Willoughby tábornok is dühbe gurult. Előrehajolt székében, mint aki arra készül, hogy átugorjon az asztalon. - Pontosan erről van szó! Mi itt szigorú szabályok szerint járunk el - morogta erős német akcentusával. - Nem maga az a személy, aki a megoldásra vonatkozó javaslatokat MacArthur tábornok elé terjeszti. A kérdéseket meg kell vizsgálni, az alternatívákat meg kell vitatni, hogy ne a legfőbb parancsnok idejét raboljuk.

Nem igazán hatottak rám Willoughby és Court Whitney dörgedelmei, pedig a szolgálati utat valóban be kellett volna tartanom. Az egyetlen kibúvót a japán rendszer bonyolultsága jelentette számomra. Whitney még így is tudomást szerezhetett arról, hogy én kerestem meg Kidót, és a javaslatot magam tettem. Már arra gondoltam, Frank Witherspoont kérem fel védelmemre, ha a Yamashita-pernek vége. És csendben kezdtem magamban átkozni Sam Geniust, amiért ilyen reménytelen vállalkozásra bátorított fel.

Csak egyetlen kiút maradt. - Én nem játszadozom senki hatalmával, Whitney tábornok. A lordpecsétőr maga jött hozzám a japán kormány közleményével. A császár küldte, uram! -MacArthur szeme összeszűkült, amint Hirohitót

említettem. -Mit tehettem volna? Elküldtem volna azután, hogy ön szorgalmazta a Kidóval fenntartott kapcsolatomat? Önhöz irányítottam volna azelőtt, hogy MacArthur tábornok elé kerül az ügy, kockáztatva azt, az egész vezérkar tudomást szerez róla?

Utóbbi megjegyzésem még jobban kihozta a sodrából Court Whitneyt. - Csak nem arra céloz, hogy felelőtlenül kezeltem az ügyet, Marsh kapitány?

- Nem, uram! De nem tudhatjuk, ki hallgatta volna ki a beszélgetést az ön irodájában. Úgy éreztem, itt kell előállnom javaslatommal.

Ennél a pontnál teljesen összezavarodtak, sőt inkább megrökönyödtek. Az óriások mozdulatlanná dermedve bámultak rám. Éreztem, hogy megrendül belém vetett bizalmuk. Évek óta köztük voltam, és váratlanul a szemük előtt nőttem ki a gyerekkorból. Ott volt Jay, a bohóc, a majom, az udvari bolond, a hallgató fül, aki egyszer csak a sarkára állt és magának követelte az alkudozás feladatait és az eredménnyel járó babérokat. Valahogy megrémítettem őket.

Whitney fenyegetően szegezte rám a mutatóujját. - Személyesen kellett volna megbeszélnie velem. Politikai kérdésekben én állok elő javaslatokkal.

- Normális esetben egyetértenék önnel, uram, de ez egy igazán komplikált helyzet. Akkor egyszerűen lehetetlen volt felvennem a kapcsolatot önnel, és úgy gondoltam, megbízik bennem. Én nem hátráltattam ezt az ügyet! És mindig is maradéktalanul teljesítettem a rám szabott feladatokat, uram. Mindig.

- Elég lesz, Court - szólt közbe MacArthur. - Ebben igaza van. Maga pedig higgadjon le, Jay.

MacArthur kissé megnyugodva fordult a másik kettőhöz, de ez nem jelentett nekem feltétlenül támogatást. Pontosan így reagált akkor is, amikor elbocsátotta Sam Geniust alig egy héttel azelőtt. A pimasz ügyvédet egyszerűen „kitoloncolta" Japánból. - Egy javaslatot kellene megvitatnunk, melyet a császár fő tanácsadója vetett fel. Azt hiszem, az lenne a leghelyesebb, ha meghallgatnánk.

- Köszönöm, uram.

- Maga csak ne köszöngessen semmit, kapitány - mondta MacArthur hűvösen. - Nem dicséretnek szántam. Szóval, mit akarnak?

- Ajánlatot tettek, és én azt hiszem, önnek el kellene fogadnia. - Láttam, hogy Whitney megint dühbe gurul vakmerő viselkedésem miatt, de tovább folytattam. - Végre megkapja azt, amit akar, Tábornok. Erről van szó.

Willoughby nem tudta türtőztetni magát. - Ismételten felhívom a figyelmét arra - fröcsögte haragosan -, hogy maga csak az információk közvetítője. Egy csatorna. Nem vagyunk kíváncsiak arra, hogy maga szerint el kellene-e fogadnunk az ajánlatot, vagy sem.

Felszegtem az állam és egyenesen a szemébe néztem. Nem akartam félni, nem akartam alacsony rangom rabja maradni, nem akartam mindent elfogadni úgy, ahogy van. Amikor elfoglaltam a számomra kijelölt helyet köztük, felkínáltam hűségemet és minden odaadásomat. De mára elegem lett a vesszőfutásokból.

- Tábornok, nem találja furcsának, hogy megbízott bennem, amikor arra utasított, hogy Japán leghatalmasabb embereivel - köztük a császárral - tartsam a kapcsolatot, de amikor a megoldással állok elő, akkor elvárja tőlem, hogy úgy viselkedjem, mint valami bárgyú gyorsíró titkár? Nem csak a fülem működik! Megtaláltam a megoldást, uram! Meg sem hallgatja?

MacArthur szeme rám tapadt. Figyelte arcom minden rezdülését, kezem minden mozdulatát, hogy összevethesse őket negyven év alatt felhalmozott tapasztalataival. És fogadni mertem volna, hogy meglátott bennem valami újat is, amit korábban elmulasztott. De azt én sem tudtam, hogy mit.

- Hagyják beszélni - intette le mindkettőjüket MacArthur. - Rendben van, Jay. Halljuk.

- Roppant egyszerű, Tábornok - folytattam. - A megoldás rendkívül egyszerű.

- Japánban semmi sem egyszerű - szakított félbe Court Whitney.

- Court - szólt MacArthur, ezúttal parancsolóan. - Hallgassuk meg.

Whitney felé fordultam. - Legnagyobb tisztelettel mondom, uram. Lehet, hogy ön szakértőnek számított a Fülöp-szigeteken, de Tokió nem vethető egybe Manilával. Én még a háború előtt elkezdtem Japánhoz kapcsolódó tanulmányaimat, és sokkal jobban ismerem ezt a kultúrát, mint ön.

Kapkodva szedtem a levegőt, felgyorsult a szívverésem és folyt rólam a verejték, mégis állhatatosán Court Whitney szemébe néztem. Ő adta fel hamarabb.

Ismét MacArthurra szegeztem tekintetem. - Uram, ön két dolgot akar. Foganatosítani szeretné az alkotmány-módosításokat, és meg akarja oldani a háborús bűnök kérdését úgy, hogy ne helyezzék vád alá a császárt és közvetlen hozzátartozóit. Többek között Aszaka herceget sem, akiről pedig tudjuk, hogy valóságos gonosztevő.

- Sok mindent akarunk - morogta Willoughby. - És emlékeztetem arra, hogy amiről most beszélünk, az szigorúan titkos.

- Igenis, tábornok, de ön sem tagadhatja, hogy amit mondok, az igaz. - Szembefordultam vele. - Hosszú időn át végig önökkel voltam ebben a szobában. Hallgattam eszmecseréiket. Teljesítettem megbízatásaikat. Feljegyzéseket készítettem. Sok összegyűlt. El tudja képzelni, hogy fogalmam sincs, mit akarnak elérni?

Itt van, gondoltam idegesen. Megtettem. Kimondtam. Feljegyzéseket készítettem. Egyszerű szavaimban benne foglaltatott a figyelmeztetés, nemcsak szállítottam nekik a bűnös információkat, hanem fel is jegyeztem őket, így attól a ponttól örökre kollaboráns vagy veszélyforrás lehettem. Csak rajtuk múlt, melyik!

- Hagyja beszélni - utasította MacArthur újra.

- Köszönöm, Tábornok.

Ez alkalommal nem gúnyolódott velem. Összeszedtem magam és folytattam. - Rendben van, uram. Tehát két dologról van szó. Nasimoto herceget börtönben tarthatja egy darabig, de én biztos vagyok abban, hogy az alkotmányt illetően el fogja érni, amit akar. Mostanra talán a császár is úgy tekint a módosításokra, mint csekély áldozatra, melyet meg kell hoznia. Köztünk legyen mondva, uram, megvannak a módszereik arra, hogy „becsomagolják" az ön által tervezett módosításokat, és a saját felfogásuk szerint fogják alkalmazni azokat. A felszínen úgy tűnik majd, hogy végre is hajtják a változtatásokat, de a gyökereknél minden hamisítatlanul japán marad. Évezredek óta így csinálják. Tudta, hogy a híres teaceremónia Kínából származik? De ők japán hagyománnyá tették. A kínaiak már az sem tudják, mi az. Ezt fogják tenni az ön alkotmányával is. Beletelik majd egy kis időbe, de

magukba szívják, feldolgozzák, finomítják és bizonyos részeit elpárologtatják majd, amikor ön már nem láthatja.

MacArthur teljesen elvörösödött a hallottaktól. Belefogott jól ismert sztentori kioktatásába. - Marsh kapitány, abban az egyben biztos vagyok, hogy ezúttal téved. Ez a dokumentum minden kétséget kizárón a legliberálisabb alkotmány lesz, amelyet valaha is írtak. Ez lesz a megszállás egyetlen kézzel fogható eredménye. Kiemeljük őket abból a posványból, melybe a régi rendszer arroganciája beletaszította őket. Ez az alkotmány szabadságot hoz a japánoknak, és olyan privilégiumokat, melyekről még csak álmodni sem mertek.

Hirtelen abbahagyta, mintha kifogyott volna a szavakból. Nyilván azt akarta, hogy folytassam.

- Igen, uram - feleltem és újra nekigyürkőztem. - Én pusztán saját megfigyeléseimre kívántam utalni.

- Hagyja ki az ügy személyes vonatkozásait - utasított Whitney.

- Igaza van, uram - feleltem. - Akkor közelítsük meg „kulturális" oldalról. És azt hiszem, itt a lényeg. - Csak a legfőbb parancsnokra figyeltem. Nem akartam, hogy a másik kettő megint kizökkentsen. - Önnek most van egy császári túsza, és a dolog igen hathatósan működik. De ha csak Nasimoto herceggel és az alkotmány-módosítással kalkulál, akkor nem jut túl messzire. A japán alkotmányt megtoldja amerikai szavakkal - és kész. Nasimoto visszamegy az Iszei Szentélybe a napistennő tükréhez. Szövetségeseink pedig továbbra is a hajukat tépik, mert ön a háborús bűnök terén nem jutott előbbre.

- Ez nem így van - mondta MacArthur. - Yamashita tábornok pere majd meggyőzi őket.

- Ez nem fog működni, Tábornok! - Megpróbáltam megőrizni tartásomat, de a Tomoyuki Yamashita tábornokra kiszabott szerep ismét felingerelt. - Önmagában nem, uram! Yamashita peréből ön legvégül nem húzhat hasznot.

- Én nem ezt hallom, kapitány. El fogják ítélni.

- Igen, elítélik. És tudom, hogy ez önt boldoggá teszi. De mindez csak egy aprócska mellékszál lesz, nem több! És egy fikarcnyit sem változtat azon az istenverte ügyön, amelyről beszélek, uram!

MacArthur úgy nézett rám, mint egy király, akit a szolgája csapott arcul. - Jelenlétemben ne merészelje az Úr nevét a szájára venni!

Elakadt a lélegzetem. Remegett a kezem. Whitney és Willoughby úgy pillantottak egymásra, mint akik meg vannak győződve arról, hogy teljesen elment az eszem. Vettem egy mély lélegzetet. - Sajnálom, uram. Bocsánatot kérek, amiért átkozódtam.

MacArthur ránézett az órájára. De tudtam, hogy nem az idő miatt aggódik. - Fejezze be, amit mondani akar, kapitány.

- Igenis, uram. Azon leszek.

Válaszom visszavezetett Sam Genius lángoló arcához, aki arról igyekezte meggyőzni MacArthurt, mennyire fontos lépést jelentene Aszaka herceg bíróság elé állítása a nankingi mészárlás vádjával. Tudtam, hogy én is a szakadék szélén táncolok, és nem igazán jól készítettem elő a csapdámat. Mindenesetre a módszert Geniustól vettem át, csakhogy én nem voltam olyan okos, mint ő. Lehet, hogy Genius nem is akart Fort Ordba menni, és én tökéletesen félreértettem mindazt, ami vele történt. De akkor már semmi sem számított, mert egyszerűen nem lehetett visszafordulni a félúton.

- Hadd próbáljam meg újra, uram. Ha ön kizárólag Nasimoto hercegre utazik az alkotmányban tervezett módosítások érdekében, akkor is az asztalon maradnak a háborús bűntettek. Yamashita tábornok elítélése nem oldja meg a problémát. Ő harctéri parancsnok volt, ráadásul közember. Todzso tábornok bíróság elé idézése sem lendítene a helyzeten. Őt a császári udvar választotta miniszterelnöknek. Ha meg akarja óvni a császárt, olyasvalakit kell megvádolnia, aki nagyon közel áll a trónhoz. Ha nem akarja vád alá helyezni Hirohito vér szerinti rokonait, akkor csak két ember marad. És ők jelentik a megoldást, uram! Két ember. Konoje herceg, aki a császár örökös belső tanácsadója és Koicsi Kido, a lordpecsétőr.

Mindhárman hallgattak és sokáig csak egymást bámulták. Verejtékben úszva vártam a választ. De nem kaptam meg. Lehet, hogy olyan kérdés elé állítottam őket, melyet meg kellett emészteniük, de lehet, hogy annyira megsértettem őket, hogy gondolatban már a koporsómat készítették elő.

Folytatnom kellett. - Ez a két ember, uram. Más választás nincs. Csak ők jelenthetik az alternatívát Nasimotóért és az alkotmányért. És akkor megkap mindent, uram. Meglesz az alkotmánya, és bíróság elé állítja a császár legközelebbi tanácsadóit.

- És mi lenne a vád? - kérdezte MacArthur, aki időközben visszatért az ablakhoz, és újra a Császári Palota területét figyelte.

- A háború folyamán hozott döntések. Önnél van Kido naplója. Használja fel, uram! Kido és Konoje rossz tanácsokkal látták el a császárt. Ők választották ki a kormány embereit. Ők hagyták jóvá az Ázsia-szerte bekövetkezett mészárlást. Csak egy megoldás van, Tábornok. Vagy a császár tette, vagy ők.

Tudtam, hogy hallgatásuk ezúttal az elképedésükből fakad. Soha nem gondolták volna, hogy ilyen ravasz is lehetek. Hosszú másodpercekig gondterhelten hallgattak. Végül Court Whitney tett fel egy tesztkérdést.

- És ők keresték meg magát ezzel a kérdéssel?

- Kido tette az ajánlatot - feleltem. - Az elemzés tőlem származik.

Tulajdonképpen még élveztem is ezt a kis hazugságot, és erre még a lordpecsétőr is büszke lehetett volna. A hazugságot soha nem tekintették csalárdságnak, amikor a szégyenkezést színlelték. És Kido volt az, aki a császárt mindenképpen el akarta szigetelni a szégyentől. Egyszóval, valamilyen furcsa japán felfogás szerint az igazat mondtam. - Rájöttek, hogy ez az egyetlen mód arra, hogy megóvják a császári családot. És önök is tudják, hogy egész életüket a császári család védelmének szentelték.

- Az ajánlatot hivatalosan is elénk terjeszthetnék - vetette közbe Willoughby.

- Az ajánlatot hivatalosan a császár elé terjesztették - válaszoltam. Tudtam, hogy ez alkalommal igazam van. Kido is biztosított erről szeretője házában. - De háborús bűnök elkövetése miatt hivatalosan soha nem adnák fel magukat az amerikaiaknak a japánok szeme láttára, ezt önnek is tudnia kell, uram. Az az álláspontjuk, hogy egyetlen japán sem követett el politikai természetű háborús bűnöket. A nemzet úgy lép fel, mint egyetlen nagy család. Ha ilyen jellegű

háborús bűnökkel vádolja meg őket, akkor bíróság elé kell állítania az egész országot.

- Akkor is közvetlenül velünk kellene felvenniük a kapcsolatot - mondta Court Whitney.

- Már megtették. Tegnap esti találkozónkon erről beszéltünk. - A szemem sem rezzent, amikor bejelentettem neki. - Ezt soha nem hoznák az ön tudomására, Whitney tábornok, mert félnek a megszégyenüléstől és attól tartanak, hogy az információ helytelen kezelésével arra következtetne, hogy elismerik a császári család bűnösségét, így nincsenek tanúk és nincsenek papírra vetett nyomok. Kido megbízik bennem. Az a meggyőződése, hogy engem a császár ősei küldtek Japán jövőjének előmozdítására.

- A ravaszkodó kis fattyai - dörmögte Willoughby, és váratlanul kuncogni kezdett.

- Jayt, a rút kiskacsát, akit az ősök szellemei küldtek - nevetett vele együtt Whitney.

- Pedig azt hittem, én küldtem magát hozzájuk - kapcsolódott be a legfőbb parancsnok.

Még sokáig nevettek a japánok ősei által kiszabott küldetésemen. Nekem nem volt min nevetnem. - Nem kérem önöket, hogy higgyenek abban, amiben ők hisznek, és az az igazság, hogy boldog leszek, ha civilként mehetek vissza Manilába. De ez valóban komoly ajánlat. És szerintem elkerülhetné azt a bírálatot is, melyet akkor kapna, amikor szabadon engedné Nasimoto herceget. Tehát, mi mást akar még, uram?

MacArthur szélesen mosolygott rám. Ahogy elnéztem az arcát, alig tudtam magamba gyűrni a diadalmámort és a büszkeséget. Kitartásomnak köszönhetően csoda történt. Úgy tűnt, végre kivívtam megbecsülését.

- Kivételes elgondolás. Ragyogó megoldása fojtogató dilemmánknak. Nos, mi a teendőnk, Jay?

Mély levegőt vettem és erőltetett meggyőződéssel szóltam hozzá. - Bíróság elé kell állítani őket, uram.

- Mindössze ennyi?

- Erre számítanak.

MacArthur járkált még egy darabig, időnként a palota irányába nézett, ahogy mindig is tette, és kialudt pipáját forgatta a kezében. Egyszer csak Whitneyhez fordult.

- Tartóztassák le őket.

Whitney is jókedvre derült. Megbocsátásképpen rám kacsintott. Még mosolygott is, amikor beleírt valamit a jegyzetfüzetébe.

- Merész lépés, főnök.

- Valóban az. - MacArthur hátat fordított nekem. - És most beszéljen nekem a Yamashita-perről. Nyilvánvaló, hogy maga nem annyira lelkesült, mint mások, akik jelentettek nekem.

Összeszorítottam a számat, kiegyenesítettem a hátam a végső ellenállás jeleként. - Elmondtam önnek, hogy érzek az üggyel kapcsolatban. Szeretnék eltávozni.

- Ezt hogy érti?

- A hadseregből, uram. Úgy gondolom, nem tudom tovább csinálni.

Szinte hallottam, hogy kattog az agya, amint feldolgoz minden részletet. Továbbra is a díványon ültem mozdulatlanul, kezemet az ölembe ejtve és mereven bámultam rá. Beszívta a levegőt és felemelte az állat, mint olyan esetekben, amikor filmfelvevők kattogtak a közelében. De nem gúnyolódott többé. Ahogy a szemébe néztem, tudtam, hogy bármit mondana, csak rontana a helyzeten.

- Nem túl könnyű számomra egy legyőzött ellenséget megítélni, Marsh kapitány. És ritkán kerül a nyilvánosság elé egy ilyen durva és kegyetlen ember.

- Egyszerűen nem fér a fejembe, hogy ezt mondja, Tábornok. Amennyiben olvasta a jegyzőkönyvek másolatait, nem a megfelelő embert akasztja fel, uram. Az érzelmeire hallgat, igaz, minden háborút az érzelmek viszik előre. Grant tábornok mégsem akarta felakasztatni Leet a polgárháború után csak azért, mert amaz vesztett.

MacArthur undorodva szorította össze a száját. - Lee tábornok nem hagyta jóvá ártatlanok legyilkolását és nem rombolt le keresztény városokat.

Mélyen beszívtam a levegőt, és folytattam. - Nem, de talán utánanézhetnénk a georgiai erőszaknak vagy Atlanta felégetésének. De az az Unió hadserege volt, és Sherman tábornok állt a győztesek oldalán. És kár erre a szót vesztegetni.

Meg akartam szorongatni, fel akartam idegesíteni azért, hogy elege legyen belőlem és kirúgjon. Sam Genius is akkor érte el a célját, amikor személyeskedni kezdett. A Tábornok szája gúnyos mosolyra húzódott. - Érdekes állítás, de

remélem, rájött, hogy igen vékony jégen ródlizik, kapitány. Apám is ott szolgált.

- Nagyon is jól tudom, uram. És nem is ítélkezem, de feltételezem, ő is érzett némi elégtételt, amikor a Konföderáció lányát vette feleségül.

Meglepetésemre, MacArthur elismerően mosolygott azért, hogy olyan jól ismerem a családja történetét. Szeme a távolba révedt. - Családom legnagyobb bánatára tette. De ilyen az amerikai szellem. - De hamarosan összeszedte magát és visszatért a jelenbe. - De még mindig nem értem, miért akarja feladni katonai pályafutását. Mit kezd magával a polgári életben, Jay?

- Szeretnék visszautazni Manilába, uram. Bekapcsolódhatnék egy családi vállalkozásba.

Court Whitney előrehajolt, hogy bekapcsolódjon a társalgásba. - Hadd emlékeztessem arra, hogy Marsh kapitány filippínó lányt jegyzett el. A Ramirez családból. Jó família. Építkezésekkel és élelmiszer-kereskedelemmel foglalkoznak. Subicban és Manilában tevékenykednek.

- Ja, az a lány? Persze, hogy emlékszem. - MacArthur arca megenyhült, kutatni kezdett az emlékei, az álmai után, melyeket meg is valósíthatott volna, ha a sors nem mást rendel neki. - Szóval nem felejtette el őt még itt sem! A gésák varázslatos világában. És még mindig el akarja venni őt. Hogy is hívják?

- Consuelónak, uram.

Láthatóan összerezzent, és miután elhagyta a múltat, élesen nézett rám. Tudta, mire célzok. Lehetett személyeskedő tréfa vagy burkolt fenyegetés is. Hirtelen fájdalmas emlékek, meghatározhatatlan féltékenység és halvány félelem futott át az arcán.

De csak én voltam az egyetlen, aki megérthette mindazt, mert más nem ismerte Consuelót. Végül nyájasan elmosolyodott.

- Érdekes neve van.

- Valójában ez csak a kiegészítő neve, uram. Divina Clará-nak hívják.

Elismerően fürkészte az arcomat. - Kitűnő üzletember válhatna magából, Jay, de azt kell tanácsolnom, hogy alkalmazottként soha ne vállaljon munkát filippínó családban.

Az ő társadalmukban elveszítené a külföldieknek kijáró tiszteletet.

Erre még nem is gondoltam. Meg kellett volna vizsgálnom, mennyire tisztességes a tanácsa, de úgy éreztem, hogy igaza van. - Köszönöm, hogy felhívta a figyelmem erre, Tábornok. De szükségem lesz egy kis időre, hogy utánanézzek a lehetőségeimnek.

- Ha időre van szüksége, akkor majd én adok magának azt is. - MacArthur Whitneyhez intézte szavait. - Court, vissza kell küldenünk Jayt a Fülöp-szigetekre. Ott lesz addig, amíg a Yamashita-per le nem zárul.

Összetörtem. - De uram, én szeretnék kilépni a hadseregből.

MacArthur nem hagyta abba a mosolygást. - Mindent a maga idejében, Jay. Ha a tárgyalásnak vége, mehet. Szükségünk van arra, hogy figyelemmel kísérje az eseményeket és tájékoztasson bennünket. Most pedig megköszönjük a japánokkal kapcsolatos értékes megfigyeléseit. Vád alá helyezzük az említett embereket. Ravasz megoldást talált, Jay. Jó napot. - Fölényes mosollyal az ajtóra mutatott.

- Jó napot, uram.

Kedvetlenül álltam fel a díványról. Csapdába akartam csalni, végül mégis ő ejtett foglyul. El kellett fogadnom, ameddig Tomoyuki Yamashita tábornok él, én is a túsza vagyok. Egyetlen rossz szó, sajtónyilatkozat, ellenkezés és azonnal visszahív Manilából és oda irányít, ahova csak neki tetszik.

Már az ajtóban álltam, amikor utánam szólt.

- Ja, igen... Jay!

Visszafordultam. - Igen, uram?

- Szükségem van a feljegyzéseire.

Még egy kelepce. De akkor már csak vigyorogni tudtam. - Hát persze, uram.

Visszamosolygott rám. Győzedelmesen. Volt valami benne, ami rejtélyessé tette a tekintetét. - Odakint vár egy úr, akit Thorpe Thomasnak hívnak. Bevezetné, kérem?

- Igenis, uram.

A hófehér hajú Thorpe Thomas MacArthur irodája előtt ült a folyosón. Hatvan év körüli, magas, határozott egyéniségnek

látszó férfi volt. Kivillantotta tökéletes fogsorát, amikor rám mosolygott.

- Elnézést, uram. Nem ön Thomas Thorpe?

- De igen, én vagyok.

- MacArthur tábornok látni kívánja önt.

Felállt a székről és elindult utánam az ajtó felé. - Na, végre, már azt hittem, megfeledkezett rólam.

Szürke, hajszálcsíkos öltönyt, vörös selyem nyakkendőt viselt és a legdrágább Florscheim cipő volt a lábán. Olyan magabiztossággal követett, amilyen csak az abszolút sikeres férfiak esetében tapasztalható. Valahogy azonnal megtetszett nekem ez az ember.

MacArthur az ajtóban állt és maga nyitotta ki. Lefegyverzőn mosolygott.

- Thorpe, öregfiú, de jó, hogy látlak!

- Douglas, öreg harcos, még mindig jól nézel ki! Miközben kezet ráztak, én indulni készültem, de MacArthur elkapta a könyökömet, hogy visszatartson. Életemben először átfogta a vállam és szembefordított Thorpe Thomasszal.

- Jó kilátásaid vannak, Thorpe. És jól tudod, senkit sem mutatnék be neked megfelelő háttér nélkül. Marsh kapitány már három éve szolgál nálam, és ez példátlan eset. El nem tudom mondani, milyen értékes szolgálatokat tett az utóbbi hónapokban itt, Japánban. De jól elboldogul egész Ázsiában. Beszéli a nyelvet, születetett diplomata, hihetetlen érzéke van Ázsiához. Alacsony rendfokozata ellenére, hagytam, hogy ő tartsa a kapcsolatot a japán kormánnyal. Sajnos hamarosan meg kell válnom tőle. Ki akar lépni a hadseregből, hogy vállalkozásba kezdjen.

Thomas mosolyogva rázott kezet velem, és szürke szemével felmérte minden porcikámat. - Nem gondolt még a befektetési bankügyletekre? - kérdezte, és még mindig nem engedte el a kezem.

Kissé felkészületlenül ért szívélyessége, és hirtelen nem is tudtam, mit válaszoljak neki. Eszembe sem jutott még a bankszakma. Zavartan pislogtam, azt sem tudtam, kire nézzek. Végül Thomason állapodott meg a tekintetem. - Még nem gondoltam a bankszakmára - nyögtem ki nagy nehezen.

- Ez a régió amerikai tőkével tör majd a magasba - mondta Thomas. Benyúlt a zsebébe és elővett egy névjegykártyát. Miközben átvettem, ő tovább beszélt. - Japán, a Fülöp-

szigetek. Hongkong, Szingapúr. Mindegyiküket újjá kell építeni, és a munkát amerikai üzletemberek fogják irányítani. Olyan okos, energikus fiatalembereket keresünk, akik ismerik a térséget.

- Nála jobbat nem találsz - mondta MacArthur és ismét átfogta a vállam. - Saját hírnevemet is kockára tenném érte.

A névjegykártyán a következő áll: Thorpe Thomas befektetési igazgató, Nemzetközi Befektetési Bank, Bergson-Forbes csoport, New York. Úgy megborzongtam, mint amikor először lát az ember meztelen nőt. Percekig alig kaptam levegőt. New York, Hongkong, Japán, Szingapúr és Manila is. Csak homályos ismereteim voltak arról, mit csinálnak a befektetési bankárok, de azt tudtam, hogy csodálatos helyeken fordulnak meg és dollármilliókat keresnek.

- Érdekli a munka? - kérdezte Thomas.

Miért is ne? MacArthur elültette a bogarat a fülemben arról, milyen bizonytalan jövő várna rám, ha a Ramirez-családnak dolgoznék Manilában, attól függetlenül, hogy milyen kapcsolat fűzne Divina Clarához. - Én... boldoggá tenne, ha a jövőben visszatérhetnénk a kérdésre, uram.

- Van névjegye?

- Jayt kivételesen fontos megbízással áthelyezzük Manilába egy időre - szakította félbe MacArthur. - Néhány hónapot tölt majd ott, én pedig gondoskodom arról, hogy bármikor elérhesd, amikor csak jónak látod.

- Hamarosan én is Manilába utazom - mondta Thomas. Újra kezet rázott velem. - Majd felhívom.

- Örömömre szolgálna, uram.

- Kitűnő - zárta le a beszélgetést az elegáns és jó modorú férfi.

Madarat lehetett volna fogatni velem, amikor kiléptem a legfőbb parancsnok irodájából. Nem törődtem Court Whitney önelégült mosolyával sem, amikor betettem magam mögött az ajtót. Elindultam a sötét folyosókon, és egyre csak a békeidők új feladatai jártak a fejemben. Már az sem zavart, hogy MacArthur háromszor is tőrbe csalt, míg nekem egyszer sem sikerült elbánnom vele.

Nem úgy sikerültek a dolgaim, ahogyan azt huszonnégy órával azelőtt elterveztem, de okom volt arra, hogy örüljek. Kidót nemsokára vád alá helyezik és börtönbe zárják. Nem sikerült megszabadulnom a hadseregtől, de számíthattam

arra, hogy visszakerülök Manilába. Feljegyzéseimet át kellett adnom, de olyan pozícióba kerülhettem, mellyel örökre megvásárolták hallgatásomat.

És arra magam is rájöttem, hogy MacArthur tábornoknak köszönhetően lehetőséget kaptam arra, hogy nagyon gazdag és befolyásos emberré váljak.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

Több mint fél órája vártam már a Dai Icsi-épület lépcsőjén. Kutatóan fürkésztem a Császári Palota előtti sötét, fás teret. Imitt-amott halvány fények szűrődtek ki az udvartartás épületeiből és a Külső Ceremóniaházból, de mozgást nem tapasztaltam. Kidóval fél tizenegyben állapodtunk meg, és ő soha nem késett. Ránéztem az órámra, majd megcsapkodtam átfagyott vállamat. Már majdnem tizenegy óra volt. Zsebre dugott kézzel járkálni kezdtem a lépcsőn, és már arra gondoltam, hogy a lordpecsétőr meggondolta magát.

Végül megláttam a fényszórókat. Két autó közeledett a szemközti Cseresznyeliget Kapuhoz. Időnként eltűntek a területet borító fák között. Nagyot dobbant a szívem. Kido mégis megtartotta ígéretét. Ravaszkodásomnak köszönhetően történelmi fordulat állt be. Gyorsan elindultam a kapu felé. Kido maga kérte, hogy én legyek a kísérője, amikor feladja magát az amerikai hatóságoknak.

A két autó megállt a kapuban. A császár szilvakék Daimlereit ajánlotta fel Kido rövid utazásához. Stílusosan vonult a börtönbe, nem úgy, ahogy MacArthur és kísérete hajtott Acugi repülőteréről Yokohamába a lerobbant konvojjal. A lordpecsétőr az első kocsi hátsó ülésén foglalt helyet. Az ablakon át láttam, hogy ugyanolyan elegánsan öltözött, mint máskor. Csíkos nadrágot és zsakettkabátot viselt, ahogy munkanapjain szokta. Intett, hogy magam nyissam ki az ajtót és üljek be mellé.

- Sok időnk van még - mondta, és nem is kért elnézést a késéséért. - Omori nincs túl messze. - Még a sötétben is jól láttam, hogy szinte keresztüldöf a tekintetével. - De miért mondta azt, hogy éjfélre kell odaérnünk, Marsh kapitány?

- Azért, mert MacArthur úgy rendelkezett, hogy ma kell feladnia magát - feleltem. - És arra gondoltam, kihasználhatná a nap minden percét.

- Ó, milyen nemes gesztus - mondta kissé lekezelően. - Ez jó jel. - Leplezetlen sóvárgással visszatekintett a palota falaira. A Daimler hangtalanul megindult a néptelen úton. - Magasra értékelem jóindulatukat, mellyel lehetővé tették méltó távozásomat. Biztos vagyok benne, hogy a császár is hasonlóképpen gondolja.

- Nemes cselekedet az is, amit ön tesz, lordpecsétőr úr.

- Marsh kapitány, nem vagyok lordpecsétőr többé. Ezentúl Koicsi Kido márkinak hívhat. - Nyilvánvaló szomorúságát szarkasztikus mosollyal palástolta. Fogadni mertem volna, jócskán felöntött a garatra, mielőtt útnak indult. - így jár az, akit a legfőbb parancsnok megfoszt az udvari titulusaitól.

- Számomra mindig lordpecsétőr marad.

- Csak abban az esetben tekinthet annak, ha meg akarja sérteni a császárt.

- Bocsásson meg, Koicsi Kido márki - mondtam nemesi rangját hangsúlyozva. Tisztában voltam azzal, milyen veszteség érte. - Soha nem sérteném meg az uralkodójukat.

- Persze, hogy nem - mondta és kibámult az ablakon. - Maga nem olyan, mint a többiek. Egyébként pedig téved, amikor tettemet nemesnek nevezi. Tudja, mi a madzsime!

- Talán ha egész életemben tanulnék, megérthetném, mi a madzsime. De még fiatal és éretlen vagyok, Kido márki.

Szeme villanásából láttam, hogy tetszik neki a válaszom. - Tökéletes válasz, Marsh kapitány. Hiányozni fog nekem. - Újra az utcára nézett. - Egész életemet a császár szolgálatában töltöttem. És soha nem éreztem áldozatnak. Ha másképpen gondoltam volna, nem tekinthettem volna magaménak a madzsimét. Éppen ezért boldog vagyok azért, hogy meghozhatom ezt az áldozatot.

Egy darabig nem szóltunk egy szót sem, mindketten a sötét, üres utakat néztük. Magam mögé pillantottam.

- Miért van két autója, Kido márki?

- A császár kívánságára - felelte röviden. Szeme a távolba révedt, emlékei után kutatva. - Az imént kellemesen elbeszélgettünk a dolgozószobájában. Felidéztük a gyerekkorát. Én voltam a legidősebb Nagy Testvérei között. Azt hiszem, ezt maga is tudja.

- Igen, tudom.

- Azután régi barátok társaságában elfogyasztottunk egy kitűnő vacsorát. Sok történetet felidéztünk. Csodálatos dolgok megestek a múltban, Marsh kapitány! Egyszerűen képtelen vagyok elmagyarázni magának, mennyire megtisztelő, hogy a császárt szolgálhattam gyerekkorától fogva. Azután Nagako császárné megajándékozott egy antik kisasztallal... búcsúm alkalmából. És még fánkot is sütött nekem!

- Ön igazán nagyon szerencsés ember, Koicsi Kido márki.

A szilvakék Daimler zavartalanul haladt az éjszakában. Omori, a korábban a Szövetségesek börtönéül szolgáló intézmény tényleg nem volt messze. Néhány perc múlva Kido fürkésző pillantást vetett rám. - Feltenném magának egy jogi kérdést. A vőm a Harvardon végzett, így van némi amerikai tapasztalata. Azt mondta nekem, ha egyedül vállalom a felelősséget a háború vezetéséért, a maguk emberei azt gondolják majd, csak a császár védelme érdekében teszem. Ha kijelentem, hogy nem egy személyben vagyok felelős, és ezt a bíróság elé is tárom, még inkább biztosíthatom a császár védelmét. Nem értem benne a logikát. Igaz lehet ez?

Elgondolkodtam egy pillanatra. - Lehetséges, lordpecsétőr úr.

- Mondtam már magának, hogy nem vagyok többé lordpecsétőr.

- Sajnálom, Kido márki, de azt hiszem, hogy a vejének igaza van. Ha valóban vállalja a felelősséget mindenért, akkor az amerikaiak azt is gondolhatják, csak a császárt akarja megkímélni. De ha egyáltalán nem vállalja a felelősséget, akkor majd más bűnösök után néznek.

- Nagyon különös a maguk társadalma - merengett Kido.

- Mi mindaddig hiszünk az egyén ártatlanságában, amíg be nem bizonyítható a bűnössége - mondtam. - Egyébként pedig eléggé szokatlan, hogy valaki feladja magát és beismeri hibáit.

Kido keserűen nézett rám. - Ez arra ösztönzi az embereket, hogy soha ne ismerjék el felelősségüket.

- Ön azonban a császárért és nagybátyjaiért vállalja a felelősséget.

- Ezt is kifejtettem már magának. - Olyan ingerülten nézett rám, mint egy tanár hibázó tanulójára. - A császár egész népe nevében vállalta a felelősséget. De a császári család nem

veszélyeztetheti a törvényeket. Semmilyen törvényt. Éppen ezért fogadtam meg bölcs tanácsát.

- Nem mondhatja el az amerikaiaknak, hogy én adtam ezt a tanácsot. Csak azt mondhatja nekik, ön határozott arról, hogy feladja magát MacArthur tábornoknak.

- Hát persze - mondta. - Feltétlenül így mondom majd.

- A legfőbb parancsnok védelme érdekében.

Mélyen a szemembe nézett, mint aki olvasni akar a ki nem mondott gondolataimban. Lassan elmosolyodtam. Mindketten tudtuk a szövevényes, és elhallgatott igazságot. És azt is tudtam, hogy Kido soha nem ismerte volna be, hogy én vettem rá erre az utazásra. Ő teljesen elégedett volt, hiszen megmenthette a császárt és kiszabadíthatta Nasimoto herceget is. Kapott egy antik asztalt és egy tálca fánkot búcsúzóul. Hogyan is tehette volna szóvá, hogy egész története egy cselszövő kis kapitány műve?

- Maga sokkal talpraesettebb, mint gondoltam, Marsh kapitány.

- A császár ősei küldtek Japánba, Kido márki. Az ország érdekében. Ennek így kellett történnie.

- Valóban így van - hangja valahogy távolinak tűnt. - Maga kétezer éve japán. - Mosolyogva meredt a sötét utcára. - Mindig is kételkedtem. Tudtam, hogy ezt a háborút maguk fogják megnyerni.

Lassan feltűntek előttünk az Omori Börtön komor falai. A főkapunál amerikai tisztek várták Kido érkezését. Amikor a márki megpillantotta őket, fészkelődni kezdett az ülésen. Savanyú mosolyra fakadt. Tudtam, hogy szégyelli magát.

- A fogvatartóim várnak rám.

- Valóban - közöltem. - Már jó ideje ott állhatnak.

- Vigyázzon Josikóra - mondta a kapu közelében.

- Ezt hogy érti? - Megjegyzése teljesen éberré tett. Már napok óta nem is gondoltam a lányra, és fogalmam sem volt, mit vár el tőlem Kido.

Szeme rezzenetlenül tapadt rám. - Elkötelezte magát az ön oldalán, Marsh kapitány. Gésa, de egyáltalán nem prostituált. Kifinomult hölgy, és azt már meg sem említem, mennyire művelt. Csakhogy ezek után úgy emlegetik majd, mint a maga... kísérőjét.

- Hiszen ön mutatta be őt nekem.

- Valóban. Azon az estén az étteremben észrevettem, hogy megtetszett magának. Az én felelősségem volt, de most, hogy távozom, másként tekintenek majd a... szolgálataira.

- Az önök kultúrája nem ilyen - tiltakoztam halkan. - Megvédi azokat az egyéneket, akik a köz érdekében cselekszenek. Az ön bátorítására kereste velem a kapcsolatot.

- A mi kultúránk nem fogadja el egészen a külföldieket, Marsh kapitány. És azokat az asszonyokat sem, akik szeretkeznek velük.

- Két nap múlva elutazom Manilába. Ott akarok megnősülni.

- De ugye hisz a kötelességekben?

Meglehetősen rosszindulatúan mosolygott rám. Josiko a jutalmam volt valamiképpen, és Kido most visszaélt a helyzettel. Tudta, hogy bűntudatot ébreszthet bennem, ha Josiko megszégyenülésére hivatkozik.

- Mit tehetnék?

- Gondoskodjon róla.

- Hogyan?

Nem válaszolt. Az autó lelassított és megállt. A közelünkben katonai rendőrök és tisztek csoportja várakozott. Kido megérintette a vállam, én pedig mosolyából úgy ítéltem meg, ezúttal őszinték lesznek a szavai.

- Örülök, hogy találkoztam magával, Jay Marsh kapitány. Remélem, még találkozunk egyszer, ha kiszabadulok innen.

- Én is remélem, lordpecsétőr úr.

- Jegyezze meg, hogy nem szólíthat így többé.

A mögöttünk álló Daimlerből négy, frakkot viselő kamarás szállt ki. Felálltak Kido oldalán, és egyikük szertartásosan kinyitotta az ajtót. Amint Kido kiszállt, mind a négyen mélyen meghajoltak. Én is kiszálltam és megindultam a márki után.

Meglepett, hogy Court Whitney tábornokot is a várakozók közt látom. - Örülök, hogy ő legalább megjelent - mondta Whitney. - Konoje herceg nem volt ilyen készséges.

- Mi történt, tábornok?

- Öngyilkos lett.

- A fickónak volt stílusa - jegyezte meg egy magas, forradásos arcú ezredes, akit nem ismertem. - Tegnap este búcsúestélyt rendezett a házában. Mindenki azt mondja, kitűnő vendéglátó volt. Miután mindenki elment, belebújt

selyem pizsamájába, lenyelt egy adag mérget és befeküdt az ágyába.

Mögöttünk lassan eltávolodott a két Daimler. Magára hagyták Kidót fogvatartói társaságában. Japán nyelven szólt hozzám. - Hallottam, hogy a tábornok Konojét említi. Ő itt van már?

- Nincs itt - feleltem neki japánul. - Konoje herceg meghalt.

- Ó, hát így állunk - mondta a volt lordpecsétőr komoran. Láthatóan elszomorodott. - Most már megértheti, mi a madzsime. Családja kétezer éven át soha nem árulta el az uralkodót. Előre figyelmeztetett, hogy nem tesz tanúvallomást.

- Itt az ideje, hogy bevigyük a Nagy Fiút - szólt közbe az ezredes, Kido felé biccentve.

Whitney átadott nekem egy darab papírt. - Konoje levelet hagyott hátra. Le kellene fordítania.

A kandzsikkal írt szövegre pillantottam és megállítottam a Kido felé induló tisztet. - Adna nekünk egy percet, ezredes?

Átnyújtottam Kidónak a levelet. Mindketten mosolyogni kezdtünk. - Tudja, milyen nehezen boldogulok a kandzsikkal. De talán hasznunkra válna, ha megtudhatnánk, mit üzen nekünk a herceg.

Kido bólintott, majd a szeméhez emelte a papírlapot, hogy a sötétben jobban láthassa a sorokat, majd felolvasta nekem. - A kínai incidens kirobbanása óta elkövettem bizonyos hibákat az államközi kapcsolatok terén. Hiszem, hogy a barátaim megértik és elfogadják eredeti szándékaimat. Beleértve azokat is, akik Amerikában élnek. De a győztesek túlságosan hencegők, a vesztesek pedig szánalmasan szolgalelkűek. A felindult világ idővel majd lecsillapodik, és másképpen ítéli majd meg a helyzetünket.

- Mit ír benne? - kérdezte Whitney.

- A győztesek túl nagyképűek, a vesztesek pedig túl alázatosak - feleltem.

- Ezért inkább megölte magát. Hol itt az alázat? - Az ezredes mosolyogva csóválta a fejét. - Egyébként lehet, hogy igaza volt.

Ismét Kido felé fordultam és búcsúzóul meghajoltam. - Most már indulnia kell. Sok szerencsét önnek, Kido márki.

Viszonozta a meghajtást. - Hiányozni fog nekem, Marsh kapitány. A többiek nem értenek meg minket.

- Megtisztelő, amit mond, uram.

Az ezredes megfogta Kido karját, és a katonai rendőrökkel körbefogva elvezette. Whitney hosszan nézett a börtön kapuját átlépő Kido után.

- Szép munka volt, Jay. Sajnálom, hogy nem kaphattuk el Konojét, de már így is kezelhetővé vált a probléma.

- Köszönöm, uram. - Hirtelen olyan kimerültnek éreztem magam, mintha évek óta nem aludtam volna ki magam. És nem tagadhatom, furdalt a lelkiismeret Konoje halála és a ravasz lordpecsétőr börtönbe vonulása miatt.

Whitney egy közelben parkoló dzsipre mutatott. - Az ott a magáé. Holnap találkozunk.

*

Meghallottam a vízcsobogást, mielőtt kinyitottam volna szobám ajtaját. Odabent meleg és párás volt a levegő. Már meg is ágyazott nekem. Szürke pamutruhát viselt. A furo mellett térdelt, selymes haja lágyan omlott a vállára. Amint megláttam karcsú testét, a zuhogó vizet, egyszerre ujjongtam és féltem.

Amikor észlelte jelenlétemet, elfordult a fürdőkádtól és óvakodva nézett rám. Felállt, lassan odalépkedett hozzám. Még mindig folyt a forró víz mögötte, és sűrű párával telítette fűtetlen szobámat. Reményteljes mosoly suhant át az arcán. Formás keblére rásimult a puha szövet, rövid ruhája kiemelte telt csípőjét. Szívfájdítóan szép volt. Oldalra billentette a fejét, magasra szegte állat, hogy haját hátravesse a hátára. Majd meghajtással üdvözölt.

- Sokáig vártam odakint - mondta. – A háziúr végül beengedett. Remélem, nem haragszol, Jay-szan.

- Dehogy - válaszoltam. - Nem kellett volna odakint várakoznod, Josiko. Hidegre fordult az idő.

Hálásan rám pislogott, majd letérdelt elém, hogy lehúzza a cipőmet. - A dzsipedet figyeltem - mondta. - Már alig vártam, hogy megérkezz. Egy ilyen hosszú nap után, biztos csak egy forró fürdőre vársz.

Nem mondtam semmit. Felállt és azt kutatta az arcomon, milyen hangulatban lehetek. Végül csipkelődni kezdett. - Csak nem azt akarod mondani, hogy még fürödni sem kívánsz?

- Josiko, beszélnem kell veled. Nagyon őszintén.

Figyelte még az arcomat egy darabig, aztán felfogta, hogy komoly a helyzet. - Elzárjam a vizet?

- Igen. Most nem lesz rá szükség.

Levettem a kabátomat, ledobtam a székre, meglazítottam az ingem, majd leültem az ágy szélére. Mandulavágású szemeivel várakozóan nézett rám.

- Koicsi Kido márki börtönben van.

- Igen, tudom - mondta, és szeme ezúttal élesen villant. - Közölték velünk, hogy nem lordpecsétőr többé.

- Nekem pedig két nap múlva el kell utaznom Japánból.

- Örökre?

- Igen.

Elsápadt. Hosszú ujjaival végigsimította az állat, majd megfogta hátul a haját. - Elmondhatom neked, hogy nagyon fogsz hiányozni, Jay-szan?

- Te is hiányzol majd nekem. - Hűtlennek éreztem magam, amint Divina Clarára gondoltam, de ez volt az igazság. Ismét az arcomat fürkészte, hátha többet is le tud olvasni róla, de a szemem elárulta neki az igazságot. - A lordpecsétőr - nem jól mondom... Kido márki - aggódik amiatt, hogy problémáid adódhatnak, hiszen ő börtönben ül, és én sem maradok itt többé.

- Nem lehet sok problémám - mondta tűnődve. Hangja bársonyossá vált. - Amikor ő visszatér, majd minden jóra fordul.

- A márki attól tart, valahogyan megtorolják rajtad, hogy amerikai szeretőd volt.

Halványan elmosolyodott, arcát beárnyékolta a szomorúság, és én tudtam, hogy Josiko is kamikaze küldetést teljesített. – A japán férfiak nem szeretik az ilyesmit.

- Azt mondta, a segítségedre lehetnék valahogy.

- Ez így van - mondta lágyan. - Valóban segíthetnél. Elővettem a pénztárcámat és kinyitottam. - Josiko, nem sok pénzem van, de…

- Ne! - Elkapta a tárcát és szorosan ráfogta ujjait. - Eszedbe ne jusson pénzt adni nekem.

Azonnal megértettem, hogy kis híján megsértettem. - Ne haragudj rám, Josiko. De akkor hogyan segíthetnék?

Nagyon hosszú ideig bámult a semmibe, végül határozott hangon megszólalt. - Kérlek, feküdj végig az ágyon, Jay-szan.

Tétovázva nyúltam végig a takarón, és letettem a fejem a párnára.

- És most ölelj át. - A hónom alá nyúlt és ráfeküdt a vállamra. Éreztem, hogy ellazul. Behunyta a szemét. Simogatni kezdte a mellkasom és a hasam. - Amikor megöregszem, így szeretnék emlékezni rád.

Sokáig feküdtünk így. Ismét ő szólalt meg. - Ha igazán segíteni akarsz nekem, meg kell értetned a főnökeimmel, hogy nem tettelek boldoggá.

Olyan melegnek és olyan puhának éreztem. Le sem tagadhattam volna, amit iránta érzek, és annyira megzavart, milyen bonyodalmakat okozhatok az életében. - Hiszen boldoggá tettél, Josiko.

- Dehogy - mondta és esdekelve nézett rám. - Nagy szégyent hoztam magamra, és nem teljesítettem a lordpecsétőr kívánságait.

És akkor mindent megértettem.

Másnap délután betértem abba az étterembe, ahol először találkoztam Josikóval, és az idősebb gésát kerestem, aki akkor az ajtóban üdvözölt. Még nem volt vacsoraidő, de az asszony azonnal rám ismert, és mélyen meghajolva invitált be a helyiségbe.

- Josikóhoz jött? - kérdezte beavatott mosollyal. Végignézett rajtam, aztán a konyhára mutatott. - Kérem, kövessen, uram.

Josiko öt másik gésa társaságában üldögélt a konyha melletti szobában. Minden lány felállt és meghajolt, amint beléptem. Mindegyik édesen mosolygott, kivéve Josikót, aki meglepetést színlelt, amikor meglátott.

Nem vesztegettem az időmet. - Nővérem, holnap elutazom a Fülöp-szigetekre. Megköszönöm a kedvességét és a szívességét, melyet irántam tanúsított az utóbbi hónapokban. De sajnos, mélységes csalódásomnak kell hangot adnom. Soha nem hozakodtam volna elő ezzel, de a lordpecsétőr úr is elveszthetné a becsületét, ha nem szólnék most. Végül is ő volt az, aki kiszemelte Josikót számomra... mint kísérőt és kulturális tanácsadót.

Az idős nő éles pillantást vetett Josikóra, mert tudta, hogy nem megelégedésemben jöttem. A többi lány meglepetten, sőt ijedten kapta fel a fejét. Csak egyedül Josiko bámult maga elé riadtan.

- Először is - folyattam -, úgy találtam, hogy Josiko nagyon intelligens, és szakértő abban, hogyan magyarázza el a japán szokásokat és hagyományokat. És azt sem tagadhatom, hogy nagyon szépnek találtam őt. Ha egy igazi férfira talál, jó szerető vagy akár szerető feleség is válhat belőle.

Teljesen összezavarodva bámultak rám mindannyian. Összeráncoltam a homlokom, és csípőre tett kézzel meredtem a lányra. - De annak ellenére, hogy milyen bátorítást kaptam a lordpecsétőr úrtól, úgy vettem észre, Josiko semmilyen érdeklődést nem tanúsít irántam. Azt kell hinnem, gyűlöli az amerikaiakat.

- Nem így van - tiltakozott az idősebb gésa, de feldúltnak látszott. - Rendkívül sajnálom mindazt, ami önnel történt. És meg kell mondanom önnek, rendkívül meglep a beszámolója, mert mind Josiko, mind a lordpecsétőr úgy tájékoztatott, ön nagyon boldog. De bármi problémája akadt volna, biztosíthatom, hogy mi mindnyájan nagyon nagyon szeretjük az amerikaiakat!

- Akkor egyszerűen ő nem kedvelt engem - közöltem ellentmondást nem tűrően. - Mert állíthatom - és tudom, ez nem vet jó fényt egy férfira - sokszor próbálkoztam nála, de Josiko nem akart szeretkezni velem.

A többi lány száját eltakarva nevetett rajtam, de Josiko még mindig kifejezéstelen szemmel bámult rám, és dacosan magasra tartotta az állat. Az idős gésa lesújtó pillantást vetett Josikóra, de ő nem reagált, sőt mintha öröm villant volna meg a szemében.

- Marsh kapitány - folytatta a gésa. - ígérem önnek, mindent elkövetünk azért, hogy javítsunk e lány helytelen viselkedésén.

Akkor már mindenki tudta, hogy színlelek, és mire elhagytam az éttermet, világossá vált számukra, hogy Josiko szerető gondoskodással vett körül, másként sohasem vállaltam volna, hogy munkatársai előtt megszégyenítsem, így bizonyítva tisztaságát. A szemenszedett hazugsággal eloszlattam a kétséget afelől, hogy beszennyezte testét egy külföldi.

Így gondoskodtam Josikóról. De útban hazafelé még mindig zavart, hogy milyen ügyefogyottan cselekedtem. Csak Garvey atya utolsó intése vígasztalt meg kissé, amit a szobámba belépve felidéztem magamban. Nem szerethet valakit

tisztességtelenül, Jay. Erre gondoltam, amikor összecsomagoltam kevés ingóságomat, hogy visszatérjek Manilába.

És tudtam, hogy Divina Clarával nehezebb dolgom lesz.

HUSZONHATODIK FEJEZET

Két nappal később visszatértem Manilába, hogy eleget tegyek a ragyogó elméjű, de néha kegyetlen MacArthur utolsó megbízatásának. Alig tudtam elhinni, hogy e feladat teljesítése jelenti a szabadulásomhoz vezető utat. Ha egyszer Tomoyuki Yamashita tábornok meghal, akkor Jay Marsh újra élni fog, és olyan előmenetelre számíthat, amelyről még álmodni sem mert. MacArthur odaláncolt az eseményekhez, és azt sugallta, csak ezt az utat végigjárva kezdhetem el a polgári életemet. Igen, ilyen volt a Tábornok, másképpen nem is adta volna vissza személyes szabadságomat. Nem alkudozhattam vele tovább.

És milyen gyorsan elteltek a következő hetek!

Azt akarták, hogy minden nap jelentést küldjék nekik a Yamashita-per alakulásáról, így folyton folyvást a túlzsúfolt és forró tárgyalóteremben üldögéltem, ahol a procedúra haladt tovább könyörtelenül.

Egyszer egy megcsonkított gyerek mutatta be a hegeit, aztán egy öregember beszélt családja kiirtásáról. Frank Witherspoon hiába védekezett. Muto tábornokra hivatkozott, aki arról számolt be, milyen áthidalhatatlan nehézségekkel kellett szembesülnie Yamashita tábornoknak a Fülöp-szigeteken. Bemutatott egy halom hírszerzési és hadműveleti jelentést, melyek alátámasztották Muto tanúvallomását. Bemutatott hét olyan tanút, akik elismerték, milyen nagy népszerűségnek örvendett a tábornok a japán közemberek körében, mennyit harcolt a császári kormánnyal, hogy a már elkezdett háborút tisztességesen vívják meg.

Aztán végül maga Yamashita is felállt, hogy három napon át türelmesen elmondja saját történetét. Állta a tizenegy órán át záporozó keresztkérdéseket is. Yamashita arcán megállíthatatlanul folyt a verejték, arcáról lecsorgott zöld egyenruhájára. Gyakran átnyúlt a pohárért, hogy igyon egy-

egy kortyot az odakészített vízből. Egy nagy térkép függött mögötte a falon. Legalább száz piros bejelölés tarkította, melyek a rémtettek helyszíneit mutatták.

Tanúvallomása egyszerű és következetes volt. Ahhoz a hadsereghez tartozott, amely néhány nappal azelőtt érkezett a Fülöp-szigetekre, hogy az amerikaiak partra szálltak Leytén. Komplex védelmi rendszert léptetett életbe, és elrendelte a polgári személyek megkímélését. Amikor az amerikaiak partra szálltak Luzon szigetén, sem ő, sem főtisztjei nem követtek el olyan tetteket, melyek a vádakban foglaltattak. Soha nem értesítették az atrocitások elkövetéséről, és a rémtetteket maga is elítélte.

A tizenegy órán át tartó keresztkérdések során a kihallgató tiszt, egy bizonyos Robert Kerr őrnagy, aki tapasztalt ügyvéd volt polgári életében, egyszer sem tudott következetlenséget vagy valótlanságot megállapítani tanúvallomásában. Végül zavarodottságában a térképre mutatott.

- Tagadja, hogy megbízást adott ezekre a gyilkosságokra, vagy valaha hallott volna elkövetésükről?

Yamashita határozottan válaszolt. - Soha nem tudtam arról, hogy elkövették őket, és soha nem adtam parancsot az elkövetésükre.

- Ezt elképzelhetetlennek tartom. - Kerr őrnagy drámai szünetet tartott és színpadiasán szegezte ujját a tábornokra. - Itt a lehetőség arra, hogy elmagyarázza, miként nem tudhatott az eseményekről.

Elmulasztotta megtudni, hogy megtörténtek a gyilkosságok. Ez volt az egész Yamashita-per kulcsa. Akár tudott volna róluk, akár nem, mindenképpen felelőssé tehették volna elkövetésükért.

Negyvenkét percen át magyarázta Yamashita tábornok, miért nem tudott az eseményekről. A szinkrontolmácson keresztül Frank Witherspoon elmondatta vele a részleteket, miért nem lehetett tudomása róluk. Yamashita elmondta, hogy olyan intenzíven támadták az amerikai és a filippínó erők a Baguiót övező hegyekben, hogy a védekezésen kívül másra nem futotta erejéből. Végül Malaysia Tigrise mélyen felsóhajtott. Először fejezte ki érzelmeit a per során.

- Hiszek abban, hogy az adott körülmények között mindent megtettem, ami csak lehetséges volt. Ha láthattam volna az eseményeket, minden erőmmel azon lettem volna, hogy

megakadályozzam őket. Mindenkit megbüntettem volna azért, amit elkövetett. De sohasem adtam parancsot ilyen gyilkosságok elkövetésére. És soha nem kaptam parancsot felsőbb hatóságoktól arra, hogy az említett tetteket elkövessem. És soha nem adtam engedélyt hasonló cselekedetek elkövetésére, és soha nem is hunytam volna szemet felettük. Erre megesküszöm ég és föld előtt. Mindössze ennyi a mondanivalóm.

Kattogtak a fényképezőgépek, peregtek a filmek a kamerákban. Végül kialudtak a reflektorfények. A hallgatóság megkönnyebbülten és kimerülve állt fel helyéről. Yamashitát elvezette a katonai rendőrség. A „pernek" vége lett. Csak annyi maradt hátra, hogy az ítéletet felolvassák másnap délután két órakor.

December hatodikát írtak. MacArthur, aki szerette az évfordulókat, úgy intézte, hogy az ítéletet Pearl Harbor napján, tizenöt perces rádióbeszédben jelenthesse be a világnak. Azon az estén tizenkét amerikai, brit és ausztrál újságírót hívott meg, olyanokat, akik az eseményekről tudósítottak, és mind arra adták le szavazatukat, hogy Yamashita ártatlan.

Yamashita ítélete hamar a nyilvánosság elé került, és senkit nem lepett meg. December hetedikén, pontosan délután két órakor a nagy tábornok felállt, hogy szembenézzen a perében ítélkező öt főtiszttel. Oldalán Frank Witherspoonnal és a tolmácsoló Hamamoto ezredessel. Yamashita háttal állt a tömegnek, amikor Russel B. Reynolds tábornok felolvasta a bizottság döntését.

Drámai pillanat volt. Újra kattogni kezdtek a fényképezőgépek és a filmfelvevők. Egy halom mikrofont helyeztek Reynolds elé. Megköszörülte torkát és arcát az ítélet hangulatához igazította. A Manilai-öböl szikrázott mögötte a háttérben. A nézőtér zsúfolásig megtelt a kíváncsiskodókkal és a sajtó képviselőivel. Suttogtak egymással, a nyakukat nyújtogatták, pisszegtek, mindenki tudta, hogy a finálé következik.

Reynolds gondosan olvasta fel a bizottság határozatát, tudatában volt annak, hogy szavait az egész világ figyelemmel kíséri. - Yamashita tábornok, bizottságunk a következőket állapítja meg: a parancsnoksága alá tartozó, japán fegyveres erők súlyos bűntetteket követtek el; az eseteket nem

tekinthetjük szórványosaknak, japán tisztek és altisztek vizsgálták felül végrehajtásukat; ön az ismert körülményeket figyelembe véve elmulasztotta csapatai rendszabályozását.

Itt szünetet tartott. Körbenézett a teremben, mielőtt a döntést felolvasta. - A bizottság megállapításainak megfelelően bűnösnek találjuk, és akasztás általi halálra ítéljük önt.

Hogy színjáték volt az egész, azt a kitörő taps bizonyította. A tömeg felzúgott és egy pillanat alatt érezhetővé vált a kollektív katarzis. Yamashita csak bólintott és hagyta, hogy elvezessék. Előbb visszakísérték cellájába, majd átszállították Los Banosba, Bilibidbe, ahol a haláláig tartó időt kellett eltöltenie.

De Frank Witherspoon még nem fejezte be. A kimerült, lángoló hajú ügyvéd az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságához címzett folyamodvánnyal viharzott ki az épületből. Beadványában az szerepelt, hogy MacArthur tábornok a saját kezébe vette a törvénykezés jogát, ezzel megsértette az Egyesült Államok alkotmányát, mert erre nem volt felhatalmazása sem a Kongresszustól, sem az elnöktől.

MacArthur hamar el akarta intézni a Yamashita-ügyet, úgy gondolta, hogy még azon a héten fel kell akasztani a tábornokot. December kilencedikén a hadügyminiszter „ajánlást" küldött neki, amelyben felszólította az ítélet végrehajtására addig, ameddig a Legfelsőbb Bíróság ki nem vizsgálja Frank Witherspoon beadványát. MacArthur ideges rádióközleménnyel üzent vissza, mire a miniszter határozott paranccsal szólította fel Malaysia Tigrise kivégzésére.

*

Így még további egy hónapig a Fülöp-szigeteken maradtam, hogy kivárjam az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának határozatát. Arra számítottam, hogy leszerelésem után New Yorkba költözöm és Thorpe Thomas keze alatt gyakorlatot szerzek a bankszakmában. Nem így terveztem. Utolsó találkozásom MacArthurral meggyőzött arról, hogy nem tehetek másként. De lehet, hogy Garvey atya tisztességről mondott intő szavai is közrejátszottak a döntésemben.

Thorpe Thomas felbukkanása megváltoztatta eredeti elképzeléseimet. MacArthur befektetési bankügyletekkel foglalkozó barátja néhány nappal később utánam repült Tokióból, és egy hosszú vacsorát követően állást ajánlott nekem az egyik cégénél. Carlos Ramirez nem tudott mit kezdeni velem, mert üzleti lehetőségei beszűkültek a Fülöp-szigeteken. Döntésemet mégis árulásnak tekintette, és egyenlőnek a Divina Clarával való kapcsolatom megszakításával. Amint a Yamashita-per előrehaladt, egyre ellenségesebb lett velem. Szerinte eljegyzett vőlegényként megszegtem adott szavamat és megaláztam őt azzal, hogy nem csatlakoztam családjához, és New Yorkban vállaltam állást.

A tárgyalás vége felé tudtam meg, hogy a gyakorlati időt Amerikában kell letöltenem, és csak néhány hónap múlva üzenhetek Divina Claráért. Carlos gyanakvóvá, sőt haragossá vált. Az események alakulását családja manipulálásának vette. Még azzal sem tudtam lecsillapítani, hogy ragaszkodtam házasságkötésünk időpontjának előrehozatalához. Divina Clara legkedvesebb gyereke volt, koronájának legféltettebb gyöngyszeme. Világossá vált számomra, hogy egyáltalán nem akarja ezt az esküvőt. Az ő megítélése szerint örökre beszennyeztem kapcsolatunkat. Úgy látta, hogy elhagyom a lányát, miután megbecstelenítettem, vagy magammal viszem egy olyan távoli országba, ahonnan soha többé nem hallhat híreket. Hirtelen nem voltam más, mint azok a subici tengerészek, akik üres ígéretekkel etették meg a lányokat és aztán elhajóztak örökre. Közölte velem azt is, hogy nem alhatom a házában többé, így megtette az első lépést eljegyzésünk felbontására.

Pedig még ahhoz sem volt bátorságunk, hogy elmondjuk neki, Divina Clara gyermeket vár. Egy holdfényes estén a kertben üldögéltünk és fojtott hangon arról beszéltünk, hogyan számolhatnánk be neki. Amint a padon suttogtunk, az ellenségessé vált Carlos megjelent odafent egy ablakban, és karba tett kézzel figyelte minden mozdulatunkat. Azután Divina Clara hirtelen eldöntötte, hogy másnap elmegy a templomba, hogy ott találjon választ megoldatlan kérdésünkre.

Az éjszakát egy átutazó tiszteknek fenntartott barakkban töltöttem. Le sem hunytam a szemem Divina Clara miatt.

Elképzeltem őt ágyában, amint Istenhez könyörög a válaszért. És a saját problémámmal is meg kellett küzdenem: a bűntudattal, melyet amiatt éreztem, hogy képtelen voltam arra is, hogy beszámoljak neki Josikóról.

Gondolataim visszakanyarodtak Garvey atyához, aki a jezsuitákhoz ment, hogy visszanyerhesse lelki békéjét. Imádkozott vajon értem is, amikor visszaemlékezett tiltott, édes éjszakáira, melyeket Manilában töltött? Isten beszél magához, Jay, mondta nekem azon az estén, amikor utoljára találkoztunk. Hallgassa meg Őt. Hogyan tudna ilyen vétekkel a szívében élni? És amikor a hajnal első sugarai behatoltak az ablakon, eldöntöttem, hogy elmondom Divina Clarának.

Reggel együtt mentünk a templomba, és elmondtam mindazt, ami még a lelkemet nyomta. Elmondtam, hogy gyenge voltam, csapdába csalt a lordpecsétőr kihasználva ittasságomat, később pedig már nem tudtam kitörni a viszonyból, mert megkövetelték tőlem, tartsam fenn a kapcsolatot Kidóval. Mindaz, ami kicsúszott a számon, cinikusnak, rettenetesnek és helytelennek tűnt. Tudtam, hogy semmiképpen nem magyarázhatom el Divina Clarának azt, amit Josiko finom ujjai nyújtottak nekem a fürdőzések közben. Hogyan bizonyíthattam volna be neki, hogy amit Tokióban elkövettem, nem bűn volt, csak szégyenletes cselekedet?

Ahogy elnéztem elgyötört arcát, tudtam, hogy nem lett volna szabad elmondanom neki. Teljesen elrémítettem, meg sem tudott szólalni. Fizikailag is eltávolodott tőlem; karját összefonta és leszegte az állat. Akkor értettem meg, hogy az igazság nem mindig hozza el a hamisítatlan boldogságot. És igaza volt a lordpecsétőrnek, amikor egyszer azt mondta, egy kegyes hazugság olykor tisztességesebb lehet, mint az igazság. Mert akkor elvesztettem őt. A szemem előtt tűnt el a semmibe. Csak annyit tehettem, hogy elmondjam, az egésznek nem volt jelentősége számomra, de akkor már a szavaim sem jelentettek semmit.

Előttem ment be a kápolnába, leült és többé nem is nézett rám. Később, amikor az úrvacsoránál a pap elé járult, válla rázkódott a zokogástól, amint az ostyát az ajkához emelték.

Lehet, hogy a zokogás vonta el figyelmét, de az ostya földre hullott. Krisztus teste a templom padlójára zuhant, és ő kétségbeesetten térdre esett. A pap gyorsan felvette a

lehullott ostyát, megmártotta szentelt vízben, ahogy a Fülöp-szigeteki szokások megkövetelték.

Szótlanul mentünk haza, őhozzájuk. Az apja rám nézett és azt üvöltötte, hogy hagyjam el a házát. A szolgáinak azt parancsolta, készítsék elő az autót. Felálltam és mereven bámultam rá egy darabig, de Divina Clara felpillantott és az ajtóra mutatott.

- Jobb, ha most elmész, Jay - mondta halkan. - Egyedül szeretnék maradni a családommal.

Pánikba estem. - Meg kellene ezt beszélnünk - dadogtam.

- Menj el! - közölte ellentmondást nem tűrően. - Indulj! Majd máskor megbeszéljük.

Elhagytam a házat, de nem mentem messzire. Egy közeli utcában leállítottam a dzsipet, arra vártam, hátha utánam jön. Autójuk hamarosan mez is állt mellettem, de csak a felbőszült Carlos Ramirezt láttam benne. Ő és a sofőrje kiszálltak a kocsiból, és nagy léptekkel odajöttek hozzám. Carlos behajolt az ablakon és higgadtan azt mondta: - Ha utánam jön, megölöm.

Miközben beszélt, sofőrje egy éles késsel kiszúrta dzsipem első kerekeinek gumijait.

Félelmem egy csapásra haraggá változott. Valami szép eltűnt az életemből, és azt szerettem volna, hogy visszatérjen. Butaságom tönkretett mindent, ami köré az egész életemet építettem. Berohantam az udvarukra, félresöpörtem utamból a szolgát.

A felém induló Carlos elfojthatatlan haragtól reszketett. Éreztem, hogy valamelyikünk meg fog halni. De akkor már nem érdekelt semmi.

- Hol van ő? - kiáltottam.

Carlos fenyegetően közeledett hozzám. Fejét lehajtotta, mint aki arra készül, hogy a gyomromba vág. Kezem ökölbe szorult. Nagyobb, erősebb, fiatalabb és haragosabb voltam, mint ő, és kész voltam arra, hogy kiverjem belőle, hol találom őt.

Egy bozótvágó kést emelt az arcom elé és készen állt arra, hogy szúrjon is vele.

- Ha még egyszer a házam közelébe merészkedik, elvágom a torkát. Nem szeretem az ilyen játékokat. Többen is várakoznak már a pokolban magára.

Megsebzett és megindult a vérem, de tovább kiáltoztam: - Hiszen szeretem őt! Hát nem érti? És az én gyerekemet hordja. Ez ellen nem tehet semmit.

- Senki gyerekét nem hordja. Senkiét.

Vett egy mély lélegzetet és úgy nézett rám, mint aki be akarja fejezni végső küldetését. A kés még mindig ott villogott a kezében, arcom előtt.

- A legszebb teremtmény a földön! Az én vérem! - harsogta. - És most mit nyújthatnék neki? Miben reménykedjen? Egy hazug amerikaiban és egy orvosban, akit megbíztam? Mije van most? Semmije!

- Hol van most? Mit tett vele?

Lehajtotta a fejét, mint aki belém akar öklelni, de végül az ágyékomba rúgott. Térdre estem és vért hánytam.

- Hogy én mit tettem? Mit tett maga? - Fölöttem állt és fröcsögött a nyála. - Le kellene vágnom a golyóit! Hogy igazából átérezze, amit tett! Azt kellene tennem! Hogy elfelejtse magát! Hogy visszanyerhesse tisztaságát! Mert ő így gondolkozik! Nem teszem, de megesküszöm arra, ha visszatér ide valaha is, isten nevében elbánok magával, akár egy gonosztevővel!

Végighúzta ujját vérző arcomon és folytatta. - Mindig a vérző arcára fogok gondolni. És soha nem fogom eltéveszteni a nyomát. Követem, bárhová is megy, maga nagy bankár! És soha többé nem nézhet tükörbe úgy, hogy ne emlékezzen rá!

Tucatnyi levelet küldtem Divina Clarának, míg Yamashita akasztására vártam. Megválaszolatlanul érkeztek vissza hozzám. Végleg eltűnt az életemből. És tudtam, valóban az a legnagyobb büntetésem, hogy amikor tükörbe nézek, mindig az ő arcát látom.

Epilógus

1997. február 23-án, délután

Életem jóra fordult. Kihívásokat tartogatott a számomra és eredményekkel kecsegtetett. Nemcsak engem, hanem azokat is, akik bíztak bennem. A Bergson Forbes-csoporthoz csatlakozva kamatoztathattam a bonyolult tárgyalásoknál elengedhetetlen diplomáciai érzékemet. Hamar tisztelni kezdtek csalhatatlan ítéleteimért, melyek előrevihették Kelet-Ázsiát a prosperáló jövő és a gazdagság felé.

És ahogy karrierem felfelé ívelt, gyakran visszagondoltam a legfőbb parancsnok irodájában lezajlott beszélgetésre, mely gyökeresen megváltoztatta életem alakulását. Meg akartam szabadulni MacArthurtól, hogy Divina Clarához kössem magam, de egészen mást értem el.

MacArthur sokkal talpraesettebb volt, mint én, és vitathatatlan zsenialitásából sokat tanulhattam.

Thorpe Thomas igaz mentor lett számomra. Megtanított a befektetési bankszakmára, finomított viselkedésemen és tárgyalási kultúrámon. És örökké tiszteletben tartotta azt a tudást, melyet barátjától, a nagy tábornoktól, Douglas MacArthurtól kaptam.

Évekkel később, 1950-ben a Tábornokot kiemelték kényelmes állásából, amikor kirobbant a háború Koreában. Az Egyesült Nemzetek csapatait kellett vezetnie. Még egyszer demonstrálhatta ragyogó, harctéren szerzett képességeit, de a megbízatás végül tragédiával végződött számára, mert a Yalu folyónál történt események után Truman elnök azonnal felmentette a parancsnokság alól és visszarendelte az Egyesült Államokba.

Mégis büszke voltam, amikor Washingtonban kezet rázhattam vele a Kongresszus ülésén, ahol az elnök felelősségre vonta. Azt mondta nekem: „az öreg harcosok sohasem halnak meg". Egy évtizeddel később láttam őt újra a Walter Kórházban, ahol számos tiszt megfordult nála azok

közül, akik sokat köszönhettek neki pályafutásuk alakulásáért.

Egy óra hosszán át ültem az ágyánál szürke gyapjúöltönyömben, divatos Florscheim cipőmben, és a dzsungelben megvívott harcainak történetét hallgattam.

- Nagy dolgokat vittünk véghez. Jay. Előrevittük a világot - mondta.

- Igen, uram, azt tettük.

Megemlítette Leytét, amikor partra szálltunk; a manilai eseményeket és persze Japánt. - Minden az enyém volt, Jay. Majd egyszer talán maga is megérti.

- És mi a helyzet Yamashita tábornokkal?

- Nem tud megfeledkezni róla? - mondta ingerülten. - Nemsokára Isten színe elé kerülök és tisztára mosom magam. - Megszorította a karom, jelezve, hogy utolsó látogatásom véget ért.

- Viszontlátásra, Tábornok. Nevét belefoglalom az imáimba.

- Isten áldja, Jay. - Hirtelen cinkosán kacsintott rám. - Elfelejtettem megkérdezni valamit. Hogy van Consuelo?

- Nem tudom - feleltem, és újra fájdalmas emlékek tömege tört rám. Mindketten tudtuk, kiről beszélünk. Ő saját Consuelóját említette, de az én Divina darámról kérdezett. Elmosolyodott, bólintott, mintha értené válaszomat. - így érnek véget a dolgok, Jay. Soha nem tudhatjuk a feleletet.

És valóban. Mivé lett? Hogyan él? Én is szerettem volna tudni.

Több, mint harminc évembe telt, mire rájöttem, mi az igazság.

A karmelita nővérek kolostorában találtam rá Manilában. Soha nem voltam még olyan ideges, mint akkor, amikor autóm megállt az épület előtt. Egy kis kertben várakoztam, míg odahívták hozzám. Felgyorsult a pulzusom, amint dús, selymes hajára visszaemlékeztem és arra gondoltam, vajon mi lett belőle ötven év után.

Végül megérkezett. Ő volt az. Előttem állt. Sokáig nem mondtunk semmit. Aztán kinyújtottam a kezem. - Divina Clara!

- Sajnálom, de nem hívhatsz így többé. Thaddeus Anthony nővér vagyok. Nem érhetsz hozzám. Nem szeghetem meg a szabályokat.

- Hiszen vártam rád.

- Talán így volt. Büszke vagyok rád, Jay. Nagy ember lettél.

- Az apád megtiltotta, hogy láthassalak.

- Erről nem tudtam.

- Nem tudtál róla?

- Nem. - Szeme a távolba révedt, és mintha emlékek suhantak volna át az arcán. - De most, végül is itt vagy. Engem pedig kötnek a szabályok. Be kell mennem. És hogy is tarthattam volna mindezt magamban ennyi ideig?

Elfordult tőlem és elindult befelé.

- Te voltál a védőangyalom!

- Reméltem, hogy így volt - mondta és eltűnt a kápolna belsejében.

Vége

Készült a debreceni Kinizsi Nyomdában
Felelős vezető: Bördős János